TOM ROB SMITH

AGENTUL 6

virtual-project.eu

TOM ROB SMITH

AGENTUL 6

Original: *Agent 6* (2011)

Traducere de:
OANA CELIA GHEORGHIU

virtual-project.eu

2017

MOSCOVA
PIAȚA LUBIANKA
LUBIANKA. SEDIUL POLIȚIEI SECRETE
21 IANUARIE 1950

Metoda cea mai sigură de a ține un jurnal era să ți-l imaginezi pe Stalin citindu-l cuvânt cu cuvânt. Până și la acest nivel de precauție exista riscul unei fraze alunecoase, al unei ambiguități accidentale – vreo propoziție înțeleasă greșit. Lauda putea fi luată drept batjocură, adularea sinceră – drept parodie. De vreme ce nici cel mai vigilent autor nu se poate asigura împotriva oricărei interpretări posibile, o variantă era să ascunzi jurnalul cu totul, o metodă preferată în acest caz de către suspect, o tânără pictoriță pe nume Polina Peșkova. Jurnalul ei fusese descoperit într-un cămin, chiar sus pe horn, de fapt, învelit în hârtie ceruită și strecurat între două cărămizi puțin desprinse. Ca să ajungă la jurnal autoarea trebuia să aștepte să se stingă focul complet înainte de a-și vârî mâna în sus, pe horn, pipăind după cotorul cărții. În mod ironic, natura elaborată a acestei ascunzători i-a adus nenorocirea Polinei Peșkova. O singură amprentă pătată de funingine de pe biroul ei trezise suspiciunile anchetatorului și îl făcuse să-și redirecționeze cercetările – o mostră exemplară de muncă de detectiv.

Din punctul de vedere al poliției secrete, ascunderea unui jurnal constituia o infracțiune indiferent de conținutul acestuia. Era o încercare de separare a vieții private a unui cetățean de cea publică, iar o asemenea deosebire nu exista. Nu exista gând sau experiență care să depășească autoritatea Partidului. De aceea, un jurnal ascuns era, adeseori, dovada cea mai incriminatoare pe care un agent putea spera să o găsească. De vreme ce jurnalul nu era destinat nici unui cititor, autorul scria liber, lăsând garda jos, producând nici mai

mult, nici mai puțin decât o mărturisire nesolicitată. Sinceritatea din adâncul sufletului făcea documentul potrivit nu doar pentru judecarea autorului, dar și pentru cea a prietenilor sau familiei sale. Un jurnal putea oferi până la cincisprezece noi suspecți, cincisprezece noi piste, de regulă mai mult decât orice interogatoriu, oricât ar fi fost de intens.

Agentul Lev Demidov, în vârstă de douăzeci și șapte de ani, era însărcinat cu această investigație: un soldat decorat recrutat în rândurile poliției secrete după Marele Război pentru Patrie. Îi mersese de minune la MGB[1] printr-un amestec de supunere necomplicată, credință în Poporul pe care îl servea și atenție riguroasă la detalii. Zelul lui nu era susținut de ambiție, ci de cea mai sinceră adorație pentru patria sa, țara care învinsese fascismul. La fel de chipeș pe cât era de serios, avea fața și spiritul potrivite pentru un afiș de propagandă, o falcă pătrățoasă cu buze în unghi, gata oricând să rostească un slogan.

În scurta lui carieră la MGB, Lev supraveghease examinarea mai multor sute de jurnale, scormonind mii de intrări în căutarea neobosită a celor acuzați de agitație antisovietică. Își amintea de primul jurnal pe care îl cercetase ca de o primă dragoste. I-l dăduse mentorul lui, Nikolai Borisov, și fusese un caz dificil. Lev nu găsise nimic incriminator în paginile lui. Apoi, mentorul citise același jurnal și evidențiase o observație aparent nevinovată:

6 decembrie 1936. Azi-noapte, a fost adoptată noua
constituție a lui Stalin. Simt ceea ce simte întreaga țară,
ad. o încântare absolută, infinită.

Borisov nu fusese convins că fraza exprima o senzație credibilă de încântare. Autorul era mai

degrabă interesat să-și alinieze sentimentele la acelea pe care le trăia restul țării. Era strategică și cinică, o declarație goală menită să ascundă îndoielile autorului. Ar folosi o persoană care își exprimă încântarea sinceră o abreviere, *ad.,* înainte de a-și descrie sentimentele? Această întrebare i-a fost pusă și suspectului în interogatoriul care a urmat:

ANCHETATOR BORISOV: *Cum te simți acum*?

SUSPECT: *Nu am făcut nimic rău.*

ANCHETATOR BORISOV: *Dar eu te-am întrebat cum te simți.*

SUSPECT: *Sunt neliniștit.*

ANCHETATOR BORISOV: *Sigur că ești. E absolut normal. Dar observă că nu ai spus*: „*Simt același lucru pe care l-ar simți oricine în situația mea, ad. neliniște*".

Bărbatul primise cincisprezece ani. Și Lev învățase o lecție prețioasă – un detectiv nu se limita numai la a căuta declarații de revoltă. Mult mai important era să fii extra-vigilent la declarații de dragoste și loialitate care nu izbuteau să convingă.

Bazându-se pe experiența acumulată în ultimii trei ani, Lev frunzărea jurnalul Polinei, remarcând că suspecta avea o caligrafie lipsită de eleganță pentru o pictoriță. Apăsase peste tot cu un creion tocit, neascuțindu-i vârful nici măcar o dată. Își trecu degetul pe dosul fiecărei pagini, de-a lungul unor propoziții imprimate ca pentru scrierea în Braille. Ridică jurnalul la nivelul nasului. Mirosea a funingine. Paginile scoteau un foșnet sub degetele lui, ca frunzele uscate de toamnă. Mirosi și privi și cântări cartea din mâinile lui – examinând-o în toate felurile, dar fără s-o citească. Pentru raportul asupra conținutului jurnalului, se întoarse către stagiarul care îi fusese repartizat. Ca parte a unei promovări recente, Lev fusese însărcinat și cu supervizarea noilor agenți. Nu mai

era învățăcel, ci profesor. Acești noi agenți îl însoțeau pe toată durata zilei de muncă și la arestările de noapte, căpătând experiență și învățând de la el până când erau pregătiți să se ocupe de propriile lor cazuri.

Grigori Semiciastnîi avea douăzeci și trei de ani și era al cincilea agent pe care îl antrena Lev. Era, probabil, cel mai inteligent și, cu siguranță, cel mai puțin promițător. Punea prea multe întrebări, punea la îndoială prea multe răspunsuri. Zâmbea când găsea ceva amuzant și se încrunta când ceva îl irita. Abia dacă trebuia să-i arunci o privire fugitivă ca să știi ce gândește. Fusese recrutat de la Universitatea din Moscova, unde fusese un student de excepție, fiind dăruit cu o ascendență academică, spre deosebire de mentorul său. Lev nu era invidios, acceptând cu ușurință ideea că nu avea mintea croită pentru studiu serios. Capabil să-și disece propriile lipsuri de natură intelectuală, nu reușea să înțeleagă de ce ucenicul lui își căutase un post într-o profesie pentru care era complet nepregătit. Grigori era atât de nepotrivit pentru funcția sa, încât Lev chiar luase în calcul ideea de a-l sfătui să-și aleagă o altă carieră. O asemenea îndepărtare l-ar pune pe om sub supraveghere și l-ar condamna, cel mai probabil, în ochii Statului. Singura soluție viabilă era ca Grigori să se împleticească mai departe pe drumul lui și Lev simțea că era de datoria lui să-l ajute cât putea de mult.

Grigori frunzărea absorbit jurnalul, întorcând paginile înainte și-napoi de parcă ar fi căutat ceva anume. Într-un târziu, ridică ochii și spuse:

— *Jurnalul nu spune nimic.*

Amintindu-și de propria-i experiență ca novice, Lev nu fu complet surprins de răspuns, dar se simți dezamăgit de eșecul protejatului său. Răspunse:

— *Nimic*?

Grigori încuviință din cap.

— *Nimic important.*

Sintagma era improbabilă. Chiar și dacă nu existau exemple de provocare directă, lucrurile nemenționate într-un jurnal erau la fel de importante ca și cele scrise. Hotărât să-i ofere aceste informații stagiarului, Lev se ridică în picioare.

— Hai să-ți spun o poveste. Un tânăr comenta odată în jurnalul său că se simțea inexplicabil de trist în ziua respectivă. Intrarea în jurnal era datată 23 august. Anul era 1949. Ce înțelegi de aici?

Grigori ridică din umeri.

— Nu cine știe ce.

Lev sări în sus la această afirmație.

— Care este data pactului de neagresiune încheiat între Germania Nazistă și Rusia Sovietică?

— August 1939.

— 23 august 1939. Ceea ce înseamnă că omul simțea o tristețe inexplicabilă la cea de-a zecea aniversare a acestui tratat. Coroborată cu absența oricărei laude la adresa soldaților care au înfrânt fascismul sau la adresa lui Stalin pentru priceperea sa în chestiuni de ordin militar, tristețea acestui bărbat a fost interpretată ca o critică absolut nepotrivită la adresa politicii noastre externe. De ce să insiști asupra greșelilor în loc să exprimi sentimente de mândrie? *Mă-nțelegi*?

— Poate că n-a avut nimic de-a face cu tratatul. Avem cu toții zile în care suntem triști sau singuri sau melancolici. Nu verificăm calendarul evenimentelor istorice de fiecare dată când avem asemenea trăiri.

Lev se enervă.

— Poate că n-a avut nimic de-a face cu tratatul? *Poate că nici nu există dușmani*? *Poate că toată lumea iubește Statul*? *Poate că nu există oameni care să dorească să ne submineze eforturile*? *Treaba noastră este să demascăm*

vinovăția, nu să credem în chip naiv că ea nu există.

Grigori reanaliză situația, remarcând furia lui Lev. Cu neobișnuită diplomație, își modulă răspunsul, făcându-l mai puțin problematic, dar rămase la concluzia sa:

— În jurnalul Polinei se găsesc observații banale cu privire la rutina ei zilnică. Din ce pot constata eu, cu abilitățile mele, nu avem dovezi împotriva ei. Astea sunt rezultatele cercetării mele.

Pictorița, despre care Lev observă că Grigori vorbea neprotocolar, folosindu-i prenumele, fusese angajată să proiecteze și să execute o serie de picturi murale publice. Din moment ce exista riscul ca ea – sau orice pictor, de fapt – să creeze ceva ușor subversiv, o operă de artă cu înțelesuri ascunse, MGB efectua o verificare de rutină. Logica era simplă. Dacă jurnalul ei nu conținea niciun înțeles subversiv ascuns, era improbabil ca arta ei să conțină așa ceva. Însărcinarea era una minoră, potrivită unui novice. Prima zi mersese bine. Grigori descoperise jurnalul în timp ce Peșkova era la lucru, în atelierul ei. Când terminase percheziția, pusese proba la loc în ascunzătoarea ei din horn, ca să nu o alerteze pe Peșkova că se află sub investigație. Raportase acest lucru și Lev se întrebase, preț de o clipă, dacă totuși nu exista vreo șansă pentru tânăr: utilizarea amprentei de funingine ca indiciu fusese admirabilă. În următoarele patru zile, Grigori menținuse un nivel ridicat al supravegherii, mai multe ore decât ar fi fost necesar. Totuși, în ciuda efortului suplimentar, nu mai înaintase niciun raport și nu mai făcuse niciun fel de observație. Și acum susținea că jurnalul este inutil.

Lev luă carnetul, simțind ezitarea lui Grigori de a lăsa paginile din mână. Pentru prima oară, începu să citească. La o primă vedere, fu de acord că nu era vorba de conținutul provocator la care s-ar fi putut aștepta de la un jurnal ascuns cu atâta băgare

de seamă lângă foc. Nedorind să fie silit să ajungă la concluzia că suspecta era nevinovată, sări la final, cercetând intrările cele mai recente, scrise în ultimele cinci zile, în timpul supravegherii lui Grigori. Suspecta descria prima întâlnire cu un vecin, un bărbat care locuia într-un bloc de apartamente de pe cealaltă parte a străzii. Nu-l mai văzuse niciodată, dar el o abordase și stătuseră de vorbă pe stradă. Observa că bărbatul era amuzant și spera să se mai întâlnească, adăugând cu sfială că era chipeș.

Mi-a spus cum îl cheamă? *Nu-mi aduc aminte. Probabil că da. Cum pot să fiu așa de uitucă*? *Mă gândeam la altceva. Aș vrea să-mi aduc aminte cum îl cheamă. Acum se va simți jignit când ne vom întâlni din nou. Dacă ne întâlnim din nou, ceea ce sper să se întâmple.*

Lev dădu pagina. În ziua următoare i se împlinise dorința, se întâlnise din nou cu bărbatul respectiv. Ea se scuzase că este uitucă și îl rugase să-i spună din nou cum îl cheamă. El îi răspunsese că îl cheamă Isaac și se plimbaseră împreună, vorbind deschis, de parcă ar fi fost prieteni de ani de zile. Printr-o fericită coincidență, Isaac avea același drum. Ajungând la atelier, ea se întristase văzându-l că pleacă. Potrivit intrării din jurnal, imediat ce el dispăruse din raza ei vizuală, ea începuse să se gândească la următoarea întâlnire.

Aceasta este dragostea? *Nu, sigur că nu.*
Dar poate așa începe dragostea?

Cum începe dragostea – era sentimental, potrivit cu temperamentul visător al cuiva care scrie un

jurnal inofensiv, dar îl ascunde cu atâta grijă de parcă ar conține trădare și intrigi. Ce lucru stupid și periculos. Lev nu avea nevoie de descrierea fizică a tânărului prietenos ca să-i cunoască identitatea. Se uită în sus la protejatul lui și îl întrebă:

— *Isaac*?

Grigori avu o ezitare. Hotărându-se să nu mintă, recunoscu:

— *M-am gândit că o conversație poate fi utilă în evaluarea caracterului ei.*

— *Treaba ta era să-i percheziționezi apartamentul și să-i observi activitățile cotidiene. Fără contact direct. Putea să-și dea seama că ești de la MGB. Atunci și-ar fi modificat comportamentul ca să te păcălească.*

Grigori clătină din cap.

— *Nu m-a bănuit de nimic.*

Lev se simțea frustrat de aceste greșeli elementare.

— *Știi asta numai după ceea ce a scris în jurnal. Și totuși e posibil ca ea să fi distrus jurnalul original, înlocuindu-l cu această colecție de observații anoste, conștientă fiind că se află sub supraveghere.*

La auzul acestor cuvinte, scurta lui tentativă de deferență se sfărâmă cum se sfărâmă o navă care se izbește de stânci. Grigori vorbi batjocoritor, arătând o insolență nemaivăzută:

— *Tot jurnalul fabricat ca să ne păcălească pe noi*? *Ea nu gândește așa. Nu gândește ca noi. E imposibil.*

Contrazis de un stagiar, de un agent care nu-și îndeplinise sarcina corespunzător – Lev era un om răbdător, mai tolerant decât alți ofițeri, dar Grigori îi punea nervii la încercare.

— *Oamenii care par nevinovați sunt, adesea, cei pe care trebuie să-i supraveghem cu cea mai mare atenție.*

Grigori se uită la Lev cu un soi de milă. Pentru prima oară, expresia de pe chipul său nu se potrivea cu răspunsul dat.

— Aveți dreptate. Nu trebuia să vorbesc cu ea. Dar este o persoană de treabă. De asta sunt sigur. Nu am găsit nimic în apartamentul ei, nimic în activitățile ei de zi cu zi care să indice că nu ar fi un cetățean loial. Jurnalul este inofensiv. Polina Peșkova nu trebuie adusă la interogatoriu. Trebuie lăsată să-și urmeze munca de artist, la care excelează. Pot să duc jurnalul înapoi până când își termină munca. Nu e nevoie să știe nimic despre această investigație.

Lev aruncă o privire la fotografia ei agățată de coperta dosarului. Era frumoasă. Grigori era amețit de ea. Îl fermecase ca să scape de suspiciuni? Scrisese despre dragoste știind că el avea să citească acele rânduri și avea să fie convins să o protejeze? Lev trebuia să verifice cu atenție această declarație de dragoste. Nu avea altă soluție decât să citească jurnalul rând cu rând. Nu se mai putea încrede în vorba protejatului său. Dragostea îl făcuse supus greșelii.

Intrările din jurnal acopereau mai mult de o sută de pagini. Polina Peșkova scria despre munca și despre viața ei. Caracterul i se putea citi cu ușurință: un stil excentric, punctat de digresiuni, idei răsărite din senin și exclamații. Intrările săreau de la un subiect la altul, deseori abandonând un fir și lăsându-l neterminat. Nu existau declarații de ordin politic, se concentra exclusiv asupra activităților ei zilnice și asupra desenelor. Terminând de citit jurnalul, Lev nu putea nega faptul că femeia avea ceva atrăgător. Râdea des de propriile ei greșeli, pe care le descria cu o sinceritate transparentă. Candoarea ei putea fi o explicație a faptului că-și ascunsese jurnalul cu atâta grijă. Era foarte improbabil să fi fost falsificat ca să înșele. Cu această idee în minte, Lev îi făcu semn lui Grigori să ia loc. Acesta

rămăsese în picioare, ca un soldat de gardă, cât timp citise Lev. Era nervos. Grigori se așeză pe marginea scaunului. Lev îl întrebă:

— *Spune-mi, dacă e nevinovată, de ce și-a ascuns jurnalul*?

Simțind că atitudinea lui Lev față de ea se mai îmbunase, Grigori se entuziasmă. Vorbi iute, debitând pe nerăsuflate o posibilă explicație:

— *Locuiește cu mama ei și cu doi frați mai mici. Nu vrea ca ei să-și bage nasul prin el. Poate ar râde de ea. Nu știu. Vorbește de dragoste, poate îi este rușine cu asemenea gânduri. Nu e nimic mai mult. Trebuie să fim capabili să ne dăm seama când ceva nu este relevant.*

Gândurile lui Lev se abătură. Și-l putea imagina pe Grigori abordând-o pe tânăra femeie. Și totuși, îi era greu să și-o imagineze pe ea răspunzând afectuos la întrebarea unui străin. De ce nu i-a spus să o lase în pace? I se părea extraordinar de imprudent din partea ei să fie atât de deschisă. Se aplecă în față, coborând vocea, nu pentru că se temea că ar putea fi auzit, ci pentru a semnala că nu mai vorbea formal, ca un ofițer din poliția secretă.

— *Ce s-a întâmplat între voi doi*? *Te-ai dus la ea și ai început să vorbești*? *Și ea…*

Lev ezită. Nu știa cum să termine propoziția. Într-un târziu, bâlbâindu-se, întrebă:

— *Și ea ți-a răspuns*?

Grigori nu părea să-și dea seama dacă întrebarea îi fusese adresată de un prieten sau de un ofițer cu grad superior. Când înțelese că Lev era pur și simplu curios, îi răspunse:

— *Cum altfel poți să cunoști pe cineva decât mergând să te prezinți*? *Am vorbit despre tablourile ei. I-am spus că i-am văzut o parte din lucrări – ceea ce este adevărat. De aici a pornit conversația. Era afabilă, prietenoasă.*

Lui Lev i se părea extraordinar.

— *Nu era suspicioasă*?

— *Nu.*

— *Ar fi trebuit să fie.*

Pentru scurtă vreme discutaseră ca niște prieteni despre chestiuni sentimentale, acum erau din nou agenți. Grigori își lăsă capul în piept.

— *Da, ai dreptate. Ar fi trebuit să fie.*

Nu era supărat pe Lev. Era supărat pe sine însuși. Legătura lui cu pictorița era clădită pe o minciună: afecțiunea lui era fondată pe născociri și înșelătorie.

Surprinzându-se și pe sine însuși, Lev îi întinse jurnalul lui Grigori.

— *Ia-l.*

Grigori nu făcu nicio mișcare, încercând să-și dea seama ce se întâmplă.

— *Ia-l. E liberă să-și continue munca de pictoriță. Nu-i nevoie să mergem mai departe cu cazul ăsta.*

— *Ești sigur*?

— *N-am găsit nimic în jurnal.*

Dându-și seama că ea era în siguranță, Grigori zâmbi. Întinse mâna și smulse jurnalul din mâinile lui Lev. În timp ce paginile îi alunecau din mână, Lev simți un contur imprimat pe foaie: nu era o literă sau vreun cuvânt, ci un fel de formă, ceva ce nu mai simțise până atunci.

— *Stai așa.*

Luând înapoi jurnalul, Lev îl deschise la pagina respectivă, examinând colțul din dreapta, sus. Nu era nimic scris. Și totuși, când apăsa pe partea cealaltă, simțea adânciturile. Ceva fusese șters cu radiera.

Luă un creion, trecând partea cu plumb peste hârtie, până când dădu la iveală fantoma unei mici mâzgăliturи, o schiță cam cât degetul lui mare. Era o femeie care stătea în picioare pe un soclu, cu o torță în mână, o statuie. Lev se holba fără să înțeleagă până când își dădu seama ce era. Era un monument american. Era Statuia Libertății. Lev îi studie fața lui Grigori.

— E pictoriță. Face schițe tot timpul.

— Și de ce-a fost ștearsă?

Nu primi niciun răspuns.

— Ai umblat la probe?

În răspunsul lui Grigori se simțea panica.

— Când am intrat în MGB, în prima zi, mi s-a spus o istorioară despre secretara lui Lenin, Fotievam. Ea susține că Lenin l-a întrebat pe șeful securității, Felix Dzerjinski, câți contrarevoluționari avea în arest. Dzerjinski i-a strecurat o foaie de hârtie cu numărul o mie cinci sute scris pe ea. Lenin i-a dat foaia înapoi, însemnând-o cu o cruce. Potrivit secretarei sale, Lenin folosea crucea ca să indice că a citit un document. Dzerjinski a înțeles greșit și i-a executat pe toți. De aceea a trebuit să o șterg. Schița ar fi putut fi interpretată greșit.

Lev se gândi că era o referință nepotrivită. Auzise suficient.

— Dzerjinski a fost părintele acestei agenții. E pur și simplu ridicol să compari situația proastă în care te afli tu cu situația lui. Nu ne permitem luxul să interpretăm. Nu suntem judecători. Nu hotărâm noi ce probe păstrăm și ce probe distrugem. Dacă-i nevinovată, așa cum susții tu, asta se va determina în cursul interogatoriului. În încercarea ta nefericită de a o proteja, te-ai incriminat pe tine însuți.

— Lev, este o persoană bună.

— Te-ai îndrăgostit de ea. Judecata ta e compromisă.

Vocea lui Lev devenise aspră și brutală. Se auzi și își mai înmuie tonul.

— De vreme ce proba e neatinsă, nu văd niciun motiv să atrag atenția asupra greșelii tale, o greșeală care ți-ar ruina, cu siguranță, cariera. Scrie-ți raportul, semnalează schița ca probă și lasă-i pe cei mai experimentați decât noi să decidă. Apoi adăugă: *Și, Grigori, nu mai pot să te protejez de-acum încolo.*

MOSCOVA
PODUL MOSKVOREȚKI
TRAMVAIUL KM
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev suflă înspre fereastră, aburind-o. Ca un copil, își apăsă degetul pe condens și, fără să gândească, trasă schița Statuii Libertății – o versiune rudimentară a schiței pe care o văzuse astăzi. O șterse repede cu manșeta aspră a jachetei și trase cu coada ochiului în jurul lui. Schița ar fi fost de nerecunoscut pentru oricine în afară de el și tramvaiul era aproape gol: nu mai era decât un pasager, un bărbat așezat în față, înfofolit în atâtea straturi ca să se ferească de frig încât abia dacă i se vedea un colțișor de față. Odată asigurat că nu observase nimeni schița, conchise că nu avea motive de îngrijorare. Atât de atent de obicei, îi venea greu să creadă că putuse să facă o greșeală atât de periculoasă. Avea prea multe arestări în miez de noapte și, chiar și când nu lucra, i se părea dificil să adoarmă.

Tramvaiele erau aglomerate, exceptând zorii zilei și noaptea târziu. Pictate cu o dungă groasă pe mijloc, zornăiau prin tot orașul ca niște bomboane fierte uriașe. Adeseori, Lev nu avea altă variantă decât să urce cu forța. Aveau capacitatea de cincizeci de locuri și, de regulă, de două ori mai mulți oameni urcau în ele, cu intervalul dintre scaune plin de navetiști care se înghionteau pentru un loc. În seara aceasta Lev ar fi preferat disconfortul unui vagon plin, cu coate împungându-l în coaste și oameni împingându-se pe lângă el. În loc de asta, beneficia de luxul unui loc pe scaun, îndreptându-se spre casă, spre privilegiul unui apartament gol – nu era obligat să-și împartă locuința, un alt avantaj al profesiei sale. Statutul unui om începuse să fie determinat de spațiul pe care îl avea în jurul lui. Curând, avea să

fie desemnat să aibă o mașină proprie, o casă mai mare, poate și o *dacea,* o casă de vacanță la țară. Din ce în ce mai mult spațiu, din ce în ce mai puține legături directe cu oamenii pe care era însărcinat să îi supravegheze.

Cuvintele îi veniră deodată în minte lui Lev:

Cum Începe Dragostea.

Nu fusese îndrăgostit niciodată, nu în felul acela descris în jurnal – entuziasm la ideea de a revedea pe cineva și tristețe de îndată ce persoana se îndepărta. Grigori își riscase viața pentru o femeie pe care abia o cunoștea. Ăsta trebuia cu siguranță să fie un act de iubire. Iubirea părea a fi caracterizată de nesăbuință. Lev își riscase viața pentru patrie de nenumărate ori. Dovedise vitejie de excepție și dăruire. Dacă dragostea însemna sacrificiu, atunci singura lui dragoste fusese aceea pentru Stat. Și Statul îl iubise, la rândul său, ca pe un fiu preferat, răsplătindu-l și oferindu-i putere. Era lipsit de recunoștință, condamnabil să-i treacă măcar prin gând că o asemenea dragoste n-ar fi fost de ajuns.

Își strecură mâinile sub el, scotocind parcă după un pic de căldură. Negăsind, îl trecu un fior. Tălpile cizmelor împroșcau mici băltoace de zăpadă topită pe podeaua de oțel a vagonului. Simțea o greutate în piept de parcă ar fi suferit de gripă, fără alte simptome în afară de oboseală și o amorțeală a creierului. Își dorea să se sprijine de geam, să închidă ochii și să doarmă. Tramvaiul traversă podul, trecând pe străzi acoperite de zăpadă. Continua să cadă și mai multă, în fulgi mari care se lipeau de geam.

Tramvaiul încetini și intră într-o stație. Ușile din față și din spate se deschiseră, lăsând ninsoarea să pătrundă înăuntru. Vatmanul se întoarse spre ușa deschisă, strigând afară, în noapte:

— *Hai mai repede*! *Ce aștepți*?

Îi răspunse o voce:

— *Îmi scutur zăpada de pe cizme.*

— *Mai degrabă arunci zăpadă înăuntru decât s-o scuturi. Urcă acum sau închid uşile*!

Călătorul urcă, era o femeie cu cizmele acoperite de zăpadă, care căra o geantă grea. Când uşile se închiseră în urma ei, îi spuse vatmanului:

— *Nu că aici ar fi cine ştie ce căldură.*

Vatmanul făcu un semn în afară.

— *Preferi să mergi pe jos*?

Ea zâmbi, detensionând atmosfera. Cucerit de farmecul ei, morocănosul vatman zâmbi şi el.

Femeia se întoarse, cercetând vagonul, şi îi surprinse privirea lui Lev. O recunoscu. Locuia vizavi de el. O chema Lena. O vedea des. De fapt, îi surprinsese privirea tocmai pentru că se purta de parcă n-ar fi dorit să fie remarcată. Se îmbrăca în haine simple, aşa cum făceau majoritatea femeilor, dar ea era departe de a fi banală. Dorinţa ei de anonimat se lupta cu frumuseţea ei şi, chiar dacă meseria lui Lev nu ar fi fost să observe oamenii, cu siguranţă că ar fi remarcat-o.

Cu o săptămână în urmă, se nimerise vizavi de ea în metrou. Erau atât de aproape unul de celălalt că ar fi fost nepoliticos să n-o salute. De vreme ce se mai văzuseră de câteva ori, era frumos măcar să recunoască acest lucru. Fusese atât de stresat, că avusese nevoie de minute întregi să-şi adune curajul să-i vorbească, amânând momentul atât de mult încât ea coborâse din vagon şi Lev, frustrat, o urmase, chiar dacă nu era staţia lui, un act impulsiv destul de neobişnuit pentru el. În timp ce ea se îndrepta spre ieşire, el întinsese mâna şi o atinsese pe umăr. Ea se răsucise, cu ochii ei mari, căprui, alerţi, gata de orice pericol. O întrebase cum o cheamă. Ea îl cântărise dintr-o privire, uitându-se şi la călătorii care treceau pe lângă ei, înainte de a-i spune că o cheamă Lena şi de a se scuza că se grăbeşte. Cu asta, dispăruse. Nici cea mai vagă urmă de încurajare, nici cea mai vagă

urmă de impolitețe. Lev nu îndrăznise să se ia după ea. Se întorsese timid pe peron, așteptând metroul următor. Fusese un demers care îl costase. Ajunsese târziu la serviciu în dimineața aceea, ceea ce nu i se mai întâmplase niciodată. Era un fel de consolare în faptul că aflase, în sfârșit, cum o cheamă.

Astăzi era prima oară când o vedea de la acea discuție stângace. Se simți încordat când ea se deplasă de-a lungul intervalului, sperând că o să se așeze lângă el. Bâțâindu-se de la mișcarea tramvaiului, ea trecu pe lângă el fără să scoată o vorbă. Poate că nu-l recunoscuse? Lev aruncă o privire îndărăt. Ea se așeză pe un scaun din spatele vagonului. Își ținea geanta în poală, cu ochii la ninsoarea de afară. Nu avea niciun rost să se mintă singur: evident că își amintea de el, își dădea seama de asta din modul studiat în care-l ignora. Îl durea distanța pe care o pusese între ei; fiecare metru era măsura antipatiei ei față de el. Dacă ar fi vrut să discute s-ar fi așezat mai aproape. Gândindu-se mai bine, asta ar fi fost prea direct. Era de datoria lui să se ducă la ea. Îi știa numele. Erau cunoștințe. Nu era nimic nepotrivit în a iniția o a doua conversație. Cu cât aștepta mai mult, cu atât devenea mai dificil. Dacă discuția eșua, nu avea nimic de pierdut în afară de puțină mândrie; glumi în sinea lui, spunându-și că n-ar fi o pierdere prea mare: poate că avea prea multă mândrie, oricum.

Ridicându-se brusc, hotărât să acționeze, se îndreptă cu pași mari spre Lena cu un aer fals de încredere în sine. Se așeză pe scaunul din fața ei, aplecându-se peste spătar.

— Eu sunt Lev. Ne-am mai întâlnit acum câteva zile.

Îi luă atât de mult să răspundă încât Lev se întrebă dacă avea de gând să-l ignore.

— Da. Îmi aduc aminte.

Abia acum își dădu seama că nu avea despre ce vorbi cu ea. Jenat, improviză în grabă:

— V-am auzit adineauri spunând că în tramvai e la fel de frig ca afară. Mă gândeam la același lucru. Este foarte frig.

Roși la stupizenia spuselor sale, regretând amarnic că nu se gândise mai temeinic la un subiect de conversație. Uitându-se la haina lui Lev, ea îi răspunse:

— Frig? *Cu așa o haină grozavă*?

Statutul de agent îi oferea lui Lev accesul la haine de calitate, cizme făcute manual, căciuli groase din blană. Haina echivala cu o afirmare a statutului său. Nedorind să recunoască faptul că lucra pentru poliția secretă, alese să spună o minciună.

— E cadou de la tata. Nu știu de unde a cumpărat-o.

Lev schimbă subiectul.

— Vă văd pe aici destul de des. Mă întreb dacă locuim în aceeași zonă.

— Foarte probabil.

Pe Lev îl zăpăci răspunsul. În mod clar, Lena nu era dispusă să-i spună unde locuia. O asemenea prudență nu era ceva neobișnuit. Nu trebuia s-o ia personal. O înțelegea mai bine decât oricine. De fapt, îl atrăgea. Era isteață și asta făcea parte din farmecul ei.

Ochii îi căzură pe geanta ei, plină cu cărți, caiete, cărți școlare cu exerciții. Încercând să dea impresia de familiaritate, întinse mâna și luă una din cărți.

— Sunteți profesoară?

Lev își aruncă ochii pe informația tipărită pe copertă. Lena păru să se îndrepte ușor.

— Exact.

— Și ce predați?

Vocea Lenei devenise fragilă.

— Predau…

Își pierduse șirul ideilor și își atingea fruntea.

— Predau educație politică. Mă scuzați, sunt foarte obosită.

Nu exista niciun echivoc. Voia să fie lăsată în pace. Se străduia, în ciuda dorinței ei, să rămână politicoasă. El îi dădu cartea înapoi.

— Îmi pare rău. Vă deranjez.

Lev se ridică în picioare, simțindu-se nesigur, de parcă tramvaiul ar fi mers pe un ocean în furtună. Se îndreptă spre scaunul lui ținându-se de bară ca să se sprijine. Umilința îi înlocuise sângele din vene, senzația îi pulsa prin tot corpul – îi ardea fiecare bucățică de piele. După câteva minute în care rămase așezat, cu fălcile strânse, privind în gol pe geam și cu respingerea ei elegantă răsunându-i în cap, observă că avea mâinile atât de încleștate încât i se imprimaseră pe palme niște urme curbate de unghii.

MOSCOVA
PIAȚA LUBIANKA
LUBIANKA. SEDIUL POLIȚIEI SECRETE
A DOUA ZI

Lev nu dormise noaptea trecută, întins în pat, așteptând cu ochii în tavan să pălească înțepătura umilinței. După câteva ore, se ridicase și umblase prin apartamentul gol, trecând dintr-o cameră în alta ca un animal în cușcă, cuprins de ură împotriva spațiului generos care îi fusese alocat. Mai bine ar dormi într-o baracă, un spațiu adecvat pentru un soldat. Apartamentul lui era o casă de familie, spre invidia multora, numai că era gol – bucătăria nefolosită, iar spațiul de locuit neatins, impersonal, nimic altceva decât un loc în care să se odihnească după o zi de muncă.

Ajungând devreme, intră în cabinetul lui și se așeză la birou. Ajungea devreme de fiecare dată, mai puțin în ziua când se oprise să o întrebe pe Lena cum o cheamă. Nu mai era nimeni la birou, cel puțin nu la acest etaj. Poate erau oameni jos, în camerele de interogatoriu, unde ședințele țineau și zile întregi, fără întrerupere. Se uită la ceas. Cam într-o oră aveau să înceapă să sosească și ceilalți angajați.

Lev se apucă de lucru, sperând că va fi distras de asta, gonind astfel din minte incidentul cu Lena. Dar nu era în stare să se concentreze asupra documentelor din fața lui. Izbi brusc cu brațul și aruncă hârtiile pe jos. Era intolerabil – cum putea o străină să aibă un asemenea efect asupra lui? Ea nu conta. El era o persoană importantă. Mai erau și alte femei, destule chiar, multe ar fi fost recunoscătoare să devină obiectul atenției lui. Se ridică și străbătu cabinetul așa cum făcuse în apartament, simțindu-se prins în cușcă. Deschise ușa și porni pe coridorul gol, trezindu-se într-o încăpere din apropiere, în care se țineau rapoartele

despre suspecți. Verifică dacă Grigori și-a depus dosarul, așteptându-se ca stagiarul lui să fi uitat sau să-și fi neglijat datoria din motive sentimentale. Dosarul fusese depus și zăcea la fundul unui teanc de dosare cu cazuri de mai mică importanță, dintre care multe nu aveau să fie citite săptămâni la rând, pentru că menționau incidente dintre cele mai banale cu putință.

Lev ridică dosarul Polinei Peșkova, simțind greutatea jurnalului dinăuntru. Luă o decizie rapidă și îl mută în teancul cu dosare de cea mai mare importanță, așezându-l chiar deasupra – principali suspecți, asigurându-se astfel că dosarul va fi verificat chiar astăzi, imediat ce apărea personalul.

Când se întoarse în biroul său, Lev simți că i se închid ochii, de parcă prin îndeplinirea acestei sarcini birocratice ar fi fost, în sfârșit, în stare să adoarmă.

•

Lev deschise ochii. Grigori îl înghiontea să se trezească. Lev se ridică în picioare, jenat că a fost prins dormind în timpul serviciului și întrebându-se cât o fi ceasul.

— *Te simți bine*?

Adunându-și gândurile, își aminti: dosarul.

Fără să scoată o vorbă, ieși în grabă din birou. Coridoarele erau pline: toată lumea venea la serviciu. Grăbind pasul și împingându-se printre colegi, Lev ajunse în camera în care se țineau cazurile deschise pentru verificare. Fără să-i dea atenție femeii care-l întreba dacă poate să-l ajute cu ceva, scotoci prin teancul de dosare, căutând documentele pictoriței Polina Peșkova. Dosarul fusese deasupra. Îl pusese acolo doar cu șaizeci de minute în urmă. Secretara îl întrebă din nou dacă are nevoie de ajutor.

— *Era un dosar aici.*

— *Le-au luat.*

Cazul Peșkova era deja în curs de procesare.

ÎN ACEEAȘI ZI

Lev cercetă figura lui Grigori, căutând urme de ură sau dezgust. Bineînțeles, stagiarul lui nu știa că dosarul Polinei Peșkova fusese mutat. Avea să afle destul de repede, Lev trebuia să preîntâmpine descoperirea cu o explicație, o scuză – fusese mort de oboseală, pur și simplu aruncase un ochi asupra documentelor și pusese dosarul la loc în teancul greșit. De fapt, dacă se gândea mai bine, nici nu era nevoie să aducă vorba. Proba împotriva pictoriței nu stătea-n picioare. Cazul avea să fie verificat și respins. L-ar fi verificat oricum până la urmă: Lev nu făcuse decât să grăbească procesul. În cel mai rău caz, aveau să o cheme la un scurt interogatoriu. Avea să fie liberă să-și continue munca. Grigori putea să se mai întâlnească cu ea. Lev înlătură chestiunea din minte și se concentră asupra noii sarcini – următorul caz. Grigori îl întrebă:

— *Te simți bine*?

Lev își puse o mână pe brațul lui Grigori.

— *N-am nimic.*

•

Luminile erau stinse. Proiectorul din spatele camerei bâzâia. Pe ecran apărură imagini dintr-un sătuc idilic. Casele erau făcute din bârne de lemn, cu acoperișuri din stuf. Mici grădinițe pline de ierburi văratice. Pui grași ciuguleau boabe de grâu din vase de lut pline-ochi. Totul era din abundență, inclusiv lumina soarelui și buna dispoziție. Țăranii erau îmbrăcați în costume tradiționale, cu șaluri în carouri și cămăși albe. Mergeau prin lanul de porumb, întorcându-se în sat. Soarele strălucea și cerul era senin. Bărbații erau puternici. Femeile erau puternice. Aveau mânecile suflecate. O muzică înălțătoare făcu loc comentariului oficial de la știri.

— Astăzi aceşti fermieri au avut parte de o vizită surpriză.

În mijlocul satului se aflau câțiva bărbați îmbrăcați la costum, nepotriviți cu mediul și stingheri. Cu zâmbete pe chipurile lor bucălate, bărbații în costum își conduceau oaspetele de onoare prin împrejurimile cele pitorești. Musafirul era un bărbat spre treizeci de ani, înalt, bine clădit și chipeș. Fie printr-un truc de editare, fie dintr-o trăsătură caracteristică a individului, părea că are permanent zâmbetul pe față. Își ținea mâinile pe coapse. Nu purta haină și avea mânecile suflecate exact ca fermierii. În contrast cu falsitatea pantomimei rurale care se juca în jurul lui, entuziasmul lui părea sincer. Știrea continuă:

— Cântăreț de culoare de faimă mondială și comunist devotat, Jesse Austin a venit în vizită la țară ca parte a turneului său pe acest pământ minunat. Cu toate că este cetățean al Statelor Unite, domnul Austin s-a dovedit un prieten cât se poate de credincios al Uniunii Sovietice, cântând despre modul nostru de viață și despre credința acestei țări în libertate și egalitate.

Montajul prezentă un prim-plan al domnului Austin. Răspunsurile lui erau dublate în rusă, iar engleza se putea încă auzi în pauzele din traducere.

— Am să transmit lumii un mesaj! *Această națiune își iubește cetățenii*! *Această națiune își hrănește cetățenii*! *Se găsește mâncare aici*! *Chiar din belșug*! *Poveștile despre înfometare sunt minciuni. Poveștile despre greutăți și sărăcie sunt propagandă a marilor companii capitaliste care vor să vă facă să credeți că numai ele pot să vă asigure lucrurile de care aveți nevoie. Vor să zâmbiți și să le mulțumiți când plătiți un dolar pe mâncare care valorează un cent*! *Vor ca muncitorii să fie recunoscători când sunt plătiți cu câțiva dolari pentru munca lor, în timp ce marile companii produc milioane*! *Nu și aici*! *Nu și în această țară*! *O spun lumii întregi – există și o altă*

cale! *O mai spun o dată*: *există și o altă cale*! *Și am văzut-o cu ochii mei*!

Bărbații îmbrăcați la costum îl înconjurară pe Austin într-un cerc protector, râzând și aplaudând. Lev se întrebă câți dintre agricultori erau agenți ai Securității Statului. Probabil că toți, după părerea lui. Nu poți avea încredere că un agricultor adevărat ar fi în stare să susțină un asemenea spectacol.

Reportajul se termină. Superiorul lor, maiorul Kuzmin, veni în față. Scund și îndesat, cu ochelari cu lentile groase, putea să pară comic cuiva din afară. Ofițerilor din MGB nu li se părea așa pentru că știau cât era de puternic și de dispus să facă uz de puterea sa. Acesta declară:

— *Acest reportaj a fost filmat în 1936, când domnul Austin avea douăzeci și șapte de ani. Entuziasmul său față de regimul nostru nu s-a diminuat între timp. Cum putem fi siguri că nu este spion american*? *Cum putem fi siguri că acest comunism al lui nu este o păcăleală*?

Lev știa câte ceva despre cântăreț. Îi auzise cântecele la radio. Citise câteva articole despre el, care nu ar fi fost publicate dacă autoritățile nu l-ar fi considerat pe american un bun de valoare. Intuind că întrebările lui Kuzmin erau retorice, nu răspunse, așteptând ca acesta să continue, citind dintr-un dosar:

— *Domnul Jesse Austin s-a născut în 1907 în Braxton, Mississippi, mutându-se împreună cu familia la New York la vârsta de zece ani. Multe familii de negri s-au mutat din sud, unde erau persecutate. Domnul Austin descrie pe larg aceste experiențe în transcriptul pe care vi l-am pus la dispoziție. Ura de rasă este o puternică sursă de nemulțumire printre americanii de culoare și o unealtă eficientă pentru convertirea lor la comunism, poate cea mai eficientă unealtă de care dispunem.*

Lev aruncă o privire scurtă spre superiorul lui. Nu vorbea despre ură ca despre o crimă, nu existau acte corecte sau incorecte, totul era cântărit din punct de vedere politic. Nu era o chestiune de indignare, ci de calcul și analiză. Kuzmin îi surprinse privirea.

— *Vrei să spui ceva*?

Lev clătină din cap că nu. Kuzmin își termină lectura:

— *Familia domnului Austin s-a mutat în 1917, împreună cu multe alte familii, într-o perioadă de migrații masive dinspre sud spre nord. Din toată ura pe care a trăit-o domnul Austin, noi presupunem că ura din New York a fost cea care l-a transformat în comunist. Nu doar că era urât de către familiile de albi, dar s-a trezit că este urât și de familiile de negri din clasa de mijloc care se stabiliseră deja în zonă. Acestea erau îngrozite de ideea că negrii care migraseră din sud aveau să ocupe orașele din nord. A fost un moment de răscruce în viața lui să vadă cum oamenii care ar fi trebuit să rămână solidari cu noii-veniți s-au întors împotriva lor. A trăit pe viu felul în care diferențele de clasă separă până și comunitățile cele mai strânse.*

Lev răsfoi dosarul. Conținea o singură fotografie a tânărului domn Austin împreună cu părinții săi. Mama și tatăl stăteau țepeni, de parcă s-ar fi temut de aparatul de fotografiat, iar tânărul Austin era în picioare între ei. Kuzmin continuă:

— *În New York, tatăl său a lucrat ca liftier într-un hotel prăpădit numit The Skyline, care a dat faliment între timp. Hotelul era specializat în tot felul de acte de depravare specifice unui mare oraș capitalist, în special droguri și prostituție. Din câte știm noi, tatăl său nu a fost implicat în nicio activitate ilegală*; *cu toate că a fost arestat de nenumărate ori, a fost eliberat ulterior fără a fi pus sub acuzație. Mama era casnică. Jesse Austin susține că a avut o copilărie netulburată de*

violență sau de alcool, în schimb, familia lui a fost distrusă de sărăcie. Tatăl său a murit când Jesse Austin avea doisprezece ani. Se îmbolnăvise de tuberculoză. Cu toate că Statele Unite posedă unități sanitare excepționale, acestea nu sunt accesibile tuturor. De exemplu, Societatea de Asigurări de Viață Metropolitan din New York a construit unul dintre cele mai moderne sanatorii pentru angajații săi. Însă tatăl domnului Austin nu era angajat al Societății de Asigurări de Viață Metropolitan. Nu-și permitea să se interneze într-un sanatoriu. Domnul Austin este convins și astăzi că tatăl său ar fi supraviețuit dacă ar fi avut acces la aceste facilități. Poate că acesta reprezintă un alt moment important în devenirea politică a domnului Austin. Să-și vadă părintele murind într-o țară în care îngrijirea sănătății depinde de condiția ta de angajat, aceasta depinzând, la rândul ei, de culoarea pielii, cu care te naști.

De data aceasta Lev ridică mâna. Kuzmin îi făcu un semn din cap.

— Dacă-i așa, de ce nu devin comuniști mai mulți americani?

— Asta este o întrebare foarte serioasă la care nu am găsit încă răspunsul. Dacă îl găsești tu, îți cedez funcția mea.

Kuzmin începu să râdă, un sunet ciudat, gâtuit. Când se opri din râs, vorbi mai departe:

— Cu toate că domnul Austin nu are decât cuvinte de laudă la adresa mamei sale, aceasta a fost silită să muncească în ture după moartea tatălui. Fiind singur atâta timp, s-a apucat de cântat ca să aibă o ocupație, iar pasiunea din copilărie s-a transformat în carieră. Cântatul și compozițiile sale nu au fost nicicând separate de convingerile sale politice. Acestea reprezintă unul și același lucru pentru el. Spre deosebire de mulți cântăreți de culoare, muzica lui Jesse Austin nu-și are rădăcinile în Biserică, ci în comunism. Comunismul este biserica lui.

Maiorul Kuzmin puse un disc și ascultară muzica domnului Austin. Lev nu înțelegea versurile. Dar înțelegea de ce Kuzmin, omul cel mai suspicios din lume, nu avea îndoieli cu privire la sinceritatea domnului Austin. Avea vocea cea mai sinceră pe care o auzise Lev vreodată, cuvinte care păreau să-i izvorască direct din inimă, neatenuate de prudență sau calcul. Kuzmin opri muzica.

— Domnul Austin a devenit unul dintre propagandiștii noștri cei mai importanți. Pe lângă versurile sale controversate și succesul comercial de care se bucură, este și un vorbitor extraordinar, cunoscut în întreaga lume. Muzica l-a făcut celebru, oferind o platformă convingerilor sale politice.

Kuzmin făcu un semn spre proiector.

— Iată o înregistrare a unui discurs pe care l-a ținut la Memphis în 1937. Uitați-vă cu atenție. Nu este tradus, dar urmăriți reacția publicului.

Se schimbă rola. Proiectorul bâzâi. Noua înregistrare era dintr-o sală de concert plină cu mii de oameni.

— Observați că toți cei din public sunt albi. În statele americane din sud existau legi care impuneau ca publicul să fie format ori numai din albi, ori numai din negri. Nu exista integrare.

Domnul Austin se afla pe scenă, îmbrăcat la patru ace, adresându-se mulțimii uriașe. Unii dintre cei din public plecau, alții strigau la el. Kuzmin arătă înspre unii dintre cei care plecau:

— Interesant, mulți dintre albii din public îi admiră muzica. Stau și îl aplaudă, chiar îl ovaționează în picioare. Totuși, domnul Austin nu este în stare să termine un concert fără să țină și un discurs politic. Imediat ce începe să vorbească despre comunism, oamenii se ridică și pleacă sau țipă la el. Și totuși, fiți atenți la expresia domnului Austin.

Chipul lui Austin nu trăda panică în fața reacției lor. Părea să fie încântat de împotrivirea lor, gesturile îi deveneau mai sigure, discursul continua.

Kuzmin aprinse lumina.

— *Sarcina voastră este una de o importanță crucială. Domnul Austin este supus unei presiuni în continuă creștere din partea autorităților americane pentru sprijinul necondiționat pe care îl acordă patriei noastre. Aceste dosare conțin articole scrise de el și publicate în ziare socialiste americane. Vedeți și voi cât sunt de provocatoare pentru un mediu conservator*: *îndeamnă la schimbare și instigă la revoluție. Ne e teamă că Austin va rămâne fără pașaport. S-ar putea ca asta să fie ultima lui vizită.*

Lev întrebă:

— *Când vine*?

Kuzmin se opri în față, încrucișându-și brațele.

— *Diseară. Se va afla în oraș pentru două zile. Mâine va face un tur al orașului. Seara are concert. Sarcina voastră e să aveți grijă să nu se întâmple nimic rău.*

Lev încremeni. Le dădeau atât de puțin timp să se pregătească. Cu prudență, își canaliză îngrijorarea în întrebarea:

— *Ajunge diseară?*

— *Nu sunteți singura echipă care a primit această însărcinare. A fost o toană de-a mea să vă cer și vouă să vă implicați în ultima clipă. Am o presimțire bună în ceea ce te privește, Demidov. Ar fi de înțeles din partea musafirului nostru, fiind cercetat cu atâta luare-aminte la el acasă, să-și pună problema loialității față de națiunea noastră. Vreau să lucreze cele mai bune echipe la asta.*

Kuzmin îl strânse pe Lev ușor de umăr, dorind să exprime atât încredere în capacitatea lui, cât și importanța sarcinii primite.

— *Iubirea lui pentru țara noastră trebuie menținută cu orice preț.*

MOSCOVA
CASA DE PE CHEI
STRADA SERAFIMOVICI NR. 2
A DOUA ZI

Lev conducea una dintre cele trei echipe care lucrau independent ca să se asigure că itinerarul lui Austin se desfășura conform planului. Nu viața lui era în pericol, ci părerea bună pe care acesta o avea despre Stat. De aceea principiul celor trei echipe suprapuse, având toate același obiectiv, era să insufle operațiunii un caracter competitiv, dar și să profite de redundanță – dacă una dintre echipe dădea greș, prelua o alta chestiunea. Aceste precauții extraordinare subliniau importanța vizitei.

Li se pusese o mașină la dispoziție. Nu era mult de mers de la Piața Lubianka, unde se afla sediul poliției secrete, până pe Strada Serafimovici, la complexul rezidențial exclusivist unde locuia Austin. Se așteptaseră să fie cazat la Hotel Moscova, la etajul al cincisprezecelea, cu vedere spre Piața Roșie, dar el refuzase, exprimându-și dorința să locuiască într-un bloc de apartamente, preferabil împreună cu o altă familie, dacă aveau un dormitor liber. Voia să se

cufunde până peste cap în realitate.

Cererea provocase multe temeri pentru că rolul lor era să se asigure că Austin vede mai degrabă o imagine protejată a societății comuniste, o reprezentare a potențialului acesteia, decât realitatea societății așa cum era în acel moment. Idealist principial, Lev se împăcase cu lipsa aceasta de onestitate, invocând motivul că Revoluția era încă în desfășurare. Vremea abundenței avea să vină peste numai câțiva ani. Momentan, un dormitor liber era de neimaginat

într-un oraș care suferea de o lipsă cronică de locuințe. În ceea ce privește ideea de a locui împreună cu o familie de ruși – era mult prea riscantă. Lăsând la o parte condițiile, care erau, în general, incomode, ei ar fi putut să vorbească fără rost. Să se creeze o familie idealizată în folosul lui Austin era prea dificil de orchestrat într-un timp atât de scurt. Domnul Austin solicitase schimbarea când erau deja pe drumul dinspre aeroport.

Improvizând, cuprinși de panică, îl cazaseră aici, pe Strada Serafimovici, la numărul 2. Era bizar să treacă un ansamblu imobiliar construit pentru nomenclaturiști la un preț de peste paisprezece milioane de ruble drept un bloc obișnuit. Spre deosebire de aspectul majorității blocurilor de locuințe, cu cămăruțe una lângă alta, bucătării la comun și toalete afară, acesta avea numai două apartamente pe nivel. Numai camera de zi ocupa o sută cincizeci de metri pătrați – un spațiu care servea, în mod normal, drept domiciliu pentru câteva familii. Pe lângă spațiul suplimentar, apartamentele erau dotate la cele mai înalte standarde, fiind echipate cu mașini de gătit pe gaz, apă caldă, telefoane, aparate de radio. Mai erau și antichități și sfeșnice din argint. Pentru că musafirul era sensibil la inegalitate socială, pe Lev îl îngrijora proximitatea unei rețele extinse de servitori care asigurau locatarilor toate serviciile necesare – de la spălatul rufelor la gătit și curățenie. Reușise să-i convingă pe ceilalți locatari să le dea liber servitorilor pe durata vizitei lui Austin. Fuseseră de acord pentru că, oricât de puternic sau de bogat era un cetățean, se temea de poliția secretă la fel ca un sărăntoc, dacă nu chiar mai rău. Cu greu s-ar putea spune că foștii locatari fuseseră cetățeni obișnuiți ai Uniunii Sovietice, printre ei aflându-se teoreticianul sovietic Nikolai Buharin și chiar propriii copii ai lui Stalin, Vasili Stalin și Svetlana Allilueva. Speranța de viață a locatarilor era probabil chiar mai redusă decât a

celor care trăiau în cele mai mari lipsuri. Luxul nu însemna protecție în fața MGB-ului. Lev arestase personal două persoane din această clădire.

Parcând mașina, Lev și Grigori se grăbiră prin zăpadă spre intrarea principală. Pășind înăuntru, Lev se descheie la haină, prezentându-și actele de identitate, care fură verificate pe o listă cu numele celor care aveau acces în clădire. Se îndreptară spre subsol, care adăpostea o echipă de agenți ce asigurau supravegherea douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru cu ajutorul unor echipamente instalate încă dinaintea sosirii lui Austin. Din moment ce aceste apartamente constituiau căminul unora dintre cele mai importante persoane din societatea sovietică, era absolut necesar ca Statul să știe cum se comportau și despre ce vorbeau. Austin stătea cinci etaje mai sus, într-un apartament în care se găseau dispozitive de ascultare în fiecare cameră. Echipa de supraveghere avea și un traducător – unul dintre cei trei care lucrau în ture a câte opt ore. Mai mult, o agentă foarte atrăgătoare fusese plasată chiar în apartament, într-un dormitor separat, fiind, chipurile, locatara imobilului. Pretindea că e văduvă și era pregătită cu o poveste despre cum murise soțul ei în timpul Marelui Război pentru Patrie. Potrivit profilului lui Austin, o asemenea poveste ar fi trebuit să fie deosebit de captivantă. Ura fascismul mai mult decât orice pe lume și afirmase de nenumărate ori că înfrângerea fascismului era în primul rând o victorie a Rusiei, obținută prin vărsare de sânge comunist.

Lev aruncă o privire pe transcrierea tuturor conversațiilor pe care le avusese Austin de la sosire – istoricul celor zece ore petrecute de el în apartament. Petrecuse douăzeci de minute în baie și luase prânzul preț de cincizeci și cinci de minute. Schimbase câteva replici despre război cu agenta. Austin vorbea o rusă excelentă, limbă pe care se străduise să o învețe după vizita sa din

1934. După părerea lui Lev, asta era o complicație suplimentară. Agenții nu puteau comunica direct. Austin ar fi priceput orice aluzie. Răsfoind manuscrisele, văzu că oaspetele comentase deja discrepanța dintre apartamentul enorm și locatarul unic. Agenta îi răspunsese că era o răsplată pentru vitejia dovedită de soțul ei în război. După masă Austin îi telefonase soției sale. Discutaseră vreme de douăzeci de minute.

AUSTIN: Aș *vrea să fii aici. Mi-aș dori să poți să trăiești și tu ceea ce trăiesc eu și să-mi spui dacă sunt orb. Mi-e teamă că văd lucrurile așa cum mi-aș dori să fie, și nu cum sunt ele de fapt. Am nevoie de instinctul tău.*

Soția îi răspunsese că instinctul lui nu-l păcălise niciodată până atunci și că îl iubește foarte mult.

Lev îi înmână transcrierea lui Grigori.

— S-a schimbat. Nu mai e același om pe care l-am văzut în vizită la fermă. Trece printr-o criză de încredere.

Grigori citi câteva pagini.

— De acord. Nu arată prea bine.

— De-aia a așteptat până-n ultima clipă cu schimbarea planurilor de cazare.

Agenta care o făcea pe văduva intră în centrul de supraveghere. Lev se întoarse spre ea și o întrebă:

— E interesat de persoana ta?

Ea clătină din cap că nu.

— I-am făcut câteva aluzii. Ori nu le-a înțeles, ori le-a ignorat cu desăvârșire. M-am prefăcut că mă întristez gândindu-mă la moartea soțului meu. Și-a pus un braț în jurul meu, dar nu era nimic sexual.

— Ești sigură?

Grigori își încrucișă brațele.

— Ce rost are să încercăm să-l prindem?

Lev îi răspunse:

— Nu-l judecăm. Trebuie să ne cunoaștem prietenii ca să-i putem proteja. Nu suntem singurii care-l spionează.

Un agent dintr-un colț ridică mâna.

— S-a trezit.

•

Grupul de oficialități se adunase în holul placat cu marmură – bărbați de vârstă mijlocie, gradați la costum, numai zâmbete, exact ca grupul care-l condusese pe Austin prin sat. Oricât de important era Austin, se hotărâseră să nu aranjeze întâlniri cu personalul sovietic de la vârf, în caz că pica în mâinile FBI-ului, ca să nu le dea șansa să-l prezinte pe Austin ca pe un prieten al Sovietelor interesat doar de elite, și nu ca pe un om îndrăgostit de sistem.

Austin apăru în capul scărilor îmbrăcat cu o haină lungă până la genunchi, cizme de iarnă și cu fular la gât. Lev îi aprecie îmbrăcămintea elegantă. Nu era excentrică, dar era, cu siguranță, de cea mai bună calitate. Jesse Austin era bogat. Rapoartele financiare estimau că venitul lui anual trecea de șaptezeci de mii de dolari. Austin îi măsură pe cei care îl întâmpinau. Lev simți o urmă de neplăcere în expresia lui. Poate că se simțea înconjurat, înghesuit, manipulat în mod exagerat. Li se adresă în rusă:

— Mă așteptați de mult cu toții?

Rusa pe care o vorbea era fluentă, dar păstra modul american de exprimare și, în ciuda accentului său bun, cuvintele sunau străin. Primul oficial făcu un pas în față, răspunzându-i în engleză. Austin i-o tăie scurt:

— Haideți să vorbim în rusă. Acasă nu vorbește nimeni. Unde să exersez și eu?

Râsete. Oficialul zâmbi și trecu pe rusă.

— Ați dormit bine?

Austin îi răspunse că da, fără să știe că toată lumea cunoștea deja răspunsul.

Grupul părăsi casa de pe chei, croindu-și drum prin zăpadă și conducându-l pe oaspete spre limuzină. Lev și Grigori se despărțiră de ei, îndreptându-se spre mașina lor. Aveau să-i urmeze pe cei din grup și să li se alăture la destinație. În timp ce deschidea portiera, Lev aruncă o privire în urmă ca să-l vadă pe Austin cum se uită la limuzină cu dispreț. Începu să se roage de oficialități – Lev nu putea auzi ce spunea. Era un dezacord. Oficialii păreau să ezite. Ignorându-le protestele, Austin se îndepărtă rapid de lângă limuzină și ajunse lângă Lev și Grigori.

— Nu vreau să fiu plimbat în spatele unor parbrize fumurii. Câți oameni din Rusia conduc asemenea mașini?

Unul dintre oficiali prinse ideea din zbor.

— Domnule Austin, cu siguranță v-ați simți mai bine în mașina corpului diplomatic. Aceasta e doar o mașină de serviciu obișnuită, nimic mai mult.

— O mașină de serviciu obișnuită mi se pare grozavă.

Oficialul era consternat de această modificare neașteptată a planurilor puse la punct cu atâta atenție. Se întoarse la grupul său, discută chestiunea, apoi reveni și dădu din cap.

— Foarte bine. Dumneavoastră și cu mine vom călători cu ofițerul Demidov. Ceilalți vor merge înainte cu limuzina.

Lev deschise portiera, oferindu-i lui Austin locul din dreapta șoferului. Dar Austin clătină din nou din cap că nu.

— Am să stau în spate. Nu vreau să-i iau locul colegului dumneavoastră.

Pornind mașina, Lev privi cu coada ochiului în oglinda retrovizoare la Austin, la silueta lui înaltă înghesuită în mașina cu proporții reduse. Oficialul se uita nesatisfăcut la interiorul modest.

— Mașinile acestea sunt foarte simple. Au fost construite pentru muncă, nu să fie comode. Îmi

închipui că nu se *compară cu majoritatea mașinilor americane pe care le aveți dumneavoastră. Dar noi nu avem nevoie de excese aici.*

Aceste sentimente ar fi avut mai multă greutate dacă oficialul n-ar fi încercat cu nici cinci minute în urmă să-și impresioneze oaspetele cu luxul unei limuzine. Austin îi răspunse:

— *Te duce acolo, nu-i așa*?

Oficialul zâmbi, un zâmbet menit să-i mascheze confuzia.

— *Unde să ne ducă*?

— *Oriunde-am merge.*

— *Da, ne duce acolo. Sper*!

Oficialul începu să râdă. Austin nu râse. Bărbatul îi era antipatic. Începea deja să-și dea seama de plan.

MOSCOVA
ALIMENTARA NR. 1
BĂCĂNIA LUI ELISEEV
ȚVERSKAIA NR. 14
ÎN ACEEAȘI ZI

Alimentara nr. 1 era experiența cea mai exclusivistă în domeniul cumpărăturilor pe care o oferea orașul, disponibilă numai nomenclaturii. Pereții erau ornați, împodobiți cu frunze din aur. Avea stâlpi din marmură, cu capiteluri complicat decorate – dotări care s-ar fi potrivit mai degrabă într-un palat. Un spațiu regesc pentru conserve cu mâncare, lustruite și așezate cu etichetele la vedere, fructe proaspete aranjate în diverse forme, spirale de mere, munți de cartofi umflați. Amenajarea magazinului durase câteva zile bune. Toate rafturile erau pline cu marfa, depozitele fuseseră devalizate și totul fusese scos la vedere și expus cu meticulozitate. Rezultatul era ca o sală de spectacol pe care Lev o intui de îndată ca fiind absolut nepotrivită pentru oaspetele lor, dintr-o lipsă de înțelegere fundamentală a spectatorului căreia îi fusese destinată. Magazinul nu reprezenta un model pentru noua societate – întruchipa trecutul, un stop-cadru de bogăție exuberantă din era țaristă. Și totuși, gâștele din cârdul de oficiali rânjeau la Austin de parcă s-ar fi așteptat la aplauze. Lăsaseră vanitatea să intervină în procesul de identificare a ceea ce-și dorea cu adevărat oaspetele lor, prezentându-i opulența, bazați pe calculul că el va fi cu atât mai impresionat cu cât îi vor arăta mai multe. Teama lor profundă de a nu fi considerați sărăntoci și ponosiți în comparație cu dușmanii lor americani îi orbise.

Lev se opri lângă conservele de supă de mazăre așezate în formă de piramidă. Nu mai văzuse mâncarea aranjată așa și se întrebă de ce ar impresiona pe cineva un astfel de aranjament.

Austin trecu pe lângă piramidă privind-o disprețuitor, înconjurat de un cârd de oficialități care arătau cu insistență înspre niște fructe exotice a căror denumire Lev nu o cunoștea. Într-o încercare de a integra acest exces în ideologia comunistă, clienții, agenți MGB cu toții, fuseseră selectați din toate categoriile de vârstă, îmbrăcați cu haine simple și încălțați cu pantofi uzați, ca să arate că Alimentara nr. 1 era pentru toată lumea – și pentru bunicuța în vârstă, și pentru tânăra muncitoare. În același timp, personalul – bărbați la raionul de carne, femei la rafturile cu fructe – fusese instruit să zâmbească la trecerea lui Austin și fețele lor îl urmăreau de parcă ar fi fost soarele, iar ei – florile care se întorc după el. Mai erau și alți cumpărători afară, în afara scenei, tremurând în ninsoare și intrând la intervale de timp aparent întâmplătoare, ca să mențină impresia unor oameni care vin și pleacă.

Expresia lui Austin devenea din ce în ce mai acră. Nici nu mai vorbea. Avea mâinile adânc înfipte în buzunare și umerii căzuți, în timp ce în jurul lui clienții se purtau ca un stol de coțofene, năpustindu-se de pe un culoar dintre rafturi pe altul și apucând orice le sărea în ochi. Lev își aruncă privirea într-un coș și văzu trei mere roșii, o singură sfeclă și o conservă de șuncă, o listă de cumpărături foarte puțin probabilă.

Austin se desprinse de grupul de oficialități și se apropie din nou de Lev. Evident, ajunsese la concluzia că acesta reprezenta omul obișnuit. Poate că era de la uniforma lui aspră și de la reticența lui morocănoasă – pe drumul spre alimentară, Lev nu spusese aproape nimic, spre deosebire de lingușitorul taca-taca nesfârșit al oficialului. Austin puse o mână pe umărul lui Lev.

— Simt că pot discuta cu dumneavoastră, tovarășe Demidov.

— Sigur, domnule Austin.

— Toată lumea vrea să-mi arate ce are mai bun. Dar eu vreau să văd magazinele obișnuite, unde își fac cumpărăturile oamenii obișnuiți. Există ceva mai puțin ieșit din comun pe aici? *Doar n-o să-mi spuneți că toate magazinele arată ca ăsta, serios acum. Asta încercați să-mi spuneți*?

Lev simți presiunea întrebării ca o mână care i se strângea în jurul inimii. Răspunse:

— Nu sunt toate la fel. Ne aflăm în centrul orașului. Magazinul acesta s-ar putea să aibă mai multe produse decât un magazin de țară.

— Nu vorbesc de magazinele de la țară. Vorbesc de un magazin obișnuit. Înțelegeți? *Nu-i ăsta singurul loc din oraș, nu*?

— Mai sunt și alte magazine.

— Prin apropiere?

Înainte ca Lev să apuce să răspundă, oficialii se grăbiră înspre ei, dornici să-l întoarcă pe oaspete spre vitrine. Mai aveau încă multe de arătat – pâine proaspătă, cele mai frumoase bucăți de șuncă. Austin ridică mâna ca pentru a-i ține la distanță. Se hotărâse.

— Prietenul meu mă duce la o plimbare. O să mergem la un magazin mai mic, unul care să fie un pic mai… obișnuit.

Oficialii se uitară la Lev de parcă el ar fi venit cu ideea. Instinctele lor de supraviețuire se ascuțiseră. Celelalte două echipe de agenți făcură un pas în față în același timp, adresându-i-se lui Lev.

— Nici nu se pune problema. Trebuie să ne ținem de itinerarul stabilit, din motive de securitate.

Austin ridică o sprânceană și clătină din cap.

— Securitate? *Vorbiți serios*? *Nu sunt în pericol aici, nu-i așa*?

Erau prinși în plasă. Nu puteau să susțină că nu-l puteau proteja pe străzile din capitala lor. Austin zâmbi.

— Știu că aveți reguli. Știu că aveți lucruri pe care doriți să mi le arătați. Dar vreau să pot explora, OK? *Insist. Mă auziți*? *Insist.*

Începu să râdă ca să mai înmoaie tonul ordinului, dar era un ordin, chiar și așa. Primiseră indicații să facă tot ceea ce dorea musafirul. Din felul în care se uitau cu toții la Lev, era clar că el avea să fie scos vinovat.

Lev îi conduse afară din magazin, în calitatea lui de șef al expediției în căutarea obișnuitului. Austin era lângă el, tot mai bine dispus pe măsură ce se chinuiau să avanseze prin zăpada abundentă. Lev aruncă o privire în urmă ca să-i vadă pe oficiali antrenați într-o discuție aprinsă lângă ușile principale ale magazinului, în timp ce un nou flux de cumpărători piperniciți, atent îmbrăcați modest în haine ieftine, soseau doar ca să afle că spectacolul se terminase. Oficialii Partidului nu înțelegeau ce anume dorește Austin să vadă, dar știau clar că nu cozi lungi și magazine slab aprovizionate. De vreme ce aveau ordine stricte să-i îndeplinească lui Austin orice fantezie, nu prea puteau să intervină.

Austin îi puse prietenește o mână pe spate lui Lev.

— Spuneți-mi câte ceva despre dumneavoastră.

Lev nu avea niciun chef să vorbească despre sine.

— Ce-ați dori să știți?

Apărut ca de nicăieri, unul dintre oficiali li se alătură. Era evident că le auzise conversația.

— Lev Demidov este unul dintre cei mai curajoși ofițeri ai noștri. S-a luptat cu eroism în timpul războiului și a primit numeroase decorații. Nu vă supărați, domnule Austin, unde ați dori să mergeți? *Poate doriți să beți un ceai cât facem aranjamentele*?

Pe Austin îl irită întreruperea, așa că ignoră ideea cu ceaiul, o încercare nereușită de a trage de timp, și i se adresă din nou lui Lev:

— Și acum, cu ce vă ocupați, tovarășe Demidov?

Lev credea în munca lui de agent. Comunismul era expus pericolului din mai multe direcții. Trebuia apărat. Totuși, era o problemă mult prea complexă să înceapă să o discute acum. Răspunse simplu:

— Sunt ofițer de miliție.

Lev speră că terminase cu întrebările. Dar Austin continuă:

— Aveți un nivel ridicat de infracționalitate în oraș?

— Nu infracționalitate așa cum este în America. Nu există asasinate sau jafuri. Eu mă ocup de infracțiuni de natură politică, conspirații împotriva Statului.

Austin rămase tăcut preț de o clipă.

— Echitatea are mulți dușmani, am dreptate?

— Da, aveți.

— Pun pariu că munca dumneavoastră poate fi dificilă.

— Uneori.

— Merită, prietene. Merită.

Se învârtiră pe marginea acestui subiect obscur. Lev era recunoscător pentru discreția lui Austin. Concluzia conversației păru să necesite o tăcere îndelungată, o pauză. În cele din urmă, Austin rupse tăcerea, alegând un subiect mai lejer de conversație.

— Gata cu întrebările serioase. Cum vă distrați? *Un bărbat atât de chipeș ca dumneavoastră, bănuiesc că sunteți însurat.*

Jenat că i se spusese că e chipeș și că era singur, Lev roși.

— Nu.

— Dar de ce nu?

— Nu știu…

— Dar iubiți pe cineva, nu-i așa? *Sigur există cineva. Mereu există o poveste de dragoste, n-am dreptate*?

Întrebarea părea să implice ideea că era pur și simplu de neconceput ca o persoană să trăiască fără dragoste. Lev era disperat să schimbe subiectul. O minciună i se păru calea cea mai ușoară.

— *Există cineva. Ne-am cunoscut recent.*

— *Ea cu ce se ocupă*?

Lev ezită, aducându-și aminte de teancurile de cărți ale Lenei.

— *E profesoară.*

— *S-o aduceți la concert diseară*!

Lev dădu ușor din cap, aprobator.

— *Am s-o întreb. De obicei, este foarte ocupată. Dar am s-o întreb.*

— *Vă rog să o aduceți.*

— *Încerc*.

De zece minute mergeau pe jos pe străduțe, îndepărtându-se de șoseaua principală. Unul dintre oficiali îl trase de mânecă pe Lev, zâmbind cu gura până la urechi ca să-și ascundă agitația.

— *Mergem undeva anume*?

Înainte ca Lev să apuce să răspundă, Austin văzu coada. Ridică mâna, arătând înspre un rând de clienți înșirați în afara unei mici alimentare. Grigori alergă înainte, să evalueze magazinul. Erau cel puțin treizeci de femei și bărbați. Majoritatea erau în vârstă, cu hainele roase acoperite de fulgi de zăpadă. Grigori îi aruncă o privire alarmată lui Lev. Mulțimea se întorsese și se uita la improbabilii vizitatorii – un agent MGB și o vedetă americană bine îmbrăcată, probabil cântărețul american cel mai cunoscut în URSS, unul dintre puținii pe care canalele media aveau voie să-i promoveze.

Lev se întoarse spre Austin.

— *Așteptați-mă aici. Mă duc să văd care-i problema.*

Lev se grăbi să ajungă lângă Grigori ca să-l audă șoptind:

— *N-au deschis încă.*

Lev bătu în fereastra magazinului. Responsabilul ieși în grabă din camera din spate și descuie ușa. Până să apuce Lev să-l prevină în vreun fel, Austin era deja lângă el.

— *Aici deschid puțin mai târziu*?

În ciuda frigului, cămașa lui Lev era udă de transpirație.

— *Așa s-ar părea.*

Când se deschise ușa, Austin se adresă responsabilului magazinului:

— *Bună dimineața. Ce mai faceți*? *Eu mă numesc Jesse Austin. Nu vă faceți griji în privința noastră, am venit doar să aruncăm o privire. Vă rog să vă vedeți de treburi în mod normal și vă asigur că n-o să vă stăm în drum.*

Responsabilul se întoarse spre Lev cu ochii mari și cu gura căscată.

— *Să închid magazinul pentru dumneavoastră*?

Îi răspunse Austin, luând problema în mâini.

— *Oamenii aceia așteaptă în zăpadă*! *Lăsați-i pe toți să intre. Nu faceți nimic diferit*!

Cumpărătorii se strecurară înăuntru cu precauție, uluiți de situație, și formară o nouă coadă în dreptul tejghelei. Lev îi explică:

— *În celălalt magazin ați văzut cumpărătorii scotocind printre produse. Aici, lucrurile se petrec mai disciplinat. Clienții spun personalului ce doresc. Plătesc și apoi ridică produsele.*

Austin bătu din palme, încântat.

— *Am înțeles*! *E vorba de necesități. Cumpără numai lucrurile de care au nevoie, nimic altceva.*

Lev mormăi aprobator.

— *Exact.*

Citind noaptea trecută transcrierea discursurilor lui Jesse Austin și a interviurilor pe care le acordase în America, Lev descoperise câteva schimburi de replici aprinse în care Austin fusese acuzat că crede într-o imagine falsificată a Rusiei, fabricată pentru occidentali fraieri. Acuzațiile îl răniseră. Le respinsese. Dar Lev nu avea nicio

îndoială că Austin era sensibil la ideea că turul lui era prea manipulat. De aceea Lev și Grigori își petrecuseră seara pregătind câteva magazine mai mici aproape de ruta stabilită. Lev anticipase posibilitatea unei vizite neașteptate. Anunțaseră responsabilii și, unde se putuse, trimiseseră și mai multă marfă cu care să umple rafturile. Lev se gândea că o versiune mai șlefuită a realității era mai eficientă decât un model artificial de perfecțiune. Neavând timp să verifice personal fiecare magazin, își lăsase soarta în mâinile responsabililor. Uitându-se dintr-o parte în alta, se simți ușurat să vadă că magazinul era curat și destul de bine aprovizionat. Aveau pâine proaspătă și cartoane de ouă. Clienții erau reali, nu erau aleși unul câte unul, iar buna lor dispoziție era sinceră, pentru că se minunau de norocul de a fi plecat la cumpărături într-o zi în care aveau de unde alege.

Femeia în vârstă care era prima la rând luă bucuroasă un carton de ouă. Își pierdu echilibrul din cauza entuziasmului produs de achiziție și a confuziei de a se vedea supravegheată de agenții MGB. Cartonul îi alunecă din mână, căzând pe podea. Austin sări primul să o ajute. Lev surprinse privirea responsabilului: i se citea frica în ochi. Ceva nu mergea bine. Reacționând rapid, Lev trecu pe lângă Austin, ridicând cartonul și aruncând o privire înăuntru. În loc de ouă, erau șase pietricele. Închise capacul și îi întinse cartonul responsabilului de magazin.

— *S-au spart.*

Mâinile responsabilului tremurau când luă cartonul.

Austin strigă:

— *Stați așa*!

Responsabilul se opri tremurând. Lev își imagină cele șase pietricele zgâlțâindu-se în carton. Austin arătă spre femeia în vârstă.

— *O să primească alt carton, nu-i așa*? *Fără plată.*

Lev își puse mâna pe umărul femeii, imaginându-și dezamăgirea ei când avea să ajungă acasă ca să descopere că este fericita posesoare a șase pietricele.

— *Sigur că da.*

Majoritatea oficialilor rămăseseră afară lipiți de geam, prea speriați ca să se miște, încercând să păstreze distanța între ei și ceea ce li se părea o calamitate în plină desfășurare. Treptat, își făcură curaj să intre în magazin, zâmbind încordați. Austin era mulțumit.

— *E minunat, cu adevărat minunat.*

Vizita la magazin era un succes. Oficialul care sugerase ceai mai devreme o făcu din nou.

Austin dădu din cap că nu.

— *Ce tot aveți dumneavoastră cu ceaiul ăsta*?

Oficialitățile pufniră în râs. Austin declară:

— *Vreau să mai văd. Ce urmează*?

Următoarea pe listă era o vizită la Universitatea din Moscova. Înainte ca vreun oficial să apuce măcar să vină cu ideea, Austin se întorsese deja spre Lev.

— *Fata ta e profesoară, spuneai*?

Confuz, Lev replică ezitant:

— *Fata mea*?

— *Prietena ta. De care am vorbit mai devreme. Profesoara. N-ar fi interesant să mergem la o școală*?

MOSCOVA
ȘCOALA GENERALĂ NR. 7
AVTOZAVODSKAIA
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev își încleștase mâinile pe volan, furios că Austin nu înțelege pericolul la care îl expunea. Acțiunile bărbatului erau naive – cu adevărat acțiunile unui străin. Hotărât să demonstreze că detractorii de acasă se înșală, se pornise într-un sabotaj calculat, dându-le planurile peste cap ca într-o joacă a unui om care nu pricepea regimul pe care îl ridica în slăvi. Organizatorii acestei excursii, inclusiv Lev, erau expuși unor riscuri foarte serioase. Cu toate acestea, lui Austin nici nu-i trecea prin cap că existau consecințe în cazul în care ceea ce vedea nu se potrivea cu imaginea idealizată pe care Kremlinul voia să o transmită prin el în Statele Unite. Aceste încercări de a se eschiva de la planurile prestabilite nu erau decât un joc, așa cum dovedea prin felul în care fluierase tot drumul spre Școala Generală nr. 7, unde lucra Lena.

Lev se holba la Școala Generală nr. 7 cuprins de o teroare mută: o cutie recent construită de săli de clasă sprijinită pe picioare din beton. Din fericire, nu exista riscul ca însăși clădirea școlii să nu treacă de inspecție. Oficialitățile erau ușurate că oaspetele alesese o instituție pe care ar fi ales-o și ei, din toată inima chiar. Tot riscul cădea pe umerii lui Lev. Mințise. Când afirmase că Lena era femeia de care era îndrăgostit, crezuse că minciuna avea să rămână în conversația aceea, un amănunt lipsit de importanță uitat de îndată. O folosise ca să scape de jena măruntă de a recunoaște că nu exista nicio persoană pe care să o iubească și care să-l iubească. Acum își blestema amarnic prostia. De ce nu recunoscuse, pur și simplu, că era singur? Acum nu mai avea nicio șansă să scape din capcană. Austin era hotărât să viziteze o școală și

voia să vadă una care nu avea cum să fi fost pregătită dinainte. Lev îi oferise ocazia perfectă.

Coborând din mașină, încercă să gândească rațional, cu calm, așa cum nu mai fusese în stare s-o facă în ultimele patruzeci și cinci de minute. Știa că o cheamă Lena. Nu-i știa numele de familie. Știa că predă educație politică. Cel mai important, știa că ei nu-i plăcea de el. Își simțea picioarele slăbite, ca ale unui om care se îndreaptă spre execuție. Luă în calcul varianta de a recunoaște că mințise: putea opri grupul în loc ca să le spună că nu o cunoștea pe Lena. Inventase o relație pentru că nu voia să pară singur. Ar fi fost o mărturisire umilitoare, demnă de milă. Austin ar fi râs nepăsător, poate că i-ar fi oferit și câteva cuvinte încurajatoare despre dragoste. Ar fi putut vizita școala fără să treacă pe la Lena. Oficialitățile n-ar fi spus nimic. Și totuși, nu era urmă de îndoială că așa s-ar fi sfârșit cariera lui. În cel mai fericit caz, ar fi fost degradat. Dar, mai degrabă, ar fi fost acuzat de subminarea deliberată a opiniei unui aliat-cheie al Uniunii Sovietice. Din moment ce nu avea nimic de câștigat recunoscându-și minciuna, era preferabil să joace pe această carte cât de mult se putea.

Era ora prânzului. Copiii erau afară și se jucau în zăpadă. Lev îi putea folosi să mai câștige ceva timp, încurajându-l pe Austin să stea de vorbă cu ei în timp ce el se strecura să o caute pe Lena. Avea nevoie numai de câteva secunde să o pună în temă. Ea nu trebuia decât să zâmbească, să răspundă la întrebări și să se țină de minciuna lui. Era deșteaptă, era sigur de asta. Avea să înțeleagă. Avea să improvizeze.

Când intrau pe poartă, Grigori se grăbi să ajungă lângă el – prima lor ocazie să vorbească în particular de când Austin își exprimase dorința să viziteze școala.

— *Lev, ce se întâmplă*? *Cine e femeia asta*?

Lev se asigură că nu era nimeni suficient de aproape încât să-i audă.

— *Grigori, am mințit.*

— *Ai mințit*?

Avea un ton uluit, de parcă l-ar fi considerat pe Lev un robot incapabil de ceva atât de uman cum era o minciună.

— *În legătură cu femeia, Lena. Nu mă iubește. Abia dacă mă cunoaște.*

— *Lucrează aici*?

— *Lucrează aici. Măcar atâta lucru e adevărat. Cel puțin, așa cred. N-am cum să știu sigur.*

— *De ce ai mințit*?

— *Nu știu. Așa mi-a venit.*

— *Și acum ce facem*?

Grigori nu se distanțase de situația proastă a lui Lev. Nu avea instinctele unui agent MGB tipic. Erau o echipă. Lev simți un val de recunoștință.

— *Mă duc să-ncerc s-o conving pe Lena să se țină de minciuna mea. Stai cu Austin, încetinește-l, încearcă să-mi câștigi cât de mult timp se poate.*

Copiii alergară în față, formând un cerc, imediat ce Austin intră în școală. Pe terenul de joacă se așternuse liniștea. Temându-se, fără îndoială, că unul dintre copii ar fi putut spune ceva nepotrivit, pentru că probabil că nu mai văzuseră niciodată un negru, un oficial începu să vorbească, zâmbind larg ca să ascundă amenințarea implicită.

— *Copii, aveți un musafir foarte important astăzi. Domnul este Jesse Austin, vestitul cântăreț. Trebuie să-i arătăm musafirului nostru cât de frumos știți să vă purtați.*

Până și copiii cei mai mici înțelegeau pericolul pe care îl reprezentau acești bărbați. Austin se lăsă pe vine să-i întrebe ceva. Lev nu auzea ce spune. Era deja în drum spre intrare.

Odată intrat în clădire, unde nu mai putea fi văzut, o luă la fugă cu cizmele grele pe podeaua de ciment lustruit. Opri o profesoară, o apucă de braț, speriind-o cu ardoarea lui.

— *Unde-i cabinetul directorului*?

Profesoara rămase tablou, holbându-se la uniforma lui Lev. Acesta o zgâlțâi.

— *Unde*?

Ea arătă cu degetul spre capătul coridorului.

Lev dădu buzna în cabinet, făcându-l pe directorul școlii să sară în picioare, pălind din ce în ce mai tare cu fiecare clipă. Lev înțelese că bietul om își închipuia că este arestat. Era un ins plăpând, trecut bine de șaizeci de ani. Buzele i se subțiaseră de frică. Nu avea prea mult timp la dispoziție.

— *Sunt agentul Demidov. Vreau să știu totul despre o profesoară care lucrează aici. Se numește Lena.*

Vocea directorului sună ca aceea a unui copil îngrozit.

— *O profesoară*?

— *O cheamă Lena. E tânără, cam de vârsta mea.*

— *N-ați venit după mine*?

Lev izbucni.

— *Nu, n-am venit. Am venit după o femeie pe nume Lena. Hai mai repede*!

Bătrânul păru să revină la viață la auzul acestor cuvinte – altcineva avea belele, nu el. Ieși de după birou, dispus să se arate cât mai util cu putință. Lev aruncă o privire înspre ușă.

— *Lena, spuneați*?

— *Predă educație politică.*

— *O profesoară pe nume Lena*? *Îmi pare rău – ați greșit școala. Nu este nicio profesoară pe nume Lena la noi.*

— *Poftim*?

— *Nu avem nicio profesoară pe nume Lena.*

Lev era șocat.

— *Dar i-am văzut cărțile. Aveau numele școlii scris pe copertă.*

Grigori deschise ușa, șuierând un avertisment.

— *Vezi că vin*!

Lev era sigur de școală. Unde era greșeala? Ea îi spusese cum o cheamă. Numele! Asta era minciuna!

— *Câte profesoare de educație politică aveți*?

— *Trei.*

— *Vreuna tânără*?

— *Da.*

— *Cum o cheamă*? *Aveți vreo poză de-a ei*?

— *La dosar.*

— *Hai mai repede*!

Directorul găsi dosarul necesar. I-l înmână lui Lev. Înainte să apuce să-l răsfoiască, Grigori deschise ușa din nou. Austin și oficialitățile intrară în cabinet. Lev se întoarse spre ei.

— *Tovarășe director, permiteți-mi să vi-l prezint pe Jesse Austin, oaspetele nostru. Vrea să vadă o școală sovietică înainte de a se întoarce în America.*

Directorul, care abia dacă-și revenise din primul șoc, îl primea acum și pe al doilea – un invitat celebru pe plan internațional și o suită de oficialități de la vârf. Cel care vorbise afară cu copiii se adresă acum directorului, cu același zâmbet care să-i mascheze avertismentul:

— *Am dori să-i arătăm oaspetelui nostru că sistemul de educație sovietic este unul dintre cele mai bune din lume.*

Vocea directorului slăbise din nou.

— *Era bine dacă m-anunțați cumva.*

Austin făcu un pas în față.

— *Fără anunțuri. Fără agitație. Fără ceremonie. Fără pregătiri. Vreau să-mi bag nasul pe aici să văd cu ce vă ocupați. Și să văd cum merg lucrurile. Vreau să uitați că sunt aici.*

Se întoarse spre Lev.

— *Ce-ar fi să asistăm la o lecție*?

Lev răspunse cu viclenie.

— *Poate la o oră de științe*?

— *Asta predă prietena ta*? *Științe*?

Auzind că o profesoară era prietena lui Lev, directorul se holbă la acesta din urmă, care îl ignoră și răspunse la întrebarea lui Austin:

— *Nu. Predă educație politică.*

— *Ei bine, tuturor ne place politica, nu-i așa*?

Toți începură să râdă, în afară de Lev și de director. Austin adăugă:

— *Cum o cheamă*? *Mi-ai mai spus*?

Lev nu reușea să-și aducă aminte dacă rostise sau nu numele Lena.

— *Cum o cheamă…*

Evident, nu știa cum o cheamă. Directorul era prea speriat sau prea încet la minte ca să se amestece în vorbă și să-l ajute.

— *O cheamă…*

Lev scăpă intenționat dosarul din mână – îl lăsă să-i alunece din mână și să-i zboare filele. Se aplecă să le strângă de pe jos, trăgând cu coada ochiului.

— *O cheamă Raisa.*

•

Directorul îi conduse la sala de clasă nr. 23 de la etajul al doilea, cu Austin lângă el, oficialitățile în spate, oprindu-se din când în când să studieze câte un afiș de pe perete sau să tragă cu coada ochiului în altă clasă. În timpul acestor opriri, Lev era silit să aștepte, incapabil să stea locului. Nu avea habar cum avea să reacționeze femeia care îl mințise în legătură cu numele ei. Ajungând la clasă în cele din urmă, Lev aruncă o privire prin ferestruica de la ușă. Femeia din fața clasei era femeia cu care se întâlnise la metrou, femeia cu care vorbise în tramvai, femeia care îi spusese că o cheamă Lena. Îi trecu prin cap târziu că s-ar putea să fie căsătorită. Poate că are și copii. Atâta vreme cât era isteață, erau amândoi în siguranță.

Lev făcu un pas în față și deschise ușa. Îl urmă restul delegației, cadrul ușii fiind plin de oficialități, cu directorul școlii și Jesse Austin în frunte. Elevii se ridicară în picioare uluiți, privirile

lor trecând rapid de la uniforma lui Lev la figura speriată a directorului lor și la zâmbetul larg al lui Austin.

Raisa se întoarse spre Lev ținând o bucățică de cretă între degetele pătate de praf alb. Era singura persoană din încăpere, cu excepția lui Austin, care părea liniștită. Era de un calm remarcabil și Lev își aminti de ce o găsea atât de atrăgătoare. Folosindu-i numele adevărat, de parcă nici nu ar fi auzit altul vreodată, Lev îi spuse:

— Raisa, îmi pare rău că am venit pe neașteptate, dar musafirul nostru, Jesse Austin, a dorit să viziteze o școală generală și, normal, m-am gândit la tine.

Austin făcu un pas în față, întinzându-i mâna.

— Să nu fiți supărată pe el. E vina mea. Eu am vrut să fie o surpriză.

Raisa dădu din cap, evaluând situația cu abilitate.

— Cu siguranță, este o surpriză.

Observă uniforma lui Lev, înainte de a i se adresa lui Austin.

— Domnule Austin, îmi place foarte mult muzica dumneavoastră.

Austin zâmbi, întrebând cu sfială:

— Ați ascultat?

— Sunteți unul dintre puținii cântăreți occidentali…

Ochii Raisei se abătură asupra suitei de oficialități. Se corectă din mers:

— Cântăreți occidentali pe care un rus ar dori să-i asculte vreodată.

Austin se înveselise.

— Drăguț din partea dumneavoastră.

Raisa îi aruncă o privire lui Lev.

— Sunt măgulită că ora mea a fost considerată demnă de asemenea musafiri importanți.

— Aș putea să asist la oră?

— Poftiți scaunul meu.

— Nu, stau în picioare. N-o să vă deranjăm deloc, pe cuvântul meu. Dați-i înainte. Faceți ceea ce faceți de obicei.

Ideea că lecția putea decurge normal era amuzantă. Lev simțea că-l apucă ușor isteria și amețeala. Sentimentul de recunoștință era atât de puternic încât se străduia să se stăpânească să nu-i ia mâinile Raisei și să i le sărute. Ea își predă lecția, reușind să ignore faptul că niciunul dintre copii nu o asculta, fiind cu toții fascinați de musafiri.

Douăzeci de minute mai târziu, Austin îi mulțumea încântat Raisei.

— Sunteți cu adevărat talentată. Cum vorbiți, ce spuneți despre comunism, vă mulțumesc că mi-ați permis să vă ascult.

— Plăcerea a fost de partea mea.

Jesse Austin era și el fermecat de ea. Era greu să nu fii.

— Ești ocupată diseară, Raisa? Mi-ar face mare plăcere să vii la concertul meu. Sunt convins că ți-a spus Lev despre el.

Ea aruncă o privire spre Lev.

— Da. Mi-a spus.

Mințea cu un talent desăvârșit.

— Deci vii? *Te rog*!

Ea îi zâmbi, exprimând un simț deosebit de ascuțit de autoconservare.

MOSCOVA
UZINA SERP I MOLOT[12]
MAGNITOGORSK
ÎN ACEEAȘI ZI

Organizatorii evenimentului din acea seară cochetaseră cu ideea de a ține concertul chiar în interiorul uzinei și de a-l filma pe Jesse Austin cântând înconjurat de utilaje și muncitori, pentru a crea senzația unui recital început spontan, ca și cum Austin ar fi început deodată să cânte în timp ce vizita incinta. Se dovedise nepractic. Nu era nicio bucată de podea liberă care să poată servi drept auditorium. Utilajele grele din metal ar fi împiedicat vizibilitatea, plus că se mai punea și problema dacă aceste utilaje erau potrivite să fie văzute de ochi internaționali. Din aceste motive, concertul urma să aibă loc într-un depozit învecinat, golit de marfă și amenajat ca o sală de spectacole obișnuită. În capătul dinspre nord fusese montată temporar o scenă în fața căreia se aflau o mie de scaune din lemn. Pentru a menține ideea că acesta era un concert complet diferit de cele din Occident, muncitorii fuseseră introduși în sală direct din uzină, fără a li se mai da ocazia să treacă pe acasă și să se schimbe. Organizatorii nu-și doreau doar un public alcătuit din muncitori, își doreau un public care să arate ca niște muncitori, cu pete de ulei pe mâini, frunți asudate și dâre de murdărie sub unghii. Astfel, evenimentul putea oferi un contrast desăvârșit față de elitismul ce caracteriza concertele din țările capitaliste, cu bilete la prețuri diferite în funcție de loc, care însemnau stratificarea publicului, cei mai săraci fiind plasați atât de departe încât abia dacă puteau vedea ceva din spectacol, în vreme ce adevărații nefericiți pierdeau vremea prin spatele scenei și pe coridoarele de serviciu, așteptând să se termine concertul ca să poată mătura podelele.

Lev supraveghea transbordarea muncitorilor din fabrică în depozit cu gândul la Raisa. Nu produsese cine-știe-ce impresie grozavă astăzi la ea la școală, disperat și lipsit de onestitate. Totuși, el se afla într-o poziție de putere, iar Raisa se dovedise isteață: s-ar putea ca ea să fi cântărit invitația la concert în termeni practici, iar aceștia erau în favoarea lui. Se întrebă ce credea ea despre meseria lui. Analizând posibilitățile, îndemna oamenii din jurul lui să se grăbească și să ocupe locurile disponibile. Nu existau bilete. Concertul era gratuit. Bărbații și femeile ocupau ascultători orice loc pe care-l găseau liber, unii dintre ei tremurând în timp ce se așezau. Depozitul nu era decât o carcasă din oțel. Acoperișul era prea înalt și suprafața prea mare ca radiatoarele pe gaz să poată încălzi toată încăperea. Muncitorilor așezați la jumătatea distanței dintre radiatoare li se înmânau subtil mănuși și haine. Lev își freca mâinile una de cealaltă, cercetând mulțimea – nu mai era mult până începea spectacolul și Raisa încă nu ajunsese.

Programul fusese pregătit din timp, cu toate că era dificil de anticipat dacă Austin nu avea de gând să schimbe și aceste planuri. Se propusese ca el să urce pe scenă pentru câteva cântece presărate cu scurte discursuri polemice. Discursurile aveau să fie ținute în limba rusă; cu câteva excepții, cântecele aveau să fie interpretate în engleză. Lev se uita la grămada de oameni imaginându-și cum avea să arate scena pe filmul de propagandă programat să fie distribuit în Uniunea Sovietică și în toată Europa de Est. Se repezi la un bărbat așezat cu câteva rânduri mai în spate:

— *Scoate-ți căciula*!

Mănușile nu se vedeau pe înregistrarea video, căciulile, da. Nu voiau să se știe că în sală era îngrozitor de frig. În timp ce efectua ultimele verificări, căutând orice lucru care ar fi putut să nu fie în ordine, Lev văzu un muncitor care-și

înnegrea fața cu unsoarea murdară de pe ghete. Lev nu avea nevoie să audă ce spunea, pentru că niște bărbați așezați în apropiere începuseră să râdă. Se repezi în public, ajunse la bărbatul cu pricina și îi șopti:

— *Ții neapărat ca asta să fie ultima glumă pe care o faci*?

Lev rămase în picioare până când bărbatul de lângă el își șterse unsoarea de pe față. Se uită la cei care râseseră. Îl urau, dar se temeau de el mai mult. Ieși din rând, întorcându-se în fața scenei. După treizeci de minute de foială, toate locurile erau ocupate. Erau și muncitori care stăteau în picioare, înghesuindu-se în spate. Formația era pe scenă. Concertul putea începe.

Lev o văzu exact atunci pe Raisa, condusă în sală de către un ofițer. Până acum nu o văzuse decât îmbrăcată în hainele de serviciu, practice și rigide, cu trăsăturile ascunse sub o căciulă călduroasă, cu părul strâns într-o coadă la spate, cu chipul palid și fără machiaj. Neînțelegând natura concertului, se îmbrăcase elegant. Purta o rochie. Cu toate că nu se putea spune că ar fi îmbrăcată extravagant, hainele ei păreau strălucitoare în comparație cu cele ale muncitorilor. Mergea neliniștită printre cămășile murdare și pantalonii rufoși purtați de majoritatea celor aflați în public. Se simțea expusă, nelalocul ei și prea elegantă. Muncitorii o urmăreau cu privirea, și nu fără motiv. Astă-seară părea mai frumoasă ca oricând. Când ajunseră lângă el, Lev îl expedie pe celălalt ofițer.

— *Mă ocup eu de musafira noastră de aici încolo.*

Lev o duse în față, simțindu-și gâtul uscat.

— *V-am păstrat un loc, cel mai bun din toată sala.*

Raisa îi răspunse cu o urmă de furie în glas:

— *Nu mi-ați spus că spectacolul este atât de puțin protocolar.*

— Îmi pare rău. Eram foarte agitat mai devreme. Dar arătați minunat.

Ea notă complimentul și furia i se mai risipi.

— Vreau să vă explic de ce v-am mințit în privința numelui.

El observă tensiunea din vocea ei și scurtă politicos explicațiile.

— Nu-i nevoie de scuze. Sunt convins că bărbații vă întreabă adeseori cum vă numiți. Bănuiesc că este agasant.

Raisa tăcu. Lev adăugă, nedorind ca tăcerea să se prelungească prea mult:

— În orice caz, eu sunt cel care vă datorează scuze. V-am luat prin surprindere azi. Austin voia să vadă o școală. V-am pus în lumina reflectoarelor. N-a fost corect. Ați fi putut să mă faceți de râs.

Raisa întoarse capul.

— A fost o onoare să avem un vizitator atât de important.

Se strecurase un grad de formalitate în felul în care i se adresa lui Lev, nu mai era răstită sau nepăsătoare. Aruncă o privire prin sală.

— Abia aștept să-l aud cântând pe domnul Austin.

— Și eu.

Ajunseră în față.

— Aici stăm. V-am spus, cele mai bune locuri din sală.

Lev făcu un pas în spate, vag amuzat de nepotrivirea strălucirii ei în mijlocul muncitorilor de la uzină epuizați.

Se stinseră luminile din depozit și se aprinseră luminile sclipitoare de pe scenă, inundând întreaga construcție într-o strălucire aurie. Porniră și camerele de luat vederi. Lev se așeză pe treptele scenei, cuprinzând publicul cu privirea. Austin intră din partea opusă, urcând scările în salturi uriașe. Avea o energie ieșită din comun. Pe scenă părea chiar mai înalt și mai impresionant. Cu o

mică fluturare din mână, ceru cu modestie ca aplauzele să înceteze. Când se făcu liniște, luă microfonul și se adresă publicului în rusă:

— *Este o onoare să mă aflu la Moscova și să fiu invitat să vă cânt chiar la locul dumneavoastră de muncă. Primirea pe care mi-o faceți este specială de fiecare dată. Nu mă simt ca un musafir. Drept să spun, mă simt ca acasă. Uneori mă simt mai degrabă ca acasă aici decât în propria mea țară. Pentru că aici, în Uniunea Sovietică, nu sunt iubit numai atunci când cânt, nu doar când sunt pe scenă ca să vă distrez. Aici sunt iubit și când cobor de pe scenă. Aici faptul că sunt cântăreț nu mă face diferit de voi, cu toate că meseriile noastre sunt cât se poate de diferite. Aici, indiferent de ceea ce cânt, indiferent de succesul pe care îl am, sunt un comunist. Sunt un tovarăș, așa cum sunteți cu toții. Așa cum sunteți cu toții*! *Ascultați aceste cuvinte minunate*: *sunt la fel ca voi toți*! *Și asta este cea mai mare onoare pentru mine… să fiu diferit și totuși tratat la fel.*

Formația începu să cânte. Prima alegere a lui Austin era *Friends' Song*[3], scris pentru Tineretul Comunist, cu versuri care îndemnau la înălțarea de noi orașe și la construirea de noi străzi. Cântecul fusese modificat ca să poată fi cântat cu orchestră, transformându-se dintr-un imn de propagandă într-un adevărat spectacol muzical. Spre uimirea lui Lev, performanța artistică depășea caracterul polemic și rigid al versurilor. Vocea lui Austin era puternică și caldă în același timp. Umplea spațiul cavernos. Lev era convins că oricine dintre cei din public ar fi spus că i se pare că Austin cânta numai pentru el. Lev se întrebă cum o fi să ai o voce care poate face bărbații să izbucnească în lacrimi, o voce care poate alina o sală întreagă de muncitori obosiți. Se uită în primul rând după Raisa. Era atentă la Austin, vrăjită de vocea lui. Lev se întrebă dacă era posibil ca ea să se uite vreodată și la el cu aceeași admirație.

Când se termină cântecul, izbucni o altercație în spatele depozitului. Cei din public se întoarseră, scrutând întunericul. Lev făcu un pas în față și miji ochii, încercând să identifice sursa zgomotului. Din penumbră apăru un bărbat îmbrăcat în uniforma MGB-ului, cu cămașa scoasă din pantalonii murdari. Era în ultimul hal, se împleticea nebunește dintr-o parte în alta. Lui Lev îi luă o clipă să-și dea seama că bărbatul era Grigori – protejatul lui.

Lev se grăbi să ajungă la el, trecând pe lângă ceilalți ofițeri. Își luă stagiarul de braț. Duhnea a alcool. În ciuda pericolului în care se afla, Grigori nu părea să-l observe pe Lev. Îl aplauda pe Austin cu bătăi din palme zgomotoase și răzlețe. Când Lev încercă să-l scoată afară din depozit, Grigori urlă ca un câine sălbatic:

— *Să mă lași în pace*!

Lev îl apucă pe Grigori de față privindu-l fix în ochi și vorbindu-i sincer panicat:

— *Adună-te*! *Ce faci*?

Grigori îi răspunse:

— *Dă-te din calea mea*!

— *Ascultă-mă…*

— *Să te ascult*? *Aș fi vrut să nu-ți fi auzit vocea vreodată*!

— *Ce s-a întâmplat cu tine*?

— *Cu mine*! *Nu, nu cu mine, cu altcineva, Lev, pictorița, Polina, ți-aduci aminte de ea*? *Femeia pe care o iubesc. Au arestat-o. Chiar dacă ți-am nesocotit ordinele și am rupt pagina cu problema…*

Grigori ridică pagina din jurnal cu mâzgăleala cu Statuia Libertății.

— *Au arestat-o cu toate că nu era nimic în jurnal, chiar dacă nu te-am ascultat și am rupt pagina, tot au arestat-o*!

Se repeta, bolborosind cuvintele, legând frazele una de cealaltă ca într-o psalmodiere. Lev încercă să-l facă să tacă:

— O să-i dea drumul și toată afacerea o să se termine.

— A murit!

Strigase. O bună parte din public se întorsese acum dinspre Austin spre Grigori. Acesta continuă să vorbească, de data aceasta în șoaptă:

— Au arestat-o astă-noapte. N-a supraviețuit interogatoriului. Inimă slabă, așa mi-au spus. Inimă slabă… inimă slabă! *Asta a fost crima ei, Lev*? *Dacă asta-i o crimă, ar trebui să mă arestați și pe mine*! *Arestează-mă, Lev. Arestează-mă. Acuză-mă că am inima slabă. Prefer să am o inimă slabă decât una puternică.*

Lev simțea că îi vine să vomite.

— Grigori, ești supărat, ascultă-mă…

— Îmi tot ceri să te ascult. Dar n-am s-o fac, Lev Demidov, n-am să te ascult. Sunetul vocii tale mi se pare înspăimântător.

Se apropiau alți agenți, câțiva ridicați chiar din rândul publicului. Grigori țâșni în față și o luă la fugă pe scări, pe lângă formație, către Austin. Lev alergă după el, urcă treptele, dar se opri la marginea scenei. Dacă încerca să-l facă pe Grigori să plece de acolo, s-ar fi luat la bătaie. Se filma. Se uitau mii de oameni.

Grigori rămase în picioare, clipind din pricina strălucirii reflectoarelor. Voia să strige adevărul în gura mare. Voia să le spună că o femeie nevinovată fusese ucisă. Când începu să distingă fețele celor din primul rând, înțelese că aceștia știau deja – nu că murise Polina, dar știau povestea ei, o știau în mai multe variante. Nu aveau nevoie să o audă de la el. Nu voiau să o audă. Nimeni nu voia ca el să vorbească. Se temeau – nu pentru el, ci de el, de parcă ar fi suferit de vreo boală care risca să le infecteze și lor viețile. Era un nebun, un om care s-a urcat pe scenă și s-a transformat într-o țintă – un act sinucigaș. Nu era nimic nobil în acțiunile lui. Ce conta dacă spunea adevărul? Era un adevăr inutil și periculos. Se întoarse înspre omul care se

afla pe scenă împreună cu el: celebrul Jesse Austin. Ce sperase Grigori? Poate că sperase că un om atât de plin de vise despre acest pământ ar auzi adevărul și s-ar transforma din apărător în critic – ar fi o lovitură dură pentru regim, o răzbunare potrivită pentru asasinarea Polinei. Dar, uitându-se în ochii blânzi ai lui Austin, își dădu seama că nici omul acesta nu dorea să afle adevărul.

Austin își puse o mână pe umărul lui Grigori și se adresă publicului:

— *Nu știu dacă este un fan sau cineva care-mi spune să tac.*

Izbucniră râsete. Grigori bolborosi, beat, dar epuizat și înfrânt:

— *Tovarășe Austin.*

Grigori dădu la iveală foaia din jurnal.

— *Ce înseamnă asta pentru dumneavoastră*?

Austin luă foaia și studie desenul. Se întoarse spre public.

— *Prietenul nostru mi-a arătat un desen al celui mai important simbol al vremurilor noastre. Este Statuia Libertății din New York. Acolo, în țara mea, statuia aceasta reprezintă o promisiune a lucrurilor ce vor veni – un viitor în libertate pentru fiecare bărbat și pentru fiecare femeie, indiferent de mediul din care provine sau de rasă. Aici libertatea voastră este reală.*

Grigori plângea, înconjurat de oameni și totuși singur. Repetă cuvintele lui Austin în gura mare, proiectându-le până în partea din spate a depozitului:

— *Aici libertatea noastră este reală*!

•

Pe treptele dinspre scenă, un agent îl apucă de braț pe Lev.

— *Fă ceva*! *Rezolvă chestia asta*!

— *Ce pot să fac*? *Vreți să mă urc pe scenă*?

— *Da*!

Lev se apropie, dar Austin clătină din cap, arătând că se descurcă singur. Începu un alt cântec.

Era programat chiar la sfârșit, ca piesă de încheiere, dar Austin îl adusese în față, simțind că avea nevoie de ceva ca să atenueze întreruperea. Era *Internaționala* – imnul comunismului.

Sculați, voi, oropsiți ai vieții.
Voi, osândiți la foame, sus![14]

Mulți dintre cei din public se ridicară imediat. Îi urmară iute și ceilalți și Lev înțelese de ce Austin alesese acest cântec ca să acopere perturbarea. Lumea știa versurile. Chiar dacă fredonatul lor fu timid la început, asta se datora numai faptului că nu erau siguri dacă trebuia să se alăture sau nu cântărețului. Cum Austin îi încurajă, deveniră din ce în ce mai zgomotoși, până când fiecare bărbat și femeie ajunse să cânte cât putea de tare, poate temându-se că loialitatea lor față de Stat putea fi măsurată prin volumul vocii lor, poate temându-se că dacă nu cântau până răgușeau aveau să ajungă la fel ca figura cea tristă și ciudată pe care o înfățișa Grigori. Cânta și Lev, dar cu jumătate de gură, îngrijorat de soarta pecetluită a stagiarului său. Tânărul avea lacrimi în ochi, care sclipeau în reflectoarele puternice. Și el cânta:

Sfârșiți odată cu trecutul negru!
Sculați, popor de osândiți!
Azi nu sunteți nimic în lume.
O lume nouă veți clădi!

Austin opri cântecul după prima strofă. Când ecourile apelului la crearea lumii celei noi se stinseră, aplauze furtunoase izbucniră din toată sala. Pe scenă urcau agenți, aplaudând, cu zâmbete false pe chipuri, strângându-se în jurul lui Grigori, din ce în ce mai aproape, încercând să-și mascheze demersul criminal. Orb la ce se petrecea în jurul

lui, Grigori stătea în picioare și făcea cu mâna undeva, înspre un punct îndepărtat, unor prieteni imaginari, spunând adio lumii noi.

Lev simți o altă bătaie pe braț. Era Raisa. Plecase de la locul ei și se agăța de el. Era pentru prima oară când îl atingea. Îi șopti:

— *Lev, te rog, ajută-l pe omul acela*!

Lev văzu frica din ochii ei – pentru Grigori, cu siguranță, dar și pentru ea însăși. Îi era frică. Frica o adusese lângă el. În sfârșit, Lev știa ce are de oferit: siguranță și protecție. Nu prea era vreun mare talent. Dar în vremurile acestea periculoase poate era suficient cât să-și facă un cămin, cât să mulțumească o nevastă, cât să facă o persoană să-l iubească. Punându-și mâna pe creștetul ei, îi răspunse:

— *Am să-ncerc.*

DUPĂ CINCISPREZECE ANI

MOSCOVA
NOVÎE CERIOMUȘKI
MAHALAUA LUI HRUȘCIOV
APARTAMENTUL 1312
24 IULIE 1965

În timp ce urca scările, lui Lev Demidov i se udase cămașa de transpirație, lipindu-i-se de spate și de stomac. Cu fiecare apăsare a degetelor de la picioare, șosetele i se umpleau de apă. Liftul era defect, blocat la parter: ușa înțepenită, întredeschisă, lumina dinăuntru licărind ca ochii unui animal muribund. Nu se întâlni cu nimeni, cu toate că avea de urcat treisprezece etaje. Era straniu ca un bloc de apartamente să fie atât de liniștit în miezul zilei. Nici copii care să se joace pe holuri, nici mame venind de la cumpărături, nici uși trântite, nici vecini ciorovăindu-se – zarva vieții de zi cu zi era înăbușită de valul de caniculă, acum în cea de-a cincea zi. În imobilele astfel construite, betonul atrăgea căldura cu lăcomia unui avar care strânge aur. Ajuns în capul scărilor, Lev se opri și trase aer în piept înainte de a intra în apartamentul 1312 fără să fie văzut de ceilalți locatari de pe palier.

Aruncând un ochi la îngrămădeala din jurul lui, își smulse cămașa de pe el ca și cum ar fi fost un grup de lipitori ce se ospătau din el. Traversă sufrageria până la bucătărie și își băgă fața sub apă. Presiunea era scăzută, iar apa – dezamăgitor de călduță. Cu toate acestea, senzația era plăcută, așa că rămase sub jetul țârâit, cu ochii închiși, lăsând apa să-i curgă peste obraji, buze și pleoape. Închise robinetul, cu apa pe față și scurgându-i-se pe gât. Deschizând ferestruica, descoperi că balamaua era înțepenită deși construcția nu avea decât câțiva ani. Afară aerul era calm, fără o boare de vânt, doar un bloc de căldură își făcea loc în

jurul clădirii. Vizavi, turnuri de locuințe proiectate identic străluceau ca un miraj: liniile verticale ale miilor de ferestre fremătând în lumina soarelui.

Apartamentul era unul cât se poate de banal. Avea un singur dormitor, de aceea sufrageria fusese împărțită rudimentar pentru obținerea unui spațiu de dormit suplimentar. Diviziunea improvizată era ceva obișnuit în multe cămine, o sârmă agățată dintr-un perete în altul, cu un cearșaf întins pentru a oferi un pic de intimitate, izola de zona bucătăriei două paturi înguste, de o persoană. Lev se îndreptă spre zona de graniță dintre spațiul comun de locuit și cel destinat odihnei. Bagajele erau deja făcute, așezate pe cele două paturi, gata de drum. Le ridică pe rând. Erau grele, unul semnificativ mai greu decât celălalt. De-a lungul anilor, cercetând sute de apartamente, dezvoltase un simț acut pentru orice nu se afla la locul său. Casa unei persoane dezvăluia secrete la fel cum un suspect își dezvăluia vinovăția, prin cele mai mărunte detalii. În apartamente, indicii puteau fi chiar praful de pe o suprafață, micile urme de zgârieturi de pe parchet sau o singură amprentă murdară de funingine pe un birou. Din cauza caniculei puternice, paturile nu erau acoperite cu pături, ci doar cu un cearșaf subțire, care lăsa să se vadă cu ușurință salteaua. Aceasta prezenta o mică umflătură, ca un coș încă nedezvoltat, aproape imperceptibilă, complet neinteresantă pentru oricine altcineva în afara unei persoane instruite de poliția secretă.

Mânat de aceste instincte, Lev intră în zona de dormit și își strecură mâna sub saltea. Degetele lui atinseră cotorul unei cărți. O trase afară. Era un caiet cu coperte cartonate. Nu scria nimic pe el, niciun titlu, nicio poză. Nu era una dintre cărțuliile acelea subțirele folosite de școlari. Hârtia era scumpă. Cotorul era cusut. Îl întoarse să vadă câte pagini aveau urme de încrețituri. Cam jumătate de jurnal fusese umplut cu notițe, poate vreo două

sute de pagini. Îl întoarse din nou cu susul în jos, scuturându-l. Nu căzu nimic din el. Odată terminată examinarea preliminară, trecu repede la prima pagină. Scrisul era ordonat, mărunt, precis, cu un creion al cărui vârf fusese ascuțit constant. Erau și câteva pete acolo unde cuvintele fuseseră șterse cu radiera și unde se scrisese peste ele. Jurnalului i se acordase timp și atenție. El văzuse multe jurnale de-a lungul vieții. Adesea, intrările erau scrise în grabă, mâzgălite, pline de cuvinte înșirate fără prea multă judecată. Reeditarea atentă era un semn promițător că jurnalul conținea informații valoroase.

Prima intrare era datată cu un an în urmă, iar Lev se întrebă dacă aceasta reprezenta începutul volumului respectiv sau începutul primului jurnal al autorului. Primi răspunsul la întrebare din prima frază:

> *Pentru prima oară în viață simt nevoia să îmi notez undeva ideile.*

Lev închise cartea cu o pocnitură. Nu mai era agent: nu mai lucra pentru poliția secretă. Nu se afla în apartamentul unui suspect, era la el acasă. Iar jurnalul acesta îi aparținea fiicei sale.

Tocmai când se pregătea să pună jurnalul la loc în neinspirata lui ascunzătoare, Lev auzi cheia în ușa de la intrare. Cu un val de panică, socoti că nu avea suficient timp să ducă înapoi cartea – avea să fie prins asupra faptului. În loc de asta, își duse la spate mâinile în care ținea jurnalul. Făcu un pas spre ușă, îndepărtându-se de pat și privind în sus ca un soldat care ia poziția de drepți.

Raisa, soția lui, se uita la el din pragul ușii, cu o sacoșă în mână. Era singură. Închise ușa, intrând în apartament și dispărând în umbră. Chiar și în întuneric, Lev îi simțea privirea care îl judeca. Obrajii lui se înroșiră de jenă, o roșeață diferită de

cea provocată de caniculă, o senzație ca de arsură pe sub piele. Raisa devenise propria lui conștiință. Nu putea să o mintă și numai rareori lua vreo decizie importantă fără să se gândească la felul cum ar fi reacționat ea. Exercita o forță morală asupra emoțiilor lui, la fel de intensă ca aceea a lunii asupra mareelor. Pe măsură ce relația lui cu Raisa se dezvoltase, relația lui cu Statul slăbise – se întreba dacă se gândise vreodată că se va întâmpla asta, dacă știuse că mariajul lui cu MGB avea să se termine odată ce se îndrăgostise de ea. Lev lucra acum ca director la o mică fabrică, supervizând transporturi și verificând facturi, și avea printre angajați reputația de a fi scrupulos de corect.

Ea făcu un pas spre el, ieșind la lumina soarelui. În ochii lui Lev era mai frumoasă acum decât fusese în tinerețe. Avea linii subțiri în jurul ochilor, iar pielea nu mai era la fel de întinsă și fină cum fusese odinioară. Trăsăturile i se mai înmuiaseră. Și totuși, Lev iubea toate aceste schimbări mai mult decât ar fi iubit orice ideal de frumusețe sau perfecțiune a tinereții. Erau schimbări la care fusese martor, schimbări apărute cât timp el îi fusese alături, semne ale relației lor, care îi aminteau de schimbarea cea mai importantă dintre toate. Acum îl iubea. Înainte nu-l iubise.

Sub privirea ei pătrunzătoare, Lev abandonă intenția de a strecura jurnalul la loc fără ca ea să observe. În loc de asta, i-l întinse. Raisa nu-l luă, aruncă doar o privire la copertă. El spuse:

— *E a-l Elenei.*

Elena era fiica lor mai mică, în vârstă de șaptesprezece ani, pe care o adoptaseră la începutul căsătoriei lor.

— *De ce e la tine*?

— *L-am văzut sub saltea…*

— *Îl ascunsese*?

— *Da.*

Raisa se gândi o clipă, apoi întrebă:

— L-ai citit?

— Nu.

— Nu?

Ca un novice în ale interogatoriului, Lev cedă la cea mai mică presiune.

— Am citit primul rând și apoi l-am închis. Aveam de gând să-l pun la loc.

Raisa se duse la masă și lăsă cumpărăturile. Își umplu un pahar cu apă de la bucătărie, întorcându-i spatele lui Lev pentru prima oară de când intrase în casă. Bău toată apa din trei înghițituri lungi și așeză paharul în chiuvetă, întrebând:

— Și dacă se întorceau fetele în locul meu? *Au încredere în tine, Lev. Le-a luat multă vreme, dar acum au încredere. Ai risca lucrul ăsta*?

Încredere era un eufemism pentru iubire. Era greu să-ți dai seama dacă Raisa vorbea numai despre fiicele lor adoptate sau dacă făcea indirect aluzie și la propriile ei sentimente. Continuă:

— De ce să le amintești de trecut? *De omul care erai*? *Și de meseria pe care o aveai*? *Ți-a luat atâția ani să lași în urmă istoria asta. Nu mai face parte din familia noastră. În sfârșit, fetele te privesc ca pe un tată, nu ca pe un agent.*

Răspunsul ei conținea o cruzime intenționată în fiecare detaliu. Era furioasă pe el. Îl făcea să sufere. Pentru prima oară în decursul conversației, Lev tresări, rănit de comentariile ei.

— Am văzut ceva ascuns sub saltea. Oricine ar fi curios, nu? *Orice tată ar fi făcut același lucru pe care l-am făcut eu, nu*?

— Doar că tu nu ești orice tată.

Avea dreptate. Nu fusese niciodată un soț obișnuit. Nu fusese niciodată un tată obișnuit. Trebuia să se păzească de trecut la fel cum pe vremuri se păzise de dușmanii Poporului. În ochii Raisei se citea regretul. Îi spuse:

— N-am vrut să sune așa.

— Raisa, îți jur, am deschis jurnalul doar ca un tată care-și face griji pentru familia lui. Elena se

poartă ciudat de ceva vreme. Sunt sigur că ai observat și tu.

— Are emoții din cauza călătoriei.

— Mai e și altceva. Ceva nu e-n regulă.

Raisa clătină din cap.

— N-o lua de la capăt.

— Nu vreau să mergeți. Nu pot să controlez asta. Călătoria asta…

Raisa îl întrerupse.

— Am luat o hotărâre. Totul e pus la punct. Știu ce părere ai despre călătoria asta. Ai fost împotrivă încă de la început fără să-mi dai vreun motiv serios. Îmi pare rău că nu poți să vii. Mi-ar plăcea să fii și tu acolo. M-aș simți mai în largul meu cu tine alături. Și am depus cerere să vii și tu cu noi. Dar a fost imposibil. Nu mai am ce să fac. Doar să mă retrag fără niciun motiv, în ultima clipă, ceea ce ar fi mult mai periculos decât să plec, cel puțin din punctul meu de vedere.

Raisa aruncă o privire înspre jurnal. Și pe ea o tenta.

— Acum, te rog frumos, pune jurnalul la loc.

Lev îl apucă strâns, nedorind să-l lase din mână.

— Prima notă mă tulbură…

— Lev.

Raisa nu ridicase tonul. Nu era nevoie.

El așeză jurnalul la loc, aranjându-l cu grijă sub saltea, cu cotorul înspre el, la o jumătate de braț de marginea patului – exact în poziția în care îl găsise. Se lăsă pe vine, privind atent să vadă dacă salteaua părea deranjată în vreun fel. După ce termină, se îndepărtă de pat, conștient că Raisa se uitase la el în tot acest timp.

Lev nu putea să doarmă. În câteva ore, Raisa avea să părăsească țara. Numai în situații excepționale mai fuseseră departe unul de celălalt pentru mai mult de o zi. El luptase în Marele Război pentru Patrie – era un erou decorat pentru fapte de vitejie – și totuși perspectiva de a rămâne singur îl neliniștea. Se întoarse pe-o parte, ascultând sunetul respirației ei. Își imagină că ea respira pentru amândoi și își sincroniză respirația cu a ei. Întinse încet mâna și i-o așeză ușor pe coapsă. Încă adormită, ea reacționă la atingerea lui, îi luă mâna și și-o apăsă pe stomac, ca pe o comoară prețioasă. După ce el strânse ușor mâna, respirația ei reveni la normal. Temerile lui în privința călătoriei izvorau, fără îndoială, din faptul că nu voia ca ea să plece. Era posibil să-și fi făcut griji în privința planurilor lor, să fi exprimat argumente în favoarea rămânerii lor în țară, să fi expus opinii cu privire la siguranță și securitate pur și simplu din motive egoiste. Renunță la ideea de a mai fura măcar o oră de somn și se strecură jos din pat.

Croindu-și drum prin beznă, picioarele lui izbiră valiza. Era gata, la piciorul patului, de parcă aștepta să pornească în călătorie. Cumpărase această valiză cu cincisprezece ani în urmă, pe vremea când era agent și avea acces la magazine exclusive. Fusese una dintre primele lui achiziții, după ce aflase că îndatoririle lui presupuneau călătorii frecvente. Entuziasmat de perspectivă, îmbătat de importanța ce i se acorda, își cheltuise salariul pe o săptămână întreagă pe această valiză elegantă, închipuindu-și cum avea să străbată țara în lung și-n lat, servindu-și patria la chemarea datoriei. Tânărul acela mândru și ambițios i se părea acum un străin. Cele câteva articole de lux pe care le acumulase în timpul carierei se risipiseră aproape cu totul. Valiza aceasta, depozitată în

fundul dulapului, să adune praful, era tot ce-i mai rămăsese de pe acele timpuri. Ar fi vrut s-o arunce și se așteptase ca soția lui să întâmpine cu bucurie această decizie. Cu toate că nu simțea decât ură față de cariera lui anterioară, Raisa nu ar fi permis luxul unui asemenea gest simbolic. Nu ar fi reușit niciodată să-și cumpere alta cu salariile pe care le aveau acum.

Se uită la ceas, ținându-l în dreptul ferestrei, să prindă lumina lunii. Era 4 dimineața – peste numai câteva ore avea să-și conducă familia la aeroport, unde avea să-și ia rămas-bun, rămânând la Moscova. Se îmbrăcă pe întuneric ieșind pe furiș din dormitor. Deschizând ușa, fu surprins să-și vadă fiica mai mică așezată la masa din bucătărie, în beznă. Își ținea brațele în față, cu palmele împreunate, de parcă s-ar fi rugat, adâncită în gânduri. În vârstă de șaptesprezece ani, Elena era un miracol pentru Lev: părea incapabilă de ură sau răutate, iar caracterul ei prezenta puține minusuri, prin comparație cu Zoia, fiica mai mare, care era deseori repezită, morocănoasă și agresivă, cu un temperament care se putea aprinde la cea mai mică provocare.

Elena ridică privirea. El simți un fior de vinovăție la gândul că-i descoperise jurnalul, până să-și amintească de faptul că îl pusese la loc fără să fi citit mai mult de fraza de început. Se așeză pe scaun lângă ea și îi șopti:

— *Nu poți să dormi*?

Ea aruncă o privire în partea cealaltă a camerei, în direcția Zoiei. Ca să evite să aprindă lumina și să o trezească, Lev aprinse un ciot mic de lumânare, picurând ceară pe fundul unei căni de ceai și fixând lumânarea înăuntru. Elena rămase tăcută, hipnotizată de lumina refractată a flăcării. Observația lui de mai devreme, că ea se purta ciudat, era corectă. Nu prea era genul ei să fie tensionată și reticentă. Dacă ar fi fost un interogatoriu care făcea parte dintr-o investigație,

Lev ar fi fost convins că e implicată în ceva. Dar Lev nu mai era agent și îl enerva ideea că încă își organiza raționamentele conform metodelor care îi fuseseră predate. Puse mâna pe un pachet de cărți de joc. Nu aveau altceva de făcut pentru următoarele câteva ceasuri. Amestecând cărțile, îi șopti:

— *Ai emoții*?

Elena îl privi ciudat.

— *Nu mai sunt un copil.*

— *Copil*? *Știu asta.*

Era supărată pe el. El insistă.

— *S-a întâmplat ceva*?

Ea se gândi o vreme, privindu-și mâinile, înainte de a-i răspunde clătinând din cap.

— *N-am mai zburat cu avionul până acum, atâta tot. E o prostie, pe bune.*

— *Mi-ai spune*? *Dacă ar fi ceva în neregulă*?

— *Da, ți-aș spune.*

El nu o crezu.

Lev împărți prima mână, încercând, fără să reușească, să se convingă pe sine însuși că procedase bine când nu se opusese călătoriei. Protestase cât putuse de mult, capitulând numai atunci când deja părea că se opune planului numai pentru că nu avea voie să meargă cu ele. Decizia de a părăsi KGB-ul era o pată de neșters pe dosarul lui. Nu avea nicio șansă să primească vreodată documente de călătorie în străinătate. Nu era corect ca situația lui să le rețină și pe ele. Ocaziile de a vizita țări străine apăreau extrem de rar. Era posibil chiar să nu se mai ivească o a doua șansă.

Nu jucau cărți decât de vreo treizeci de minute când Raisa apăru în pragul ușii. Zâmbea, un zâmbet ce se transformă în căscat, apoi se așeză lângă ei, făcând semn că vrea să joace și ea și șoptind:

— *Nu mi-a trecut prin cap că avem șanse prea mari să prindem o noapte întreagă de somn.*

Din partea cealaltă a camerei răsună voit un oftat puternic. Zoia stătea în pat în capul oaselor. Trase cuvertura care servea drept despărțitură și se uită la joc. Lev se grăbi să-i ceară iertare.

— *Te-am trezit*?

Zoia clătină din cap că nu.

— *N-am putut să dorm.*

Elena o întrebă:

— *Ai ascultat ce-am vorbit*?

Îndreptându-se înspre ei, Zoia îi zâmbi surorii ei.

— *Doar ca să încerc să adorm.*

Se așeză pe locul rămas liber. Cei patru, nepieptănați, luminați doar de flacăra lumânării, alcătuiau o imagine comică. Lev împărți cărțile fiecărui jucător. Se uită la membrii familiei sale cum își luau cărțile. Dacă ar fi putut, ar fi făcut timpul să se oprească în loc ca să împiedice sosirea zorilor, ca să împiedice soarele să răsară și ca să amâne pentru o veșnicie momentul în care avea să fie silit să-și ia rămas-bun.

MANHATTAN
STAȚIA DE METROU SECOND AVENUE
ÎN ACEEAȘI ZI

Ieșind de la metrou, Osip Feinstein o luă încetișor pe jos, aparent la întâmplare, cu aerul unui gentleman excentric părăsit de noroc, un truc eficient, pentru că nici nu era prea departe de adevăr. Mersul domol era o măsură rudimentară menită să expună pe oricine l-ar fi urmărit, agenți FBI tineri – normal – care erau fiziologic incapabili să pară relaxați, rămânând drepți și țepeni de parcă pielea le-ar fi fost apretată odată cu cămășile de pe ei. De regulă, Osip era urmărit o dată pe lună în ceea ce părea a fi mai degrabă hărțuire de rutină din partea FBI-ului decât o acțiune concentrată în vederea construirii unui caz împotriva lui. Totuși, în ultima lună fusese urmărit în fiecare zi. Intensificarea supravegherii era dramatică. Membrii Partidului Comunist American raportau o creștere similară a activității FBI-ului. Lui Osip îi părea rău de ei. Majoritatea nu erau spioni. Erau membri loiali care nutreau idei despre revoluție, egalitate și echitate, susținători cu carnet ai unui partid politic legitim. Nu avea importanță faptul că ideologia comunistă nu reprezenta o infracțiune. Opțiunea lor politică le punea viețile sub intensă supraveghere. Erau acuzați de tot felul de fapte. Angajatorii lor primeau dosare care nu conțineau decât speculații cu privire la activitățile angajaților lor din afara orelor de program, dosare care se încheiau cu concluzia:

O companie sau o firmă este judecată după comportamentul angajaților ei.

Mai jos era un număr de telefon. Fiecărui angajat i se cerea să fie spionul statului. Până acum, numai anul acesta, trei oameni își pierduseră

locurile de muncă. Unul dintre ei suferise o cădere nervoasă când familia, prietenii și cunoștințele sale fuseseră chemați la interogatoriu. O femeie nu-și mai putea părăsi casa, și cu siguranță era și urmărită.

Osip se opri, uitându-se îndărăt și evaluând oamenii din urma lui. Niciunul nu se opri, nici nu se uită înspre el. Traversă strada brusc, apoi merse agale câteva sute de metri, după care grăbi pasul. Cotind pe altă stradă, apoi pe încă una, aproape că ajunsese înapoi de unde plecase. Îi cercetă din nou pe cei care îl urmăreau înainte de a-și continua drumul.

Locul întâlnirii era o clădire urâtă cu câteva etaje, încinsă de soarele de vară și plină de imigranți amărâți, exact ca el. Poate nu chiar ca el, de fapt; se îndoia că mulți dintre ei lucrau ca spioni, deși nu puteai fi sigur niciodată. Intrarea era aglomerată, oamenii pierdeau vremea pe afară, așezați pe vine pe trepte, în seara înmiresmată. Hainele lui Osip erau jerpelite, așa cum trebuia să fie, iar fața era pământie. Nimeni nu-i dădu nicio atenție, poate se amesteca bine printre ei sau poate că pur și simplu nu le păsa de un biet sărăntoc în vârstă de cincizeci și șapte de ani. Intră în bloc, cu cămașa lipicioasă din cauza transpirației, și păși pe coridoare. Seara era umedă și aerul fetid și înăbușitor îl înconjura ca un giulgiu. Urcă scările gâfâind și icnind până la etajul șapte. Cu toate că nu avea așteptări prea mari, fu surprins să vadă cât de îngrozitor era locul acela. Pereții erau plini de pete, de parcă întreaga clădire ar fi suferit de o boală cu simptome asemănătoare unei erupții de urticarie. Ciocăni la ușa apartamentului 63. Ușa se mișcă puțin.

— *Hei*?

Nu primi niciun răspuns. Deschise larg ușa.

Rămășițele apusului, filtrate prin perdele de plasă murdare, aruncau umbre piezișe în toată încăperea. Un coridor strâmt trecea pe lângă o baie

strâmtă și ducea la un dormitor strâmt. Acolo se găseau un pat de o persoană, o masă pliantă și un scaun. Din tavan atârna un bec fără lustră. Așternuturile nu fuseseră schimbate de luni de zile și străluceau de grăsime. Mirosul era insuportabil. Osip trase scaunul și se așeză. În aerul umed și cald, închise ochii și adormi.

Osip se trezi din somn, vag conștient de silueta care se afla în cameră împreună cu el, se îndreptă și închise gura. La ușă era un bărbat. Soarele apusese. Lumina becului de deasupra era slabă. Osip nu era sigur dacă o aprinsese bărbatul acela sau dacă fusese aprinsă încă de la început. Bărbatul încuie ușa de la intrare. Avea în mână un rucsac sport din piele plină de crăpături. Își aruncă ochii prin cameră și înspre așternuturile pătate de grăsime. După dezgustul de pe fața lui, era evident că apartamentul nu era al lui. Întinse o cuvertură pe pat și se așeză pe marginea acestuia. Avea treizeci și ceva de ani, sau poate puțin peste patruzeci; totul părea solid la el, brațele, picioarele, pieptul, chiar și trăsăturile feței. Își așeză rucsacul pe genunchi, îl desfăcu și scoase un obiect mic pe care îl aruncă înspre Osip, care îl prinse. Ținea în palmă un pliculeț de opiu. Printr-o mișcare exersată ani la rând, ascunse pliculețul într-un buzunăraș de la haină, care avea o spărtură ce permitea pachețelului să alunece în căptușeală. Mulți agenți sufereau de câte o dependență, unii de pariuri, alții de alcool. Osip fuma aproape în fiecare noapte până leșina, zăcând pe spate și trăind senzația cea mai minunată din lume: absolut nimic. Dependența de drog mai avea un scop. Îi făcea mai puțin suspicioși pe superiorii lui și pe cei din Uniunea Sovietică, însărcinați să-i verifice activitățile. Dependența lui le permitea să simtă că îl controlează. Îl dețineau. Depindea de ei. Numele lui de cod era Brown Smoke. Cu toate că implica o doză de dispreț, lui Osip îi plăcea. Îl făcea să sune

ca un amerindian, ceea ce pentru un spion imigrant era ironic, după părerea lui.

Era puțin probabil ca omul să fie agent FBI sub acoperire. Nu scosese o vorbă. Un agent sub acoperire ar fi spus deja cu nervozitate o sută de minciuni. Băgă mâna în rucsac pentru a doua oară. Osip se aplecă în față, nerăbdător să vadă ce avea să mai scoată de acolo. Era un aparat de fotografiat cu lentilă telescopică. Osip întrebă:

— *Ăsta-i pentru mine*?

Omul nu răspunse, așezând doar aparatul foto pe masă. Osip continuă:

— *Cred că trebuie să fie o greșeală. Nu sunt agent de teren.*

Vocea bărbatului răsună joasă și aspră, mai degrabă un mormăit decât un discurs.

— *Dacă nu ești agent de teren, ce ești*? *Nu ne oferi nicio informație utilă. Pretinzi că antrenezi spioni. Spionii ăștia nu ne dau nimic.*

Osip clătină din cap, prefăcându-se indignat.

— *Mi-am riscat viața…*

— *Un risc calculat al unui om care nu are nimic de pierdut. Ești expert în a face cât se poate de puțin. A sosit timpul. Ți s-au plătit mii de dolari și pentru ce*?

— *Voi fi bucuros să discutăm ce anume mai pot face pentru Uniunea Sovietică.*

— *Discuțiile s-au purtat deja. Am hotărât ce ai de făcut.*

— *În cazul ăsta, aș recomanda ca aceste pretenții să fie în concordanță cu competențele mele.*

Bărbatul se scărpină pe piept prin cămașă, apoi se uită la unghiile lui surprinzător de lungi și perfect curate.

— *Este pe cale să se întâmple ceva deosebit de important. Pentru asta, e nevoie de două lucruri. Ție ți s-a dat un aparat de fotografiat. Hai să-ți arăt ce mi s-a dat mie.*

Bărbatul așează un pistol pe masă.

SPAȚIUL AERIAN DE DEASUPRA ORAȘULUI NEW YORK ÎN ACEEAȘI ZI

Perdeaua de nori se dădu la o parte ca și cum o mână trăsese o cortină de teatru dezvăluind orașul New York publicului ce se rotea prin aer. Râul Hudson străpungea ca un diapazon insula îngustă a Manhattanului, pe care legendarii zgârie-nori erau atât de strălucitori și numeroși, că metropola părea o creație geometrică alcătuită în întregime din linii drepte. Raisa se așteptase ca New York-ul să fie imens, chiar și din cer, un colos de oțel, cu șosele cu opt benzi și mașini ca niște furnici în șiruri întinse pe kilometri întregi. Privind Statele Unite pentru prima oară, se trezi ținându-și răsuflarea, ca un aventurier care a ajuns, într-un târziu, la un loc de legendă, comparând mitul cu realitatea. Pentru ea nu era numai prima imagine a Americii, era și prima oară când se afla într-un avion, era primul oraș pe care îl vedea din cer. Momentul era de vis, cu toate că Raisa nici nu visase vreodată să vină aici. Visurile ei, așa modeste cum erau, fuseseră mereu restrânse la spațiul dintre granițele URSS. Posibilitatea de a vizita America nici nu-i trecuse prin minte. Bineînțeles, făcuse speculații cu privire la națiunea denigrată de guvernul ei, prezentată ca inamicul lor numărul unu, o societate dată ca exemplu de corupție și degenerare morală. Nu crezuse niciodată pe deplin în aceste aprecieri. Ocazional, ca profesoară, fusese nevoită să recite aceste declarații, temându-se că elevii ar putea să o denunțe dacă își tempera descrierile făcute Statelor Unite. Și totuși, fie că le credea, fie că nu, aceste minciuni o influențaseră cu siguranță. Acest oraș și această țară reprezentau un concept, nu un loc real, o idee controlată de la Kremlin. Presa sovietică putea publica numai imagini cu cantine pentru săraci, șiruri de șomeri, juxtapuse peste imagini ale

caselor imense ale celor avuți, bărbați cu burți revărsate peste tăietura costumelor lor de comandă. După ani de mister, orașul se întindea sub ea, complet expus, ca un pacient pe masa de operație, pregătit pentru ea fără niciun comentariu sau caracterizare, fără acompaniamentul vreunei narațiuni de polemică propagandistică.

Brusc, temându-se că făcuse o greșeală aducându-și fetele cu ea în lumea aceasta nouă și ciudată, Raisa se uită la Elena, care stătea lângă ea și se uita prin fereastra cea mică, în timp ce avionul se învârtea deasupra orașului.

— *Ce părere ai*?

Elena era atât de entuziasmată, încât nu auzi întrebarea. Raisa o bătu pe umăr și sugeră:

— *Orașul e mai mic decât mă așteptam.*

Elena se întoarse spre ea, abia fiind în stare să spună:

— *Chiar suntem aici*!

Își îndreptă din nou atenția spre geam, uitându-se în jos la oraș. Raisa se ridică în picioare, uitându-se peste spătarul scaunului la fiica ei mai mare, așezată pe rândul din spate. Și Zoia era lipită cu nasul de geam ca un copil, cu ochii avizi după fiecare detaliu. Raisa se așeză la loc, convinsă din nou că a procedat bine luându-le cu ea la New York – era o șansă extraordinară.

Pilotul îi anunță că se apropiau, explicându-le că se făceau pregătiri pentru sosirea lor la aeroport, fără îndoială, vreun fel de ceremonie de primire. La ceremonia complicată de la plecarea de pe aeroportul din Moscova li se spusese că pilotul era același om care îl dusese pe Hrușciov în Statele Unite în vizita sa prin întreaga țară, în 1959, și că era exact același avion pe care îl folosise prim-ministrul, unul dintre puținele avioane care puteau zbura pe o distanță atât de lungă fără a fi nevoie să realimenteze. Preocupat de imaginea pe plan internațional, Kremlinul insistase ca delegația să

aterizeze la New York în avionul cel mai avansat din lume.

Când aeronava Tupolev 114 făcu un cerc deasupra mării, pregătindu-se de aterizarea pe aeroportul John F. Kennedy.

Raisa văzu o insuliță situată puțin mai jos de limita sudică a Manhattanului. Își apăsă degetul pe geam, întrebând-o pe Elena:

— *Vezi aia*?

Fața Elenei era încă lipită de geam, de parcă se temea să nu piardă vreo minune.

— *Da, o văd. Ce-i acolo*?

Raisa strânse mâna fiicei sale.

— *Este Statuia Libertății.*

Elena se întoarse pentru prima oară de când perdeaua de nori se dăduse la o parte.

— *Ce-i aia*?

La aproape șaptesprezece ani, Elena nu avea nici cea mai vagă idee despre orașul în care se pregătea să ajungă. În timp ce Raisa fusese gata să-și riște viața citind cărți interzise și reviste de import ilegale, nu și-ar fi lăsat niciodată fiicele să le citească, în conflictul dintre instinctele ei de profesoară și cele de mamă protectoare, mama câștiga de fiecare dată. Își protejase fiicele în mod deliberat, punându-le la adăpost de orice informație care le-ar fi putut face necazuri. În loc de explicație, spuse doar atât:

— *Un simbol important al New York-ului.*

Trăgând cu coada ochiului la fețele entuziasmate ale studenților sovietici care ocupau toată cabina, Raisa nu-și putea nega un sentiment de mândrie amestecată cu teamă. Fusese implicată îndeaproape în pregătirea și desfășurarea excursiei. Poziția ei nu fusese obținută prin relații politice. De fapt, chiar pe dos: fusese obligată să răspundă la numeroase întrebări cu privire la trecutul ei. Lev era un paria în complicatul peisaj politic al Moscovei: reputația lui era ruinată din cauza refuzului de a mai colabora cu forțele Securității

Statului. În ultimii zece ani, el rămăsese în umbră, în timp ce ea devenise o figură importantă în sistemul educațional. Avansată la funcția de director al școlii generale la care preda, participa în mod regulat la ședințe la minister, pe subiecte cum ar fi gradele de alfabetizare. Școala ei obținuse progrese remarcabile, pe care le-ar fi considerat pură propagandă dacă n-ar fi fost direct implicată. Era o răsturnare de situație extraordinară. Lev, odinioară puternic și cu multe relații, era acum izolat, oprit de la avansări, în timp ce ea urcase în carieră, ajungând mai aproape de zonele de putere. Și totuși, nu exista ideea de gelozie. El era mai fericit acum decât fusese vreodată de când îl cunoștea ea. Își iubea familia. Trăia pentru ele. Ar fi murit pentru ele: nu era nicio îndoială în privința asta. Simți o împunsătură de tristețe la gândul că nu era și el acolo, să împartă cu toții această experiență. Nu era sigură că i-ar fi plăcut New York-ul, aproape sigur el ar fi fost cu nervii întinși la maximum, în alertă după uneltiri sau intrigi, dar, în ciuda acestui fapt, se bucura de fiecare dată să fie alături de ele.

Având în vedere gradul de ostilitate dintre cele două țări, mulți comentaseră că excursia era o naivitate. O delegație de elevi și studenți sovietici urma să susțină concerte la New York și Washington, în efortul de a îmbunătăți relațiile dintre cele două națiuni. Părea o idee fantezistă. Avuseseră loc recent incidente de natură diplomatică foarte grave: criza rachetelor din Cuba adusese țările aproape de un război nuclear. Chiar dacă alte incidente păreau banale prin comparație, cum ar fi excluderea Uniunii Sovietice de la Târgul Internațional de la New York, acestea contribuiau și ele la înrăutățirea sentimentelor. Tensiunea era la un nivel ridicat. Pe acest fundal, ideea unei vizite școlare câștigase simpatia guvernelor de ambele părți. De vreme ce nu era imaginabil ca vreuna dintre națiuni să capituleze în

chestiuni militare serioase, rămâneau puține canale diplomatice. Chiar dacă părea un aspect neînsemnat, acordul pentru desfășurarea acestor concerte era una dintre puținele concesii pe care cele două țări erau pregătite să le facă.

Diplomați din ambele țări dezbătuseră pe larg scopul oficial al excursiei intitulate TURNEUL INTERNAȚIONAL STUDENȚESC PENTRU PACE:

Există speranță pentru copiii din ziua de azi
să nu cunoască decât pacea de-a lungul vieții lor.

Elevii și studenții sovietici aveau între doisprezece și douăzeci și trei de ani și fuseseră selectați din toate regiunile țării. Urmau să facă echipă cu un număr identic de elevi și studenți americani selectați din cincizeci de state. Cele două națiuni aveau să stea laolaltă pe scenă, una lângă alta, mână în mână, cântând în fața elitei diplomatice și jurnalistice mondiale. Era un exercițiu politic rudimentar și, cu ocazia pregătirilor, ajunsese aproape o farsă: discuții cu privire la greutatea și înălțimea fiecărui elev sau student în parte, acestea trebuind să fie echilibrate, ca nu cumva vreuna dintre echipe să pară mai solidă pe scenă. În ciuda acestor absurdități, Raisa considera ideea admirabilă. Fusese însărcinată inițial să nominalizeze un grup de elevi și studenți care ar putea reprezenta cel mai bine țara și se implicase în organizare cu entuziasm. Apoi, pe neașteptate, i se propusese să conducă delegația. Singura ei condiție fusese să nu-și lase fiicele acasă, pentru că nu s-ar fi simțit bine. Astfel, Elena și Zoia fuseseră incluse și ele. Chiar dacă Zoiei i se părea problematic să-și reprezinte țara – nu avea pic de dragoste față de Popor și avea un spirit rebel pe care se străduia cu greu să și-l controleze –, era suficient de perspicace încât să-și dea seama că o

asemenea ocazie de a călători era aproape imposibil să se mai ivească vreodată.

Mai mult, era de neimaginat să refuzi o asemenea ofertă. Ea dorea să devină medic chirurg la un spital de renume. Trebuia să pară un cetățean model. Văzuseră cu ochii lor repercusiunile pe care le îndurase Lev atunci când refuzase să mai lucreze ca ofițer al poliției secrete. Spre deosebire de sora ei mai mare, Elena nu avea nicio neliniște cu privire la călătorie: nimic n-ar fi încântat-o mai mult și se rugase de Raisa să accepte postul. Aeronava își începu coborârea, legănatul ușor amuțind pentru scurtă vreme pasagerii. În grupul de elevi și studenți, dar și printre unii dintre profesori se auzeau gâfâieli ici, colo. Având în vedere lipsa lor de experiență în privința călătoriilor, fuseseră excepțional de calmi în timpul zborului. În timp ce treceau printre nori, Elena o apucă pe Raisa de mână. Oricum ar fi fost, ziua era una cu adevărat remarcabilă. Raisa nu doar că nu-și imaginase vreodată că va apuca să viziteze Statele Unite, dar nu-și imaginase nici măcar că va avea o familie a ei. Situația ei fusese atât de disperată pe vremea adolescenței – refugiată în timpul Marelui Război pentru Patrie – încât avusese o singură ambiție: să supraviețuiască. Chiar și astăzi i se părea un miracol faptul că fusese într-atât de norocoasă încât să adopte două fiice pe care le admira și le iubea.

În timpul aterizării, cei de la bord tăcuseră, încremeniți, de parcă ar fi fost sceptici că vor face tranziția de la cer la pământ. Acum se aflau pe pământ american. Pilotul anunță:

— *Uitați-vă pe geam*! *Pe partea dreaptă.*

Toți își desfăcură centurile dintr-odată, grăbindu-se spre ferestre și privind afară. Însoțitoarea de bord îi ordonă Raisei să-i trimită rapid pe elevi și studenți la locurile lor, o recomandare pe care ea o ignoră, incapabilă să

reziste chiar ea să arunce o privire pe fereastră. Afară erau mii de oameni. Erau baloane și steaguri, scrise în engleză și în rusă.

BINE AȚI VENIT ÎN AMERICA!

Raisa întrebă:

— *Pe cine așteaptă acești oameni*?

Iar însoțitoarea de bord răspunse:

— *Pe dumneavoastră.*

Avionul se opri și se deschiseră ușile. Imediat, o fanfară școlară începu să cânte, zgomotul umplând bordul aeronavei. Complet uluiți, pasagerii se aliniară pe coridorul dintre scaune. Raisa era în față. Formația școlară era chiar la baza scării de acces și cânta mai degrabă cu mare elan decât cu mare virtuozitate. Raisa fu împinsă pe scări, punând printre primii piciorul pe pistă. Într-o parte se afla presa, poate vreo douăzeci de fotografi cu blițurile scăpărând. Raisa se întoarse, nefiind sigură ce trebuia să facă sau unde trebuia să meargă. Li se spusese să-și lase bagajele la bord ca să se poată bucura liniștiți de ceremonia de primire. Îi întâmpină un grup de persoane care le zâmbeau și le întindeau mâna.

Raisa zări câțiva bărbați care stăteau separat de ceilalți. Purtau costume și aveau mâinile în buzunare. Aveau figuri ostile. Știa deja, fără să vadă vreo armă sau vreo insignă, că fac parte din poliția secretă americană.

Agentul FBI Jim Yates urmărea cum delegația sovietică se aliniază pe trei rânduri ordonate, cei mai scunzi în față, cei mai înalți în spate. Fanfara, baloanele, publicul, fotografii agitându-și aparatele de parcă puștii aceștia ar fi fost vedete de cinema, și niciunul dintre ei nu zâmbea, aveau expresii rigide și buzele strânse. Ca niște mașini, se gândi el, exact ca niște mașini.

MANHATTAN
HOTELUL GRAND METROPOLITAN
STRADA 44
A DOUA ZI

Dacă ar fi întrebat-o cineva dacă o interesează concertele, Zoia ar fi ridicat din umeri și ar fi afirmat că speră să meargă totul bine numai de dragul mamei sale. Nu se simțea implicată personal, nici nu avea mare încredere în valoarea evenimentelor. Ideea de armonie pe plan internațional câștigată prin cântece i se părea comică prin naivitate. Regula ei era să nu se amestece în politică și ideologii. Se pregătea să devină chirurg. Lucra cu trupul, cu carnea, cu oasele și cu sângele, nu cu idei și teorii. Își căutase o profesie în care, după părerea ei, nu exista urmă de ambiguitate de ordin moral: avea să facă tot posibilul să-i ajute pe bolnavi. Avea o abordare pragmatică în legătură cu aceste concerte. Își dorea să călătorească, de aceea se afla aici. Dorise să vadă New York-ul. O interesa să cunoască americani. Învățase un pic de engleză și era dornică să o folosească. În plus, nu exista nicio șansă să o lase pe surioara ei mai mică, Elena, să călătorească fără să o supravegheze.

Zoia stătea pe marginea patului, la mai puțin de un metru de televizor, absorbită de programele americane, care păreau a fi difuzate la orice oră. Ecranul era încastrat într-o cutie strălucitoare din lemn de nuc cu un difuzor în lateral și un panou cu mici butoane de cealaltă parte. Foaia cu instrucțiuni de pe el fusese tradusă în rusă. Indiferent pe ce butoane apăsa, peste tot era același set de programe. Erau desene animate. Era un program muzical intitulat *The Ed Sullivan Show,* prezentat de un bărbat în costum, Edward Sullivan, cu muzică în direct, cântată de formații de care ea nu auzise niciodată. După aceea, erau din nou

desene animate cu câini vorbitori și mașini de curse care se rostogoleau de pe stânci, făcându-se praf într-o explozie de steluțe aurii și argintii. Engleza Zoiei se limita la câteva expresii. Nu conta, din moment ce în desenele animate abia dacă apărea câte un dialog ici și colo, iar *The Ed Sullivan Show* prezenta muzică și, chiar atunci când nu se întâmpla așa, când vorbea prezentatorul, deși ea nu înțelegea nimic, i se părea fascinant. La asta se uita America? Așa se îmbrăca America? Programele o hipnotizau. Se trezise devreme ca să se poată uita mai mult la televizor. Faptul că avea un televizor în dormitor, un dormitor cu baie proprie, era atât de incredibil că ar fi fost și păcat să-și petreacă prea mult timp dormind.

Desenul animat era pe cale să se termine. Zoia se întinse în față, entuziasmată. Chiar mai bune decât desenele animate și programele muzicale erau programele care rulau între ele. Acestea nu țineau mai mult de treizeci de secunde fiecare. În unele dintre ele erau prezentați bărbați și femei care vorbeau uitându-se direct la cameră. Vorbeau despre mașini, argintărie, unelte și accesorii. Într-unul dintre ele era un restaurant aglomerat în care copiii râdeau în timp ce li se serveau pahare mari pline cu înghețată, sos de ciocolată și fructe. Urma altul, la fel de scurt, cu imagini ale unor case incredibil de mari pentru o singură familie, mai degrabă ca niște *dace* decât simple case. Numai că, spre deosebire de *dace,* care sunt la țară, casele acestea erau aliniate unele lângă altele, cu gazon frumos aranjat în față și copii jucându-se. Și lângă fiecare casă era o mașină. Mai era un program care prezenta dispozitive de tăiat morcovi și cartofi și ceapă, transformându-le în supă. Erau creme de față pentru femei. Erau costume pentru bărbați. Erau obiecte pentru fiecare îndeletnicire, aparate pentru fiecare sarcină și toate erau de vânzare, propagandă nu pentru un regim politic, ci pentru

un produs. Ea nu mai văzuse nimic asemănător până atunci.

Se auzi o bătaie în ușă. Zoia reduse volumul, deschizând ușa ca să-l găsească în pragul ei pe Mihail Ivanov. Era cel mai tânăr din echipa care îi însoțea, avea treizeci și ceva de ani și era unul dintre experții cu propaganda desemnați să facă parte din delegație. Rolul lui era să aibă grijă ca elevii și studenții să nu facă de râs Poporul și, de asemenea, să se asigure că americanii nu-i puteau influența pe tineri în mod nedorit. Zoiei nu-i plăcea de el. Arăta bine, era înfumurat, arogant și lipsit de umor – loial Partidului după litera manualului. Se alăturase pregătirilor pentru turneu cu trei luni înainte de plecare, ținându-le câteva ore pe săptămână prelegeri elevilor și studenților, scoțând în evidență problemele sociale din Statele Unite și explicându-le de ce comunismul era superior capitalismului. Le pusese la dispoziție liste întregi de lucruri de care trebuia să se ferească. Pe toată durata călătoriei în străinătate, erau obligați să aibă asupra lor aceste liste laminate, oriunde s-ar fi dus. Listele conțineau sloganuri de tipul:

Bogăția ostentativă a celor Puțini
Lipsurile celor Mulți

Zoia simțea nevoia să se dea înapoi ori de câte ori vorbea Mihail. Înțelegea principiul, acela că săracii erau la periferie, ascunși vederii, și că era ușor să fie impresionată de simbolurile bogăției din centrul Manhattanului. În același timp, însă, accentul neprecupețit pe care-l punea el pe dogma Partidului era plictisitor. Dintre multele persoane implicate în turneu, în el avea cea mai puțină încredere.

Mihail păși pe lângă Zoia, până la televizor, și îl închise cu o fluturare nervoasă a încheieturii.

— Ți-am spus: *fără televizor. E propagandă. Și tu o înghiți pe nemestecate. Te tratează ca pe o proastă și tu te comporți ca atare.*

La început, Zoia încercase să-l ignore cât de mult se putea. De vreme ce acest truc nu funcționa, se hotărâse între timp că era mult mai amuzant să-l enerveze.

— Pot să mă uit la ceva fără să fiu spălată pe creier.

— Te-ai mai uitat vreodată la televizor până acum? *Crezi cumva că nu s-au gândit temeinic la programele pe care ți le prezintă ție*? *Asta nu e televiziunea adevărată la care se uită cetățenii americani – a fost creată special pentru tine, odată cu ceea ce se găsește în barul din cameră.*

Găsiseră în camere un frigider micuț plin cu Coca-Cola, bomboane cu aromă de frișcă și căpșune și batoane de ciocolată. Un bilețel, tradus cu amabilitate în limba rusă, îi anunța că tot ceea ce se găsea în frigider era gratuit și că erau invitați să le consume, cu complimente din partea conducerii hotelului. Zoia se mișcase cu viteza luminii, bând sucul înainte de a ascunde ce mai rămăsese din ciocolată. Când venise Mihail ca să confiște bunurile, nu mai rămăsese nimic. Se înfuriase și le percheziționase atent camera, fără să găsească nimic, pentru că Zoia înșirase toate bomboanele și pachetele de ciocolată pe pervazul ferestrei. Lev ar fi fost mândru de ea.

Mihail își găsise acum o nouă pricină de furie din cauza televizorului, pe care îl și scosese din priză, de parcă Zoia n-ar fi fost în stare să-l pună la loc.

— Să *nu subestimezi puterea programelor lor. Le folosesc ca să amorțească mințile cetățenilor lor. Nu e doar spectacol*: *este o armă-cheie în menținerea autorității lor. Cetățenilor acestei țări li se oferă un escapism cretin pentru a-i împiedica să-și pună întrebări mai profunde.*

Cu toate că Zoiei îi plăcea să-l enerveze, părându-i-se amuzant atunci când era furios, gluma se răsuflase deja și ea se îndreptă înspre ușă, ca un mod de a-i grăbi și lui plecarea. El își aruncă privirea prin cameră.

— *Unde-i Elena*?

— *La toaletă. Se cacă. O insultă la adresa americanilor, ar trebui să fii încântat.*

El se înroși de jenă.

— *Participi la această călătorie numai datorită mamei tale. A fost o greșeală să te ia cu ea. Nu ești deloc ca sora ta. Repetă-ți cântecele. Concertul de diseară este important.*

Cu asta, plecă.

Zoia trânti ușa după el, furioasă de comparația pe care o făcuse între ea și Elena. Ca majoritatea oficialilor din partid, el guverna divizând oameni, familii și prieteni. Ea era mai apropiată de sora ei decât de oricine altcineva pe lume și nu ar fi permis nici unui agent al statului să sugereze altceva. Își apăsă urechea pe ușa camerei, să se asigure că el plecase. Era genul care să rămână prin preajmă și să tragă cu urechea ca să afle ce gândeau ceilalți despre el. Neauzind nimic, se lăsă pe vine și se uită prin despărțitura de sub ușă. Nu văzu nicio umbră, doar un firicel de lumină.

Trecând pe lângă baie, o strigă pe sora ei.

— *Ești bine acolo*?

Vocea Elenei era slabă.

— *Ies imediat.*

Era acolo de ceva vreme. Zoia băgă cablul înapoi în priză și se întoarse la marginea patului, pornind din nou televizorul fără a-l da mult mai încet. Poate că programele americane erau făcute să spele publicul pe creier. Dar numai cineva cu creierul spălat de Kremlin ar fi putut să nu fie curios.

•

Chiar dacă nu mai avea nimic în stomac, Elena simțea că îi vine din nou să vomite. Umplu un

pahar cu apă și își clăti gura. Deși era moartă de sete, scuipă apa, neștiind dacă mai suportă măcar o înghițitură. Luă un prosop și se șterse pe față, încercând să-și revină. Se îngrozi când văzu cât era de palidă. Inspiră adânc. Nu mai putea să amâne mai mult de atât.

Deschise ușa și ieși în hol, scotocind prin dulap, în speranța că Zoia avea să rămână mai departe preocupată de televizor. Zoia o strigă:

— *Ce cauți*?

— *Costumul de baie.*

— *Te duci la piscină*?

— *Acolo se face baie, nu*?

Elena încerca să facă pe răsfățata ca să-și ascundă nervozitatea, dar nu era genul ei, așa că vorbele sunară nefiresc. Zoia nu păruse să observe.

— *Vrei să vin cu tine*?

Elena răspunse iute:

— *Nu.*

Zoia se ridică în picioare, uitându-se fix la sora ei.

— *Ce s-a întâmplat*?

Elena făcuse o greșeală fiind atât de repezită.

— *Nimic. Mă duc să înot. Ne vedem într-o oră, două.*

— *Mama o să se întoarcă pentru prânz.*

— *Termin până atunci.*

Elena ieși ținându-și în mână geanta de sport.

Pe coridor, se îndepărtă în grabă de ușa camerei surorii ei, verificând ca nu cumva să fie urmărită. Nu se îndreptă spre lift, ci se opri în dreptul camerei 844, încercând ușa. Era descuiată. Intră și închise ușa în urma ei. Camera era în întuneric. Draperiile erau trase. Mihail Ivanov păși din umbră și o luă în brațe. Ea își lăsă capul pe pieptul lui, șoptindu-i:

— *Sunt gata.*

El o apucă de bărbie și o făcu să ridice privirea și să-l privească în ochi.

— *Te iubesc.*

MANHATTAN
SEDIUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
1ST AVENUE ȘI EAST 42ND STREET
A DOUA ZI

Pe Raisa nu o înfiora arhitectura – sediul Organizației Națiunilor Unite nu era deosebit de înalt sau de frumos ci simplul fapt că se afla aici. Era prima ei zi plină în New York și experiența vizitei în străinătate, în țara descrisă ca Marele Inamic, o copleșea. Trezită din somn în toiul nopții în camera de hotel, fusese dezorientată și îl căutase pe Lev prin pat. Negăsindu-l, trăsese draperiile și nu văzuse nimic prea strălucitor: o alee și un fragment de orizont urban, marginea unui turn de birouri – un peisaj cu ferestre și echipamente de aer condiționat. Și totuși, rămăsese în mută uluire de parcă în fața ei s-ar fi întins munți cu crestele acoperite de zăpadă.

Intră în holul sediului Organizației Națiunilor Unite, fiind singurul membru al delegației sale care lua parte la aceste întâlniri preliminare, inspectând Sala Adunărilor Generale, unde avea să aibă loc concertul din seara aceea. Trebuia să discute despre eveniment cu diplomați sovietici foarte importanți, cu oameni implicați în negocierile complexe și permanente cu autoritățile americane. Se aștepta la o ședință dificilă. Aveau să cerceteze atent fiecare detaliu al planurilor ei. Concertul din acea seară era în fața unei adunări de plenipotențiari, reprezentanți din aproape toate țările, fiind evenimentul diplomatic cel mai important al turneului. Un alt concert era programat pentru mâine, destinat publicului larg. Avea să fie filmat și difuzat în întreaga lume. După aceea, delegația avea să meargă cu trenul la Washington DC pentru o ultimă serie de concerte.

În timpul negocierilor desfășurate ca un adevărat joc de șah, autoritățile sovietice insistaseră ca grupul să nu facă un circuit turistic al orașului New York sau al Washingtonului. Oficialitățile moscovite doreau să evite apariția unor fotografii ale elevilor și studenților sovietici căscând gura uluiți la zgârie-nori sau la Statuia Libertății sau salivând în fața tarabelor cu hotdogi și covrigei de parcă ar fi fost nemâncați și lipsiți de orice mijloace. Asemenea fotografii puteau fi exploatate. În ciuda scopului pacifist declarat, ambele părți vânau o imagine iconică, una care să definească turneul în favoarea uneia dintre națiuni – o imagine ce avea să fie reținută și distribuită în întreaga lume. Aceste temeri avuseseră ca efect numirea a doua oficialități care să se ocupe de aparițiile grupului în public, evaluând orice propunere a ghizilor americani. Pe Raisa nu o interesau aceste jocuri și o enerva ideea că, deși se afla la New York, în probabil unica vizită pe care avea să o facă vreodată metropolei, multe dintre obiectivele turistice îi erau interzise. Se gândea foarte serios la ideea de a le strecura pe Elena și pe Zoia afară din hotel în timpul nopții, pentru a le plimba într-un tur neoficial. Ar fi fost dificil să treacă de agenții de securitate și poate că instinctele ei de profesoară se manifestau prea puternic. Era riscant. Alungă deocamdată ideea și se concentră asupra întâlnirii care urma.

Cu toate că locuia la Moscova și avea o slujbă de prestigiu, îi era teamă să nu pară provincială. I se acordase o sumă generoasă și își cumpărase o ținută nouă. O purta pentru prima oară astăzi, un costum de culoarea oțelului. Nu se simțea confortabil în el, era de parcă ar fi îmbrăcat hainele altcuiva. Ea și ceilalți profesori din grup primiseră acces temporar în magazinele exclusiviste din Moscova, un eveniment absolut unic menit să-i facă prezentabili. Chiar și așa, nu avea habar de moda internațională și, în timp ce personalul din

magazin o dăscălea cu privire la ceea ce poartă directorii de la New York, începuse să suspecteze că habar n-aveau despre ce vorbeau. Diplomații cu care urma să se întâlnească își petrecuseră viața într-o societate alcătuită din cei mai importanți oameni din lume. Se imagină pășind în încăpere și fiind caracterizată dintr-o privire ca o femeie cu venituri modeste care călătorea numai arareori în afara Moscovei. Aveau să-i zâmbească, politicoși, cu superioritate – convinși că fusese extrasă din obscuritate și împinsă pe scena afacerilor externe. Iar asta aveau să deducă dintr-o privire scurtă aruncată pantofilor ei simpli și croielii taiorului. În situații obișnuite, nu i-ar fi păsat ce crede un străin despre aspectul ei. Nu era vanitoasă. Dimpotrivă, prefera să nu fie remarcată. Dar într-o astfel de situație trebuia să impună respect. Dacă nu căpătau încredere în ea, puteau fi tentați să se amestece în planurile ei.

În lift, Raisa se studie pentru ultima oară. Ghidul îi surprinse autoevaluarea plină de nervozitate. Tânărul, o persoană educată, cu părul pieptănat într-o parte și îmbrăcat într-un costum fără îndoială scump și cu pantofi lustruiți, îi acordă un zâmbet superior, de parcă ar fi vrut să-i confirme că temerile ei erau perfect îndreptățite: pantofii ei erau modești, hainele, sărăcăcioase, iar aspectul ei general nu se ridica la standardele tipice ale celor care lucrau în această clădire. Chiar mai rea era ideea subînțeleasă că el o trata condescendent, înțelegându-i limitele și acționând în consecință. Raisa rămase tăcută, simțindu-se depășită de situație. Încercă să se adune, să treacă peste incident înainte de a intra în birourile reprezentantului Uniunii Sovietice la Națiunile Unite.

Doi bărbați în costume imaculate se ridicară în picioare. Pe unul dintre ei îl cunoștea deja, Vladimir Trofimov, un bărbat chipeș la vreo patruzeci de ani. Lucra la Ministerul

Învățământului, unde se parafaseră planurile pentru excursie. Îl mai întâlnise la Moscova. Ea se așteptase la un animal politic, complet indiferent la soarta copiilor, dar el se dovedise sociabil și prietenos. Petrecuse timp discutând cu studenții. Trofimov o prezentă pe Raisa celuilalt bărbat:

— *Raisa Demidova.*

Schimbă tonul, imitând accentul american.

— *Vi-l prezint pe Evan Vass.*

Ea nu se așteptase să fie și americani la ședință. Bărbatul era înalt și avea în jur de șaizeci de ani. Vass se holba la ea cu asemenea intensitate încât, pe moment, ea se simți deconcertată. Ochii lui nu-i studiau hainele, nici nu-i observau încălțămintea simplă. Îi întinse mâna. El o luă, lejer, ca și cum ar fi fost ceva groaznic. Nu i-o strânse, doar o ținu o clipă în mâna lui. Ea se trezi că dorea să-și tragă mâna înapoi. El părea indiferent la gândul că o făcea să se simtă prost. Deși exersase, engleza Raisei era limitată:

— *Îmi face plăcere să vă cunosc.*

Trofimov începu să râdă. Vass nu. Îi răspunse într-o rusă perfectă, dându-i drumul la mână:

— *Numele meu este Evgheni Vasiliev. Mi se spune Evan Vass ca o glumă. E o glumă, bănuiesc*? *Nu mi s-a părut niciodată amuzantă.*

Trofimov își explică gluma:

— *Evan e în America de atâta timp şi e atât de corupt de felul de a fi al americanilor, încât l-am rebotezat.*

Până și acest dialog ușurel o zăpăci pe Raisa – să susții că o persoană era coruptă de felul de a fi al americanilor cu greu putea fi considerat o chestiune amuzantă, și totuși părea că remarca nu era decât o zeflemea. Oamenii aceștia trăiau într-o atmosferă rarefiată în care nici cele mai grave acuzații nu prezentau vreun pericol. În timp ce Trofimov îi turna un pahar cu apă, ea își reaminti că, oricât de toleranți ar fi fost cei doi unul cu celălalt, ea nu era la nivelul lor și că regulile care

nu se aplicau pentru ei continuau să se aplice în cazul ei.

Lăsând în urmă introducerea deconcertantă, Raisa reluă planurile concertelor, scoțând în evidență semnificația aranjamentelor, de la selecția cântecelor și până la pozițiile pe scenă. Cu o seară în urmă avusese o întâlnire în holul hotelului cu partea americană; mai urma una în Sala Marii Adunări. După-amiaza avea să aibă loc o repetiție generală. În tot acest timp, Trofimov fumă, zâmbind și aprobând din cap, privind din când în când fumul țigării sale cum se încolăcește în curentul de la aerul condiționat. Vass nu avu nicio reacție, mulțumindu-se să o privească fix cu ochii lui de culoarea cărbunelui. Când ea termină de vorbit, Trofimov își stinse țigara.

— *Sună excelent. Nu am nimic de adăugat. Se pare că aveți totul sub control. Sunt convins că spectacolele vor reprezenta un adevărat succes.*

Bărbatul se ridică în picioare, semn că era timpul ca ea să plece. Raisei nu-i venea să creadă, rămânând în picioare, nesigură.

— *Nu aveți nimic de comentat*?

Trofimov zâmbi.

— *De comentat*? *Ba da*: *Baftă*! *Abia aștept concertul. Va fi un succes extraordinar. Un triumf, nu am nicio îndoială. Ne vedem diseară.*

— *Nu veniți la repetiția generală de după-amiază*?

— *Nu, nu-i nevoie. Plus că s-ar putea să ne strice experiența concertului. Avem încredere în dumneavoastră. Avem încredere deplină în dumneavoastră.*

Trofimov făcu un pas în față ca să o conducă pe Raisa până la ușă. Tânărul ghid o aștepta afară, gata să o conducă la Sala Marii Adunări. Trofimov îi spuse la revedere. Evan Vass îi spuse la revedere. Raisa dădu din cap în timp ce se îndrepta spre lift, uluită de reacția lor. Nu o interogaseră. Nu-și impuseseră autoritatea. Se purtaseră de parcă

evenimentul pentru care munciseră atât de mult să obțină permisiunea diplomatică nu reprezenta absolut nicio problemă.

Îl atinse ușor pe braț pe ghid, întrebând în engleză:

— *Unde este toaleta*?

El schimbă direcția de mers și o duse la toaletă. Ea intră, verifică dacă era singură înainte de a se apleca deasupra chiuvetei să se uite în oglindă și să-și vadă hainele urâte și demodate, înregistrând în același timp și tensiunea adunată la nivelul umerilor. Instinctele lui Lev cu privire la această călătorie fuseseră corecte.

NEW JERSEY
BERGEN COUNTY
ORAȘUL TEANECK
ÎN ACEEAȘI ZI

Agentul FBI Jim Yates stătea în picioare lângă soția lui adormită, uitându-se în jos la ea cum se uită primul polițist ajuns la locul crimei la un cadavru. Era învelită cu o cuvertură groasă în miezul verii, într-un dormitor în care era la fel de cald ca într-o saună. Hipersensibilă la zgomot, avea în urechi vată care ieșea în spirală, ca niște fuioare de foc de tabără. O mască groasă și neagră pentru ochi o proteja într-un întuneric perpetuu, izolând-o de lume, pentru că ea disprețuia până și această minunată dimineață însorită. Se aplecă, buzele lui plutiră pe deasupra frunții ei și îi șopti:

— *Te iubesc.*

Ea se întoarse pe o parte, îndepărtându-se de el și strâmbându-se iritată, gonindu-l cu o mișcare din sprâncene. Nu-și scoase masca, nici nu răspunse. În timp ce se îndrepta, avu o viziune în care îi scotea masca, apăsându-i pleoapele cu degetele și forțând-o să deschidă ochii și să se uite la el – repetând cu calm, cu o voce măsurată, fără a striga și fără a-și ieși din fire.

Te. Iubesc.

Ar fi repetat din ce în ce mai tare până când i-ar fi răspuns și ea.

Și. Eu. Te. Iubesc.

El i-ar fi mulțumit. Ea i-ar fi zâmbit dulce. Și așa ar trebui să înceapă o zi normală. Când un soț îi spune soției sale că o iubește, trebuie să spună și ea că îl iubește. Nici măcar nu trebuie să fie adevărat, dar e o formulă de urmat. Așa funcționează în orice alt cămin, în orice suburbie decentă, în orice familie americană normală.

Mergând la fereastră, Yates trase draperia și privi în grădină – era năpădită, șirurile de flori erau

înecate în buruieni până la genunchi înnodate între ele ca părul unei vrăjitoare. Peluza se uscase de mult și pământul era spart în bucăți tari ca piatra: fisuri și crăpături între bulgări de cocoloașe de iarbă rară și îngălbenită, ca suprafața unei luni neprimitoare. Era o adevărată abominație printre grădinile îngrijite ale vecinilor. Yates propusese să angajeze un grădinar, dar soția lui refuzase, tulburată de ideea de a avea un străin care să se plimbe încoace și-ncolo prin casă, făcând zgomot și vorbind cu vecinii. Yates sugerase că o să-l roage pe grădinar să nu vorbească, să nu intre în casă vreodată și să facă pe cât de puțin zgomot putea, orice numai să nu mai fie casa lor o asemenea imagine de neglijență odioasă. Soția lui refuzase.

Gata de plecare, trecu prin rutina dinaintea ieșirii, verificând ferestrele ca să se asigure că sunt închise. Se opri lângă telefon ca să se asigure că era deconectat. Odată terminate aceste verificări, coborî scările. Cu mari cheltuieli, acestea fuseseră mochetate cu materiale groase, de cea mai bună calitate, de proveniență exotică, pentru a înăbuși orice zgomot. Yates plecă de acasă, atârnând un bilet pe ușă:

VĂ RUGĂM SĂ NU SUNAȚI LA SONERIE
VĂ RUGĂM SĂ NU BATEȚI LA UȘĂ

Inițial, încheiase mesajul cu explicația că nu era nimeni acasă. Dar acest rând fusese eliminat pentru că soția lui se temea că va atrage hoții. Când se întorcea de la muncă, scotea biletul de pe ușă. Ori de câte ori ieșea din casă, fie și numai pentru o oră, fie și numai pentru cinci minute, făcea toate verificările și lipea biletul. Soția lui nu reacționa bine la nicio formă de deranj.

Yates se urcă în mașină, apucă volanul, dar nu porni motorul. Rămase acolo, privindu-și casa. Iubise această casă atunci când o cumpărase.

Iubise strada amplasată în apropierea parcurilor și a mai multor magazine, cu frumoasele ei grădinițe din fața caselor. Vara, mirosea a iarbă proaspăt cosită și părea mereu să fie mai răcoare decât în oraș. Oamenii îți făceau cu mâna și te salutau. Nimic nu-l înfuria mai tare decât oamenii care nu apreciau cât sunt de norocoși să trăiască într-o asemenea țară. Tulburările rasiale din New Jersey din august anul trecut erau o rușine, femei și bărbați care distrugeau locul în care trăiau. Aceste tulburări demonstrau că avusese dreptate să se opună desegregării școlilor publice din Teaneck. Mulți oameni fuseseră mândri de această desfășurare a evenimentelor, pe care o numeau progres social. Yates nu spusese nimic în public, dar era convins că avea să genereze un flux de nepoftiți din afară, care să creeze tensiuni. Nu e nevoie de progres în paradis. Fotografiile din Jersey City îl șocaseră – vitrine sparte, mașini arzând. Poate că unele nemulțumiri în partea aceea a orașului erau justificate, probleme cu șomajul, mereu apăreau probleme, dar numai un om bolnav la cap, un orb ar fi putut să-și distrugă propria casă în loc să încerce să o repare. Yates s-ar fi luptat să împiedice posibilitatea de a se întâmpla așa ceva și aici.

Ieși de pe alee, îndreptându-se spre Manhattan, care se afla la numai jumătate de oră depărtare. Noaptea trecută stătuse în oraș până târziu, vrând să se asigure că fiecare membru al delegației sovietice care locuia la hotelul Grand Metropolitan fusese luat în evidență. Odată terminate verificările, după ce fusese absolut sigur că erau cu toții în camerele lor, ar fi trebuit să se întoarcă acasă, la soția lui. În schimb, se dusese la un bar dintr-un subsol, numit Flute, din apropierea Broadway-ului, unde lucra cu jumătate de normă o chelneriță, o femeie cu care se întâlnea de trei luni. Cu douăzeci de ani mai tânără ca el, chelnerița era frumoasă și interesată de poveștile – în marea lor

majoritate inventate – pe care el i le spunea despre FBI. Ea stătea întinsă pe pat, goală, cu capul în palmele lui, în timp ce el stătea așezat, cu cămașa desfăcută, relatându-și aventurile. Aproape la fel de bun ca sexul era felul în care ea sintetiza fiecare anecdotă spunând *in cre di bil* la finalul fiecărei povestiri, pronunțând ca și cum ar fi rostit patru cuvinte diferite, ca și cum incredibil ar fi fost cel mai mare compliment pe care-l putea primi un bărbat.

O soție adevărată ar fi intrat la bănuieli. Ajungea acasă la 4 dimineața și urca tăcut scările mochetate să o vadă pe soția lui, Diane, ghemuită sub pături ca un animal bolnav. Zilele treceau și el nu o vedea niciodată în altă poziție. Era prea cald să poată dormi, așa că se întindea peste cuvertură gol, păstrând încă mirosul Rebeccăi. Nu-și dorise niciodată să ajungă să înșele. Nu privea infidelitatea ca pe ceva romantic. Își dorise să fie un soț bun: nu-și dorise nimic mai mult pe lume. Încerca să nu o facă pe Diane responsabilă pentru vinovăția pe care o simțea el zi de zi. Erau perioade când era atât de frustrat încât îi venea să rupă casa în bucăți cu mâinile lui, să o demoleze scândură cu scândură și cărămidă cu cărămidă. Își dorea să-și poată lua viața de la capăt – ar fi făcut aceleași lucruri, exact aceleași lucruri în afară de Diane.

Părinții lui aniversaseră anul trecut cincizeci de ani de căsnicie. Dăduseră o petrecere în grădina casei lor. Veniseră peste două sute de persoane. Oamenii călătoriseră din alte state. Câțiva veniseră cu avionul. Diane nu putuse să meargă. După ce se rugase de ea vreme de două ore, după ce își agitase mâinile pe deasupra mesei, spărgând sticla de vin vechi de douăzeci de ani pe care dorea să le-o ofere în dar, după ce pocnise un dulap de pahare și se tăiase, Yates fusese silit să meargă fără ea, ajungând târziu, cu mâinile bandajate, după ce băuse deja un sfert de sticlă de whisky. Luase în

stăpânire grătarul și stătea acolo ca un servitor mut, holbându-se la carnea care sfârâia și arunca bule de grăsime în foc. Yates sfârșise în cea mai nefericită, împuțită relație din tot cartierul și toată lumea știa acest lucru. Erau zile în care umilința era de ajuns să-l facă să-și dorească moartea, să-și dorească efectiv să i se oprească inima și să i se usuce plămânii ca praful.

Diane fusese la mai mulți doctori și terapeuți care spuseseră, mai mult sau mai puțin, cam același lucru. Avea probleme cu nervii. Suna ca un diagnostic scris cu o sută de ani în urmă, iar lui Yates nu-i venea să creadă că îi era servit acum. Exista vreo pastilă pentru asta? Îi dădeau pastile și ea le lua și niciuna nu părea să îi facă vreun bine. În efortul de a împiedica dezintegrarea căsniciei lor, încercaseră să facă un copil. Sarcina fusese pierdută. Chiar dacă Yates se rugase să aibă tăria să nu o învinovățească pe Diane, exact asta făcea: o considera vinovată pentru moartea acestui copil. O considera vinovată și pentru chelneriță – o considera răspunzătoare pentru toate nenorocirile din viața lui, pentru că nenorocirea izvora de la ea. El își dorise visul, căsnicia perfectă, copii, casa perfectă, fusese capabil să asigure toate condițiile materiale și emoționale, fusese pregătit și ea stricase totul cu nebunia ei. Poate că asta și era definiția nebuniei – să distrugi ceva bun absolut fără niciun motiv.

Ajunsese pe West 145th Street. Yates parcă și ridică geamul portierei. Mașina lui era unul dintre cele patru automobile de pe stradă – genul acela de stradă din Harlem unde nu ar fi observat nimeni că o casă a fost lăsată în paragină și că locatara e o femeie nebună care nu se dă jos din pat niciodată. Era genul de cartier unde s-ar fi potrivit Diane. Ea nu merita casa pe care o aveau. Aici nu erau spații verzi, nici părculețe în care să se joace copiii. Aceștia alergau pe străzi, sărind în șotroane desenate cu creta care acopereau caldarâmul

înfierbântat de parcă străzile ar fi fost construite pentru ei, și nu pentru mașini. Yates se bloca de fiecare dată când îi vedea pe acești copii. Nu aveau spații de joacă, nu aveau speranță, nu aveau viitor – ceea ce îl scotea din minți erau bărbații care stăteau în pragul ușilor fără să facă nimic, când ar fi trebuit să muncească, ar fi trebuit să se străduiască să le ofere acestor copii o curte, o peluză în fața casei. Dar ei nu făceau nimic niciodată, doar stăteau la taifas de parcă ar fi avut chestiuni importante de dezbătut. Era o glumă seriozitatea cu care ratații aceștia pălăvrăgeau în timp ce femei în vârstă de până la șaptezeci de ani cărau sacoșe grele cu cumpărături. Yates nu-i văzuse niciodată oferindu-se să le ia sacoșele sau să le deschidă ușa. Era convins că desconsiderau munca. Munca era sub nivelul lor. Aceasta era singura explicație.

Ieșind din mașină, fu asaltat de căldură. Casele din cărămidă roșie absorbeau fiecare urmă de soare, dar vara nu era atât de plăcută ca în Teaneck, era o căldură bolnăvicioasă, ca o febră tropicală. Dacă străzile erau murdare, cu trotuarele era cu totul altceva, erau acoperite de mormane de gunoi de parcă ar fi așteptat o viitură să vină să le curețe. Nu era o idee chiar rea, se gândi Yates, o viitură, un potop atotputernic, eventual să ia și câțiva dintre trântorii aceia ratați. Traversă strada simțind ochii tuturor ațintiți asupra lui, sute de ochi uitându-se la el pe furiș în lumina soarelui. Puștii se opriră din joacă. Bărbații se opriră din discuții, urmărindu-l cu neplăcere controlată, nu suficient de directă cât să le creeze necazuri, doar suficient cât să îi fie clar că îl urăsc. Lasă-i să-l urască! Lasă-i să creadă că părerile lui au ceva de-a face cu culoarea pielii lor. Dar adevărul e că nu-l interesa ce culoare are pielea lor: îl interesa numai ce fel de oameni sunt – culoarea sufletului lor. Iar un bărbat muncește. Încearcă să-și facă țara un loc mai bun. Ar fi vrut să le spună că un bărbat fără un

loc de muncă nu este un bărbat adevărat, dar era sigur că n-ar fi înțeles. Erau la fel de străini pentru el cum erau comuniștii din Uniunea Sovietică.

Yates lucra pentru COINTELPRO, serviciul de contrainformații al FBI-ului, încă de la înființarea acestuia, în 1956. În ultimii nouă ani ajunsese unul dintre cei mai importanți agenți ai programului, făcându-și un renume prin împiedicarea eforturilor Comitetului Național pentru Abolirea HUAC – Comitetul pentru Activități Non-Americane. Un comitet menit să abolească alt comitet; dar activiștii aceștia nu erau nici măcar suficient de inteligenți să vadă ce nume ridicol au, ce să mai spui de activitatea în sine. Erau prea ocupați să susțină drepturile trădătorilor, prea implicați în dezbateri academice abstracte despre modul în care drepturile individului erau mai importante decât binele întregii societăți. Ai fi zis că niște comuniști ar trebui să înțeleagă că nevoile celor mulți sunt mai importante decât necesitățile celor puțini. Nu-i interesa faptul că se puneau la cale adevărate comploturi menite să facă rău cu adevărat țării. Tratau toate aceste argumente ca fiind panicarde. Mulțumirea lor de sine îl dezgusta. El văzuse comploturile, planurile – înțelegea că modul lor de viață era urât de un dușman puternic și că trebuia protejat.

Fusese avansat rapid să se ocupe de CPUSA, Partidul Comunist din Statele Unite ale Americii. Numărul membrilor era în scădere. El nu era sigur dacă nu cumva asta nu se datora unor ordine ca noii membri să opereze clandestin. Nu-și asumau niciun risc. COINTELPRO voia ca partidul să dispară. Noul conducător al Partidului, Gus Hall, studiase la Institutul Internațional Lenin din Moscova, iar COINTELPRO nu avea de gând să-i permită să extindă profilul public al organizației, nici să creeze o rețea secretă care putea evita mai ușor toate măsurile angrenate împotriva ei. Aveau câteva metode la îndemână: infiltrarea, războiul

psihologic, hărțuirea legală – ca, de exemplu, taxele, trimiterea Fiscului să verifice fiecare bucățică de hârtie, în căutarea celei mai mici greșeli. Puteau antrena forțele de poliție locale și, nu în ultimul rând, puteau folosi și hărțuirea non-legală. El nu se amesteca în aceasta din urmă – era lăsată pe seama ofițerilor pensionați sau a persoanelor care nu aveau legătură cu FBI-ul. Nu avea nimic împotriva acestei metode, firește. Potrivit lui Hoover:

Scopul acțiunilor contrainformațiilor este acela de a submina și nu are importanță dacă există fapte care să susțină acuzațiile.

Ca ofițeri COINTELPRO, datoria lor era să indice și să neutralizeze persoanele care puteau crea probleme înainte ca acestea să-și poată exercita potențialul de violență. Iar Yates era printre cei mai buni.

Când intră în casa scărilor unei clădiri din cărămidă roșie cu cinci etaje, temperatura păru să sară în sus. Era atât de cald că Yates fu silit să se oprească, să scoată o batistă și să-și tamponeze fruntea. Mirosea urât, duhori amestecate la care nu voia să se gândească prea mult. Urcând scările, cu alcoolul din noaptea trecută ieșindu-i prin toți porii, examină tencuiala crăpată și plăcile de parchet rupte, țevile murdare și ușile proptite cu bucăți desperecheate de scânduri și cartoane, făcute praf, fără îndoială, în toiul vreunui scandal. Yates simțea ostilitatea oamenilor de pe coridoare, a oamenilor adunați în spațiile comune, fără un loc de muncă la care să se ducă, fără vreo abilitate de oferit, ci doar cu un simț adânc înrădăcinat al nedreptății. Vorbeau douăzeci și patru de ore pe zi despre cât erau ei de nedreptățiți și cât de mult îi dezamăgise propria lor țară. Se estima că minimum 20% dintre membrii PCUSA erau negri, mai mult decât proporția negrilor raportată la

întreaga populație – era soluția lor să nu-și ia o slujbă, distrugând astfel întregul edificiu al națiunii. Le zâmbi când trecu pe lângă ei, știind foarte clar că acest lucru îi scotea din minți. Ura radia de pe fețele lor ca fierbințeala din cărbunii încinși. Dacă aveau impresia că îl deranjează, se înșelau. Îi venea să-l întrebe pe tânărul cocoțat pe fereastră:

Crezi că ura ta contează?

Din toată ura din lume, a lor conta cel mai puțin.

Ajuns în capul scărilor, Yates bătu la ușă. Mai fusese și altă dată în pragul acestui apartament, dar nu fusese niciodată invitat să intre. Ar fi putut autoriza o percheziție a clădirii, dar era imposibil să faci ceva fără știrea vecinilor, toți trăiau unii peste alții, în apartamente și pe lângă acestea. Pe el, personal, nu-l interesa dacă știau. Nu vedea de ce ar trebui să fie subtili în această privință. Fusese tentat să emită mandatul oricum, fără a se aștepta să găsească ceva, doar ca parte a războiului psihologic. Îl oprise chestiunea rasială. I se spusese că o percheziție ilegală avea să înrăutățească relațiile dintre comunitate și poliție. Nu puteau nici să o facă să pară un jaf, de vreme ce nimeni n-ar fi jefuit vreodată o asemenea cloacă.

Bătu din nou la ușă, de data aceasta mai tare. Știa că apartamentul este mic, că nu are decât o singură cameră. Indiferent ce-ar fi făcut cei dinăuntru, n-aveau nevoie de mai mult de o secundă să ajungă la ușă. Poate că recunoșteau bătaia lui în ușă – furioasă, nerăbdătoare –, poate că nimeni altcineva din clădire nu ciocănea astfel. Într-un târziu, ușa se deschise. Omul care se afla în fața lui primise din partea FBI-ului numele de cod *Big Red Voice*[5]. Yates îi spuse:

— *Salutare, Jesse.*

BRADHURST
HARLEM
WEST 145TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Agentul Yates se aplecă în cadrul ușii, plasându-se cât putea de aproape de interiorul apartamentului. Ca răspuns, parcă, soția lui Jesse Austin făcu un pas în față, alăturându-i-se soțului, acoperind cât putea de mult din vederea asupra apartamentului – o baricadă umană. Gestul îl amuză pe Yates. Știa că nu voiau să ascundă nimic ilegal, droguri sau bunuri furate, ca majoritatea familiilor din zonă. Era sfidare de dragul sfidării, cuplul se lupta pentru intimitatea sa – cu o fărâmă de demnitate –, încercând, demni de milă, să se impună în fața autorității lui.

Jesse era un bărbat solid, înalt și lat în umeri. Fusese puternic pe vremuri, dar nu mai era, avea spinarea cocoșată, mușchii i se înmuiaseră – nu se transformaseră în grăsime, ci în piele care atârna. Prin contrast, soția lui slăbise. Cu cincisprezece ani în urmă fusese o frumusețe cu forme generoase și curburi elegante. Acum era slăbită de munca fizică, cu pielea de sub ochi căzută și riduri care îi brăzdau fruntea. În ceea ce privește apartamentul, nu prea aveau ce proteja la el: un dormitor care funcționa și drept cameră de zi, o cameră de zi care funcționa și drept bucătărie, o bucătărie care funcționa și drept sufragerie. Erau numai câțiva pași de la pat până la aragaz și alți câțiva până la baie. Ce-i drept, era ceva mai curat și mai bine văruit decât unele apartamente infestate cu șobolani pe care le văzuse la viața lui. Diferența clară, singurul semn că acest apartament avea o poveste, o făceau câteva piese de mobilier scump, ca niște piese de muzeu salvate de pe epava unui împingător care se scufundă. Dulăpioare de epocă nelalocul lor și măsuțe decorative căzute în

mizerie plângeau după casele lor de pe Park Avenue.

Yates își concentră atenția asupra soției lui Jesse, Anna Austin. Era prea calmă și prea înțeleaptă ca să-și piardă controlul. O admira pe această doamnă, chiar o admira. Fusese frumoasă odinioară, fotografiată la evenimente de prestigiu, îmbrăcată în blănuri și purtând bijuterii ca de prințesă, agățată de brațul soțului ei trădător. Yates ar fi putut să jure că avea dinții sculptați în fildeș, un zâmbet perfect, nenatural de alb. Cum se prăbușise măreția, cum decăzuse de la diamante la praf, de la splendoare la mizerie. În ciuda greutăților, a sărăciei auto-impuse, a nenorocirii inutile care i se datora lui Jesse, ea era încă la brațul soțului ei. Doar că acum arăta mai degrabă ca o decorațiune de Crăciun spartă, un bibelou crăpat care își pierduse luciul și strălucirea.

Yates îl privi pe Jesse aplecându-se să o ia pe Anna de mână. Era oare un mod de a-i reaminti că erau împreună în ciuda a ceea ce le făcuseră el și colegii lui, inclusiv zvonuri despre adulter și acuzații că ar fi molestat fetițe albe? Aceste afirmații fuseseră ușor de fabricat. Existau nenumărate fotografii ale lui Jesse după concerte, înconjurat de admiratori, majoritatea femei, unele foarte tinere. Era un om căruia îi plăcea să atingă, își punea mereu mâinile pe umerii oamenilor și lua în brațe tinere frumușele. Zvonul prinsese. Destule ziare prezentaseră povestea, destule fete ieșiseră la lumină susținând că se purtase necorespunzător. Bineînțeles că făcuseră asta numai după niște încurajări venite din partea oamenilor lui Yates, după vreun ghiont sau vreo amenințare, de teamă să nu fie acuzate de simpatii comuniste. Anna nu șovăise nicio clipă, le făcuse mincinoase cu fiecare ocazie, căinându-le în public că nu au tăria morală să reziste FBI-ului. Dacă era o persoană mai slabă, dacă l-ar fi părăsit pe Jesse, el ar fi fost distrus cu siguranță. Ea îi rămăsese credincioasă, neclintită și

constantă – valori pe care orice femeie ar trebui să i le ofere soțului ei. Încă îndrăgostită, încă alături de el, încă ținându-l de mâna lui mare, ca și cum ar mai fi fost în stare să o protejeze. Trebuia să se trezească la realitate: mâinile acelea mari și mângâietoare nu o protejaseră, îi făcuseră mai mult rău decât dacă ar fi plesnit-o. Jesse și Anna erau atât de mândri de dragostea lor, atât de mândri de relația lor, ca și cum le povestise cineva despre soția inutilă și nebună a lui Yates. Gândind cu voce tare, Yates spuse:

— *Cui pizda mă-sii îi pasă*?

Îl priviră amândoi de parcă era la fel de ciudat pe cât era de înfricoșător. Lui Yates îi plăcea ideea că e înfricoșător.

Pipăi buzunarul după țigări. Le lăsase în mașină. Își dădu seama că încă era puțin beat după noaptea trecută.

— *Bătrâne Jesse, ia zi, ai vreun plan să te vezi cu prietenii tăi sovietici cât sunt în oraș*? *Au tot încercat să ia legătura cu tine. Scrisori, invitații… Le-am interceptat, dar există mereu riscul să ne fi scăpat una, două. Sau poate că au trimis pe cineva direct*?

Pe fața lui Jesse nu se putea citi nimic. În lipsa țigării, Yates scoase un chibrit și începu să se scobească în dinți cu el.

— *Haide, fără mișto, noi doi avem o istorie prea lungă. Încerci să-mi spui că habar n-aveai de o gașcă de puștani comuniști sovietici care cântă din toată inimioara lor diseară la Organizația Națiunilor Unite*? *Cântă despre pace și armonie în lume și despre toate lucrurile pe care știm că le adoră comuniștii. M-am gândit să trec pe aici să văd dacă ai de gând să-ți faci apariția.*

Anna îi răspunse:

— *Nu știm nimic despre asta.*

Yates își apropie fața de a ei, obligând-o să facă un pas în spate, în apartament.

— *Nu știți*?

Răspunse Jesse:

— Nu, nu știm. Nu aveți dreptul să ne umblați prin corespondență.

Vorbise Jesse, dar Yates nu-și luă ochii de la Anna.

— Doamnă Austin, vă găsesc atrăgătoare, normal, când o faceți pe sfioasa. Poate că v-ar fi mers acum douăzeci de ani, când vă fâțâiați prin oraș cu genele dumneavoastră false, participând la gale și apărând în reviste. Poate că aș fi înghițit-o. Mor după damele bine. Aș fi făcut un pact cu diavolul și v-aș fi futut numai ca să-l scot pe soțul dumneavoastră. Pun pariu că v-ar fi plăcut, dar v-ați fi spus, în timp ce mă zgâriați cu unghiile pe spate, că o faceți pentru el.

Yates observă că Jesse își încleștase pumnii. Furia îl readucea pe bătrân la viață. Nu se mișcă, nu avea curaj să se apropie.

— Dă-i drumul, Jesse. Bagă-te pentru ea. Fii bărbat. Fă-ți de cap. Poate chiar o să compensezi pentru mizeria asta de apartament în care ai obligat-o să trăiască.

Fața lui Jesse tremura de ură, ca o coardă de violoncel ciupită. Abia reuși să-și păstreze calmul, repetând ceea ce spusese Anna:

— Nu mai avem niciun fel de legătură cu autoritățile sovietice. Nu știm nimic despre sosirea lor aici sau despre planurile lor.

Yates dădu din cap înțelegător.

— Nici măcar nu citiți ziarele? *Probabil că nici măcar nu știți unde se află Rusia, n-am dreptate*? *Sovietici cântând*? *Ce-ar putea fi mai pe gustul tău, Jesse, decât un grup de comuniste tinerele și drăgălașe cântând*? *Nu-i așa că nu mă-nșel când mă gândesc că și tu cântai*? *Nu făceai ceva de genul ăsta*?

— Cântam, domnule Yates, dumneavoastră m-ați oprit.

— N-am eu treabă cu asta. Nu e o crimă să cânți un cântec. Numai că se întâmplă că unele

cântece au succes și altele, cântecele tale de dragoste pentru comunism, nu par să se mai bucure de public în perioada asta. Se schimbă vremurile, se schimbă gusturile: *oamenii sunt uitați, nu crezi, Jesse*? *Nu ți se pare trist*? Aș *vărsa o mare de lacrimi, atât de multe nenorociri se întâmplă în lumea asta. Cariere nimicite, talente irosite, trist, trist, trist, al dracului de trist.*

Anna tresări, cu ochii la Jesse, simțind că soțul ei risca să spună ceva imprudent. Yates își dorea cu siguranță acest lucru. Ea îl întrebă:

— De ce ați venit aici, domnule Yates?

— Aproape că mă simt jignit. Cred că nu mă ascultați cu prea mare atenție. Sovieticii v-au invitat la concertul ăsta. Noi am interceptat câteva încercări ale lor, dar nu se lasă cu una, cu două. Vor să fiți acolo. Vreau să știu de ce. E treaba mea să stau cu ochii pe oameni ca voi…

Jesse îl întrerupse.

— Și ce fel de oameni ar fi ăștia?

Yates se săturase de jocul acesta.

— Despre ce gen de om vorbesc? *Despre unul care a fost înregistrat afirmând că ar refuza să lupte pentru America dacă ar izbucni războiul cu Uniunea Sovietică, despre un om care trăiește în țara asta și își exprimă lipsa de loialitate cu fiecare ocazie. Despre ce gen de om vorbesc*? *Despre un comunist, despre genul ăsta de om vorbesc.*

Yates se uită în jos la pantofii lui Jesse. Erau vechi, scâlciați, dar de cea mai bună calitate, poate italienești sau ceva de firmă, o altă relicvă din vremurile când câștiga o grămadă de bani, mai mulți bani într-un an decât putea câștiga Yates într-o viață. Dar cine ar mai fi știut acum? Continuând să se uite la pantofi, îi spuse:

— Jesse, știi ce mă enervează cu adevărat?

— Sunt convins că vă enervează o mulțime de lucruri, domnule Yates.

— Asta-i drept. O grămadă de lucruri fac să mi se ridice sângele la cap. Dar, mai mult decât orice, mă enervează oamenii care s-au descurcat de minune în țara asta, oameni ca tine, care nu aveau nimic, care au făcut atâția bani și au avut atâta succes, oameni care au schimbat tabăra și s-au dat de partea altui regim. Uniunea Sovietică nu ți-a dat nimic. Ei nu-și pot hrăni nici măcar propriul popor. Cum poți să-i iubești pe ei, și nu pe noi? *Cum poți să cânți despre ei, și nu despre noi*? *Tu ești visul american, Jesse, nu pricepi*? *Ești blestematul ăla de vis american. Și e mare păcat.*

Yates își șterse fruntea. Inima îi bătea cu putere. Deja nu mai era amuzant. Trase adânc aer în piept.

— E foarte cald aici. Mă întreb cum dormiți. Mă întreb cum respirați. Cred că aveți altfel de plămâni.

Anna îi răspunse cu o voce moale:

— Respirăm ca și dumneavoastră, domnule agent Yates.

Yates strâmbă din buze, ca și cum nu era convins.

— Locuința de dinainte avea aer condiționat? *Bănuiesc că vă lipsește.*

Nu-i răspunse niciunul din ei și Yates își pierdu interesul de a-i mai zgândări.

— Uite ce e, am terminat. O să vă las în pace. Înainte de a pleca, mai am o ultimă întrebare, o întrebare filosofică la care să ne gândim cu toții. Crezi că sunt și în Uniunea Sovietică oameni care își urăsc țara? *Nu crezi că lumea ar fi un loc mai simplu dacă oamenii ăia ar trăi aici și tu te-ai duce să trăiești acolo*?

Jesse răspunse imediat:

— Domnule Yates, jigniți-mă cât poftiți. Dar nu puteți să-mi spuneți că țara asta nu este și patria mea, așa cum este și a dumneavoastră. Este…

Yates îl întrerupse, întorcându-se să plece.

— Nu doar că o să-ți spun asta, Jesse. O să te fac s-o și înțelegi. Și ascultă-mă bine: *ar fi înțelept*

din partea ta să stai departe de concertul ăla. Ar fi foarte înțelept.

Ca să-și oprească mâinile din tremurat, Elena își strânse degetele în pumn. Inima îi bătea cu putere în piept, într-un ritm de două ori mai alert. Trebuia să se liniștească. Prima parte a planului lor funcționase. Se strecurase afară din hotel fără să fie văzută. Iubitul ei, Mihail Ivanov, studiase planurile hotelului Grand Metropolitan, identificând o zonă vulnerabilă: piscina și terasa exterioară de la etajul al cincilea, monitorizată numai de la intrarea principală. Poliția secretă americană presupusese în mod eronat că nu exista altă ieșire.

Taxiul trecu pe lângă extremitatea Parcului Central, îndreptându-se spre partea de nord a orașului. Ea se gândi că ar fi cazul să studieze împrejurimile, parcul, clădirile de apartamente, oamenii de pe trotuar, dar era prea distrasă, nu era în stare să se concentreze, orașul îi trecea prin fața ochilor ca într-o ceață. Se uită prin geamul din spate să vadă dacă nu urmărea nimeni taxiul. Nu mai văzuse în viața ei un asemenea trafic, un număr atât de incredibil de mare de mașini. Puține erau oficiale – majoritatea păreau particulare. Ar fi fost încântată de experiența aceasta dacă nu i-ar fi fost atât de greață și nu s-ar fi simțit atât de amețită. Cu siguranță era din cauza mișcării automobilului. Ura ideea că era din cauza neliniștii. Întreaga viață ea fusese surioara mai mică și mai slabă – tăcută și bine-crescută, sora care nu crease niciodată vreo problemă. Spre deosebire de ea, sora mai mare, Zoia, era independentă, hotărâtă, impresionantă. Lua hotărârile pentru amândouă. Autoritatea ei era incontestabilă. Elena fusese mereu ascultătoare, având încredere în judecata surorii sale. Relația lor urmase acest curs de când se știa. Dar Elena avea

propria ei personalitate. Acum sosise vremea să iasă de după umbra surorii sale și să-și găsească identitatea. I se încredințase o chestiune de maximă importanță pentru prima oară în viața ei. Fusese nevoie de cineva din afara familiei ei să-i recunoască potențialul. Mihail o alesese pe ea. O considera un adult egal în drepturi. Chiar înainte de a se fi îndrăgostit unul de celălalt, el nu-i vorbise niciodată de sus, alegând să-i împărtășească motivul real pentru care fusese numit să ia parte la această călătorie.

Mihail lucra pentru un departament secret din cadrul Ministerului Propagandei, numit Serviciul A. După cum îi explicase Elenei, rolul acestuia era să promoveze diferențele pozitive dintre comunism și capitalismul de peste ocean, să scoată în evidență inegalitățile instituționalizate ale capitalismului, să susțină un comunism care nu depinde de puterea militară sau de folosirea fricii – o încercare de a reanima o ideologie care fusese pătată de măsurile excesive luate împotriva propriului popor. Aflând despre uciderea părinților naturali ai Elenei de către poliția secretă sovietică, Mihail recunoscuse că Partidul făcuse și greșeli. Părerea lui era că aceste greșeli le umbreau superioritatea de natură ideologică. Comunismul avea legătură cu egalitatea de rasă și de gen, cu sfârșitul dificultăților economice pentru cei mulți și luxul excesiv pentru cei puțini. Persecuția și prejudiciile erau lucruri care o interesau pe Elena în mod deosebit. Oferindu-i-se șansa de a schimba lucrurile, acceptase să-și joace rolul. Pierduse prea mult sub guvernarea lui Stalin, inclusiv pe părinții ei, și totuși considera că excesele criminale ale unui singur tiran nu trebuia să pună capăt visului de a trăi într-o societate egalitară. Nu avea să-și permită să devină cinică, așa cum devenise Lev.

Serviciul A opera numai cu ceea ce Mihail numea protocoale pasive, cum ar fi finanțarea de publicații și subsidii oferite simpatizanților. Era o

organizație non-violentă care stimula disidența. Recrutaseră universitari și jurnaliști americani care să prezinte cu onestitate neajunsurile unei societăți capitaliste, fondând o editură care accepta manuscrise controversate de care nu s-ar fi atins niciun alt editor. Catalogul lor includea o carte despre felul în care Kennedy fusese asasinat de către extremiștii de dreapta, o cabală alcătuită din magnați ai armelor și ai petrolului. Editura avusese mult mai puțin succes comercial, în ciuda unei largi recunoașteri în mediul academic, cu scrierile sale feministe. Dar, analizând reacțiile față de aceste eseuri pe tema inegalității de gen, se dovedise că era imposibil să-ți imaginezi că exista vreo șansă reală de a schimba America prin apel direct la femei. Ca urmare a eșecului relativ al textelor feministe, care se vânduseră numai într-o sută și ceva de exemplare, se acceptase ideea că existau șanse mici ca un manifest legat de gen să poată reprezenta vârful de lance al unei revoluții, așa că Serviciul A schimbase direcția, concentrându-și atenția și resursele pe probleme rasiale. În locul cărților, se prefera împărțirea de broșuri, la colț de stradă, gratuit, în orașe atent alese, ca Atlanta, Memphis, Oakland sau Detroit. Broșurile erau gândite să provoace, cu titluri-șoc:

UN NEGRU OBIȘNUIT CÂȘTIGĂ 4 000 DE DOLARI!
UN ALB OBIȘNUIT CÂȘTIGĂ 7 000 DE DOLARI!
UN COPIL NEGRU ARE DE TREI ORI MAI MULTE ȘANSE
SĂ MOARĂ DECÂT UNUL ALB!
FAMILIILE DE NEGRI AU DE TREI ORI MAI MULTE ȘANSE
SĂ TRĂIASCĂ ÎN MIZERIE!

Elena și Mihail stăteau în pat, discutând ore-n șir despre felul în care comunismul își neglijase

esența – însuși motivul existenței sale. Ea era fascinată de ardoarea lui și măgulită de faptul că o implicase. Spre deosebire de convingerile lui Mihail, niciunul dintre membrii familiei sale nu părea să aibă vreo ideologie. Raisa nu discuta niciodată politică, cu excepția unor chestiuni care aveau efect direct asupra școlii ei. Lev era complet tăcut în această privință, ca și cum ar fi fost interzisă. Elenei îi părea rău de el: fusese obligat să lucreze în slujba unui tiran și idealismul lui fusese corupt. Pentru el nu mai exista cale de întoarcere. Nu mai credea în nimic în afară de familia lui. Doar pentru că el era deziluzionat, nu însemna că trebuia să fie și ea la fel. Mihail era un om în care credea. Sora ei mai mare îi împărtășise cândva experiența îndrăgostirii. Elena nu înțelesese niciodată pe deplin sentimentele pe care le descria sora ei până când nu îl cunoscuse pe Mihail. Dragostea însemna admirație și devotament, dragostea însemna să facă orice pentru el fiindcă știa că și el ar face orice pentru ea.

Taxiul trecuse de West 120th Street, apropiindu-se de destinația ei de pe West 145th Street.

BRADHURST
HARLEM
WEST 145TH STREET

Când coborî scările, Yates trecu pe lângă aceiași tineri buni de nimic care pierdeau vremea pe coridoare. Le făcu semn din cap:

— *Ocupați, domnilor*?

Nu-i răspunseră. Yates începu să râdă. Se îndoia că vreunul dintre ei era în stare să numească vreun cântec de-al lui Austin. *Big Red Voice* cântase pe vremuri în fața a milioane de oameni și acum era uitat de negri și de albi deopotrivă, uitat și de bogați, și de săraci. Se îndoia că oamenii de pe aceste coridoare aveau habar măcar cine e bătrânul de la ultimul etaj. Cu siguranță nicio persoană mai tânără de treizeci de ani nu-și amintea de succesul lui. Jesse nu mai era difuzat la radio. Discurile lui nu se mai găseau în magazine. Cuvintele lui nu mai apăreau în ziare, nici nu mai era intervievat în reviste cu coperte lucioase. Atât era de slăbit, încât nu mai avea nici tăria să sară pentru soția sa atunci când era insultată în fața lui. Era una să distrugi cariera unui om: asta era relativ simplu. Cu totul altceva era să-i înfrângi spiritul. Văzându-l pe Jesse cum se mișcă, văzându-i trupul gârbovit și prăbușit în cadrul ușii, aproape incapabil să riposteze, Yates era sigur că e aproape de această victorie.

Ceea ce îl nedumerea pe Yates era de ce Uniunea Sovietică făcuse atât de multe încercări să-l contacteze pe Austin, implorându-l să asiste la concertul din seara aceasta. Ce așteptau de la el? N-ar fi putut obține permisiunea ca el să intre în clădirea Națiunilor Unite. Era convins că Austin mințea când spunea că nu știe nimic, iar Yates simțea că era ceva în neregulă – ceva ce îi scăpa, un plan pe care nu-l vedea. Muncise prea mult timp, depusese prea multe eforturi ca să-i permită

lui Jesse să aibă orice fel de ultimă strălucire în lumina reflectoarelor.

Simțindu-se mult mai puțin mahmur, ieși din bloc căutându-se prin buzunare după țigări, uitând din nou că le lăsase în mașină. Într-o parte mai era un grup de tineri cocoțați pe trepte, doi așezați și doi în picioare. Pentru un grup de nimeni, erau amuzant de eleganți, cu cămăși curate băgate în pantaloni, veste și jachete, doi dintre ei având chiar și cravată, de parcă ar fi lucrat într-o bancă. Fumau țigări răsucite.

— *Este vreunul dintre voi atât de amabil să-mi ruleze și mie o țigară*?

Nu i-ar fi fost greu să și le aducă pe ale lui din mașină, dar era mai amuzant așa. Bărbații schimbară priviri între ei, cântărindu-i cererea în tăcere. Știau că era reprezentantul legii. Îl urau. Și totuși, nu puteau să-l refuze.

Repetați după mine: *ura voastră nu contează.*

Era o încântare să-i privești pe tinerii aceștia duri complet neputincioși, plini de fițe și atitudine și totuși servili și obedienți, târându-se în fața lui ca ultimii nenorociți dintre oameni.

Cel mai tânăr dintre ei scoase tutun și îi rulă o țigară perfectă. O rulă cu atenție, asigurându-se că nu-i dădea lui Yates niciun motiv să se enerveze. Era isteț: înțelegea că până și cel mai mic semn de sfidare l-ar fi aprins pe Yates. Când termină, i-o întinse. Yates o luă, dar nu-și scoase chibriturile, chiar dacă le avea în buzunar.

— *Îmi place să las puțin tutunul să ardă înainte de a-l fuma.*

Un alt bărbat aprinse un chibrit, ținând flacăra drept în fața lui Yates. Acesta apropie capătul țigării de flacără, o aprinse și trase în piept, zâmbind recunoscător.

— *A trecut ceva vreme de când n-am mai pus gura pe tutun atât de ieftin. Mi-aduc aminte de*

perioada când m-am apucat de fumat, când eram puștan. Băieți, vă urez o zi productivă. Bucurați-vă de soare.

Bărbatul stinse chibritul cu o mișcare nervoasă a încheieturii – mai mult de atât nu îndrăznea să-și exprime sentimentele. Yates trase adânc din țigară, savurând momentul – un moment sublim, într-o frumoasă zi cu soare.

•

Taxiul se opri. Elena se uită pe geam. Aici trebuia să fie – West 145th Street. Strada era aglomerată, dar cu totul altfel decât era 44th Street. Unii oameni erau ocupați, dar majoritatea pierdeau vremea. Își făcea griji că o să bată la ochi, o tânără sovietică în vârstă de șaptesprezece ani, îmbrăcată demodat, care nu cunoaște deloc orașul, acest cartier sau cultura acestuia. Nu avea prea mult timp la dispoziție, puțin mai mult de o oră înainte să i se remarce absența la hotel. Grupul trebuia să se reunească la prânz, înainte de repetiția generală, când se întorcea Raisa din vizita ei preliminară de la sediul Națiunilor Unite. Se uită la ceas. Călătoria cu taxiul durase mai bine de o jumătate de oră, mai mult decât calculaseră. Întârzierea însemna că nu mai avea mult timp să-l găsească și să discute cu domnul Austin. I se spusese că acesta se izolase, că nu mai cânta și ieșea numai rareori din apartamentul lui, fără slujbă, cu spiritul îngenuncheat de măsurile de opresiune luate împotriva lui.

Șoferul, un alb, se întoarse, privind-o îngrijorat.

— *Ești sigură că aici vrei să ajungi*?

Elena avea o engleză bună. Dar exprimarea o zăpăci. Repetă adresa.

— *West 145th Street.*

Șoferul aprobă din cap.

— *Ăsta-i locul, cu siguranță. Nu prea-i potrivit pentru o fată ca tine.*

Elena nu înțelese. Îl întrebă:

— *Cât*?

Șoferul îi indică aparatul de taxat. Ea scoase banii pe care îi dăduse Mihail.

— *Puteți aștepta*?

— *Cât timp*?

— *Douăzeci de minute.*

Șoferul părea nesigur. Elena îi întinse cinci dolari. Observă că el părea mulțumit de bani. Probabil că era o sumă importantă.

— *Vă mai dau dacă mă așteptați.*

El dădu din cap, cu expresia schimbată la vederea banilor. Elena simți dezgust pentru el, un om îndrăgostit de bani, al cărui caracter s-ar schimba la vederea unei bancnote de un dolar.

— *Te-aștept. Dar numai douăzeci de minute. Dacă întârzii, am plecat.*

Elena coborî din taxi și închise portiera.

În fața taxiului era un căruț demodat din lemn cu un coviltir de pânză care să îl ferească de soare. Era plin de bucăți de gheață, cu colțurile rotunjite de căldură, care se topeau rapid. Printre bucățile de gheață erau scoici, unele în cochilii palide, multe ieșite în afară, gătite cu mirodenii și vândute în cornete din hârtie de ziar. Pe toată strada prăfuită, în loc de mașini, erau copii care băteau mingea sau săreau sau se rugau să primească o bucățică de gheață de la vânzătorul de scoici, care îi amenința cu pumnul, gonindu-i de acolo. La o primă vedere, Elenei îi plăcură casele, nu erau prea înalte și nu erau nici din beton urât, ca în cartierul în care locuia ea. Acestea erau dintr-o cărămidă frumoasă, mărginite de ieșiri de incendiu din metal. Într-una dintre ferestre se găsea un semn:

Staționarea pe scări strict interzisă.

Elena nu înțelegea chiar toate cuvintele. Dar înțelegea că li se cerea oamenilor să nu stea pe scările de la intrare, o cerință comică, din moment ce pe aproape fiecare scară se aflau grupuri întregi de bărbați.

Apartamentul era puțin mai departe. Trecu pe lângă vânzător, pe lângă copiii care sugeau din bucățele inegale de gheață pe care probabil le șterpeliseră când vânzătorul nu era atent. Nu se mai simțise în viața ei atât de străină. Timidă, făcu eforturi să meargă mai departe și să nu se întoarcă în fugă la taxi. Nu mai avea mult. Clădirea era drept înainte.

Pe scări se afla un bărbat, un alb înalt îmbrăcat în costum, care fuma. Elena fusese prevenită că domnul Austin suporta presiuni din partea poliției secrete americane. Nu știa dacă omul acesta era agent, dar nu se potrivea cu locul acela, asta era evident, aproape la fel de evident ca și faptul că nici ea nu se potrivea cu locul acela. Se uită în jur, căutând o ascunzătoare. Dar era prea târziu. O văzuse deja. Nu mai avea ce face. Mări pasul, prefăcându-se grăbită. În același timp, el coborî treptele să îi iasă în cale. Când el se apropie, Elena își aținti privirea în jos, spre pământ, ținându-și răsuflarea.

Trecură unul pe lângă celălalt pe trotuar. Ea își continuă drumul, trecând de blocul domnului Austin de parcă ar fi mers în cu totul altă parte. După ce dădu colțul, se lipi cu spatele de zid. Nu mai avea cum să ajungă la apartamentul domnului Austin. Și nu mai avea nici cum să se întoarcă la taxi.

Ca om care se considera un optimist, era ciudat pentru Jesse Austin să simtă cum disperarea îi dă târcoale, să o vadă din când în când cu coada ochiului. Chiar atunci când soția lui traversa apartamentul, trupul ei exprima o profundă oboseală, un legănat greoi în locul ritmului ei alert odinioară, o extenuare ce nu însemna doar muncă grea sau griji în privința banilor, o extenuare ce-i ajungea până la oase, făcându-i-le grele ca de plumb. Era terminată. Grijile permanente îi încâlciseră părul, îi umbriseră ochii, storseseră tot sângele de pe buzele ei și chiar îi schimbaseră modul de a vorbi. Cuvintele ei își pierduseră voioșia, nu mai cântau cu inteligența lor răutăcioasă. Îi cădeau din gură de parcă ar fi apăsat o greutate pe fiecare silabă în parte, dovedind o oboseală ce n-ar fi putut fi remediată numai cu un somn bun sau nici măcar cu câteva zile libere. De câțiva ani se întreba dacă nu cumva tăria și curajul Annei nu erau mai degrabă un blestem decât un dar. Oricare alta l-ar fi abandonat, doborâtă de necazuri. Colegii și prietenii îl lăsaseră baltă. Câțiva chiar depuseseră mărturie împotriva lui la audierile HUAC, arătând înspre el și tremurând de indignare de parcă ar fi fost vinovat de crimă. Anna nu, nici măcar pentru o clipă, și nu trecea nicio zi fără ca Jesse să se simtă înduioșat de dragostea ei.

Anna avusese dreptate. Ea prevestise că oamenii pe care și-i făcea dușmani erau răzbunători și nu uitau niciodată. Jesse glumea că autoritățile puteau să-i ia orice în afară de voce și că, atâta timp cât avea vocea, avea și cariera. Se înșelase. În anii ’30 cânta în fața unor asistențe de până la douăzeci de mii de oameni. În turneul din 1937 avusese peste un milion de spectatori, în toată lumea. Astăzi nu-l mai angaja niciun local, nici marile săli de

concerte, nici măcar barurile cele mai mici și mai pline de fum, locuri în care clinchetul sticlelor se auzea mai tare decât muzica. Nu era suficient că Jesse semnase un contract prin care promitea să nu se lanseze în polemici și să interpreteze numai cântecele verificate și declarate inofensive. A doua zi după spectacol, localul primea, inevitabil, vizita inspectorilor de la siguranța muncii sau a polițiștilor, cu privire la vreo presupusă abatere, o încăierare de stradă. De fiecare dată, localul era închis pentru câteva săptămâni. Oricât de indignați ar fi fost, ca principiu, oamenii nu-și permiteau să facă de două ori aceeași greșeală. Dacă o făceau, aveau să-și piardă licența de funcționare. Patronii localurilor, oameni care pe vremuri îi strângeau mâna lui Jesse după concerte, cu ochii plini de lacrimi și casa plină de dolari, nu aveau nici măcar decența să recunoască adevărul. Nu-i putea condamna că își vedeau de propriile lor interese, dar chiar era nevoie să mintă? Îi spuneau că e prea bătrân sau că muzica lui nu mai e la modă. Preferau să-l jignească decât să admită că le e frică.

Ca o ironie amară a sorții, audierea lui Jesse în fața Comitetului împotriva Activităților ne-americane din iulie 1956 fusese ultimul lui spectacol pe o scenă importantă. În timpul interogatoriului, congresmenii citaseră din declarațiile lui în favoarea comunismului și le puseseră față în față cu alte declarații, în care criticase America. Declarase că se simțea ca acasă în Uniunea Sovietică, mai mult decât în Statele Unite? Jesse încercase să explice ce a vrut să spună: că ideea de acasă exprima felul în care era respectat peste hotare și abuzat la el în țară, unde oamenii ca el erau numiți ciori și ținuți în mizerie. Se prezentase o înregistrare a discursului lui de la Moscova, la fabrica Serp i Molot, în 1950, cu o subtitrare incorectă în josul ecranului:

JESSE AUSTIN: *Statuia Libertății ar trebui să fie aici, în Moscova, nu la New York*!

Îi ascultase pe membrii Congresului icnind, ascultase scârțâitul peniței jurnaliștilor în carnețele. Cheltuise sume imense cu avocații doar ca să ajungă la concluzia că împotriva insinuărilor nu aveai cum să te aperi. Citate scoase din context erau aruncate publicului. Fusese dezbătută pe larg chestiunea refuzului său de a semna o declarație de non-apartenență la comunism. Fotografii din timpul vizitelor sale la Moscova cu cercuri desenate în jurul unora dintre oamenii de lângă el treceau dintr-o parte în alta a sălii. Aceștia erau descriși ca agenți KGB și defăimați ca monștri care uciseseră și oprimaseră populația civilă. Jesse protestase: comitetul nu avea dovezi să susțină asemenea acuzații. Ei îi strigaseră că oamenii încercuiți erau ofițeri din poliția secretă și că poliția secretă era un instrument al terorii dovedit. Nega cumva că în URSS existau lagăre de muncă, gulaguri care își băteau joc de toate discursurile lui despre egalitate? El răspunsese că asemenea măsuri draconice, dacă existau cu adevărat, erau aplicate numai împotriva elementelor fasciste, care, lăsate să-și facă de cap în Germania, provocaseră moartea a milioane de oameni. Nu avea de gând să plângă soarta câtorva fasciști morți.

Cu toate că nicio instanță nu-l găsise vinovat de vreo infracțiune, pașaportul îi fusese ridicat. Nu mai putea merge în Uniunea Sovietică, dar nu mai putea onora nici invitații din țări necomuniste ca Marea Britanie, Franța sau Canada. Nu mai era angajat pentru spectacole cu public. Cariera lui discografică era sugrumată. Niciun post de radio nu-i mai difuza muzica. Nicio casă de discuri nu-i lansa piesele. Niciun magazin nu-i mai vindea albumele, întreaga lui discografie fusese retrasă de

pe rafturi – toate realizările lui deveniseră invizibile. Drepturile de autor încetară să mai vină. Cu toate că plătise taxe de când avea șaisprezece ani, cu toate că adusese mii de dolari din alte țări, statul îi lua mijloacele de trai, tăindu-și astfel și propria sursă de impozite. Venitul lui ajunsese la mai puțin de patru sute de dolari pe an. Economiile se duseseră pe cheltuieli de judecată, inclusiv pe procesul intentat casei de discuri pentru încălcarea contractului. Nicio instanță nu dăduse vreodată un verdict în favoarea lui. Durase doisprezece ani, dar era în sfârșit sărac lipit pământului. Obținuseră ceea ce-și doriseră. Nu avea niciun chior, cum nu avusese nici la începutul carierei. Silit să-și vândă apartamentul de lângă Central Park, era convins că FBI-ul îi informase pe toți potențialii cumpărători de problemele lui financiare. Prețul vânzării însemnase jumătate din valoarea de piață și nu-i acoperise datoriile.

Anna deschise fereastra și se aplecă peste pervaz, uitându-se în jos la stradă. Îi atârnau șuvițe peste față, așteptând o adiere care nu avea să vină prea curând. I se alătură și Jesse, punându-și un braț în jurul taliei ei subțiri și lăsându-și capul pe umărul ei, dorind să-i spună de încă o mie de ori că-i pare rău. Cuvintele îi muriră în gât.

Se întoarseră în același timp auzind o bătaie în ușă. Jesse simți tensiunea în corpul Annei. Ciocănitul unui agent și ciocănitul cuiva care locuia în clădire se deosebeau prin liniștea care urmă. Un prieten i-ar striga. S-ar auzi larma obișnuită de pe palier. Un agent putea reduce clădirea la tăcere – s-ar fi făcut liniște pe scări, toată lumea s-ar fi oprit și s-ar fi holbat, în așteptare. Jesse se îndreptă spre ușă, amintindu-și că Yates aștepta cea mai mică provocare. Puse mâna pe clanță, se pregăti și deschise ușa.

Nu era Yates, ci Tom Fluker, un omuleț arțăgos de vreo șaizeci de ani care avea un mic magazin de scule la colțul blocului. Lângă el se afla o tânără

albă cu părul lung și negru. Nu o recunoscu. Înainte ca Jesse să apuce să deschidă gura, Tom își începu tirada:

— *Am găsit-o pe fata asta încercând să se strecoare prin spate, pitită ca un hoț. Zice că te caută pe tine. Io o-ntreb de ce nu folosește și ea ușa din față, ca toată lumea. Se zăpăcește, de parcă n-ar fi înțeles. Mai întâi cred că o face pe proasta, apoi îmi dau seama că nu știe engleză prea bine. Are și accent. Așa că ascult mai atent. E rusoaică*! *Ce face o rusoaică pe-aici, în căutarea ta*? *Nu ne trebuie mai multe probleme, am avut deja destule*!

Jesse se uită la tânăra femeie, apoi la Tom, cu fața strâmbată de furie. FBI-ul se străduise să-l izoleze pe Jesse de comunitatea locală. Prieteni și străini, predicatori și oameni de afaceri dăduseră declarații prin care îi repudiaseră convingerile comuniste și afirmaseră că era o rușine, complet nereprezentativ pentru dorința lor de a munci din greu pentru a clădi o Americă mai integrată. Erau și câțiva care nu dăduseră declarații împotriva lui, dar care considerau că atenția nedorită pe care o atrăgea Jesse asupra lui era o nebunie. Îi trăgea înapoi când ei se străduiau să îmbunătățească situația comunităților lor și să câștige drepturi pentru oamenii lor. Tom făcea parte din această categorie. Muncise din greu. Era patronul unui magazin. Jesse era un obstacol în fața visului său de a avea succes, de a lăsa niște bani copiilor săi, ca să-i ajute să pornească în lume. Nu avea el timp de ideologii. Își număra dolarii încasați la sfârșitul fiecărei săptămâni, iar oamenii ca Jesse îi dăunau afacerii. Jesse nu era în stare să gândească așa. Faptul că fusese supus nedreptăților nu-l făcuse nicio clipă să-și renege convingerile. O asemenea mentalitate reprezenta cea mai rea formă de subjugare, să-ți fie teamă să faci ce se cuvine ca să nu-i superi cumva pe cei care greșesc. Tom se întoarse spre tânără, spunându-i:

— *Ești rusoaică. Spune-i.*

Ea făcu un pas în față.

— *Mă numesc Elena. Domnule Austin, vă rog, am putea să stăm de vorbă*? *Nu am prea mult timp.*

Vorbea în engleză, cu toate că era evident că nu e limba ei maternă.

— *Mulţumesc, Thomas. Mă descurc eu cu ea.*

Tom nu era sigur dacă să mai spună ceva sau nu. Cu toate că Jesse știa că Tom era tentat să cheme FBI-ul și să se spele pe mâini, era convins că Tom – oricât de puțin ar fi fost de acord cu Jesse – nu l-ar fi turnat niciodată. Nu era genul lui.

Tom se întoarse și coborî scările în grabă, fără a privi în urmă, clătinând din cap cu neîncredere, cu dezgust, și repetând cu glas tare, ca un vechi blestem:

— O *rusoaică în Harlem*!

Anna lăsă capul în jos, știind că nu se putea termina decât rău. Îl mințiseră pe agentul Yates – știau de concertul din seara aceea de la Organizația Națiunilor Unite. Membrii Partidului Comunist din SUA făcuseră nu mai puțin de patru încercări de a-l convinge pe Jesse să-și facă apariția. Voiau ca el să vorbească mulțimii care avea să se adune dincolo de porți, o demonstrație pro-comunism. Folosiseră o tehnică diferită pentru fiecare încercare: trimiseseră mai întâi un domn bătrân și înțelept, în stare să citeze cam tot ce scrisese Marx vreodată, apoi trimiseseră o tânără frumoasă care să-l flateze pe Jesse cu atenția ei, apoi un tânăr activist care ceruse solidaritate pe un ton agresiv, apoi un cuplu între două vârste care suferiseră și ei de pe urma FBI-ului, sau cel puțin așa pretindeau. Dar Jesse ținuse deja mai multe discursuri în favoarea cauzei decât ar fi fost necesar. Era nevoie de altcineva, de cineva nou care să ducă lupta mai departe. Când îl acuzaseră că e la pământ, nu-i contrazisese, le făcuse semn să iasă și să nu mai deranjeze un om căzut la pământ. Serioasă, cu ochii mari, plină de inocență și idealism, fata era cu siguranță ultima lor încercare de a-l convinge. Era o alegere mult mai înțeleaptă. Fata nu era plină de teorie și citate. Era luminoasă, cu speranțe și visuri; credea cu adevărat în ceva. Alegerea ei fusese foarte calculată și nu avea nimic de-a face cu sexul. Soțul ei nu avea niciun fel de atracție sexuală față de fata asta. Nu e vorba că Anna ar fi fost oarbă și că ar fi crezut în fidelitatea soțului ei în timp ce acesta o înșela cu orice ocazie. Aceasta era imaginea obscenă pictată de FBI. În aproape patruzeci de ani de căsnicie, Jesse nu o înșelase niciodată și avusese nenumărate ocazii. Fusese un bărbat frumos cu o voce care făcea femeile să plângă de admirație. În primii săi ani de turnee, în

fața cabinei lui se făcea o coadă de admiratoare care și-ar fi smuls de pe ele și ultima bucățică de material dacă le-ar fi aruncat măcar o privire încurajatoare. Mulți spuneau despre ea că e proastă și despre el că e un mincinos profesionist cu limbă dulce și o voce de sirenă cu care putea s-o facă să creadă ce voia. Anna știa mai bine decât ei. Fidelitatea era problema lui, nu promiscuitatea. Era fidel până-n pânzele albe – fidel iubirii sale, comunismul, chiar și atunci când îl costase existența.

Anna nu-l învinovățise niciodată pe Jesse pentru greutățile pe care le atrăsese asupra lor cu convingerile lui. Prietenele ei o imploraseră să-l facă să tacă, să-și retracteze declarațiile și să-și ceară scuze, chiar dacă nu credea în ele, numai ca să mai potolească presiunile. Ea refuzase să susțină această idee. El era sincer și pasional – acestea erau trăsăturile bărbatului de care se îndrăgostise. Muzica era o extensie a convingerilor sale – nu puteau fi despărțite, iar personalitatea lui nu putea fi domolită sau coruptă. Nu-l putea face mai pasabil sau mai puțin provocator. Oricât de mult s-ar fi agățat de această idee – și se mai ținea și azi –, e drept că erau momente în care amărăciunea se ridica în ea ca un val. Ea fusese impresara lui. Ea îi dezvoltase cariera: toată munca, toate realizările lor șterse ca un desen trasat pe plajă, în nisip. Când se gândea la tot ce câștigaseră și tot ce pierduseră, uneori puterea o părăsea, spiritul ei se năruia și își imagina cum ar fi fost viața lor fără comunism. În astfel de clipe ura însuși cuvântul, disprețuia fiecare silabă a lui, dar nu i se întâmplase niciodată să-l iubească mai puțin pe Jesse.

Anna observă viteza cu care se mișcă soțul ei când îi făcu semn tinerei vizitatoare să intre și închise ușa. Deznădejdea care îl cuprinsese după discuția cu Yates se evaporase ca roua dimineții gonită de razele soarelui. Fata era neliniștită și se străduia să se stăpânească; bâlbâiala și purtarea ei

ciudată, departe de a fi convingătoare, o făceau fascinantă. Vorbea în engleză, încurcându-se în cuvinte:

— Numele meu este Elena. Sunt o elevă din Uniunea Sovietică, în vizită în Statele Unite ca parte a unui turneu. Vom avea o serie de spectacole la New York şi Washington DC. În seara aceasta vom cânta la Naţiunile Unite.

Agentul Yates, scârbos cum era, nu era prost. Avusese dreptate – sovieticii nu renunţaseră. Îl contactaseră. Jesse fusese mereu dezamăgit de Partidul Comunist din SUA, dar nu putuse niciodată să refuze o rugăminte din partea Uniunii Sovietice. Tânăra rusoaică nu părea să ştie sigur cui să se adreseze, poate că nu se aşteptase să fie şi Anna acasă.

— Domnule Austin şi doamnă Austin, m-am oferit voluntar să vă transmit un mesaj. Engleza mea nu este foarte bună. Am fost informată că dumneavoastră cunoaşte-ţi limba rusă, domnule Austin. Aş putea vorbi rusește? *Îmi pare rău, doamnă Austin. Vă rog să mă iertaţi. Dacă aş vorbi în rusă, nu aş face nicio greşeală.*

Jesse aruncă o privire spre Anna şi îi spuse:

— Am să traduc eu.

Anna încuviinţă din cap. Tânăra trecu pe rusă. Chipul soţului ei se lumină la auzul acelei limbi – o limbă pe care Anna nu o înţelesese niciodată.

Jesse îşi aminti rusa dintr-odată şi fu uluit de fluenţa pe care o avea după atâţia ani. Nu i se părea o limbă pe care o învăţase, i se părea ca o limbă maternă.

— Nu m-am gândit că v-aş mai putea fi de folos cu ceva.

Nu dorise să sune patetic. Tânăra rusoaică dădu din cap că nu.

— Cu numai doi ani în urmă s-a derulat un program în şcoli, să vă scriem când am aflat că aveţi probleme cu autorităţile. Mii de elevi au compus scrisori de încurajare. Eu însămi v-am

scris o scrisoare lungă de trei pagini. V-au fost trimise. Cu siguranță, au ajuns unele dintre ele?

— Nu, nimic.

— Ne-a fost teamă că s-ar putea să se întâmple asta. Au fost interceptate. Poliția secretă americană vă deschide toate scrisorile.

Jesse bănuia de mult că îi interceptau corespondența, dar habar n-avea că în asemenea măsură. Și-i imagină pe tinerii agenți FBI care primiseră sarcina să le citească pe toate, sute de scrisori scrise de copii, analizate și trecute prin cele mai sofisticate spărgătoare de coduri cifrate. Elena continuă:

— I-am rugat și pe membrii Partidului Comunist American să discute cu dumneavoastră, dar nu au reușit să vă convingă să veniți la concert.

Pe Jesse îl irită menționarea CPUSA.

— Comuniștii americani nu fac decât să se ciorovăiască între ei. N-au obținut măcar un lucru care să merite menționat. De ce aș face eu ceva pentru ei?

— Am fi încercat să vă sunăm…

Rusoaica roși, nu dorise să atragă atenția asupra situației lor nefericite. Nu mai aveau telefon. Continuă:

— De aceea a trebuit să vin personal. Dar acesta nu este singurul motiv. Am venit și să vă spun că, indiferent dacă veniți sau nu la concert diseară, în Rusia nu ați fost uitat așa cum ați fost uitat în Statele Unite. Eu am șaptesprezece ani și pentru mine sunteți un erou. Sunteți un erou pentru mulți ruși, de toate vârstele. Sunteți difuzat la radio. Popularitatea dumneavoastră este mai mare ca oricând. De aceea am vrut să vin astăzi aici, domnule Austin, pentru că am auzit că dușmanii dumneavoastră v-au spus atâtea minciuni. Vrem să vă spunem adevărul. Sunteți admirat și iubit! *Nu vă vom uita niciodată și muzica dumneavoastră va fi ascultată mereu.*

Jesse se simțea de parcă ar fi fost scos dintr-un bloc de gheață, o bucurie caldă îi trecea prin tot corpul. Muzica lui nu era irosită. Cântecele lui erau ascultate în altă țară, chiar dacă tot catalogul operelor lui fusese șters din conștiința Americii. Chiar dacă nu mai era ascultată la el în țară, creația lui se mai putea auzi în străinătate. Copleșit, se îndreptă spre masă, silit să se așeze. Anna se duse la el și îl luă de mâini.

— *Ce e*? *Ce ți-a spus*?

— *Îmi mai ascultă muzica.*

Era adevărat că se simțise abandonat de națiunea și de partidul pentru care sacrificase atât de mult. Să afle că nu era așa era un balsam puternic pentru multele răni suferite de-a lungul anilor.

Întorcându-se spre fată, o întrebă:

— *Cine te-a trimis*?

Elena îi răspunse în rusește:

— *Ordinele mele provin de la cel mai înalt nivel al guvernului sovietic. Dacă din discuția noastră nu rezultă mai mult de transmiterea mesajului meu de apreciere, e destul și atât. Totuși, noi am fi dornici să facem mai multe împreună. Înțelegem că nu mai puteți vorbi pe scenă sau în săli de spectacole pentru că acestea nu vă mai angajează. Când s-a întâmplat asta prima dată, am aflat că ați reacționat vorbind la colț de stradă, refuzând să cedați, improvizând locuri în care să cântați și transformând o parcare într-un auditorium. Dar suntem informați că nu mai vorbiți din această postură.*

Jesse lăsă capul în jos. La început, se luptase cu tacticile FBI-ului, ducându-și discursul în stradă, cățărându-se pe containere, pe lăzi de fructe, pe capotele mașinilor, strigând la oricine ar fi vrut să-l asculte. Asta era în trecut. Nu mai ținuse un astfel de discurs de mai bine de doi ani. Nu era vorba numai de întreruperile frecvente ale patrulelor de poliție sau de faptul că îl arestau pentru tulburarea

liniștii publice. Publicul trecător era adeseori indiferent și uneori chiar violent. Oftă, răspunzând în engleză:

— *Asta-i pentru un om tânăr.*

Anna îl strânse de mâini. Vocea ei era neliniștită.

— *A văzut-o Yates când a venit*? *Întreab-o, Jesse*!

El repetă întrebarea Annei. Elena îi răspunse:

— *Yates este ofițer în poliția secretă americană*? *L-am văzut. Dar am fost foarte atentă. De aceea m-am apropiat de clădire prin spate.*

Jesse traduse. În loc să o liniștească pe soția lui, o enervă și mai tare.

— *Înțelegi ce-ai făcut venind încoace*? *Înțelegi pericolul*? *Ce mai vreți de la el*? *Ce mai poate să vă dea*? *Uită-te-n jur*! *Ce mai aveți de luat*?

Anna își pierdea rar cumpătul. Jesse se ridică și își puse mâinile pe brațele soției sale. Dar asta nu reuși decât s-o înfurie și mai tare. Îl împinse, refuzând să tacă, arătând spre un teanc de discuri dintr-un colț al camerei și vorbindu-i tinerei rusoaice de parcă ar fi reprezentat întregul regim:

— *Vezi*? *E singura modalitate în care-și mai poate vinde discurile acum. Le imprimă el, pentru că nicio casă de discuri n-ar semna cu el. Le vinde numai prin subscripții ale fanilor care nu l-au uitat. Pe vremuri, vindea milioane de albume. Acum câte vinzi, Jesse*? *Câți abonați ai*? *Spune-i*!

Cu engleza ei limitată, Elena nu prinse decât foarte puțin. Înțelese că se vorbea de discurile din colțul camerei. Din câte știa de la Mihail, CPUSA îi oferise domnului Austin subsidii imediat ce agenți FBI începuseră să-i submineze cariera. El refuzase, susținându-și poziția conform căreia nu avea de gând să accepte niciun ban de la guvernul sovietic – nu acceptase nicio mită, nicio plată, niciun dar de orice fel. Domnul Austin se lăsă pe vine lângă grămada de discuri, cu spatele la Anna și Elena. Spuse în rusă:

— Cinci sute. Atât mi-a mai rămas. Am cinci sute de abonați. Cinci sute de admiratori.

Elena știa că CPUSA inventase patru sute dintre abonații particulari care cumpărau discurile lui auto-produse. Fusese singura cale de a-l ajuta pe domnul Austin fără ca el să știe. Se îndepărtă de scenariul ei pregătit cu grijă:

— Pot să vă rog ceva? *Nu mi s-a spus să vă întreb asta. E o întrebare pe care aș vrea eu să v-o adresez. E o întrebare personală.*

— Te rog, întreabă-mă ce dorești.

Elena surprinse privirea Annei și trecu pe engleza ei împiedicată.

— De ce susțineți Uniunea Sovietică? *De ce ne dați atât de mult*?

Întrebarea avu un impact profund atât asupra domnului Austin, cât și a soției sale. Se uitară unul la altul și, într-o clipă, conflictul dintre ei păru să dispară. Nu-i răspunseră. Și, preț de un minut, părură chiar să fi uitat că Elena se afla în cameră.

Elena se uită la ceas: trebuia să se întoarcă la hotel. Era aproape ora prânzului.

— Doamnă Austin, vă rog, nu mai am mult timp. Trebuie să vorbesc din nou în rusă.

Trecu din nou pe limba ei maternă.

— După cum știți, diseară cântăm la sediul Națiunilor Unite. Toată presa mondială se va afla acolo. Cei mai importanți diplomați se vor afla acolo. Am încercat să obținem bilete oficiale pentru dumneavoastră și pentru soția dumneavoastră, dar s-au opus organizatorii. Așa că sunt aici să vă rog să ne așteptați afară, în stradă, să țineți un discurs, dacă aveți chef de asta, să arătați că nu ați fost redus la tăcere. După ce se termină concertul, câțiva elevi și studenți sovietici vor ieși pe ușile principale. Vă vom înconjura aclamând și aplaudând. Momentul acesta va fi fotografia care va defini întreaga călătorie. Li se va aminti tuturor membrilor Națiunilor Unite de nedreptatea care vi s-a făcut.

Vă rog domnule Austin, spuneți-mi că veniți. E felul nostru de a face ceva pentru dumneavoastră.

Purtată de energia rugăminților ei, Elena îi puse o mână pe braț.

ÎN ACEEAȘI ZI

Osip Feinstein se ghemui pe acoperișul blocului de vizavi de apartamentul lui Austin. Dacă tânăra rusoaică nu apărea, sarcina de a-l convinge pe Jesse cădea pe umerii lui și se îndoia profund că ar avea vreo șansă de reușită. Urmări ce se întâmpla în apartament prin obiectivul aparatului de fotografiat, făcându-le celor doi poze împreună: tânăra și cântărețul, un om care ar fi putut locui într-un apartament de lux cu vedere la Central Park, și nu în ghetoul acesta. Era drogat cu un stupefiant mult mai toxic și mai puternic decât opiul, dependența de o ideologie pe care o considera dreaptă. Osip apăsă pe declanșator, fotografiind scena care se desfășura în fața lui. Ultima fotografie avea să fie cea mai incriminatorie – mâna ei albă și fină pe brațul lui mare și negru, cu așternuturile mototolite pe fundal.

MANHATTAN
HOTELUL GRAND METROPOLITAN
44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Când Raisa intră în hol, douăzeci de perechi de ochi se ațintiră asupra ei: agenți ai poliției secrete americane care pretindeau că sunt oaspeți ai hotelului, zăcând pe canapele și scaune, sorbind cafele și urmărind-o pe deasupra cești sau ziarului. Fusese adusă înapoi la hotel de la sediul Națiunilor Unite, fără a fi lăsată nesupravegheată mai mult decât îi luase să străbată distanța de la mașină până la ușile batante ale hotelului. Ajunsă la lift, aproape că se așteptă ca unul dintre ofițeri să urce cu ea. Studiind securitatea din jurul hotelului, i se păru exagerată, atâția ofițeri puși să păzească niște copii. Ușile liftului se închiseră. Raisa spuse:

— *La etajul douăzeci, vă rog.*

Liftierul dădu ușor din cap fără să se întoarcă. Era sigură că e tot agent, chiar dacă era îmbrăcat în livreaua hotelului. Îi analiză uniforma specială, roșie cu o dungă albă de-a lungul pantalonului. Nu prea arăta a spion și ea se întrebă dacă n-o luase cumva razna din cauza temerilor. Vedea spioni peste tot.

Încercând să se concentreze pe realitate, și nu pe pericole imaginare, își spuse că pregătirile pentru concert merseseră bine. Discuțiile cu omologul său american fuseseră dificile, dar nu de nedepășit. Partenerul Raisei era un profesor american cu un păr alb, îngrijit, și cu ochelari groși cu rame ovale. Avuseseră multe de discutat, cu ajutorul unui interpret, nu doar din politețe, ci și din pură curiozitate. Raisa simțise că el e silit să-și ia un aer de ostilitate stăpânită ca să dovedească tuturor că nu este simpatizant al comuniștilor. Oficialii sovietici importanți nu fuseseră de față la discuția

lor pentru că nu-și exprimaseră dorința de a participa la repetiția generală care urma să aibă loc, excluzându-se singuri de la pregătirea evenimentului, în ciuda expunerii pe care urma să o atragă acesta.

Ușile liftului se deschiseră. Liftierul se întoarse spre ea.

— *Etajul dumneavoastră, doamnă.*

Ea dădu din cap și ieși, dorindu-și să-l fi avut pe Lev alături. Instinctele lui erau puternice când era vorba de subterfugii. Singură fiind, își dădu seama cât de dependentă devenise de el.

Pe hol, înainte ca Raisa să ajungă la camera fiicelor sale, unul dintre ofițerii însărcinați cu propaganda se opri în fața ei, blocându-i trecerea. Era Mihail Ivanov. Arogant, chipeș și complet inutil echipei. O întrebă:

— *Cum au decurs întâlnirile de dimineață*?

Oricât ar fi fost de tentată să nu-i dea atenție, Raisa răspunse:

— *Foarte bine, concertul ar trebui să iasă bine.*

— *Vi s-au făcut fotografii*? *Le-am spus să nu facă fotografii dacă nu sunt de față.*

— *Nu, nu mi s-au făcut fotografii. Presa n-a fost prezentă.*

El ridică un deget, gata s-o corecteze.

— *Dar trebuie să aveți grijă și la cei care par fotografi amatori. Oricine poate pretinde că vă este prieten și să susțină că vrea o poză pentru albumul personal, dar ăsta-i numai un truc să vă facă să lăsați garda jos.*

— *Nu mi-a făcut nimeni nicio fotografie.*

De ce o ținea Mihail Ivanov din treabă cu întrebările astea inutile?

Raisa se îndepărtă înainte ca el să apuce să mai spună ceva, ajungând la ușa fetelor sale și bătând. Zoia deschise ușa. Pe fundal se vedea televizorul. Raisa își aruncă ochii prin cameră.

— *Unde-i Elena?*

— *S-a dus la piscină.*

Raisa privi instinctiv peste umăr ca să-l vadă acolo pe Mihail studiind-o cu inexplicabilă concentrare.

Jim Yates intră în hol salutându-și colegii staționați prin încăpere, inabil deghizați ca oaspeți ai hotelului. Nu-l interesa că sovieticii știu că sunt urmăriți, sensibilitățile lor nu erau problema lui. Se apropie de recepție și primi o listă la zi a tuturor mișcărilor făcute de delegația sovietică. Potrivit înregistrărilor lor, singura persoană care părăsise incinta era o femeie pe nume Raisa Demidova, o profesoară care fusese condusă la Națiunile Unite. Se întorsese abia de câteva minute. Yates lăsă documentul la recepție, îndreptându-se spre lift. Tânărul agent FBI care lucra ca liftier îi zâmbi jenat, atrăgând atenția asupra uniformei sale ridicole. Yates îl întrebă:

— Îți amintești de o femeie tânără care să fi folosit liftul?

— Sigur că da, tocmai a fost aici.

— Nu, tânără, la vreo optsprezece ani, ceva de genul ăsta.

— Nu-s sigur. Nu cred. Poate a folosit liftul celălalt.

Se deschiseră ușile. Yates ieși, frustrat de indiferența colegilor săi. Li se întunecaseră mințile la gândul că au de-a face cu copilași drăgălași, prea angelici ca să pună ceva la cale. Yates fusese convins încă din clipa în care se anunțase excursia că sovieticii vor încerca să găsească o cale de a exploata această ocazie. Se apropie de ușile duble, ornate ale sălii de bal. Erau închise, cu un anunț care indica faptul că încăperea era în renovare. Își scoase cheia, descuind ușile grele, și intră în sala de bal întunecoasă.

Peste treizeci de birouri fuseseră instalate pe toată lungimea camerei, cu zeci de ofițeri luând notițe cu căștile pe urechi. Fiecare cameră ocupată de delegația sovietică fusese înțesată de dispozitive în tavanele camerei și ale băii și în debara –

nelăsând nicio zonă în care conversațiile puteau să se desfășoare în intimitate. Existaseră discuții în privința televizoarelor. Yates le considera riscante, din moment ce ocupanții camerelor puteau folosi sonorul pentru a-și acoperi discuțiile. Nu înțelegea ce avantaj putea oferi expunerea elevilor și studenților la desene animate, muzică pop și reclame. Îl ignoraseră. Programele fuseseră măsluite, oferind un bombardament de imagini care proiectau un stil de viață pe care superiorii lui Yates doreau să-l strecoare în Uniunea Sovietică, un mesaj al abundenței și confortului. Ca o concesie, Yates reușise să impună un volum fix al televizoarelor, astfel încât să nu poată fi date suficient de tare cât să ascundă o conversație. La fiecare cameră lucrau doi translatori, în ture de câte douăsprezece ore. Dialogul se înregistra, dar, pentru a asigura și informații imediate, echipa traducea și simultan, stenografiind. Trebuia să semnaleze imediat orice li se părea relevant. Altfel, traducătorii își dactilografiau notițele în perioadele moarte, când studenții și profesorii erau afară sau în timp ce aceștia dormeau. Operațiunea avea o amploare atât de mare încât FBI-ul adunase cea mai mare concentrare de lingviști specializați în limba rusă din țară. Yates puse mâna pe dosarul care conținea fotografiile elevilor și studenților sovietici. Le mai studiase deja de nenumărate ori. Îi văzuse la aterizare, îi urmărise când intrau în hotel. Nu era sigur pe deplin dacă tânăra pe care o văzuse pe străzile din Harlem e printre ei. Agitat, nu apucase să-i vadă fața decât pentru o clipă, apoi ea trecuse pe lângă el înainte de a coti pe o altă stradă, aparent fără a lua contact cu Jesse Austin, simpatizantul comunist cel mai cunoscut din zonă. Era o apariție atât de improbabilă și un loc atât de nepotrivit pentru o tânără albă. Yates se întorsese la mașină, observând taxiul care aștepta și hotărându-se să aștepte și el. Tânăra nu mai venise înapoi. Până la urmă, taximetristul plecase fără

niciun pasager. Îi era imposibil să vadă ceva în apartamentul lui Jesse din stradă. După patruzeci de minute, Yates renunțase la rândul lui, nerăbdător să-și verifice suspiciunile la hotel.

Frunzărind fotografiile, se opri deodată. Fotografia femeii era alb-negru. O chema Elena. Avea șaptesprezece ani. Împărțea camera cu sora ei mai mare. Yates se duse la biroul traducătoarei care se ocupa de camera respectivă.

— *Ce fac*?

Femeia își scoase căștile, vorbind cu un puternic accent rusesc. Yates își ascunse dezaprobarea: avea de-a face cu o imigrantă, lingviștii cel mai puțin de încredere.

— *Sora cea mare se uită la televizor.*

— *Și cea mică*? *Elena*?

— *S-a dus să înoate.*

— *Când a plecat*?

Traducătoarea verifică înregistrările.

— *A părăsit camera la ora zece dimineața.*

— *Ați raportat acest lucru*?

— *A fost urmărită până la piscină.*

— *S-a întors*?

— *Nu.*

— *Atâtea ore la piscină*? *Nu vi separe ciudat că nu s-a-ntors*?

Jim luă cana de cafea goală a traducătoarei și o izbi de birou – un zgomot surprinzător de puternic în camera aceea de altfel tăcută. Se uitară cu toții la el.

— *Vreau să știu unde se află una dintre fete, Elena, optsprezece ani. S-a raportat că s-ar afla în zona piscinei.*

Un agent ridică mână și spuse neliniștit:

— *Fata a fost urmărită până în zona piscinei. Avem un agent la ușă.*

— *Și mai e acolo*?

— *N-a plecat.*

— *Agentul poate să o vadă*? *În momentul ăsta – poate să vadă ce face*?

Tăcere, apoi un răspuns ezitant.

— *Agentul nu este chiar la piscină. Este postat afară. Dar n-a trecut pe lângă el. Trebuie să fie înăuntru.*

— *Ți-ai paria cariera pe chestia asta, nu-i așa*?

Încrederea omului scăzu. Începu să se bâlbâie.

— *Piscina are o singură intrare. Dacă n-a trecut pe lângă el, trebuie să fie încă înăuntru.*

Yates nu se mai deranjă să-i răspundă, grăbindu-se spre uși, trecând pe lângă lift și urcând scările spre piscină câte două odată.

MANHATTAN
5TH AVENUE
ÎN ACEEAȘI ZI

Odată urcată într-un taxi, Elena se uită la ceas. Era în întârziere. Elevii și studenții urmau să se adune în numai câteva minute. Totul durase mai mult decât se așteptase ea – mult mai mult ca să ajungă în Harlem, mult mai mult ca să intre în apartamentul domnului Austin și la fel de mult să iasă de acolo. De teamă să nu fie urmărită de poliția secretă americană, fusese scoasă din clădire prin spate. Îi făcuse cu mâna lui Austin fără a ști sigur dacă vine sau nu seara. El nu-i promisese nimic. Ea făcuse tot ce-i stătea-n putință. Hotelul era drept înainte, la numai cinci sute de metri depărtare, dar traficul nu părea să se miște. Neștiind expresia potrivită în engleză, Elena spuse:

— *Plătesc acum.*

Scoase niște bani, mult prea mulți, fără să mai aștepte restul. Coborî în grabă și o luă la fugă pe stradă. În loc să se îndrepte spre intrarea principală, coti pe aleea de serviciu. De peretele din spate erau agățate mai multe scări din metal care duceau până la terasa exterioară de la etajul cinci, o ieșire de incendiu pentru cei prinși afară, în cazul în care nu s-ar fi putut ajunge la zona principală a piscinei și la coridoare. Elena se dezbrăcă înainte de a se urca pe scară. Avea costumul de baie sub bluză și fustă. Când coborâse dimineața, găsise un pachet cu haine și pantofi ascuns cu grijă în spatele uriașelor containere de gunoi. Elena nu știa cine a pus hainele acolo, probabil vreun membru CPUSA. Aruncă hainele la gunoi înainte de se urca pe scară. Roșie la față și aproape fără suflare, ajunse la terasa exterioară de la etajul al cincilea și se uită pe furiș peste margine. Era o zi senină și terasa era plină de oameni. Păși pe terasă și porni hotărâtă spre

piscină, fără să fie sigură dacă nu cumva îi observase cineva intrarea inedită.

Bărbatul pe care-l văzuse în Harlem, agentul american, se afla pe marginea piscinei. Nu avea cum să intre fără a fi văzută. Dacă verificase deja terasa, apariția ei bruscă l-ar fi făcut suspicios. Ar fi putut descoperi scara de incendiu. I-ar fi putut găsi hainele la gunoi. Singurul loc în care el n-ar fi avut cum să intre era vestiarul femeilor, la care se putea ajunge și de la piscină, și de pe terasa exterioară. Elena își schimbă direcția și se îndepărtă de agent. Împinse ușa și intră.

În timp ce se îndrepta spre dulăpiorul ei, se trezi cu o mână pe umăr.

Se întoarse surprinsă. Era Raisa.

— *Unde-ai fost*?

— *La saună.*

Minciuna fu o scânteie de geniu în ale improvizării. Elena era roșie la față și transpirată. Raisa păru să analizeze explicația și Elena își dădu seama că ar fi chestionat-o mai mult pe Zoia dacă s-ar fi aflat ea în această situație. În loc de asta, Raisa dădu din cap, acceptând această variantă. Elena luă un prosop și se înfășură cu el. Raisa o întrebă:

— *Ai coborât din cameră în costum de baie*?

Elena clătină din cap că nu și își scoase hainele din dulap. Tocmai se pregătea să se schimbe când Raisa o opri.

— *Poți să faci duș și să te schimbi în cameră. Hai mai repede, e târziu.*

Elena se enervă la gândul că i se vorbește ca unui copil și îi dispăru orice urmă de vinovăție pe care ar fi putut s-o simtă din cauza acțiunilor ei secrete.

Ieșind pe coridor, dădură nas în nas cu ofițerul american din poliția secretă – bărbatul din Harlem. Avea ochii injectați, cu capilare roșii ca niște rădăcini de copac ieșindu-i din pupilele negre, și

urme de transpirație pe cămașă. Elena se strădui să rămână calmă. Raisa îl întrebă în engleză:

— *Putem să vă ajutăm cu ceva*?

Yates o privi pe Elena, ignorând-o pe Raisa. Întinse mâna și o atinse pe Elena pe obraz, oprind o picătură de transpirație. O aduse aproape de ochi, ca și cum ar fi fost o probă.

— *Sunt ofițerul FBI Yates. O să vă supraveghez îndeaproape pe amândouă de acum încolo.*

Raisa se uită la Elena, apoi din nou la Yates. Acesta se dădu la o parte din calea lor.

•

Raisa rămase tăcută în lift. Când Elena încercă să vorbească, îi făcu un semn furios să nu spună nimic. Ajunse la etajul douăzeci, se grăbiră spre camera fetelor. Raisa vorbi numai după ce intrară și încuiară ușa.

— *Dacă se întâmplă ceva, trebuie să-mi spui. Să nu mă minți.*

O luă pe Elena de braț cu brutalitate. Elena era șocată.

— *Mă doare*!

— *Ce se întâmplă*?

Li se alătură și Zoia.

— *Ce s-a-ntâmplat*?

Raisa continua să se uite la Elena.

— *Elena, ai să-mi spui chiar acum în ce te-ai băgat*!

Stânjenită sub privirea ei fixă, Elena se întoarse spre televizor. Pe ecran, o mașină dintr-un desen animat în culori strălucitoare tocmai zbura de pe un vârf de munte, explodând într-un șuvoi de steluțe albastre și galbene și roz. Răspunse în șoaptă:

— *În nimic.*

Raisa dădu drumul brațului fiicei sale, nevenindu-i să creadă, în sinea ei, ce avea să spună.

— *Nu te cred.*

MOSCOVA
NOVIE CERIOMUȘKI
MAHALAUA LUI HRUȘCIOV
APARTAMENTUL NR. 1312
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev nu se aștepta să primească vreo veste de la membrii familiei lui pe durata călătoriei, ceea ce era valabil în cazul fiecărei familii care-și luase rămas-bun de la un fiu sau de la o fiică. Li se spusese că e mult prea complicat să se aranjeze o convorbire telefonică, exceptând o situație de urgență. Trecuseră două zile de când Lev văzuse, rămas pe aeroport între rămășițele ceremoniei de adio, cum avionul lor decolează spre New York. Când toți ceilalți coborâseră de pe platformă, în timp ce aeronava dispărea în depărtări, Lev rămăsese acolo până când nu mai reușise s-o vadă. Familia lui avea să fie plecată pentru opt zile. Lui Lev i se părea o perioadă insuportabil de lungă.

Valul de caniculă nu dădea niciun semn că s-ar potoli. Era aproape miezul nopții și Lev stătea așezat la masa din bucătărie, îmbrăcat cu o vestă și o pereche de pantaloni scurți, cu un pahar de apă călduță pe masă, cărțile înșirate în fața lui, cu viața ca și întreruptă până când avea să i se întoarcă familia acasă. Cărțile de joc erau o metodă de a-i distrage gândurile, un anestezic care-i amorțea ușor nerăbdarea. Se concentră asupra jocului, adâncindu-se într-o stare meditativă din care nu rezulta niciun gând anume. Nopțile erau mai grele decât zilele. La serviciu reușea să se mențină ocupat, ajungând până și să curețe podelele fabricii, probabil singurul director care făcuse asta vreodată, în încercarea de a atinge extenuarea fizică, ca să reușească să doarmă. Acasă, strategia lui se limita la jocul de cărți până când simțea că e gata să adoarmă, până când nu-și mai putea ține ochii deschiși. Noaptea trecută dormise la masă,

îngrijorat că s-ar dezmetici dacă s-ar duce până în dormitor și și-ar irosi astfel șansa de a prinde măcar o oră de somn. În seara asta aștepta să vină din nou acel moment, clipa în care pleoapele aveau să-i devină grele și el ar fi putut să-și lase capul pe masă, cu fața lipită de cărțile întoarse, ușurat că a mai trecut o zi.

Tocmai când se pregătea să lase jos o carte, brațul îi îngheță și strânse între degete doiarul de pică. Auzise pași pe coridor. Era aproape miezul nopții, o oră puțin probabilă să se întoarcă acasă vreun vecin. Așteptă, urmărind sunetul pașilor. Se opriră în fața ușii lui. Lăsă cartea jos, grăbindu-se spre ușă și deschizând-o înainte ca persoana să apuce măcar să bată. Era un agent îmbrăcat în uniforma KGB-ului, un tânăr cu fruntea udă de transpirație după cele treisprezece etaje urcate pe scări. Lev vorbi primul:

— *Ce s-a-ntâmplat*?

— *Lev Demidov*?

— *Exact. Ce s-a-ntâmplat*?

— *Veniți cu mine*!

— *Despre ce-i vorba*?

— *Trebuie să veniți cu mine*!

— *Are legătură cu familia mea*?

— *Am ordine să vă aduc. Îmi pare rău. Nu știu mai mult de-atât.*

Avu nevoie să-și concentreze toată disciplina ca să nu-l apuce pe agent de umeri și să-l scuture pentru a scoate un răspuns de la el. Oricum, probabil că într-adevăr nu știa nimic. Stăpânindu-se, Lev se întoarse în apartament, grăbindu-se spre patul Elenei, și își strecură mâna sub saltea. Jurnalul dispăruse.

În mașină, Lev își puse mâinile pe genunchi, rămânând tăcut pe tot drumul spre centrul orașului. Se gândea febril la tot ce s-ar fi putut întâmpla. Nu dădu nicio atenție drumului, oprindu-se din formulatul de ipoteze abia când mașina se opri, în

sfârșit. Se aflau în fața fostului lui loc de muncă, Lubianka, sediul KGB.

MANHATTAN
HOTELUL GRAND METROPOLITAN
44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

În timp ce elevii și studenții luau prânzul la hotel, Raisa solicită o convorbire telefonică la Moscova, cu soțul ei, explicând că era singura ocazie de a vorbi cu el înainte de repetiția generală. Abilitatea de a minți era un talent pe care fusese silită să-l deprindă pe vremea când era o tânără care încerca să supraviețuiască regimului de teroare al lui Stalin, când se temea că orice respingere a unui bărbat care intra în vorbă cu ea pe stradă se putea transforma în acuzația de comportament antisovietic. De data aceasta susținu că bătrânul tată al lui Lev era bolnav și că voia să se asigure că starea lui nu s-a înrăutățit. Nu întâmpină nicio rezistență din partea autorităților americane, care se dovediră mai mult decât fericite să facă aranjamentele necesare; în schimb, avu de îndurat presiuni din partea colegilor, mai exact, din partea lui Mihail Ivanov, care nu voia ca membrii grupului să telefoneze acasă. Raisa îi înlătură obiecțiile: era conducătoarea delegației, nu vreun student cuprins de dor de casă, iar o convorbire telefonică cu soțul ei nu era problema lui, mai ales că americanii nu se opuseseră. Firește, Raisa nu credea nici măcar pentru o clipă că va avea parte de o conversație privată: și americanii, și sovieticii aveau să asculte fiecare cuvânt. În aceste condiții, dialogul trebuia să fie cifrat. Spre norocul ei, Lev avea să înțeleagă numai din simplul fapt că îl sunase că era ceva în neregulă și spera ca, exprimându-se cu mare atenție, să-i poată comunica suficient încât el să-și poată forma o opinie. El avea să-și dea seama imediat dacă e cu adevărat vreo problemă sau dacă grijile ei sunt nefondate.

Aștepta în camera ei de hotel, așezată pe marginea patului, holbându-se la telefonul de pe dulăpiorul din lateral. Dacă autoritățile de la Moscova aprobau convorbirea, Lev urma să fie transportat de la apartamentul lor până la telefon. Odată ajuns, avea să se facă legătura internațională. Judecând atât poziția americană, cât și pe cea sovietică, ea ghici că și unii, și alții abia așteptau să audă ce are de zis. Dacă făcea vreun comentariu cu care sovieticii să nu fie de acord, convorbirea avea să se întrerupă brusc.

Trecuse aproape o oră, elevii și studenții aveau să termine în curând de mâncat – trebuia să înceapă repetiția generală. Târziu îi trecu prin cap că nu mai vorbise niciodată cu Lev la telefon.

Sună telefonul. Ea sări să răspundă. Auzi o voce spunând în rusă:

— *Avem legătura cu soțul dumneavoastră. Sunteți gata pentru convorbire*?

— *Da.*

Urmă o pauză, un clic – un sunet asemănător foșnetului unor hârtii.

— *Lev*?

Nu primi niciun răspuns. Aștepta. O cuprinse nerăbdarea.

— *Lev*?

— *Raisa.*

Avea o voce distorsionată, aproape de nerecunoscut. Își apropie telefonul de ureche, de teamă să nu piardă vreun sunet. Se străduia să se abțină să nu-și reverse emoțiile: trebuia să aibă grijă și să nu uite minciunile pe care le spusese că să aranjeze convorbirea.

— *Ce face tatăl tău*? *Se simte mai bine*?

Urmă o pauză lungă pe care îi fu greu să o interpreteze ca fiind fie confuzia lui Lev, fie legătura telefonică. Într-un târziu, el îi răspunse:

— *Tata tot nu se simte bine. Dar starea lui nu s-a înrăutățit.*

Zâmbi: nu doar că Lev înțelesese că minciuna e un pretext, dar lăsase chestiunea deschisă în cazul în care ea trebuia să-l sune din nou. O întrebă, încercând să-și ascundă îngrijorarea:

— *Cum e excursia?*

Raisa fu nevoită să-i răspundă pe ocolite, expunându-și îngrijorările în treacăt:

— *Azi m-am întâlnit cu oficialitățile la Națiunile Unite, unde o să aibă loc primul concert, și nu m-au întrebat nimic în legătură cu planurile noastre. Înainte se implicau foarte activ. Azi au acceptat planul fără niciun comentariu.*

Urmă o nouă pauză. Raisa așteptă, întrebându-se ce interpretare va da el acestei chestiuni. Într-un târziu, el o întrebă:

— *Fără niciun comentariu*?

Avea aceeași reacție ca și ea. Era neobișnuit din partea oficialilor sovietici să nu-și impună autoritatea asupra planurilor, să nu se amestece.

— *Niciunul.*

— *Bănuiesc că ești… mulțumită*?

— *Surprinsă.*

Raisa nu știa cât timp mai are la dispoziție. Era vital să aducă vorba de al doilea aspect care o tulbura.

— *Lev, fetele sunt neliniștite. Mai ales Elena.*

— *Elena*?

— *Parcă n-ar fi ea însăși. Petrece foarte mult timp de una singură.*

— *Ai vorbit cu ea*?

— *Zice că n-are nimic.*

Telefonul scoase o pocnitură în urechea Raisei, amintindu-i de fragilitatea legăturii, care se putea întrerupe în orice clipă. Simțind deodată că-și iese din minți, scăpă porumbelul pe gură:

— *Lev, n-o cred. Ce să fac*?

Pauza fu atât de lungă, încât ea fu convinsă că legătura fusese întreruptă.

Spuse:

— *Lev*? *Lev*!

Vocea lui Lev răsună ferm:

— *Să n-o lași să ia parte la concert, m-auzi, Raisa*? *Să n-o lași*…

Se auzi un clic, apoi un pârâit din telefon. Legătura se întrerupsese.

MOSCOVA
PIAȚA LUBIANKA
LUBIANKA – SEDIUL POLIȚIEI SECRETE
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev repetă numele Raisei, ridicând vocea de fiecare dată. Telefonul era mort. Legătura fusese întreruptă.

Se deschise ușa biroului. Fusese lăsat singur în timpul convorbirii, absurdă iluzie de intimitate și un șiretlic extrem de cinic, fără îndoială, în speranța că avea să lase garda jos. Era pur și simplu ridicol să-ți închipui că discuția nu fusese înregistrată și verificată. În birou intră o femeie care îi spuse:

— *Îmi pare rău, tovarășe Lev Demidov, legătura s-a întrerupt.*

Femeia părea a fi o secretară. Nu purta uniformă. El îi spuse:

— *N-am putea să o prindem din nou pe soția mea*?

Femeia strânse din buze, adunându-le într-o încercare nereușită de zâmbet compătimitor.

— *Poate reușiți să mai vorbiți și mâine.*

— *De ce nu puteți să-mi faceți legătura acum*?

— *Mâine.*

Tonul ei condescendent, care sugera că ea e rezonabilă și el nu, îl înfurie pe Lev.

— *De ce nu acum*?

— *Îmi pare rău, nu se poate.*

Scuzele femeii erau seci și nesincere. Lev încă strângea receptorul în mână, ținându-l ridicat înspre femeie de parcă ar fi așteptat ca ea să-l readucă la viață.

— *Trebuie să vorbesc cu soția mea.*

— *A plecat deja la repetiția generală. O să vorbiți mâine.*

Minciuna spori neliniștea lui Lev. Dacă avea autoritatea să-l mintă, înseamnă că era totuși

agentă. Clătină din cap.

— N-a plecat nicăieri. Face exact ceea ce fac și eu acum, ține telefonul în mână, cerând să vorbească cu mine.

— Dacă doriți să-i lăsați un mesaj, pot încerca să aranjez să îl primească diseară.

— Vă rog frumos să ne faceți legătura.

Agenta clătină din cap.

— Îmi pare rău.

Lev refuză să lase telefonul din mână.

— Lăsați-mă să vorbesc cu altcineva.

— Cu cine doriți să vorbiți?

— Cu șeful.

— Care șef?

— Ăla care se ocupă de orice s-o fi întâmplând la New York.

— Soția dumneavoastră se ocupă de excursia de la New York. Și acum a plecat la repetiția generală. Puteți discuta cu ea mâine să aflați cum a fost.

Lev și-i imagină pe agenții din birourile din apropiere: agenți care îi ascultaseră convorbirea și care ascultau și conversația de acum. Își imagină ce discutau între ei. Stabiliseră un aspect de maximă importanță: el nu știa ce se întâmplă la New York și nici nevastă-sa nu știa. Nu avea nicio șansă să mai primească permisiunea de a vorbi cu Raisa înainte de întoarcerea ei acasă, oricâte scene ar fi făcut, oricât de insistent le-ar fi cerut-o. Trebuia să se descurce singură.

MANHATTAN
HOTELUL GRAND METROPOLITAN
44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Raisa continua să țină receptorul în mână, cerându-i lui Mihail Ivanov să-i facă din nou legătura cu Lev. Mihail clătină din cap de parcă ar fi controlat el personal legătura telefonică. Aerele lui de autoritate o călcau pe nervi. Pe un ton rezonabil și măsurat, el îi spuse:

— Repetiția generală începe în mai puțin de o oră. Tinerii au terminat de mâncat. Trebuie să mergem. Vă purtați irațional. Sunteți aici ca să vă asigurați de buna desfășurare a acestui concert. Aceasta este prioritatea dumneavoastră.

Pe Raisa o luă prin surprindere intensitatea urii pe care o avea față de omul acela.

— Nu cred că un minut va conta atât de mult.

— Dacă nu erați sigură că sunteți în stare să vă îndepliniți sarcinile fără soțul dumneavoastră, poate că era mai bine să-l fi lăsat pe el să vină. Este profund dezamăgitor să vă văd atât de incapabilă.

Era un atac viclean: orice altă solicitare de a vorbi cu Lev ar fi o confirmare umilitoare a acuzației că este slabă. Nu-i vor permite o a doua conversație. N-avea de gând să se roage de ei.

Raisa așeză telefonul în furcă și rămase lângă bufet, analizând în gând sfatul lui Lev.

— Unde-i fata mea?

— După cum v-am spus, elevii și studenții au terminat masa. Sunt în camerele lor. Așteaptă să se adune la autocar. Stăm cu toții după dumneavoastră.

Raisa observă că nu o întrebase care fată: știa exact că era vorba de Elena. De unde știa? Ascultase convorbirea sau poate că era și el implicat, dar implicat în ce?

Fără a mai adăuga nimic, ieși din cameră trecând pe lângă Ivanov, pe deplin conștientă că el avea să se ia după ea.

— *Raisa Demidova*!

Ea ajunse în capătul coridorului și ciocăni la ușa Elenei. Ivanov alerga să o prindă din urmă.

— *Ce aveți de gând să faceți*?

Elena deschise ușa. Raisa intră și se întoarse spre Ivanov.

— *Urcați elevii în autocar. Ajung în câteva minute. Familia mea nu-i problema dumitale*!

Nu așteptă niciun răspuns și-i trânti ușa-n nas. Zoia și Elena stăteau una lângă alta, îmbrăcate în hainele pe care urmau să le poarte seara, gata de plecare la repetiția generală. Raisa spuse:

— *Elena, vreau să rămâi aici. Dacă totul merge bine, poți să participi la concertul de mâine.*

După o pauză de o fracțiune de secundă, uluită de veștile primite, Elena sări în sus, roșie de indignare.

— *Ce vrei să spui*? *Cum adică nu pot să particip la concert*?

— *Așa am hotărât eu. Nu mai am nimic de adăugat.*

Elena se înroși și mai tare. Ochii îi luceau în lacrimi.

— *Am zburat tocmai de la Moscova să mi se spună că trebuie să rămân în cameră*!

— *E ceva-n neregulă.*

— *Ce e-n neregulă*?

— *Nu știu. Dar am vorbit cu Lev și e și el de acord…*

Raisa regretă îndată că menționase numele lui Lev. Elena sări în sus la ideea că el era în spatele acestei interdicții.

— *Lev*! *A fost încă de la început împotriva acestei călătorii. Ce ți-a mai spus*? *E paranoic. Vede intrigi și înșelăciune și trădare peste tot. E bolnav. Pe bune, e bolnav până în adâncul sufletului. Nu se întâmplă nimic rău. Pe cuvântul*

meu. Nu e cazul să mă ții încuiată în cameră numai pentru că un fost agent înăcrit a uitat că nu totul pe lume e diform și sinistru.

Elena se referise la Lev ca fiind un fost agent secret, nu tatăl ei. Raisa subminase relația lui Lev cu fetele sale. Elena începu să plângă.

— Sunt singura elevă încuiată în cameră? *Fără niciun motiv*? *În timp ce toți ceilalți cântă*? *O să rămân aici*? *Mama mea adevărată nu s-ar fi purtat niciodată așa. O mamă adevărată ar înțelege umilința…*

Zoia întinse mâna, atingând-o pe sora ei pe braț, într-o inversare a rolurilor lor obișnuite, încercând să-i domolească furia.

— Elena…

Elena își smulse brațul de sub mâna ei, uitându-se fix la Raisa.

— Nu, n-o să-mi spuneți voi ce să simt! *N-o să-mi spuneți voi cum să mă port*! *Nu mai sunt un copil*! *Poți să-mi interzici să vin la concert. Stă în puterea ta. Dacă faci asta, n-am să-l iert niciodată pe Lev*!

Yates se chinuia să înțeleagă puternicul accent rusesc al traducătoarei. Trăia în țara asta de patruzeci de ani, lucra ca profesor de lingvistică la o universitate din Ivy League, și totuși nu era în stare să vorbească englezește corect. O întrebă:

— A cedat mama?

— Fata va merge la concert. I s-a permis să ia parte.

— A zis fata ceva de vreun plan? *A mai zis ceva*?

— A negat că se pune la cale ceva îngrozitor.

— Sunteți sigură?

— Sunt sigură.

— N-a adus vorba de niciun complot?

— Vorbesc limba rusă de când mă știu.

Traducătoarei nu-i plăcea de el și nu se sfia să i-o arate, privindu-l pe deasupra ramelor groase ale ochelarilor de parcă Yates nu era demn nici de disprețul ei. Fusese singurul expert lingvist care refuzase inițial să ajute în cadrul operațiunii, susținând că e profesor universitar, nu spion.

— Vorbiți rusa de când vă știți? *E ceva timp*: *poate că mai aveți încă sentimente față de țara dumneavoastră*? *Sentimente de nostalgie care să vă facă să omiteți vreun amănunt*?

Fața femeii se strânse de furie.

— Puneți pe cineva să verifice transcrierea, pe cineva în care aveți încredere, dacă există o asemenea persoană.

Yates își afundă mâinile în buzunare.

— Ce-ar fi să-mi răspundeți pur și simplu la întrebări? *Momentan, nu mă interesează persoana dumneavoastră. Mă interesează ce s-a discutat în familia aia. L-a pomenit cineva pe Jesse Austin*?

— Nu.

Yates se adresă întregii încăperi, strângând în mână transcrierea grăbită a conversației telefonice pe care Raisa o purtase cu Lev.

— *Rusoaica e mai bună de detectiv decât voi toți. Știe că se-ntâmplă ceva. Simte până-n adâncul ființei ei. Sunt de-acord cu ea. Vreau să vă faceți meseria*!

Luă dosarul pe care-l aveau cu privire la Raisa Demidova și fiicele ei. Nu conținea decât informații oficiale oferite de către autoritățile sovietice, date personale, cum ar fi greutatea sau notele de la facultate. Îl aruncă.

Un alt ofițer strigă la el:

— *Studenții se urcă-n autocar. Vreți să mergeți cu ei*?

Yates se gândi o clipă.

— *Pune-i pe agenții noștri să mențină contactul cu familia aia. Vreau să le supravegheze fiecare pas de la autocar până la clădirea Națiunilor Unite. Să nu le scăpați din ochi nicio secundă*!

În timp ce agenții își făceau de lucru cu deplasarea studenților spre autocar, Yates se plimba pe culoarul dintre birourile traducătorilor, frustrat că nu putea nici măcar să ofere un răspuns aproximativ la întrebarea de ce sunt sovieticii atât de interesați să-l facă pe Austin să asiste la concert. O trimiseseră pe fată, riscaseră s-o scoată din hotel. Prezența lui Jesse Austin n-ar fi fost menționată nici măcar în treacăt la știri. Strigă:

— *Vreau să știu dacă am avut vreo acțiune de orice fel în Harlem în ultimul timp*!

Un agent de teren se apropie de el.

— *O echipă care urmărește un presupus spion sovietic a raportat că acesta s-a aflat în Harlem azi-dimineață. În mod normal, reușește să ne tragă clapa și să dispară la metrou. Azi nu, au reușit să-l urmărească.*

— *Și unde s-a dus*?

— *Pe West 145th Street.*

— *Și cine e*?

— *Se numește Osip Feinstein.*

MANHATTAN
GLOBAL TRAVEL COMPANY
BROADWAY 926
ÎN ACEEAȘI ZI

Osip Feinstein developa într-o cămăruță din spatele biroului fotografiile pe care i le făcuse lui Jesse Austin dominând-o cu înălțimea sa pe tânăra rusoaică, cu așternuturile mototolite pe fundal care păreau să păstreze urmele actului lor sexual. Ar fi fost mai bine dacă ar fi ținut-o Jesse pe ea de mână, și nu invers. Chiar și așa, implicațiile sordide erau tulburătoare. Soția lui Austin nu se vedea în fotografie – nu fusese prinsă în cadru. Nimeni nu avea de unde să știe că patul fusese nefăcut dinainte de sosirea fetei. Cei care aveau să-i judece nu aveau să-și piardă vremea cu analizele, cel mai probabil: reacția imediată avea să fie indignarea. Rolul ticălosului și al victimei erau evidente. Cu toate că întâlnirea fusese absolut inocentă, fotografia făcută sugera vinovăție și compromis moral – o tânără albă, fragilă, exploatată, luându-și un jalnic rămas-bun după o escapadă sordidă cu un negru bătrân și libidinos.

Osip lăsă rușinat capul în jos, holbându-se la mâinile lui ridate care strângeau fotografia. Observă cu deosebit interes că mai era în stare să simtă rușine. Nu era complet mort pe dinăuntru, amorțit de opiu, dar nu complet indiferent la defectele sale. Nu asta era viața pe care o căutase când venise în America, să-i însceneze una ca asta unui om pe care-l admira, unui om atât de integru.

Pe vremuri Osip fusese și el un om integru. Cu toate că acum era spion, adevărul e că nu iubise niciodată Uniunea Sovietică și că iubea din suflet țara pe care o trăda. Se împăcase cu această contradicție, într-o oarecare măsură, fumând opiu – ceea ce era de mare ajutor – și gândind logic – ceea ce era oarecum de ajutor.

Când ajunsese la New York, în tinerețe, era convins că avea succesul în el. Avusese succes, într-adevăr, dar nu de felul la care se gândise el. La cincizeci și nouă de ani, Osip ajunsese unul dintre spionii cei mai vechi ai Uniunii Sovietice care să mai lucreze încă în „principalul adversar", porecla spionilor pentru Statele Unite ale Americii.

În tinerețe, cu patruzeci de ani în urmă, Osip era un tânăr ucrainean ambițios de nouăsprezece ani, student la Universitatea din Kiev, care își dorea o carieră academică. Simțind gheara prejudecății intrând în cariera lui abia îmbobocită – ușa camerei distrusă, cu steaua lui David scrijelită pe ea, disprețul profesorilor –, începu să înțeleagă că nu va primi niciodată o catedră. Așezat pe scaun în camera lui înghețată, cu ochii la strada acoperită de zăpadă, nu-și mai imagina un viitor în Kiev pentru el. Neavând o familie apropiată care să-l țină legat de oraș, luă hotărârea să plece, motivată nu atât de teamă, cât de voința de a-și folosi potențialul. Inițial dorise să se ducă în Franța. Totuși, plecarea din Kiev semăna cu azvârlirea de pe o stâncă direct în ocean, în bătaia valurilor, fără a mai avea control asupra direcției sale. În cele din urmă, eșuase pe malurile consulatului american de la Riga, în Letonia, unde rămăsese timp de două zile într-un adăpost pentru imigranți, suferind rușinea de a fi examinat și dezinfectat. Își lăsase întreaga avere la Sovtorgflot[6], o societate specializată în servicii de transport pentru emigranți.

Ținând în mână strâns documentele de călătorie și certificatul medical, se îmbarcase la șase luni de când luase hotărârea să plece din țară. Pentru prima oară putea din nou să-și imagineze viitorul: acest viitor era la New York.

Ajunse în 1934 – cea mai proastă perioadă din istoria recentă să-ți cauți ceva de lucru. Ca să fie și mai rău, nu se pricepea decât la chestiuni de natură intelectuală. Dar, chiar și așa, nu-și finalizase

studiile, ceea ce însemna că singura muncă pe care putea s-o facă era cea necalificată, dar îi lipsea forța fizică necesară să concureze cu imensa și disperata forță de muncă neangajată. De la fereastra cămăruței lui nenorocite, pe care o împărțea cu alți cinci bărbați, se uita la Sindicatul Șomerilor, care mărșăluia pe străzi, șiruri lente de muncitori șomeri care ocupau toată partea de sud a Broadway-ului. Duse o existență mizerabilă și disperată vreme de câțiva ani, trăind de pe o zi pe alta, până când avu norocul de a da peste niște activiști comuniști care încercau să-i trezească la realitate pe șomeri. Instinctele lui de supraviețuire reapărură și, simțind o ocazie, îi abordă și le spuse povestea lui. Din moment ce era evreu și fluent în rusă, aceștia presupuseră că avea înclinații spre comunism. Îi minți-se cu privire la motivele pentru care părăsise Uniunea Sovietică, explicând că venise în SUA în timpul Marii Crize convins că societatea capitalistă este în declin și dorindu-și să pună la cale o revoluție. Familiarizat cu jargonul, cu sloganurile, cu aforismele și cu teoria, își impresionă auditoriul. Chiar dacă membrii Partidului Comunist din SUA nu o știau pe atunci, se aflau la apogeul carierei lor politice. Candidatul lor la președinție, William Foster, și vicepreședintele lui de culoare, James Ford, adunaseră peste o sută de mii de voturi la alegerile din 1932 – susținând că sunt linia întâi a schimbării: progresiști din punct de vedere social și oferind o alternativă radicală la sistemul capitalist corupt care făcuse muncitori să se arunce pe fereastra biroului și familii întregi să trăiască în colibe înjghebate în Central Park.

Aproape toți cei implicați în CPUSA sperau ca Marea Criză să reprezinte începutul sfârșitului pentru capitalism; aproape, exceptându-l pe cel mai recent membru recrutat, Osip.

Osip era flămând, bolnav și șomer. Nu-i păsa de partid. Îl interesa că aveau bani. Puteau să-l

plătească – CPUSA primea ilegal fonduri substanțiale din Uniunea Sovietică, transferate printr-un sistem de trimitere a banilor în plicuri. Puteau să-i dea de mâncare și să-l îmbrace. Mânca bine pentru prima oară de când ajunsese la New York, fără a-și calcula fiecare îmbucătură. Îi reveniră forțele. După câteva luni de împărțit fluturași și alte servicii minore aduse partidului, hotărâseră ca el să înființeze o afacere legală, numită Global Travel Company, care să vândă pachete turistice pentru Europa de Est și Uniunea Sovietică. Sub această acoperire, Osip era însărcinat să importe din Uniunea Sovietică potențiali spioni, profesori universitari și oameni de știință care să se infiltreze în operațiuni științifice și militare importante din Statele Unite. Autoritățile americane aveau să-i primească, pentru că erau persoane mult prea inteligente ca să nu le ia în seamă. De atunci, se ocupa de această agenție de turism, care pierdea mii și mii de dolari.

Suna clopoțelul de la intrare. Avea un client. Nu veneau decât foarte puțini clienți adevărați – rareori mai mult de patru sau cinci pe săptămână. Osip se șterse pe mâini și intră în magazin, studiindu-și clientul, un bărbat la vreo patruzeci de ani. Avea un costum boțit, cu croială modestă, și niște pantofi ieftini și zgâriați, dar își purta hainele cu o mândrie și o bravadă care ascundeau multe dintre defectele acestora. Era agent FBI, iar Osip era sigur că este bărbatul pe care-l văzuse în fața blocului lui Jesse Austin. Frunzărind una dintre broșuri, agentul nu-l văzuse încă. Osip spuse:

— *Pot să vă ajut cu ceva*?

Agentul se întoarse, răspunzând cu politețe prefăcută:

— *Mă întrebam cât costă un bilet dus până în Uniunea Sovietică. La clasa întâi, bineînțeles, vreau să văd comunismul numai dacă pot să călătoresc în lux.*

Trecu la modul lui de vorbire obișnuit.

— Nu așa merge în afaceri ca asta, oameni cu o grămadă de bani care plătesc să-i vadă pe ăia care n-au?

— Ideea e ca excursionistul să aibă experiența unui mod de viață diferit. Ce înțelege din societatea respectivă e strict problema lui. Noi ne ocupăm numai de aranjamentele călătoriei.

Osip îi întinse mâna.

— Numele meu este Osip Feinstein. Sunt patronul agenției.

— Agent Yates.

Yates își scoase legitimația, dar nu-i dădu mâna lui Osip. Se așeză pe un scaun, tolănindu-se de parcă ar fi fost la el acasă, în fața televizorului. Își aprinse o țigară, trase în piept, exhală fumul și nu mai adăugă nimic. Osip rămase în picioare, așteptând.

— Înțeleg că nu vă aflați aici pentru excursie.

— Corect.

— Cu ce pot să vă ajut?

— Dumneavoastră să-mi spuneți.

— Ce să vă spun?

— Domnule Feinstein, uite ce e, putem să ne jucăm așa toată ziua. Ce-ar fi să pun cărțile pe masă? *Vă aflați sub supraveghere de ani de zile. Știm că sunteți comunist. Sunteți considerat un tip grijuliu și un agent de teren șmecher. Și totuși, astăzi oamenii mei au reușit să vă urmărească până în Harlem. Ați intrat într-un bloc în apropiere de blocul unui individ pe nume Jesse Austin. Ați ieșit după câteva ore și v-ați întors la birou cu un aparat de fotografiat atârnat de braț. Am văzut totul. Asta mă frământă. Nu-i stilul dumneavoastră să fiți așa de neatent. Dacă mă-nșel, dacă v-am jignit cu ceva, e-n ordine, o să plec îndată, cerându-mi scuze că v-am răpit atâta timp. Sunt convins că sunteți extrem de ocupat să vindeți excursii din astea.*

Yates se ridică în picioare, îndreptându-se spre ușă. Osip îl strigă:

— *Așteptați*!

N-ar fi vrut să sune atât de jalnic. Yates se întoarse încet, cu un zâmbet toxic pe față.

Osip încercă să-și dea seama rapid cu ce fel de om are de-a face. Sperase să vină un om de afaceri, dar agentul ăsta era mai degrabă mânat de sentimente și furios.

— *Sunteți homosexual, domnule Feinstein*? *Din experiența mea, majoritatea comuniștilor sunt ori homosexuali, ori negri, ori evrei. Știu că sunteți evreu. Văd că nu sunteți negru. Dar la ghicit homosexuali nu mă pricep. Sigur, or mai fi și altfel de comuniști, dar ăștia care nu se jenează să se ridice și să spună „sunt mândru că sunt comunist” sunt totdeauna homosexuali, negri sau evrei.*

Yates supse țigara și exhală fumul, suflându-l spre pieptul lui Osip.

— *V-am urmărit cariera cu mare interes, domnule Feinstein. Știm de ani de zile că agenția de turism e o acoperire. Ne credeați proști*? *Spionii ăia pe care i-ați trimis*? *I-am lăsat să intre. De ce*? *Pentru că eram siguri că, imediat ce pun piciorul în țara asta și ajung să locuiască într-o casă frumoasă și să conducă o mașină bună și să mănânce mâncare de calitate, o să uite de gaura aia comunistă îngrozitoare pe care au lăsat-o-n urmă. Că o să ne devină nouă loiali, pentru că viața noastră e mai bună ca a voastră. Și știi ceva*? *Am avut dreptate. Ați aranjat pentru câți, poate trei sute de oameni să vină încoace cu familia*?

Numărul exact era trei sute douăzeci și cinci. Yates surâse batjocoritor.

— *Câți dintre ei v-au dat vreodată vreo informație confidențială*? *Câți v-au dat măcar o fărâmă de informație sau o singură schiță*?

În ciuda îndoielilor pe care le avea cu privire la Yates, nu exista cale de întoarcere. Osip era nevoit să-și urmeze planul.

— *Domnule agent Yates, am fugit din Uniunea Sovietică pentru că mă temeam pentru viața mea.*

Nu am niciun pic de dragoste pentru regimul ăla. Am început să lucrez ca spion pentru Uniunea Sovietică numai pentru că n-am găsit nimic altceva de lucru la New York. Eram flămând. Era pe vremea crizei. CPUSA aveau bani. Eu n-aveam un șfanț. Ăsta-i adevărul. După ce m-am alăturat lor, n-am mai avut ce să fac. Aveam carnet de comunist, trebuia să mă port ca un comunist. Bărbații și femeile pentru care am obținut vize n-au fost niciodată potențiali spioni. Erau oameni aflați în primejdie, oameni de știință și ingineri. Se temeau pentru viața lor și pentru viețile copiilor lor. Nu m-am așteptat vreodată să-mi ofere vreo fărâmă de informație, cum spuneți dumneavoastră. Am folosit resursele sovietice ca să-i pun la adăpost sub pretextul infiltrării lor în universitățile și fabricile americane sau chiar în armată. Ăsta-i adevărul. Succesul meu nu se măsoară în câți spioni am creat, ci în câte vieți am salvat.

Yates își stinse țigara în scrumieră.

— Interesantă poveste, domnule Feinstein. Vă face să păreți un adevărat erou american, asta-ncercați să-mi spuneți? *Ar trebui să vă felicit*?

— Domnule agent Yates, nu mai vreau să lucrez ca agent sovietic. Vreau să lucrez pentru guvernul american. Îmi pun viața în mare primejdie cu această declarație, așa că n-ar trebui să vă îndoiți de cuvântul meu.

Yates se dădu mai aproape de Feinstein.

— Vreți să lucrați pentru guvernul Statelor Unite?

— Domnule agent Yates, vă rog să veniți cu mine. Pot să vă dovedesc sinceritatea mea.

Osip îl conduse în camera obscură de ocazie, arătându-i fotografiile cu Jesse Austin. Abia atunci observă că Yates își scosese arma, temându-se să nu cadă într-o cursă. Ținând pistolul într-o parte, Yates îl întrebă:

— De ce-ați făcut fotografiile astea?

— Fac parte dintr-un plan pus la cale de un departament sovietic care se numește Serviciul A. Autoritățile sovietice au de gând să exploateze concertele astea în scopuri proprii. I-au cerut lui Jesse Austin să țină un discurs în față la ONU diseară.

— Încearcă de luni de zile să-l convingă să vină la concert. Și ce dacă?

— A refuzat toate invitațiile, așa că au trimis o fată, o rusoaică, admiratoare de-a lui Jesse Austin. Vor ca el să vorbească mulțimii. Presa din toată lumea o să fie de față.

— Presa din toată lumea o să fie în sală, nu pe trotuar. Vreți să-mi spuneți că planul lor e să convingă un cântăreț expirat să zbiere despre frații lui comuniști în fața unei gloate de pe trotuar? *N-are decât*! *Mi se fâlfâie.*

Yates pufni în râs, clătinând din cap.

— Feinstein, pe bune că de asta m-ai chemat?

— Domnule agent Yates, Jesse Austin o să fie mai celebru ca niciodată după seara de azi, mai celebru decât vă puteți închipui.

Yates se opri din râs.

— Spune-mi tot ce știi.

BRADHURST
HARLEM
WEST 145TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Noaptea era la fel de cald ca ziua. Zidurile din cărămidă roșie încinse de strălucirea soarelui trimiteau înapoi căldura, fierbându-i înăbușit pe locatari. Cam o oră înainte și după răsărit aveau un răgaz, când cărămizile erau reci, iar soarele nu strălucea încă: era singura perioadă umană a zilei. Jesse stătea sprijinit de pervaz, fără a aștepta să bată vreo boare de vânt. Afară nu se mai auzeau copiii jucându-se cu mingea sau elasticul. Terminându-și de vândut scoicile, vânzătorul împingea căruciorul, cu roțile lui ruginite, ca suferinde de artrită, pocnind în depărtare. Cerșetorii, care se așezaseră lângă el în speranța să prindă ceva mărunțiș, plecau și ei, împrăștiindu-se în toate direcțiile, căutând un loc să doarmă sau noi locuri de cerșit. Jucătorii de cărți își scoaseră jocul direct pe trotuar, pe măsuțe pliante subțirele. Cei care dormiseră toată ziua se trezeau la viață odată cu venirea nopții. Erau droguri și băutură și râsete – partea mai ușoară a nopții, prima băutură, prima țigară, și era mereu plăcut. Mai târziu aveau să înceapă bătăile, certurile și țipetele, femeile plângând și bărbații plângând și ei.

Jesse privea cum strada se afundă în beznă în timp ce dispăreau ultimele raze de soare. Asta era acum distracția lui, pentru că nu mai aveau televizor, îl vânduseră cu ani în urmă. Nu le lipsea. Nu voiau să vadă programele care se difuzau acum, muzica de acum, suspicioși din cauza puterii care controla televiziunea, puterea care fusese în stare să-i interzică într-o clipită aparițiile. Jesse se întreba câți bărbați și femei ar fi cunoscut și admirat dacă statui dezaprobator nu le-ar fi înăbușit cariera. Câți artiști, muzicieni, scriitori,

pictori se pierduseră oare din cauza fricii? Își dorea să poată aduna laolaltă toate aceste suflete pierdute, să-i adune în jurul mesei lui, să le toarne un pahar, să le afle poveștile, să le asculte necazurile și să se bucure de talentul lor.

Anna era îmbrăcată să plece la serviciu. Lucra în tura de noapte la un restaurant non-stop. De la nouă seara la nouă dimineața era o tură la care nu se înghesuiau nici chelnerițele mai tinere. Anna susținea că îi convine, spunând că bețivii nocturni dau mereu bacșișuri mai bune decât cei care iau masa în timpul zilei și nu trimit niciodată mâncarea înapoi la bucătărie. Stătea lângă ușă, gata de plecare. Jesse se îndepărtă de pervaz și o luă de mâini. Ea îl întrebă:

— Te-ai hotărât?

— Nu știu. Chiar nu știu. Să stau pe trotuar în fața Națiunilor Unite și să țin o cuvântare? *Nu-s orgolios, Anna, dar nu-i chiar o invitație să cânt la Madison Square Garden. Nu-i ce-am avut eu în minte pentru noi. Nici nu știu ce să cred despre asta.*

— Jesse, nu pot să-mi iau liber în noaptea asta, nu așa din scurt, trebuie să mă duc la lucru.

— Nu știu nici eu dacă mă duc, deci n-are rost să stai să aștepți.

Ea se simți stânjenită.

— Nu vreau să crezi că am ceva împotrivă, dacă te hotărăști să mergi.

— Știu.

— Nu ți-aș cere niciodată să renunți la ceva în care crezi dacă tu consideri că trebuie s-o faci.

— Anna, ce s-a-ntâmplat?

Ea părea gata să plângă. Nu dură decât o clipă, un freamăt de emoție care-i trecu peste chip, apoi își reveni. Anna nu plângea niciodată.

— O să întârzii, atâta tot.

— Atunci nu-ți mai pierde vremea făcându-ți griji din cauza mea.

Anna îl sărută pe obraz, dar, în loc să se desprindă, rămase cu fața aproape de a lui, șoptindu-i:

— *Te iubesc.*

Cele două cuvinte erau mai mult decât putea el să îndure în momentul ăsta. Jesse se uită în jos, la podea, și bolborosi:

— *Anna, îmi pare rău. Pentru toate necazurile, pentru toate…*

Ea zâmbi.

— *Jesse Austin, să nu-ți ceri niciodată iertare de la mine, nu pentru ce-au făcut ei, nu pentru ceva ce n-a fost niciodată vina ta.*

Îl sărută din nou.

— *Spune-mi doar că mă iubești.*

— *Uneori „te iubesc" nu pare îndeajuns.*

— *E tot ce mi-am dorit dintotdeauna.*

Se îndepărtă de el, îndreptându-și hainele, deschise ușa și se grăbi în jos, pe scări, fără a privi înapoi și fără a închide ușa în urma ei.

Jesse așteptă lângă fereastră. Anna apăru în stradă, strecurându-se printre jucătorii de cărți pe drumul spre restaurant. Când aproape că dispăruse din raza lui vizuală, se întoarse și-i făcu cu mâna. Îi făcu și el semn, dar, până să lase mâna în jos, ea dispăruse deja.

Era timpul să ia o decizie. Se uită la ceas. Mai era numai o oră până când trebuia să ia cuvântul în fața unor demonstranți necunoscuți. Nu știa nici măcar pentru ce protestau. Existau toate șansele ca ei să nu-l recunoască și să fie nevoit să se chinuiască să se facă auzit. Concertul începea la ora nouă. Din câte spunea tânăra rusoaică, nu avea să dureze decât șaptezeci de minute. Jesse atinse cadranul frumosului său ceas, cumpărat în vremuri mai bune. În timp ce se gândea dacă să accepte sau nu invitația, în mintea lui se strecură amintirea altui ceas, unul pe care nu-l purtase niciodată. Îl primise chiar la începuturile carierei sale, chiar în timpul primului turneu național. Responsabilul

sălii fusese atât de mulțumit de succesul neașteptat al spectacolelor, trei concerte cu casa închisă în orașul Monroe, Louisiana, încât îi oferise lui Jesse o cutie frumoasă cu un ceas frumos lucrat, cu o curea de piele și cu inscripția FABRICAT ÎN MONROE gravată pe spate. Nu-și amintea prea bine ceasul, dar pe responsabil, da. Omul îi bătuse la ușa cabinei după ultimul spectacol, trăgând cu ochiul pe furiș, ca o amantă. Anna era și ea în cameră și îl văzuse pe responsabil cum îi oferă emoționat ceasul lui Jesse, în semn de recunoștință, și iese în grabă. Jesse râsese în hohote de manierele ciudate ale acelui bărbat amabil până când observase că Anna nu râdea. Ea îi explicase că omul dorise să-și arate recunoștința, doar că nu era în stare să o facă în public. N-ar fi putut urca pe scenă la sfârșitul concertului, ca să-i dea ceasul lui Jesse. N-ar fi putut să-i invite la masă pentru că nu voia să fie văzut împreună cu Jesse și cu Anna la restaurant. Putea să-l angajeze pe Jesse să cânte, putea fi văzut aplaudând, dar, imediat ce Jesse cobora de pe scenă, nu mai putea fi văzut în preajma lui. Era un ceas frumos, elegant, mai cu seamă pentru un tânăr care nu apucase încă să strângă prea mulți bani, dar Jesse nu-l păstrase, lăsându-l în cabină cu un bilețel:

O masă ar fi fost mai mult decât suficientă.

Nu mai fusese chemat niciodată să cânte acolo.

Oricine putea iubi o persoană care cântă și dansează pe scenă. Jesse învățase această lecție pe vremea când avea șapte ani. Locuise împreună cu familia în Braxton, Mississippi, până să se hotărască să se mute în nord. Toamna lui 1914, o noapte atât de călduroasă încât, după un mai mult de o sută de pași, cămașa lui Jesse era atât de udă de parcă un nor l-ar fi urmărit pas cu pas. Tatăl și mama lui îl puseseră să promită că avea să stea în casă în seara aceea, trebuia să plece amândoi la

serviciu și să-l lase singur. Dar numai cu o săptămână înainte rămăseseră fără lemne și tatăl lui îl certase că nu făcea nimic pentru casă, iar Jesse nu voia să fie ocărât din nou, așa că se hotărâse să mai adune niște lemne. Strângea cu ușurință surcelele, care acopereau solul pădurii, uscate ca niște paie, și simțea scoarța aspră în mâinile lui. Crenguțele scârțâiau sub pașii lui, un sunet de lemn uscat, iar dintre copaci se auzeau zgomote. Cu toate că nu recunoscuse niciodată în fața alor săi, îi fusese frică întotdeauna de pădure – imaginația lui o lua razna, mintea îi juca feste. Își spunea că-i prostuț. Uneori, și-o spunea chiar cu voce tare.

— *Jesse, nu te teme. Sunt gândaci și țânțari în pădurea asta, nimic altceva.*

Dar sunetul vocilor continuă să se audă și când tăcu. Scutură din cap de parcă ar fi avut apă în urechi. Vocile continuară, nu una, ci două sau trei.

— *N-ai făcut bine*!

— *Așa*!

— *Stai aici*!

— *Ajută-mă cu asta*!

— *Asta-i*!

— *Pregătește aparatul de fotografiat*!

Se afundă mai tare în pădure și vocile începură să se audă mai slab. Își schimbă direcția, ieșind din pădure spre oraș. Vocile începură să se audă mai tare. Ar fi trebuit să se ducă acasă. Ar fi trebuit să-și lase legătura de lemne și să fugă, dar merse mai departe după sunete.

Ajungând la marginea pădurii, nu departe de oraș, Jesse fu surprins să vadă o mulțime de oameni, surprins de vreme ce părinții insistaseră atât de mult ca el să rămână în casă în noaptea aceea, când atâția oameni păreau să facă taman pe dos. Oamenii erau cu spatele la el, așezați în semicerc, poate vreo sută cu totul, nu atât o gloată, își dădu el seama, cât un public. Cei din spate și din lateral țineau în mâini crenguțe aprinse,

lanterne scânteietoare, iar luminile de scenă aruncau licăriri roșii spre cerul întunecat al nopții. Aveau nevoie de lanterne pentru că lumina lunii nu era prea puternică, doar câte o strălucire din când în când, când norii grei se dădeau la o parte din calea ei. Lui Jesse i se părea că oamenii sunt bine îmbrăcați, mai ales că erau în pădure. Femeile aveau rochii încrețite. Fetele purtau costume asortate. Bărbații purtau cămăși băgate în pantaloni. Păreau îmbrăcați ca pentru biserică sau ca pentru teatru. Unii își făceau vânt cu pălăriile de paie, doamnele alungau muștele și țânțarii cu fluturări elegante din degetele lor elegante, dar Jesse le vedea petele de transpirație de pe spate: nu erau, așadar, chiar atât de diferiți de el.

Nu-l observaseră pe micul Jesse, care stătea tăcut după un copac cu brațele pline de vreascuri, cu părul plin de frunze, cu hainele atât de murdare de parcă ar fi fost împletite din frunzișul căzut. Cei din public erau captivați de ceea ce se întâmpla în fața lor, dar Jesse nu-și dădea seama ce ar putea fi atât de distractiv în pădure. Era prea scund ca să vadă ce se petrece și nu îndrăznea să iasă de după copac, pentru că tot publicul era alcătuit din albi și nu era cuminte să te amesteci cu ei.

Ca prin farmec, fiecare bărbat și femeie și copil din poiență se uită în sus, între copaci, exact în aceeași clipă. Se uită și Jesse, sperând să vadă un foc de artificii, o explozie de steluțe strălucitoare. În loc de asta, văzu ceea ce se adunaseră cu toții să vadă – era un dans, două picioare care dansau în aer; un dans săltat, așa cum nu mai văzuse niciodată, un dans în care două picioare negre, desculțe, nu atingeau pământul, un dans fără ritm și fără muzică; un dans tăcut care nu ținu decât un minut sau două.

Până când picioarele acelea terminaseră cu dansul, Jesse sfărâmase toate crenguțele din brațe și avea pantofii acoperiți de scoarță de copac. Un bărbat din public ridică un aparat de fotografiat

într-o cutie greoaie și o lumină luci pentru o secundă, expunând tot ceea ce ascundea noaptea. Jesse se întrebase până în ziua de azi de ce a așteptat omul până la sfârșit să facă poza. Poate că nu a dorit să piardă nicio clipă din dansul acela distractiv.

Când tânăra rusoaică îl întrebase mai devreme de ce sacrificase atât de mult pentru comunism, când străini și prieteni îl întrebaseră de ce nu-și putea ține gura în legătură cu politica, bucurându-se în tihnă de bani, nu spusese niciodată adevărul. Ce-l transformase într-un comunist? Nu era ura pe care o îndurase familia lui atunci când se mutaseră la New York, nici insultele pe care le primise vreodată. Nu era sărăcia, nici chinul prin care trecuseră părinții lui doar ca să reziste. În prima noapte, la primul lui concert important, aflat pe scenă în fața unui public numeros, privindu-i pe albii bogați care băteau din palme în timp ce el dansa și cânta, își dăduse seama că nu este iubit decât atâta timp cât picioarele lui se mișcă în ritm și atâta timp cât buzele lui scot cântec, nu cuvânt. Odată spectacolul terminat, odată ce picioarele lui nu mai cântau, nu mai voiau să aibă de-a face cu el în niciun fel.

Dar nu-i era de ajuns să fie iubit doar atâta timp cât era pe scenă. Cântatul nu era niciodată suficient.

MANHATTAN
SEDIUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
SALA MARII ADUNĂRI
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Publicul era alcătuit din cei mai importanți diplomați ai lumii – fusese invitat fiecare ambasador la Organizația Națiunilor Unite în parte. Sala Marii Adunări era plină. Concertul trebuia să înceapă. Ca un copil înaintea unei piese școlare, Raisa aruncă o privire din spatele scenei, întrebându-se dacă nu cumva emoțiile datorate spectacolului din această seară se transformaseră în paranoia. Imaginația ei o luase razna, inspirată din trecutul ei, pe vremea când fiecare cuvânt era încărcat cu pericole și intrigi. Nu hainele o dădeau de gol că e provincială, ci felul în care intrase în panică, neliniștită la gândul că i s-a dat pe mână o activitate atât de importantă. Îi era jenă de felul în care se purtase. Repetiția generală reușită o întărise, o calmase, o readusese cu picioarele pe pământ și făcuse ca izbucnirea ei de mai devreme să pară ridicolă.

Se uită la elevii și studenții sovietici: se aliniaseră și erau gata să urce pe scenă. Treaba ei era să-i încurajeze, nu să aibă emoții. Trecând pe la fiecare în parte cu câte un zâmbet și un cuvânt de încurajare, ajunse lângă Elena. Raisa cedase fără tragere de inimă, permițându-i Elenei să cânte, de teamă că altfel avea să dea vina pe Lev și să-l urască. Cu toate acestea, abia dacă schimbaseră două vorbe de la ceartă și încă exista o oarecare stânjeneală între ele. Raisa se chirci, șoptind:

— Și pentru mine e ceva nou. S-a adunat prea multă presiune. Îmi pare rău. Știu că o să fii nemaipomenită. Sper că o să te poți bucura de

seara asta. Sper că nu ți-am stricat-o, nu am avut niciodată o asemenea intenție.

Elena plângea. Raisa șterse repede lacrimile fiicei sale.

— Nu mai plânge, te rog, altfel am să-ncep și eu.

Raisa zâmbi, încercând să ascundă faptul că era aproape în lacrimi, adăugând:

— E vina mea. Nu a lui Lev, nu fi supărată pe el. Concentrează-te asupra spectacolului. Distracție plăcută, să te bucuri de seara asta!

Raisa se pregătea să se întoarcă în fața studenților când Elena o luă de mână și îi spuse:

— Mamă, nu m-aș amesteca niciodată în ceva care să te facă să nu fii mândră de mine.

Folosise special cuvântul mamă. De teamă că nu va fi în stare să-și stăpânească emoțiile, Raisa răspunse scurt:

— Știu.

Se întoarse la locul ei, încercând să se adune, gata să-i conducă pe elevi și studenți pe scenă. Inspiră adânc, hotărâtă să reușească. Era un eveniment remarcabil. Cu mulți ani în urmă, în timpul Marelui Război pentru Patrie, pe când era refugiată, singurul ei țel fusese să scape cu viață. Ca profesoară la Moscova în timpul dictaturii staliniste, avusese o singură ambiție: să evite arestarea. Dacă ar fi putut să se întoarcă în timp și să-i arate tinerei femei îngrozite o secvență din viitorul ei – un public internațional de prestigiu în această sală extraordinară, cu două fiice minunate alături de ea –, i-ar fi fost imposibil să creadă. Avea o singură dorință, să-l aibă pe Lev alături de ea, nu din cauza vreunui complot sau a vreunei trădări – regreta amarnic că-i băgase în cap această idee –, ci pentru că nimeni altcineva nu înțelegea cât de departe ajunsese.

Se auzi semnalul de începere. Orchestra era pregătită. Publicul se potoli. Raisa își conduse studenții, alături de directorul de școală american.

Se auziră aplauze politicoase, pe care le înregistră nu fără o urmă de nesiguranță. Nimeni nu știa exact cum avea să iasă acest spectacol fără precedent.

Urcând pe scenă, Elena își spuse că nu mințise: mama ei avea să fie cu siguranță mândră când avea să înțeleagă ce a încercat să realizeze – o etalare atât de necesară de dragoste și admirație pentru Jesse Austin, un om persecutat pe nedrept pentru convingerile sale, un om extraordinar distrus de forțele de opresiune ale statului numai pentru că crede în egalitate și iubire. Desigur, Raisa avea să fie furioasă la început, furioasă că fapta rămăsese secretă. Avea să se supere că nu i-a spus. Dar, imediat ce-i trecea furia, avea să înțeleagă cu siguranță, poate chiar avea să admire curajul Elenei.

Privind sala, decorațiunile, steagurile și publicul de elită, aristocrația politică îmbrăcată în haine elegante, Elena consideră că spectacolul este artificial și deconectat de la orice problemă sau chestiune reală. Concertul nu oferea nicio promisiune de schimbare sau progres social, era steril, golit de orice urmă de furie sau indignare, ca nu cumva să-și jignească gazdele. Protestele din stradă nu erau îndreptate împotriva unui guvern anume, aveau un caracter universal, împotriva intoleranței și urii, împotriva inegalității și a tratamentelor inumane. Lumea avea nevoie de o a doua Revoluție, o revoluție a drepturilor civile. Comunismul era cel mai bun agent pentru o asemenea revoluție. Cum putea Raisa să nu fie mândră de ceea ce era ea pe cale să obțină împreună cu Jesse Austin? Aplauzele încetară.

HARLEM
BRADHURST
8TH AVENUE COLȚ CU WEST 139TH STREET
RESTAURANTUL NELSON'S
ÎN ACEEAȘI ZI

Cu prețuri decente și mereu plin, restaurantul purta numele proprietarului lui, un om foarte iubit de cei din cartier. Era corect cu angajații și știa mereu dacă era cazul să schimbe o glumă cu clienții sau să le asculte problemele. Anna nu mai cunoscuse niciodată un om cu un simț atât de dezvoltat în privința nevoilor celorlalți. O ajutase când era disperată să facă rost de bani și căuta un loc de muncă. Nu avea nevoie să angajeze o femeie de vârsta ei, fără experiență, când erau atâtea tinerele drăguțe gata să flirteze cu clienții și să ajute astfel afacerea. Anna își plătea datoria nelăsându-l niciodată baltă, neîntârziind sau neplecând mai devreme. Le spusese tuturor că el riscase cu ea, fără a se teme de repercusiuni. Clienții apreciau faptul că Nelson îi dăduse un loc de muncă și poate că era și el conștient de asta. Până la urmă, FBI-ul nu făcuse valuri, ca în cazul lui Jesse. Anna bănuia că le plăcea ideea că ea e obligată să spele vase și să curețe tăvi cu mâncare. Dacă aveau cumva impresia că munca grea e umilitoare, atunci se înșelau.

Când intră în restaurant, pregătită să-și înceapă tura, înțelese dintr-odată că Jesse avea să accepte invitația fetei. Indiferent de câte motive ar fi avut să nu vorbească în fața sediului Națiunilor Unite, să stea în mijlocul străzii în zarva protestatarilor era genul lui Jesse Austin mai mult decât orice altceva ar fi putut să-i treacă ei prin cap. Nu-l putea lăsa singur acolo.

Anna se duse în grabă spre Nelson și îl apucă de braț.

— Știi că nu am mai făcut niciodată așa ceva și nici n-am s-o mai fac vreodată. Dar trebuie să mă întorc acasă. Nu pot să lucrez în seara asta, trebuie să fiu alături de soțul meu.

Nelson o privi în ochi, îi văzu expresia și îi înregistră tonul, așa că dădu din cap.

— S-a-ntâmplat ceva?

— Nu, nu s-a-ntâmplat nimic. Soțul meu are ceva de făcut și trebuie să fiu lângă el!

— Bine, Anna, fă ceea ce trebuie să faci. Fii pe pace, o să servesc eu la mese dacă e nevoie.

Anna îl sărută pe obraz pentru bunătatea lui.

— Mulțumesc!

Se întoarse, își scoase șorțul și ieși din restaurant, îndreptându-se cât putea de repede spre casă. Alergă tot drumul de-a lungul străzii, printre bărbații care jucau cărți, prin pâcla de la fumul de țigară, până ajunse la scările blocului ei. Urcând câte două trepte odată, simți privirile vecinilor. Le părea rău de ea, imaginându-și cât suferise din cauza lui Jesse. Se înșelau: era cea mai norocoasă femeie din lume pentru că-și trăise viața alături de el.

Deschise ușa apartamentului. Jesse stătea în picioare pe pat și vorbea înspre fereastra deschisă ca și cum ar fi avut un public de zeci de mii de oameni. La picioarele lui erau pagini întregi scrise de mână cu toate discursurile pe care le ținuse vreodată.

MANHATTAN
SEDIUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
SALA MARII ADUNĂRI
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Jim Yates se strecură în spatele sălii și urmări spectacolul. Comuniștii erau amestecați cu studenții americani, purtând costume identice: băieții în cămăși albe și pantaloni negri, fetele în cămăși albe și fuste negre, nimic care să distingă o națiune de cealaltă. Potrivit programului, care avea pe margine o mulțime de steaguri din toată lumea, cântecele fuseseră compuse de muzicieni din diferite țări. Nici chiar organizatorii liberali ai acestui eveniment nu puteau permite interpretarea unor cântece de propagandă comunistă, imnuri sovietice despre cea mai puternică națiune a lumii, gata să-și strivească toți dușmanii, inclusiv Statele Unite. Comuniștii și le păstrau pentru acasă, pentru când aveau să coboare din avion, la Moscova. Cum rușii nu-și puteau cânta propriile cântece, nu puteau nici americanii să le cânte pe ale lor, ca să nu-și jignească oaspeții. Să nu li se dea voie să-și cânte propriile cântece în propria lor țară! Desigur, aici nu erau în țara lor – sediul Națiunilor Unite nu intră sub autoritatea Statelor Unite, chiar dacă se află în New York. Fără ca măcar să se tragă un foc de armă, terenul fusese cedat unei organizații internaționale. Yates nici măcar nu era agent FBI aici, era un simplu invitat.

Când se termină cântecul și publicul începu să aplaude, Yates îi privi pe diplomați. Albii păreau în minoritate. Câțiva ambasadori se ridicară în picioare să aplaude. Yates nu-i vedea clar de unde stătea – probabil cubanezi sau sud-americani. Adevărul este că, în timp ce elevii și studenții cântau pe scenă ținându-se de mâini, națiunile lor

plănuiau fiecare anihilarea celeilalte. Șarada era grotescă. El era indignat la gândul că existau părinți americani care fuseseră de acord să le permită copiilor lor să ia parte la acest concert. Mamele și tații aceia îi dădeau motive să-i investigheze. Yates se uită la ceas, bătând cu degetul în cadran. Spectacolul adevărat avea să aibă loc afară.

MANHATTAN
ÎN FAȚA SEDIULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Jesse Austin căra o ladă de mere pe care o luase de la bucătăria restaurantului Nelson's. Mai vorbise și înainte la colț de stradă și nu avea nicio șansă să se facă auzit dacă nu se urca pe ceva, chiar dacă era un bărbat înalt și un orator experimentat. Orice artist are nevoie de o scenă și, chiar dacă o lădiță de mere nu prea arăta a scenă, era, oricum, mai mult decât trotuarul. Ieșind de la metrou, văzu că o parte din 1st Avenue era închisă traficului. În loc de a liniști atmosfera, absența mașinilor întărea sentimentul că demonstrația nu era una obișnuită. Studiind scena din fața lui, cu clădirea Organizației Națiunilor Unite pe fundal, văzu sute de oameni adunați, mult mai mulți decât se așteptase el. Anna îl luă de mâna în care nu avea nimic. Era neliniștită.

Polițiștii erau așezați într-o formație rectangulară: unii purtau echipamentul complet în caz de revoltă, câțiva erau călare, patrulând prin fața primei linii de protestatari, în timp ce caii pufneau de parcă ar fi fost dezgustați de hărmălaie. Demonstranții erau dincolo de baricade, ca niște vite, cu niște steaguri țipătoare, făcute acasă, care se ridicau din mulțime: cearșafuri de pat întinse pe niște bețe de lemn, culori strălucitoare – ca o tapițerie făcută din mai multe materiale. Literele fuseseră tăiate una câte una, inegal, ceea ce le dădea un aer de naivitate copilărească. Citind sloganurile, Jesse deduse că demonstranții erau o amestecătură din mai multe grupuri. Era ceva ce nu mai văzuse niciodată până atunci la New York: protestatarii împotriva războiului din Vietnam, cu chitare și tobe, alături de bărbați și femei cu

cămăși apretate care strigau împotriva Partidului Comunist, unii dintre ei purtând pancarte care cereau eliberarea Ungariei de sub jugul sovietic, alții folosind expresia deja clișeizată

SINGURUL COMUNIST BUN
ESTE COMUNISTUL MORT

Apărea de atâtea ori că Jesse se întrebă de ce nu s-or fi gândind să mai spună și altceva – asta-l făcu să-și dorească și mai mult să vorbească. Cu cât îl amenințau mai tare, cu atât devenea mai puternic: în asta crezuse dintotdeauna.

Ajunsese prea târziu ca să prindă locurile cele mai importante și nu se putea așeza chiar lângă intrare, așa cum îi ceruse Elena. El și Anna aveau să fie nevoiți să se mulțumească cu capătul opus, înspre zona neorganizată în care se termina mulțimea. Era departe de a fi satisfăcător și se înfurie pe sine însuși că nu a ajuns mai devreme. Când începură să străbată mulțimea, auzi o voce:

— *Jesse Austin*!

Întorcându-se, văzu lângă intrare un bărbat care-i făcea semn să se apropie. Se supuseră fără a avea nici cea mai vagă idee cine era. Era tânăr și avea un zâmbet plăcut.

— *Aici e locul dumneavoastră. Vi l-am păstrat eu*!

Locul era chiar lângă intrarea principală, așa cum ceruse Elena.

Tânărul luă lădița din mâna lui Jesse și o trecu peste baricade. Îi verifică stabilitatea, apoi se uită la Jesse.

— *Hai, săriți*!

Jesse izbucni în râs.

— *Acum treizeci de ani, poate*!

Luând-o pe Anna de mână, porni prin mulțime, făcându-și loc încet printre oameni până când reuși să ajungă lângă lădiță. Bărbatul proteja așa-zisa scenă de ceilalți demonstranți, pentru că erau

câțiva care încercau să-și facă loc spre ea. Văzându-l pe Jesse, îi puse o mână pe umăr.

— *E momentul dumneavoastră*! *Dați tot ce puteți*! *Nu vă abțineți*!

Jesse îi strânse mâna.

— *Cine ești dumneata*?

— *Un prieten. Ai mai mulți decât îți închipui.*

Yates părăsi incinta Organizației Națiunilor Unite înainte să se termine concertul. În mod normal, o demonstrație atât de aproape de sediu n-ar fi primit aprobare, fiind redirecționată către Ralph Bunche Park sau Dag Hammarskjöld Plaza de pe 47th Street colț cu 1st Avenue, o stradă mai departe de intrarea vizitatorilor și patru străzi mai departe de intrarea diplomaților la cel mai înalt nivel. Decizia de a permite demonstranților să protesteze atât de aproape de sediul Organizației Națiunilor Unite era una simbolică, ideea fiind că, spre deosebire de Uniunea Sovietică, America nu se temea de critica directă. Și iată-l – Jesse Austin, bucurându-se din plin de libertățile garantate de această națiune, de libertatea de expresie, o libertate care nu exista pentru națiunea pe care o preaslăvea el atât de mult.

Ieșind în stradă, Yates văzu un polițist în uniformă care se apropia de Jesse, întrerupându-i discursul și arătând spre lădița pe care era așezat acesta. Yates se grăbi să-l apuce de braț pe ofițerul superior și să strige la el în zarva aceea:

— *Spune-i polițistului tău să se retragă*! *Nu-l mișcă nimeni de acolo pe Jesse Austin*!

— *Cine-i Jesse Austin*?

Numele nu-i spunea nimic acestui ofițer de poliție. Yates era mulțumit.

— *Bărbatul ăla înalt, negrul cocoțat pe cutie. Rămâne unde e*!

— *N-are voie să stea la înălțimea aia, nu atât de aproape de intrarea principală.*

Lui Yates îi sări țandăra.

— *Nu mă interesează regulile voastre. Ascultă-mă*! *Omul ăla nu se mișcă de acolo. Sovieticii l-au invitat aici în speranța că o să-l silim să plece. Dacă o facem, o să opună rezistență și o să ajungem pe prima pagină a fiecărui ziar târându-l*

de aici. Asta și vrea! *De asta-i aici*! *Este un celebru simpatizant al comuniștilor, o figură populară printre negri. Cinci ofițeri de poliție brutalizând un cântăreț negru, bătrân nu e exact imaginea pe care ne-o dorim. Suntem în mijlocul unui război al propagandei. Nu vreau niciun fel de uz de forță în seara asta. Oricare ar fi provocarea, nu mă interesează. Ne-am înțeles*? *Nimeni nu-l mișcă pe omul ăla de acolo*!

Lui Jesse nu-i veni a crede că polițistul dă înapoi, se îndepărtează și îi permite să rămână cățărat pe ladă. Aruncă o privire înspre Anna. Și ea era la fel de uluită, dar, cu toată presa aici, probabil că primiseră ordine să se abțină, să nu intervină, permițându-le demonstranților să-și facă de cap, o decizie tactică menită să scoată în evidență ideea de exprimare liberă americană, o decizie cinică; dar dacă i se acorda libertatea de expresie, fie și pentru un eveniment de o seară, avea de gând s-o exploateze.

Cățărat pe lădiță, vedea întreaga demonstrație, sute de chipuri, unele pictate ca niște flori, altele contorsionate de furie și indignare. Jesse începu să vorbească. Timid la început, nu-l asculta nimeni în afară de soția lui, nici măcar cei care se aflau cel mai aproape de lada lui. Nu prea era un discurs, ci mai degrabă un bătrân nebun care vorbea singur.

— *Mă aflu aici în această seară*…

Un început împiedicat, neștiind dacă să-și citească materialul sau să improvizeze. Hotărându-se să citească de pe foile pe care le scrisese acasă, încercă să ignore faptul că nu părea să intereseze pe nimeni și se concentră pe un punct fix din mulțime, pretinzând că se află pe o scenă uriașă, cu un public de mii de plătitori. Totuși, era constant scos din ritm de bătutul nesfârșit la tobă al protestatarilor anti-război. Cuvintele i se amestecară: se opri în mijlocul frazei la un moment dat și începu o alta. Se opri din nou, întorcându-se la prima chestiune, întrebându-se ce importanță mai avea dacă vorbește în engleză sau în rusă, de vreme ce oricum nu-l asculta nimeni. Deznădăjduit, o simți pe Anna cum îl apucă de mână. Se uită la ea. Ea îi strânse palma și îl sfătui:

— *Spune-le doar ce simți. Vorbește cu ei cum ai vorbi cu mine, din inimă, de aceea te-au ascultat*

oamenii întotdeauna. Pentru că nu minți niciodată, nu te prefaci niciodată, spui numai lucruri în care crezi.

Jesse reuși să ignore sunetul tobelor, pregătindu-se să vorbească, cu mâna ridicată. Înainte de a apuca să spună un cuvânt, strigă un bărbat, unul dintre protestatarii împotriva războiului, care avea brațe slăbănoage, o barbă încâlcită și o chitară atârnată de gât. Avea pieptul dezgolit și pe el era pictat cu roșu semnul păcii.

— *Jesse Austin*!

Pe Jesse îl luă prin surprindere că fusese recunoscut și își pierdu ideea. Înainte de a apuca să-și revină, demonstrantul reușise să ajungă până la el și îi strângea mâna, spunând:

— *Ți-am admirat întotdeauna muzica. Spune-mi, Jesse, l-au omorât pe Malcolm X pentru că s-a opus războiului din Vietnam*? *Sunt sigur de asta. O să-i omoare pe toți cei care se opun războiului lor. Malcolm X a spus că fiecare bărbat sau femeie de culoare ar trebui să-i sprijine pe vietnamezi, nu pe soldații americani, sigur de asta l-au împușcat, nu crezi*? *Tu pe cine susții*? *Pe vietnamezi sau pe americani*?

Malcolm X fusese împușcat la începutul anului. Lui Jesse îi trecuse prin minte că asasinarea lui era mai mult decât părea. Era o explicație comodă să dai vina pe islamiști și, normal, dacă explicația era prea la îndemână, adevărul era cu siguranță în altă parte. Când se pregătea să răspundă, bărbatul strigă către prietenii lui:

— *Hei, uitați-l pe Jesse Austin*!

Cu toate că oamenii nu reacționaseră la vederea lui cățărat pe o ladă, la auzul numelui lui, oamenii se întoarseră și îi acordară atenție. Dinspre mulțimea anticomunistă răsunau voci răgușite de dezgust:

— *Cum ai putut să spui că America nu e casa ta*?

— Ai spus că ai lupta bucuros împotriva trupelor americane!

Bătrânul protestatar îi făcu cu ochiul lui Jesse.

— Ai face bine să ai grijă ce spui.

Jesse strigă și el:

— Nu am spus niciodată așa ceva! Eu cred în pace, nu în război.

Prima acuzație rupse zăgazul și izbucniră minciuni mai insidioase, din ce în ce mai extreme dinspre grupul de protestatari anticomuniști care îl cunoșteau pe Jesse mai bine decât oricine, ca pe o imagine a urii și ridicolului.

— E adevărat că ai sedus o grămadă de fetițe albe?

— De ce nu-ți plătești taxele?

— N-ai fost în închisoare până acum?

— Nu-ți mai înșeli nevasta?

— Am auzit că o și bați când ești beat!

Jesse nu putea vedea de fiecare dată fețele acuzatorilor săi, vocile erau deconectate. Se străduia să-și controleze furia, spre deosebire de acuzatorii săi, și răspunse acuzațiilor primite:

— Îmi plătesc taxele! *N-am petrecut nici măcar o zi în închisoare, decât ca să-i ajut pe cei aflați în nevoie. Și nu am atins în viața mea o fată albă, nu în felul în care vă gândiți voi, după cum n-am lovit pe nimeni în viața mea, cu atât mai puțin pe soția mea, femeia pe care o iubesc mai mult decât pe oricine. Ce spuneți voi nu-i decât calomnie*! *O campanie întreagă de ură și minciuni*!

Îi tremura glasul. Creștea în el durerea stârnită de aceste minciuni, amintirea faptului că era neajutorat, văzându-și reputația nimicită.

Simțind că avea dificultăți, Anna se urcă pe lădiță lângă el, punându-și un braț în jurul taliei lui ca să se sprijine.

— Aș mai sta oare alături de soțul meu dacă toate astea ar fi adevărate? *Aș fi rămas cu el atunci când guvernul ne-a luat casa*? *Când ne-au luat locurile de muncă*? *Când ne-au luat banii și*

mâncarea de pe masă? *Am pierdut tot. Acum, ați ascultat cu mare bucurie minciunile. Lăsați-mă pe mine să vă prezint faptele. Jesse nu a rănit în viața lui o altă persoană. Nu s-a implicat măcar într-o bătaie într-un bar sau vreo încăierare pe stradă. Nu a ridicat niciodată vocea la mine*! *În ceea ce privește războiul, nici n-ar visa măcar să ridice arma împotriva altui suflet. Nu crede în violență. El crede în iubire*! *Crede în iubire mai mult decât orice pe lume*! *Crede în egalitate pentru toți bărbații și pentru toate femeile, indiferent unde s-au născut sau ce culoare are pielea lor. Puteți să nu fiți de acord cu noi dacă doriți. Puteți să ne faceți nebuni pentru ideile noastre. Dar să nu spuneți că nu ne iubim unul pe celălalt*!

În timp ce ea cobora de pe lădiță, Jesse văzu că vorbele ei întorseseră mulțimea în favoarea lui, atrăgând și mai mult atenția asupra lui. Regretă că se retrăsese din discursurile publice. Lăsase astfel insinuările să ia locul tăcerii. Era de datoria lui să spună adevărul chiar acolo, din moment ce principalele canale erau aproape de el. Era de datoria lui să-și înfrunte dușmanii, oricât de mici i-ar fi fost șansele. Fusese înfrânt, făcut să creadă că adevărul nu avea nicio valoare. Avea: era mai puternic decât minciunile lor și publicul auzea asta în vocile lor. Încurajat, încercă să treacă de la conversație la polemică. Era timpul să audă ce avea de spus.

— Acum, dacă am terminat de demontat aceste false acuzații, putem vorbi despre ceea ce contează cu adevărat? *Ceea ce contează pentru milioane de americani din această țară măreață*? *Nedreptatea, prejudecata, intoleranța și discriminarea instituționalizată îndreptate nu doar împotriva americanilor de culoare, ci împotriva tuturor americanilor săraci*!

Lăsă deoparte materialul pregătit dinainte, improvizând. La fel cum rusa îi revenise în valuri mulțumitoare de cuvinte și expresii, la fel îi

reveniră și cuvintele indignării, desăvârșite în sute de discursuri, de-a lungul anilor de proteste. Publicul lui spori, uniți în direcția lui, bărbați și femei de diferite vârste și rase. Câțiva dintre demonstranții împotriva războiului i se alăturară, lăsând deoparte tobele, ca să poată fi auzit. Era publicul cel mai mare căruia i se adresase în ultimii zece ani și nu se aflau acolo pentru cântecele lui, sau ca să fie distrați, erau acolo ca să schimbe lumea. Și mulțimea continua să crească, soseau din ce în ce mai mulți oameni, presând zona de dincolo de baricadele de oțel.

O femeie furioasă strigă la el:

— Dacă iubești atât de mult Uniunea Sovietică, de ce nu te duci cu ei în Rusia?

Cu încrederea crescută, Jesse făcu plăcerea dușmanului.

— De ce m-aș duce în altă parte de vreme ce aici e casa mea? *Mi-am trăit aici toată viața. Părinții mei sunt îngropați aici*! *Părinții lor sunt îngropați aici*! *Sunt la fel de american ca și dumneata, poate și mai mult, pentru că eu cred cu adevărat în libertatea de expresie, în egalitate, concepte la care mă îndoiesc că dumneata te gândești măcar. Sunteți prea ocupați să fluturați steagul american ca să vă mai gândiți măcar la ce simbolizează steagul ăla*!

Un grup de demonstranți anticomuniști se alătură femeii, bombardându-l pe rând cu întrebări pe Jesse, țipând în mijlocul hărmălaiei, astfel că unele dintre comentariile lor se pierdeau, iar altele ajungeau până la el.

— Trăiești în America și-ți insulți propria țară!

— Singurii oameni pe care i-am insultat vreodată sunt cei ca voi, oameni care nu înțeleg că orice bărbat și orice femeie pe pământul ăsta trebuie să aibă în comun umanitatea. Chiar dacă voi nu pricepeți, speranța într-o viață mai bună e înțeleasă în întreaga lume. Dorința de a fi tratat

egal nu se schimbă după locul în care trăiești sau după limba pe care o vorbești.

Jesse arătă cu degetul înspre sediul Națiunilor Unite.

— Clădirea aceasta reprezintă lumea-ntreagă sub un singur acoperiș. Asta-i realitatea existenței noastre. Trăim sub același cer. Respirăm același aer. Ne încălzim de la același soare. Guvernele există ca să servească și să protejeze drepturile fundamentale ale omului. Drepturi care n-au nicio legătură cu felul în care votați la alegeri, cu locul în care trăiți, cu culoarea pielii voastre sau cu banii pe care îi aveți în portofel. Sunt drepturi inalienabile. Am să mă lupt pentru aceste drepturi atâta timp cât mai am aer în plămâni și sânge în inimă!

Jesse știa că spectacolul avea să se termine în curând. Delegația sovietică avea să iasă în stradă, cu tinerii elevi și studenți amestecându-se în mulțime și înconjurându-l. Putu numai să zâmbească la gândul acesta.

GLOBAL TRAVEL COMPANY
BROADWAY 926
ÎN ACEEAȘI ZI

Osip Feinstein pierduse noțiunea timpului, încătușat de calorifer în camera din spate, încuiat pe întuneric. Acum transpira din cauza sevrajului. În mod normal, la ora asta ar fi fumat opiu, iar dorința de drog a organismului depăși toate celelalte senzații, inclusiv emoția pe care ar simți-o orice persoană normală aflată într-o asemenea situație: frica. Avea pantalonii uzi acolo unde făcuse pe el. Îl durea încheietura, căci metalul îi intra în piele. Nu-și mai putea mișca degetele. Fotografiile lui Jesse Austin și ale tinerei rusoaice fuseseră luate, iar impresia inițială a lui Osip cu privire la agentul Yates se dovedise corectă: omul era deosebit de periculos.

În starea lui de confuzie, deveni conștient că era cineva afară. Ușa se deschise încetișor. El clipi din cauza luminii. Agentul sovietic de operațiuni care îi dăduse aparatul de fotografiat stătea în picioare lângă el. Când ochii lui Osip se obișnuiră cu lumina, văzu că omul ținea o armă în mână.

— A fost o decizie proastă să ai încredere în FBI, un calcul greșit la care nu ne așteptam, având în vedere cât de viclean ai fost până acum.

Osip nu mai avea energia să întâmpine rezistență – nu mai avea nici măcar energia să se lupte pentru propria-i viață.

— De treizeci de ani fug de voi.

— S-a terminat cu fuga, Osip.

Bărbatul ridică o sticluță de hidrochinonă, una dintre chimicalele folosite la developarea filmelor, foarte inflamabilă, și o turnă pe hainele și pe fața lui Osip, împroșcându-l pe gât și pe ochi. Era un decolorant puternic și pe Osip începu să-l usture pielea ca și cum ar fi fost arsă, încă înainte ca bărbatul să-i dea foc.

MANHATTAN
SEDIUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
SALA ADUNĂRII GENERALE
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Concertul se terminase. Publicul aplauda. Tânărul elev american de lângă Zoia era atât de entuziasmat de aplauzele la scenă deschisă încât o strânse ușor de mână. Băiatul, care avea numai doisprezece sau treisprezece ani, zâmbea. Nu-l interesa în clipa aceea că ea e rusoaică – erau prieteni, membri ai unei echipe de învingători. Împărțeau succesul în mod egal. Ea își dădu seama cu întârziere că planurile mamei sale avuseseră în vedere mult mai mult decât calitatea actului artistic. Fusese ideea Raisei ca toți cei de pe scenă să poarte aceleași haine, și americanii, și rușii, și fusese tot ideea ei să comande muzică nouă scrisă de compozitori internaționali. Elita diplomației mondiale aplauda felul în care concertul evitase cu măiestrie multiplele capcane posibile, fără a ofensa pe nimeni și incluzând pe toată lumea. Raisa se strecurase printre diferitele sensibilități cu aplombul unui diplomat, iar publicul alcătuit din diplomați își arăta aprecierea.

Zoia îl urmă pe băiețașul american în spatele scenei în timp ce aplauzele încă răsunau în Sala Adunării Generale. Ajunși pe coridor, tinerii rupseră rândurile, îmbrățișându-se unii pe ceilalți, încântați de succes. Raisa discuta cu directorul american și râdeau amândoi, spre deosebire de conversațiile reținute din timpul repetiției generale. Zoia era bucuroasă pentru mama ei. Merita să fie mândră de reușita ei și Zoia regretă că fusese atât de cinică în legătură cu întregul eveniment, dorindu-și să fi fost mai încurajatoare, așa cum fusese Elena.

Aruncându-și privirea printre elevi și studenți, Zoia nu reuși să o vadă pe sora ei. Fusese așezată în rând la distanță de numai câteva persoane și totuși acum nu se vedea nicăieri. Porni s-o caute, făcându-și loc prin mulțimea în care se amestecaseră acum și persoane din public, care ieșeau din sală. Pe coridor se înghesuiau din ce în ce mai mulți oameni, dornici să-i felicite, bărbați pe care nu-i recunoștea veniți să-i strângă mâna. Îl zări pe Mihail Ivanov, ofițerul însărcinat cu propaganda, croindu-și drum printre studenți, lipsit, aparent, de orice interes în privința lor, în ciuda faptului că erau fotografiați.

Zoia se luă după el.

Emoționată de succes, Raisa încerca din răsputeri să-și găsească fiicele. Îi era dificil să le localizeze pe coridoarele acelea atât de aglomerate. Rămase într-un loc, întorcându-se încet de jur-împrejur și cercetând mulțimea. Nu le vedea nicăieri. O teamă sâcâitoare i se ridică din picioare până în stomac; nu mai dădu nicio atenție felicitărilor primite, ignorându-i exact pe bărbații și pe femeile pe care fusese trimisă să-i impresioneze. Împingându-se prin grup, o văzu pe Zoia și se simți ușurată. Se grăbi spre ea.

— *Unde-i Elena*?

Zoia o privi, palidă de îngrijorare.

— *Nu știu.*

Apoi ridică mâna, arătând ceva în fața ei.

Raisa îl văzu pe Mihail Ivanov cu spatele la ea și la copii, uitându-se atent la demonstrația din stradă prin fereastra mare a holului. În spatele lui, fotografii își fluturau blițurile în fața copiilor și totuși el nu se întorcea, fiind atent la ceea ce se petrecea afară. Se duse la el, îl apucă de braț și îl răsuci spre ea, privindu-l drept în fața lui cea frumoasă cu atâta ferocitate, încât el bătu în retragere, dar ea nu-i dădu drumul la braț.

— *Unde-i Elena*?

Se pregătea să mintă: o vedea la fel de clar cum s-ar fi uitat la mecanismul unui ceas.

— *Să nu mă minți, sau pe cuvântul meu că încep să țip în fața acestor oaspeți atât de importanți.*

El nu-i răspunse. Ea se uită înspre demonstranți și îi șopti:

— *Dacă pățește ceva, te omor.*

MANHATTAN
ÎN FAȚA SEDIULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
ÎN ACEEAȘI ZI

Elena ieși din sediul Organizației Națiunilor Unite fără a fi oprită. Se făcuseră aranjamente în prealabil, ruta fusese pregătită, printre filtrele de securitate spre o zonă nesecurizată a clădirii care ducea la o ieșire pe unde reuși să treacă fără a fi chestionată. Imediat ce ieșise din clădire, primise o haină roșie cu glugă care să-i ascundă chipul. Nimic nu fusese lăsat la voia întâmplării. Fusese separată de grup imediat ce se terminase concertul. Mihail nu mergea cu ea. Era important ca el să nu apară în fotografie, pentru că prezența unui ofițer însărcinat cu propaganda ar fi subminat autenticitatea. Planurile fuseseră schimbate în timpul repetiției generale. Mihail îi explicase că era imposibil ca un grup de elevi și studenți să se alăture demonstrației: puteau să o strecoare afară numai pe Elena. Autoritățile americane aranjaseră ca un autocar să-i ia pe tineri direct de la ușa sediului Organizației Națiunilor Unite și să-i ducă până la hotel. Avea să fie condus de un agent FBI. Elena trebuia să se ducă singură. Operațiunea era pe umerii ei: șansa de a redefini comunismul în ochii întregii lumi, de a crea o imagine modernă și progresistă ce avea să înfățișeze o tânără rusoaică ținându-se de mână cu un american mai în vârstă, două națiuni, două generații unite. Fotografia avea să poarte un mesaj puternic al ideologiei incluziunii, amintind lumii întregi de capacitatea Uniunii Sovietice de a aduna laolaltă rase și culturi de-a lungul unui spațiu geografic imens. Nu în ultimul rând, Elena avea să iasă din umbra surorii ei, demonstrându-i lui Mihail că e demnă de încrederea și dragostea lui.

Ieșirea din clădirea Organizației Națiunilor Unite era mai sus pe stradă, departe de zona principală a protestelor. Trebuia să treacă prin cordonul de polițiști ca să ajungă la Jesse. Se grăbi spre protestatari cu gluga trasă peste cap, îngrozită la gândul că ar putea să fie oprită. Își ținea capul în jos și inima îi bătea cu putere. Ridică ochii să-l vadă pe Jesse cățărat pe ladă. El nu-i observase sosirea, pătruns de propriul lui discurs. Cea mai simplă cale de a ajunge la el era să se urce pe baricade, dar, temându-se că polițiștii aveau să se năpustească asupra ei și să o aresteze, se strecură printre demonstranți. Înconjurată de oameni, inspiră adânc, dându-și gluga jos, simțindu-se mult mai în siguranță decât fusese mai devreme, expusă, în mijlocul străzii. Înaintând cu dificultate, înghiontită de protestatari, observă că mulțimea nu era haotică: era mai degrabă un public atent – se uitau cu toții în aceeași direcție, ascultându-l pe Jesse Austin, cel mai înalt dintre vorbitori și, cu siguranță, cel mai impunător, dominând mulțimea cu glasul său. Nu avea microfon, nici notițe pregătite. Era cu totul altă persoană decât domnul liniștit și politicos pe care îl cunoscuse la el în apartament. Era furios și puternic în timp ce se adresa mulțimii. Elena era captivată de spectacolul pe care îl oferea el: protestul făcea parte din el, era la fel de firesc pentru el ca și respirația.

Prin comparație cu concertul bagatelizat dinăuntru, cu cântecele inofensive atent selectate și curățate de orice urmă de provocare sau dorință reală de schimbare, aici totul era gălăgios și aspru, și era mai bine așa. Elena nu mai participase la nicio altă demonstrație. Nu văzuse niciodată așa ceva la Moscova și nici nu-și imagina că s-ar permite un asemenea protest, cu miliția stând relaxată deoparte. Poliția din New York era concentrată în stradă, nu pe trotuare, aparent supraveghind mulțimea, patrulând, dar păstrând distanța, ciudat de indiferentă. Prezența lor

semnificativă nu părea să-l îngrijoreze pe Austin. Ridicată în vârful picioarelor, Elena privea cum își mișcă brațele în ritmul fiecărei fraze, cu mâna punctând fiecare expresie. Purta o cămașă albă, cu mânecile suflecate, de parcă discursul ar fi reprezentat un act de muncă fizică intensă. Comunicarea lui transcenda cuvintele – avea magie. Prin comparație cu introspecțiile morocănoase ale lui Lev, cu cinismul lui, Jesse Austin era persoana cea mai vivace pe care o văzuse ea vreodată.

Avansa ca și cum ar fi înotat împotriva curentului, trupul ei micuț era aruncat dintr-o parte în alta, îmbrâncit de un public care nu voia să se dea la o parte. Nimeni nu voia să-și piardă locul din apropierea lui Jesse. Elena nu mai avea mult timp la dispoziție. Autoritățile aveau să-și dea seama în curând că lipsea și, când o găseau, aveau s-o pedepsească. Nu avea nicio importanță, atâta timp cât reușea să facă poza cu Jesse. Scoase steagul sovietic din buzunar. Era șansa ei să facă ceva: felul ei de a-i dovedi lui Jesse cât de mult îi erau apreciate eforturile și că nu va fi uitat niciodată. Urma să-l îmbrățișeze, cu steagul fluturând în spatele lor, obținând fotografia pe care și-o dorea: ei doi, unul lângă altul. Lăsând la o parte buna creștere, Elena își făcu loc în față, dând mulțimea la o parte. Jesse o zări când ajunse în primul rând. Se aplecă și o luă de mână, urcând-o pe ladă. Era deosebit de puternic pentru un bărbat de vârsta lui. Elena o văzu pentru prima oară pe soția lui. Doamna Austin făcea ceva ce nu mai făcuse până atunci: zâmbea.

Văzând-o pe Elena pe ladă, mulțimea izbucni într-un cor de comentarii. Elena nu înțelegea ce spun, dar știa exact ce are de făcut. Lăsă steagul să fluture, întinzându-l cât era de lung în spatele ei. Jesse îl apucă. Pentru o clipă, văzu teama din ochii lui: înțelegea că e o provocare. Elena se întrebă dacă avea să-l strângă. Dar el dădu drumul

steagului, lăsându-l să atârne în spatele lor. Mulțimea avansă brusc, ca un val izbindu-se de ladă. Erau nenumărate blițuri ale aparatelor de fotografiat din mulțime, ziariști care puneau întrebări, protestatari furioși și partizani încântați. Jesse tăie aerul cu brațul ca și cum ar fi ținut în mână o coasă.

— *Vreau să v-o prezint tuturor pe prietena mea. Este o tânără elevă din Uniunea Sovietică*!

Fu silit să ridice glasul, pentru că publicul urla, unii aprobator, alții cu dezgust. Cei din public erau scandalizați, nevenindu-le să-și creadă ochilor. Elena nu se putu abține să nu izbucnească în râs. Austin îi ridică mâna care încă ținea steagul.

— *Nici că s-ar putea să existe medii mai diferite pentru noi. Și totuși, ne unește dorința de egalitate. Ne-am născut pe continente diferite și totuși credem în aceleași lucruri*! *Echitate*! *Dreptate*!

Aparatele de fotografiat continuau să arunce blițuri. Elena era îmbătată de succes. Momentul era exact cum și-l dorise.

Zgomotul asurzitor îl reduse la tăcere pe Jesse Austin, ca și pe cei din mulțimea adunată, un zgomot ca un bubuit de tun, atât de puternic și de brusc, de parcă întreaga insulă Manhattan s-ar fi crăpat în două. Lada se cutremură. Elena simți vibrații în picioare. O tăcere încremenită persistă după ce se opri zgomotul, iar asta păru la fel de șocant și de neobișnuit ca o rază de soare ce străbate cerul nopții. Liniștea nu dură mai mult de o secundă, fiind urmată de un țiuit dureros care părea să crească în intensitate, până când simți că o dor urechile. Simți fum. Simți metal. Câțiva dintre demonstranți stăteau în picioare ca loviți de trăsnet, nemișcați și înghețați. Alții aveau gura căscată. Elena își lăsă încet brațele în jos – nu mai avea steagul sovietic, care era întins pe trotuar, ca o pătură de picnic. Austin stătea în picioare lângă ea cu mâna la piept, de parcă s-ar fi intonat imnul

național. Se dădu mai aproape de Elena și se aplecă de parcă ar fi vrut să-i spună un secret la ureche. Dar nu scoase nicio vorbă, căzând, prăbușindu-se peste ea ca un copac, ca un bătrân stejar uriaș. Căzură amândoi pe trotuar, împinși în direcții diferite. Austin se izbi de barierele de oțel, în timp ce Elena căzu în mijlocul demonstranților, cu capul în pieptul cuiva, agățându-se de haine ca să-și atenueze coborârea, înainte de a se izbi de caldarâm.

Elena zăcea întinsă la picioarele demonstranților, care o izbeau, pe măsură ce se instala panica și mulțimea o lua la goană. Își puse brațele în dreptul capului și văzu, prin marea de picioare, cum doamna Austin se prăbușește lângă soțul ei. Mulțimea rupse rândurile și se revărsă în stradă, dărâmând mai multe baricade. Un afiș făcut manual aterizâ pe caldarâm lângă ea. Se ridică, dar fu trântită îndată în genunchi. Încercă din nou, cu urechile încă țiuindu-i, și reuși să se pună pe picioare. Din direcția opusă veneau polițiștii cu bastoanele ridicate, zdrobindu-i cu ele pe demonstranți.

Elena se împletici în față înainte de a cădea lângă Jesse. Cămașa lui albă se înroșise, culoarea se întindea cu repeziciune, acoperind orice bucățică albă de material. Prin țiuitul din urechile ei, o auzi pe doamna Austin țipând:

— *Ajutor*!

Poliția formă un cerc în jurul scenei crimei. Numai câțiva demonstranți mai rămaseră acolo.

Cineva o apucă pe Elena de față, privind-o în ochi.

— *Elena*! *Ești rănită*?

Femeia vorbea rusește.

•

Privindu-și fiica, Raisa nu văzu sânge pe bluza Elenei, și nici vreun alt semn că ar fi fost rănită. Îi smulse haina roșie, o haină pe care Raisa nu o mai văzuse niciodată. În buzunar simți ceva greu. Băgă

mâna și apucă un mâner rece din metal. Era un pistol.

Știu imediat, fără urmă de îndoială, că era arma cu care fusese împușcat Jesse Austin.

MANHATTAN
SPITALUL CENTRAL BELLEVUE
1ST AVENUE NR. 462
ÎN ACEEAȘI ZI

Agățată de marginea chiuvetei, Anna știa sigur că se va prăbuși pe podea dacă îi va da drumul. Respira repede, cu un ritm nenatural, întretăiat, în timp ce rostea aceleași șase cuvinte, incapabilă să se împace cu adevărul lor:

Jesse a murit.
Eu mai trăiesc.

Ridicând nesigură mâna dreaptă de pe chiuvetă, deschise robinetul, lăsând să curgă apa rece. Își făcu palma căuș sub jet, o umplu cu apa care i se scurgea printre degete și și-o duse la față. Până când ajunse acolo, nu mai avea în palmă decât câțiva stropi, pe care și-i duse la frunte. Îi șiroiră pe față, adunându-se în zona ochilor ca niște lacrimi, dacă ar fi fost în stare să plângă.

Încercă să rostească din nou cuvintele cu voce tare, întrebându-se dacă asta le va face reale în mintea ei.

— *Jesse a murit. Eu mai trăiesc.*

Îi era imposibil să-și imagineze viața fără el, imposibil să-și imagineze cum avea să se trezească în dimineața următoare fără ca el să fie lângă ea, să meargă la serviciu și să se întoarcă în apartamentul gol. Trecuseră împreună prin necazuri și se bucuraseră împreună de succes. Călătoriseră împreună prin toată țara și împărțiseră un spațiu înghesuit din Harlem. Orice ar fi făcut vreodată, făcuseră împreună. Autoritățile avuseseră nevoie de aproape cincizeci de ani, dar până la urmă îl prinseseră. Poate că nu avea funia legată de gât, poate că nu îl uciseseră la marginea pădurii și, chiar dacă ucigașii nu-și puteau arăta chipurile și

nu se puteau bate cu mândrie pe umeri unul pe altul, fără nicio îndoială, era tot un linșaj, completat cu fotografii și public. Nu avea să plângă, încă nu. Nu avea să-i jelească moartea ca o văduvă ce lăcrimează la mormânt. Jesse o învățase mai bine de atât. Jesse merita mai mult.

Simțind că trupul ei își recapătă cât de cât controlul, se îndreptă și închise robinetul cu apă rece. Se duse la ușa băii și o deschise. Pe hol, la o oarecare distanță, îi văzu pe polițiștii care așteptau să-i pună întrebări. Se întoarse și o luă în direcția opusă, știind exact ce are de făcut.

MANHATTAN
SECȚIA 17 DE POLIȚIE
EAST 51ST STREET NR. 167
ÎN ACEEAȘI ZI

Raisa prevăzuse pericolul, vorbise cu Lev, primise confirmarea din partea lui că teama ei era îndreptățită și apoi încercase să înlăture amenințarea. Ani la rând nu avusese încredere în nimic, pusese la îndoială fiecare promisiune și plecase de la presupunerea că orice interacțiune e bazată pe înșelăciune și interes personal. Se dovedise a fi o existență epuizantă și corozivă, dar funcționase – supraviețuise unui regim care ucisese oameni cu miile. Totuși, nu era o stare de spirit sau un stil de viață pe care să și le dorească pentru fiicele sale. Nu le învățase să mintă atunci când le întreabă un străin cum le cheamă. Nu sădise în ele nevoia de precauție și suspiciune în orice situație. Nu dorise ca ele să aibă îndoieli la fiecare semn de afecțiune și să pună sub semnul întrebării orice prietenie. Prin asta eșuase și ca mamă, și ca profesoară. Nu însemna că forțele întunecate nu mai există doar pentru că Lev își lăsase în urmă trecutul. El se schimbase. Dar ea greșise crezând că se schimbase și lumea odată cu el.

Supravegheată de o polițistă, Raisa refuză să se așeze, rămânând în picioare într-un colț al celulei, cu spatele sprijinit de zid și cu brațele încrucișate. Nu primise nicio veste legată de Elena. Fuseseră luate în custodia poliției în mașini diferite, despărțite în haosul de după asasinat. În cele câteva clipe cât putuse Raisa să-și țină fiica de mână, Elena fusese din nou o fetiță, fetița pe care o adoptase cu doisprezece ani în urmă – pierdută și confuză, căutând protecție de o lume pe care nu o înțelegea. Își îngropase fața în umărul Raisei, cu mâinile ude de sângele lui Jesse Austin, și plânsese ca un copil. Raisa ar fi vrut să-i spună că totul va fi bine, dar nu era așa, nu și de data asta, și nu era în stare nici măcar de o minciună liniștitoare, prea uluită de evenimente încât să-i spună Elenei măcar că o iubește. Avea să fie primul lucru pe care să i-l spună când o revedea, fie și numai pentru o clipă. Raisa nu cunoștea detaliile complotului în care fusese implicată Elena. Orice ar fi fost, n-ar fi putut fi sedusă decât cu promisiunea unei lumi mai bune. Cu optimismul ei liniștit, era exact ca Lev, o visătoare care ajunsese să aibă mâinile pătate de sânge. Raisei i se rupse inima la gândul că fata ei cea idealistă nu va mai fi niciodată aceeași, orice i s-ar fi spus, oricâte asigurări ar fi primit. Lev putea să o ajute. Trecuse prin același proces – o să știe ce să-i spună. Trebuia numai să ajungă acasă.

Se deschise ușa și agentul de la hotel, Yates, intră în încăpere. Pentru un om aflat la conducerea unui dezastru de securitate, părea ciudat de satisfăcut. Exista o singură interpretare: fusese cumva implicat. Lângă el se afla o femeie mai în vârstă – nu purta uniformă. Ea vorbi prima, într-o rusă perfectă.

— *Trebuie să veniți cu noi.*

— *Unde este fiica mea*?

Femeia îi traduse lui Yates. Acesta răspunse:

— *Este la interogatoriu.*

Raisa ieși după ei, spunând în rusă:

— *Fata mea nu a ucis pe nimeni.*

Femeia traduse, iar Yates ascultă, dar nu dădu niciun răspuns, conducându-le până la biroul principal – un spațiu deschis cu birouri și scaune și multe persoane, majoritatea ofițeri de poliție, telefoane care sunau, oameni strigând unii la alții și împingându-se.

— *Unde mă duceți*?

După ce auzi traducerea, Yates răspunse:

— *Vă mutăm.*

— *O mutați și pe fiica mea*?

Nu primi niciun răspuns la această întrebare. Yates era ocupat, discutând cu un alt bărbat.

Așteptând, dezorientată și speriată, Raisa privi prin încăpere, simțind că o ia amețeala. Tocmai se pregătea să ceară un pahar cu apă când zări în mulțime o femeie – singura negresă din cameră. Era îmbrăcată cu haine civile. Lângă ea se afla un polițist în uniformă. Acesta vorbea cu ea, dar ea nu-i dădea nicio atenție. Se concentra asupra lor, îi privea cu o intensitate șocantă. Târziu, o observă și Yates pe femeie și reacționă violent, strigând un ordin. Bărbatul în uniformă o apucă pe femeie de braț, încercând să o tragă de acolo. Ea se scutură și ridică brațul celălalt. Ținea în mână un pistol. Raisa o mai văzuse pe femeie și mai devreme, lângă trupul lui Jesse Austin, țipând în gura mare după un ajutor care nu venea de nicăieri. Recunoscu iubirea și durerea de pe chipul femeii, o iubire preschimbată în furie. Când pistolul aruncă o explozie de lumină albă, își dori ca ultimul lucru pe care să i-l fi spus Elenei să fi fost că nu o învinovățește cu nimic și că o iubește foarte mult.

HARLEM
BRADHURST
8TH AVENUE COLȚ CU WEST 139TH STREET
RESTAURANTUL NELSON'S
A DOUA ZI

Niciun angajat nu lucra, niciun client nu mânca, erau cu toții întorși spre aparatul de radio, ascultând știrile. Nelson stătea în picioare, cu mâna pe butonul de volum, dat la maximum. Câteva femei plângeau. Plângeau și câțiva bărbați. Spre deosebire de ei, vocea de la radio era controlată și lipsită de orice emoție.

— *Aseară, cântărețul celebru odinioară Jesse Austin a fost asasinat, fiind împușcat în public. Suspecta este o rusoaică, o comunistă bănuită că ar fi fost amanta lui. Surse din cadrul Poliției New York ne-au dezvăluit că femeia le-a spus polițiștilor după comiterea crimei că l-a împușcat pe domnul Austin pentru că acesta nu și-a ținut promisiunea de a se căsători cu ea, pentru a o salva din Rusia sovietică. Domnul Austin este deja căsătorit. Aventura tragică nu se oprește aici. Noaptea trecută, soția lui, ca să se răzbune pentru această crimă, a luat un pistol și a pătruns în secția de poliție, împușcând-o pe rusoaică. După ce a ucis-o pe suspectă, doamna Austin a întors arma către sine însăși…*

Nelson luă aparatul de radio de pe tejghea, smulgându-l din priză și ridicându-l deasupra capului. Clienții se uitau la el. Se gândi mai bine și îl lăsă jos. După o clipă, se adresă celor aflați în încăpere:

— *Dacă dorește cineva să asculte minciunile astea, n-are decât s-o facă în altă parte.*

Intră la el în birou și se întoarse cu un borcan mare din sticlă, pe care îl așeză pe tejghea, lângă casa de marcat.

— Încep o colectă. Nu pentru înmormântare, nu-i vremea pentru flori, iar Jesse oricum nu și le-ar fi dorit. Am să angajez pe cineva să afle cine i-a ucis cu adevărat pe Jesse și pe Anna. Avem nevoie de avocați. De detectivi particulari. Nu pot să vorbesc în numele vostru. Dar eu vreau să aflu. Trebuie să aflu.

Își scoase portofelul și îl goli în borcan.

Până la amiază, borcanul era plin, chelnerițele contribuind cu bacșișul primit, clienții donând, la rândul lor. În timp ce Nelson număra banii strânși și trecea suma într-un registru, auzi unul dintre cântecele lui Jesse. Ieși din birou ca să-și găsească clienții și chelnerițele adunați lângă o fereastră și privind în stradă, de unde se auzea muzica. Traversă restaurantul, deschise ușa și ieși în stradă. Un tânăr pe nume William, pe ai cărui părinți Nelson îi cunoștea bine, stătea în picioare pe o ladă și cânta un cântec al lui Jesse. Nu avea note sau versuri în mână. Știa versurile pe de rost. Oamenii se opreau și se adunau în jurul lăzii, formând un public. Bărbații își țineau pălăriile în mâini. Copiii se opriseră din jocul lor și ascultau, zgâindu-se la tânărul care cânta:

Sunt doar un cântăreț din popor
Și asta mi-ajunge pentru toate
Sunt doar un cântăreț din popor
Visând la libertate.

Privind publicul, Nelson își dădu seama că putea strânge mii de oameni cu puțin efort – putea să se adreseze chiar el mulțimii, avea destule de spus, poate nu cu vocea lui Jesse, dar putea să-și găsească o voce proprie. Aducându-și aminte ce spunea Jesse ori de câte ori era întrebat de ce a riscat atât de mult, Nelson ajunse, în sfârșit, să înțeleagă. Pur și simplu nu-i era de ajuns să conducă un restaurant, nici chiar unul de succes.

DUPĂ O SĂPTĂMÂNĂ

URSS
LA 29 DE KILOMETRI NORD-VEST DE MOSCOVA
AEROPORTUL ȘEREMETIEVO
4 AUGUST 1965

Frol Panin privea ploaia violentă căzând de-a lungul pistei goale. Vremea se stricase, nori furioși acoperiseră cerul și soarele strălucitor. La marginea pistei, solul se crăpase în săptămânile de caniculă, iarba era îngălbenită, iar pământul era atât de uscat încât ploaia se scurgea pe toată suprafața. Când vremea se înrăutățise, controlorii de trafic aerian puseseră problema devierii zborului care urma să aterizeze. Erau exagerat de precauți, iar Panin refuzase. Se făcuseră nenumărate pregătiri. Dacă nu exista nicio urgență, aveau să aterizeze aici.

Elevii și studenții care se întorceau acasă nu aveau de unde să știe în ce măsură asasinarea lui Jesse Austin ajunsese în programele de știri din Uniunea Sovietică și în alte țări. Pe plan internațional, știrea era una de senzație. Acasă, fusese abordată o variantă mai puțin isterică și mai controlată, *Pravda*[7] aruncând o umbră de îndoială asupra versiunii oficiale a evenimentelor, fără a afirma direct că era falsă. Chiar și așa, era absolut necesar ca tinerii și tinerele din avion să fie informați cu grijă și să fie ajutați să treacă peste șocul ultimelor zile. Aeroportul gemea de agenți KGB, psihologi și ofițeri de propagandă. Spre deosebire de voioasa ceremonie de la plecare, revenirea lor nu era sărbătorită în niciun fel, fără fanfară, fără panglici colorate, fără alcool și cu un număr foarte redus de ziariști. Familiilor și prietenilor nu li se permisese să asiste la aterizare,

în ciuda cerințelor repetate ale acestora. Aeroportul era închis.

La șaizeci și unu de ani, părul lui Frol Panin era de un alb-argintiu imperial, ca al unui vrăjitor atent frezat. Era aranjat cu grijă. Cutele de pe fața lui nu erau atât riduri, cât adâncituri ale victoriei, săpate una după alta în numeroasele succese ale carierei sale. Cel mai recent fusese obținut lucrând direct cu președintele Brejnev pentru înlăturarea lui Hrușciov, care îmbătrânea și era din ce în ce mai capricios. Până la urmă, se dovedise un succes prea puțin răsunător, întrucât Hrușciov plecase fără luptă, deprimat de înlăturare. Fostul fermier nu-și pierduse viața, ci se retrăsese cu înțelepciune în obscuritate, la țară, un sfârșit potrivit, de vreme ce acesta îi fusese și începutul. Panin era un om de bază la Kremlin, unul dintre cei care impuneau conducerea țării. Cu toate acestea, se afla aici cu o însărcinare aparent banală, gata să aștepte sosirea unui avion și a pasagerilor acestuia, implicându-se personal într-o operațiune în care nu se amestecase și de care nici măcar nu știuse. În timp ce aștepta, se hotărî să revizuiască toate protocoalele Serviciului A, un departament din cadrul serviciului de informații pe care îl ignorase. În mod evident, abilitatea lor de a provoca fusese subestimată.

În jurul lui gravitau agenți și oficiali, oferindu-i informații și răspunzând la cererile și întrebările lui. Până și controlorii de trafic aerian trecuseră pe la el, de parcă ar fi avut vreo putere asupra norilor. Garda sa de corp și șoferul personal apăreau din când în când în spatele lui, întrebându-l dacă dorea ceva și aducându-i căni de ceai proaspăt, în timp ce avionul întârzia din ce în ce mai mult. Se afla aici de dragul unui singur om – Lev Demidov. Lucraseră împreună pe vremuri și, cu un ciudat sentiment de loialitate, care putea fi numit chiar afecțiune – emoții pe care le simțea numai arareori

–, Panin decisese să ia asupra lui această însărcinare.

Cerul era atât de întunecat și ploaia atât de puternică încât Panin nu văzu aeronava decât când aceasta se afla la numai câteva sute de metri deasupra solului. Aripile pendulară în timp ce-și schimbă poziția. Aterizarea avu loc fără vreun eveniment deosebit. El se ridică în picioare când avionul se opri complet. Șoferul, un tânăr atent, îi ținea deja umbrela deasupra capului.

Stând sub umbrelă, Panin urmări delegația care cobora din avion. Mihail Ivanov, ofițerul de propagandă însărcinat cu operațiunea aceasta prost gândită, fu printre primii care puseră piciorul pe pământ. Un tânăr chipeș, părea nervos în timp ce cobora scările, așteptându-se, probabil, să fie arestat imediat ce va fi pus piciorul pe pistă. Îl observă pe Panin și, deși nu-l cunoștea, se așteptă la ce era mai rău. Panin făcu un pas înainte.

— *Mihail Ivanov*?

Dădu din cap afirmativ, cu ploaia șiroindu-i pe față.

— *Da*?

— *Numele meu este Frol Panin. Ai fost transferat. Trebuie să părăsești orașul de îndată. Te așteaptă o mașină să te ducă la gară, de unde o să pleci în seara asta. Nu știu unde, o să afli în tren. Ți s-a aranjat un post nou. Nu ai timp să treci pe-acasă, nu ai timp să-ți faci bagajele. Poți cumpăra tot ce ai nevoie când ajungi la destinație.*

Mihail Ivanov era epuizat și speriat, nesigur dacă aceasta era o arestare mascată sau o simplă degradare. Panin îi explică:

— *Ivanov, tu nu mă cunoști pe mine. Dar eu știu ce-ai făcut și îl cunosc pe Lev Demidov, tatăl Elenei. Când o să audă ce s-a întâmplat, o să te caute și-o să te omoare. Sunt destul de sigur de asta. Trebuie să pleci imediat din oraș. E foarte important ca eu să nu știu unde ajungi, pentru că Demidov o să mă întrebe și-o să-și dea seama*

dacă mint. Din același motiv, dacă spui cuiva unde ești, chiar cuiva din familia ta, o să te găsească. Singura ta șansă e să faci cum îți zic eu și să dispari, fără alte discuții. Bineînțeles, tu hotărăști. Baftă!

Panin îl bătu ușor pe braț și plecă, lăsându-l împietrit în ploaie.

Uitându-se la elevii și studenții care coborau din avion, le compară reacțiile cu imaginile lor de la plecare, prezentate la știri, scăldați în lumina soarelui, zâmbitori, făcând cu mâna spre aparatele de fotografiat, entuziaști la gândul că vor zbura peste ocean. Acum erau obosiți și speriați. Le aștepta pe fetele cu care trebuia să se întâlnească, fete pe care nu le mai văzuse de când erau foarte mici – Zoia și Elena.

Văzându-le coborând, Panin se îndreptă spre ele, iar șoferul îl urmă imediat, astfel că umbrela rămase la locul ei, deasupra capului lui, când el le ieși în cale celor două fete.

— Numele meu este Frol Panin. Nu mă cunoașteți. Sunt aici ca să vă duc acasă. Sunt prieten cu tatăl vostru. Pe mama voastră n-am cunoscut-o prea bine. Îmi pare nespus de rău pentru pierderea suferită. A fost o femeie extraordinară. Este o tragedie îngrozitoare. Dar haideți, grăbiți-vă, să scăpăm de ploaia asta. Am mașina aproape.

Cele două fete îl priviră fără nicio expresie. Erau adânc îndurerate. Cea mai mică, Elena, își aruncă privirea în lungul pistei, în timp ce Mihail Ivanov era condus la mașina lui. El nu privi în urmă. Elena suferea. Pe Panin îl ului gândul că până și acum, după tot ce se întâmplase, ea mai era îndrăgostită de el și mai credea că și el o iubește.

Ajunși în mașină, Panin le puse pe fete la curent, descriindu-le reacțiile la evenimentele din New York și felul în care fuseseră prezentate, mai mult sau mai puțin corect, evenimentele respective. Versiunea americanilor, tipărită în ziare

de la New York la San Francisco și de la Londra la Tokyo, era ușor de vândut publicului, fiind dramatică și senzaționalistă. Povestea o înfățișa pe frumoasa Raisa Demidova având o aventură cu afemeiatul Jesse Austin. Relația dura din anii 1950. Se întâlniseră într-unul dintre turneele lui Jesse. El făcuse o vizită la școala ei și o invitase la un concert care avusese loc într-un depozit dintr-o fabrică. Exista chiar și o înregistrare video, un film sovietic de propagandă, cu Raisa felicitându-l la finalul concertului. Ea se îndrăgostise de el și-l implorase să o scape din Uniunea Sovietică. Avuseseră și un contact sexual, incidental pentru el, dar care ei îi schimbase viața. Era obsedată de el și îi scrisese cu regularitate, mergând până într-acolo încât să organizeze o sesiune de amploare de scrisori trimise de elevi din școala ei, atunci când aflase că el are probleme cu autoritățile americane. În acest punct, Elena îl întrerupse, exclamând:

— *Nu-i adevărat*!

Panin îi făcu semn să tacă. El nu spunea decât că acesta era adevărul pe care-l știa o lume întreagă. În adevărul acesta, Raisa era o figură romantică înnebunită după Jesse Austin, convinsă că au o relație perfectă de iubire, fiind despărțiți numai de naționalitate. Pentru Jesse, ea nu era decât o noapte uitată de satisfacție sexuală. Când auzise de delegația sovietică la New York, ea își făcuse loc în turneu, ca să-l reîntâlnească. Visul ei era să ceară azil politic, să trăiască alături de el, părăsindu-și soțul pe care îl ura, Lev, care, din întâmplare, era agent secret. Atunci când îl vizitase pe Jesse în Harlem, făcuseră sex pentru a doua oară. Exista o fotografie a Raisei Demidova, în picioare, lângă un pat desfăcut, cu așternuturi mototolite, mărunțică lângă silueta masivă a lui Jesse Austin. Elena exclamă din nou:

— *Eu am fost acolo, nu Raisa*!

Pierzându-și răbdarea, Panin îi sugeră Elenei să priceapă odată că aceasta era versiunea creată de

americani ca să dezamorseze situația. Continuând să povestească, spuse că în timpul acestei întâlniri dintre Jesse și Raisa, acesta îi spusese că nu are de gând să-și părăsească soția și îi ceruse să se întoarcă în Rusia, la soțul ei. Cuprinsă de gelozie și disperare, Raisa achiziționase un pistol. Îl împușcase pe Jesse Austin în fața sediului Națiunilor Unite, ucigându-l. Fusese prinsă cu arma în mână.

Elena nu se mai putu stăpâni.

— *E o minciună*! *Sunt numai minciuni*!

Panin dădu din cap – da, era o minciună. Dar aceasta era versiunea evenimentelor pe care americanii o prezentaseră presei; era versiunea pentru care solicitaseră sprijinul Uniunii Sovietice. Uniunea Sovietică acceptase fără comentarii. O trăgătoare singuratică, fără conspirații și fără implicarea marilor puteri – o poveste de dragoste neîmpărtășită și furia unei femei refuzate. Restul concertelor pentru pace fuseseră anulate. Frol Panin și mulți alți oficiali de la Kremlin depuseseră mari eforturi pentru ca delegația să se întoarcă acasă fără întârziere. Într-un târziu, elevii și studenții fuseseră eliberați și se întorseseră acasă. Nu se știa când avea să fie returnat trupul Raisei Demidova.

Pe bancheta din spate a limuzinei, observându-le pe fete cum primesc povestea țesută în jurul lor, Panin abordă o altă problemă:

— *Trebuie să înțelegeți faptul că Lev nu mai e același. Vestea morții soției lui l-a…*

Panin căută un cuvânt potrivit.

— *L-a tulburat. Nu mă refer la exprimarea obișnuită a durerii. Reacția lui este mult mai profundă de atât. Nu mai este omul pe care vi-l amintiți voi. Să fiu sincer, sper că sosirea voastră ne va ajuta să-l repunem cu picioarele pe pământ.*

Fata mai mare, Zoia, vorbi pentru prima oară.

— *Ce putem să-i spunem noi*?

— Va dori să știe tot ce s-a-ntâmplat. E instruit să detecteze minciuna atunci când o aude. E convins că versiunea oficială este o minciună. Bineînțeles că așa și este. Nu are nicio îndoială că a fost o conspirație. Trebuie să hotărâți singure ce anume îi spuneți. Eu nu pun nicio îngrădire pe ceea ce ați putea să-i povestiți. Poate că ție, Elena, ți-e frică să-i spui adevărul. Dar, în starea lui de spirit actuală, mie mi-ar fi mult mai frică să-i spun o minciună.

MOSCOVA
NOVIE CERIOMUȘKI
MAHALAUA LUI HRUȘCIOV
APARTAMENTUL 1312
ÎN ACEEAȘI ZI

Ascensorul era în continuare defect și, silită să urce pe scări treisprezece etaje, Elena începu să se simtă slăbită, iar picioarele începură să-i tremure. Ajunsă la baza scărilor care duceau la ultimul etaj, văzu ușa apartamentului lor. Se opri, incapabilă să meargă mai departe, cuprinsă de panică la gândul la bărbatul din apartament. Cum se schimbase Lev? Se așeză pe treaptă.

— *Nu pot s-o fac.*

Lev nu le făcuse niciodată vreun rău, nu ridicase mâna la ele, cuprins de furie, nici măcar nu țipase la ele. Și totuși, îi era frică. Dintotdeauna avusese ceva neliniștitor. Din când în când, îl surprindea stând singur și uitându-se la mâinile lui de parcă s-ar fi întrebat dacă îi aparțin. Îl găsea privind în gol pe fereastră, cu mintea aiurea și, chiar dacă oricui i se mai întâmpla să viseze cu ochii deschiși, la el nu era vorba de visare. Întunericul se aduna în jurul lui ca niște grămezi de praf. Dacă își dădea seama că e privit, se chinuia să zâmbească, dar era un surâs încordat, de suprafață, iar întunericul rămânea cu el. Gândul la un Lev fără Raisa o înfricoșă pe Elena.

Zoia îi șopti:

— *Te iubește. Să nu uiți asta.*

— *Poate că ne iubea numai datorită Raisei*?

— *Nu-i adevărat.*

— *Poate că și-a dorit copii numai datorită ei*? *Dacă tot ceea ce am iubit la el i se datora ei*?

— *Știi bine că nu-i adevărat.*

Zoia nu părea complet convinsă. Frol Panin se ghemui lângă ea.

— *Sunt cu voi. N-ai de ce să-ți faci probleme.*

Ajunseră la etajul lor. Frol Panin bătu la ușă. În ciuda faptului că nu avea încredere în Panin și nici nu știa nimic despre el, Elena era bucuroasă să-l aibă alături. Era calm și calculat. Din punct de vedere fizic, nu i-ar fi făcut față lui Lev; și totuși, ea nu-și putea închipui că vreo persoană i-ar putea ignora cu ușurință comenzile – le rostea cu atâta autoritate! Așteptară toți trei. Se auzeau pași. Ușa se deschise.

Omul din cadrul ușii nu avea nimic din tatăl lor. Avea ochii umflați de durere și inuman de mari. Era pământiu la față, cu obrajii supți. Mișcările lui păreau ale unui nebun. Își strângea mâinile fără motiv, ca și cum s-ar fi pregătit de rugăciune, apoi le desfăcea și le lăsa să cadă pe lângă corp. Când se uita într-o anumită direcție, nu întorcea doar capul, se întorcea cu totul. Se uită peste umerii lor pe coridor și pe scări, poate crezând că Raisa avea să fie acolo, cu ochii lui enormi plini de speranță, în ciuda a tot ceea ce i se spusese. Speranța aceasta demnă de milă era atât de dureroasă pentru Elena, că începu să plângă înainte să fi rostit măcar o vorbă. Puteau să stea acolo mult și bine, căci Lev părea incapabil să vorbească. Panin preluă inițiativa și le conduse înăuntru.

Dezorientată de zborul lung, de diferența de fus orar, de emoțiile trăite în ultima săptămână și de această revedere, Elena se întrebă pentru o clipă dacă nu cumva intrase în alt apartament. Mobila fusese mutată de la locul ei, paturile lor erau așezate unul peste altul, iar scaunele fuseseră împinse în marginea camerei, de parcă ar fi încercat cineva să facă loc pentru dans. Masa din bucătărie fusese așezată în mijlocul camerei, direct sub lustră. Tăblia era acoperită cu tăieturi din ziarele sovietice cuprinzând articole despre asasinarea lui Jesse Austin. Mai erau și foi pline de note alambicate, scrise de mână, și fotografii ale lui Jesse. Erau și fotografii ale Raisei. De partea cealaltă a mesei fusese așezat un scaun. Decorul

era inconfundabil. Era un spațiu pentru interogatoriu. Vocea lui Lev sună scârțâit și răgușit:

— *Povestește-mi tot.*

Cu degetele din nou strânse laolaltă, Lev o ascultă cu o concentrare feroce pe Elena povestind evenimentele de la New York. Din cauza emoției, fata amestecă unele momente, confundă numele și oferi explicații bâlbâite. În asemenea momente, Lev o întrerupea, cerându-i să nu-i expună decât faptele, solicitând clarificări și dovedind o apetență pedantă pentru detaliile precise. Nu-și pierdu cumpătul, nu țipă la ea, iar această absență a oricărei emoții se dovedi și mai tulburătoare. A murit ceva înăuntrul lui, se gândi Elena, ajunsă la capătul relatării. Lev îi spuse:

— *Te rog să-mi dai jurnalul.*

Elena ridică privirea, confuză. Lev își repetă cererea:

— *Jurnalul tău, dă-mi-l.*

Elena se uită la sora ei, apoi din nou la Lev.

— *Jurnalul meu*?

— *Da, jurnalul tău, unde e*?

— *Totul a fost confiscat de americani, ne-au luat hainele, valizele, tot. Jurnalul era acolo.*

Lev se ridică în picioare și începu să se plimbe prin cameră.

— *Ar fi trebuit să-l citesc.*

Clătină din cap, furios pe sine însuși. Elena nu înțelese.

— *Jurnalul meu*?

— *L-am găsit sub saltea înainte de plecarea voastră. L-am pus la loc. Conținea informații în legătură cu acest Mihail Ivanov, nu-i așa*? *Probabil că ai scris ceva despre sentimentele lui față de tine. Probabil că ai descris în amănunt ce ți-a cerut să faci. Erai îndrăgostită. Erai oarbă. Eu aș fi putut să văd că relația era o înșelăciune.*

Lev se opri brusc și-și duse mâna la față.

— Dacă-ți citeam jurnalul, aș fi putut să-mi dau seama de tot. Aș fi putut opri totul. Aș fi putut să vă împiedic să plecați. Raisa ar fi în viață acum. Dacă m-aș fi comportat ca un agent! Mi-am spus că nu e în regulă să-ți umblu prin lucruri. Dar ăsta sunt eu! Asta fac. E singurul meu talent. Puteam să-i salvez viața Raisei.

Vorbea atât de repede încât i se amestecau cuvintele.

— Îl iubești pe omul ăsta, pe Mihail Ivanov, care lucrează pentru departamentul ăsta secret? Ți-a spus că motivația lui este egalitatea și dreptatea. Elena, el nu te-a iubit. Te-a manipulat prin dragoste. Unii oameni vor bani. Tu ai vrut dragoste. Ăsta a fost prețul tău. Ai fost cumpărată. Totul a fost pus la cale. Dragostea a fost o minciună, trucul cel mai simplu și mai evident cu putință.

Elena își șterse lacrimile, simțind pentru prima oară un val de furie.

— N-ai cum să știi asta cu siguranță. Nu știi ce s-a întâmplat.

— Sunt convins. Am pus și eu la cale astfel de operațiuni. Chiar mai rău, știau că numai o persoană care nu are cunoștință de complot poate să-l convingă pe Jesse Austin să vină la concert. Aveau nevoie de o persoană îndrăgostită. Aveau nevoie de cineva plin de dragoste și optimism. Altfel, Jesse Austin ar fi mirosit trucul. Ar fi simțit că îl minți sau că nu crezi cu adevărat lucrurile pe care le spui. Nu ar fi venit niciodată la concert dacă nu i-ai fi cerut-o tu.

Elena se ridică în picioare.

— Știu că e vina mea! Știu!

Lev clătină din cap și coborî vocea.

— Nu, pe mine mă învinovățesc. Nu v-am învățat nimic. V-am lăsat în lume naive și nevinovate și iată ce s-a întâmplat. Raisa și cu mine am vrut să vă protejăm de toate astea – minciună, înșelăciune, tertipuri –, dar sunt

adevărurile vieților noastre. Am greșit față de voi. Am greșit față de Raisa. Aveam un singur lucru să-i ofer, protecție, și nu am putut să-i ofer nici măcar atât.

Lev i se adresă lui Frol Panin.

— Unde-i Ivanov acum?

— Știu doar că în momentul ăsta e într-un tren. Nu știu unde se duce trenul ăla.

Lev se opri, simțind că spunea adevărul, dar rămase la fel de suspicios.

— Cine a ucis-o pe soția mea?

— Pentru toată lumea, răspunsul este Anna Austin.

— Asta-i o minciună.

— Nu știm exact ce s-a întâmplat.

Lev se enervă.

— Dar știm că versiunea oficială e o minciună. Măcar atâta lucru știm!

Frol Panin încuviință.

— Da, versiunea asta pare improbabilă. Totuși, ca să evităm o criză diplomatică, am fost de acord să nu contrazicem varianta americană.

— Cine l-a ucis pe Jesse Austin? *Noi*? *Sau americanii*? *Noi, nu-i așa*?

— Din câte știu eu, planul era numai să-l facem pe Jesse Austin să apară în fața clădirii Organizației Națiunilor Unite. Se spera că va fi arestat, târât de polițiști și, dacă unul dintre studenții noștri era prins în mijlocul tărăboiului ăstuia, ar fi fost de mare ajutor din punct de vedere propagandistic. A fost un plan pus la cale de un departament disperat să atace sentimentul anticomunist care predomină în Statele Unite. Voiau să-i repună lui Jesse Austin cariera pe picioare. Voiau să-l facă din nou celebru.

Lev începu din nou să se plimbe prin cameră.

— Am știut de la început că nu se poate să nu încercați voi ceva. Nu puteați să puneți la cale un simplu concert. Trebuia să mergeți voi mai departe. Trebuia să faceți voi mai mult.

— A fost un plan greșit conceput care a mers extraordinar de prost.

— Lasă-mă să mă duc la New York. Lasă-mă să investighez.

— Lev, prietene, ascultă-mă bine: *ce-mi ceri tu e imposibil.*

— Trebuie să aflu cine mi-a ucis soția. Trebuie să-i găsesc și să-i omor.

— Lev, n-o să ți se permită sub nicio formă să pleci. Așa ceva n-o să se-ntâmple. N-ai ce să faci.

Lev clătină din cap.

— Pentru mine nu mai există nimic altceva. E tot ce mi-a rămas de făcut! *Îmi dau cuvântul. O să-l găsesc pe ucigaș. O să-l găsesc pe cel care a fost responsabil. O să-i găsesc.*

ÎN ACEEAȘI ZI

Lev nu știa exact de cât timp stă pe acoperișul blocului – cel puțin de câteva ore. După ce plecase Panin, el și fetele aranjaseră camera la loc, ca să semene cu o casă, cu cele două paturi alăturate. Lev se apucase să pregătească cina, dar își abandonase deodată treaba, lăsând mâncarea negătită. Acoperișul fusese singurul loc în care se gândise să se ducă.

Uneori, aici veneau adolescenți să se sărute și să se giugiulească, dacă nu aveau un alt loc. În seara aceasta, în ploaia care curgea șiroaie, locul era gol. Lev nu simțea frigul, chiar dacă avea hainele ude leoarcă. Vedea tot orașul, luminile Moscovei mânjite de ploaie. Se ridică, merse până la marginea clădirii și se uită în jos la picăturile care cădeau. Rămase acolo multă vreme, încercând să găsească un motiv pentru care să se întoarcă. Își aminti de promisiunea făcută. Îndepărtându-se de margine, întoarse spatele orașului, coborând spre un apartament pe care îl considerase odinioară căminul lui.

OPT ANI MAI TÂRZIU

GRANIȚA SOVIETO-FINLANDEZĂ
PUNCTUL DE CONTROL SOVIETIC
LA 760 DE KILOMETRI NORD-VEST DE MOSCOVA
LA 240 DE KILOMETRI NORD-EST DE HELSINKI
ANUL NOU 1973

Rucsacul era al unui bărbat împușcat în timp ce încerca să traverseze granița spre Finlanda. În ciuda faptului că era o iarnă aspră, cu zăpada până la brâu în pădure, bărbatul încercase o trecere riscantă a frontierei, sperând, probabil, că vremea și întunericul aproape permanent îl vor ajuta să treacă mai ușor fără a fi depistat. Traversarea acestei zone intens controlate, fie din greșeală, fie planificat, era considerată încercare de trecere la inamicul occidental, un act de trădare. Soldații care patrulau, mulți dintre ei pe schiuri prin pădure, aveau ordin să tragă în plin. Ar fi fost repercusiuni pentru multă lume dacă un trădător reușea să se strecoare și să ceară azil politic în străinătate, oferind dușmanilor informații strict secrete despre Uniunea Sovietică. La nivel personal, Eli Romm, cel însărcinat cu paza perimetrului, ar fi fost trimis în judecată și și-ar fi pierdut cu siguranță locul de muncă, dacă nu chiar și libertatea, fiind acuzat de neglijență în serviciu sau, chiar mai rău, de favorizarea unui act de sabotaj.

Eli examină conținutul rucsacului. Nu erau decât provizii de bază: apă, pâine și carne conservată. Mai erau niște haine de schimb, închise la culoare, o pătură groasă din lână, câteva cutii de chibrituri, medicamente, un cuțit ascuțit de vânătoare și o cană din oțel – echipamentul standard pentru călătorii, care nu prezenta mare

interes. Eli scutură rucsacul cu gura în jos. Nu căzu nimic. Pipăi căptușeala, trecând cu degetele peste cusături, fiind convins că acolo se ascund mai multe probe. Avea dreptate. Tăind materialul, descoperi un portofel care conținea câteva monede subțiri din aur, împachetate în plastic, dovada clară că avea de-a face cu o încercare foarte gravă de a solicita azil politic. Făcuse pregătiri minuțioase – aurul era practic imposibil de obținut de către un cetățean obișnuit, deducția logică fiind aceea că era implicat un stat străin și că bărbatul era spion profesionist.

Compartimentul secret mai conținea și altceva în afară de aur. Romm descoperi două fotografii. Așteptându-se să fie materiale strict secrete, fu surprins să realizeze că păreau inutile din punctul de vedere al serviciilor de informații: fotografiile a doua femei aproape de treizeci de ani în ziua nunții fiecăreia. Mai erau și câteva ziare. Le desfăcu, iar uluirea lui spori când își dădu seama că erau o grămadă de decupaje din ziare sovietice decolorate, presate cu grijă, care descriau în amănunt împușcarea unui om pe nume Jesse Austin, un cântăreț comunist faimos pe vremuri, asasinat la New York de către amanta lui, o femeie numită Raisa Demidova. Asasinatul avusese loc cu câțiva ani în urmă, articolele datau din anul 1965. Pe articole erau nenumărate notițe, cu un scris mărunt și ordonat, idei cu privire la caz, o listă de nume, oameni cu care bărbatul voia să discute. Era evident din notițe că ambiția lui era să ajungă la New York, în Statele Unite, la principalul adversar. Motivul aparent era atât de ciudat, încât Eli se întrebă dacă nu cumva ziarele alcătuiau vreun fel de cod. Trebuia să raporteze chestiunea direct la Moscova, autorităților de la cel mai înalt nivel.

Arestatul se afla într-o celulă de la subsol, împușcat, dar nu ucis, de către un soldat aflat în patrulare. După ce trăsese de la mare distanță cu o pușcă cu lunetă, soldatul încercase, fără a reuși, să-

l găsească pe rănit. Cumva, omul se chinuise să meargă mai departe prin zăpadă. Soldatul se întorsese la bază, ca să aducă întăriri care să cerceteze zona. În cele din urmă, înconjurat de câini, omul fusese norocos să fie prins în viață. Rana lui, o singură plagă cauzată de glonț, nu era mortală, și primise îngrijiri minime la unitatea militară. Tenacitatea bărbatului, felul în care le scăpase vreme de câteva ore, în ciuda șanselor sale minime, și conținutul rucsacului, organizat după toate regulile disciplinei, sugerau un trecut în cadrul armatei. Refuzase să discute cu soldații de gardă sau să le spună cum îl cheamă.

Eli intră în celulă, privindu-l pe omul așezat pe scaun. Avea spatele bandajat: glonțul îi pătrunsese prin umărul drept. În fața lui se afla o farfurie cu mâncare, de care nu se atinsese. Era palid la față din cauza pierderii de sânge. Peste umeri îi fusese așezată o pătură. Eli nu era de acord cu tortura. Singura lui grijă era să asigure integritatea graniței și, prin asta, și propria-i carieră. Se așeză în fața bărbatului, ținând în mână decupajele din ziare și fotografiile, aducând ziarele aproape de ochii omului. Acestea îl readuseră la viață. Eli îl întrebă:

— *Cum vă numiți*?

Bărbatul nu-i răspunse. Eli accentuă:

— *Riscați execuția. Este în interesul dumneavoastră să discutați cu noi.*

Bărbatul nu părea a-i da vreo atenție, uitându-se fix la ziare, la imaginea cântărețului Jesse Austin împușcat pe străzile din New York. Eli făcu ziarele să foșnească.

— *Care-i relevanța ăstora*?

Prizonierul întinse mâna și apucă ziarele, strângând bucățile de hârtie cu putere între degetele încleștate. Eli își dădu seama că bărbatul le-ar fi rupt în bucăți dacă nu le dădea drumul din mână. Curios, le dădu drumul și îl privi pe bărbat cum le strânge laolaltă în fața lui, purtându-se cu

ele cu tot atâta reverență ca și cu o hartă a unei comori.

ȘAPTE ANI MAI TÂRZIU

PROVINCIA KABUL
LACUL QARGHA
LA 9 KILOMETRI VEST DE KABUL
22 MARTIE 1980

Cu spatele la Kabul, Lev intră în lac complet îmbrăcat, scufundându-se până la genunchi și continuând să înainteze, cu pantalonii lui kaki scurgând inele saturniene praf de roșu în apă. În fața lui, colții acoperiți de zăpadă ai lanțului muntos Koh-e-Qrough mușcau din cerul albastru deschis. Soarele de primăvară era strălucitor, dar nu îndeajuns de puternic încât să tempereze râul înghețat, cu apele umflate de zăpada topită de pe munte. Simțea că apa este rece când își trecea degetele peste oglinda verde ca smaraldul a lacului, dar, pe măsură ce nivelul apei creștea și îi ajungea până la șold, simți o căldură minunată. Dacă s-ar fi luat după corpul său, ar fi putut să jure că se află în ape tropicale, la fel de plăcute ca soarele pe pielea lui crăpată și bronzată. Nu-și ridică brațele, lăsându-le să se afunde în apă și târându-le după el în timpul mersului. Curând, apa îi ajunse până la umeri – se afla pe o ridicătură, o porțiune nu foarte adâncă, iar picioarele atinseră marginea, de unde adâncimea creștea brusc. Încă un pas și s-ar fi scufundat cu totul, pietrele din buzunar l-ar fi tras în jos, ducându-l lin până la fundul apei, unde s-ar fi oprit, așezat pe un pat de aluviuni. Se opri și așteptă, cu apa ajungându-i până la buza superioară, aproape de nas, oglinda ei tremurând la fiecare respirație ușoară a lui.

Avea mult opiu în sânge. Până când i s-ar fi risipit efectul, drogul îl proteja de frig și de orice altceva – dezamăgirea vieții pe care o trăia și regretele pentru viața pe care o lăsase în urmă. Exact în clipa asta, nu mai avea nicio grijă, nu mai

era conectat la lume decât printr-un fir de ață. Nu simțea nicio altă emoție în afară de mulțumire sufletească, nu fericire, ci mulțumire sufletească pentru absența oricărei dureri, absența nemulțumirii – un vid de sentimente extraordinar. Opiul îl secase de tot, golindu-l de amărăciune și reproș. Faptul că jurase răzbunare, promisese dreptate și nu realizase nimic nu-l deranja. Eșecurile lui fuseseră alungate de drog, un exil temporar, ținute în șah, gata să revină atunci când dispăreau efectele opiului.

Apa care îi atingea buzele îl îndemna să meargă mai departe.

Încă un pas.

De ce să te mulțumești cu o simulare a vidului de sentimente care depinde de narcotice când realul este atât de aproape? Încă un pas și s-ar afla pe fundul lacului, cu o dâră de bule de pe buzele lui până pe oglinda de smarald a lacului ca unică urmă a existenței sale. Pietrele din buzunar se alăturară corului de șoapte, îndemnându-l să facă și ultimul pas.

Lev nu le urmă chemarea, rămânând nemișcat. Oricât de multe ori ar fi stat aici, oricât de sigur ar fi fost că aceea era ziua în care avea să meargă mai departe, nu se putea convinge să taie firul de ață care-l lega de lume. Nu putea face pasul final.

Efectul opiului începu să scadă. Simțurile lui se conectară din nou la realitate, adunându-se ca niște planete care se aliniază. Apa era rece. Îi era frig. Tremura în timp ce băgă mâna în buzunare și scoase pietrele fine, lăsându-le să cadă pe lângă el, simțind vibrațiile când atinseră fundul lacului. Se întoarse cu spatele la munte, tulburând apa, și se îndreptă încet spre mal, înaintând cu greu spre orașul Kabul.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL KARTA-I-SEH
BULEVARDUL DARULAMAN
ÎN ACEEAȘI ZI

Când Lev ajunse la apartament, soarele apusese deja, iar hainele i se uscaseră, lăsând o dâră de apă în praful din urma lui, în timp ce pedala dinspre lac. Cu concentrația de opiu în scădere, scurgându-se ca nisipul dintr-o clepsidră, sentimentele de eșec și melancolie începură din nou să-i circule prin sistem, un virus al minții pe care nu-l suprimase decât temporar. Era izolat de fiicele sale, singur în oraș; singurii lui însoțitori erau amintirile despre soția sa, gânduri care nu existau fără ideea că ucigașul ei scăpase nepedepsit. Mușchii spatelui i se strânseră la amintirea încercării sale umilitoare de a ajunge la New York, cicatricea lăsată de glonț în umărul lui îl înțepă ca o rană deschisă, pe frunte îi apărură cute pe măsură ce detaliile cazului îi reveniră în minte. De ce fusese împușcat Jesse Austin și care era legătura soției sale cu această chestiune? Care era adevărul de dincolo de noaptea aceea? O neliniște periculoasă începu să freamăte în el – nu putea să lase problema deoparte și totuși era mai departe ca oricând de adevăr. Opiul nu fusese un răspuns, ci doar o cale de a înlătura aceste gânduri pentru vreo douăsprezece ore.

Fără a se mai obosi să-și schimbe hainele, se prăbuși pe pat, o saltea subțire în mijlocul camerei. Apartamentul era neprimitor și funcțional. Refuzase cazarea în reședințele guvernamentale, acolo unde oficialitățile trăiau în siguranță, dincolo de porți păzite și garduri de sârmă ghimpată, în blocuri de locuințe recent construite, în care fiecare apartament era dotat cu aer condiționat cu generator de rezervă, în cazul în care cădea

curentul, ceea ce se întâmpla destul de des. Nu lua niciodată masa împreună cu ofițerii la cantinele care serveau mâncare rusească de import, ambalată în vid, nici nu ieșea să socializeze în barurile deschise pentru soldații sovietici cuprinși de dorul de casă. Exista ca o lună din depărtări, aflată pe orbită, dar rareori văzută, trecând din când în când suficient de aproape cât să reamintească lumii de existența sa, înainte de a se răsuci în adâncurile spațiului, pe o traiectorie eliptică și solitară.

Ignorând protocolul, își găsise singur această locuință, convenind asupra chiriei direct cu proprietarul, fără a folosi canalele sovietice obișnuite. Avusese un singur criteriu – trebuia să fie imposibil de confundat, să nu semene, nici în cea mai mică măsură, cu căminul pe care îl împărțise odinioară cu soția și fiicele lui. Din acest motiv, îi plăcea faptul că se afla lângă boxele din fața unei ceainării, care amplificau chemarea muezinului la rugăciune, un sunet care-i umplea apartamentul, un sunet pe care nu-l împărtășise niciodată cu familia lui. Intenționa să-și umple viața cu lucruri care să nu-i amintească de Raisa – să-și facă o existență atât de străină încât să nu mai apară nimic care să-i readucă în memorie viața pe care o pierduse. Ferestrele mari se deschideau spre oraș și spre munții din jur, o priveliște care nu putea fi mai diferită de cea de la Moscova. Până și forma apartamentului era deosebită: o singură cameră, suficient de mare să-i servească drept dormitor, sufragerie și bucătărie. Era imperativ să nu existe încăperi separate. Ușile închise îi zdruncinau imaginația. Primul său apartament în Bala Hissar, în centrul vechi al Kabulului, fusese proiectat pentru o familie islamică tradițională, cu o odaie din spate destinată soției și fiicelor. Cât locuise acolo, Lev auzise adesea vocea înăbușită a Raisei. Alerga la ușă și o deschidea înspre o cameră goală. În altă noapte auzise vocea Elenei, apoi pe a Zoiei, amândouă făcându-l să o ia la

fugă. Oricât de deplasată ar fi fost ideea că familia lui ar mai fi putut fi vreodată împreună cu el, sunetul închipuit al vocilor lor îl făcea să verifice camere goale, uneori și de trei sau patru ori pe noapte. Nu era prea departe de nebunie. Soluția lui temporară fusese să scoată ușile din balamale și să monteze oglinzi pe coridoare ca să poată vedea spațiile goale în orice moment. Începuse să caute un apartament mai potrivit.

Lev își găsi pipa: un tub subțire din lemn cu un mic recipient din oțel cam la două treimi de mușțiuc. Pe cant erau scobituri nefinisate, iar interiorul în care ardea opiul era înnegrit. Cu toate că nu fusese niciodată menționată deschis, dependența lui nu era un secret pentru superiori. Un sistem de aprobare tacită le permitea soldaților și ofițerilor toate plăcerile pe care le aveau la îndemână, o formă de compensație care să suplimenteze salariile ce nu puteau fi niciodată suficient de mari pentru pericolele din Afganistan. Pentru Lev, opiul nu avea nicio legătură cu plăcerea, era o urmare firească a logicii pe care o aplicase apartamentului, transformându-i trupul într-unul străin și prea puțin asemănător celui care dormise alături de Raisa aproape noapte de noapte timp de cincisprezece ani – o dependență, fără îndoială, dar și o strategie de a face față durerii.

Se repezi la ascunzătoare, de unde luă, cu degete stângace, o cantitate cam de mărimea unui bob de mazăre, făcând opiul să cadă pe podea. Așezat în genunchi, îl adună, cu ochii la bulgărașul acoperit de praf. Suflă. Praful rămase la locul lui: opiul era lipicios. Nu conta. Îl așeză în locașul de oțel și aprinse o lumânare, așteptând nerăbdător ca flacăra ei să ajungă la opiu. Nu ardea la fel de ușor ca tutunul și avea nevoie de o sursă constantă de căldură. Întins pe pat, cu fața în jos, așeză recipientul de oțel deasupra lumânării, cu ochii la opiu, avid să-l vadă topindu-se în flacără și să simtă fumul cum urcă de-a lungul pipei. Opiul

începu să ardă, forma bulgărașului modificându-se. Inhală adânc, umplându-și plămânii, iar fumul începu ușor să împrăștie sentimentul de neliniște, dizolvând încă o dată eșecurile și frustrările.

Sedându-și simțirile așa cum echipa unui chirurg anesteziază un pacient înaintea operației, Lev era în stare să revină asupra amintirilor despre Raisa, examinându-le cu detașarea indusă de opiu, ca și cum ar fi aparținut altui om din lumea largă. La Moscova fusese înconjurat de viața pe care o avuseseră împreună, de la apartament la orașul în sine, parcurile, fluviul, chiar și sunetul tramvaielor huruind pe lângă el îl făceau să se întrerupă în mijlocul propoziției, cu pieptul cuprins de o durere fizică. Iernile grele, verile toride – nu exista nimic pe care amintirea ei să nu fie imprimată. În lunile de după asasinarea ei, dorința de a investiga cazul arsese în mintea lui la fel de puternic ca suprafața soarelui, consumându-i orice altă preocupare. Nu avea alte gânduri de când se trezea până când se prăbușea în pat, pentru numai câteva ore de somn agitat și tulburat. Depusese cereri, scrisese scrisori, implorase să i se acorde șansa de a merge la New York, ca să primească, iar și iar, răspunsul că era imposibil. Trupul Raisei fusese trimis la Moscova. Lev solicitase o a doua autopsie. Spre marea lui surprindere, fusese aprobată, poate în speranța că asta îi va permite să plângă și să se oprească din cererile lui nesfârșite. Legiștii sovietici confirmaseră verdictul americanilor: fusese împușcată de la aproximativ zece metri, ucisă de un singur glonț tras cu un pistol de mare calibru, o rană în torace, chiar sub o coastă. Citind raportul, insistase să i se permită să vadă trupul. Soția lui fusese așezată pe o masă din metal și acoperită cu un cearșaf alb, subțire. El apucase cearșaful și o dezvelise până la brâu – o revedere dintre cele mai oribile cu putință. Pielea ei, dintotdeauna palidă, era acum de un alb apos, cu vinișoare albastre. Ignorase instrucțiunile de a nu o atinge și îi

deschisese ochii. Fuseseră atât de plini de inteligență, șireți și jucăuși în același timp, atenți și puși pe șotii, și totuși acum nu mai era nimic în ochii aceia care priveau fix în tavan. Schimbarea îl șocase atât de mult, încât se întrebase, preț de o clipă, dacă era măcar aceeași femeie, ca și cum vitalitatea și inteligența ei fuseseră prea puternice să poată fi complet eliminate, câteva vestigii trebuind să rămână, cu siguranță.

Își revenise în simțiri și începuse o examinare rece, ca un ofițer de poliție. Scosese un carnețel. Luase un pix. Uitându-se la prima pagină a carnețelului, văzuse o linie mâzgălită, formată involuntar de mâna care tremurase deasupra hârtiei. Se îndreptase, rupsese prima pagină și notase câteva observații, verificându-le cu medicul legist de lângă el. Ea murise din cauza pierderii de sânge. Ca fost soldat, știa sigur, uitându-se la rană, că o asemenea moarte nu avea cum să survină pe loc, ci fusese lentă și dureroasă. Îl întrebase pe medic cam cât timp se scursese între momentul în care glonțul pătrunsese în trupul ei și deces. Se afla în Manhattan atunci când fusese împușcată, la numai câteva minute de cele mai bune spitale din lume. Doctorul nu fusese capabil să ofere o estimare, spunându-i că diferă enorm de la caz la caz și că nu există o formulă standard. Presat de Lev, estimase un interval cuprins între douăzeci și treizeci de minute – ceea ce însemna, în mod clar, că versiunea oficială era ficțională. Raisa ar fi putut fi salvată. Cu această informație, dorința lui sporise – trebuia să ajungă la New York, cu sau fără permisiunea statului.

Cum era cu desăvârșire orb la orice altă chestiune, Zoia îl silise să vadă repercusiunile eforturilor sale obsedante de investigație. În lunile de după revenirea în țară, situația școlară a Elenei se înrăutățise dramatic, slăbise, devenise izolată, temătoare să-și facă prieteni și suspicioasă în privința prietenilor pe care-i cunoștea de ani

întregi. Simțea că e de datoria ei să nu-l lase pe Lev singur cu chinul lui, și totuși durerea lui era greu de îndurat. Zoia subliniase ideea că o astfel de viață nu se poate numi viață. Trebuia să meargă mai departe, ca o familie. Hotărârea și inteligența ei îi aminteau lui Lev de Raisa. Deși nu-și abandonase cercetările, își dădu seama că șansele de a descoperi ceva erau minime și fu de acord să-și canalizeze energia în alte direcții, lăsând chestiunea plecării la New York pe plan secundar și ascunzându-și preocupările. Trăiseră împreună vreme de șapte ani cu acest compromis. În această perioadă, existaseră multe momente în care Lev fusese fericit, dar fericirea i se topea brusc atunci când gândurile lui se întorceau la Raisa, ceea ce se întâmpla de fiecare dată. Învățase să-și ascundă sentimentele pentru binele fiicelor sale. Învățase să mintă, să se prefacă. Elena își revenise. Își terminase studiile. Zoia devenise medic, își găsiseră amândouă dragostea. Elena se căsătorise prima, la douăzeci și unu de ani, aruncându-se cu totul într-o poveste de dragoste, iubirea fiind, pentru ea, încă o dată, răspunsul. Zoia așteptase ceva mai mult până să se căsătorească. Cu amândouă fiicele mutate deja în propriile lor apartamente, Lev considerase că și-a ținut promisiunea. Era singur și mintea lui se întorcea la sarcina pe care nu o abandonase, de fapt, niciodată.

Analizase cazul ani de-a rândul și încă nu reușea să înțeleagă. Nu știa ce se află în spatele planului de a-l ucide pe Jesse Austin. Se hotărâse ca primul său obiectiv să fie reperarea ofițerului însărcinat cu propaganda, Mihail Ivanov, omul care o înșelase pe fiica sa. Căutarea lui nu izvora din dorința de răzbunare, ci doar pentru faptul că Ivanov ar fi putut deține informații semnificative referitoare la evenimentele din acea noapte. Era logic să-l găsească înainte de a pleca la New York.

Ivanov nu mai locuia la Moscova și fuseseră necesare nenumărate eforturi și mită ca să afle că fusese transferat în orașul Perm, în regiunea centrală a Rusiei. Sosit la Perm, după o călătorie fără autorizație, Lev aflase că Ivanov fusese trimis acolo chiar la întoarcerea de la New York și că lucrase în administrația locală, având patima beției. În urmă cu câteva ierni, se îmbătase și mersese pe suprafața înghețată a unui lac, care se spărsese sub greutatea lui, murind astfel de pneumonie. Unii spuneau că a fost un accident, alții – că s-a sinucis. Lev fusese la cimitir. Întârzierea de șapte ani făcea dezvăluirea adevărului și mai dificilă. Probele, amintirile și martorii dispăreau, ca și cerneala de pe articolele de ziar pe care le colecționase.

Nu mai avea timp de pierdut. Începuse să pună la cale o modalitate de a ajunge la New York, economisindu-și salariul modest ca să cumpere aur de pe piața neagră, aur care avea să-i fie necesar după ce trecea granița, și trasând cu grijă o rută spre Statele Unite. Toate aceste pregătiri aveau o strălucire a reușitei – oricât de greu i-ar fi fost să o atingă.

•

De Crăciun, în anul 1973, luase cina împreună cu familia, cu fiicele sale și cu soții acestora. Le oferise cadouri. Le sărutase de adio. Nu le pomenise nimic de planurile lui. A doua zi își începuse călătoria, îndreptându-se spre granița cu Finlanda. Ajunsese aproape, la numai câțiva metri, când fusese împușcat și capturat. Eșecul încercării sale și arestarea ulterioară i-ar fi putut aduce execuția. Încă o dată, Frol Panin intervenise în favoarea lui. Fragil și bolnav acum, bătrânul îl avertizase:

Nu pot să te mai salvez încă o dată.

Erau aceleași cuvinte pe care Lev i le spusese odinioară protejatului său. Considerând încercarea de a trece granița un efect al durerii, și nu trădare, Statul îi dăduse lui Lev un ultimatum – închisoarea pe viață sau o meserie atât de periculoasă încât nimeni nu ar fi făcut-o vreodată de bunăvoie.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL KARTA-I-SEH
AMBASADA UNIUNII SOVIETICE
BULEVARDUL DARULAMAN
A DOUA ZI

Căpitanul Anton Vașcenko se trezi la 5 dimineața, dându-se jos din pat de la primul sunet al ceasului deșteptător, fără a-și îngădui vreo clipă de amânare, scoțându-și picioarele de sub pături și lipindu-și tălpile de podeaua rece. Genul acesta de disciplină îl mulțumea; își găsi prin beznă recipientul metalic pentru apă, care conținea cafea rece și tare, făcută noaptea trecută. Luă o înghițitură lungă înainte de a se îmbrăca, tot pe întuneric, cu hainele de jogging – pantaloni de trening, hanorac, pantofi sport și un toc în care-și ținea pistolul semiautomat Makarov aproape de umăr. Traseul lui avea aproximativ cinci kilometri, de-a lungul Bulevardului Darulaman, traversând râul Kabul în centrul orașului. I se sugerase că, dacă vrea să facă mișcare, poate să alerge pe pista bine păzită a aeroportului. Refuzase. Voia să alerge acolo unde locuia, așa cum făcuse dintotdeauna. La Stalingrad, unde crescuse după Marele Război pentru Patrie, alergase pe lângă clădiri în ruină și bombe neexplodate, fugind cât îl țineau picioarele printre dărâmături – un dezastru care reprezentase fundalul copilăriei sale. Aici, în Kabul, traseul lui trecea pe lângă mahalale și ministere ciupite de gloanțe. Refuza să locuiască în zona izolată și protejată, în garnizoanele militare din afara orașului. Producând un oarecare disconfort, insistase să primească găzduire temporară în sediul ambasadei, în ciuda câtorva proteste, care susțineau că n-ar fi potrivit. Din punctul lui de vedere, fusese însărcinat cu asigurarea securității Kabulului, așa că nu prea avea sens să locuiască în

afara orașului. Pierderea controlului asupra străzilor ar fi adus dușmanului o victorie de natură psihologică. Era absolut esențial să se poarte ca și cum era orașul lor. Și, într-adevăr, Kabulul era orașul lor acum, fie că le convenea sau nu afganilor.

Căpitanul Vașcenko ieși pe porțile ambasadei, alergând înspre centrul orașului. În mod normal, în Rusia, la primul kilometru avea mușchii încă grei după somn, o senzație de care scăpa când reușea să intre în ritmul alergării și când cofeina începea să-și facă efectul. Dar în Kabul era în alertă de la primul pas, cu inima bătându-i cu putere, nu din cauza efortului sau a vitezei, ci pentru că exista mereu riscul să încerce cineva să-l ucidă.

Auzi împușcături după câteva sute de metri. Își reprimă instinctul de a se opri și a se pune la adăpost, de vreme ce zgomotul se auzise de la distanță, dintr-un cartier îndepărtat. Focurile sporadice de mitralieră erau obișnuite în oraș, împreună cu mirosurile pestilențiale – mâncare gătită și canale înfundate la numai câțiva metri distanță. Nici chiar atunci când mâna îi tresălta spre pistol nu-și dorea să se afle în altă parte. Căpitanul înflorea în condiții vitrege. Viața în Rusia, alături de soție și copii, nu-l interesa foarte tare. Devenea iritabil după numai câteva zile de stat acasă. Nu era un tată bun și accepta ideea – era o calitate pe care nu avea să o stăpânească niciodată. Avea nevoie zi de zi să fie pus la încercare: era singurul mod de a simți că trăiește. Pentru un soldat sovietic nu exista o misiune mai periculoasă decât Afganistanul și, numai din acest motiv, era singurul loc în care își dorea căpitanul să se afle.

Membru al trupelor de elită Spetsnaz, ajunsese aici cu trei luni în urmă, ca avangardă a unei forțe de ocupație trimise să salveze Revoluția Comunistă, care dura de un an, de la prăbușirea sub o guvernare ineficientă. În oraș se aflau deja

consilieri sovietici, dar aceștia nu erau decât musafiri diplomatici într-un stat afgan independent. Căpitanul făcea parte din prima invazie sovietică de două decenii încoace, o operațiune logistică foarte complexă pe un teritoriu extrem de vast. Succesul rapid se baza pe ideea că regimul comunist afgan nu va recunoaște că erau invadați de către inamici, o prezumție militară curajoasă pe care o îmbrățișa și căpitanul. În Ajunul Crăciunului din anul 1979 aterizase pe aeroportul din Kabul, în timp ce alte trupe Spetsnaz zburau spre baza aeriană Bagram, din nord, sub pretextul că reprezintă o extensie a ajutorului militar substanțial oferit deja regimului.

Prima încercare apăruse încă de la aeroportul din Kabul, când căpitanul și oamenii lui coborâseră din avioanele care aterizaseră fără permisiune, violând reglementările internaționale, apropiindu-se de trupele guvernului afgan staționate acolo, trupe care nu primiseră niciun avertisment legat de sosirea lor. Câțiva afgani ridicaseră armele, îndreptându-și mitralierele sovietice spre aliații lor sovietici. În momentul acela, invazia fusese pe muchie de cuțit, iar căpitanul reacționase cel dintâi, alergând înainte, cu brațele deschise în aer, ca și cum și-ar fi întâmpinat un tovarăș iubit. Se așteptase să primească o mulțime de gloanțe în piept. Nu se trăsese niciun foc, iar invazia continuase sub masca unui program de ajutorare militară. Diviziilor 7 și 8 afgane li se promisese muniție suplimentară, tunurile lor fiind reduse la tăcere, căci proiectilele erau aliniate în nisip, așteptând o înlocuire care nu avea să vină niciodată. Unitățile de tancuri afgane fuseseră informate că vor primi tancuri noi și li se ordonase să colecteze benzina cu care erau alimentate. Cu benzina în canistre, artileria grea zăcea inutilă în timp ce tancurile sovietice treceau granița.

Căpitanul privise înșelătoria cu sentimente amestecate. Exista o singură interpretare posibilă a evenimentelor – soldații afgani nu aveau experiență, nu erau familiarizați cu disciplina unei armate moderne. Erau ușor de prostit, întrucât se organizaseră conform unor concepte militare occidentale, îndoctrinați și învățați să li se spună cum să se comporte. Nu recunoșteau un ordin care nu părea a fi în regulă. Aceștia erau soldații pe care el și camarazii lui ar fi trebuit să se bazeze ca să înăbușe revoltele, oameni moșteniți de la fostul regim, care se tăvăliseră într-o teribilă dezorganizare când diviziile de puști automate intrau în Afganistan dinspre Turkmenistan și Uzbekistan, soldați care nu trăseseră un singur foc de armă când cincizeci de mii de militari străini puseseră stăpânire pe țara lor. Nu era îngrijorat de forța trupelor afgane, ci de slăbiciunea acestora. Invazia avusese ca scop inițial capturarea mașinăriei de război afgane, finanțată și construită de-a lungul anilor cu ajutorul unor subsidii enorme. Țelul soldaților sovietici ajunși în Afganistan nu era să lupte într-un război, ci să-l regizeze folosind forțele militare afgane. Dar, până să se așeze nisipul deșertului ridicat de invazie, le devenise deja foarte clar că nu aveau ce mașinărie de război să captureze. În timp ce unitățile sovietice se împrăștiaseră în toată țara, cucerind principalele orașe, Herat, Farah, Kandahar și Jalalabad – un cerc aproape perfect de tancuri și manevre reușite –, forțele afgane dispăruseră. De Anul Nou, Divizia a XV-a afgană începuse revolta în Kandahar. Când Divizia 201 sovietică intrase în Jalalabad, Divizia a XI-a a armatei afgane dezertase pur și simplu, o divizie întreagă pierdută în doar câteva ore. Căpitanului îi era clar că războiul adevărat abia începea.

Nu fusese niciodată unul dintre acei ofițeri optimiști care considerau rezistența la statul comunist primitivă, fragmentară și dezorganizată –

o opoziție tribală echipată cu puști nepotrivite, unele vechi de cincizeci de ani, condusă de facțiuni gălăgioase. O asemenea apreciere, deși corectă la o analiză materială, ignora un avantaj-cheie pe care îl deținea inamicul. Aici era casa lor. Armele de calitate superioară nu garantau victoria în acest peisaj misterios. Fascinat de mistica acestei țări, căpitanul își petrecuse ore-n șir citind istoria rezistenței în Afganistan, despre înfrângerea britanicilor și despre retragerea lor rușinoasă din Kabul. Un fapt anume îl izbise în mod special, acela că, de la evacuarea britanicilor,

Afganii nu pierduseră niciodată un război.

Ce alt oponent ar fi fost mai bun pentru a-și clădi o carieră de excepție? Intrase în acest război având o poziție de respect suprem față de inamici, dar și cu încrederea absolută că avea să devină primul soldat în fața căruia acești măreți războinici aveau să se declare înfrânți sau, dacă le convenea mai mult așa, în fața căruia aveau să moară cu arma-n mână.

Ajungând la capătul cursei, apărură și primele raze de soare pe cer. Unele magazine erau deschise: în odăile din spate ardeau noi focuri aprinse cu vreascuri și rămurele uscate. Căpitanul se opri brusc, își scoase pistolul și se răsuci. Țeava pistolului ajunse la nivelul frunții unui copil aflat chiar în spatele lui, un băiețaș care îl imita ca să impresioneze un mic public alcătuit din prietenii săi. Văzând arma, încetară să mai râdă. Băiatul rămase cu gura căscată, îngrozit. Căpitanul se aplecă și bătu ușor cu țeava pistolului în dinții din față ai băiatului, de parcă ar fi ciocănit la o ușă.

Un câine sălbatic costeliv se împletici prin mijlocul străzii, cu ochii strălucind în ultimele momente de întuneric, înainte de a fugi mai departe. Ziua căpitanului Vașcenko începuse.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL KARTA-I-SEH
BULEVARDUL DARULAMAN
A DOUA ZI

Lev se trezi, dezlipindu-și fața de pernă. Tremurând, se ridică în picioare și aruncă o privire la forma sa imprimată pe saltea. Îl dureau mușchii. Avea stomacul strâns, uscat ca o piele veche. O tuse persistentă părea să fi pus stăpânire pe tot corpul lui. Hainele de pe el erau aceleași cu care intrase în lac în ziua precedentă. Se uscaseră și erau rigide. Își îndreptă cutele cămășii, șontâcăind până la intrare și încălțându-se cu o pereche de papuci verde-închis. Coborî treptele, cu tălpile din plastic plesnind la fiecare pas. Deschizând larg ușa de la intrare, văzu strada – de la întunericul din apartamentul lui la lumina și freamătul orașului, ca o trecere dintr-o lume în alta. Un *kharkar* care aduna deșeuri trecu pe lângă el cu zgomot, biciuind un măgar amărât ce trăgea o căruță, cu roțile scârțâind, încărcată cu toate gunoaiele orașului. După ce *kharkar*-ul trecu mai departe, Lev trase adânc aer în piept, inspirând fumul și mirosul de motorină. Se întrebă câte ore mai erau până când avea să se întunece din nou. Soarele trecea prin perdeaua de smog și, aruncând o privire spre cer, presupuse că era amiază. Nu fuma niciodată până nu se întuneca.

Fără să se schimbe, să se spele sau să mănânce, ieși, închise ușa, fără să o încuie, de vreme ce oricum în apartament nu exista nimic care să merite furat. Merse cu pași târșâiți pe alee, acolo unde bicicleta lui ruginită îl aștepta ca o potaie credincioasă. Nici bicicleta nu era legată, fiind protejată numai de inutilitatea ei. Își trecu un picior peste șa, balansându-se periculos, și se îndepărtă de zid, hâțânându-se pe alee, până la

strada principală, unde se amestecă în traficul alcătuit din biciclete și căruțe trase de măgari. Mașinile uzate claxonau, țevile de eșapament bolboroseau, ca și cum ar fi răspuns. Iar Lev se străduia să nu cadă, legănându-se dintr-o parte în alta, până ce reuși să-și găsească un echilibru fragil în tot acel haos.

Era al șaptelea lui an ca atașat sovietic care asigura consiliere pentru regimul comunist afgan. Domeniul lui erau mașinațiunile forțelor de poliție secretă, ceea ce îl silise să accepte o slujbă pe care nu o dorea niciun ofițer KGB. Meseria implica numeroase riscuri. Câțiva consilieri fuseseră uciși cu sălbăticie, iar birourile regionale fuseseră devalizate; avuseseră loc și decapitări publice. Avea meseria cea mai detestată într-o societate în care nu era urât numai ca agent, ci și ca forță de ocupație. Misiunea lui, atât acum, cât și înainte de ocupația militară sovietică, era să formeze o poliție politică afgană capabilă să protejeze tânărul Partid Comunist. Comunismul nu putea fi exportat în Afganistan fără a exporta și forțele poliției politice: cele două mergeau mână-n mână, partidul și poliția, ideologia și arestările. Abandonase această profesie în patria natală și fusese silit acum să se întoarcă la meseria pe care Raisa o disprețuise atât de mult. Dacă își părăsea postul sau nu-și îndeplinea sarcinile sau dacă încerca să evadeze, avea să fie executat. Se aplica disciplina militară. Bănuind, în mod corect, că amenințările la adresa propriei sale vieți nu-l speriau, i se pusese clar în vedere că aveau să existe repercusiuni grave pentru fiicele sale, reputația lor avea să fie târâtă în noroi și șansele nimicite, ceea ce-l ținea legat de acest post. Aflat în sclavia Statului, avea o singură șansă, aceea de a-și îndeplini obligațiile așa cum îi fuseseră trasate – pe deplin conștient că superiorii lui nu se așteptau ca el să supraviețuiască. Și totuși, se agățase de această existență nenorocită, iar acum era

consilierul sovietic cu cele mai vechi state de plată din Afganistan.

Partidul Comunist Afgan era o creație de dată recentă, fiind înființat cu numai câțiva ani înainte de aterizarea lui pe aeroportul din Kabul cu un șubred avion cu elice, în anul 1973. Numit pretențios Partidul Democratic al Poporului din Afganistan, era condus de un individ pe nume Nur Mohammad Taraki: agent al Uniunii Sovietice cu nume de cod NUR. De vreme ce partidul nu se afla la putere, nu exista nicio posibilitate ca Lev să poată înființa ceva atât de sofisticat cum era o poliție oficială și, la început, misiunea lui fusese numai să vegheze ca partidul să nu fie distrus de dușmanii săi din țară și din străinătate. Era ca și cum ar fi fost trimis înapoi în timp, în primii ani ai lui Lenin: comunismul exista numai ca partid minor și se afla sub serioase amenințări din toate direcțiile. Dusese o luptă chinuitoare să dejoace toate nenumăratele comploturi puse la cale de CIA și să rezolve răfuielile interne. Puțini fuseseră mai surprinși decât Lev când, după lovitura de stat din aprilie 1978, Partidul Comunist ajunsese la putere. Agentul NUR devenise președintele Afganistanului și președinte al Consiliului Revoluționar. În acel moment, Lev primise o nouă misiune. Acum îi putea sfătui cum să instaureze o poliție secretă cu uniforme și închisori, o forță care avea un singur scop – să-i mențină pe comuniști la putere.

Încercând să evite sălbăticia și brutalitatea specifice primilor să-i ani ca ofițer în cadrul poliției secrete, Lev propusese o variantă de poliție moderată și reținută. Propunerea lui fusese considerată naivă și respinsă. Forța polițienească creată de noul regim comunist urma îndeaproape modelul stalinist. Se ocupa de vendete și făcea arestări fără nicio distincție. După ani de precauții și încercări de a ajunge la conducere, președintele se îmbătă repede cu puterea terorii. I se prezentau

zilnic cazuri de oameni a căror viață trebuia să o hotărască, liste întregi de nume pe care să le bifeze sau să le taie. În mod ironic, Lev era marginalizat chiar de succesul Partidului. Nu mai aveau nevoie de el. Scria rapoarte către Kremlin, informând oficialitățile cu privire la monstrul la a cărui creație contribuise și el.

Neîngrădit de nicio lege, președintele profana moschei și aresta conducători religioși. Campania antireligioasă era atât de nechibzuită, și totuși urmată cu atâta rigurozitate, că îl făcu pe Lev să speculeze că Dumnezeu – conceptul de divinitate – era cu siguranță iritant pentru orice proaspăt dictator, unul învestit cu puteri divine. Încercările președintelui de a modela Afganistanul peste noapte, transformându-l după model comunist, erau la fel de prost calculate. Prin Decretul nr. 8, președintele limitase dreptul de proprietate funciară la numai șase hectare. Restul era confiscat de stat. Reacția fusese o revoltă a populației. Între popor și pământ exista un atașament cultural profund. Familiile trăiau acolo unde se născteau: identitatea și locul de baștină erau strâns legate. Aceste sentimente cântăreau mult mai mult decât nemulțumirile lucrătorilor fără pământ care munceau câmpul primit în arendă. Se iscă o insurgență atunci când președintele se preocupă de ceea ce putea controla, nu de ideile sau credințele oamenilor, ci de steagul lor, redesenat, cu stema, un *minbar,* amvonul din moschee, înlocuită cu o stea în cinci colțuri. În ziua în care fu arborat noul drapel, președintele ordonă celebrarea culorii roșii. Porumbeii fură mânjiți cu vopsea roșie, locuitorilor Kabulului li se ordonă să-și vopsească în roșu fațadele clădirilor, studenții își pictară băncile și scaunele în roșu. Lev primise și el un bilet în care era întrebat dacă nu dorește să-și vopsească bicicleta roșie. Păstrase scrisorica, înregistrând-o ca probă, și o inclusese în raportul pe care îl scrisese în noaptea aceea pentru

Kremlin, în care descria eșecul catastrofal al regimului lor satelit, prezicând căderea iminentă a guvernului.

Singura șansă era ca Uniunea Sovietică să se implice direct, prin invazia ce avusese loc cu trei luni în urmă, de Crăciunul anului 1979. Cu noul aflux de soldați, Lev nu mai era un sovietic solitar în oraș. Tancurile rusești controlau străzile din Kabul. Fostul președinte fu asasinat și înlocuit cu un altul, Babrak Kamal, supus ordinelor sovietice. O transmisie radio denunță excesele fostului conducător și promise să mențină egalitatea și spiritul legii. Noul regim era prezentat ca unul just, nu banditesc, ca unul cu deschidere, nu violent și răzbunător. Și totuși, bunăvoința obținută prin înlăturarea unui conducător disprețuit era depășită de ura provocată de prezența trupelor străine, pe care președintele o legitimase prin cererea de asistență, ca și cum încă n-ar fi ajuns acolo, de fapt, folosind drept cadru legal Tratatul de Prietenie și Bună Vecinătate. Era o șaradă politică, transparent de cinică până și pentru un observator obișnuit. În februarie, demonstrațiile antisovietice din Kabul se transformaseră în revoltă. Muriseră trei sute de oameni. Nici aceste morți nu fuseseră de ajuns să țină violențele în frâu: magazinele din Kabul fuseseră închise vreme de o săptămână. Se ordonase survolarea orașului cu avioane și elicoptere, o etalare de forțe și o amenințare implicită că zonele de turbulențe avea să fie nimicite, făcute una cu pământul, dacă nu se supuneau.

Necesitatea unei poliții secrete puternice și eficiente devenea tot mai presantă. Forța fu redenumită, fiind cunoscută acum drept KhAD, Serviciul de Informații al Statului – echivalentul afgan al KGB-ului. Se făcură promisiuni false. Epoca sălbăticiilor trecuse. Nu aveau să mai curgă râuri de sânge. Nu aveau să mai existe porumbei roșii. Președintele Kamal declară ziua de 13

ianuarie 1980 zi de doliu național în memoria celor uciși de fostul președinte, iar Lev își începu chiar de a doua zi orele ca profesor pentru agenții afgani proaspăt recrutați.

Cu barba lui cenușie și aspră și pielea crăpată și îmbătrânită de verile toride din Afganistan, colegii lui sovietici glumeau spunând că Lev Demidov, consilier special, se transformase într-un localnic. Admiteau că nu poartă *shalwar kameez,* portul tradițional local, dar nici uniformă nu purta – deci nu era unul de-al lor. Hainele lui erau un amestec de stiluri – cămăși țesute local, pantaloni militari sovietici, ochelari de soare americani Ray-Ban și papuci de plastic fabricați în China. Era unul dintre puținii consilieri sovietici care știau să vorbească fluent în dari, un dialect persan, limba clasei conducătoare din Afganistan, folosită mult mai rar decât paștuna. Dari era prima limbă străină pe care o învățase Lev și acum o folosea chiar mai des decât folosea rusa. În orele de răgaz, citea despre istoria și cultura acestui loc, descoperind că singurul lucru care putea rivaliza cu opiul ca formă de escapism era studiul academic. În afară de dogma comunistă, Lev pusese doar rareori mâna pe o carte în ultimii treizeci de ani; acum, abia dacă mai făcea și altceva.

Autoritățile îi tolerau lui Lev purtarea neortodoxă și excentricitățile cu o îngăduință care ar fi fost de neimaginat în Uniunea Sovietică. Legile și regulile care se aplicau acasă erau ignorate tacit aici. Conceptul de disciplină era redefinit. Kabul era un oraș de graniță, revoluția se afla pe muchie, fiind zi de zi în pericol de a se sfărâma în anarhie. Mulți dintre consilieri se rugau să li se permită să se întoarcă acasă, demisionând din posturi, invocând probleme medicale, chiar îmbolnăvindu-se de dizenterie. Susțineau că nu vor reuși niciodată să se adapteze așa cum făcuse Lev. Și totuși, chiar dacă era cel mai vechi consilier sovietic care lucra la Kabul, Lev nu se simțea mai

afgan decât în prima zi în care ajunsese acolo. Afirmația că se transformase într-un localnic aparținea unor soldați sovietici speriați care abia coborâseră din avion, mulți dintre ei, aflați la prima misiune peste hotare. Niciunul dintre afganii cu care intrase Lev în legătură nu îl considera ca fiind unul de-ai lor. Avea multe cunoștințe și niciun prieten. Era străin, iar străinii nu erau văzuți prea grozav. Ceilalți sovietici îl considerau diferit. Aparent fără nicio credință, nici de natură naționalistă, nici spirituală, nu proslăvea patria-mamă. Chiar dacă părea neliniștit și instabil, nu părea să ducă dorul locului în care se născuse. Nu vorbea de vreo soție. Nu vorbea de fiicele lui, nici nu arăta nimănui fotografii cu ele. Nu spunea nimic despre sine însuși. Nu aparținea nici acestui pământ, nici celui pe care îl lăsase în urmă. Din multe puncte de vedere, soldații sovietici mai obișnuiți, îmbrăcați în uniforme, erau mult mai ușor de înțeles, cu ideologia și scopul lor, cu obiectivele, strategiile și planificările lor. Reprezentau ceva, chiar dacă era ceva de disprețuit, o forță pe care era necesar să o înfrângă. Lev nu reprezenta nimic. Nihilismul era un concept chiar mai străin decât comunismul însuși.

•

Lev frână. Mai sus, un camion își prinsese un cauciuc într-o groapă și din el se vărsaseră mii de sticle de plastic cu apă potabilă. Cei implicați în accident țipau. Traficul era blocat. Șoferii nerăbdători claxonau. Lev privi înspre acoperișuri, apoi la spectatorii întâmplători – văzuse destule accidente de circulație la Kabul încât să-și poată da seama când unul era înscenat, pregătindu-se o ambuscadă. Nu era niciun vehicul sovietic în trafic și nevăzând alt motiv pentru apariția obstacolului în afară de starea proastă a drumului, își făcu loc printre sticlele împrăștiate, ignorat de participanții la trafic furioși, înainte de a trece pe lângă camion. Aruncând o privire înapoi, văzu copii care-și

umpleau cămășuțele zdrențăroase cu sticle înainte de a o zbughi cu prada. Trecu prin zona accidentului ca și cum nici n-ar fi existat.

Luând viteză, începu să recite un poem de Sabbah, scris cu multe secole în urmă:

Singur prin deșert
Am rătăcit calea
Drumul e lung, iar eu nu am
Nici ajutor, nici prieten
Și nu știu încotro mă-ndrept.

Spre deosebire de vocea lirică, Lev avusese dintotdeauna o destinație clară. Chinul lui era faptul că nu avea cum să ajungă la ea. Știa ce vrea să obțină, dar nu putea obține. Cu drumul liber, murmurând cuvintele poemului, Lev închise ochii, își luă mâinile de pe ghidon și le desfăcu larg, lăsând bicicleta să șerpuiască dintr-o parte în alta.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
SEDIUL POLIȚIEI DIN KABUL
DIH AFGHANAN
ÎN ACEEAȘI ZI

Agenta stagiară Nara Mir era mulțumită că-și poate citi cărțile în timp ce aștepta să ajungă profesorul, tovarășul Lev Demidov. Întârziase deja câteva ore, ceea nu se întâmpla de obicei. Inconstant și ciudat, era, probabil, omul cel mai neobișnuit pe care-l întâlnise în viața ei, cu siguranță cel mai străin, destul de indiferent la sensibilitățile ei. În ciuda acestui fapt, îi aștepta cu nerăbdare orele, chiar dacă îi era greu să-și imagineze că fusese pe vremuri membru al cunoscutului KGB. În vârstă de douăzeci și trei de ani, fata se apropia de finalul instructajului și avea să devină în curând agentă însărcinată cu supervizarea educației ideologice în școli și monitorizarea și evaluarea elevilor, pentru a decide care dintre ei puteau fi de folos regimului și a-i nota pentru viitoare slujbe guvernamentale și care riscau să devină o problemă, dacă nu chiar o amenințare. Ea nu considera o asemenea muncă spionaj: orice profesor își evalua elevii, indiferent dacă lucra sau nu pentru serviciile de informații. Entuziasmată de perspective, trăia primele schimbări pe plan social, beneficiind de o șansă care nu existase pentru femei cu câțiva ani în urmă.

Recrutarea Narei era de dată recentă, parte a reformării poliției secrete afgane inițiate cu numai trei luni în urmă. Organizația precedentă, KAM, fusese una de notorietate, o cabală de măcelari și sadici fără niciun scop înalt, care nu slujeau niciunei ideologii. N-ar fi lucrat niciodată pentru ei. Zilele întunecate ale domniei lor luaseră sfârșit. Noul președinte promisese o nouă epocă de

cumpătare și cinste. Sovieticii erau decișI să le transforme țara într-o națiune măreață, la fel de măreață ca însăși Uniunea Sovietică. Nara voia să joace un rol în dezvoltarea țării. Republica Sovietică Socialistă Uzbekistan, statul învecinat, se putea lăuda cu o populație alfabetizată în proporție de sută la sută. În Afganistan, numai zece la sută dintre bărbați știau să citească și numai doi la sută dintre femei. Speranța de viață era de patruzeci de ani, în comparație cu șaptezeci de ani în Uzbekistan. Aproape jumătate dintre copii mureau înainte de a ajunge la cinci ani. Nimeni nu putea susține că era o situație demnă de menținut. Era nevoie de schimbări radicale ca să se poată atinge aceste realizări. Opoziția era inevitabilă. Era nevoie de oameni ca ea, care să protejeze regimul, pentru ca progresul să aibă vreo șansă. Era nevoie de vigilență îndreptată împotriva celor care încercau să se agațe de trecut. În Afganistan erau zone în care viața nu se schimbase de mii de ani, așa că împotrivirea față de orice reformă se manifestase și continua să se manifeste. Era inevitabil. Din nefericire, aveau să existe și pierderi de vieți omenești, ceea ce era regretabil. În orașul Harat avusese loc anul trecut o revoltă împotriva învățământului obligatoriu pentru femei. Consilierii sovietici care lucrau în acel oraș fuseseră târâți în mijlocul străzii și decapitați, apoi trupurile lor mutilate fuseseră plimbate, într-o paradă grotescă. Singura soluție fusese bombardamentul și moartea multor civili, înainte ca răscoala să fie înăbușită. Violența era o unealtă necesară. Era convinsă că asemenea izbucniri sângeroase de rezistență erau orchestrate de câteva elemente tradiționaliste cu influență, bărbați care s-ar fi bucurat s-o vadă ucisă cu pietre pentru faptul că avea o profesie și purta uniformă. Prin izolarea acestor disidenți aveau să fie salvate mii de vieți, iar viețile a milioane de oameni aveau să se îmbunătățească simțitor.

Se uită la ceas. Nici urmă încă de tovarășul Demidov, așa că frunzări manualul, citind colecția de citate.

Ideile sunt mai puternice decât armele.
Nu le-am permite inamicilor noştri să aibă arme,
aşa că de ce le-am permite să aibă idei?

Insurgenții erau analfabeți în general, majoritatea luptătorilor nu știau nici să scrie, nici să citească. Și totuși, erau stăpâniți de o idee atotputernică – aceea că invazia era nedreaptă, că doctrina comunistă reprezenta o abominație străină și că vor învinge până la urmă, oricâți soldați bine înarmați aveau să fie trimiși aici ca să moară. Dumnezeu era de partea lor. Istoria era de partea lor. Destinul era de partea lor. Ideile acestea erau mult mai periculoase decât armele lor depășite. Era o provocare să reușești să-i înlături cuiva convingerea că victoria era inevitabilă.

Auzind ușa, ridică privirea. Venise profesorul. Cu părul argintiu, barba nerasă, cenușie, și pielea mult mai închisă la culoare decât majoritatea colegilor lui sovietici, era unic printre străini, atât prin aspect, cât și prin personalitate. Nu-l văzuse niciodată îmbrăcat în uniformă. Nu-l văzuse niciodată preocupat în cea mai mică măsură de felul în care arăta. Părea distras în permanență, de parcă ar fi visat tot timpul cu ochii deschiși, realitatea solicitându-i atenția numai arareori. I se părea chipeș, dar trecu rapid peste această observație, considerând-o irelevantă. Târziu, remarcă și el că Nara era singura cursantă din sală. O întrebă, cu vocea lui aspră și seacă:

— *Ceilalți unde sunt*?

Ea îi răspunse:

— *Ceilalți au plecat acasă.*

Se uită în jur la băncile goale, nici iritat, nici amuzat, cu o expresie goală. Ea adăugă, ca explicație, temându-se că ar putea să sune a critică:

— *Ora trebuia să înceapă la douăsprezece.*

Tovarășul Demidov se uită la ceasul de pe perete. Întârziase trei ore. Întorcându-se spre Nara, o întrebă:

— *Stai aici de trei ore*?

— *Da.*

— *Și cât aveai de gând să mai aștepți*?

— *Mă bucur că pot recupera. Aici e mai liniște decât acasă.*

El se îndreptă spre ea, îi luă manualul și citi lista de citate.

Ea îi explică:

— *Voiam să mă asigur că am înțeles corect înțelepciunea partidului nostru.*

Ori de câte ori aducea vorba de partid, tovarășul Demidov se uita la ea cu luare-aminte, evaluându-i, fără-ndoială, loialitatea. Citi din cartea ei:

— *Crede, dar verifică.*

Ea îi explică, străduindu-se să-l impresioneze:

— *Oricâtă încredere ai avea în cineva, trebuie să supraveghezi în permanență acea persoană. Ideea e că noi, ca agenți, nu ne permitem luxul de a considera că oamenii sunt nevinovați.*

— *Știi cine a spus asta*?

Nara dădu din cap și declară cu mândrie:

— *Tovarășul Stalin.*

Lev își privi stagiara rostind numele lui Stalin ca și cum ar fi fost al vreunui bătrân al satului înțelept și adorat, prieten cu toți și cu nimeni tiran. Trăsăturile faciale ale Narei erau deosebit de fine. Abia dacă se vedea vreo linie mai aspră pe fața ei cu obraji rotunzi, nas micuț și ochi mari, de un verde pal, care ieșeau cel mai tare în evidență. Paloarea culorii îi făcea cu atât mai izbitori, de parcă numai câteva picături de culoare s-ar fi amestecat în apă. Dădeau senzația unei curiozități intense care, combinată cu seriozitatea ei, lăsa impresia că tânăra încearcă să absoarbă și să înțeleagă fiecare detaliu al lumii care o înconjoară. Chipul și purtările ei îi aminteau lui Lev de un cerb

tânăr, un animal ce se străduia să pară măreț, paznicul pădurii, dar rămânea, totuși, tânăr și speriat. Era ciudat să o asocieze cu o ființă pe care ea nu o văzuse niciodată și de care, probabil, nici nu auzise. Numai după aparențe, ar fi pariat că nu are personalitatea potrivită unui agent. Avea o finețe și o sinceritate care făceau să i se pară greu de imaginat că va lua ceea ce se numea de obicei măsurile necesare. Era în stare să-și aresteze compatrioții? Totuși, accepta că aparențele pot fi înșelătoare și se înșelase de prea multe ori în privința oamenilor ca să aibă încredere într-o observație atât de superficială.

În privința felului în care înțelegea ea cuvintele lui Stalin, acestea reprezentau numai noțiuni abstracte pe care le memorase pentru a-și atinge aspirațiile. Nu implementase niciodată aceste cuvinte, nici nu văzuse o societate întreagă schimbată din cauza lor, o populație incapabilă să aibă încredere în cineva, nici măcar în familie, prieteni și iubiți. Pentru ea, *crede, dar verifică* era un aforism comunist, un lucru pe care să-l repete, primind laude că l-a repetat. Nu era doar ambițioasă, ci și idealistă, o utopistă care credea sincer în viziunea unei societăți perfecte, serioasă în privința promisiunilor de progres, fără urmă de cinism sau vreo îndoială în cuget. Din acest punct de vedere, îi amintea foarte tare de Elena. Poate de aceea îi și tolera loialitatea fanatică față de comunism, înțelegând-o în contextul unui caracter care nu putea trăi fără un vis sub o formă sau alta. Poate că se simțea apropiat de ea și pentru că, dincolo de siguranța ei, se ghicea o urmă de melancolie, ca și cum optimismul ei ar fi fost pictat peste un suflet chinuit. Nu o credea că rămăsese în clasă numai pentru că dorea să lucreze. Se ascundea de ceva de acasă. Legat de asta, siguranța ei nu era naturală: era exersată. Uneori se controla și-și retrăgea câte un comentariu sau o observație, îngrijorată că s-ar

putea să fi mers prea departe. Și, exact așa cum Raisa își considerase frumusețea o calitate periculoasă, la fel considera și această femeie, care făcea eforturi voite să pară banală, purtând o uniformă care-i era prea mare, cu o croială modestă care-i ascundea silueta. Își ținea mereu părul prins într-o coadă la spate. Nu avea niciodată vreo urmă de fard, nici de parfum. Lev o văzuse roșind când i se acorda atenție, urând să fie privită, probabil chiar urându-și propria frumusețe din același motiv. Frumusețea și tristețea ei îl izbiseră în același timp, ca și cum i-ar fi fost imposibil să o observe pe una fără a o remarca și pe cealaltă.

De vreme ce nu mai avea și alți cursanți, Lev tocmai se pregătea să o trimită acasă când intră căpitanul Vașcenko. Pe Lev îl amuza faptul că ofițerul părea să considere ciocănitul la ușă drept semn de slăbiciune și intratul brusc într-o încăpere drept un act de forță, un triumf asupra etichetei. Discutaseră de câteva ori de la invazia de Crăciun și Lev îl considera deschis și ușor de discutat cu el. Lipsa de milă era adeseori mai ușor de înțeles decât moderația. Dacă avea de ales, căpitanul opta de fiecare dată pentru abordarea cea mai agresivă. Nu pierdea vremea cu ceremonia. Nu-l interesau privilegiile, nici nu era sedus de avantajele aflate la îndemâna unui ofițer de armată. Fără a fi deosebit de înalt, avea o constituție robustă, bine clădită; totul părea dens și compact la el, trupul, umerii, pieptul și fălcile. Spre propria-i surprindere, lui Lev îi venea greu să-l antipatizeze – ar fi fost ca și cum ar fi antipatizat un rechin sau vreun alt animal de pradă. Nu exista niciun fel de întuneric psihologic evident, la vedere, nici sadism sau plăcerea perversă a violenței – îl interesa numai promptitudinea. Pe scurt, făcea orice era necesar și nu dădea înapoi niciodată.

Căpitanul i se adresă nerăbdător lui Lev în rusă:

— Un ofițer superior din Armata a 40-a a dispărut astă-noapte. Nu există nicio încălcare a

protocoalelor de securitate la sediu. Niciun fel de anomalie. Credem că e vorba de o dezertare. Lipsește o mașină din incintă. Oamenii mei îl caută deja. Avem puncte de control pe toate șoselele. N-am găsit nicio urmă. Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră. Nimeni nu cunoaște Kabulul așa de bine.

— Nimeni în afară de afgani.

Căpitanul nu avea timp de glumele lui Lev, așa că își continuă cererile.

— O să-l găsiți dacă mai e în oraș, sunt sigur de asta.

— Cât de important e omul ăsta?

— E important. Dar mai important e să arătăm că nu tolerăm dezertarea.

Era prima dezertare de care auzea Lev. Era convins că vor urma multe altele. Verile erau lungi și toride, boala era ceva obișnuit și se aflau departe de casă.

Căpitanul păru să o observe pentru prima oară pe Nara Mir.

— Studenta dumneavoastră?

— Stagiară.

— S-o luați și pe ea.

— Nu e încă pregătită.

Căpitanul înlătură obiecția cu o fluturare a mâinii.

— N-o să fie pregătită niciodată dacă stă aici. Vedeți cum se descurcă într-o investigație adevărată. Avem nevoie de agenți, nu de studenți. O luați și pe ea.

Înțelegând că ea era subiectul discuției, Nara Mir roși.

CARTIERUL GENERAL AL ARMATEI A 40-A
PALATUL TAPA-E-TAJBEG
LA 10 KILOMETRI SUD DE KABUL
ÎN ACEEAȘI ZI

Palatul era cocoțat pe o coamă de munte, înălțându-se deasupra unei văi dominate de un lanț muntos îndepărtat – un cadru pitoresc pentru a orchestra ocuparea Afganistanului. După standardele internaționale, palatul era modest, mai degrabă un conac impunător, un avanpost colonial sau o *dacea* prezidențială care nu avea, cu siguranță, nimic care să rivalizeze cu măreția reședințelor țariste. Zugrăvit în culori pale și clădit pe piloni, cu ferestre mari, cu arcade, fusese inițial un pavilion de vară pentru un rege sătul de agitația din capitală. Panta dealului era atât de abruptă, încât numai palatul ocupa partea superioară; grădinile se întindeau dedesubt, pe terase în trepte. Odinioară irigate și întreținute de un alai întreg de servitori, erau acum lăsate în paragină, cu buruieni crescute, în bătaia vânturilor, cu tufișuri uscate de trandafiri presărate cu chiștoace de țigări și cartușe.

Lev coborî din mașină, cu Nara alături, încă purtând papucii verzi și hainele cu care intrase și ieșise din lac. Mai fusese convocat la palat și înainte, ca un supus nevrednic, fiind mustrat că nu poartă uniforma corespunzătoare și că nu se bărbierește, comentarii ale unor oameni care abia ajunseseră aici și care nu înțeleseseră încă proporțiile misiunii lor, cramponându-se de niște reguli amărâte, în timp ce dezertau divizii întregi și armata afgană se sfărâma. Deși nu dăduse nicio atenție criticilor și era îmbrăcat neglijent, se îndoia că aveau să-l dojenească încă o dată. Trecuseră câteva luni – suficient cât să se preocupe de probleme mai grave.

Fură escortați în clădire și se făcură scurt prezentările, comandamentul sovietic fiind deosebit de jenat de dispariția unuia dintre propriii săi oameni și deranjat de prezența lor, în special de sugestia că Nara ar putea fi de folos acolo unde eșuaseră oamenii lor. Interioarele fuseseră distruse în bătălii, frivolitatea regală fiind detronată de treburile războiului. Antichități decorative frumos ornate își găsiseră un nou scop, funcțional, fiind acoperite cu emițătoare radio masive. Echipamentul militar era nepotrivit cu locul și urât: intențiile inițiale ascunse în spatele construcției – plăcere, decadență și frumusețe – nu îi interesau pe noii ocupanți austeri. În locurile unde odinioară fuseseră opere de artă și portrete regale atârnau acum hărți ale țării, marcate cu formații de tancuri și divizii de infanterie.

Fură conduși la etaj, în zona rezidențială. Ofițerul absent fusese declarat dezertor, anticipând rezultatele anchetei, deși, ca să spună drept, Lev nu-și închipuia ce altă soartă ar fi putut să aibă acesta. Se numea Fiodor Mazurov și era prea tânăr pentru o poziție atât de importantă – abia dacă trecuse de treizeci de ani. Avansase cu o rapiditate admirabilă. Citindu-i dosarul, Lev constată că militarul nu avea experiență în străinătate și foarte puțină experiență în luptă. Era militar de carieră și lui Lev nu-i fu greu să-și imagineze șocul pe care-l avusese la sosirea în Afganistan, atât de departe de lumea lui obișnuită. Nara spuse:

— Nu înțeleg ce căutăm aici. Știm foarte clar că e la Kabul. I-au percheziționat deja camera și n-au găsit nimic. Ce vă așteptați să găsiți?

Lev ridică din umeri.

— Poate le-a scăpat ceva.

Nara insistă:

— Cum ar fi?

— O cameră poate să ne spună foarte multe despre un om.

Fața Narei se strânse de concentrare, încercând să-și dea seama cum ar putea observația lui să fie adevărată. Nereușind, comentă:

— Poate că în Uniunea Sovietică are sens percheziționarea camerei unui suspect. În Afganistan, în majoritatea caselor există foarte puține lucruri, câteva haine, mobilierul strict necesar și ustensilele pentru gătit. O cameră nu spune nimic despre nimeni. Nu se aplică și pentru soldații sovietici? *Sunt dotați cu echipament standard. Ce-ar putea să difere de la o cameră la alta*?

— Există întotdeauna diferențe, chiar și atunci când doi oameni dețin exact aceleași obiecte, până și felul în care le așază se poate dovedi interesant. Și mai sunt și o grămadă de lucruri care nu sunt standard. Ce zici de bani, țigări, sticle de alcool, scrisori, documente, un jurnal…

Nara se gândi.

— Jurnal? *Mulți ruși țin jurnale*?

— Mai degrabă femeile decât bărbații, dar uneori soldaților li se pare util să-și noteze evenimentele zilei.

— M-aș mira să fie mai mult de cincizeci de jurnale în tot Kabulul, dacă nu chiar în tot Afganistanul. Credeți că soldatul ăsta ținea un jurnal?

— O să aflăm.

Fiodor Mazurov primise un mic dormitor la ultimul etaj. Era o locuință curioasă pentru un ofițer aflat la conducerea unei ocupații sângeroase. În locul patului supraetajat din fier în care dorm de obicei soldații, Fiodor Mazurov avusese parte de un pat cu baldachin, pentru simplul motiv că se afla acolo ca să fie folosit. Camera avea și un candelabru, făcut țăndări, ca o colecție de dinți stricați, și un birou de nuc, una dintre puținele piese de mobilier din palat care scăpaseră de distrugere. De deasupra patului îi privea un portret al lui Lenin agățat în grabă și prea mic pentru

spațiul pe care îl ocupa, urma de pe tapet a tabloului de dinainte făcându-i imaginea să pară și mai insignifiantă.

Lev merse până în colțul cel mai îndepărtat al camerei și o cuprinse cu privirea. Locul acesta mic îi fusese dat unui bărbat ca să și-l transforme în spațiu personal – era absolut sigur că felul lui de a fi trebuia să fi lăsat un semn. Nara rămase lângă ușă, temându-se să nu deranjeze procesul, ca un observator sceptic. Lev o întrebă:

— *Ce vezi*?

Ea își aruncă privirea prin încăpere, foarte încrezătoare, îndoindu-se că va vedea ceva interesant. Lev o conduse lângă el.

— *Stai lângă mine.*

Ea se așeză lângă el, privind camera din aceeași poziție. Spuse:

— *Văd un pat.*

Lev făcu un pas și se uită sub pat. Era o pereche de bocanci acolo. Le examină tălpile: erau greoaie, încălțăminte standard din piele neagră, prea călduroase pentru Afganistan, abandonate pentru că nu erau practice. Se ridică și-și strecură mâna sub saltea, pipăind. Nu era nimic acolo. Trecând la birou, descoperi că fusese curățat. Nu conținea nicio hârtie. Se uită în coșul de gunoi. Niciun rest nu fusese aruncat. Lev îi spuse Narei:

— *Și să nu găsești nimic poate reprezenta o descoperire utilă. Fuga lui nu a fost o decizie spontană sau un impuls de moment. S-a gândit mult la ea. Și-a făcut curățenie în cameră. Se aștepta să fie percheziționată.*

Lev deschise sertarul și fu surprins să-și vadă propria reflexie uitându-se la el. Era o oglindă decorată, mai mare decât portretul lui Lenin, o oglindă de perete. O ridică și se uită la ea cu atenție. Era grea, o antichitate argintată, cu un model încrustat pe margine. Își aruncă ochii prin cameră.

— *Asta de unde-a răsărit*?

Nara arătă spre tabloul lui Lenin.

— *N-o fi schimbat oglinda cu Lenin*?

— *Nu, e mult mai mică decât tabloul care-a fost agățat acolo înainte.*

Lev se uită la suprafața oglinzii: marginile erau pline de urme de degete.

— *S-a umblat mult cu oglinda asta.*

Trecând pe rusă, i se adresă soldatului care stătea lângă ușă:

— *Ai idee de unde e oglinda asta*?

Soldatul clătină din cap că nu. Lev îl întrebă:

— *Unde-i baia*?

Cu oglinda sub brațul lui, Lev și Nara îl urmară pe soldat în baie, o încăpere întunecoasă distrusă serios de lupte: ferestrele erau sparte și fuseseră înlocuite temporar cu scânduri. Oglinzile fuseseră făcute praf.

— *Aici nu-i nicio oglindă.*

Lev i se adresă din nou soldatului:

— *Tu cum te bărbierești*?

— *Nu locuiesc aici.*

Lev ieși în grabă înapoi pe coridor, studiind diferitele urme de pe pereți. Găsi una care părea potrivită. Agăță oglinda: era de aceeași mărime, se întorsese la locul ei. Se uită la Nara.

— *A luat de pe hol una din oglinzile nesparte și a ținut-o la el în cameră.*

Nara se dădu mai aproape, începând încet-încet să înțeleagă procesul la care asista, entuziasmată de descoperire.

— *Pe ofițer îl interesează cum arată*?

— *Și asta ce înseamnă*?

— *Că e superficial*?

— *Că a cunoscut o femeie.*

PROVINCIA KABUL
CARTIERUL MURAD KHANI
ÎN ACEEAȘI ZI

Nara se dovedi neprețuită în evaluarea listei de femei cu care intrase în contact ofițerul dezertor. Cunoștea majoritatea numelor, fie personal, fie numai după reputație, și le putea elimina cu ușurință pe cele care nu și-ar fi permis niciodată să se implice într-un scandal amoros. Lev nu era prea convins că tânăra lui protejată înțelegea că dragostea poate face până și caracterele cele mai demne de încredere să se poarte în mod neașteptat, îndoindu-se că Nara fusese vreodată îndrăgostită. Dar se hotărî să accepte observațiile ei inițiale, el cunoscându-le mult prea puțin pe femeile de pe listă.

Cu toate că Fiodor Mazurov petrecuse trei luni în această țară, nu avusese prea multe ocazii de a avea o relație amoroasă. Spre deosebire de multe zone de conflict și capitale, în Kabul nu existau bordeluri, deși Lev auzise de câteva ori de la figurile militare importante de dorința de a înființa unul, pentru afluxul de soldați. Femeile ar fi trebuit aduse din alte țări, eventual de la aliații comuniști din Est, transportate în cutii de cartușe sau obuziere de artilerie, iar bordelul n-ar fi fost un stabiliment comercial, ci parte a infrastructurii militare, ținut secret ca nu cumva să ofenseze pioșenia populației locale. Acest proiect, care purta, fără îndoială, vreun nume de cod porcos, nu fusese încă implementat, așa că tânărul ofițer se îndrăgostise, probabil, de o femeie afgană. Statutul femeilor în această țară nu le permitea să vândă în magazine sau să piardă vremea prin ceainării, și exista o șansă foarte redusă de a le întâlni pe stradă. Nara era absolut convinsă că femeia face parte din înalta societate, singura categorie socială în cadrul căreia exista o oarecare integrare de gen.

Studiind lista de întâlniri și sarcini ale ofițerului, ieșea în evidență o singură femeie. Avusese întâlniri regulate cu un ministru afgan, membru al noului guvern, care avea o fată de vreo douăzeci și cinci de ani, cu studii superioare, care vorbea fluent limba rusă și îi servea ministrului drept interpret.

La adresa indicată găsiră o casă construită în stil tradițional, cu pereți de lut și multe decorațiuni, veche de câteva sute de ani. Multe case asemănătoare fuseseră distruse, iar acest meșteșug nu mai definea întregi cartiere, existând numai sub forma unor exemple izolate, rămășițe singuratice. Fiind amplasată pe o stradă veche și îngustă, colorată cu maro și roșu aprins, lui Lev i se părea normal ca dragostea să se fi refugiat într-una dintre puținele zone cu o arhitectură frumoasă care mai rămăseseră în picioare. Pe vremuri un cartier bogat, pe gustul claselor superioare, acum era greu să mai consideri privilegiată vreo zonă a orașului. Nu erai în siguranță nicăieri, nu erai protejat nicăieri de izbucnirile de violență.

Lev nu bătu la ușă, ci apucă zăvorul greu de fier. Era un model vechi. Gravurile decorative erau completate de măiestria meșteșugarilor, făcându-l mai greu de deschis decât majoritatea încuietorilor moderne. Nara era îngrijorată.

— *Și dacă mă-nșel*? *Omul ăsta e ministru.*

Lev dădu din cap.

— *O să dăm de bucluc. Dar dacă încercăm să obținem mandat o să-l jignim pe ministru și o să-i dăm suspectului suficient timp s-o întindă. Deci șmecheria e…*

Lev își duse degetul la buze, sugerându-i Narei să tacă. Dacă se înșelau, aveau să se strecoare fără a lăsa vreo urmă a percheziției făcute. Auzind, în cele din urmă, clicul zăvorului antic, Lev împinse ușa.

În cazul în care presupunerile se dovedeau corecte, părea improbabil ca ministrul să fi fost

implicat personal sau măcar conștient de situația în care se află fiica lui. Riscurile erau prea mari pentru ministru și, judecând după dosarul lui, era un politician mult prea abil ca să nu realizeze dimensiunea repercusiunilor, nu atât din partea aliaților sovietici, cât a colegilor săi afgani. Să lucrezi cu sovieticii era una, dar era cu totul altceva să-ți măriți fata cu un soldat sovietic. Lev se îndoia că tinerii apucaseră să părăsească deja orașul, deși, la nivel personal, spera că exact asta făcuseră. Lev nu oscila deloc – era cu totul de partea tinerei perechi. Aproape sigur, fata, care se numea Ara, îl adăpostea pe iubitul ei, punând la cale următoarea mișcare, considerând că pot aștepta să treacă primul val de căutări și să-și înceapă călătoria imediat ce atenția celor care îl căutau s-ar fi concentrat în alte direcții.

Era o casă neobișnuit de mare, iar parterul era gol. Nara și Lev urcară scările în liniște, ca niște tâlhari. Atât de tânără și lipsită de experiență era Nara încât părea mai degrabă că joacă un rol, ca și cum ar fi fost un exercițiu de spionaj, și nu un act în sine. Ajunseră la o ușă închisă. Lev o deschise. Ara era așezată la un birou, cu hârtii împrăștiate în față, cu spatele la ei. Îi auzi intrând, se ridică și se întoarse, uluită și speriată. Nu mai aveau ce să facă, decât să treacă la percheziție. După ce așteptă o clipă să-și recapete calmul, fata spuse în rusă:

— *Cine sunteți*? *Ce căutați în casa mea*?

Era deosebit de frumoasă, avea postura și semeția pe care ți le oferă de obicei privilegiile și educația. Șocul ei era sincer. Cu toate acestea, indignarea era forțată, vocea îi tremura nu de furie, ci de neliniște, un ton destul de diferit. Dezertorul se afla aici, Lev era convins de asta.

Lev își aruncă privirea prin cameră. Nu se vedea nicio ascunzătoare. Îi vorbi Arei în dari:

— *Numele meu este Lev Demidov. Sunt consilier special al poliției secrete. Unde e*?

— *Cine*?

— Ara, ascultă-mă bine: *există o cale ca toate acestea să se termine cu bine. Fiodor Mazurov se poate întoarce la datorie, poate să spună că s-a îmbătat sau că l-a lovit dorul de casă sau că a crezut că are zi liberă. Nu contează ce scuză folosește. Putem să fabricăm o minciună. Nu lipsește decât de optsprezece ore. Are un dosar militar fără pată. Este prima lui misiune în străinătate. Mai mult, tatăl tău e ministru. Nimeni nu-și dorește o situație stânjenitoare sau un scandal, sovieticii vor ascunde asta bucuroși dacă pun mâna pe el. Putem rezolva problema dacă lucrăm împreună. Am nevoie de ajutorul tău. Unde-i*?

Deși era gata să mintă, pe Ara o tentă oferta lui. Lev făcu un pas în față, apropiindu-se de ea, încercând să-i arate că nu era o cursă.

— Nu avem prea mult timp la dispoziție. Dacă mă minți și îl găsesc ceilalți înainte să ajungem la o înțelegere, s-ar putea să nu mai primești aceeași ofertă. Și o să vă găsească, e o chestiune de ore. Nu suntem singurii care îl caută. Nu suntem singurii în stare să tragă concluziile care ne-au adus aici.

Ara se uită la Lev, apoi la Nara, analizând situația.

— Habar n-am despre ce vorbiți.

Avea o voce stinsă și abia fu în stare să termine negarea, cu cuvinte care se împrăștiară. Lev oftă.

— Atunci să-i chem pe soldați să percheziționeze casa? *Ajung aici în câteva minute. O să spargă pereții și o să vă distrugă toată mobila.*

Pusă în fața acestei variante, Ara abandonă prefăcătoria și lăsă capul în jos. Se duse la ușă, apoi se întoarse spre Lev, implorându-l:

— Pe cuvântul dumneavoastră că ne veți ajuta?

— Pe cuvântul meu.

Ea îi studie chipul, încercând să găsească acolo un semn că e un om bun. Era greu să-ți dai seama

ce concluzie a tras. Mai degrabă, acceptase ideea că nu avea altă șansă, așa că îi conduse jos, descuie o ușă și îi băgă într-o pivniță.

Pivnița servea drept magazie de provizii, cu tavanul ei jos și curbat exploatând aerul rece în mod natural. Ara aprinse o lumânare, scoțându-l la iveală pe Fiodor Mazurov într-un colț, încremenit la vederea ei însoțită de doi agenți ai poliției secrete. Lev îi spuse în rusă:

— *Stai liniștit. Pot să te ajut. Dar trebuie să faci întocmai ce-ți spun eu.*

Mazurov rămase tăcut. Lev observă că avea pumnii încleștați. Cu siguranță era și înarmat și gata să moară pentru femeia iubită. Cu sinceră curiozitate, nu cu cinism batjocoritor, Lev îl întrebă:

— *Spune-mi și mie, ce aveați de gând să faceți*? *Să fugiți împreună*?

Ara își luă iubitul de mână. Era un semn de afecțiune foarte îndrăzneț pentru o femeie afgană și Nara reacționă vizibil la acest gest. Mazurov răspunse:

— *Aveam de gând să ajungem în Pakistan.*

Vorbea fără convingere. Era o misiune nebunească. Nu doar că erau obligați să treacă de punctele de control sovietice, dar și de întăriturile de pe graniță ale insurgenților. Dar Lev nu era în postura de a critica acțiunile hazardate. Simțind o puternică empatie față de ei, își dădu seama că nu era vorba numai de înțelegere sau compasiune – își dorea să plece cu ei. Planul lor îi aminti de propria-i încercare de a ajunge la New York, curajoasă și nebunească în aceeași măsură. Întrebă:

— *Și aveați de gând să trăiți fericiți în Pakistan*?

Fiodor tocmai se pregătea să contrazică această idee, dar își înghiți cuvintele. Lev ghici care era adevărata lor destinație.

— *Voiați să cereți azil politic*? *La cine*? *La americani*? *Voiați să vă protejeze ei*?

Asta i-ar fi adus cu siguranță execuția. Era esențial să nu dezvăluie nimănui această parte a planului pentru ca Lev să poată încheia o înțelegere și să-i salveze viața lui Fiodor. Trebuia ca ei să descrie ultimele optsprezece ore ca pe o lipsă temporară a încrederii, o noapte de plăcere sexuală. Judecând după preocupările superiorilor săi pentru înființarea unui bordel, scuza aceasta avea șanse să fie primită cu oarecare simpatie. Toți așteptau ca Lev să vorbească, în timp ce el evalua situația.

— Mai întâi, vreau să mă asigur că o să faceți tot ce vă spun. Lăsați baltă planul cu Pakistanul. Oricum e o nebunie. Dacă nu vă omoară sovieticii, vă omoară mujahedinii. Apoi, tu trebuie să te întorci la post și să juri credință armatei. Să-i convingi că așa ceva n-o să se mai întâmple.

Detaliile planului pe care îl improviza fură întrerupte de un zgomot ce venea de deasupra. Era cineva la ușă. Lev se uită în susul scărilor, auzind voci, și o întrebă pe Ara:

— Tatăl tău?

Ara dădu din cap că nu. Erau mai mulți pași. Dintr-odată, câțiva soldați sovietici dădură buzna în pivniță. Mazurov întinse mâna după armă. Sovieticii ridicară armele și țintiră și spre el și spre Ara. Prins în capcană, înconjurat, tânărul ofițer își aruncă arma pe podea, ridicând mâinile deasupra capului.

Ara se uită la Lev cu un reproș otrăvit.

— Ne-ați promis!

Lev nu înțelegea de unde au apărut. Nu-și divulgase planurile: nu spusese nimănui unde se duc. Se întoarse încet spre Nara. Ea stătea în picioare chiar în spatele lui, cu mâinile la spate. Sub privirea lui fixă, îi spuse:

— Căpitanul mi-a cerut să-l informez de toate mișcările noastre.

Lev făcuse o greșeală de amator. Crezuse că i-au dat-o pe Nara drept parteneră ca să o învețe. I-o

dăduseră drept parteneră ca să-l spioneze. Având în vedere dosarul lui, era firesc ca ofițerul să-și ia asemenea precauții când avea de-a face cu un dezertor.

Fiodor Mazurov fu scos sub pază armată. Uitându-se la el, Ara rămase tăcută, conștientă că orice gest de afecțiune putea să-i provoace pe soldații afgani. Pe ea nu o arestară: un asemenea eveniment l-ar fi făcut de rușine pe ministru. Pedeapsa avea să-i fie hotărâtă și adusă la îndeplinire de tatăl ei. Dacă era șireată, putea să nege că-l iubește și să arunce toată vina pe umerii lui, susținând că el era înnebunit după ea. Dar era îndrăgostită, iar Lev se îndoia că avea să nege, chiar dacă asta avea să-i aducă rușinea și, cu siguranță, multe necazuri.

Rămas printre ultimii în pivniță, Lev îi spuse stagiarei sale, Nara Mir:

— *Ai ceea ce-i trebuie unui agent excelent.*

Ea luă comentariul drept ceea ce părea a fi, nereușind să-i înțeleagă implicațiile.

Zâmbi.

— *Vă mulțumesc.*

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL MURRAD KHANI
ÎN ACEEAȘI ZI

Curentul era întrerupt în tot cartierul, așa că Nara trebuia să-și termine rugăciunea de seară la lumina unei lămpi cu gaz acoperite cu funingine. Se gândea la viața dezertorului, ofițerul Fiodor Mazurov, și a iubitei sale, Ara, o femeie pe care Nara o admirase ca pe o figură progresistă a cartierului. Educată, angajată și inteligentă, Ara fusese un model pentru ea. Deși se comportase așa cum îi cereau obligațiile, se întrebă dacă procedase corect informându-l pe căpitanul Vașcenko de faptul că Ara era principala lor suspectă. Dacă n-ar fi făcut-o, Lev ar fi reușit să-i salveze pe amândoi. Și totuși, nu se putea spune că situația lor dificilă era vina Narei. Ea nu făcuse decât să raporteze acțiunile lor. Ei purtau toată răspunderea. Nefiind convinsă de propria-i judecată, rugăciunea Narei fu întreruptă de îndoieli. Ara avea să sufere rușinea, poate și violența fizică. Oricât de liberal ar fi fost tatăl ei ca ministru comunist, politica în privința aspectelor sexuale era diferită de politica propriu-zisă, iar atitudinea lui cu privire la această poveste de dragoste era conservatoare. Fiodor urma să fie judecat de Curtea Marțială. Ara avea să fie judecată și condamnată de tatăl ei.

Respirând adânc, fără urmă de calmul și echilibrul pe care spera să le obțină prin rugăciune, își strânse covorașul. O femeie nu trebuia să se roage în public, se punea accent pe închinatul în intimitate. Cu toate că nu existau motive de ordin teologic care să o împiedice să se roage într-o moschee, condițiile erau atât de stricte încât făceau rugăciunea în public o povară. Ultima oară fusese acuzată că s-a dat cu parfum, admițând în cele din urmă că se spălase pe mâini cu săpun și că s-ar

putea ca săpunul să fi fost parfumat. După umilința de a fi mirosită de un juriu întreg alcătuit din bărbați, acum se ruga în intimitate.

Uitându-se prin camera ei, la covorașul pentru rugăciune, la haine, dulap, scaun, lampă, se gândi la lecția primită de la tovarășul Demidov. Dacă i-ar fi percheziționat vreun agent camera, singurele obiecte personale care puteau oferi ceva distinct și controversat în ceea ce-o privea erau cele primite de la sovietici – un caiet de exerciții și un stilou ieftin. De obicei, când voia să studieze, trebuia să-și strecoare manualele în cameră pe furiș. Cărțile erau ascunse afară, înfășurate în plastic ca să le ferească de intemperii și de noroi, într-o crăpătură din zidăria de cărămidă plină de noroi a străzii înguste. Era dificil să le scoată fără a fi văzută de vecini sau de băieții care se jucau pe alee, iar ea se întreba adesea dacă nu cumva este exagerat de precaută, dacă nu cumva instructajul nu i-a afectat judecata. Precauția ca tactică avea sens: dacă părinții ei primiseră cu răceală înscrierea ei la universitate, era greu să-și imagineze furia lor la ideea noului ei loc de muncă în poliția secretă afgană.

Memar, tatăl Narei, era unul dintre cei mai importanți arhitecți din țară. Numit șef al breslei, fusese ales să țină legătura cu funcționarii statului, ceea ce-l făcea una dintre cele mai influente voci în privința oricărui proiect major de construcții la Kabul. Un veteran al meseriei sale, cunoscut ca maestru, *ustad,* conducea un program pentru ucenici din care făcea parte și fratele mai mare al Narei. Fratele ei își bătea joc de avantajele de care se bucura. Leneș, își petrecea majoritatea timpului făcând curse pe străzile din Kabul cu o motocicletă de import, personalizată, impresionându-și prietenii. Frumușel și popular, era mai interesat de socializare decât de studiu. Nara nu fusese întrebată niciodată dacă ar vrea să se înscrie în program, nici nu vizitase vreodată șantierele tatălui

ei. Nu doar că îi era refuzată posibilitatea de a-i călca pe urme în carieră, o asemenea posibilitate nu era nici măcar de imaginat. El nu-și discuta niciodată problemele cu ea. Ca să afle ceva despre el, fusese nevoită să investigheze de una singură, ascultându-i conversațiile private, citindu-i scrisorile – ca o prevestire a meseriei pe care avea să și-o aleagă.

Reușise să afle că el se mutase de la țară la Kabul în tinerețe, fiind susținut financiar de tatăl său, care se îmbogățise traficând piei de animale și lână de caracul la granița dintre China și Afganistan. Venise hotărât să-și susțină familia rămasă acasă, într-un sat care suferea de pe urma recoltei slabe în toiul uneia dintre cele mai severe perioade de secetă pe care le cunoscuse țara. Dornic să se integreze în pătura de mijloc, se temea să nu pară provincial din cauza conservatorismului religios. Bogat și pios, avea două forțe conducătoare în viață: religia și comerțul, două energii care nu se aflau în armonie chiar tot timpul. Perspicacitatea lui când era vorba de afaceri îi permisese unele compromisuri. Nara fusese înscrisă la școală pentru că și fetele clienților săi erau înscrise. Îi tolerase decizia de a renunța la *chador*[8] numai pentru că nici clienții săi nu-și obligau fiicele să-l poarte. O fiică fără văl reprezenta un puternic semnal social, care data încă din 1959, când femeile din familii burgheze apăruseră fără văl la celebrarea Zilei Independenței la Kabul. Dar Nara nu-și făcea iluzii că toleranța tatălui ei ar fi mai mult decât o simplă strategie de afaceri. În adâncul inimii, era strict și pios și educația ei îl deranja foarte tare. Obținuse tot ceea ce-și propusese în afaceri. Nu și în ceea ce privește familia. Copiii lui erau un băiat prostănac și o fată nemăritată.

Nara își petrecea multe ceasuri gândindu-se cu îngrijorare la ruptura din familia ei. Nu doar că era nemăritată, dar nici nu o curta nimeni, nici măcar

fiii celor din elită, care pretindeau a fi deschiși la minte în privința educației ei. De fapt, până și cel mai liberal dintre bărbați prefera o soție tradițională, cu siguranță motivul din care Ara cea educată riscase să aibă o relație cu un militar sovietic. Nimeni altcineva nu s-ar fi îndrăgostit de ea. Era la fel de valabil și în cazul Narei. Diferența era că ea se resemnase cu soarta ei.

Nara ar fi putut să ia decizia de a se rupe de familia ei și a se muta. Totuși, în ciuda felului lor dificil de a fi, își iubea părinții și înțelegea că i-ar pierde complet dacă s-ar muta. Nu ar fi vizitat-o. Ea n-ar fi putut accepta că ei nu vor să facă acest compromis. Tatăl ei mai făcuse compromisuri și înainte: întreaga lui carieră era bazată pe ele. Compromisul era viitorul țării. Noul președinte afgan înțelesese și el asta. Făcuse un compromis în privința chestiunilor legate de credință. Mulți dușmani ai statului susțineau că nu poți să lucrezi pentru Partidul Democratic al Poporului din Afganistan și să rămâi, în același timp, și musulman. Pretindeau că a fi comunist înseamnă a bombarda moschei și a da foc Coranului. Noul președinte adoptase o atitudine conciliantă în privința Islamului. Chiar și în chestiunea arzătoare a educației femeilor, argumentul în favoarea acesteia fusese extras din cărțile sfinte, citând paragraful din Coran care descria geneza bărbatului și a femeii:

O singură celulă, din care a creat perechea ei, iar din ele a împrăștiat mulțimi de bărbați și de femei.

Ideea de egalitate avea un fundament religios. Nara trebuia să comunice cumva asta și părinților ei. Poate credința ei lua altă formă decât aceea pe care o recunoșteau ei, dar era la fel de puternică. Își considera familia un prototip, un microcosmos al întregii națiuni. Dacă renunța la familia ei, cum

putea să mai depună eforturi pentru unificarea țării?

Nara se duse la culcare, prea obosită ca să mai citească sau să mai gândească. Voia să doarmă, fiind extenuată de evenimentele zilei. Tocmai se pregătea să sufle în lampă, când auzi un zgomot. Părinții și frații ei nu erau acasă. Plecaseră în vizită la niște rude de la țară, în afara Kabulului, o familie cu care Nara nu întreținea niciun fel de relații. Familia lărgită reprezenta partea cea mai rea a tradiției și n-o acceptau nici măcar ca oaspete. Se ghemui pe pat și deschise fereastra. Proprietatea era construită pe coasta unui deal. Ei locuiau la ultimul etaj. Se uită pe alee, spre ascunzătoarea cărților ei. Nu se vedea nimic. Auzi din nou zgomotul, un scârțâit. Venea din apartament.

Se dădu jos din pat și ieși din cameră, mergând fără zgomot în picioarele goale spre ușa de la intrare. La apartamentul lor se ajungea urcând o scăriță îngustă din cărămidă. Ori de câte ori cineva urca scările, cadrul de lemn al ușii scârțâia. De obicei, Narei nu-i era frică de nimic, nici măcar când era singură. La baza scărilor exista o portiță de protecție, un grilaj din bare groase de oțel. Poarta era închisă cu lacătul. Niciun nepoftit nu avea cum să ajungă la ușa principală. Nara făcu un pas în față și își lipi urechea de șipcile ușii. Așteptă.

Nu se știe dacă din cauza forței cu care fu sfărâmată ușa sau din cauza șocului, Nara căzu la pământ, văzând doi bărbați intrând în apartament, izbind la o parte resturile cadrului de lemn al ușii. Corpul Narei reacționă mai rapid decât mintea ei – se ridică în picioare, împleticindu-se spre dormitor. Unul din bărbați o izbi și o trânti la pământ. Zgâriindu-l cu unghiile, reuși să se smulgă de sub el ca să ajungă în dormitor. Când se ridică în genunchi, o lovi al doilea bărbat. Durerea era diferită de tot ceea ce simțise până atunci, ca o

detunătură în stomac. Se prăbuși și se făcu covrig, încercând să-și recapete suflarea. Omul se uită fix la ea cu ochii încărcați de ură; un străin care îi vorbi cu atâta furie în glas de parcă ar fi cunoscut-o personal.

— *Ți-ai trădat țara*!

În acest timp, al doilea bărbat se năpusti asupra Narei, țintuind-o de podea. Se așeză pe pieptul ei, greutatea lui tăindu-i respirația. Luă notițele ei în mână și începu să le rupă, pagină cu pagină de text ordonat, citatele din Stalin, lecțiile predate de Lev Demidov, sfâșiate, căzându-i în jurul feței. Luă un pumn de hârtie și încercă să i-l bage pe gât. Ea își strânse buzele. Bărbatul răspunse ridicându-se de pe stomacul ei, eliberând presiunea, înainte de a se lăsa din nou asupra ei. Când ea icni, îi îndesă hârtia în gură, apăsând-o cu oasele degetelor de dinți și umplându-i gura. Apoi, bărbatul de deasupra ei comentă:

— *Ți-a trebuit educație*…

Nara nu mai putea să respire. Îl zgârie pe față. El îi dădu mâinile la o parte, îndesându-i și mai multă hârtie în gură. Era deja prea multă, o apăsa pe gât, făcând-o să se înece. Ea se zbătea, neajutorată, agățându-se de cearșafurile de pe pat și trăgându-le în jos.

Incapabilă să se concentreze, cu vederea încețoșată, mâinile ei prinseră un obiect – stiloul cu care își lua notițe. Apucându-l strâns, îl înțepă pe atacator cu vârful peniței. Acesta îi pătrunse în gât. Era slăbită din cauza atacului, dar reuși să-l înfigă destul de adânc cât să-l facă să țipe. Mâinile lui se desfăcură. Eliberată din strânsoarea lui, scuipă o parte din note, trăgând puțin aer în piept. Putând din nou să vadă, își adună gândurile și îi reveniră forțele, așa că înfipse stiloul mai adânc, împingând cu toată puterea și simțind sângele bărbatului scurgându-i-se pe mână. El se rostogoli și căzu pe o parte.

Nara se ridică în picioare, nevenindu-i să creadă că e liberă dintr-odată, și scuipă și restul notițelor. Sări pe pat, îndepărtându-se cât de mult se putea în camera cea mică. Al doilea bărbat era lângă partenerul său. Îi scoase stiloul din gât, făcând sângele să țâșnească. În momentele de confuzie care urmară, în timp ce bărbatul se chinuia să oprească hemoragia, Nara calculă distanța până la ușă. Ar fi trecut prea aproape de atacatorii ei. Chiar dacă reușea să se strecoare, tot ar fi prins-o în camera de zi sau pe scări. Simțind răcoarea nopții pe picioarele goale, se întoarse cu fața spre fereastră. Era singura ei șansă să scape. Păși pe pervaz și urcă spre acoperiș.

Pentru că nu era curent, nu venea nicio urmă de lumină dinspre stradă. Orașul era în beznă, pana de curent întinzându-se peste cartier ca o pată de petrol, împrăștiindu-se peste vale și în sus, spre dealurile îndepărtate, întreruptă numai de licărul lămpilor cu gaz și al lumânărilor. Proprietățile mai scumpe și clădirile guvernamentale aveau generatoare pe motorină și sclipeau: ghetouri de lumină. Auzi mâna atacatorului rămas în picioare plesnind peste acoperiș, chiar lângă ea, și sări în partea cealaltă, cu picioarele goale pe ciment, îndreptându-se spre casa vecină, fără a reuși să distingă întunericul de pe acoperișuri de întunericul spațiilor dintre ele. Când degetele de la picioare ajunseră la marginea acoperișului ei, sări cât putu de sus. Picioarele i se răsuciră în aer înainte de a ateriza pe celălalt acoperiș. Făcu o tumbă, se ridică și o luă din nou la goană. Simți vibrații puternice când atacatorul aterizâ și el după ea. Nu se uită înapoi, alergând cât o țineau picioarele, cu tălpile goale pe cimentul aspru, iar ochii începură să i se obișnuiască cu bezna. Sări din nou, aterizând cu agilitate pe următorul acoperiș. Abia făcuse câțiva pași când simți din nou vibrațiile – pierdea teren. Incapabilă să reziste tentației de a se uita în urmă, văzu o formă

întunecată la numai câțiva metri în spatele ei, cu brațele întinse spre ea. Disperată, se întoarse, calculând distanța. Era prea departe. Nu avea cum să sară atât de mult. Dar nu avea nimic de pierdut. Picioarele ei părăsiră acoperișul și trupul îi săltă prin aer. Pentru o clipă, fu convinsă că avea să aterizeze în siguranță, apoi începu să cadă, chiar pe lângă marginea acoperișului, lovindu-se de zidul casei. Se prăbușea la pământ. Se prinse cu o mână de pervazul unei ferestre. Aceasta nu-i putu susține greutatea, îi alunecară degetele și căzu din nou, aterizând cu greu.

Zăcea întinsă, neclintită, nesigură că se poate mișca. Punându-și corpul la încercare, se ridică și simți durere, dar nu suficientă încât să o oprească. Așteptă ținându-și răsuflarea. El nu sărise – l-ar fi auzit. Se uită la cerul plin de stele al nopții și îi văzu silueta întunecată la marginea acoperișului. Dispăru. Căuta o altă cale să coboare.

Se ridică, șchiopătând de-a lungul aleii, împiedicându-se, alergând și întorcându-se orbește. Pana de curent era singurul ei avantaj, pentru că o făcea mai greu de urmărit. Ajungând la o stradă principală, fără a avea idee nici unde e, nici cât de mult alergase, văzu o femeie care intra într-o casă. Alergă spre ea, implorând-o:

— *Ajutați-mă*!

Nara era indecentă, pe jumătate goală și plină de mizerie și noroi. Femeia închise ușa.

Curentul reveni dintr-odată. Felinarele stradale licăriră cu un zgomot deasupra ei, luminându-i poziția.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL KARTA-I-SEH
BULEVARDUL DARULAMAN
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev fuma de câteva ore, de când se întorsese de la arestarea ofițerului dezertor, în încercarea de a suprima un sentiment de neliniște aproape insuportabil. Ascultând planurile puse la cale de către cei doi îndrăgostiți care sperau să pornească într-o călătorie imposibilă, își amintise nu doar de ambițiile lui spulberate de a ajunge la New York, ci și de călătoriile pe care le făcuse împreună cu Raisa, prin toată Uniunea Sovietică și la Budapesta. Văzându-le hotărârea, așa greșită cum era, fu silit să se întrebe de ce abandonase visul de a rezolva asasinatul Raisei. Își reaminti ce condiții i se puseseră. Nu putea părăsi Afganistanul fără a aduce ruina asupra fiicelor sale acasă, la Moscova. Totuși, sfatul pe care-l oferise lui Fiodor și Arei era adevărat: ar fi întâmpinat dificultăți insurmontabile să ajungă în Pakistan. Șoselele erau controlate de trupele sovietice, prin aer survolau avioane de luptă și elicoptere, în timp ce munții și cărările lor erau în stăpânirea insurgenților afgani, care ar fi ucis un sovietic imediat ce l-ar fi văzut, fie el dezertor sau nu. Și totuși, eșecul lor avea ceva nobil. Nu putea nega romantismul unei asemenea aventuri. Se gândi la Elena: era genul de plan în care s-ar fi implicat și ea dacă s-ar fi născut aici, în Kabul.

Treptat, în mijlocul acestor gânduri, deveni conștient de un zgomot, de un ciocănit nerăbdător la ușa lui. Nu-și lăsă pipa jos și rămase întins pe pat – curios dacă zgomotul era real sau imaginar. N-avea nici cea mai mică intenție să se ridice, mulțumindu-se să aștepte și să vadă. Urmă o a doua încercare, încă și mai violentă decât prima,

însoțită de un țipăt. Era o voce de femeie. Lev trase adânc din pipă și rămase perfect nemișcat, ținând în plămâni fumul prețios. Nu făcu niciun gest să se ridice sau să deschidă ușa, rămânând pasiv și nemișcat. Vocea îl strigă pe nume:

— *Lev Demidov*!

Suflă fumul, urmărind formele pe care le lua în aer, și se scărpină într-o parte a feței sale nebărbierite, apoi decise că femeia era reală, nu imaginară. Strigă cam vrând-nevrând:

— *E deschis*!

Vocea abia dacă-i era mai mult decât o șoaptă. Și ea nu-l auzise. Bătu din nou. Făcu un efort imens să ridice vocea:

— *E deschis*!

Ușa se deschise și o femeie plină de noroi se năpusti înăuntru. Închise ușa și o încuie cu cheia înainte de a cădea grămadă la podea, plângând în hohote. Părul îi cădea pe față, nepieptănat și în dezordine. Se uită în sus la Lev. Era Nara Mir: cea mai promițătoare stagiară a lui. Deși se afla la numai câțiva pași de el, cu corpul învinețit și plin de noroi, adresându-i-se direct – o figură demnă de milă care ar fi stârnit, cu siguranță, simpatia oricărui om normal –, Lev se simți deconectat de ea. Experiența semăna cu o scufundare în apă, uitându-se în sus la această femeie. Aparțineau unor lumi diferite: a lui era caldă și calmă, în timp ce a ei era rece și tulburată. Senzația nu era niciuna de indiferență, nici de împietrită nepăsare. Voia să știe ce spune ea și era interesat să afle ce i se întâmplase. Simțind energia ultimului fum tras, inspiră adânc pe nas și își imagină că, dacă zeii chiar există, se uită la omenire așa cum el, Lev, se uita acum la Nara, observatori distanți ai evenimentelor ce li se desfășoară înaintea ochilor.

Lev închise ochii.

•

Nara tăcu. Mentorul ei, enigmaticul Lev Demidov, omul la care alergase la nevoie, aruncase

o singură privire stării ei nenorocite și adormise. Nu o luase în brațe, nu o alinase cu promisiunea că o s-o protejeze. Profesorul o lăsase să rămână pe podea, învinețită și plină de sânge, fără a se oferi s-o ajute și fără a-și exprima, cel puțin, îngrijorarea. În mod ciudat, lipsa de atenție avu un efect calmant asupra ei. Era, de departe, persoana cea mai competentă din încăpere. Se ridică și merse spre pat, privindu-și mentorul cu o pipă care-i ieșea din palma desfăcută, cu capul și picioarele căzute, ca ale unei marionete căreia i s-au tăiat sforile. Simțea mirosul de opiu. Nu știuse că e narcoman, dar acum i se părea evident. Era ciudat, cu mintea aiurea, nedemn de încredere, dar era greu, atunci când judecai străini, să nu crezi că excentricitățile lor se datorau faptului că veneau de pe alte meleaguri.

Preluând controlul, începu să-și analizeze situația. Era într-o casă, dincolo de o ușă încuiată. Dacă nu s-ar fi aprins luminile stradale, ar fi putut ajunge la apartament fără să fie văzută. Dar se aprinseseră, așa că fusese urmărită până aici, nereușind să scape de atacator. Se duse în grabă la fereastră și se ghemui, privind afară. Se așteptase să vadă un singur bărbat, dar pe stradă era agitație: cel puțin cinci, șase bărbați. Nu le distingea fețele. La baza scărilor se adunase o gloată furioasă. Fără îndoială, imaginea unei femei pe jumătate goale alergând spre apartamentul unui consilier sovietic în toiul nopții atrăsese atenția vecinilor. Atacatorul ei ajunsese la numai câteva secunde după ea: era deja în mijlocul mulțimii, agitând și stârnind oamenii. Nu voia să cedeze. Organizau un grup, o bandă de linșaj ca să-i ucidă pe amândoi, exact cum se întâmplase în Herat, unde fuseseră executați și consilieri sovietici, și femei.

Stabilindu-și poziția în oraș în raport cu organizațiile guvernamentale, Nara încercă să-și dea seama din ce direcție ar putea veni ajutorul. Ambasada Uniunii Sovietice se afla în capătul

dinspre sud al Bulevardului Darulaman. Avea nevoie de un telefon. Se retrase de lângă fereastră, întorcându-se lângă pat, la Demidov. Dormea dus. Abandonându-l pe profesor, căută prin apartament, dar nu reuși să găsească niciun telefon. Pentru un om care credea că percheziția obiectelor personale poate spune multe despre caracterul unei persoane, avea ciudat de puține lucruri. În tot apartamentul lui era mai puțină mobilă decât avea ea în cameră. Dacă nu cumva o orbise panica, nu vedea nimic folositor. Cercetă din nou apartamentul, gândindu-se că, în graba ei, nu a reușit să vadă telefonul. La cea de-a doua căutare descoperi priza din perete și se holbă la ea cu privirea pierdută, până să reușească să înțeleagă că nu avea telefon. Se potrivea cu felul lui de a fi. Nu voia să fie contactat sau deranjat. Șansa lor de scăpare dispăruse. Cu panica crescându-i în piept, se lăsă în jos lângă mentorul ei, scuturându-l cu violență de ceafă. Dacă telefon n-avea, poate avea măcar un pistol.

— *Treziți-vă*!

Ochii lui se rostogoliră ca două bucăți grele de piatră, dând la iveală albul pentru o clipă. Nara alergă la bucătărie, umplu cu apă rece un pahar murdar, se întoarse lângă pat și i-o aruncă în față.

•

Lev deschise ochii și atinse picăturile de apă de pe față. Uitase deja evenimentele din ultimele minute și, când privi în sus și-și văzu cursanta cea mai promițătoare stând în picioare lângă patul lui, se întrebă ce căuta la el în apartament. Era cam agitată. De când stătea acolo și de unde apăruse? Încercă să-și amintească numele ei, dar nu reuși. Înfășurat într-o senzație de supremă tihnă, nu-și dorea decât să doarmă. Simțind că i se închid ochii, o întrebă cu o voce răgușită:

— *Ce cauți aici*?

Ea se lăsă pe vine, chiar lângă el. Observă că îi sângerau buzele și că avea vânătăi pe față. Fusese

bătută. Avea o voce stridentă și sonoră și îl enervă să fie astfel deranjat. Ea îi răspunse:

— *Au vrut să mă omoare. Au intrat la mine în casă*!

Lev simți că-i alunecă pipa din mână. Încercă s-o prindă, închizând palma, dar era prea târziu. Stagiara strigă:

— *Nu înțelegeți*? *Sunt afară*! *M-au urmărit până aici*! *Suntem în primejdie*!

Lev aprobă din cap, deși nu era prea sigur ce. Respirând adânc, o privi pe Nara luând o lumânare și așezând-o sub mâna lui întinsă. Pielea începu să ardă. Era o senzație pe care mintea lui o înregistră cu dificultate ca fiind durere. O parte a pielii începu să se umfle. El își smulse mâna, mișcarea cea mai rapidă pe care o făcuse de ore-ntregi, studiind cum se formează o bășică roșie pe piele. Învelișul lui fragil de opiu se crăpă puțin. Simțea că îi vine să vomite, un amestec de durere și mulțumire dată de opiu, două senzații care se luptau una cu cealaltă. Ridicându-se, nesigur pe picioarele lui, oscila între două lumi: existența narcotizată și lumea reală, unde erau pierderi, durere și jale. Se sprijini de perete și greața crescu. Durerea venea și trecea, apoi se întorcea și mai puternică decât înainte.

Lev reuși să-și țină senzația de greață sub control. Se întoarse spre cameră, uitându-se la rănile protejatei sale, deducând cu încetineală că evenimentele trebuie să se fi petrecut înainte de sosirea ei. Era îmbrăcată numai pe jumătate, așa că făcu un semn spre cele câteva piese de îmbrăcăminte pe care le avea, înșirate pe podea și pe singurul scaun.

— *Ia-ți ce-ai nevoie.*

În timp ce ea scotocea prin colecția lui vestimentară modestă, o întrebă:

— *Cine ți-a făcut asta*?

Înainte ca ea să apuce să răspundă, lumina se stinse în apartament. Curentul fusese întrerupt.

Lev privi afară, spre oraș. La ușa de alături era lumină. Vecinii lui aveau curent. Probabil că fuseseră tăiate firele de la apartamentul lui. Se uită jos, în stradă. Erau cel puțin zece oameni acolo.

— *Cine-s ăia*?

— *Nu știu. M-au atacat doi bărbați acasă. L-am rănit pe unul din ei. Celălalt s-a luat după mine.*

— *Ți-au spus ceva*?

— *Știau că lucrez pentru poliția secretă.*

El se gândi o clipă, examinându-și bășica. Nara veni lângă el, îmbrăcată cu pantalonii lui gri lăbărțați.

— *Aveți vreo armă*?

El clătină din cap că nu și văzu cum pe Nara o părăsesc puterile, părând că e gata să cedeze. Pentru prima oară, vocea ei sună neajutorat:

— *Ce ne facem*?

Lev era conștient că perioada petrecută în Afganistan nu avea să-i ajute la nimic dacă mulțimea reușea să intre. Gloata l-ar fi ucis fără să stea pe gânduri, nevăzând în el nimic diferit față de soldații sosiți recent, îmbrăcați în uniforma Armatei Roșii.

Ceva izbi ușa din scânduri. Urmă o bubuitură puternică și apăru o linie albă în zigzag. Aveau să intre în câteva secunde. Lev își ridică salteaua și o propti în ușă. La baza ei, așeză cearșafurile și colecția de cărți. Rupse în bucăți singurul scaun și aruncă așchiile în aceeași grămadă. Uitându-se în jur după altceva de ars, văzu colecția de scrisori pe care începuse să le scrie fiicelor sale. Erau cel puțin cincizeci de pagini scrise pe jumătate, eforturi pe care le abandonase, descurajat de lipsa de pricepere în a se exprima – scrierile lui erau banale și lipsite de emoție, descriind în detaliu cum arată orașul sau cum a început să-i placă un fel nou de mâncare. Era incapabil să pună în cuvinte simplul fapt că-i era dor de fetele lui și că regreta durerea la care le supusese prin absența lui.

Nara strigă:

— *Lev*!

Atacatorii continuau să se izbească în ușă. Aproape că reușiseră să intre. Cu scrisorile în mână, Lev ridică lampa umflată, demodată, cu kerosen. O aruncă în ușă și se făcu bucăți. Kerosenul se prelinse pe scândurile ușii. El luă lumânarea și aprinse kerosenul. Focul trecu peste podea, acoperind salteaua și lemnul ușii. Salteaua pocni și, în doar câteva secunde, cearșafurile erau în flăcări.

Apucând rezerva de kerosen, îi făcu semn Narei să vină lângă el, la fereastra cea mai îndepărtată.

— *Urcă pe acoperiș.*

Acoperișul era căptușit cu scânduri și sprijinit pe o ramă de lemn. Nara știa că o să ia foc. Îl întrebă:

— *Pe acoperiș*?

Lev dădu din cap că da.

— *Să sperăm că ne salvează cineva până nu se prăbușește.*

Atacatorii, zăpăciți de incendiu, renunțaseră să mai încerce să dărâme ușa. În timp ce Nara se urca pe acoperiș, Lev își luă pipa pentru opiu. Cățărat pe pervaz, aruncă al doilea recipient cu kerosen în mijlocul flăcărilor. Plasticul se topi imediat. Urcându-se pe acoperiș, în timp ce simțea o fierbințeală bruscă, aruncă o privire în urmă să vadă salteaua cuprinsă de flăcări, din care se ridica un fum negru.

Ajuns pe acoperiș, se uită cu atenție la firul gros de fum care se înălța spre cerul nopții. Exista șansa să ajungă la timp o patrulă. Nara stătea ghemuită în colțul cel mai îndepărtat al acoperișului. Lev se așeză lângă ea. Acum nu mai avea nimic pe lume în afară de hainele de pe el, de grămada de scrisori incoerente și neterminate pentru fiicele lui și de pipa pentru opiu din buzunar. Privi, cu picioarele încrucișate, cum focul urcă printr-o spărtură în acoperiș. Nu mai aveau mult timp la dispoziție. Pentru prima oară în noaptea aceea, se comportă

ca un om normal și-și puse un braț pe după umerii studentei sale rănite.

PROVINCIA KABUL
ZONA SUROBI
BARAJUL BARQI-SAROBI
LA 50 DE KILOMETRI EST DE KABUL
ÎN ACEEAȘI ZI

Ciugulind dintr-un pumn plin cu migdale glazurate, Fahad Mohammad stătea așezat aproape de vârful dealului, privind spre râul Kabul. O lună strălucitoare atârna deasupra defileului, dar el putea să coboare panta spre râu chiar și fără lumina ei. Hidrocentrala de pe barajul Sarobi era încadrată de munți, ca o imensă gură de beton. Asigura o cantitate semnificativă din necesarul de electricitate al capitalei, iar importanța sa strategică pentru forțele de ocupație nu putea fi subestimată. Drumurile de acces fuseseră întărite cu puncte de control și bariere din sârmă ghimpată. În partea de sus a barajului staționau două tancuri, unul orientat spre nord, celălalt, spre sud, cu tunurile ridicate atât de sus de parcă s-ar fi temut că munții s-ar putea ridica și zdrobi prețioasa construcție. Oricât de impresionante li s-ar fi părut toate aceste dispozitive de apărare proiectanților sovietici, pe Fahad nu-l interesau foarte tare. Niciun atac mujahedin nu avea să aibă loc vreodată la șosea. Îi plăcea să le spună oamenilor lui:

Pe sovietici îi interesează să controleze drumurile.
Asta nu-i o țară de drumuri. Lăsați-i să ia ei drumurile.
Noi o să păstrăm restul Afganistanului.

În total, erau cel mult cincizeci de soldați care păzeau dispozitivul, un amestec de recruți din armata afgană comandați de forțele de ocupație. Ideea că aceasta era o coaliție cu drepturi egale era jignitoare – afganii primeau ordine, erau

subordonați, sclavi în propria lor țară, o abominație în ochii lui Fahad. Cu toate că numărul soldaților era semnificativ, dislocarea lor precaută sublinia convingerea că minele împrăștiate prin tot defileul țineau la distanță orice atac. În timp ce mesteca ultima migdală, Fahad văzu una dintre mine, în formă de bulb, la mai puțin de zece metri de el. Oricine ar fi putut s-o confunde cu o piatră, pentru că aceste mine nu erau îngropate în pământ de o echipă de genieți, ci aruncate din avioanele inamice, împrăștiate din cer. Aripi special proiectate le răsuceau prin aer pentru a le atenua căderea, copiind în mod grotesc forma naturală a unui fruct cu semințe, pentru o aterizare lentă. Erau armele cu aspectul cel mai inofensiv cu putință. Copiii le luau drept jucării, de vreme ce culoarea învelișului de plastic varia în funcție de locul în care erau aruncate, fie roșu sau galben pe solul muntos, fie verde în zonele acoperite de vegetație. Deși puteau fi observate de un ochi atent, erau aproape invizibile pentru detectoarele de metal, pentru că nu aveau decât un detonator din aluminiu. Fahad estimă că pe dealurile acestea erau împrăștiate câteva mii, niciuna dintre ele menită să ucidă. La o examinare, se putea observa că nu conțin suficient explozibil încât să provoace moartea. Erau proiectate ca să mutileze. Un mujahedin rănit avea mai multă valoare pentru ocupanți decât unul mort. Un soldat rănit putea însemna anularea unei misiuni întregi, pentru că supraviețuitorii îl cărau la adăpost. Morții nu puneau asemenea probleme: erau lăsați acolo unde zăceau.

Fahad se întoarse la oamenii săi.

— *Allahu Akbar.*

Dinspre grup se auzi un murmur, apoi se lăsă brusc liniștea. Fahad conducea coborârea prin defileu. Echipa lui era alcătuită din patru bărbați, inclusiv fratele său mai mic, Samir, un tânăr cu trăsături feminine și delicate. Spre deosebire de el,

Fahad era înalt și solid. Când stătea nemișcat, părea stângaci. Dar, în mișcare, trupul lui era elegant și agil, era unul dintre cei mai rapizi soldați, capabil să mărșăluiască pe distanțe imense fără a se opri, luând numai câte o gură de apă din râurile pe lângă care trecea în drumul lui. Fahad își iubea cei trei frați, inclusiv pe Samir, dar avea mari rezerve cu privire la calitățile militare ale acestuia.

Samir se ocupa de explozive și hotărâse să utilizeze *kama* pentru această misiune, un amestec stabil care nu putea fi detonat din greșeală. Putea fi acționat numai printr-o încărcătură aflată în interior. Putea fi scăpat sau lovit, cel care îl căra putea să cadă sau să se împiedice fără a-i ucide pe cei din grup. Samir își petrecea timpul liber proiectând tot felul de tipuri noi de bombe, jucându-se cu diferite detonatoare, experimentând cu comanda temporizată, testând impactul distructiv al pachetelor cu cuie din jurul explozibilului sau acela al bilelor de rulment, care erau mult mai greu de obținut. Nu avea niciun fel de înclinații pentru lupta corp la corp și nici talente de conducător. Dar priceperea lui în producerea bombelor era neprețuită. Un avantaj și mai mare era că nu avea nicio cicatrice care să-i dea de gol activitatea, nici degete lipsă, nici vreun ochi scos de șrapnel. Probabil înșelați de fața lui fină, soldații sovietici nu-l suspectau niciodată și putea trece cu ușurință prin punctele de control, în timp ce Fahad era oprit și percheziționat de fiecare dată, de parcă îi puteau citi în ochi furia și dorința de distrugere. Fahad dorise să-l lase acasă pentru această misiune. Samir argumentase că e cel mai experimentat cu explozibilul și că este nevoie de el la baraj ca să facă schimbările, să se adapteze circumstanțelor. După multe discuții, Fahad cedase. Încă simțea o urmă de neliniște din cauza deciziei, un sentiment sâcâitor care nu voia să-i dea pace.

Odată terminată coborârea, aveau să se apropie la un kilometru de baraj, în josul râului, departe de privirea patrulelor. Nu exista nicio posibilitate să dezamorseze minele, dar Fahad curățase o potecă în timpul zilei, creând o rută sigură pe care să o poată urma pe întuneric. Mergeau încet, unul după altul, fără a se putea atinge de torțe, ghidați numai de urmele de pași săpate cu grijă în pământ, ca semne. Cum pământul aluneca sub fiecare pas pe care-l făceau, erau siliți să se oprească și să-și recapete echilibrul, neputând să se întindă și să se îndrepte, de frică să nu atingă vreo mină. Le luă aproape o oră să ajungă pe fundul defileului.

Luna apăru de după stânci, luminând râul Kabul. Inamicul își luase nenumărate măsuri de precauție împotriva unui atac, dar ignorase chiar râul. Aveau o gândire convențională: credința lor avea să-i ducă la pieire. Fahad intră în râu, înăbușindu-și dorința de a exclama în gura mare că e foarte rece. Auzea respirația întretăiată a oamenilor lui, când intrară și aceștia în apă după el. Nu aveau haine speciale. Renunțaseră la cămășile largi tradiționale și purtau niște tricouri americane care nu atârnau greu în apele repezi. Nu aveau să supraviețuiască mult timp la temperatura aceea dacă se udau la cap sau la gât. Trebuiau să-și păstreze uscată partea de sus a corpului, mergând numai prin apă mică. Singura lor șansă să scape cu viață era să se furișeze, să fixeze explozibilul pentru detonare și apoi să se retragă.

Scopul operațiunii nu era să arunce în aer barajul. Cu toate că asta ar fi fost o imagine splendidă, era o misiune imposibilă, chiar cu priceperea lui Samir. Încercau să provoace daune tunelurilor care treceau pe sub el, să producă instabilitatea structurii în așa măsură încât uzina să fie închisă pentru reparații. Astfel, operațiunile de la Kabul urmau să fie paralizate. Regimul sovietic s-ar fi văzut silit să-și concentreze eforturile pe securizarea energiei electrice, ținându-și toate

resursele în apropierea capitalei, timp în care mișcarea de rezistență putea să se întărească. Ar fi o mare victorie psihologică: să lovească drept în inima sursei de energie a ocupanților în aceeași zi în care fratele mai în vârstă al lui Fahad, Dost Mohammad, ucidea o clasă întreagă de stagiari care se pregăteau să devină ofițeri ai poliției secrete.

La ultimul cot al râului barajul apăru drept în față. Vedeau clar camera de control, cu oamenii de serviciu la ferestre. Râul era cel mai puternic în acest punct, fiind strâns în partea cea mai îngustă, iar viteza de curgere era controlată de nivelul de eliberare a barajului. La o apăsare de buton, camera de control putea arunca suficientă apă cât să inunde albia râului, ducând la vale întreaga echipă. Câteva reflectoare luminară valea și râul în zigzag, trecând chiar prin fața lui Fahad. Se scufundă, lăsându-și doar capul la suprafață. Lumina reflectorului trecu mai departe.

Samir își începu treaba la câțiva pași de peretele abrupt de beton. Ceilalți își ocupară pozițiile în jurul lui. Pentru că nu se mai mișca, pe Fahad îl cuprinse tremuratul. Nu reușea să se oprească, îi tremurau mâinile. Îngrijorat din cauza capacității de coordonare a fratelui său, se duse să-l ajute și îl găsi nu pregătind explozibilul, ci cioplind betonul.

— *Ce faci aici*?

Zgomotul apei care ieșea din baraj le acoperea conversația. Samir îi răspunse:

— *Dacă explozibilul e pus la o adâncime cât de mică în interiorul betonului, forța exploziei pătrunde în interiorul structurii. S-ar putea chiar să dărâme toată șandramaua.*

Fahad se înfurie.

— *Nu ăsta a fost planul. Trebuie să producem niște daune, atâta tot. E prea riscant să dai găuri. Pot să ne audă*! *N-avem timp*!

— *Râul face destul zgomot cât să ascundă sunetul muncii noastre.*

Fahad îşi imploră fratele:

— *Nu trebuie să faci asta ca să mă impresionezi*! *Fixează explozibilul şi hai să mergem*! *Rămâi la planul stabilit*! *Nu-i vorba de mândria ta aici*!

Insultat, Samir se îndepărtă şi începu din nou să lovească betonul, încercând să facă o gaură.

Lumina unui far şerpui de-a lungul malurilor râului înspre peretele barajului. De data aceasta, mişcările erau deliberate şi calculate. Auziseră ceva. Fahad le făcu oamenilor lui semn să se ascundă, trăgându-şi fratele în jos după el. Reflectorul atinse apa şi străluci ca lumina zilei. Fahad începu să se roage.

Reacţionă cu întârziere la primul sunet al împuşcăturilor, sperând că nu e real şi uimit de puterea negării, dorindu-şi atât de mult să se poată întoarce în timp ca să-i ordone fratelui său să rămână acasă. Încă aflat sub apă, Fahad văzu cum undele din jurul lui se înroşesc. Se ridică. Se trăgea în plin, gloanţele ciupeau din zidul de beton şi cădeau în apă. Unul dintre oamenii lui plutea la suprafaţă. Fratele lui era în viaţă, lipit de baraj, incapabil să se mişte, paralizat de frică. Fahad întinse mâna după explozibil. Trebuia să îl detoneze acum, chiar dacă mureau şi ei, să producă pagube cât mai mari. Un glonţ îl izbi pe fratele lui direct în faţă, iar trăsăturile lui dispărură. Scăpă rucsacul din mână. Explozibilul fu luat de ape.

Cei doi bărbaţi rămaşi în picioare începură şi ei să tragă, fără speranţă, golindu-şi încărcătoarele în direcţia unor ţinte pe care nu le puteau vedea. Fahad nu trase niciun foc, scufundându-se în genunchi şi agăţându-se de fratele lui mort. Dăduse greş. Îl orbise dragostea pentru fratele lui. Băiatul nu era soldat. N-ar fi trebuit niciodată să-l lase să vină cu ei.

Se auzi un huruit şi nivelul apei crescu brusc, până dincolo de şold, şi îi ajunse până la umeri. Întreg râul începu să se umfle. Nivelul apelor

crescu. O masă de apă era eliberată din baraj. Se prăbușea peste el. Fahad fu despărțit de trupul fratelui său, prins și pierdut în nou-formatele vâltori. Aruncat în josul râului, nu mai avea nicio șansă. Fiind un înotător slab, se trezi sub apă, cu trupul izbit de albie. Lovi cu putere, dar îl prinse un nou val, răsucindu-l de jur-împrejur. Izbit de o stâncă, își pierdu pentru o clipă cunoștința. Când își reveni în simțiri, se ridicase la suprafață. Viteza râului scăzuse, umflătura bruscă se retrăsese și fu în stare să reziste fără să se mai ducă la fund.

În câteva secunde, fusese dus la câteva sute de metri mai jos de baraj. Sunetul mitralierelor se auzea în depărtare. Singur, se lăsă dus de râu. Se întrebă abătut de ce scăpase cu viață.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
SEDIUL POLIȚIEI DIN KABUL
DIH AFGHANAN
A DOUA ZI

Lev și Nara fuseseră salvați din incendiu cu doar câteva minute înainte de prăbușirea acoperișului. Câțiva dintre cei din gloată încercaseră să urce prin punctele unde clădirea nu era în flăcări. Hotărârea lor îl silise pe Lev să acționeze, lovindu-i peste mâini și călcându-le în picioare fețele. Cum clădirea era cuprinsă de flăcări, care ajunseseră până la magazinul de sub apartament, gloata se hotărî să aștepte moartea celor doi. Nara își îngropă capul în umărul lui Lev, incapabilă să se uite la flăcările care se apropiau. Foliile de tablă ale acoperișului se contorsionau și se îndoiau, înfierbântându-se prea tare pentru picioarele lor goale și făcându-i să sară în sus ca niște școlari care se joacă. Tocmai când oscilau între ideea de a sări în foc sau în mijlocul gloatei de jos, sosi un detașament militar sovietic, ca să cerceteze tulburarea ordinii. Ajutați să coboare, fură conduși la secția de poliție, examinați de către un medic, hrăniți și puși la curent. Fuseseră salvați de către un detașament militar pentru că în oraș fusese instituită legea marțială. Atacul asupra Narei nu era un incident izolat. Toți membrii clasei de stagiari a lui Lev fuseseră transformați în ținte într-o serie de atacuri coordonate. Nara era singura supraviețuitoare. Asasinatele avuseseră loc în decurs de patru ore. Marcând crimele pe o hartă a orașului, devenea evident că nu putuseră fi executate de un singur grup de atacatori. Erau cincisprezece morți: nouă studenți și șase membri ai familiilor lor, fie pentru că încercaseră să-i împiedice, fie pentru că fuseseră considerați complici la educația copiilor lor. Asasinatele în

sine erau sălbatice. Atacatorii avuseseră două scopuri: să ucidă și să provoace. Unele dintre victime fuseseră descoperite cu gâtul tăiat și limba smulsă. Un bărbat fusese decapitat, cu secera comunistă scrijelită pe frunte. Erau atacuri îndreptate împotriva instituției poliției secrete și parte a unui război de propagandă care nu lupta cu undele radio, ci cu sânge, un eveniment suficient de relevant și de înfiorător încât să fie discutat în tot orașul. Era un mesaj transmis celor cărora le trecea prin cap să facă o alianță cu guvernul infidel – îi aștepta moartea. Pe Lev nu-l consolă cu nimic gândul că fusese întotdeauna cinstit cu stagiarii săi în privința pericolelor profesiei pe care și-au ales-o, prevenindu-i că vor cunoaște ura mai mult ca niciodată.

Spre deosebire de ceilalți ofițeri, căpitanul Vașcenko nu părea nici tulburat, nici obosit, intrând în cameră cu obișnuita-i eficiență bruscă.

— Nara Mir, bine că ai scăpat. Ne-a impresionat tăria ta. Eşti un simbol puternic că nu putem fi înfrânți cu una, cu două. Și, ca unică supraviețuitoare, eşti cheia spre rezolvarea acestui caz.

Lev ridică o mână, întrerupându-l:

— Nara abia a început să învețe limba rusă. Poate că ar trebui să-i traduc.

Căpitanul aprobă cu un gest, fără a se arăta jenat de presupunerea lui eronată. După ce Lev termină, căpitanul continuă:

— Asasinatele sunt senzaționale. Așa sau și vrut. Nimeni din oraș nu vorbește de altceva. De aceea, trebuie să rezolvăm azi aceste crime. Nu mi separe o coincidență că, la aceeași oră la care au fost uciși stagiarii, s-a încercat un atac nebunesc la barajul Sarobi. Dacă ar fi izbutit, ar fi lăsat tot orașul fără curent electric. Cele două evenimente combinate ne-ar fi subminat grav autoritatea și ar fi făcut imposibil de crezut că ținem lucrurile sub control. Din fericire, atacul de la barajul Sarobi a

eșuat. Încercăm să identificăm cadavrele atacatorilor.

După ce ascultă traducerea, Nara întrebă:

— Dar bărbatul pe care l-am rănit eu?

— Trupul lui a fost scos din casă până să ajungem noi. N-am găsit decât sânge, nimic altceva. Un lucru e sigur: *asta nu poate să rămână așa. Exact cum ofițerul dezertor o să fie executat ca să transmitem un mesaj clar soldaților noștri, trebuie să trimitem și afganilor un mesaj la fel de clar că îi vom ucide pe cei care ne amenință operațiunea.*

Lev nu traduse. Întrebă:

— Fiodor Mazurov o să fie executat?

Aruncă o privire spre Nara să vadă dacă a înțeles. Șocul de pe chipul ei i-o confirmă. Era o lecție care nu putea fi predată – era obligată să trăiască singură această experiență, responsabilitatea pentru moartea altei persoane. Insensibil la asemenea emoții, căpitanul își continuă relatarea plin de vervă:

— După cum spuneam, trebuie să-l dăm exemplu. Din același motiv, trebuie să-i transformăm și pe atacatorii ăștia într-un exemplu, ca viața orașului să revină la normal. Am revocat ordinul pentru instituirea legii marțiale. Impactul acestor asasinate trebuie redus, nu exagerat. Viața o să meargă mai departe ca și până acum. Și o să-i prindem pe ucigași.

Se lăsă tăcerea. Nara întrebă, într-o rusă nesigură:

— Și femeia, Ara?

Pe căpitan începu să-l irite interesul lor față de niște chestiuni pe care el le considera încheiate.

— E treaba lui taică-său. Ea și-a pierdut slujba. El a suferit o umilință. Bănuiesc că nu are o viață prea ușoară acum. Dar e numai vina ei.

Lev strânse pachetul de scrisori incomplete din buzunar. Și le imagină pe fiicele lui ascultând această conversație, și-o imagină pe Raisa lângă el

și știu exact cum ar fi reacționat ele. Ar fi cerut clemență, indignate, l-ar fi implorat pe Vașcenko să arate milă față de Fiodor și Ara. N-ar fi înțeles că Lev nu avea ce să facă. N-ar fi acceptat să stea deoparte. Dar, chiar și imaginându-și furia lor, Lev era prea căzut la pământ, prea obosit ca să reacționeze la această judecată, simțindu-i inevitabilitatea indiferent de ce-ar fi făcut sau spus el. Era doar un consilier, un om de pe margine, plătit să-și dea cu părerea, indiferent dacă părerile îi erau sau nu luate în seamă. Încercase să-i salveze pe cei doi. Satisfacția pe care ar fi putut s-o obțină acum din furie și indignare nu-i ajuta cu nimic. Murmură:

— *Am încercat.*

Vașcenko și Nara îl priviră. Căpitanul îl întrebă:

— *Ce-ați spus*?

Revenind la investigație, Lev punctă:

— *Cum putem rezolva crimele dacă nu avem nici măcar un suspect*? *Singur ai spus că trupul atacatorului a fost luat de acolo.*

— *Avem o pistă.*

— *Cine*?

Părând să ignore faptul că ea nu vorbea fluent limba rusă, căpitanul i se adresă direct Narei:

— *Părinții tăi.*

Șocată, înțelegând clar ceea ce i se spusese, ea repetă într-o rusă stricată:

— *Părinții… mei*?

Căpitanul remarcă reacția tulburată a Narei. Se întoarse spre Lev:

— *Părinții ei au fost reținuți și sunt ținuți în arest. Vreau să-i interoghez și aș dori să mă ajutați.*

Îi cerea lui Lev să facă muncă de anchetator. Nara repetă, într-o rusă îmbunătățită, datorată exersării:

— *Părinții mei*?

PROVINCIA KABUL
LA 8 KILOMETRI EST DE ORAȘUL KABUL
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev conducea încet, neobișnuit să manevreze un vehicul al armatei, sau orice alt vehicul în afară de bicicletă. Li se pusese la dispoziție un UAZ-469 sovietic, versiunea rusească a jeepului american cu geamuri antiglonț și laterale blindate, în încercarea de a li se asigura securitatea. În spate aveau rachete de semnalizare a pericolului, benzină, o trusă de prim-ajutor, apă, provizii uscate, arme și muniție. Chiar și așa, prefera bicicleta ca mijloc de deplasare. Urmele de praf ridicate în urma cauciucurilor formau un fir de nisip care se ridica în aer mai mult de douăzeci de metri, semnalizând prezența automobilului în toată valea. Căpitanul Vașcenko insistase să ia acest UAZ-469, fără să înțeleagă că a conduce un automobil atât de evident sovietic însemna să-și crească șansele de a fi împușcați. Încrederea că tehnologia reprezintă o soluție la pericolele insurgenței era o greșeală. Poate că blindajul și geamurile antiglonț îi protejau astăzi pe Lev și pe Nara, dar, în câteva luni, dușmanul avea să improvizeze noi metode de distrugere. Sovieticii aveau să răspundă ridicând nivelul de protecție a vehiculului, întărind ușile și blindând șasiul. Dar era mult mai ușor să distrugi ceva decât să-l protejezi și, tocmai de aceea, Lev era convins că întreg edificiul ocupației avea să se prăbușească: erau prea multe de protejat și prea mulți oameni dornici să ucidă. Oricâte trupe ar fi trimis, oricâți bani s-ar fi cheltuit, dezechilibrul avea să rămână.

Așezată pe scaunul pasagerului de lângă el, Nara abia dacă scosese o vorbă de când primiseră ordinul să-i interogheze pe părinții ei. Imediat după răsăritul soarelui, mama și tatăl ei fuseseră smulși din satul lor natal de o echipă Spetsnaz

care-i scosese din casă și îi înghiontise spre elicopter. Auzind toate acestea, Nara întrebase dacă au fost răniți, îngrijorată pentru soarta lor și convinsă că erau nevinovați de acuzațiile care li se aduceau. Se îndrepta spre închisoare cu o singură idee în minte: să rezolve eliberarea lor.

Lev prefera să călătorească în tăcere, și totuși, în liniștea aceea, auzea gândurile Narei la fel de clar ca și cum le-ar fi rostit cu voce tare: încercările ei de a contrazice evidența și de a apăra purtarea părinților ei:

Mă iubesc.
Nu mi-ar face rău niciodată.
Sunt oameni pașnici.
Sunt oameni buni.
Sunt fiica lor.

Chinuindu-se să le demonstreze nevinovăția, străduindu-se să inventeze explicații pentru plecarea părinților ei de acasă exact în momentul atacurilor, Nara nu mai rezistă și încercă să testeze pe el tăria argumentelor ei:

— *Tatăl meu a construit în Kabul mai mult decât oricine. E un creator, un vizionar, nu un terorist. Poate că e de modă veche. Majoritatea bărbaților sunt așa. Poate că l-am dezamăgit cu unele lucruri. Asta nu-l face un ucigaș.*

Lev își luă ochii de la drum și o privi pe tânăra aceasta frumoasă, cu ochii ei mari, de un verde-deschis. Spre deosebire de Raisa, era naivă și onestă – era imposibil să și-o imagineze pe Raisa atât de credulă. Raisa fusese o supraviețuitoare și femeia cea mai șireată pe care o cunoscuse Lev vreodată. Nu era sigur dacă Nara Mir vrea sau nu ca el s-o contrazică. Fără să-i răspundă, Lev își întoarse privirea la drum. Prin vârtejurile de praf, drept înainte, se zărea conturul închisorii Pul-i-Charkhi.

Deși proiectarea închisorii precedase Revoluția Comunistă, finalizarea lucrărilor de construcție se întâmplase să coincidă cu izbucnirea acesteia, ceea ce dădea impresia că una n-ar fi putut exista fără cealaltă: o închisoare politică infamă avea nevoie de o revoluție, în aceeași măsură în care o revoluție avea nevoie de o închisoare politică infamă. În mod surprinzător, era prima oară când Lev vizita închisoarea. Evitase Pul-i-Charkhi, refuzând orice misiune legată de ea. Nu avea nevoie să intre ca să știe exact ce fel de loc este. Condițiile erau inumane. Degradarea și umilința era instituționalizate. Sub guvernarea fostului președinte, gardienii preferau sticlele de suc sparte ca instrument de tortură, dovedind o loialitate inexplicabilă față de un suc acidulat american care se găsea în Kabul: o băutură dulce, gazoasă, cu aromă de portocale, care se numea Fanta. Existau și metode mai familiare, unele importate direct după modelul sovietic, incluzând electrozii, pumnii și bâtele. Bestialitatea își are clișeele sale.

Senzația de familiaritate nu se limita la instrumentele de tortură, ci se extindea și asupra replicilor pe care le rosteau principalii lor mânuitori. Aarif Abdullah, unul dintre foștii gardieni de la Pul-i-Charkhi, îi spusese odată lui Lev plin de importanță:

Trebuie să rămână în viață numai un milion de afgani
– un milion de comuniști, de restul n-avem nevoie. O să scăpăm de toți.

Această indiferență față de viața oamenilor, această infatuare absurdă și dură ar fi putut fi imnul autoritarismului. Asemenea proclamații grandioase erau rostite de oameni îmbătați de puterea pe care o aveau asupra vieții și morții, fără a-și da seama că se purtau cam la fel ca paznicii și directorii de închisori sovietici care trăiseră cu

treizeci, patruzeci de ani înaintea lor, la mii de kilometri distanță, înconjurați de zăpadă și gheață, nu de praf și deșert. În ciuda puterii lor absolute, nu aveau nicio trăsătură de individualitate sau personalitate proprie, de parcă puterea le-ar fi luat mințile în stăpânire, transformându-i pe acești așa-ziși zei în marionete.

Când Lev opri mașina, Nara deveni mai agitată, mâinile începură să-i freamăte. Deschise torpedoul, unde erau un pistol și câteva cartușe. Îl închise la loc. Pentru o clipă, Lev se întrebă dacă avea să vomite. Se uită la el, complet pierdută.

— *Dar sunt fiica lor.*

Lev își scoase ochelarii de soare și se uită la praful adunat pe lentile, fără a se obosi să le curețe. Ajunseseră.

PROVINCIA KABUL
LA 10 KILOMETRI EST DE ORAȘUL
KABUL
ÎNCHISOAREA PUL-I-CHARKHI
ÎN ACEEAȘI ZI

Ca o fortăreață tolănită în deșert, închisoarea era înconjurată de ziduri exterioare din cărămidă galbenă, de trei ori mai înalte decât statura unui om, întinzându-se inegal peste teren, unind turnuri joase de pază cu acoperișuri în formă de piramidă. Paznici slăbănogi în uniforme care nu le veneau bine umblau greoi prin întuneric, cu puștile vechi atârnate pe umeri. Scena n-ar fi părut nelalocul ei într-un film western american, cu avanpostul de frontieră adăpostind praf de pușcă, whisky și grajduri. Lev se uita spre instituție prin lentilele murdare ale ochelarilor săi de aviator, privirea fiindu-i captată mai puțin de clădirea în sine, cât de spațiul imens din jurul închisorii. Se afla în mijlocul pustietății, înălțându-se de pe un teren arid – existența ei nu avea niciun sens: o fortăreață care nu proteja nimic, niciun râu, nicio vale, nici oameni sau recolte, ca și cum ar fi fost clădită cu mii de ani în urmă, supraviețuind, în vreme ce nisipurile erodaseră motivul pentru care fusese construită. Nu exista nicio îndoială cu privire la simbolismul acestui loc îndepărtat: dincolo de lumea civilizată, atât geografic, cât și moral, o lume în sine. Lev auzise zvonuri că aici fuseseră executați cincisprezece mii de oameni, dar era indiferent la asemenea statistici, indiferent la reputația locului. De-a lungul vieții, auzise atât de multe numere, în legătură cu atât de multe închisori, văzuse atâtea liste, auzise de atâtea atrocități șoptite. Oricare ar fi fost numărul real, era sigur că acești bărbați și aceste femei nu avuseseră parte de o înmormântare așa cum se cuvine, că trupurile lor fuseseră aruncate de-a

valma în morminte de mică adâncime săpate în afara zidurilor. Poate că de aceea proiectaseră închisoarea să arate ca o fortăreață, ca să-i apere de sufletele furioase prinse în nisip. Era o idee plină de fantezie, pe care Lev ar fi luat-o mai mult în serios dacă ar fi crezut vreodată în viața de apoi.

Intră în închisoarea-fortăreață prin marea poartă, ca și cum i s-ar fi permis să intre într-un castel medieval. Și, asemenea unui castel medieval, această construcție nu era interesată decât de prezervarea puterii. Zidurile nu aveau nimic de-a face cu dreptatea. Ocupația sovietică recunoscuse de îndată importanța închisorii și trimisese acolo un detașament de soldați, la fel de mulți ca la centralele electrice și ministere. Aici se desfășura munca de jos pentru protejarea regimului, aici se procesau elementele de risc din cadrul populației. Obiecțiile sovieticilor cu privire la tehnicile adoptate pe vremea fostului președinte nu se datorau moralității lor, nu era nimic în neregulă cu o epurare sângeroasă, dar uciderile trebuiau făcute cu cap și în folosul Partidului, nu sub forma unor abuzuri personale. Masacrul general era o greșeală de ordin tactic, care submina regimul comunist; crima trebuia să liniștească apele, nu să agraveze situația, să facă misiunea forțelor de ocupație mai ușoară, nu mai dificilă.

Cu toate că el nu-i cunoștea, soldații sovietici dădură din cap înspre Lev când trecu pe lângă ei, un străin salutându-l pe celălalt. Nu exista acest gen de camaraderie între soldații de naționalități diferite: afganii și sovieticii nu se amestecau unii cu alții, fiind separați nu doar de bariera lingvistică, ci și de o profundă lipsă de încredere reciprocă. Cu numai trei luni în urmă, Pul-i-Charkhi se aflase sub autoritatea directă a unui președinte tiranic, care fusese împușcat de sovietici. Fuseseră uciși și unii dintre adjuncții săi, dar mulți dintre paznicii închisorii de pe vremea lui erau încă aici, supuși unei noi conduceri. În

numai câteva minute, Lev observă trei grupuri distincte: trupele sovietice, paznicii afgani noi și cei rămași din vechea gardă. Dacă i s-ar fi solicitat un raport, ar fi susținut că există șanse ridicate de revoltă. Corupția, trădarea și informatorii inamici erau inevitabile. Ar fi recomandat ca forțele sovietice să preia complet închisoarea. Aceleași cârpeli de alianțe nedemne de încredere funcționau și în armată, și în poliție. Lev cunoștea poziția consilierilor militari, care considerau că singura soluție era ca sovieticii să se ocupe de tot. Integrarea și cooperarea erau basme colportate de politicienii care nu voiau să angajeze mai multe trupe.

Nara își mai revenise, temându-se să nu pară slabă în mediul acesta sumbru și neprietenos. Din câte putea Lev să-și dea seama, era singura femeie-ofițer. Sute de ochi o urmăreau cu un amestec de dorință și dispreț. Erau conduși de către un guvernator al închisorii excesiv de slugarnic, numit recent de regim și dornic să mulțumească. Le povestea despre schimbările pe care le adusese închisorii, scoțând în evidență diferite amănunte, inclusiv bucătăriile recent îmbunătățite și igienizate care ofereau mâncare simplă, dar hrănitoare. Lev observă:

— *Nici nu-i prea greu să îmbunătățești alimentația de vreme ce înainte prizonierii nici nu erau hrăniți.*

Guvernatorul păru uluit de faptul că Lev nu numai că înțelegea și vorbea dari, dar era în stare și să glumească în această limbă. Râse zgomotos.

— *Aveți dreptate, orice mâncare e mai bună decât nimic. Asta-i adevărat.*

Dacă nu cumva buna lui dispoziție nu ascundea un suflet întunecat, omul acesta nu avea nicio șansă. Lev presupuse că nu avea să reziste mai mult de o lună.

Nara Mir rămăsese puțin în urmă, arătând astfel că dorea să vorbească fără a fi auzită. Lev așteptă

ca guvernatorul să o ia înainte, grăbit, să descuie o ușă, și se opri, întorcându-se spre Nara. Vocea ei tremura de emoție.

— Nu se poate să mă vadă așa.

— Așa… cum?

— În uniformă… Părinții mei…

— Nu știu că lucrezi pentru poliția secretă?

Ea clătină din cap că nu, adăugând:

— Nu m-ați învățat să interoghez suspecți. Eu mă pregătesc să devin profesoară. N-ar trebui să fiu aici. N-are niciun sens. Sunt mulți alții mai potriviți decât mine pentru asta.

— Ai fost în stare să faci o arestare. Poți s-o faci și pe asta.

— Ba nu pot.

— Faptul că e vorba de familia ta n-ar trebui să conteze. Statul este familia ta.

— Mi-e frică.

Dacă n-ar fi fost atât de nemiloasă în cazul soldatului dezertor, lui Lev i-ar fi părut rău de ea.

— Nu ești aici să pui întrebări. Te afli aici ca să-i provoci. Căpitanul nu te-a trimis pentru că are impresia că ești un anchetator priceput. Sunt deja aici persoane care să se ocupe de interogatoriu. Tu nu ești decât un element de decor.

— Decor? *Nu înțeleg.*

— Interogatoriile astea-s ca niște piese de teatru: *se aduc oameni pentru efect. O să fii plimbată prin fața părinților tăi. Asta-i tot. Nu se așteaptă nimeni să le pui tu întrebări.*

— Nu pot să fac asta.

Guvernatorul aștepta în apropiere, încercând să-și dea seama care e problema. În vocea lui Lev se strecură o urmă de iritare:

— Nara Mir, ești agent. Lucrezi pentru stat. Nu poți să spui că nu-ți place o misiune și să refuzi să te supui. Până la urmă, faci ce ți se spune. Faci ce trebuie să faci. Am eșuat ca profesor dacă nu am reușit să te fac să înțelegi asta.

Nara nu se mai controlă și se repezi la el, furioasă deodată.

— *Dumneavoastră v-ați interoga propriii părinți*?

Lev îi puse o mână pe umăr, un gest de simpatie nesusținut și de răspunsul lui.

— *Asemenea dileme or fi noi pentru tine. Pentru mine-s vechi. Sunt ca o melodie pe care am auzit-o de prea multe ori. Încearcă să înțelegi că grozăvia situației în care te afli astăzi nu e nici remarcabilă, nici excepțională*: *e ceva obișnuit.*

O aripă întreagă era destinată deținuților politici mai importanți și interogatoriilor acestora. Podelele de piatră erau mai curate, paznicii erau mai atenți și ventilatoarele de plafon funcționau, semn că în zonă se afla o concentrare de oficialități sovietice. Îi salută un bărbat, un alt consilier trimis în Afganistan. Domeniul lui erau discuțiile cu deținuții, extragerea de informații – era un anchetator profesionist.

— *Mă numesc Vladimir Borovik.*

Nu foarte solid, cu un păr care începea să încărunțească și mâini fine, Borovik părea la fel de oarecare ca un funcționar mijlociu. Era mai tânăr decât Lev, probabil în jur de patruzeci de ani, și inutil de respectuos. Pe Lev îl deranja ideea că era, oarecum, autoritatea supremă într-un astfel de loc. Mai degrabă, omul părea a fi în căutarea unui prieten, a unui tovarăș sovietic care să-i țină de urât prin oraș și care să-i arate cum să supraviețuiască următoarelor câteva luni, unde să bea, unde să găsească femei. Borovik o ignoră complet pe Nara Mir, cu toate că ea reprezenta un element crucial în interogatoriu. Vorbi rapid în rusă, fără a-i da timp lui Lev să traducă.

— *Am ajuns abia de vreo două săptămâni aici. Mă țin într-o bază militară. Nu pot să-mi spun că-mi place prea mult țara asta. Dar salariul e atât de mare că n-am putut să refuz. O să câștig de cinci ori mai mult ca acasă. Am de gând să stau șase luni, poate un an, dacă reușesc să rezist, și-apoi să mă-ntorc și să mă pensionez. Ăsta-i visul meu. Dar probabil că o s-ajung acasă și o să sparg toți banii într-o lună, două, apoi o să vin înapoi aici.*

În cele din urmă, Nara se văzu silită să-l întrerupă, folosindu-și rusa limitată:

— *Nu vă supărați, n-am înțeles.*

Lev îi spuse în dari:

— N-a zis nimic care să merite tradus.

Guvernatorul închisorii dispăruse, lăsându-i singuri, nedorind să se implice. În timp ce se îndreptau spre celulă, Borovik îi șopti lui Lev, coborând vocea în mod inexplicabil, de parcă ar fi fost în primejdie să-i audă cineva:

— Părinții femeii n-au întrebat nici măcar o dată dacă ea e bine.

Făcu un semn spre Nara și continuă:

— Le-am spus că a fost atacată cu sălbăticie. N-a părut să le pese. N-am nicio îndoială că sunt implicați. Tatăl e un bărbat mândru. Din experiența mea, deținuții mândri sunt cel mai ușor de descifrat.

Nara se uită la Lev, așteptând traducerea. Lev nu spuse nimic, lăsându-l pe Lev să continue:

— Tatăl e cam plicticos. Dacă nu e tăcut și solemn, bodogănește și comentează cu privire la diferite chestiuni politice. Mama tace tot timpul, chiar și când îi adresez o întrebare directă. Abia aștept să văd cum o să reacționeze când o s-o vadă pe fie-sa.

Se uită atent la Nara și adăugă:

— Bună bucățică. Vreo șansă să aibă chef de-o tăvăleală mai încolo? *E dintre femeile alea mai relaxate de pe-aici, nu-i așa*? *Mi s-a spus că pot să-mi fac de cap cu astea-n uniformă. Dacă au mască pe față înseamnă că nu și-o trag, corect*?

Cuprinsă de frustrare, Nara îl imploră pe Lev:

— Ce-a spus?

Lev îi răspunse:

— Părinții tăi nu doresc să coopereze.

Ajungând în fața celulei, Borovik le dădu instrucțiuni precise cu privire la ordinea intrării:

— O să intru eu primul apoi dumneavoastră și, ultima, Nara Mir. E foarte important să treacă măcar un minut între intrarea dumneavoastră și a ei, ca părinții să poată presupune că nu mai vine nimeni. Apoi o să intre ea în celulă și o să-i ia prin surprindere.

Celula fu descuiată în timp ce Lev îi traducea Narei. Ea se străduia să fie atentă. În cele din urmă, dădu ușor din cap spre Lev, arătând că și-a înțeles rolul în acest spectacol.

Un paznic deschise ușa din oțel. Borovik intră, urmat de Lev. Părinții ei stăteau așezați unul lângă altul, pe două scaune. Mama nu purta văl, avea fața expusă. Rușinată, rămase aplecată, gârbovită, fără să se uite în ochii nimănui, privind fix la bucata de podea din piatră dintre picioarele ei. Tatăl, în schimb, își ținea mâinile pe genunchi și capul ridicat. Lev nu avea nevoie să pună nicio întrebare. Nu exista niciun dubiu că omul acesta fie aprobase, fie participase direct la planurile de ucidere a fiicei sale. Borovik avusese dreptate și în privința mândriei lui. Era plin de el.

Borovik îi făcu semn interpretului afgan să iasă din celulă. Cu Lev acolo, nu mai era nevoie de el. Mișcarea îl surprinse pe tatăl Narei, dar rămase tăcut, așteptându-i să înceapă să vorbească. În acest moment, Nara intră în celulă, oprindu-se în prag, înainte de a intra de tot, cu mâinile atârnându-i nesigure pe lângă corp. Deși punerea în scenă era una amatoricească, se dovedi eficientă. Tatăl ei se uită la uniformă: ochii lui cercetau atent detaliile de pe hainele ei, culorile, simbolurile noului regim. După reacția lui, știa deja că ea lucrează pentru guvern. Își controlă expresia feței și se lăsă pe spate.

Borovik se aplecă spre Lev.

— Întreabă-l dacă nu-i e rușine că a ordonat un atac împotriva fiicei lui.

Lev traduse întrebarea. Înainte ca tatăl ei să apuce să răspundă, Nara făcu un pas în față.

— Tată, te rog, lasă-mă să te ajut. S-a făcut o greșeală, sunt aici ca să le explic că n-ați avut nimic de-a face cu atacurile. Dacă ești de acord să cooperezi, o să ieșim de aici în câteva ore.

O amenințare violentă nu l-ar fi tulburat mai tare decât această ofertă de ajutor. Icnind din pricina

naivității fiicei sale, tatăl o întrebă:

— *Tu să mă ajuți pe mine*?

— *Tată, poate că natura muncii mele te șochează.*

Continuă, amăgindu-se, depănând basmul inocenței lui, o ficțiune compusă pe drumul spre închisoare.

— *Avem neînțelegerile noastre. Dar eu știu ceea ce oamenii ăștia nu au de unde știi. Ne iubim. Îmi amintesc cum te țineam de mână. Mă iubeai când eram copil. Ne-a fost mai greu când am crescut. Am vrut să-ți spun despre recrutare. Gândește-te așa*: *tu lucrezi pentru guvern. Construiești clădiri. Și eu lucrez pentru guvern. Am să predau la universitate, poate chiar într-una dintre clădirile pe care le-ai proiectat tu.*

Tatăl clătină din cap, stânjenit de sentimentele fiicei sale și de vorbele ei de iubire. I se părea umilitor, așa că îi închise gura:

— *Ți-am găsit cărțile, manifestele politice și notițele despre identificarea recruților pentru guvern și a celor care se pot dovedi o amenințare. Aveai de gând să ne torni și pe noi*? *Ai fi făcut-o într-o zi, dacă am fi spus ceva greșit sau i-am fi criticat pe invadatori.*

— *Nu*! *Niciodată*! *Vreau să te ajut.*

— *N-ai cum să mă ajuți. M-ai ruinat. Nicio târfă n-ar fi făcut de rușine familia noastră mai mult decât ai făcut-o tu.*

Nara rămase cu gura căscată. Lev o văzu cum se clatină și se întrebă, preț de o clipă, dacă va fi nevoită să se sprijine de zid. Nu fu. Tatăl ei continuă, simțindu-i slăbiciunea, dorind să o rănească, cu dorința de a o face să sufere mai puternică decât instinctul de conservare.

— *Ți-am permis să primești educație și tu ai învățat să fii oarbă. Nu ești în stare să vezi ce se întâmplă cu patria ta. Am fost invadați. Ne-au furat țara de sub nas, și totuși tu sărbătorești asta.*

Încă în șoc, Nara se agață de unul dintre argumentele ei anterioare, vorbind de rolul de constructor, de creator, nu de terorist, al tatălui ei.

— Și tu lucrezi pentru guvern. Ești arhitect.

— Vrei să-ți spun ce-am învățat din istoria clădirilor ce ne-nconjoară? Acum câteva sute de ani, invadatorii britanici au distrus bazarul antic Char Chata ca să răzbune asasinarea ambasadorului lor. Așa cântăresc invadatorii viața unuia dintre ai lor în raport cu națiunea noastră. Un oraș întreg nu face cât un ofițer de-al lor, îl dărâmă complet. La fel se va întâmpla și cu sovieticii, pentru că aici nu e casa lor, nu e pământul lor. Oricât de mult ar distruge, pot să se întoarcă liniștiți la orașele și la familiile lor. Nu am lucrat niciodată pentru sovietici. Am muncit pentru poporul afgan, pentru oamenii din Kabul.

Nara înaintă, ajungând la trei pași de tatăl ei. Lev se gândi că exista o șansă ca el s-o lovească, chiar fiind în celulă. Nu era legat de mâini și de glezne. Nara îl întrebă:

— Ai știut despre atacuri?

— Dacă am știut? Le-am desenat schița apartamentului și am indicat cu o cruce locul unde dormi.

Lev nu traduse niciun cuvânt. Aruncă o privire spre Borovik. Anchetatorul părea să știe exact ce se întâmplă, așa că spuse:

— Tatăl și-a recunoscut vinovăția, nu-i așa?

Lev dădu din cap că da. Borovik continuă:

— Asta era partea ușoară. Ne trebuie numele celor implicați.

Lev șopti:

— Nicio șansă să ne dea numele.

Borovik aprobă.

— Mândria care ne-a ajutat până acum ne e acum împotrivă. Aveți dreptate, tatăl n-o să ne spună numele. Cu soția lui e cu totul altă chestiune.

Borovik îi făcu un semn paznicului de la ușă. Se auzi deschizându-se o ușă de la o celulă învecinată. Apăru un tânăr, legat la ochi, cu mâinile la spate. Lev nu-l recunoscu.

Mama Narei se ridică în picioare, uitându-se în sus pentru prima oară, cu mâinile strânse, implorând:

— *Nu*!

Un țipăt disperat, ca al unui animal. Lev îl întrebă pe Borovik:

— *Cine-i ăsta*?

— *Fratele Narei. Mama pare să țină la fiul ei. A fost de acord cu moartea fiică-sii. Să vedem dacă-i de acord și cu moartea fiului.*

Nara se întorsese spre ei, la fel de palidă ca mama ei. Borovik îi șopti lui Lev la ureche:

— *Pun pariu că obțin un nume în mai puțin de cinci minute.*

Borovik bătu din palme, ca un sultan care comandă mâncarea.

Intră un paznic cu o tavă de inox. Pe ea era așezată o singură sticlă de suc de portocale acidulat, cu un lichid care strălucea în celula întunecoasă, cu culoarea albastru deschis a etichetei de Fanta. Paznicul așeză tava pe o masă. Scoase un desfăcător de sticle din buzunar, cu tot ceremonialul unui chelner dintr-un hotel de lux. Capacul de metal al sticlei de suc căzu cu un clinchet pe podea. Borovik făcu un pas în față și începu să soarbă direct din sticlă, cu înghițituri lungi, lăsând să i se scurgă pe lângă gură un firicel portocaliu, până când o goli complet. O așeză pe marginea mesei și îi dădu drumul. Sticla căzu, după cum era de așteptat, spărgându-se în două. Borovik apucă bucata mai mare de gât, transformând-o într-o gheară de sticlă. Era o amenințare barbară, care-ți tăia răsuflarea cu sălbăticia ei, exploatând faima locului. Lev văzuse suficient. Fără a scoate o vorbă, trecu pe lângă

silueta cuprinsă de șoc a Narei și ieși din celulă. Trecând pe lângă interpretul exilat, Lev îi spuse:

— *Vezi că au nevoie de tine.*

Cerând indicații de la un paznic, Lev părăsi aripa, dornic să iasă la aer, reușind în cele din urmă să ajungă pe terenul prăfuit al unei curți goale pentru exerciții. Se duse până în colțul cel mai îndepărtat și se sprijini de perete, închizând ochii, cu picioarele întinse la soare și restul corpului la umbră. Era obosit pentru că nu dormise cu o noapte înainte, așa că adormi rapid în căldura plăcută.

•

Când se trezi Lev, poziția umbrei se schimbase, așa că acum soarele îi bătea peste jumătate din corp. Se șterse la gură cu mâna. Abia acum observă că nu e singur. Nara era așezată nu departe de el, pe terenul prăfuit al curții pentru exerciții, cu spatele sprijinit de zid. Habar n-avea de când stătea acolo. Uitându-se la ea, își dădu seama că nu plânsese. Lev o întrebă, cu o voce răgușită:

— *Și*?

— *Mama îl iubește pe fratele meu. Ne-a dat un nume.*

Nara se schimbase. Nu mai era aceeași persoană. Nu-i mai păsa.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
SENSUL GIRATORIU SAR-E-CHOWK
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev studie sensul giratoriu, una dintre cele mai aglomerate intersecții din oraș. Sar-e-Chowk era mult mai mult decât o simplă intersecție – era o piață, nu doar pentru produse, ci și pentru schimburi de informații și servicii. La marginea drumului se înșirau căruțe cu legume și fructe. În spatele lor erau ceainării aglomerate, pline de bărbați tolăniți pe scaune de plastic, cercetând activitatea din piață ca niște ofițeri de gardă prin hublourile unor vapoare. Ținând strâns paharele de ceai, cu țigări ieșindu-le printre degetele slăbănoage, arzând periculos de aproape de bărbile lor ca lâna, niciun bărbat nu păruse vreodată mai înțelept. Se încheiau afaceri, se discutau idei, oamenii stăteau de vorbă. Era un punct central – un freamăt de bârfe, zvonuri și tranzacții agitând populația în mișcarea circulară a traficului, un punct central aflat complet dincolo de controlul regimului comunist, fără linii telefonice de ascultat sau scrisori de interceptat.

Lev se plimba printre căruțe cu aer voit nonșalant, trecând printre sutele de oameni care se îndreptau spre casele lor la sfârșitul zilei. Unii mai făceau cumpărături, alții se opriseră ca să stea de vorbă: câțiva vânzători începeau să-și strângă marfa, pentru că se întuneca. Nu dură mult să-și găsească ținta. Căpitanul Vașcenko insistase să-l aresteze chiar astăzi pe principalul suspect. Mama Narei Mir le dăduse numele unui tânăr, Dost Mohammad. Potrivit mărturiei ei, el era principalul organizator al atacului. Îl abordase pe tatăl Narei cu informații referitoare la plan, cerându-le să plece de acasă într-o anumită zi.

Prioritatea căpitanului era rapiditatea, nu prudența. Lev simți că problema vinovăției era una secundară. Nu se făcuseră investigații serioase cu privire la acuzațiile aduse. Fuseseră făcute verificări minime. Poliția afgană știa foarte puține despre omul acela, dincolo de câteva informații de bază despre ocupația lui. Nu reușiseră să găsească o fotografie a lui prin dosarele lor. Birocrația lor era teribil de nedezvoltată. Informația era coloana vertebrală a oricărui regim autocratic serios – un guvern trebuie să-și cunoască oamenii. În ciuda numeroaselor neajunsuri, căpitanul nu se abătu de la hotărârea lui de a face o arestare la mai puțin de douăzeci și patru de ore de la producerea atacurilor.

Când Lev se opusese ideii de a intra în piață fără a ști măcar cum arată suspectul, căpitanul îl făcuse cu ou și cu oțet, subliniind că în Afganistan nu se puteau purta așa cum o făcuse KGB-ul pe vremea lui Lev, făcând arestări la 4 dimineața, când dormea toată lumea. Dușmanului i s-ar fi părut un subterfugiu și un act de înșelăciune tipic femeiesc. Dacă voiau să supună Afganistanul, era nevoie de vitejie, curaj și îndrăzneală. Viclenia și șiretenia erau vicii aici, nu virtuți. Un act de justiție în văzul lumii, în mijlocul unuia dintre cele mai aglomerate sensuri giratorii din oraș, avea să fie un răspuns puternic, proporțional cu brutalitatea asasinatelor din noaptea trecută. Căpitanul nu-și făcea probleme în privința pericolului ca mulțimea să opună rezistență. Mergea atât de departe încât să spere că dușmanii aveau să-și facă apariția. Lasă-i să scoată armele. Îi omorâm.

În lipsa unei fotografii, tot ce știau era că suspectul era proprietarul unei căruțe care se afla de obicei în această intersecție, vânzând dulciuri afgane, fructe uscate și alune glazurate sau învelite în miere. Era cel mai slab profil de suspect de care auzise Lev vreodată. După părerea unora, Dost Mohammad avea douăzeci și cinci de ani, după

părerea altora, avea treizeci. De vreme ce mulți oameni nu știau să numere, vârsta era adeseori un simbol al aspectului fizic. Lev trebuia să înceapă o conversație și să presupună dacă bărbatul din fața lui era sau nu Dost Mohammad. Apoi trebuia să se întoarcă la echipa care-l aștepta în apropiere și să le dea undă verde să ia cu asalt piața și să-l aresteze pe suspect. Bănuiau că nimeni nu va fi bănuitor la apariția unui bărbat cu papuci verzi și semne clare ale consumului de opiu pe față și în ochi. Lev nu era chiar atât de sigur.

În timp ce căuta taraba, Lev evaluă situația. Nu aveau cum să securizeze zona: erau nenumărate ieșiri, chiar în cazul în care aduceau forțe suplimentare. Inamicul avea multe poziții avantajoase. Probabil că avea și puncte de observație. Suspectul lucra aici de mulți ani. Cunoștea dinamica pieței, fluxul și refluxul clienților, avea cu siguranță instinctul care să-l avertizeze când ceva nu era în regulă. Lev se hotărî să cumpere ceva, ca să nu mai pară atât de nelalocul lui. Un bătrân vindea numai ouă, în cartoane stivuite unele peste altele. Părea remarcabil de calm, în ciuda agitației frenetice din jurul lui, care amenința să-i trântească toată marfa la pământ, făcând-o fărâme. Lev cumpără rodii de la o tarabă cu fructe, primind cea mai subțire pungă de plastic cu putință, care se întindea sub greutatea fructelor – ultimul lot din anotimpul acela. Dăduse roată pieței aproape complet. Îi mai rămăsese numai capătul dinspre nord al sensului giratoriu.

Trecu prin aglomerație, ajungând în dreptul ultimelor tarabe, așezate în fața ceainăriilor. Acolo erau două măsuțe pliante acoperite cu borcănașe din metal pline cu semințe de dovleac, linte verde, boabe de leguminoase și grâu. Nimeni nu părea nici pe departe interesat de persoana lui Lev. Merse mai departe, oprindu-se lângă o căruță cu bucăți de carne. Un cap măcelărit de vită se holba

înspre cer, cu fața populată de muște care mergeau pe tendoane ca pe sârmă. Ceva dulceag se amesteca cu mirosul de măruntaie și, luându-se după miros, ajunse în dreptul unei căruțe înguste acoperite cu cutii din lemn. Cutiile erau ca niște sertărașe, pline cu tot felul de dulciuri, *nuql-e-nakhud* – năut glazurat, *nuql-e-badam* – migdale glazurate, *nuql-e-pistah* – fistic glazurat. Fără a se uita la vânzător, Lev studie marfa, alese ceva, înainte de a-l privi, rostind, în același timp:

— Nuql-e-badam, *trei sute de grame.*

Bărbatul era tânăr, nu avea mai mult de treizeci de ani și avea o privire inteligentă. Spre deosebire de ceilalți doi bărbați, pe el îl interesa persoana lui Lev. Expresia nu prea îl trăda, iar astfel îl trăda cu totul. Controlul lui era exersat, ura – reținută. Umplu o punguță cu migdalele glazurate. Lev plăti, scoțându-și portofelul și așezând rodiile pe marginea căruței. Bărbatul luă banii și îl urmări pe Lev în timp ce se îndepărta. Nu putuse să-l întrebe cum îl cheamă fără a-i stârni suspiciunile, nici să înceapă o conversație cu el. Lev se gândi că erau șanse mari ca acela să fie suspectul. Totuși, ura față de forțele de ocupație nu se limita doar la insurgenți.

La capătul drumului, la vreo cinci sute de metri de sensul giratoriu, Lev se întâlni cu căpitanul, arzând de nerăbdare. Nara stătea în picioare lângă el. Lev le spuse:

— În partea de nord a pieței e un bărbat care vinde migdale glazurate.

— El e? *Dost Mohammad*?

— N-am putut să-l întreb cum îl cheamă.

— Dar ai un simț pentru chestiile astea, nu? *El era*?

Lev lucrase la multe cazuri, arestase multe persoane.

— Probabil că da. Tovarășe căpitan, trebuie să vă avertizez, chestia asta o să se termine rău.

Căpitanul dădu din cap.

— *Nu și pentru mine.*

•

Lev stătea așezat pe treptele unei case, uitându-se la punga de hârtie plină cu migdale glazurate. O muscă ateriză și se lipi de ele, dând din picioare, cu aripile închegate cu zahăr și sirop. Apărură soldații ascunși, cu armele pregătite. Căpitanul porni, conducându-și soldații, hotărât să-și facă arestarea și să transmită un mesaj puternic localnicilor. Lev închise ochii, ascultând scrâșnetul cauciucurilor și tumultul din piață. Se auzeau țipete, strigăte, într-un amestec de rusă și dari. Se trăgeau focuri de armă. Lângă el era silueta Narei Mir, poate persoana cea mai singuratică pe care o văzuse vreodată.

Se îndreptară împreună spre sensul giratoriu, pe lângă blocada soldaților, în zona aglomerată a pieței, ajungând în același timp cu un elicopter care zbura la mică înălțime deasupra lor. Vântul stârnit de palele lui ajunse până la prelatele care acopereau tarabele, care se umflară ca niște pânze de vas. Câteva căzură, lăsând să se rostogolească legumele și fructele. Lev se uită la ouă. Erau strivite, pe jos era plin de coji și gălbenușuri.

Lev și Nara trecură prin mulțimea de afgani, mulți dintre ei în genunchi, cu mâinile la ceafă și cu țevile puștilor împungându-i în spate. Bărbatul care-i vânduse rodii se uită în sus spre el, plin de ură. Odată cu această invazie, Lev nu-și mai putea păstra poziția periferică, ignorat și irelevant, nevăzut, trăind o existență invizibilă. Acum nu mai era o fantomă, ci imaginea forțelor de ocupație, în aceeași măsură ca zelosul căpitan.

Suspectul nu era mort. Soldații afgani și sovietici îl încolțiseră într-un spațiu de lângă o tarabă cu condimente. Fusese împușcat în braț, îi curgea sânge pe mână. Nara îl atinse pe Lev și rămase în urmă, ascunsă de ochii suspectului. Lev o întrebă, deși știa deja răspunsul:

— *El e cel care te-a atacat*?

Ea dădu din cap că da.

Suspectul își ridică bluza. Avea câteva pungi de plastic lipite de corp – de genul celor folosite la tarabele cu sucuri. Picurau, din ele îi curgea un lichid pe corp, udându-i hainele. Apoi o scânteie îi apăru în mână, de la un chibrit scos de nicăieri. Se plesni peste pantaloni și materialul luă foc, flacăra se întinse și spre cămașă și cuprinse pungile. Într-o secundă, era complet în flăcări. Îi luă foc barba. Pielea-i fugea de pe oase. Durerea deveni insuportabilă și începu să alerge dintr-o parte în alta, dând din mâini, cu flăcările înălțându-se spre cer. Unul dintre soldați ridică arma să-l omoare. Căpitanul îi împinse țeava în jos.

— *Lasă-l să ardă*!

Suspectul arse, căzând, în cele din urmă, în genunchi. Flăcările se stinseră după ce se termină benzina. El continua să se miște, nu ca o ființă umană, ci mai degrabă ca un cadavru arzând mocnit, animat de magie neagră, găsindu-și odihna sub una dintre mesele pline cu condimente. Masa începu să frigă, păstăile pocnind de la căldură. Aerul mirosea a carne arsă și oțetar. Ochii lui Lev urmăreau fumul de o culoare neobișnuită înălțându-se spre cer în vârtejuri de albastru și gri. Din câte putea vedea, la fiecare fereastră erau chipuri de băieți și tineri, spectatorii pe care și-i dorise atât de mult căpitanul pentru arestare.

În ceainării, bărbații își apucară paharele, cu țigările strânse între degete, calmi ca și cum mai văzuseră toate acestea și înainte și erau convinși că aveau să le mai vadă într-o bună zi.

GRANIȚA DINTRE PROVINCIILE
LAGHMAN ȘI NANGARHAR
SATUL SOKH ROT
LA 116 KILOMETRI EST DE KABUL
LA 9 KILOMETRI VEST DE JALALABAD
ÎN ACEEAȘI ZI

Pentru că nu avea decât șapte ani, țesutul unui covor era considerat prea dificil pentru Zabi, așa că își petrecuse dimineața fabricând două dintre culorile folosite la vopsitul materialelor. Avea unghiile pătate de roșu de la pielița rodiilor zdrobite. Își sugea vârful degetului, intrigată că o culoare poate avea un gust specific: roșul avea gust de suc acru de fructe, chiar mai amar și mai pătrunzător decât nesuferitul *chai-e-siay,* ceaiul negru pe care tatăl ei îl bea în fiecare dimineață, fiert atât de mult încât lăsa o dâră în jurul cantului de sticlă. A doua urnă conținea o vopsea maro, creată prin zdrobirea cojilor de castane, mult mai complicat de obținut decât vopseaua roșie. Trebuia să spargă castanele, apoi să le piseze cu o piatră netedă, adăugând puțină apă caldă și amestecând. Își puse o picătură pe vârful limbii. Pasta maronie din coji avea o textură granulară, dar nu avea cine știe ce gust. Ea hotărî că maroul era mai puțin gust și mai mult textură, înainte de a ajunge la concluzia că șirul acesta de idei dovedea că se plictisește.

Mama ei și *khaha khanda,* grupul ei de prietene apropiate, stăteau așezate în cerc, discutând în timp ce-și țeseau covoarele cu model. Unele erau pentru uz casnic, dar majoritatea erau destinate vânzării. Zabi trebuia să privească și să învețe. Fusese amuzant o vreme să facă vopsea, dar deja o dureau brațele de la spartul cojilor de castane și mama ei nu părea să se apropie de sfârșitul lucrului. Aveau să trudească toată ziua la covoare și poate și mâine și chiar și poimâine. Pe podea

apăru un pătrățel luminat de razele soarelui. Norii se risipiseră. Voia să iasă afară, dar știa că nu va fi lăsată dacă va cere voie. De frică să nu fie dojenită, se strecură pe podea până la ușă, luând urna din oțel pe care o folosise să amestece pasta.

— *Mai am nevoie de un pic de apă.*

O zbughi afară fără să mai aștepte răspunsul, plină de energie răutăcioasă, cu picioarele goale alergând rapid de-a lungul cărăruii pline de noroi, fugind pe lângă case, până în afara satului.

Satul ei era așezat între livezi care se întindeau în toate direcțiile – întreaga vale era verde și luxuriantă, plină de pomi plantați în așa fel încât în fiecare anotimp aveau câte o recoltă nouă – migdale, castane, caise, mere și prune negre. Livezile aveau un sistem special de irigație. Un canal adânc pavat cu beton aducea apa din munți, scurgându-se cu viteză înainte de a se diviza într-o rețea mai mică, întinsă de-a lungul livezilor. Potrivit tatălui ei, datorită ingeniozității lor, satul Sokh Rot era unul dintre cele mai bogate din regiune, vestit pentru recoltele sale și pentru întinsa procesiune de duzi care-i întâmpinau pe vizitatori atunci când veneau spre centrul satului pe drumul principal.

În ciuda frumuseții zonei, Zabi era singura fată căreia îi plăcea să se joace pe afară. Laila și Sahar erau și ele afară uneori, dar ele aveau numai trei ani și nu se aventurau niciodată dincolo de perimetrul caselor lor, ieșind, în principal, pentru a hrăni caprele. Celelalte fete, care erau mai mari decât ea, își petreceau timpul în casă. Când ieșeau, erau îmbrăcate de fiecare dată formal și nu plecau decât cu treburi, niciodată ca să se joace. Zabi putea să stea cu ele înăuntru, cu mama ei, și să le asculte poveștile. Și recunoștea că uneori era amuzant și să stai în casă, dacă era frig sau dacă ploua, și uneori era amuzant și să coci, să gătești, să coși și să faci vopsea pentru covoare, dar nu tot timpul, nu zi de zi.

Se opri din alergat, ajungând suficient de departe de sat cât să nu poată fi chemată înapoi. Încă ducea urna din oțel, așa că o lăsă jos, lângă cel mai mare cais din centrul celei de-a treia parcele de la casa ei. Nu era încălțată. Nu conta. Nici nu simțea frigul. Plimbându-se printre copaci, se gândi la ceva ce-i spusese recent mama ei:

Acum ești aproape femeie.

Să fie numită femeie suna ca un compliment. Chiar și așa, observația o tulburase. Femeile din sat nu se jucau niciodată pe afară, nu alergau niciodată prin livezi și nu se cățărau niciodată în copaci. Dacă a fi femeie însemna să nu mai facă niciunul dintre aceste lucruri, atunci prefera să rămână fată.

Apropiindu-se de capătul livezilor, se opri lângă canalul de irigație principal, care aducea apa din munți. Canalul era lat și adânc: cursul apei era rapid. Ridică o frunză și o lăsă să cadă pe suprafața apei, urmărind-o cum prinde viteză. Scuza cu adusul apei nu avea s-o scutească de ceartă. Avea să ia bătaie. N-o deranja. Pedeapsa de care se temea cel mai mult era interdicția de a mai ieși vreodată din casă. Se uită în sus, abătută, privind fix înspre munți și visând să poată vreodată să se urce până sus, în vârf, și să se uite de acolo la vale.

Zabi tresări auzind o voce.

— *Hei, tu*!

Se întoarse, speriată că avea să fie certată. Printre caiși venea un băiat mai mare. Zabi nu-i putea distinge trăsăturile în lumina puternică a soarelui. O întrebă:

— *De ce ești așa de tristă*?

Zabi ridică o mână să-și ferească ochii de soare și se concentră asupra chipului băiatului. Era Sayed Mohammad. Sayed era adolescent, avea paisprezece ani și nu era deloc ca frații lui mai

mari, care puteau fi doar arareori văzuți prin sat. Sfioasă, Zabi îngăimă un răspuns:

— *Nu-s tristă.*

— *Mincinoaso*! *Se vede că ești*!

Intimidată de tânărul bărbat, Zabi nu-i răspunse. Era cunoscut în sat pentru cântecele și poeziile lui. În ciuda tinereții lui, stătea adesea de vorbă cu adulții, sorbind din ceaiul lor amar ca și cum ar fi fost unul dintre ei. Îl întrebă, schimbând subiectul:

— *Ce făceai aici*?

— *Compuneam un poem.*

— *Poți să faci asta în timp ce mergi*?

Sayed zâmbi.

— *Le compun în minte.*

— *Înseamnă că ai o memorie foarte bună.*

El păru să se gândească foarte serios la observația ei. Sayed se gândea serios la majoritatea lucrurilor.

— *Am o tehnică prin care îmi amintesc poemele. Le cânt celorlalți. Pe cele care nu-s foarte bune le uit imediat. Tu nu uiți lucrurile care nu-ți ies prea grozav*?

Zabi dădu încet din cap, încercând să pară la fel de gânditoare ca și el. Până să apuce să-i răspundă, el îi observă degetele.

— *De ce ai degetele roșii*?

— *Am făcut vopsea.*

Zabi voia să-l impresioneze pe Sayed, așa că i-o trânti:

— *Știai că roșul e amar*?

Spre surprinderea ei, el păru interesat de idee:

— *Chiar așa*?

— *Am făcut vopsea toată dimineața. Am gustat de câteva ori.*

— *Din ce se face*?

— *Din pieliță de rodii.*

Zabi era încântată că nu spusese vreo prostie. Sayed se scărpină pe față.

— *Roșul e amar… aș putea folosi ideea asta într-un poem.*

Zabi era uluită.

— *Ai putea*?

— *Steagul Uniunii Sovietice e roşu, aşa că a spune că roşul e amar reprezintă o declaraţie politică.*

Aruncă o privire spre Zabi.

— *Ştii ce-i Uniunea Sovietică*?

— *Invadatorii.*

Mulţumit, el dădu din cap aprobator.

— *Invadatorii*! *Ar putea fi titlul poemului meu. Primul vers ar putea fi ceva de genul…*

Se îndepărtă din nou, închizând ochii, concentrat, încercând diferite variante.

— *Steagul cel roşu, amar ca…*

Zabi îi sugeră:

— *Pielița de rodie*?

Sayed începu să râdă.

— *Nu-i cam amabil faţă de duşmanii noştri*? *Să sugerez că ideologia lor are acelaşi gust ca fructul nostru naţional*? *Nu putem compara un fruct care creşte aici, pe pământurile Afganistanului, cu steagul invadatorilor.*

Cu această declaraţie solemnă, Sayed plecă mai departe, părând să uite de Zabi. Dorind să mai stea de vorbă şi nedorind ca discuţia lor să ia sfârşit din cauza sugestiei ei stupide, ea îl ajunse din urmă.

— *Poţi să-mi cânţi şi mie un poem*?

— *Nu-mi cânt poemele în faţa unor fetiţe. Am o reputaţie de apărat. Cânt numai în faţa luptătorilor.*

Rănită, Zabi se opri. Sayed îi observă reacţia.

— *Hai. N-o lua aşa de rău.*

Lui Zabi îi venea să plângă. Ura faptul că e fată. El îşi înmuie tonul şi îi spuse:

— *Ştii că tatăl meu îmi disprețuia poeziile*? *Mă plesnea şi îmi spunea să tac. Spunea că poeziile şi cântecele sunt pentru femei, îmi spunea să fiu şi eu la fel ca fraţii mei. E drept, unele poezii chiar sunt pentru femei, cum ar fi cântecele de leagăn sau* nakhta, *pe care le cântă femeile când bocesc*

moartea unui erou. Nakhta *mi-a dat ideea să compun versuri închinate eroilor, nu de doliu, ci triumfătoare, când sunt victorioşi împotriva invadatorilor. Poezia nu trebuie să fie doar drăguţă şi plăcută urechii. Trebuie să aibă un scop. Trebuie să aibă furie.*

Sayed culese câteva frunze din copaci şi continuă:

— I-am cântat tatii poeziile cele noi. Asta l-a făcut să se răzgândească. Nu a mai dat în mine. A început să-mi povestească din ce în ce mai multe despre evenimentele care au loc la noi în ţară, astfel încât poeziile mele să fie cât mai exacte. De atunci, cânt poeme despre rezistenţă, poeme-protest împotriva felului în care sunt trataţi fraţii şi surorile noastre din Afganistan. Tatăl meu e mândru de mine. El aduce acasă luptători din munţi. Ei povestesc, iar eu le transform istoriile în poezie. Alcătuiesc o istorie în versuri a războiului nostru, mii de poeme diferite. Tata o să mă ia în călătorie, peste dealuri, să cânt în tabere. Ştiai că fraţii mei sunt luptători?

— Nu ştiam.

— Se bat cu sovieticii. Samir mi-a spus că o să arunce în aer un baraj şi o să facă apa să se prăbuşească peste tancurile sovietice. Or să se întoarcă în curând în sat şi o să le transform victoria în cele mai reuşite poeme pe care le-am compus vreodată. Tot satul o să se adune şi o să asculte.

Sayed se ghemui lângă Zabi şi îi şopti de parcă în livadă mai erau şi alţi oameni care puteau să-i audă:

— Vrei să asculţi un poem pentru care ai fi arestată şi împuşcată dacă l-ai cânta pe străzile din Kabul? *Dacă ţi-l cânt, nu trebuie să spui nimănui, nimeni nu trebuie să ştie asta vreodată. Promiţi să păstrezi secretul*?

Zabi era emoţionată şi entuziastă şi dădu din cap că da, nedorind să pară speriată.

— Promit.

Sayed începu să cânte:

— O, Kamal!

Se opri.

— Știi cine e Kamal?

Zabi clătină din cap. Nu cunoștea pe nimeni cu numele Kamal.

— Kamal e președintele. Știi ce-i ăla un președinte?

— Un bătrân înțelept?

— Într-un fel, da, e un conducător, un stăpânitor, dar nu a fost ales de noi, de oamenii care locuiesc în această țară, a fost pus la putere de către invadatori, ca să le facă lor jocurile. Imaginează-ți că înțeleptul satului nostru ar fi fost ales de alt sat, aflat la mii de kilometri depărtare. Ar avea vreun sens? *Și apoi imaginează-ți cum ar fi ca înțeleptul satului nici să nu se fi născut la noi în sat, să fi venit din afară, să vină aici, pe pământul nostru, și să ne spună ce putem să facem și ce nu.*

Zabi înțelese: un asemenea sistem nu avea niciun sens.

Sayed își reluă cântecul.

— O, Kamal! *Odraslă a lui Lenin*!

Se opri din nou.

— Știi cine-i Lenin?

Zabi clătină din cap că nu. Numele îi suna ciudat.

— Lenin este cel care a creat comunismul, care este numele religiei în care cred invadatorii. Lenin e un zeu al invadatorilor, sau un profet, o figură divină – îi atârnă portretul în școli și clădiri publice. Îi citesc vorbele și le scandează.

Sayed începu din nou să cânte.

O, Kamal! *Odraslă a lui Lenin*
Fără păsare de religie sau credință
Fie ca să-ți găsești pierirea
Și fie să cunoști nenorocirea, fiu de trădător!

O, tu, odraslă a lui Lenin!

În ciuda explicațiilor primite, Zabi nu înțelese pe deplin sensul versurilor. Cu toate acestea, îi plăcea sunetul vocii lui Sayed și-l aplaudă la final.

Zâmbind, Sayed se pregătea să facă o mică plecăciune când, deodată, se răsuci ca un animal speriat, privind fix spre cer. Zabi nu auzea nimic în afară de vuietul apei din canalul de irigații. Sayed nu se mișca: avea ochii fixați asupra nemărginitului cer albastru. Târziu auzi și Zabi zgomotul, un zgomot pe care nu-l mai auzise niciodată până atunci.

Sayed o apucă de mijloc și o ridică înspre copacul cel mai apropiat. Zabi se cățără.

— *Ce vrei să fac*?

— *Uită-te spre cer*! *Spune-mi ce vezi*!

Chiar dacă era ușoară, copacul nu era foarte bătrân și crengile se îndoiau sub greutatea ei. Zgomotul creștea. Simțea vibrațiile prin trunchiul copacului. Neputând să mai urce, își iți capul deasupra coroanei.

— *Ce vezi*?

Două avioane de luptă veneau drept spre ea, zburând jos, pe deasupra copacilor – insecte uriașe de oțel cu aripi scurte, cu pale care se răsuceau prin aer, întunecând albastrul cerului de deasupra lor. Aveau ferestre în față, o bulă de sticlă – ochiul înspăimântător al unui monstru. Mașinăriile zburătoare erau atât de jos încât putea să-l vadă pe cel așezat înăuntru, pilotul cu fața ascunsă de o cască. Când trecură pe deasupra ei, părea că e în stare să întindă mâna și să le atingă burțile din oțel. Sayed striga la ea, dar nu auzea ce îi spunea, nu auzea decât zgomotul palelor. O rafală de vânt, o furtună stârnită de mâna omului trecu printre copaci. Ea strânse creanga cu putere. Copacul se zgâlțâia. Ignorând strigătele lui Sayed, care îi cerea să coboare de acolo, Zabi privi cum cele două insecte uriașe de oțel dau ocol satului.

Prima explozie fu atât de puternică încât o aruncă pe Zabi din copac, o forță o izbi drept în piept, făcând-o să cadă pe spate. Căzu, crengile se rupseră sub ea. S-ar fi prăbușit la pământ dacă n-ar fi prins-o Sayed. Era o căldură intensă. Un fir de fum apăru deasupra lor, înălțându-se spre cer, ca un spirit furios dezlănțuit. Livezile cele mai apropiate de sat erau în flăcări, coroanele copacilor ardeau. Urmă o a doua explozie, un vârtej de aer, iar căldura i se strecură sub gene. Sayed reacționă, o luă la goană, cărând-o sub brațul lui ca pe un covoraș de rugăciune împăturit. În jurul lor săreau bulgări de pământ.

Privind în urmă, văzu fumul cel negru plutind deasupra copacilor, rostogolindu-se spre ei ca marginea unui nor malefic. Brusc, norul se desfăcu în două și prin fum apărură o mulțime de căluți de munte. Aveau ochi imenși și coamele în flăcări, pielea înnegrită și arsă. Câțiva erau orbi sau orbiți de panică, izbindu-se cu capetele înainte de trunchiurile subțiri ale caișilor, care se despicau, în timp ce poneii cădeau la pământ. Copitele lor sfâșiau pământul. Un căluț continua să alerge cu toate că avea stomacul deschis, trecând în goană pe lângă ei, în timp ce altul se prăbuși la pământ chiar lângă ei, cu picioarele încovoiate sub el și cu limba atârnându-i în afară.

Zgomotul înăbușit al aparatului reveni în apropiere. Una din mașinile zburătoare trecu prin norul negru, plutind chiar pe deasupra lor. Sayed alerga mai repede acum, cu ochi înnebuniți, plini de aceeași panică de care erau cuprinși poneii care se prăbușeau lângă ei în toate părțile. Nu aveau unde să se ascundă.

Zabi văzu în față canalul de irigații. Până să ajungă la el, se auzi o a treia explozie – pământul se prăbuși, cedă, fiecare bulgăre de pământ, fiecare frunză vibrând. Sayed o aruncă în față. Pentru o clipă, ea se trezi în aer, apoi căzu în canal, se izbi de apă și se scufundă sub șuvoiul rece ca gheața.

Se rostogoli, privind în sus prin apă. Nu se vedea nici urmă de Sayed. Un ponei în flăcări îi trecu pe deasupra capului, copitele lui izbind peretele din beton. Cerul albastru dispăru, înlocuit de flăcări. Apa înghețată începu să bolborosească și să fiarbă.

PROVINCIA KABUL
ORAȘUL KABUL
CARTIERUL JADA-E-MAIWAND
COMPLEXUL DE APARTAMENTE
TREI ZILE MAI TÂRZIU

Apartamentul era recent dat în folosință, o locuință construită de guvern. Înăuntru mirosea a vopsea proaspătă și a adeziv. Lev încercă să deschidă fereastra, dar era bătută-n cuie, poate pentru siguranța lui, pentru că geamul fabricat în Uniunea Sovietică era încasabil, importul fiecărei ferestre costând mai mult decât salariul pe un an al unui meșter sticlar afgan. Se sprijini de fereastră, privind cum lumina soarelui se refractă prin smogul dens din oraș, transformând straturile de mizerie și praf în modele de lumini roșii și portocalii. Se afla la etajul cinci, ultimul nivel a ceea ce ar fi fost, dacă s-ar fi aflat la periferia Moscovei, un bloc oarecare de apartamente din beton, care nu merita o a doua privire. Dar la Kabul banalitatea clădirii era remarcabilă, o anomalie străină, un proiect arhitectonic sovietic, complet diferit de clădirile tradiționale din stuc. Construite în mare viteză, fără a folosi forța de muncă locală sau meșteșugurile tradiționale, blocurile acestea se întinseseră precum ciupercile de-a lungul cartierului Jada-e-Maiwand după invazie. Clădirea aceasta, în particular, finalizată cu numai o săptămână în urmă, avea un gard de incintă din sârmă ghimpată, cu faruri de securitate, fiind patrulată de soldați sovietici, nu afgani, o măsură a lipsei de încredere între cele două puteri. Temându-se de represalii după brutalul spectacol public al morții lui Dost Mohammad, personalul sovietic, inclusiv consilierii, fusese mutat în zonele securizate. Protestele lui Lev fuseseră ignorate. Nu se admiteau excepții. În doar câteva ore, creaseră un ghetou al forțelor de ocupație, exact moștenirea

de dezbinare și suspiciuni pe care Dost Mohammad își dorise să o lase în urmă.

Imediat după mutare, Lev scosese din balamale cele patru uși dintre camere, așezându-le una peste alta pe podea. Cu ușile scoase, avea o porțiune în camera de zi de unde putea vedea tot apartamentul, putea avea confirmarea că încăperile sunt goale, împiedicându-și imaginația să-l tortureze cu amintiri despre familia lui. Chiar și așa, apartamentul semăna prea mult cu căminul pe care-l împărțise cu Raisa și cu fiicele lor, o copie a unui apartament sovietic tipic, gata mobilat cu dulapuri și biblioteci din placaj. Lev nu avusese nimic de împachetat. Tot ce avea pe lume se afla pe măsuța de cafea, pachetul cu scrisori neterminate către fiicele sale și pipa pentru opiu. Se hotărâse să nu păstreze scrisorile primite de la Elena și Zoia pentru simplul motiv că nu se putea abține să nu le citească, trecea prin ele iar și iar, până când cuvintele și frazele se împrăștiau și își pierdeau sensul. Cu fiecare lectură creștea nesiguranța lui cu privire la adevărata lor semnificație, obligându-l să le recitească și creând astfel un cerc obsedant. Verifica scrisorile cu luare-aminte, întrebându-se de ce Zoia îi scrisese numai opt sute de cuvinte acum, când, de obicei, îi scria mai mult de-o mie, sau întrebându-se dacă stilul Elenei nu este mai rece, dacă ultimul ei rând – cu dragoste – era scris cu sinceritate sau dintr-un sentiment al datoriei. Era imposibil să-și dea seama de ton. Într-o noapte fierbinte de vară citise o scrisoare a Elenei, o singură pagină, cu scrisul ei mărunt și ordonat, de câteva sute de ori și ar mai fi citit-o de alte câteva sute de ori dacă opiul nu l-ar fi trimis la culcare. De atunci, se hotărâse să nu mai citească decât de trei ori o scrisoare înainte de a-i da foc, dar, de câteva luni, nu mai primise nicio scrisoare. Absența comunicării putea fi pusă pe seama naturii inconstante a serviciilor poștale – uneori putea primi și un teanc de trei, patru scrisori

odată –, dar, mai probabil, pe seama faptului că nu le răspunsese la ultima scrisoare. I se părea din ce în ce mai greu să-și pună gândurile pe hârtie, era frustrat de încercările lui, începând de sute de ori și urând fiecare cuvânt pe care îl scria.

Pășind pe covorul sintetic aspru, o aberație în această țară, întrucât covoarele se umpleau de praf și murdărie în doar câteva zile, Lev simțea nevoia disperată să fumeze. În timp ce-și pregătea stocul, auzi vag muzică venind din apartamentul alăturat, de la noua lui vecină, Nara Mir.

După eșecul arestării lui Dost Mohammad, Lev își însoțise singura stagiară supraviețuitoare la casa părintească s-o ajute să-și strângă lucrurile, dintre care cele mai importante – cărțile marxiste – fuseseră ascunse afară, în speranța deșartă că părinții ei nu aveau să le găsească. Doi soldați sovietici le asigurau paza. Când se pregăteau să plece, fuseseră înconjurați de o gloată care se împingea până lângă automobil. Soldații traseră focuri de armă în aer să împrăștie mulțimea, în timp ce Lev o înghesui pe Nara în mașină. În timp ce treceau prin mulțime, o pungă mică de plastic se izbi de parbriz. Din ea se scurse acid, iar geamul se afumă și se topi. Lev le ordonă soldaților să meargă mai departe, dându-și seama că provocarea era preludiul unei ambuscade. Nara rămase calmă, disprețuită de comunitatea din care făcuse parte până atunci. Ca răspuns la exilul ei, începu să-și exerseze rusa.

— *Rusa mea nu e bună. Aș vrea s-o îmbunătățesc. De acum înainte trebuie să vorbim mai mult în rusă.*

Pe toată durata călătoriei, în timp ce parbrizul bolborosea și sâsâia, ea citi din cartea cu expresii rusești ca și cum n-ar fi fost nimic în neregulă.

Curios la auzul muzicii, Lev găsi în el tăria să-și amâne fumatul și se încălță cu papucii. Ieși pe coridor și bătu la ușă. Nara deschise, după ce descuie câteva încuietori solide. Chiar dacă nu era

de serviciu, era îmbrăcată în uniformă. I se acordase privilegiul de a primi o locuință la nivel sovietic mai mult pentru că reprezenta un puternic simbol al eșecului insurgenților de a-i ucide pe toți ofițerii stagiari decât ca semn al egalității între cele două puteri. Era un talisman al forțelor de ocupație și erau hotărâți să o protejeze. Fără gardul de sârmă ghimpată și patrule, n-ar fi rămas în viață mai mult de câteva ore.

Pe masa din camera de zi se afla un casetofon butucănos. Nara îl întrebă în rusă:

— *Muzica e prea… mare*?

Nu reuși să găsească termenul potrivit, așa că trecu pe dari.

— *E prea tare*?

— *Nu.*

Muzica era pop occidental piratat, genul care se găsea prin piețe, casete întinse pe cuverturi, cu coperte de album multiplicate la copiator, importate din alte țări și vândute cu un adaos exorbitant, destinat forțelor de ocupație. Lev habar n-avea ce muzică e sau cine cântă. Versurile erau în engleză, cu accent american. Bărbatul avea o voce extraordinară. Nara îl întrebă, sincer îngrijorată:

— *E o greșeală din partea unui comunist să cumpere muzica unui cântăreț american*?

Lev clătină din cap.

— *Nu cred că se supără nimeni.*

— *Căpitanul mi-a dat o bonificație. N-am mai avut niciodată banii mei până acum. Am cheltuit-o. Am cheltuit-o pe toată într-o singură după-amiază. Am tot cumpărat lucruri de care n-am nevoie până am terminat toți banii. Am procedat greșit*?

— *Nu.*

— *Cântărețul se numește Sam Cooke. Ați auzit de el*?

— *Nu sunt la curent cu muzica.*

Mai ascultară câteva momente, apoi Lev spuse:

— Am cunoscut pe vremuri un cântăreț american. Era comunist și a vizitat Moscova acum mulți ani, când eram eu tânăr. Eu i-am asigurat securitatea. Îl chema Jesse Austin. Vocea lui semăna puțin cu vocea ăstuia. Numai că Jesse Austin nu cânta muzică pop.

Nara luă un stilou și un blocnotes de pe măsuță și notă numele Jesse Austin de parcă ar fi fost un suspect pe care trebuia să-l verifice.

— Am să încerc să-l găsesc mâine prin bazar.

Lev nu se gândise niciodată să-i caute albumele.

— Dacă-l găsești, anunță-mă și pe mine. Putem asculta împreună.

Lev aruncă o privire prin apartament, la cărțile ei comuniste acum așezate frumos pe rafturile bibliotecii, cărțile pe care fusese odinioară silită să le ascundă între zidurile unei alei, cărțile care îi înfuriaseră pe părinții ei și provocaseră un atentat la viața ei. În rest, nu avea prea multe, apartamentul era aproape la fel de gol ca al lui Lev. Se termină cântecul. Caseta scârțâi. Începu un nou cântec. Nara îl întrebă:

— Viața dumneavoastră de la Moscova era foarte diferită de cea de aici, nu-i așa?

— Da.

— Vă e dor de familie?

Nu-l mai întrebase niciodată până acum de viața lui particulară și îl deranjă că-l întreba acum. Tocmai se pregătea să-i spună noapte bună și să se întoarcă la el în apartament, când ea adăugă:

— O *să-l execute pe tatăl meu.*

Enervarea lui Lev dispăru. Îi răspunse:

— Da. Știu.

— Mama va fi închisă. La fel și fratele meu. Nu am mai trăit niciodată fără ai mei până acum.

— O să fie greu.

Ea îl privi pe Lev în ochi cu un amestec jalnic de singurătate și hotărâre.

— Devine mai ușor cu timpul?

Lev clătină din cap.

— Găsești metode să te împaci cu ideea.

Lev nu intrase în apartament, rămăsese în prag, nedorind să-i stânjenească simțul de proprietate. Nici ea nu-l invitase să intre. Din punct de vedere cultural, nu s-ar fi cuvenit. Totuși, el simți că ea nu vrea să rămână singură și că ar fi vrut să-și ceară el voie să intre. Ea nu putea să i-o ceară direct. Într-un târziu, Lev îi spuse:

— Încearcă să dormi.

Se întoarse să plece, silindu-se să nu se uite înapoi, să vadă dacă ea se uita la el.

Ajuns la ușa de la intrare, Lev se opri. Și-o imagină stând singură în apartamentul acela gol, proaspăt văruit și lipsit de suflet. Era ridicol să se gândească să se întoarcă. Ea abia-și pierduse familia. Bineînțeles că voia să aibă pe cineva lângă ea. Poate tocmai pentru că era atât de singură își dorea să fie cu ea? Ei doi se aflau în aceeași situație, singuri, niște paria. Nu trebuia să devină stânjenitor. Care era problema dacă se împrieteneau? Se întoarse încet.

Nara era la ușă. N-o închisese, dar nici nu se uita la Lev. La capătul coridorului apăruse căpitanul Vașcenko, venind spre ei cu o hartă făcută sul sub braț.

— Am ceva de discutat cu voi doi. Hai să vorbim în apartamentul lui Lev!

Nara îl așteptă să treacă pe lângă ea înainte de a-și părăsi apartamentul, ascunsă în spatele căpitanului. Lev nu reușise să-i distingă expresia.

Ajunși în apartament, căpitanul întinse harta pe masă, fără să-i dea atenție lui Lev, care încerca să-și ascundă pipa pentru opiu. Căpitanul își scoase pistolul și îl folosi ca să îndrepte harta. Aceasta prezenta niște munți și o vale lângă orașul Jalalabad, nu departe de granița cu Pakistanul. Căpitanul le explică:

— Am presupus că există o legătură între asasinatele de la Kabul și atacul cu bombă eșuat de la barajul Sarobi. Am avut dreptate. În spatele

crimelor de la Kabul s-a aflat Dost Mohammad. La baraj, am descoperit trupul lui Samir Mohammad, un cunoscut fabricant de bombe. Cei doi sunt fraţi. Potrivit surselor noastre, sunt patru fraţi în total, un băiat pe nume Sayed şi un luptător pe nume Fahad, cunoscut şi temut ca un mare războinic. Familia asta e o unitate de insurecţie. Ţinta lor e stabilitatea Kabulului. Acum trei zile am trimis o echipă în satul lor natal, nu departe de Jalalabad. Elicopterele ar fi trebuit să asigure sprijinul echipei de la sol. Ni s-a spus că sătenii au deschis focul. Elicopterele au răspuns. Conflictul a escaladat.

Se opri o clipă, aruncându-i o privire lui Lev.

— Au murit câteva sute de oameni, inclusiv femei şi copii. Acum avem altă problemă. S-au împrăştiat în toată regiunea poveşti despre masacru. Ne temem că îi vor inflama pe insurgenţi, nu doar în provincia în care a avut loc incidentul, ci şi în Kabul. Veştile despre masacru au ajuns până în capitală. Oamenii ne acuză că am lovit satul în semn de răzbunare. Mulţi dintre aliaţii noştri afgani sunt supăraţi. Consideră răspunsul disproporţionat.

Lev ghici unde voia să ajungă căpitanul.

— Aveţi un serviciu de investigaţii interne al armatei. Lasă-i pe ei să cerceteze. Să facă dreptate, la vedere.

— Nu-i vorba de investigaţii asupra oamenilor noştri. Îşi făceau datoria. Ăsta-i un exerciţiu de relaţii publice. Avem nevoie de dumneavoastră să mergeţi în zonă şi să faceţi un gest de conciliere. Sunteţi cel mai experimentat consilier, îi înţelegeţi pe oamenii ăştia. Teroriştii ăştia ne fac mai multe probleme morţi decât ne făceau când erau în viaţă. Vreau să încheiaţi un fel de pace, să le oferiţi vreo compensaţie.

Considerând ideea absurdă, Lev se scărpină în barba nerasă.

— Tovarășe căpitan, o să fiu direct. E o pierdere de vreme să mergem în satul ăsta. Nu vor nimic de la noi, nu vor decât să plecăm din țara lor. Nu am permisiunea să le ofer asta, nu-i așa?

Luându-și arma, dar lăsând harta întinsă, căpitanul ignoră obiecțiile lui Lev și spuse:

— Plecăm mâine dimineață la prima oră. Am nevoie de oameni care să negocieze, oameni în care să am încredere, de-aia vreau ca Nara Mir să vină cu noi. S-a dovedit un agent promițător. Ar fi bine să avem măcar un afgan alături de noi, de dragul aparențelor.

Plecând la fel de brusc cum venise, se opri lângă ușă și se uită la cei doi.

— Îi traduceți dumneavoastră tot ce-am spus, da?

Căpitanul închise ușa, lăsându-i pe cei doi singuri, împreună.

PE DRUMUL DE LA KABUL LA JALALABAD
LA 100 DE KILOMETRI EST DE KABUL
LA 25 DE KILOMETRI VEST DE JALALABAD
A DOUA ZI

Lev stătea pe bancheta din spate a vehiculului blindat UAZ lângă Nara, cei doi privind în direcții diferite, cu trupurile la distanță unul de celălalt. Stătuseră în această poziție o bună parte a drumului lung și incomod, rămânând tăcuți și evitând contactul vizual, privind peisajul în vreme ce convoiul lor părăsea Kabulul pentru a porni pe unul dintre cele mai periculoase drumuri din lume, spre Jalalabad. Silit să facă un ocol în jurul munților, neputincios în fața naturii din Afganistan, drumul trecea pe lângă canionul Surobi, unde se răsucea pe niște pante abrupte, lungi de câteva sute de metri fiecare, culmi de dealuri punctate de carcase arse de automobile lovite. Era o zonă de ambuscade, la fel de periculoasă ca ieșirea din trecătoarea Salang, unde se ascundeau insurgenții în munți, atacând convoaiele motorizate. Conducea un ofițer, iar căpitanul era așezat pe scaunul din dreapta, lângă el. Mai era și un al doilea vehicul, cu încă patru soldați sovietici, un convoi militar modest dotat cu aparate de emisie-recepție pregătite să solicite ajutor pe calea aerului dacă s-ar fi dovedit necesar. Din când în când, căpitanul se întorcea și îi spunea ceva lui Lev, cu trăsăturile lui unghiulare atât de impenetrabile, care nu dădeau niciun semn că ar ști ce s-a întâmplat noaptea trecută. Era în spiritul protocolului sovietic ca blocurile de apartamente recent construite să fie dotate cu echipamente de ascultare.

Noaptea trecută fusese o greșeală, o greșeală impulsivă, înfierbântată, de adolescent. N-ar fi

trebuit să se sărute. Nara ar fi, cu siguranță, de acord cu el. Erau singuri, două suflete pierdute în apartamentele lor noi, sumbre și goale. Nu-și amintea exact cum ajunseseră să se sărute – stătuseră de vorbă, unul lângă altul, studiind harta întinsă pe masă. Ea îi arătase satul de unde provenea familia ei, satul în care ea nu fusese niciodată binevenită. Îi arătase lui Lev drumul pe care bunicul ei făcea trafic cu piei din China, explicându-i câți traficanți își găsiseră moartea în trecătorile munților. Ca și cum abia atunci s-ar fi gândit la asta, îi trecuse prin cap că și bunicul ei știa despre complot și că fusese de acord cu el. Se întristase și explicase motivul. E posibil că acum s-o fi atins Lev, numai ca s-o aline, sau poate o mângâiase ușor pe mână, din greșeală. Nu era prea sigur. Chiar dacă preludiul i se amesteca în minte, sărutul și-l amintea perfect, dorința sexuală prea mult timp reprimată de opiu sau de durere, sau de amândouă. Pentru o clipă, trăise o senzație de plăcere demult pierdută, o dorință de neoprit, fiind sigur că nimic altceva nu avea sens decât să-și urmeze impulsul. Și totuși, când o apucase de talie, îi simțise trupul tremurând, copleșit de emoții, tulburat și lipsit de experiență. Se trăsese înapoi. Ea se ridicase în fața lui, cu gura deschisă pe jumătate, de parcă ar fi încercat să spună ceva și nu și-ar fi găsit cuvintele. Rămăseseră unul lângă altul pentru un timp care păruse a fi câteva minute. S-ar putea, totuși, să fi fost doar câteva secunde până când ea plecase, închizând încet ușa după ea.

După plecarea Narei, Lev fumase, umplându-și plămânii cu opiu, înlocuitorul lui pentru contactul cu oamenii.

Extenuat, își rezemă capul de geamul antiglonț și adormi.

•

Lev se trezi și văzu că vehiculul se oprise. Nara nu mai era lângă el. Nu mai era nimeni la volan. Coborî, împingând portiera blindată. Pe partea lui,

lângă drum, erau apele albastre-verzui ale unui lac. Se aflau la barajul Darwanta, nu departe de destinația lor, satul Sokh Rot, așezat în valea de pe partea cealaltă a muntelui. Căpitanul era cu ofițerii lui; câțiva dintre ei fumau. Nara stătea lângă apă și se uita la ea, departe de ceilalți. Lev se duse spre ea. Ezitant și conștient că erau priviți de căpitan, nu știa ce să spună. Atinse apa cu mâna, deranjându-i reflexia.

— Nu trebuie să fie o problemă.

Ea nu răspunse nimic. Lev adăugă:

— Îmi asum responsabilitatea. Tu n-ai avut nicio vină.

Voia să tacă, dar nu se putu abține să nu adauge o completare:

— A fost o greșeală, o greșeală pe care o putem lăsa în urmă. Eu așa simt.

Ea nu spuse nimic. Lev continuă:

— Cel mai bine ar fi să ne purtăm ca și până acum. Ca și cum nu s-ar fi întâmplat. Trebuie să ne concentrăm asupra misiunii primite. Suntem aproape acum.

Se corectă rapid:

— Adică suntem aproape de sat, nu că am fi noi doi aproape unul de celălalt, din cauza a ceea ce s-a întâmplat aseară. Nu spun că nu putem fi apropiați, pe viitor, ca prieteni. Aș dori să fiu prietenul tău. Dacă vrei…

Lui Lev i-ar fi convenit să fi primit transport cu elicopterul, reducând călătoria de la câteva ore la câteva minute. Dar, având în vedere natura situației, un masacru provocat de două elicoptere Hind, ar fi dat dovadă de insensibilitate dacă ar fi pătruns în zonă pe calea aerului, sporind furia sau stârnind panica. Lui Lev i se părea ciudat că tânărul căpitan insistase să se ocupe personal de chestiunea aceasta. Informația potrivit căreia masacrul alimenta furia insurgenților la Kabul era vagă. La fel de vagă era și ideea că puteau să-și cumpere iertarea cu un proiect de dezvoltare, un

centru medical, o școală, o fântână sau o cireadă de vite, dar și gândul că ofițerul și-ar pierde timpul cu un asemenea gest. Lev nu-și luase cu el decât pipa și o cantitate mică de opiu, presupunând că aveau să fie obligați să rămână în Jalalabad până când rezolvau problema.

Apropiindu-se de destinație, căpitanul Vașcenko deveni neobișnuit de vorbăreț. Comentă:

— Vreți să știți care-a fost dezamăgirea mea cea mai mare de când am venit în țara asta?

Întrebarea era retorică, așa că îi dădu-nainte fără a aștepta sau a dori un răspuns.

— În timpul invaziei, am fost implicat în atacul de la palatul președintelui, unde e baza Armatei a 40-a. Unde locuia dezertorul – ați fost acolo.

Nara înțelese suficient cât să-i spună numele.

— La Tapa-e-Tajbeg.

Căpitanul dădu din cap că da.

— Planul era să-l luăm prizonier pe președinte. Ne așteptam ca garda personală să se predea. Spre deosebire de orice altă divizie afgană, s-au dovedit viteji. A trebuit să ne luptăm cu ei ca să intrăm. Era prima oară când mă luptam într-un palat regal. Pe podea era cristal scump, făcut fărâme. Din tavan cădeau candelabre. Picturi și opere de artă făcute praf cu gloanțele.

Căpitanul începu să râdă.

— Imaginați-vă o bătălie într-un muzeu, cam așa era. Te adăpostești după antichități care valorează mai mult decât o să câștig eu într-o viață-ntreagă. Având în vedere că n-aveau nicio speranță să ne bată, gărzile alea s-au luptat cu vitejie. Bănuiesc că știau că o să moară orice s-ar întâmpla. Am cucerit palatul cameră cu cameră. Eu voiam să fiu printre cei care-l prind sau omoară pe președinte. Ce premiu minunat ar fi fost! *Am presupus că se ascunde la el în dormitor. Nu se retrage toată lumea-n dormitor în caz de pericol*? *Oamenii îl asociază cu ideea de siguranță sau li se pare camera cea mai potrivită în care să*

mori. M-am înșelat. Un alt membru al echipei mele l-a găsit pe președinte la bar. Avea barul lui personal. Stătea pe scaun, cu spatele la ușă, și sorbea dintr-un scotch vechi de cincizeci de ani. L-au împușcat în spate, cu grijă să nu spargă carafa. Am băut scotch ca să sărbătorim. Dar eu n-aveam chef de sărbătorit. Încă sunt supărat că am ales camera greșit.

Căpitanul clătină din cap a regret.

— N-am împușcat niciodată un dictator.

Lev comentă:

— Ați pus altu-n locul lui. Poate o să se mai ivească o ocazie.

Spre surprinderea lui, asta îl amuză pe căpitan.

— Dacă soseşte momentul, mă duc direct la barul lui personal.

Se întoarse, un om inexpresiv care-și permitea un mic chicotit.

— Ce-ar fi să-i traduceți și ei?

Era ultimul lucru pe care-l spusese și cu o noapte în urmă, înainte de a-i lăsa singuri pe Nara și pe Lev. Știa că se sărutaseră. Lev avusese dreptate. Camerele erau ascultate.

GRANIȚA DINTRE PROVINCIILE
LAGHMAN ȘI NANGARHAR
SATUL SOKH ROT
LA 116 KILOMETRI EST DE KABUL
LA 9 KILOMETRI VEST DE JALALABAD
ÎN ACEEAȘI ZI

Pe măsură ce se apropiau de locul masacrului, peisajul începu să se transforme. Copacii nu mai erau plini cu flori; erau carbonizați – crengi înnegrite, trunchiuri întregi arse, transformate în niște siluete de cărbune, ca desenele în creion ale unui copil, în mijlocul dezastrului, drumul dispărea, înlocuit de o serie de cratere de culoarea cenușii, înconjurate de cioturi crestate, ca niște dinți de căpcăun, acolo unde fuseseră înainte copaci.

Căpitanul îi ordonă șoferului să oprească. Lev coborî, simțind de îndată mirosul puternic de chimicale care ieșea din pământ. Când bătea vântul, firicele fine de praf se răsuceau prin aer, iar în jurul lor se adunau rotocoale de negru. Sub picioare le scârțâia cenușa. O privi pe Nara în ochi. Ea nu văzuse niciodată războiul în afara Kabulului. Era șocată. Se întrebă de cât timp avea nevoie ca să justifice această distrugere, să ofere argumente în favoarea ei și să formuleze motivul pentru care fusese necesară. Fără îndoială că procesul începuse deja în mintea ei.

Zidurile de lut ale caselor nu erau în ruine – lipseau pur și simplu. În câteva cazuri, pe la margine, mai erau rămășițe, lut adunat într-o movilă, uscat și crăpat de căldură. Lev întrebă:

— *Cine a făcut asta*?

Căpitanul purta ochelari de soare și Lev se uită fix la propria-i reflexie distorsionată de lentile.

— *Satele astea par pașnice și liniștite, răstoace primitive tipice cu casele lor din bălegar de vacă și plozi fugărind caprele, cu oale și tigăi și pungi*

de orez. Aici era un adăpost terorist. Fraţii care-au venit de aici erau înarmaţi cu suficient explozibil cât să provoace o distrugere la fel de mare ca asta, dacă nu mai mare. Aveau de gând să arunce-n aer un baraj întreg. Aveţi idee câţi oameni ar fi murit, nu doar soldaţi, ci şi civili? *Sătenii de-aici au făcut asta. Şi-au făcut-o cu mâna lor. Elicopterele noastre au fost întâmpinate cu foc puternic.*

Lev nu cunoștea exact specificațiile tehnice secrete ale elicopterelor de luptă Hind, dar erau, oricum, blindate, iar elicele lor erau din titan. Focurile de pușcă și mitralieră n-ar fi fost suficiente să le doboare.

— *Cât de puternic a fost focul*?

Căpitanul lovi cu piciorul în pământ.

— *Nu suntem aici să investigăm dacă piloţii noştri au luat sau nu decizia corectă. În ceea ce mă priveşte, bombardarea cu bombe cu combustie a fost o soluţie potrivită. Suntem aici să-i convingem pe oamenii ăştia că există opţiuni mai bune şi mai inteligente decât să se lupte cu noi – că, dacă se luptă cu noi, asta o să aducă nenorocirea pentru milioane dintre ai lor.*

Agățându-se de termenul de mai devreme, Lev întrebă, jargonul de specialitate fiindu-i complet necunoscut:

— *Bombe cu combustie*?

Nu mai auzise niciodată de așa ceva. Căpitanul aruncă o privire scurtă spre Nara. Chiar dacă-l spionase pe Lev, chiar dacă-i raportase pe dezertori, era tot străină și încrederea căpitanului se oprea aici. Vorbi în șoaptă, repede, ca să fie sigur că ea nu-i poate urmări cuvintele în rusă:

— *Produc o explozie de durată mai lungă, un val de presiune căruia i se poate supravieţui mai greu. Absorb oxigenul din aerul înconjurător. Explozibilele obişnuite conţin o cantitate ridicată de oxidant. Armele termobarice conţin mai mult combustibil.*

Ascultându-l pe căpitan, Lev înțelese de ce strategii militari erau atât de siguri că vor câștiga acest război. Aveau la dispoziție arme atât de ingenioase încât orice variantă în afară de victorie părea ilogică. Comentă:

— *Ca să fie sigur că nu scapă nimeni*?

— *Au fost proiectate pentru peșteri. Dacă bomba nu reușește să distrugă întreaga peșteră, poate cel puțin să absoarbă tot aerul din ea, transformând o bază sigură din punct de vedere al structurii într-o capcană mortală.*

— *Și pentru sate*?

Lev nu mai aștepta nicio explicație, căpitanul se îndepărta deja de el, dar, târziu, reuși să le înțeleagă utilitatea. Erau arme făcute să ucidă pe toată lumea, reducând urmele vizibile ale atacului fără a compromite intențiile letale.

Nara se lăsă pe vine lângă un ceaun de oțel înnegrit, dar nedistrus. Curăță o mică porțiune de pe el.

Dincolo de fostul centru al satului se forma un lac superficial de cenușă. Lev trecu cu picioarele pe suprafața toxică. Rețeaua de canale de irigații care udau livezile fusese distrusă în timpul atacului. Apa cobora încă de pe munte, dar nu mai avea unde să se ducă. Luă puțină apă în pumni. I se scurse printre degete, lăsându-i o dâră pe piele. Frecă urma cu degetul mare. Căpitanul începea să devină nerăbdător.

— *Trebuie să mergem spre dealuri, să vorbim cu oamenii și să aflăm ce vor. Bineînțeles, o să le replantăm livezile, o să le curățăm apa și o să împărțim pământul rudelor celor uciși. Dumneavoastră vă ocupați de negocieri.*

Lev stătea lângă Nara.

— *Mă duc numai eu cu Nara. Ar fi mai bine dacă dumneavoastră și soldații ați rămâne aici.*

Căpitanul clătină din cap, fără a se gândi măcar pentru o clipă.

— *Ar putea fi periculos.*

— Nu mai periculos decât dacă veniți cu noi.

Căpitanul luă un binoclu și se uită spre satul cel mai apropiat.

— O să primească un centru medical sau o școală. Nu-i cazul să ne complicăm prea tare.

•

Satul cel mai apropiat de locul masacrului se numea Sau. Era alcătuit dintr-un pâlc de case grupate pe coasta muntelui, la o altitudine de câteva sute de metri peste fundul văii. Probabil că, din poziția lor, sătenii putuseră să vadă elicopterele zburând pe deasupra vecinilor lor, lansând rachete și aruncând bombe, cu focul cuprinzând casele și copacii. Chiar dacă satul nu părea foarte departe, le luă o oră să traverseze pământul pârjolit și să urce pantele terasate, urmând canalul de irigații, de-a lungul peretelui din beton. Căpitanul nu doar că insistase să vină cu ei, dar luase și cinci soldați cu el. Pe Lev îl deruta abordarea lui. Era adevărat: exista un element de risc. Dar o ambuscadă era puțin probabilă în interiorul satului. Tactica mujahedinilor era să atace pozițiile sovietice fără a-i oferi inamicului nicio țintă împotriva căreia să riposteze, erau forțe care dispăreau între munți. Scopul lor nu era să recâștige orașele, de vreme ce o astfel de victorie le oferea trupelor sovietice o țintă atacabilă. Refuzând să se angajeze într-un război convențional, preferau să taie în forțele de ocupație, rănindu-le uneori mai adânc, de multe ori, doar superficial. Îi făceau pe sovietici să sângereze, în timp ce sovieticii lansau bombe pe praf și piatră sau, în cazul de față, pe livezi de caiși.

Lev își șterse fruntea udă de transpirație, studiind satul de care se apropiau. Sau era mic. Dacă Sokh Rot fusese clădit între livezi odinioară rodnice, satul acesta nu avea nicio industrie vizibilă în afară de păstorit, turme de capre care se împrăștiară când se apropiară de ele. Pentru un sat mic, în centru era adunată o mulțime mare de

oameni, câteva sute de bărbați, de multe ori mai mulți decât puteai vedea în mod normal într-un sat de asemenea dimensiuni. Lev îi ajunse din urmă pe Nara și pe căpitan.

— *Ce înțelegeți de aici*?

Arătă spre mulțime. Veneau și mai mulți oameni, coborând pe cărări de munte și de-a lungul văii. Căpitanul scrută împrejurimile, observând mulțimea. Imperturbabil, declară solemn:

— *Vor să vadă distrugerea cu ochii lor.*

Lev clătină din cap, arătând spre partea cealaltă a văii:

— *Și de ce traversează valea*? *Pot să vadă dezastrul și de acolo. De ce vin încoace*?

Căpitanul nu-i răspunse.

Neliniștit, Lev urcă ultimii câțiva metri, ajunse în mijlocul satului și se trezi complet înconjurat.

SATUL SAU
LA 118 KILOMETRI EST DE KABUL
LA 7 KILOMETRI VEST DE JALALABAD
ÎN ACEEAȘI ZI

La o simplă numărătoare, nu erau mai mult de patruzeci de case, și totuși în satul acesta mic era o mulțime de oameni atât de densă încât mulți dintre ei stăteau umăr la umăr: centrul era la fel de aglomerat ca o piață din Kabul. Erau tineri, oameni în floarea vârstei și bătrâni. De pe cărările munților mai veneau și alții – atât de mulți încât unii își ocupară locurile mai sus, așezându-se pe vine pe marginea unei terase, aliniați ca niște ciori pe firele de telegraf. Satul devenise un loc de pelerinaj, atrăgând oamenii din toate direcțiile. Unii aduceau daruri: urcioare cu lapte de capră și castroane cu fructe uscate, nuci și coacăze, de parcă ar fi mers la o sărbătoare religioasă sau la o nuntă. Natura festivă a adunării ar fi trebuit să-l liniștească pe căpitanul Vașcenko. Cu toate acestea, părea agitat. Soldații din trupele Spetsnaz își pregătiră armele, luând poziția de apărare, fără să meargă niciunul dintre ei atât de departe încât să îndrepte armele direct spre săteni, un act de provocare de unde n-ar fi mai existat cale de întoarcere.

Estimând că situația putea să degenereze rapid în violență, Lev preluă conducerea, ridicând brațele deasupra capului, ca să le arate că nu avea arme. Vorbi în dari:

— *Nu sunt înarmat. Am venit să discutăm.*

Își dădu seama că afirmația că nu e înarmat nu cântărea prea mult, din moment ce era înconjurat de forțe speciale înarmate până-n dinți. Un zid de expresii impenetrabile făceau să nu-și poată da seama dacă l-au înțeles măcar sau nu. Accentul lui Lev era ușor de înțeles pentru un afgan de la oraș, dar poate că era mai dificil pentru cei de la țară. Se întoarse spre Nara.

— Vorbește cu ei. Liniștește-i.

Nara făcu și ea un pas în față, venind lângă Lev.

— Atacul asupra satului Sokh Rot a fost o greșeală îngrozitoare. Nu reprezintă intențiile acestui regim. Dorim să discutăm despre cum putem reconstrui această zonă. Vrem să replantăm livezile și să curățăm solul. Vrem să crească din nou fructe pe acest pământ. Suntem aici să vă ascultăm. Vrem să lucrăm cu voi, sub îndrumarea voastră.

Vorbea din inimă, cu regret profund față de distrugere și dorință sinceră de a reconstrui comunitatea pierdută. Cu toate că scopul declarat al vizitei lor era exact acest apel la reconciliere, se vedea clar că gândurile căpitanului erau în altă parte. Se uita în stânga și-n dreapta, preocupat, fără a cere să i se traducă și fără a da indicații.

În mijlocul mulțimii se iscă o conversație animată, o dezaprobare zgomotoasă. Se ridicau vocile, argumentele se suprapuneau. Discuția încetă la fel de brusc cum începuse și mulțimea tăcu din nou. Profitând de ocazie, Lev se îndreptă spre locul din care izbucnise disputa. Examinând fețele diferiților săteni, se opri în dreptul unui bărbat mai în vârstă, cu o barbă uluitor de roșie. În ochi îi scăpăra disprețul, la fel de strălucitor ca și barba. Teribil de mândru, bărbatul voia cu ardoare să vorbească, dorind să facă o declarație. Se străduia să rămână tăcut. Lev bănuia că și cea mai măruntă acțiune era suficientă ca să-l provoace.

— Atacul de la Sokh Rot a fost o crimă odioasă. Ajutați-ne! *Sfătuiți-ne*! *Cum putem repara*?

După cum era de așteptat, bărbatul nu reuși să-și țină gura. Arătă cu degetul spre pământul gol pe care fusese odată satul.

— Să vă ajutăm? *Iată cum o să* vă *ajutăm*: *o să vă învingem. O să vă izgonim de pe acest pământ. Și o să ne mulțumiți pentru asta, pentru că nu-i locul vostru aici. Aveți arme puternice. Dar nicio armă făcută de mâna omului nu se compară cu*

puterea lui Allah. Dragostea lui ne va apăra. Am primit un semn că ăsta-i adevărul.

Mulțimea reacționă violent. Mai mulți bărbați strigară la el să tacă. Lev întrebă:

— *Ce semn*?

Urmară alte strigăte, cerându-i să tacă, dar bătrânul voia să vorbească.

— *Un copil care a supraviețuit*! *Un băiat-miracol*! *Uitați-vă la toți oamenii ăștia care au venit să vadă miracolul*! *Uitați-vă cât de mult îi inspiră. Lăsați-ne satul în pace*! *N-avem nevoie de ajutorul vostru. O să ne reconstruim țara fără voi*!

Câteva voci din mulțime îi reluară strigătul:

— *Plecați*!

Oamenii din mulțime se trezeau la viață, unii aplaudau și aclamau, în vreme ce alții, mai prudenți, se strâmbau iritați, strigând la cei impetuoși să tacă. Lev se grăbi să întrebe:

— *Un supraviețuitor*? *Un băiat*?

Bătrânul fu luat de lângă Lev. Când acesta încercă să se ducă după el, alți bărbați îi tăiară calea, blocându-i trecerea. Căpitanul Vașcenko trecu prin mulțime, dorind să afle mai multe.

— *Ce se întâmplă*?

Lev îi explică:

— *N-au fost uciși cu toții. Un copil a supraviețuit atacului. Ei spun că e un miracol.*

Căpitanul nu se arătă surprins. Lev îl întrebă:

— *Știai de copilul ăsta*?

Căpitanul nu negă.

— *Am auzit zvonuri. Mai întâi au apărut știrile despre masacru, apoi povești despre un băiat. Ăștia cred că băiatul e dovada că vor învinge comunismul. Sursele noastre de la Kabul ne-au informat că, în doar câteva zile, ideea unui copil-miracol a devenit un mijloc valoros de propagandă pentru insurgenți. Se cântă cântece despre băiatul aflat sub protecția divină. Ridicol. Dar dezertările din armata afgană au crescut cu 300% numai ieri. Am pierdut și cinci ofițeri de*

poliție: *unul a întors armele împotriva tovarășilor lui. S-ar părea că miracolul e mai important decât masacrul.*

Lev începu să priceapă interesul căpitanului – un sat bombardat nu era demn de atenția lui, dar un miracol, da. Nara veni lângă ei. Nesigură de turnura pe care aveau să o ia lucrurile, le spuse:

— Ar trebui să plecăm. Sunt prea mulți. N-avem cum să negociem.

Mulțimea nu se liniștise. Căpitanul clătină din cap.

— Spuneți-le că vreau să văd copilul.

Lev rămase perplex.

— O să refuze. Ar fi jignitor față de ei. Nara are dreptate. Trebuie să plecăm de îndată. Putem să revenim când se mai liniștesc apele.

Căpitanul repetă, de parcă Lev n-ar fi rostit o vorbă:

— Spuneți-le că vreau să văd copilul. Traduceți!

Lev se ținu tare pe poziții.

— Putem să ne întoarcem când vor fi mai puțini.

Căpitanul se întoarse spre Nara.

— Vreau să văd copilul.

Ascultând ordinul, Nara se adresă mulțimii, ridicând vocea:

— Cu permisiunea dumneavoastră, am dori să vedem și noi băiatul-miracol.

Cererea ei stârni furia mulțimii. Câțiva bărbați ridicară armele, în timp ce alții începură să strige, o sută de refuzuri în același timp. Cineva aruncă cu o piatră care o lovi pe Nara într-o parte a feței. Ea căzu la pământ, încleștându-și pumnii. Înainte ca Lev să poată ajunge la ea, se trăgea deja cu mitralierele. Arma căpitanului era îndreptată spre cer. Soldații țînteau în mulțime. Lev se strecură lângă căpitan.

— Dacă plecăm acum, nu moare nimeni. Dacă mai stăm, o să se lase cu violențe.

Căpitanul era calm. Îl ignoră pe Lev și o ajută pe Nara să se ridice.

— *Ești bine*?

Ea dădu din cap că da.

— *Mai spune-le o dată să-mi arate băiatul.*

Nara repetă ordinul în dari. De îndată ce termină de vorbit, căpitanul trase o altă rafală în sus. Lăsă arma în jos, țintind înspre mulțime. Unul dintre soldați scoase o grenadă, îi trase cuiul și o lăsă jos, pe pământ. În ciuda amenințărilor, nimeni din mulțime nu se mișcă, nici nu dădu vreo indicație cu privire la locul în care era băiatul. Lev spuse:

— *N-o să ți-l arate*!

Începând și el să creadă același lucru, căpitanul se deplasă înspre casa cea mai mare, examinând darurile adunate afară unele peste altele. Lev se luă după el. Când căpitanul intră în casă, le spuse soldaților:

— *Formați un perimetru. Nu intră nimeni*! *Rămâneți în alertă*!

Lev și Nara intrară și ei în casă. Soldații rămaseră afară, cu armele ridicate.

În casă era întuneric: sub acoperiș se adunase un strat subțire de fum, un fum care se răsucea ca un nor prins în capcană. Erau lumânări aprinse, așezate într-un fel de semicerc, și ardea tămâie. Mirosul era puternic, copleșitor. În mijlocul camerei, pe o platformă acoperită cu un covoraș frumos țesut – ca pe o scenă –, era așezat băiatul. Era îmbrăcat în șaluri albe și nu avea mai mult de paisprezece ani, cu toate că era greu să-ți dai seama exact de vârsta lui, de vreme ce arăta atât de extraordinar. Era complet chel, fără gene sau sprâncene, îmbrăcat și așezat ca o figură religioasă. Nu avea semne vizibile de arsuri, pielea lui era neatinsă de foc și de șrapnel – părea să nu fi fost deloc rănit. Lângă el stăteau așezați doi bărbați mai în vârstă, dar nu pe scenă, îl încadrau, semnalându-i astfel importanța: un băiat de paisprezece ani, mai sus în rang decât doi bătrâni.

Uitându-se cu atenție la figura băiatului, Lev văzu că acesta era îngrozit.

Căpitanul se întoarse spre Nara.

— *Întreabă-i cum de-a supraviețuit atacului.*

Nara traduse întrebarea. Unul dintre bătrâni vorbi încet, făcând gesturi cu una din mâini, în vreme ce pe cealaltă și-o ținea în poală.

— *Ați aruncat bombe, ați ars copacii și câmpiile și oamenii. Mașinăriile voastre au plecat, lăsând în urmă morții, unele cadavre negre ca cenușa, altele care păreau a mai trăi, dar care nu mai aveau în ele vreo suflare. Ardeau clădirile. Ardeau copacii. Apoi, după ce s-a risipit fumul, l-am văzut pe băiatul acesta. Tot părul de pe trup i-a ars. Era gol. Și totuși, nu avea niciun semn pe trup. A fost ocrotit, a umblat cu picioarele goale prin măcelul pe care l-au făcut avioanele voastre de luptă.*

După ce bătrânul termină de vorbit, Nara se uită la Lev, pentru că nu era în stare să traducă. Atunci căpitanul strigă:

— *Traduceți*!

Lev îl ascultă și îi făcu un rezumat rapid. Bătrânul se uită la căpitan, provocator, și îi spuse în dari:

— *Băiatul e motivul pentru care o să vă învingem*!

Căpitanul nu mai așteptă ca Lev să-i traducă. Ridică arma și-l împușcă pe băiat în cap.

Lev se ridică, sperând că miracolul e real și că băiatul o să se ridice, neatins, să dovedească astfel că nu poate fi ucis de bombe sau de gloanțe și că e, cu adevărat, protejat de o putere divină. Băiatul zăcea nemișcat, întins pe frumosul covor, fără urmă de sânge pe șalurile lui strălucitor de albe. Căpitanul Vașcenko lăsă arma jos. Decorat pentru curaj și fapte de vitejie, soldatul acesta împușcase un adolescent doar ca să demonstreze ceva – că nu există niciun Dumnezeu și, dacă există, acest Dumnezeu nu se ocupă cu intervențiile în timpul războaielor. Afganii nu aveau nicio forță supranaturală de partea lor. Și se luptau cu o putere care avea să facă orice era necesar. Toate aceste idei exprimate într-un singur foc de armă.

Lev făcu un pas în față, ajungând până la scenă, se aplecă și, punându-i băiatului un deget pe gât, îi luă temperatura corpului. Nu avea puls. Căpitanul spuse:

— *Am terminat aici.*

Lev nu-l cunoștea pe băiat. Nu știa nici cum îl cheamă, nici câți ani avea. În cei șapte ani petrecuți în Afganistan, văzuse multe atrocități comise de comuniștii afgani și de luptătorii din insurgență, de fanatici religioși și de fanatici comuniști – decapitări, asasinate, execuții și plutoane de execuție. Aveau să fie și mai multe morți, indiferent ce-ar fi făcut sau spus el. Căpitanul putea să susțină, în mod rezonabil, că băiatul era suficient de mare să lupte, suficient de mare să poarte un AK-47, să tragă într-un convoi, să poarte un dispozitiv exploziv. Dacă nu murea aici, putea să moară într-un raid aerian sau călcând pe o mină. Nu avea nimeni nevoie de indignarea lui Lev, cu siguranță nu afganii – ei își aveau furia lor. Era o operațiune militară. Căpitanul nu-și pierduse cumpătul, nu fusese motivat de ură sau de

vreo plăcere sadică, pur și simplu cântărise situația. Băiatul era un bun al inamicului, ca și o grămadă de pușți. Misiunea lui era una simplă: să demonstreze că nu există niciun miracol. Lev fusese prea ocupat să se gândească la sărutul lui cu Nara ca să-și dea seama că obiectivul declarat al misiunii lor fusese o acoperire pentru un asasinat. Fusese orb: amorțit de opiu și de lipsa de somn.

Doi soldați aruncară o privire înăuntru, văzură cadavrul și verificară dacă șeful lor era teafăr. Ei cunoșteau natura misiunii lor. Nerăbdător, căpitanul îi împinse pe Lev și pe Nara spre ușă.

— *Plecăm, acum*!

Nimeni din mulțime n-ar fi avut cum să vadă execuția, dar ar fi putut să audă împușcătura.

Ca o statuie ce se trezește la viață, unul dintre bătrânii din colibă începu să bocească, un țipăt întârziat de durere. Uluit de zgomot, Lev se răsuci spre el, ghicind, după reacții, că era tatăl băiatului. În același timp, în afara casei, soldații deschiseră focul, care țâșni din mitraliere. Din poziția lui, încă îngenuncheat pe podea cu degetul pe gâtul băiatului, Lev văzu cum mulțimea se desparte în două și o ia la goană și cum câțiva bărbați cad la pământ. Căpitanul se duse spre intrare, cu arma ridicată, trăgând din pragul ușii.

În zăpăceala aceea, Lev îl scăpă din vedere pe bătrân. Acesta se ridicase nesigur în picioare și se îndrepta spre el cu un cuțit curbat, cu lama ieșindu-i din mână ca o gheară. Îl ridică deasupra capului, gata să lovească. Instinctele de luptă și pregătirea militară îl trădară pe Lev, lăsându-l neajutorat în fața lamei cuțitului acestui bărbat.

Brațul bătrânului se răsuci, ca și cum fusese tras în spate de o sfoară. Căpitanul trase din nou, lovindu-l în umăr și în stomac pe bătrân. Acesta scăpă cuțitul din mână. O a patra împușcătură îl trânti la pământ, nu departe de trupul băiatului. Lev rămase nemișcat, parcă așteptând și acum cuțitul să-l lovească în gât. Căpitanul întoarse arma

spre cel de-al doilea bătrân afgan: un om care rămăsese tăcut, așezat pe pământ cu picioarele încrucișate. Căpitanul îl împușcă în piept, ucigându-l, înainte de a-și întoarce din nou atenția asupra luptelor de afară.

Lev se ridică încet în picioare, sigur că avea să cadă, simțindu-și-le grele ca de plumb. Simțea că îl cuprinde delirul. Lumânările pâlpâiau, fumul se ridica în rotocoale în aer. O explozie de afară îl readuse în simțiri. În ciuda faptului că, la venire, nu văzuse niciun afgan înarmat, era clar că făcuseră rost de câteva pușți. Căpitanul rămase în colibă, acum așezat într-un genunchi, reîncărcându-și arma, apoi trăgând cu grijă din prag, complet netulburat de băiatul mort din spatele lui.

Un foc de mitralieră trecu prin acoperiș și pe podeaua de lut căzu un snop de gloanțe. Fumul întemnițat ieși prin găuri și în încăpere pătrunse lumina zilei. Sătenii trăgeau de pe dealul terasat. Căpitanul răspunse cu foc înspre terase, strigând un ordin spre soldații lui. Țâșni afară, în câmp deschis. Prin acoperiș veni o a doua rafală, lovind trupul unuia dintre bătrânii morți. Lev nu făcu niciun efort să se adăpostească. Cineva îl apucă de încheietură. Era Nara, care îl trăgea spre partea din spate a casei.

Erau în bucătărie. Acolo era o sobă de lut și, lângă ea, patru femei înghesuite una în alta și o grămadă mare de lipii, așteptându-i pe vizitatorii veniți să-l vadă pe băiatul-miracol. O lipie era pe foc, complet carbonizată. Femeile erau prea speriate să se miște, lăsând pâinea să se afume. În jurul lor răsunau mitralierele. Lev se ghemui lângă foc și dădu deoparte lipia arsă de pe plită, privindu-le pentru prima oară cu luare-aminte pe femeile afgane. Una dintre ele nu era femeie, ci o fetiță, care avea probabil șapte sau opt ani. Capul fetiței era cu desăvârșire chel, în afară de câteva cocoloașe de păr răsucite ciudat din cauza căldurii.

Avea pielea capului roșie și aspră. Avea urme de arsuri pe față și pe mâini. Încet, Lev începu să pună la îndoială lucrurile pe care le văzuse. Cum putea să ardă părul băiatului fără a-i răni pielea în niciun fel? Lăsând miracolul deoparte, aspectul băiatului nu avea logică. Lev întâlnise mulți bărbați, femei și copii care supraviețuiseră unor dezastre și niciunul dintre ei nu arăta ca băiatul – arătau ca fata asta. Își dădu seama că părul băiatului fusese ras. Aspectul lui fusese modificat. Dacă era să existe un supraviețuitor, acela nu era băiatul – era fetița asta. Locul ei fusese luat de un tânăr, poate că unii dintre săteni speraseră să-l transforme într-un războinic sau într-un simbol pe care să-l poarte dintr-un sat în altul. N-ar fi putut să facă asta cu o fată. Miracolul trebuia să fie un băiat, ca să poată deveni un miracol utilizabil. Lev aruncă o privire spre expresia Narei. Și ea ajunsese la aceeași concluzie. Îl auziră pe căpitan strigându-i de afară. Lev își duse degetul la buze. În lumina slabă a focului din sobă, Nara nu răspunse nimic, rămânând nemișcată, cu fața ascunsă de fumul care se ridica din lipia arsă. Înțelesese cu siguranță că ofițerul ar fi ucis-o și pe fată, așa cum îl ucisese pe băiat. Sexul copilului era irelevant.

Căpitanul strigă:

— *Plecăm*!

Lev se îndreptă spre ușă, făcându-i Narei semn să-l urmeze. Ea nu se mișcă, strigând spre căpitan într-o rusă stricată:

— *Tovarășe căpitan Vașcenko, trebuie să vedeți ceva*!

Neștiind de ce a fost strigat, căpitanul intră cu precauție în bucătărie, cu arma ridicată, așteptându-se la o cursă. Uluit de decizia Narei și convins că ea nu a înțeles consecințele faptelor ei, Lev încercă să-i grăbească, oferindu-i Narei o a doua șansă să o salveze pe fetiță.

— *Hai să mergem*!

Lev subestimase legătura strânsă pe care Nara o avea cu Partidul. Ea alesese statul în locul lui, ignorându-i sfatul, ignorându-și propriul cod moral – unul pe care el știa sigur că îl are. Nu avea să-i permită să facă aceleași greșeli pe care le făcuse el ca agent. Făcuse deja una, când se dovedise nemiloasă față de cuplul de fugari. Dar de aici nu mai exista cale de întoarcere: avea să se schimbe, ca plasticul expus la căldură, incapabilă să revină la forma inițială. Forțele aflate în conflict erau puternice. Era fidelă Partidului, fidelă statului. Statul era acum familia ei și sărutul lui Lev din noaptea trecută îi confirmase ceea ce știa deja. Niciun bărbat afgan nu avea să o ia vreodată de soție. Avea să rămână singură, urâtă de comunitate, protejată numai de căpitan și de oameni ca el. Viața ei depindea de forțele de ocupație. Dacă Uniunea Sovietică pierdea războiul, ea ar fi murit odată cu ei. Poziția lui Lev, nici sovietic, nici afgan, nu-i oferea nimic.

Apucând-o de mână, îi spuse:

— *Nara, hai să mergem*!

Ea își eliberă mâna, arătă cu degetul și se adresă căpitanului în rusa ei împiedicată:

— *Copilul*!

Nerăbdarea căpitanului dispăru și își concentră atenția asupra fetiței, mergând spre ea și examinând-o cu atenție. Nu-i luă mai mult de câteva secunde să realizeze ce reprezintă. Lev strigă la el:

— Las-o-n pace!

Îi puse căpitanului o mână pe umăr. Acesta se îndreptă brusc, împingându-l pe Lev cu patul armei.

— De ce crezi că am venit aici personal, Lev Demidov? *De ce crezi că n-am avut încredere să las misiunea asta pe mâna altcuiva*? *Sunt singurul care e gata să facă ceea ce trebuie făcut. Altul s-ar fi uitat la fetița asta și n-ar fi văzut ce pericol reprezintă. Inamicul drogat cu superstiții va continua să lupte chiar atunci când e sigur c-o să piardă. Fetița asta ar putea costa viețile a sute de soldați sovietici. I-ar putea costa viața pe mii de afgani. Mila ta față de ea n-ar aduce decât și mai multă vărsare de sânge.*

O luă pe fetiță și o scoase afară din casă. Nara ieși după el. Lev rămase în bucătărie împreună cu cele trei femei: fețele lor erau ascunse de umbră, iar filmul din sobă se răsucea în jurul lor. Trei străine așteptând să vadă ce hotărâre va lua el. Nu exista niciun motiv pentru ca pe Lev să-l intereseze ce gândeau. Nu avea să le mai vadă niciodată. Nu era rațional să-l tulbure ochii lor nevăzuți. Numai că-n întuneric nu mai erau străine, se transformaseră în cele trei femei din viața lui: cele două fiice și soția lui, Raisa. Și pentru el nu conta nimic pe lume mai mult decât părerea lor. Nu conta că nu avea s-o mai țină niciodată pe Raisa de mână, că nu avea s-o mai atingă sau s-o sărute niciodată. După toate probabilitățile, nu avea să-și mai vadă nici fiicele vreodată. Și totuși, ele erau aici, cu el, în această încăpere, judecându-l. Fumul se transformase în norul de opiu în care se ascunsese. Nu avea să se mai ascundă de acum. Era timpul să se hotărască dacă avea să-și dezamăgească familia într-un fel în care jurase că nu o s-o mai facă niciodată.

Întorcându-se în odaia principală, Lev se aplecă asupra trupului bătrânului și îi luă cuțitul lung, cu lama curbată.

Satul era în flăcări. Zeci de oameni zăceau la pământ. Câțiva își strângeau cu disperare rănile, ca și cum ar fi încercat să-și pună trupurile înapoi în ordine. Alții se târau, demni de milă, lăsând dâre de sânge în praf. Lev trecu printre ei, păși peste ei, mișcându-se încet, cu cuțitul în mână, lipit de spate. O casă fusese distrusă: o grenadă aruncată înăuntru, un zid prăbușit, acoperișul de bârne în flăcări. Trei dintre soldații din trupele Spetsnaz erau morți. Al patrulea era împușcat, incapabil să mai țină arma, sprijinit de umerii singurului soldat care nu fusese rănit. Acesta ținea două arme în mâini și trăgea înspre punctele de observație de deasupra lor, iar gloanțele lui loveau terasa. Avea o voce răgușită, aspră, strigând, furios din cauza întârzierii:

— *Haideți odată*!

Căpitanul o sili pe fetiță să îngenuncheze în mijlocul satului, strigând în direcția munților, spre ascunzătorile spre care fugiseră supraviețuitorii și luptătorii care ridicaseră armele.

— *Uitați-l pe copilul vostru miracol*! *Iată-l pe copilul care nu poate fi ucis*!

Îi puse arma la cap.

Strecurându-se în spatele căpitanului, Lev legănă cuțitul în aer, imitând atacul bătrânului și țintindu-i gâtul. Nu mai era atât de rapid ca pe vremuri, abilitățile lui fuseseră distruse de vârstă și de opiu. Căpitanul îl auzi și se întoarse, ridicând un braț să oprească cuțitul. Lama era ascuțită și îi intră în antebraț, tăind suficient de adânc încât să-l facă să scape arma din mână. Lev ridică cuțitul, gata să lovească din nou. Căpitanul, ignorându-și rana, îl lovi pe Lev cu piciorul. Lev căzu pe spate, scăpând cuțitul, uitându-se în sus, spre cer.

Soldatul Spetsnaz se îndreptă spre Lev, cu arma aplecată. Lev se răsuci spre fetița care era încă în

genunchi în țărână și strigă la ea în dari:

— *Fugi*!

Ea nu se mișcă. Nu deschise nici măcar ochii. Se auzi o rafală de mitralieră. Dar Lev nu fusese împușcat. Nereușind să priceapă cum a putut să-l rateze, Lev se uită în sus. Îl văzu pe soldatul sovietic cum se rostogolește, trăgându-l după el pe colegul lui rănit. Exploatând momentul de derută, câțiva săteni înarmați avansară și începură să tragă. Rămas singur, căpitanul dădu înapoi, neînarmat și sub foc deschis. Evaluând situația, rămas fără armă și incapabil să mai ajungă la fetiță, fugi spre cărarea din josul dealului, urmărit de focuri de armă. Lev se uită la fetiță, încă avea ochii închiși. Se ridică și se târî spre ea. Îi atinse fața. Ea deschise ochii, cu genele arse strânse una-n alta. El îi șopti:

— *Ești în siguranță.*

Sătenii se întorceau, apropiindu-se cu armele în mână. Îi conducea un bărbat înalt, slab, stângaci, înarmat cu un AK-47 de producție sovietică. Se duse către soldatul căzut, cel rănit, și-l împușcă în cap. Întorcându-se spre Nara, o apucă de braț și o aruncă la pământ, lângă Lev. Fata-miracol fu dusă de acolo. Conducătorul stătea deasupra lui Lev, privindu-l cu dispreț și nedumerire.

— *De ce ți-ai atacat propriii oameni*?

— *Nu sunt soldat. Nu am jurat credință unora care ar ucide un copil.*

— *Cum te cheamă*?

— *Sunt Lev Demidov, consilier special al forțelor de ocupație sovietice. Pe tine cum te cheamă?*

— *Numele meu este Fahad Mohammad.*

Lev reuși să ascundă faptul că recunoscuse numele. Nara nu reuși. Era fratele bărbatului pe care-l arestaseră și omorâseră la Kabul, fratele fabricantului de bombe împușcat la baraj și fratele băiatului ucis în sat. Fahad se întoarse spre Nara.

— *Mă cunoști, trădătoareo*?

Câțiva luptători o luară la țintă.

Ajuns la o distanță apreciabilă de sat, căpitanul Vașcenko se opri să-și tragă răsuflarea. Era palid și ametit. Bandajul pe care îl rupsese ca să-și panseze rana era plin de sânge, care i se scurgea pe mână. Nu părea a-l urmări nimeni îndeaproape și era convins că va reuși să ajungă la jeepuri. Se întoarse și se uită la satul Sau. Erau toate șansele ca luptătorii să-i ucidă pe Nara Mir și Lev Demidov. Dar fata-miracol era încă în viață. Atentatul nereușit la viața ei susținea ideea că se află sub protecție divină și dovedea o dată în plus că Uniunea Sovietică avea să piardă războiul. Vașcenko nu făcuse decât să înrăutățească lucrurile. Cinci soldați muriseră: trupurile lor aveau să fie aruncate ca niște stârvuri, uniformele lor aveau să fie transformate în trofee, iar armele expuse – gloanțele care nu reușiseră să ucidă o fetiță.

În mașină era un aparat de emisie-recepție. Avea să solicite atacuri aeriene pe toată coasta muntelui. Avea să facă dealurile astea verzi și luxuriante negre ca smoala. Avea să pună la pământ fiecare casă în parte. Cu gândul acesta în minte, căpitanul începu să se simtă ceva mai bine.

PROVINCIA NANGARHAR
ZONA RODAT
LA 15 KILOMETRI SUD DE JALALABAD
3100 METRI PESTE NIVELUL MĂRII
A DOUA ZI

Chiar dacă nu fusese executat, Lev era departe de a fi în siguranță. Făcut covrig pe podea, Lev se ținea cu mâinile de stomac. Crampele veneau în valuri. Nevoia de opiu era atât de disperată de parcă s-ar fi aflat sub apă, incapabil să respire – cum putea nega impulsul trupului de a ieși la suprafață? Pentru el opiul era la fel de natural ca aerul pentru plămâni. Corpul lui nu mai știa să funcționeze fără drog, nici fizic, nici psihic. Uitase cum trăiește o persoană obișnuită, oră de oră, cum își suportă temerile și frustrările. Cu ajutorul narcoticelor, reușise să alunge durerea și să suprime jalea. De șapte veri în care fuma opiu, nu avusese altă necesitate decât fumul pe care-l inhala în plămâni la sfârșitul fiecărei zile, obținând o stare de amorțeală, necesară ca să nu încerce ceva nebunesc. Își abandonase planurile mărețe, călătoria în America, și lăsase deoparte ambiția de a-l găsi vreodată pe omul care-i ucisese soția. Chiar dacă nu recunoștea, pretinzând că doar amână călătoria, adevărul e că abandonase investigația, trăind numai după orarul dependenței sale și în rutina zilnică a uitării. În lipsa drogului, realitatea netă a eșecului lui reveni. Nu obținuse singurul lucru care conta – dreptate pentru Raisa –, singurul lucru pe care ar fi putut să i-l ofere. În loc de asta, era un adult care se transformase într-un prunc, creându-și un uter de opiu.

Simptomele de sevraj apăruseră în timp ce Fahad Mohammad îi conducea prin vale, mai întâi lent, corpul amintindu-i cu blândețe că era dependent. Pentru că ignorase avertismentele, simptomele deveniseră mult mai severe. Lev

tremura în timpul mersului, cuprins de friguri chiar dacă se deplasau cu mare viteză. Ritmul lui Fahad era extraordinar, atât de rapid, avea picioare atât de lungi și de agile încât erau siliți, din când în când, să alerge ca să țină pasul cu el. Lev și Nara o duceau cu schimbul pe fata-miracol, pe care o chema Zabi. Cuprinsă de șoc, îngrozită, nu se plângea și nu punea nicio întrebare. Când Fahad era prea departe să-i poată auzi, Nara voia să vorbească cu Lev, dar el nu era în stare să discute. Spre amurg, starea lui se înrăutățise dramatic. Trupul îi tremura cu fiecare pas și trebuia să se concentreze ca să rămână pe cărare, să pună un picior înaintea celuilalt, în timp ce pielea lui devenea cleioasă și de pe frunte i se scurgea transpirația. Primele atacuri aeriene începură la lăsarea întunericului, o strălucire incandescentă și un apus de foc chimic. Se opriră pentru scurtă vreme să se uite la focul care mătura pantele, la exploziile de lumină, la casele rase de pe fața pământului și la câmpiile transformate în cenușă, sate întregi aruncate în aer. Fahad le ordonă să alerge când atacurile aeriene se apropiară. Ajutați de întuneric, își continuară cursa de salvare prin noapte. Puteau să audă, să simtă și să miroasă bombardamentul. La un moment dat, o bombă fu detonată atât de aproape încât toată cărarea se umplu de fum. Avioanele de luptă săgetau pe cerul nopții, țintind cărări pe care abia trecuseră, transmițând vibrații de-a lungul întregii zone, de parcă războiul s-ar fi purtat împotriva pământului și bolovanilor din Afganistan.

Lev îl imploră să facă o pauză, oprindu-se lângă un râu și prefăcându-se că bea apă. Își scoase pachețelul de opiu și, chiar dacă pipa era sfărâmată, încercă să găsească o modalitate de a o aprinde, dar Fahad îi luă drogul din mână, îl strivi în pumn și aruncă resturile în râu. Înnebunit de durere, de parcă și-ar fi pierdut iubirea vieții lui,

Lev se aruncă în apă, orbecăind după vreo urmă și plângând, demn de milă.

Suspinând ca un copil, cufundat în apă până la mijloc, se întorsese și-i văzuse pe cei trei uitându-se la el. Îi era prea rău să simtă umilința. Fahad porni mai departe fără să spună o vorbă, ducând-o pe fetiță. Nara așteptă câteva clipe, apoi se luă după el, lăsându-l pe Lev singur. Noroc că plecase, căci Lev pierdu controlul asupra propriului său corp și se ghemui în râu, vomitând și fiind totodată lovit de diaree. Când ieși din râu, într-un târziu, se împletici după ceilalți, incapabil să-și țină spatele drept, clătinându-se, sigur cu fiecare pas că avea să se prăbușească la pământ, fără să se mai ridice vreodată.

Când li se permise să se odihnească, deja delira și abia dacă era în stare să-și dea seama de împrejurimi, fără cea mai vagă idee unde se află sau încotro se îndreaptă. Primiseră adăpost într-un sat, dar el nu dormise, vomitând la intervale regulate până când nu-i mai rămăsese nimic în stomac, scuipând fiere și salivă acidă, înainte de a reveni în poziția fetală pe salteaua de iută. În zori, Fahad îi zorise să ia un mic dejun cu lipie și ceai. Lev refuzase mâncarea, luând doar câteva înghițituri de ceai, incapabil să rețină altceva în organism.

A doua zi de mers pe jos fusese și mai rea decât prima. Nu doar că îi era greață, era slăbit și extenuat. Fahad nu voia să se oprească, nici să încetinească, ordonându-le fără încetare să se miște mai repede. Raidurile aeriene începură un nou atac, dar bombardierele sovietice erau mereu la un munte în urma lor. Lev mersese înainte fără niciun gând în minte în afară de imaginea opiului plutind la suprafața râului. Ajuns la un urcuș abrupt, pe o cărare de munte, fu gata să se prăbușească. Nu simți niciun fel de bucurie când Fahad îi anunță că au ajuns. Își lăsă pur și simplu picioarele moi, căzând la pământ în gura peșterii.

•

Cuprins de febră, ghemuit pe podeaua rece de piatră, Lev realiză cu greu că avea o mână pe umăr. Se rostogoli și văzu că primise o cană de oțel cu ceai negru dulce și, când o apucă, simțind căldura în palme, o văzu și pe femeia care i-o adusese. Se ridică, vărsând ceai pe degete, ignorând durerea, uluit în timp ce Raisa îi șterse fruntea cu o cârpă rece. Voia să o atingă, dar se temea că e numai o plăsmuire a imaginației și că orice contact direct avea să o facă să pâlpâie și să dispară. Ametit de bucurie, îi urmări buzele în timp ce ea începu să vorbească, fiecare cuvânt fiind un miracol. Ea îi spuse:

— Încearcă să bei ceaiul cât e fierbinte.

Lev se supuse, sorbind din ceaiul negru și dulce, fără a-și lua o clipă ochii de pe chipul ei.

— Visam la prima oară când ne-am întâlnit. Îți mai aduci aminte?

— Când ne-am întâlnit?

— Am coborât din metrou în altă stație numai ca să te întreb cum te cheamă. Mi-ai spus că te cheamă Lena. O săptămână întreagă am spus tuturor că sunt îndrăgostit de o femeie pe nume Lena. Apoi te-am văzut din nou, în tramvai. Nu știu de ce eram atât de hotărât, când era evident că vrei să fii lăsată în pace. Eram sigur că, dacă aș putea numai să-ți vorbesc, ar fi început să-ți placă de mine și, dacă-ți plăcea de mine, poate, într-o zi, aveai să mă iubești. Și dacă se întâmpla așa, dacă o persoană ca tine putea să mă iubească, cum aș fi putut să fiu un om îngrozitor? *Când am aflat că m-ai mințit în privința numelui, nu mi-a păsat. Eram atât de entuziasmat că ți-am aflat numele adevărat. Le-am spus tuturor că m-am îndrăgostit de o femeie frumoasă pe nume Raisa. Au râs de mine, pentru că săptămâna dinainte fusese Lena și acum era Raisa. Dar tu ai fost mereu.*

Lev nu îndrăznea să clipească, forțându-și ochii să rămână deschiși, de parcă o fluturare a pleoapelor ar fi putut s-o șteargă din viața lui. Strângând cana de ceai ca să se abțină să n-o ia de mâini, el continuă:

— Îmi pare rău că n-am reușit să ajung la New York. Am încercat. Dacă erai lângă mine, sunt sigur că am fi reușit să facem acea călătorie. Adevărul e că n-am făcut niciodată nici doi bani fără tine. Faptul că te-am iubit pe tine e singura realizare de care am fost vreodată mândru. De când ai murit, am fost un tată neatent și, cel mai rău din toate, am devenit din nou agent – am ajuns să fac iar munca pe care tu o disprețuiești.

Când începu să plângă, imaginea Raisei se înceţoșă. Strigă:

— Așteaptă!

Își șterse lacrimile doar ca să vadă că femeia din fața lui nu mai era soția lui, ci Nara Mir.

Nara tăcu preț de câteva clipe, apoi îl întrebă:

— Pe soția ta o chema Raisa?

Lev închise ochii. Cufundat în beznă, inspiră adânc.

— Pe soția mea o chema Raisa.

În toți acești ani de fumat opiu, nu-i fusese dăruită niciodată o imagine atât de clară a soției lui, nu trăise niciodată o halucinație, nu o văzuse niciodată lângă el, nici nu o simțise lângă el, nici măcar pentru o clipă. Acum, fără niciun drog, ea îi fusese alături. Era greșit să numești simptomele sevrajului retragere – exact opusul era adevărat: opiul fusese o retragere din fața lumii.

Se ridică încet. Sprijinindu-se cu o mână pe peretele peșterii, găsi drumul spre ieșire. Era noapte. Luna strălucea. În fața lui, valea se întindea abruptă și, în depărtare, munții se înălțau ca spinarea unui monstru preistoric adormit. Flăcările din sate licăreau ca niște stele în dizgrație, aruncate de pe cer, în vreme ce cele din înaltul zărilor sclipeau strălucitoare, mai multe

decât văzuse el vreodată. Ieșit din amorțire, Lev simți o bucurie copilărească la vederea acestui peisaj. Nu terminase cu lumea aceasta încă. Nu numai că simțea asta, dar o și credea.

A DOUA ZI

Nara stătea la intrarea în peșteră, uitându-se la răsăritul soarelui. Lumina tăiată de vârfurile crestate ale munților în raze inegale anunța o zi perfectă. Vederea soarelui nu-i produse nicio plăcere, nici nu-i oferi vreun sentiment de speranță. În timp ce fugise, urmărită de bombele aviației sovietice, nu avusese timpul sau energia să se gândească la faptele ei. Ajunsă în siguranță, adăpostită în peșteră, nu se putea gândi decât la decizia ei de a-l striga pe căpitanul Vașcenko. Sunetul cuvintelor ei îi răsuna în minte: o voce îngrozitoare, plină de mândrie și autosatisfacție, de credință închipuită că face un serviciu valoros Statului.

Trebuie să vedeți ceva.

Îi făcuse semn spre o fetiță rănită, cunoscându-i exact intențiile. El avea s-o împuște așa cum îl împușcase pe băiat. Nu putea susține că n-a știut. Fusese gata să asiste la execuția unei fetițe de șapte ani.

Identitatea ei se schimbase și nu mai exista cale de întoarcere. Chiar și atunci când familia ei îi pusese la cale moartea, când văzuse ura din ochii tatălui ei, nu se îndoise niciodată de propriul ei caracter. Era o persoană bună. Fusese nedreptățită și neînțeleasă. Avea intenții nobile. Nu era ca bărbații care o atacaseră; nu era ca tatăl ei, care-i plănuise moartea, nici ca mama ei, care stătuse tăcută alături de el. Nu era caracterizată de ură și furie. Era condusă de speranță, de idealism și nu se temea să-și susțină ideile. Da, din această cauză era singură și neiubită. Mai bine să rămână izolată decât să-și compromită principiile, căutând să obțină acceptarea celor care nu o respectau. Dragostea care depinde de aparențe nu are nicio

valoare. De când se știa ea, făcuse numai ceea ce se cuvenea să facă, indiferent cât de mult își complicase astfel viața. Dar asta nu mai era valabil acum.

Concluzia era inevitabilă. După ce pierduse o familie, nu era gata să o piardă și pe a doua – statul. Era o lașă. Se punea întrebarea dacă valorile ei nu fuseseră nimic altceva decât ambiții personale reconfigurate sub forma ideologiei. După cum nu fusese în stare să reziste deciziei căpitanului, nu fusese în stare nici să susțină rezistența lui Lev, rămânând deoparte, incapabilă să-și susțină poziția. Era o trădătoare în ochii statului comunist și o trădătoare în ochii poporului afgan. În fața lui Lev, era slabă din punct de vedere moral. Muncise atât de mult pentru propria ei educație ca să ajungă să fabrice justificări pentru uciderea unei fetițe? De aceea citise atâtea cărți? Se simțea profund rușinată. Sentimentul era aproape de durere, de parcă i-ar fi murit chiar identitatea. Ideea că micuța Zabi avea să se trezească și să-i ceară micul dejun, neștiind că Nara îl strigase pe căpitan să o execute, îi tăie răsuflarea. Stătea așezată, respirând întretăiat.

Nara se ridică, ieși din peșteră și porni pe cărare. Nu erau păziți, de vreme ce orice încercare de evadare era inutilă, nici cu un avans de câteva ore n-ar fi avut unde să se ducă. Li s-ar fi dat de urmă și ar fi fost uciși. După numai câțiva pași, cărarea se îngusta, ducând la un perete vertical al unei prăpăstii de vreo treizeci și ceva de metri. Ajunsă acolo, Nara privi în jos. Fără a-și plânge de milă, acceptă că era singura soluție care-i mai rămăsese. Nu mai știa cum să trăiască. Nu-și mai știa rostul pe lume. Nu se putea întoarce nici la regimul comunist, nici la fetiță. Închise ochii, gata să pășească în gol și să-și găsească moartea.

— *Ce faci*?

Nara se întoarse, speriată. Zabi stătea în apropiere. Nara îi răspunse cu o voce nesigură:

— Credeam că dormi.

Zabi ridică brațele, arătându-i arsurile.

— Mă doare pielea.

Alifia folosită pentru tratarea arsurilor se șterse. Se vedeau crusta fragilă și pielea distrusă. Erau și câteva zone roșii. Nara îi făcu semn să se întoarcă, gonind-o de acolo.

— Du-te la peșteră. Te rog, întoarce-te!

— Dar nu pot să dorm.

— Du-te la peșteră!

Auzind-o pe Nara ridicând vocea, Zabi se întoarse încet.

Rămasă singură din nou, Nara se uită în jos, la prăpastie. Acum nu se mai gândea la moarte, nu se putea gândi decât să facă o nouă alifie. Fără ea, Zabi și-ar fi scărpinat cojile și rănile s-ar fi infectat. Nara se pricepea puțin la proprietățile naturale ale vegetației montane, pe care i le explicase bunicul ei când era mică. Îi plăcuseră mult acele lecții. El cunoștea fiecare plantă care creștea în munții Afganistanului; în anii lui de traficant fusese silit de câteva ori să supraviețuiască doar cu vegetație. În locul gândurilor de sinucidere, își aminti că boabele de ienupăr puteau fi folosite pentru producerea unui unguent calmant, mai ales dacă erau amestecate cu ulei natural, presat din alune sau semințe.

Se întoarse cu spatele la prăpastie și alergă să prindă din urmă silueta micuță a lui Zabi. Nara o strigă:

— Așteaptă-mă!

Zabi se opri. Nara se aplecă și îi examină pielea.

— E foarte important să nu te scarpini.

Zabi scânci.

— Dar mă mănâncă.

Auzind durerea din glasul fetiței, Nara începu să plângă, incapabilă să se oprească.

— O să-ți fac o alifie nouă. Și atunci n-o să te mai mănânce, îți promit.

Derutată de lacrimile Narei, Zabi se opri din plâns.

— *De ce plângi*?

Nara nu-i putu răspunde. Zabi o întrebă:

— *Te doare și pe tine pielea*?

Nara își șterse lacrimile.

ÎN ACEEAȘI ZI

După primul somn în trei zile, Lev se ridică nesigur, cu dureri de mușchi. Crampele erau încă dureroase. Îi tremurau mâinile din cauza deshidratării, a lipsei de alimentație și a extenuării. Avea buzele crăpate, cu pielea plesnită. Avea negru sub unghii și părul în dezordine. Începu să se curețe, chiar dacă nu avea oglindă. Folosi o așchie dintr-un băț de chibrit să-și curețe pământul de sub unghii, una câte una, pe chibrit adunându-se o linie groasă de murdărie, pe care o șterse de pământ. Încercă să se spele pe față cu o cană de apă rece, smulgându-și de pe buze pielea uscată și aranjându-și părul.

Vocea interioară care-i cerea opiu era mai degrabă o sâcâială decât o poruncă asurzitoare, se mai liniștise – era mai mult o șoaptă îndepărtată acum. Se simțea suficient de puternic încât să o ignore. Reveni o altă voce, a lui de data aceasta, care îi cerea să se concentreze pe chestiunea imediată, evadarea, nu în izolarea indusă de opiu, ci evadarea din situația în care se aflau. Mai întâi, era necesar să evalueze situația respectivă: nu era sigur câți soldați se află în această bază. Nu era sigur nici măcar unde se află.

Când gândurile lui începură să se concentreze asupra evadării, apăru o întrebare: în ce direcție și în ce scop? Viața lui fusese lipsită de orice direcție atâția ani că îi era greu până și să-și amintească de perioada în care era condus de propriile-i visuri și dorințe. Nu mai putea pluti la întâmplare, zile și săptămâni la rând, în negura fumului de opiu. Trebuia să ia niște decizii. Avea o familie nouă de care trebuia să aibă grijă. Îi reveniră în minte planurile dezertorului sovietic, dorința lui de a trece granița spre Pakistan și de a solicita azil politic americanilor, cerându-le protecție în schimbul informațiilor pe care le deținea cu privire

la ocuparea Afganistanului. Ar putea servi două scopuri: supraviețuirea, dar și șansa de a ajunge la New York. Dar, în vreme ce această variantă le-ar fi protejat pe Nara și Zabi, dezertarea lui la inamic ar fi însemnat un risc foarte serios pentru fiicele sale rămase la Moscova. Mintea îi era mai înceată din cauza opiului și nu era obișnuită cu asemenea dileme. Simțind imensitatea călătoriei care îi aștepta, pe Lev îl apucă foamea, o senzație pe care ieri ar fi jurat că nu avea s-o mai trăiască niciodată.

Nara și Zabi stăteau așezate la intrarea în peșteră. Se duse lângă ele, înregistrând discret împrejurimile și numărul soldaților.

Fetele mâncau *shlombeh,* lapte bătut cu lipie condimentată. Cu toate că se simțea mai bine, alese să nu bea laptele, rupând, în schimb, bucăți din lipia caldă. Mâncă încet, mestecând cu grijă. Aluatul era dens și asezonat din belșug cu semințe de nucșoară zdrobite. Rupse o nouă bucată, iar uleiul îi îngălbeni vârful degetelor. Uitându-se la el cum mănâncă, fetița îl întrebă:

— *Ți-e mai bine acum*?

Lev termină de mestecat, apoi îi răspunse:

— *Mult mai bine.*

— *Ce era cu tine*?

— *Mi-era rău.*

Nara îi spuse lui Zabi:

— *Lasă-l să mănânce.*

Dar Zabi continuă cu întrebările.

— *De ce ți-era rău*?

— *Uneori, o persoană se poate îmbolnăvi din cauza renunțării. Nu suferă de nicio boală. Nu are un scop în viață, o direcție, disperarea poate îmbolnăvi un om.*

Zabi se concentră asupra spuselor lui ca și cum ar fi fost rostite de un bătrân înțelept. Observă:

— *Vorbești limba mea foarte bine pentru un invadator.*

Zabi era directă, vorbind fără ocolișuri, și netemătoare pentru o fetiță orfană, atât de departe

de casă, o casă pe care o văzuse distrusă. Lev îi răspunse:

— Când am venit eu în țara asta, eram musafir. Nu era armata sovietică aici. Nu erau garnizoane militare. Și m-am apucat să-ți învăț limba. Dar ai dreptate. Acum, că țara mea v-a invadat, nu mai sunt musafir.

— Len-In e zeul tău?

Lev zâmbi la felul în care pronunțase ea numele. Clătină încet din cap.

— Nu, Lenin nu e zeul meu. De unde știi tu numele ăsta?

Zabi luă o altă lingură de lapte bătut.

— Mi-a spus un prieten. Se pregătea să compună un poem. Acum e mort. A murit în timpul atacului. Și familia mea a murit.

— Știu.

Zabi nu mai spuse nimic altceva despre familia ei sau despre atacul care-i ucisese. Își mâncă laptele bătut fără a arăta vreun semn de durere. Dovedea un nivel ridicat de introspecție, neobișnuit la un copil atât de mic, poate ca o formă de regresiune din fața ororilor pe care le trăise. Avea nevoie de ajutor. Era în șoc. În momentul acela, se comporta de parcă totul ar fi fost normal. Nesigur ce să-i spună, observă arsurile de pe mâinile, brațele și capul lui Zabi – fuseseră unse recent cu o alifie. O întrebă:

— Îmi dai voie?

Îi ridică brațul și mirosi alifia.

— Ce-i asta?

Zabi îi spuse:

— Face arsurile să nu mă mai mănânce. Ca să nu mă mai scarpin și să se vindece, așa mi-a spus Nara.

— De unde ați luat alifia? *V-au dat-o soldații*?

Nara răspunse:

— Am făcut-o noi, cât ai dormit. Din ulei de migdale, boabe de ienupăr fierte și niște flori pe care le-am găsit pe afară. Soldații ne-au dat

uleiul. Restul ingredientelor le-am găsit noi. Zabi a insistat să punem și florile.

Zabi adăugă:

— Nu știm ce fel de flori erau. Nu le-am mai văzut niciodată. Nu am mai ajuns niciodată atât de sus. E primul munte pe care mă cațăr.

Nara mângâie părul lui Zabi.

— Am încercat să-i explic că, dacă un lucru e frumos, asta nu-l face neapărat inofensiv.

Zabi răspunse:

— Înainte să-l pun în medicament, a mâncat o floare, să vadă dacă nu face rău. Am văzut cum a pus-o pe limbă și a înghițit-o. Avea petale albastre.

Zabi se opri și se uită la degetele ei.

— Știați că roșul e amar?

Fără niciun preambul, aparent fără motiv, izbucni în plâns, incapabilă să se oprească. Nara o luă în brațe, cu grijă, să nu-i atingă arsurile. Orice ar fi pus Lev la cale, trebuia s-o facă alături de ele. Aveau să vină cu el. Nici nu-i trecea prin gând să le lase în urmă.

După micul dejun, Lev căută un moment să vorbească între patru ochi cu Nara. Ocazia apăru când Zabi se duse să aplice din nou alifia.

— *Hai să ne plimbăm.*

Ieșiră din peșteră și porniră pe cărare, în josul muntelui, ajungând la prăpastie. În ciuda insistențelor lui Lev, Nara părea cu gândul în altă parte. Îi atinse brațul, încercând s-o facă să se concentreze, fără a ști exact cât timp au la dispoziție.

— *Nara*?

Ea se uită în sus și spuse:

— *Ți se pare ipocrit că am grijă de Zabi ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Am încercat să-i aduc moartea și acum îi tratez rănile*? *Spune-mi, cum ar trebui să mă port*?

— *Nara, ai făcut o greșeală îngrozitoare. Am fost și eu în aceeași poziție. Am făcut greșeli asemănătoare convins că servesc unui interes mai înalt. Totuși, oamenii cărora le-am greșit eu nu au supraviețuit. Tu ai o șansă. Poate că fata chiar e un miracol – a supraviețuit.*

— *O să știu toată viața ce-am făcut, chiar dacă ea nu știe.*

— *Asta-i adevărat. Trebuie să găsești o cale să trăiești cu asta. Poate că o să fie dificil, dar are nevoie de cineva să aibă grijă de ea. E singură pe lume. Poți s-o iubești, dacă o să te lase.*

Niciun gardian nu venise după ei, iar pe Lev îl mulțumi relaxarea lor. În timp ce Nara încă se gândea ce să facă, el schimbă subiectul, aducând vorba de evadare.

— *Ce-au de gând să ne facă soldații*? *Au spus ceva*?

Nara clătină din cap.

— *N-au spus prea multe. S-au purtat destul de frumos cu noi. Ne-au dat de mâncare. Ne-au dat*

uleiul de migdale pe care l-am folosit pentru alifie.

— Și Fahad Mohammad?

— E aici. Nu ne-au permis să intrăm în adâncul peșterii. Când am ajuns, ne-a dat o pătură și ne-a spus să nu aprindem focul. Le e frică să nu-l vadă cineva.

— Și Zabi? *Cum se simte*?

— E supărată…

Lev o întrerupse.

— Vreau să spun, e în stare să fugă cu noi?

Se uită în jos pe cărare, studiind poziția și altitudinea la care se aflau. Un om conducea un căluț de munte, urcând spre ei, căluțul oftând de efort, încărcat cu provizii. Pe Nara o șocă întrebarea lui.

— Unde să fugim?

— Nu putem rămâne aici.

— Să evadăm?

— Da.

— Și cât de departe crezi că ajungem? *Ei cunosc bine drumurile astea. Cunosc fiecare sat de aici până-n Pakistan. N-am avea nicio șansă. De ce crezi că nu s-au deranjat să ne păzească*? *Sau să ne lege*?

— Am mai făcut călătorii dificile. Dar n-am de gând să plec fără voi.

— Nu știu ce-ai făcut în trecut. Aici e țara mea. Trebuie să mă asculți. Nu mă tem de moarte. Dar ce propui tu e imposibil.

Înainte ca Lev să-și poată susține cauza, din peșteră ieși un grup de mujahedini. Silueta înaltă a lui Fahad Mohammad se vedea între ei. Nu părea să-i pese că au ieșit din peșteră.

— S-a convocat un jirga.

Jirga era un consiliu, un organism de decizie alcătuit din bătrâni. Lev întrebă:

— Și vrei să apar în fața lui?

— Toți trei o să apăreți în fața lui. Urmați-mă.

Intrând pentru prima oară în străfundurile peșterii, pe Lev îl impresionă cât era de lungă. Pe

măsură ce înaintau, erau trepte din bârne, o coborâre de cel puțin zece metri până la un pasaj inegal – un coridor îngust, construit de mâna omului, obținut prin dinamitare și sprijinit pe un eșafodaj. În câteva cămări de dimensiuni inegale aflate în lateral erau stocuri mari de alimente și muniție. La capătul pasajului erau alte trepte, care duceau în jos, spre o sală naturală, un dom gigantic, ca o bulă masivă de aer care fusese prinsă în stâncă la formarea munților. Aveau apă curentă, de la un izvor de munte. Aerul era rece și umed. Trebuia să existe o sursă naturală de ventilație, pentru că erau la o adâncime prea mare în interiorul muntelui ca aerul să poată circula de la intrare. Baza era o fuziune ingenioasă de mediu natural și construcție făcută de mâna omului, permițând folosirea acestei camere centrale din adâncul muntelui, cu o mie de metri de stânci și zăpadă deasupra, ca să-i protejeze.

Lev număra șase bărbați. Ca și bătrânii din sat, nu purtau uniformă și aveau lângă ei arme desperecheate, unii cu pistoale atât de vechi încât cu greu le puteai considera altceva decât simboluri ale războiului, alții – cu pușți, toți ghemuiți într-o ipostază tipică, cu picioarele încrucișate sub ei, cu trupurile ascunse sub *pattu* groase, pături care îi înveleau cum o păstaie învelește semințele. Lumina din peșteră era electrică, ca să nu strice aerul cu torțe aprinse. De-a lungul podelelor trecea un sistem de fire care conecta baterii – era o existență întunecată, de liliac, iar lui Lev îi trebuiră câteva momente să se obișnuiască, până să reușească să le distingă fețele. Fu prezentat cel dintâi, în timp ce Nara și Zabi erau ținute la intrarea în încăperea în formă de dom.

Bărbatul din mijlocul consiliului, probabil conducătorul, se ridică în picioare.

— Khareji *au petrecut trei zile bombardând valea și împușcând pe oricine a trecut pe cărări.*

Au trimis multe sute de soldați să te caute. Ești valoros pentru ei. Explică.

Khareji era denumirea dată străinilor, rostită cu dispreț. Lev nu știa sigur de ce au trimis sovieticii atâtea trupe în vale, dar, având în vedere circumstanțele, i se păru logic să-și accentueze propria importanță. Răspunse:

— Eu nu sunt soldat. Nu am tras nici măcar un foc de armă în țara asta. Sunt consilier. Trăiesc de mulți ani în Afganistan, de mai mulți decât oricare alt consilier. Știu mai multe decât oricine despre interesele Uniunii Sovietice în această țară. Am scris rapoarte pentru Kremlin…

Un bărbat îl opri.

— Și ce ai scris în rapoartele alea?

— Am oferit sfaturi în diferite privințe, inclusiv recomandarea să nu invadeze țara.

— Ți-au ignorat sfatul. Înseamnă că nu ești așa important.

— Unele rapoarte au fost ascultate. Multe dintre ele au fost ignorate.

Urmă o discuție rapidă între membrii consiliului. Într-un târziu, conducătorul i se adresă din nou.

— Exact cum ne-am gândit și noi. Ești un ostatic valoros. Fahad Mohammad a avut dreptate să te lase în viață.

Îi făcu semn lui Lev să se dea la o parte și arătă spre Zabi.

— Am hotărât. Vom pretinde că singurul supraviețuitor al atacului asupra satului Sokh Hot este un băiat. Miracolul supraviețuirii tale ne ajută. Am fost informați că povestea a devenit o puternică sursă de inspirație. O să te trimitem de aici. O să ți se găsească o nouă familie. O să fii protejată de sovietici.

Arătă spre Nara.

— Și am ajuns și la femeie. E o trădătoare. E mai rea decât un khareji. *E afgană, dar e sclava forțelor de ocupație, o ucigașă. O să fie executată.*

Sentința o să fie adusă la îndeplinire fără întârziere.

Nu mai era nimic de comentat. Sentința fusese dată și, până să apuce Lev să protesteze, membrii consiliului se ridicară în picioare. Soldații o târâră pe Nara afară. Lev încercă să se ia după ei, dar un tânăr cu fața acoperită aproape complet se așeză în calea lui, blocându-i trecerea. Nara și Zabi fură scoase din peșteră. Disperat, Lev se uită după membrii consiliului, care urcau treptele. Strigă după ei:

— *Așteptați*!

Îl ignorară, ieșind din încăpere unul după altul. Lev strigă din nou:

— *Se poate dovedi valoroasă pentru voi*!

Ultimul dintre membrii consiliului se opri.

— *E valoroasă pentru noi. E valoroasă moartă, ca simbol a ceea ce vor păți afganii care-și trădează țara.*

Membrul consiliului îi făcu semn unui soldat.

— *Adu-l și pe el. Poate să se uite.*

Soldatul așteptă să iasă toată lumea din cameră până să-i permită lui Lev să urce treptele. Prins la coada grupului, încercă să se grăbească, dar cei din fața lui nu se lăsau zoriți.

Ajuns ultimul la intrarea în peșteră, Lev observă ultimele pregătiri. Nara fusese legată de mâini și de picioare. Avea o funie în jurul încheieturilor, agățată la capăt de spatele poneiului amărât pe care îl văzuse mai devreme. Căluțul nu căra provizii, cum crezuse el, fusese adus ca mijloc de execuție. Stătea la intrarea în peșteră, tulburat de agitația din jurul lui, izbind cu copita în cărarea prăfuită și fornăind. Nara avea să fie târâtă până murea.

Zabi era în primul rând, fie din întâmplare, fie planificat. Aveau s-o silească și pe ea să privească acest spectacol, împreună cu cei aproximativ cincizeci de soldați. Lev avansă. O armă fu

îndreptată spre el, obligându-l să dea înapoi. Strigă în direcția membrilor consiliului:

— Am o propunere.

Conducătorul clătină din cap.

— Ți se pare o cruzime? *Comuniștii cum se poartă cu dușmanii lor*? *Îi torturează. Îi împușcă. Au murit mii de afgani. Soldații voștri ucid familii nevinovate în speranța că vor omorî un luptător. N-ai ce să spui în apărarea ei. E o trădătoare. N-avem ce înțelegere să facem. N-ai nicio propunere care să ne intereseze.*

Unul dintre bătrâni plesni căluțul, care o luă la goană. Nara fu trasă de picioare, trântită la pământ, cu fața direct pe podeaua peșterii, incapabilă să țipe, având căluș în gură. Lev strigă din rărunchi:

— Câte arme vreți ca să-i răscumpăr viața?

Căluțul alerga mai repede acum, biciuit de ceilalți. Nara fu târâtă afară din peșteră, trasă pe podeaua cu pietricele aspre, și nasul i se umplu de pământ. Nimeni nu-l auzi pe Lev sau nu-i dădu vreo atenție. Acesta strigă din nou:

— Câte arme vreți ca să-i răscumpăr viața?

Conducătorul consiliului râse spre Lev.

— Dacă ne aduci zece mii de mitraliere și o mie de obuziere, poți s-o iei.

Bătrânii izbucniră în râs. Lev răspunse:

— Ne-am înțeles! *Dacă oprești chestia asta*!

Bătrânii se opriră din râs, uitându-se la Lev, încercând să-și dea seama dacă vorbea serios. Lev adăugă:

— Zece mii de arme, poate chiar mai multe.

Comandantul ridică un braț.

— Vreau să aud ce are de spus.

La ordinul consiliului, căluțul fu oprit. Nara fusese târâtă cel puțin douăzeci de metri. Nu se mai mișca. Zabi strânsese pumnii și își acoperise ochii cu ei. Conducătorul se îndreptă spre Lev. Mirosea a tutun. De aproape, Lev își dădu seama că era mult mai tânăr decât părea, cu pielea crăpată, cu barba sură, dar era mai tânăr decât Lev.

— Nu faci decât să-i amâni moartea cu câteva secunde dacă ce-ai de spus nu ne interesează.

Era ultima șansă pe care o avea Lev.

— Ai spus că Uniunea Sovietică mă vrea mort. E adevărat. Recunoști că sunt un ostatic de valoare. De acord. Dar întrebați-vă care ar fi cel mai grav lucru care s-ar putea întâmpla, în ochii lor.

Conducătorul consiliului ridică din umeri.

— Cel mai grav lucru s-a întâmplat deja. Te-am capturat în viață. O să ne spui tot ce știi.

— Pot să vă spun specificațiile tehnice ale mitralierelor de pe elicopterele Hind. Pot să vă indic pe hartă mișcările de trupe. Pot să vă dau în câteva ore toate informațiile. Dar asta n-o să vă aducă arme sau obuze, nici muniția de care aveți nevoie. Totuși, gândiți-vă la asta. Cum ar fi dacă cel mai important consilier sovietic ar dezerta la inamic, dacă m-ați trece peste granița cu Pakistanul?

Bărbatul clătină din cap.

— E un șiretlic.

— Nu, e o propunere reală. Imaginați-vă ce-ar însemna să-i conving pe americani să vă susțină cauza.

— Și cum ai să faci asta?

— Spunându-le adevărul despre acest război. Explicându-le ce riscă Uniunea Sovietică, principalul lor adversar.

— Ce riscă?

— Au șansa, aici, în Afganistan, să distrugă mașina de război sovietică fără a provoca un război nuclear. Autoritățile militare sovietice știu că ăsta-i adevărul. Nimic nu-i sperie mai tare. Se bazează pe indiferența americanilor față de ceea ce se întâmplă într-o țară aflată atât de departe de ei. Speră că experiența din Vietnam îi va face prea precauți ca să-și dea seama de potențialul acestui conflict. Am să-i fac pe americani să înțeleagă că e o ocazie pe care nu-și permit să o scape.

Lev era un erou de război care-și riscase viața de nenumărate ori ca să apere Uniunea Sovietică împotriva înaintării trupelor fasciste. Acum trăda această patrie, punând în pericol trupele sovietice, dar el nu se luptase ca țara lui să ajungă să bombardeze sate și să dea foc la ogoare.

Membrii consiliului se adunară să discute propunerea, murmurul conversației lor răsunând în toată peștera. Ceilalți soldați, cei tineri, rămaseră tăcuți, neutri, așa cum fuseseră și pe toată durata procesului, fără a-și exprima măcar o opinie. Lev nu putea să se uite la Nara. Era prăbușită cu fața în jos, cu hainele sfâșiate. Avea tăieturi pe picioare. Lev nu-și dădea seama dacă e conștientă. Într-un târziu, membrii consiliului își îndreptară din nou atenția asupra lui Lev, încercând să-și explice această dezertare din punct de vedere ideologic.

— Ni se pare greu de înțeles. De ce ai vrea să abaţi ruşinea asupra ta? *Ai fi un trădător.*

— Motivele mele nu vă privesc pe voi.

— Trebuie să credem că eşti sincer.

— Întrebaţi-l pe Fahad Mohammad. M-a văzut atacându-l cu un cuţit pe ofiţerul meu superior. L-am rănit. Deja sunt un trădător.

— Putea fi un vicleşug.

— În ce scop? *Întrebaţi-l pe omul care a văzut ce s-a întâmplat dacă el crede că fapta mea a fost un truc.*

Membrii consiliului se întoarseră spre Fahad Mohammad.

— Tu ce crezi?

— Dacă e un truc, eu, unul, nu-l înţeleg.

Un răspuns precaut, fără a fi un gir. Lev trebuia să depună eforturi mai mari ca să-și convingă auditoriul.

— Am să fac ceea ce v-am promis. Am să dezertez la inamic. Spuneţi-mi ce părere aveţi despre propunerea mea.

— Ne interesează.

Lev își susținu cauza mai departe.

— Aveți nevoie de sprijinul americanilor. Aveți nevoie de armele lor, de mitraliere, nu de puști antice cu care nu se poate trage drept. Nu de pistoalele ruginite pe care le purtați la cingătoare. Aveți nevoie de rachete. Aveți nevoie de o modalitate să distrugeți elicopterele și avioanele.

Bătrânul dădu din cap, cântărind ideea.

— Și cum ai să obții tu asta? *Americanii nu vor avea încredere în tine.*

— Duceți-ne peste granița, în Pakistan. Știu că primiți ajutor din partea poliției secrete pakistaneze. Sunt sigur că ei au contacte cu CIA.

— Probabil că au.

— Asta înseamnă că aveți posibilitatea să-i contactați pe cei din CIA. Puteți să-i folosiți pe pakistanezi să aranjeze o întâlnire.

— Și apoi? *Cum am putea să ne încredem în vorbele unui trădător*?

— Nu trebuie să vă încredeți în mine. CIA n-o să mă protejeze dacă nu mă dovedesc valoros. O să le spun totul sau o să scape de mine.

Bătrânul întrebă:

— Și ce vrei în schimb?

— Nara Mir și fetița merg cu mine.

Propunerea lui stârni indignare. Până să apuce să comenteze, Lev continuă:

— Ideea mea vă jignește concepția despre bine și rău. Și totuși, sunt convins că veți lua o decizie pragmatică. Mulți dintre voi urâți drogurile, dar le traficați pentru arme. Detestați ideea că aveți nevoie de sprijinul american ca să vă înfrângeți dușmanii, dar sunteți conștienți că războiul ar fi mult mai greu de câștigat fără ajutorul lor. Dezertarea mea nu va fi doar o lovitură psihologică pentru Uniunea Sovietică, o lovitură de propagandă pentru voi, dar am să le spun americanilor ceea ce trebuie să audă. E singura lor ocazie să se lupte fără a trimite măcar un soldat pe front. Pot să creeze mari probleme Uniunii Sovietice păstrându-și aparenta

neutralitate. V-ar crede pe voi dacă le-ați spune același lucru? Voi vreți bani și arme. M-ar crede pe mine? Eu nu vreau nimic.

— Toată lumea vrea câte ceva. Tu o vrei pe ea. Străinii vin aici și ne iau femeile, așa funcționează, nu-i așa? O vrei de soție?

— Soția mea e moartă.

— Și vrei una nouă? O vrei pe ea?

— E prietena mea.

— Prietenă?

Membrii consiliului izbucniră în râs.

— Cu toții avem nevoie de prieteni.

Comandantul se opri din râs, începând să se gândească intens.

— Supunem la vot.

LANȚUL MUNTOS HINDU KUSH
GRANIȚA AFGANISTANULUI CU PAKISTANUL
TRECĂTOAREA KHYBER
1000 DE METRI DEASUPRA NIVELULUI MĂRII
LA 180 DE KILOMETRI SUD-EST DE KABUL
LA 30 DE KILOMETRI NORD-VEST DE PESHAWAR
A DOUA ZI

Granița trebuia traversată în timpul nopții. Fahad Mohammad se oferise voluntar să-i conducă în Pakistan, convins că el era cel care trebuia să o facă. Implicarea lui îl surprinse pe Lev. Se arătase foarte ostil față de ei – nu făcea un secret din ura pe care le-o purta și păruse destul de satisfăcut să o vadă pe Nara murind. Pierduse trei frați în trei zile din cauza operațiunilor sovietice. Cu toate că nu era la curent cu implicarea directă pe care o avuseseră Lev și Nara în moartea fratelui său mai mare, Dost Mohammad, la Kabul, erau agenții unei forțe de ocupație ucigașe și infidele și îi ura în aceeași măsură în care îi ura pe piloții elicopterelor care-i incendiaseră satul, ucigând femei, copii și bătrâni. În ciuda urii sale, se oferise voluntar pentru această misiune imediat ce consiliul votase în favoarea propunerii lui Lev. Consiliul era divizat: o majoritate minimă considera că sprijinul american putea influența viitorul războiului, celorlalți li se părea o insultă să ceară ajutor. Cu toate acestea, se supuseseră votului și insistaseră să trimită unul dintre cei mai buni soldați ai lor, potrivit pentru o misiune de o importanță atât de mare.

Fahad Mohammad avea să-i ducă în orașul Peshawar, din Pakistan, ca să discute propunerea de spionaj cu aliații lor cei mai importanți, ISI

serviciul pakistanez de informații, cu care colaborau îndeaproape, primind arme și stabilind strategii. Dacă pakistanezii erau de acord cu propunerea – și sprijinul lor era crucial aveau să-i contacteze pe agenții CIA, cu care niciunul dintre membrii acestei facțiuni ultranaționaliste de mujahedini nu discutase sau nu încheiase vreodată vreo înțelegere. Crearea unei punți de legătură între ei prin trădarea lui Lev putea să ducă la o conexiune vitală, iar membrii consiliului își doreau ca luptătorii lor să fie printre primii care să beneficieze de sprijinul americanilor, în eventualitatea că acesta avea să sosească vreodată, calculând riscurile de a fi oferit unui grup rival, în vreme ce ei ar fi rămas cu buza umflată. Nu se concentrau numai pe înfrângerea sovieticilor, pe care o considerau inevitabilă, se luptau și între ei pentru putere, jucând un joc lung, care avea să se întindă multă vreme după căderea ocupației.

Odată ajunși la Peshawar, Lev trebuia să-i convingă să-i accepte trădarea. Nu avea să fie ușor. Din câte înțelegea el poziția americanilor, implicarea în Afganistan întâmpina o puternică rezistență pe plan intern, în special după ceea ce se întâmplase în Vietnam, o poziție pe care sovieticii o exploatau, conștienți că poporul american nu era dispus să tolereze o altă campanie militară costisitoare, la mare distanță. Președintele Carter emisese un ultimatum, anunțând că Statele Unite vor boicota Olimpiada de la Moscova dacă trupele sovietice nu se retrag, fixând termenul limită în luna februarie. După trecerea acestui termen, o declarație oficială confirmă că, într-adevăr, niciun sportiv american nu va participa la Jocurile Olimpice. Până și acest protest simbolic fusese extrem de controversat, iar dacă până și o asemenea măsură pasivă era dezaprobată de publicul american, era greu să-și imagineze cineva că aveau să susțină intervenția armată. Afganistanul era departe din punct de vedere

geografic, iar importanța sa strategică era departe ca idee. Era posibil ca agenții CIA să nu fie foarte interesați de dezertarea lui sau să considere acceptarea lui Lev drept o mișcare mult prea provocatoare în atmosfera tensionată din acel moment. Dacă era refuzat de CIA, Fahad avea, cu siguranță, să-i ucidă, o amenințare tăcută care plutea deasupra întregii misiuni. Dar avea să-și facă mai târziu probleme cu asta. Încă nu ajunseseră la Peshawar. Ca să iasă din Afganistan, trebuia să meargă pe Drumul Mătăsii, una dintre cele mai vechi rute comerciale din lume, disputată de mii și mii de ani. Cu munți înconjurându-i din toate părțile, imposibil de trecut de către oricine, cu excepția alpiniștilor celor mai experimentați, trecătoarea Khyber era un punct de trecere strategic pentru armate, tâlhari, negustori și exilați. Cu o fetiță printre ei, trecătoarea era singura variantă, nu puteau învinge munții. Erau două drumuri – unul pentru caravanele și căruțele tradiționale, altul, pentru camioane. Amândouă erau în mâinile sovieticilor și trecătoarea era întărită cu patrule și puncte de control. Planul lui Fahad era să meargă paralel cu drumul, conducându-i pe pantele laterale. În unele locuri, natura nu punea mari probleme, dar în altele stâncile erau foarte abrupte. Călătoria lor depindea de găsirea unei distanțe echilibrate între forțele sovietice și pericolele naturale. Cu cât se îndepărtau mai mult de trecătoare, cu atât mai complicat devenea urcușul. Cu cât se apropiau mai mult de trecătoare, cu atât sporeau șansele de a fi descoperiți.

Nu lumina nici luna, nu se zăreau nici stelele, cerul nopții era întunecat de o furtună violentă care-i lovise pe neașteptate, de nori furioși care se răsuceau nu mult deasupra capetelor lor, deplasându-se în mare viteză. Fulgerele aduceau singurele clipe de lumină, ca niște scântei dintr-o pușcă care nu reușea să tragă. Vântul era rece și

puternic și le venea din față. Mergeau împotriva vântului, așa că înaintau cu dificultate. Apropiindu-se de pozițiile sovietice, se văzură siliți să-și continue drumul la adăpostul întunericului. Elicopterele de luptă survolaseră cărările de munte toată ziua, trăgând cu mitraliera în oamenii în mers. Fahad susținea că nu mai văzuse atâtea forțe sovietice la graniță nici în primele zile ale invaziei. Lev se întrebă dacă nu cumva îi caută pe ei. Căpitanul Vașcenko i-ar fi putut ghici intențiile. Cu atâta presiune militară, era esențial să reușească să treacă granița înainte de a se lumina.

După câteva ceasuri de mers și urcuș, târându-se în mâini și pe genunchi, ajunseră la un platou presărat din loc în loc de tufișuri subțirele. La dreapta începea adânc panta spre drumul controlat de sovietici, și putură vedea luminile soldaților. Din fericire, vântul ascundea orice zgomot ar fi făcut. Dar nu puteau folosi o torță de teamă să nu fie reperați – chiar și flacăra unui chibrit ar fi fost vizibilă. Fahad era în față, părând să simtă instinctiv drumul, iar ei depindeau complet de experiența lui în această zonă. Deodată, se opri și se uită la cerul agitat.

— *Furtuna se întețește.*

Lev îl întrebă:

— *Avem timp să ne adăpostim*?

— *Nu-i niciun adăpost până în Pakistan.*

— *Poate că ar trebui să ne întoarcem*?

Obișnuit cu stoicismul mujahedinilor, Lev se aștepta ca ideea să fie respinsă imediat. Și totuși, Fahad se gândi serios la ea.

— *Am ajuns prea departe. E la fel de greu să ne întoarcem cum e să mergem înainte.*

— *Atunci, mergem înainte.*

Tocmai când se pregătea să pornească mai departe, Lev simți că-l trage cineva de mânecă. Era Zabi. Nu reușea s-o vadă în beznă, dar o auzi spunând:

— *Ascultați.*

El nu auzea decât furtuna. Apoi, în mijlocul vacarmului, auzi un sunet mecanic – motoare de avion. Cu toate că era beznă, Lev se uită fix spre cer în direcția avionului, sperând că fulgerele vor lumina poziția inamicului. Marginile trecătorii Khyber reprezentau o țintă evidentă pentru bombardamente: zona era plină la orice oră de traficanți de arme și narcotice sau, în cazul lor, de refugiați politic.

— *Trebuie să fugim*!

Strigătul lui Lev se risipi în furtună. Nu aveau unde să fugă, nu aveau unde să se adăpostească pe platou. Sunetul motoarelor crescu în intensitate. Lev se ghemui și o acoperi pe Zabi în timp ce avionul le trecu chiar pe deasupra capetelor.

Zgomotul ajunse la punctul culminant, apoi scăzu în intensitate, înghițit de furtună. Nu erau bombe, nici explozii. Probabil că fusese un avion de transport. Ușurat, Lev se ridică, uitându-se la cerul întunecat. Fulgerele luminau printre nori și el văzu, într-o fracțiune de secundă, sute de particule negre, ca o furtună de zăpadă căzând spre ei. Lumina dispăru și Lev rămase nemișcat în întuneric, așteptând un nou fulger. Când acesta veni, în sfârșit, fulgii de zăpadă erau la numai câțiva metri deasupra lor, dovedindu-se nu zăpadă, ci obiecte de mărimea unui pumn, răsucindu-se prin aer înspre ei. Fahad strigă:

— *Nu vă mișcați*!

Prima mină-fluture aterizâ în apropiere. Lev nu o văzu, dar o auzi, o bufnitură surdă, apoi alta, și alta, unele aproape, altele mai departe. Nu explodau, rămâneau pe platou, înconjurându-i. Fulgerul lumină cerul din nou și Lev văzu o mină plutind prin aer deasupra lui, îndreptându-se spre capul lui. Făcu un pas în spate, trăgând-o pe Zabi după el, în timp ce mina îi trecu prin fața ochilor, aproape atingându-i nasul, și se opri drept pe

pământul dintre el și Fahad – exact în punctul în care avea el să pășească.

În numai câteva secunde, întreg platoul devenise de netrecut. Nu puteau merge înainte. Nu se puteau întoarce.

Erau prinși în capcană. Chiar și pe timp de zi, înaintarea avea să fie lentă, fiind obligați să-și croiască anevoie drum printre minele ale căror carcase erau colorate pentru a se potrivi cu nuanțele de roșu și portocaliu ale solului. Nara spuse:

— Dimineața o să fie destulă lumină să le ocolim.

Lipsa de încredere din vocea ei era îngrijorătoare. Lev murmură:

— Suntem la numai câțiva metri de patrulele sovietice de graniță.

— S-ar putea să avem destul timp.

— Ăsta-i primul loc în care or să caute dimineața.

Fahad strigă, punând punct discuției:

— Trebuie să așteptăm primele raze de lumină. N-avem altă șansă. Aveți grijă să nu dați din picioare, să nu adormiți, singurul teren sigur e cel de sub picioarele voastre. Trebuie să ne mișcăm foarte rapid dimineața, când se luminează. Acum odihniți-vă.

Lev se lăsă pe vine răsucindu-se, atent să nu-și miște picioarele. O luă pe Zabi în brațe, ca să-i țină de cald. Nara făcu la fel de partea cealaltă. Mâinile lor se atinseră pe spatele lui Zabi. Îi trecu prin cap să-și mute mâna, dar abandonă ideea și o luă de mână pe Nara. Așteptară, strânși unul în altul, să se lumineze.

•

Era greu să estimeze cât timp a trecut. În întuneric, epuizați, aproape delirând de frig, timpul devenea greu de măsurat. Vântul se înteți, formând vârtejuri furioase în jurul lor, de parcă ar fi încercat să-i forțeze să calce peste mine. Chiar dacă se odihneau, îi chinuia frigul. După toate probabilitățile, aveau să aibă un avans de câteva

minute la răsărit, înainte să apară elicopterele de atac, dar era la fel de probabil că avantajul acesta mărunt nu avea să fie suficient. Sleiți de puteri de noaptea grea, erau obligați să se lupte ca să găsească energia și ritmul necesare să se pună la adăpost.

Ceva umed îl lovi pe Lev în ceafă. Își atinse pielea și simți urmă de gheață. Își lăsă capul pe spate, uitându-se la cer. Un alt bulgăraș îi ateriză pe gene, altul îi ținti fruntea. Ritmul ploii se înteți în întuneric: avea să fie ud leoarcă în câteva secunde. În timp ce se gândea că n-au cum să nu înghețe până dimineață, ploaia se transformă în grindină, biluțele de gheață căzând cu așa o viteză că îi înțepau pielea. Lev simți cum mâna Narei se strânge în jurul mâinii lui, expresie a disperării. Călătoria lor luase sfârșit.

Deodată, dintr-o parte, la numai câțiva pași de ei, se auzi o explozie slabă, ca de grenadă. Lev strigă:

— *Ce-a fost asta*?

Fahad răspunse:

— *O mină.*

O a doua mină explodă, tot în apropiere. Lev simți mirosul de fum și explozia în aer. Urmă o alta, de data aceasta la câteva sute de metri distanță. Le declanșa grindina care cădea pe senzorii de presiune. În câteva momente, platoul se umpluse de viață, cu izbucniri de lumină și fum. Pe măsură ce grindina se intensifica, sporea și ritmul exploziilor, acum atât de dese de parcă s-ar fi aflat sub foc de obuze. Zabi începu să țipe, îngrozită de zgomot.

Amintindu-și de mina din fața lui, Lev se desprinse de Zabi și Nara, întorcându-se iute, silit încă o dată să-și mențină picioarele în același punct. Dacă mina exploda la distanța aceea, avea să-i rănească pe toți trei. Întinse mâna, încercând să ghicească unde e, protejând-o de grindină. Avea mâinile pline de gheață. În câteva secunde, nu și le

mai simțea, amorțindu-i de la cot în jos. Nu putea rămâne prea multă vreme în poziția aceea, protejând exact obiectul aruncat ca să-l ucidă. Grindina începu să se mai potolească, transformându-se din nou în lapoviță. Ritmul exploziilor scăzu până când, într-un târziu, nu se mai auzi nicio detunătură. Incapabil să-și mai țină brațele întinse, Lev le lăsă în jos. Își plesni palmele una de alta, ca pe două bucăți de carne moartă, încercând să-și pună sângele în mișcare, dar degetele nu-i mai răspundeau. Îi era prea frig să se mai gândească la consecințele grindinei, așa că Fahad îi strigă din față:

— *Drumul e liber acum*!

Era oare posibil să fi fost distruse toate minele sau pur și simplu detunăturile încetaseră odată cu grindina? Începând să-și miște degetele din nou, Lev strigă la Fahad:

— *Cum putem ști sigur*?

Fahad îi răspunse:

— *Misiunea asta e binecuvântată.*

Deși ideea nu făcea doi bani pentru Lev, adevărul incontestabil era că riscau să moară dacă rămâneau aici, înghețați, să aștepte dimineața. Lev spuse:

— *Trebuie să riscăm.*

Nara se dovedi mai circumspectă.

— *Nu știm sigur dacă drumul e liber. Unele mine au fost distruse, dar cu siguranță nu toate, poate nici măcar majoritatea.*

Fahad strigă furios la ea:

— *Ești o necredincioasă*! *N-ai cum să înțelegi semnificația acestei întâmplări*!

Nara îi răspunse, enervată:

— *Credința nu mă face idioată*! *Nu mă cred invulnerabilă.*

Lev o întrerupse:

— *N-are importanță în ce crede fiecare*! *Nu putem rămâne aici*! *Până dimineață vom fi prea slăbiți ca să alergăm, prea slăbiți să mai putem*

scăpa. Trebuie să mergem înainte. E un risc asumat. Eu o să merg în față.

Fahad răspunse:

— Tu ești motivul acestei misiuni. Tu ești omul pe care-l vrea CIA-ul. Dacă mori tu, misiunea a eșuat. Fata trebuie să meargă în față.

Nara spuse:

— De acord. Merg eu în față.

Fahad o contrazise.

— Nu tu. Fata, fata-miracol, ea va găsi calea. Nu e o coincidență că a fost alături de noi când s-au întâmplat toate astea. Trebuie să avem încredere în ea.

În afară de bătaia ploii, se lăsă liniștea cât Lev încercă să analizeze propunerea lui Fahad. Omul era sincer în credința lui că Zabi e protejată de divinitate. Nu lașitatea îl făcea să propună ca fetița să deschidă drumul printre mine, ci credința. Lev era convins că sentimentul puternic de mândrie al lui Fahad l-ar fi făcut să moară decât să fie văzut ascunzându-se în spatele unei fete. Dar pentru Fahad orice altă decizie era o insultă la adresa lui Dumnezeu. Nara vorbi prima, răspunsul ei dovedind un puternic spirit diplomatic:

— Merg eu prima. Deschid eu drumul. Dacă asta-l va nemulțumi pe Allah, am să mor, dacă nu, nu mai merită să vorbim despre asta. Dar nu există nicio posibilitate, Fahad, absolut niciuna, ca Zabi să meargă prima. Nu cât sunt eu în viață.

După cum era de așteptat, Fahad se simți jignit.

— Asta n-are nimic de-a face cu vitejia. Aș merge bucuros înainte…

Nara nu-l lăsă să termine.

— Am fi morți fără tine. Fără Lev, misiunea ar eșua. Sunt singura persoană pe care putem să o expunem riscului. Nu-i vorba nici de teologie, nici de vitejie. E o chestiune de bun-simț. Eu o să merg prima. Voi vă luați după mine.

Lev protestă:

— *Nu, Nara, tu trebuie s-o duci pe Zabi. Merg eu primul.*

Nara respinse ideea.

— *Pe cei de la CIA n-o să-i intereseze persoana mea. Fără Fahad drept călăuză, suntem pierduți. Trebuie să merg eu. Ar fi absurd să continuăm discuția. Tu trebuie s-o cari pe Zabi.*

Fără a-i mai aștepta răspunsul, Nara trecu pe lângă el, cu mâinile pe talia lui, până când fu gata să facă primul pas. Lev strigă la ea:

— *Stai*!

Își aminti de mina care aterizase drept în fața lor. Aștepta, cu ploaia scurgându-i-se pe față, până când un fulger străpunse norii. Mina era încă acolo, neexplodată. O văzuse și Nara. Îi dădu drumul, păși pe lângă mină și trecu în față, luându-i locul lui Fahad.

Lev o luă pe Zabi în brațe.

— *Ține-te de gâtul meu*!

Slăbit de grindină, își simțea mușchii depunând eforturi, chiar dacă fetița era ușoară. Păși pe lângă mină cu picioarele tremurându-i de oboseală. Nara nu se mai zărea, pierdută în întuneric, acum conducând grupul. Îi auzi glasul:

— *Fahad, mergi exact pe urma pașilor mei. Pune-ți mâinile în jurul taliei mele. Numai așa putem reuși*! *Numai așa vom putea supraviețui*!

Lev se întrebă dacă avea să o refuze. Fahad strigă la Lev:

— *Trebuie să faci și tu la fel*!

Lev își puse o mână în jurul taliei lui Fahad, ținând-o pe Zabi cu cealaltă.

Odată format acest tren uman ciudat, porniră, avansând orbește, ghidați numai de fulgerele din ce în ce mai rare. Furtuna trecuse, deplasându-se spre munții Pakistanului. Lev putea să audă respirația greoaie a lui Fahad. Își auzea pantofii pe pământ. Cu fiecare pas în pământul umed, creștea în el un sentiment de ușurare. Lev o simți pe Zabi

cum îl strânge de gât de frică. Niciodată nu fusese mai aproape de rugăciune.

PAKISTAN
PROVINCIA DE LA FRONTIERA DE NORD-VEST
PESHAWAR
LA 43 DE KILOMETRI SUD-EST DE GRANIȚA CU AFGANISTANUL
DOUĂ ZILE MAI TÂRZIU

Camionul se zgâlțâi peste o groapă – una din multele de pe drumul distrus – și Lev se trezi, după ce dormise pe cel mai scump pat din lume, heroină în valoare de câteva miliarde de dolari ascunsă în saci de făină marcați cu emblema unei societăți de caritate din Occident. Vocea dependenței încă îi cerea să fumeze, dar scădea pe zi ce trece. Cu toate că a-l înconjura cu droguri era un test sadic al hotărârii lui, opiul nu fusese decât o cale de a-și suprima dorința să-și părăsească postul, să-și potolească neliniștea și speranțele deșarte de a investiga asasinarea soției sale. Ceea ce fusese odinioară de neatins îi era acum la îndemână: călătoria în America și drumul spre New York. Trecuseră în Pakistan la scurtă vreme de la curățarea câmpului de mine. Pentru că merseseră prin beznă, nu putuseră să-și dea seama cu certitudine dacă toate minele fuseseră detonate. Întrebarea dacă erau binecuvântați sau dacă avuseseră noroc, pur și simplu, rămânea fără răspuns. Lev nu pierdu prea multă vreme cu chestiunea. Ca soldat pe vremea Marelui Război pentru Patrie, își văzuse de nenumărate ori prietenii convinși că au scăpat cu viață printr-un miracol, cu gloanțe înfipte în tinichele religioase, dedicându-și timpul înțelegerii semnificației acestui fapt, doar ca să fie uciși câteva săptămâni mai târziu. În ciuda scepticismului său, se bucura că ostilitatea călăuzei lor se mai domolise. Când răsări soarele, gonind ultimele urme de furtună, cei patru se opriră pe coama unui deal din Pakistan și

priviră în urmă ca să vadă în depărtare elicopterele de atac sovietice survolând trecătoarea Khyber. Dacă așteptau să se lumineze, ar fi pus mâna pe ei. Orice ar fi fost, părea un miracol.

Înghețați, murdari și extenuați, ajunseseră la Dara, un orășel în zona tribală de nord a Pakistanului care funcționa drept capitală a unei națiuni neoficiale. Considerată în mod eronat un stat-tampon aflat în afara legii, regiunea era guvernată, de fapt, de legile supraviețuirii și ale comerțului. În timp ce Lev se așteptase ca un sovietic în civil, o femeie, o fetiță cu arsuri grave și un luptător mujahedin să atragă atenția, se aflau într-un oraș complet lipsit de convenții, dominat nu de strictețe de natură religioasă sau de politica guvernamentală, ci de simple necesități materiale – un bazar pentru trei dintre cele mai importante bunuri din lume: drogurile, armele și informațiile. Nu-i interesa decât ce vrei să cumperi sau ce ai de vânzare. Orașul era plin de mici fabrici de heroină, răspândite ca niște ceainării, punguțe de opiu brut vândute pe câțiva dolari, pachete întregi pe spatele măgarilor. Se testau și se verificau arme, care erau scoase din oraș și cu care se trăgea în cioturi de copaci. Cutiile cu muniție erau examinate ca niște lăzi de comori pline de rubine și smaralde. Se deschideau subscripții de război și se furau fondurile adunate. Se cumpărau și se rupeau alianțe. Se făcea trafic de informații secrete. Se inventau victorii și se negau înfrângeri. Dinspre nord, venea un flux de refugiați afgani, mulți dintre ei, grav răniți, fugind de război. Dinspre sud, venea o mână de jurnaliști și turiști occidentali, unii dintre ei purtând tradiționalele haine largi, alții, îmbrăcați în pantaloni kaki de firmă, cu accesorii sofisticate. Judecând după numărul redus de jurnaliști, Lev trase concluzia că războiul nu reușise încă să capteze imaginația vesticilor. O asemenea lipsă de interes nu cântărea prea bine în dezertarea lui.

Chiar dacă plecaseră din Afganistan, erau încă în pericol. Sovieticii erau activi în regiunea tribală, traversând des granițele, cu un dispreț vădit față de suveranitatea Pakistanului. Lev auzise discuții legate de o serie de operațiuni mascate menite să destabilizeze zona și să pună presiune pe Pakistan să închidă granițele și să securizeze frontiera. Se puneau la cale acte de provocare extremă drept pedeapsă pentru ajutorul dat mujahedinilor, chiar dacă politica de stat a Pakistanului era neutralitatea. Acești agenți comuniști urmau să fie afgani, poate chiar deghizați în refugiați. Unii dintre ei erau chiar mujahedini corupți. Lui Fahad nu i se părea plauzibilă ideea că un luptător mujahedin putea fi cumpărat de sovietici. Lev îi spuse că văzuse liste întregi de bărbați aflați pe statele de plată ale sovieticilor și identificați prin nume de cod, argumentând că în orice tabără există oameni care pot fi cumpărați, caractere slabe care pot fi exploatate. Fahad clătinase din cap cu dezgust, spunându-i lui Lev că vorbește ca un occidental, putred de compromis și ambiguitate.

Fahad nu pierduse mult timp ca să-i ia de pe străzi și să-i ducă într-o odaie din spatele unei *chai-khana,* în timp ce el aranja transportul spre Peshawar, capitala regiunii. Abia acolo puteau să intre în contact cu spionajul pakistanez sau, mai exact, cu ISI, Serviciul de Informații, cunoscut pentru apropierea sa ideologică de fundamentalismul islamic. Aceștia erau printre cei mai puternici aliați ai mujahedinilor.

Imediat după plecarea lui Fahad, cei trei adormiseră, încălziți de un foc mic, întinși unul lângă altul pe o saltea aspră, cu o singură pătură groasă cu care să se învelească. Parcă erau personaje dintr-un basm. Când se trezi, Lev îl văzu pe Fahad sorbindu-și ceaiul lângă foc, cu corpul lui înalt și greoi ascuns sub o pătură. Era un soldat cu adevărat remarcabil, un om care nu părea să se odihnească niciodată și care nu lăsa niciodată

garda jos. Nu avea intenția să impresioneze cu forța lui, nu brava – nu-l interesa părerea lui Lev despre el. Văzând că s-a trezit, îi oferi lui Lev ceai verde dulce. Lev acceptă și i se alătură lângă foc, în tăcere, aliați improbabili, o alianță improbabilă ce avea să fie din nou necesară dacă cei din ISI erau de acord să îi pună în legătură cu CIA-ul.

•

Când ajunseră la destinație, se însera deja. Coborând din camion, Lev fu surprins de agitația din Peshawar, reacomodându-se cu zarva după zilele lor izolate și întunecate prin munți și regiuni ale triburilor. Milioanele pe care dormiseră ar fi ajuns la un asemenea preț numai pe străzile din America și din Europa, pe străzile acestea zgomotoase sacii nu făceau mai mult de câteva mii de dolari bucata. Camionul hurui mai departe, cu o țeavă de eșapament șubredă scuipând fum negru. Lev se întrebă dacă drogurile aveau mai multe șanse decât ei să ajungă în America.

Îl urmară pe Fahad pe străzile înguste, cu vitrine și șanțuri pline de confetti în culori strălucitoare, ca niște flori căzute după furtună. Orașul era diferit de Kabul printr-o arhitectură colonialistă mai vizibilă – clădiri din cărămidă roșiatic-rozalie, cu turnuri cu ceas flancate de șosele cu șiruri de copaci pe margine. Ca și la Kabul, se vedea clar contrastul dintre vechi și nou. Moschei grandioase, vechi de secole, stăteau lângă clădiri moderne care păreau că se chinuiesc să mai rămână un an în picioare. Cabinele telefonice răsăreau de peste tot, ca buruienile, în unghiuri ciudate, ieșind în evidență, împrăștiind sute de cabluri întinse de-a lungul străzilor. Războiul din apropiere sporise importanța acestui avanpost uitat de lume, oferindu-i o industrie nouă și profitabilă: spionajul, înșelătoria profesionistă.

Fahad îi conduse la un hostel pentru clienți occidentali, cu un panou din lemn agățat pe o latură a clădirii, pe care scria în engleză:

NOAPTE BUNĂ
HOSTEL

Pe coridorul strâmt pâlpâia intermitent un bec. Un birou de recepție fără recepționer era utilizat pentru păstrarea unor butoaie cu ulei de gătit. Fahad nu se deranjă să apese pe sonerie ca să atragă atenția. Păși direct, pe sub un ventilator de plafon rupt, atârnând într-o parte, ca o insectă deshidratată, golită și lăsată să atârne într-o pânză de păianjen. Intrară într-un mic restaurant. Câteva mese pătrate erau aliniate la perete, dar numai pe o singură parte, de parcă ar fi așteptat să fie împușcate de un pluton de execuție. Erau acoperite cu fețe de masă din plastic, alb cu roșu, și aranjate cu șervețele de un galben strălucitor, tacâmuri murdare, fiecare în parte cu mai mult de o sută de urme de degete. Clienții erau un amestec de turiști amețiți de drog, suflete pierdute fugite de acasă, aventurieri și mercenari. Se distingeau prin forța fizică sau prin lipsa acesteia și prin echipament, purtând fie bocanci din piele cu șireturi strânse până mai sus de glezne, fie papuci de plajă, cu unghiile de la picioare vopsite în culori intense. Comandamentul sovietic își făcuse griji că mujahedinii își întăresc rândurile cu mercenari occidentali, luptători plătiți cu bani din droguri, crezând că numai occidentalii se pricep să lupte, când, de fapt, în această zonă, mujahedinii erau cei mai buni luptători din lume. Lupta lor era personală, o chestiune de principiu, nu de profit, și nu aveau vreme de pierdut cu mercenarii. Nu aveau încredere în motivele lor și, ca atare, considerau că nu se pot baza pe ei. Grupurile stăteau așezate la mese, făcând planuri deasupra farfuriilor cu cartofi prăjiți năclăiți de ulei. Nu se vedea alcool și, aparent, niciun fel de personal. Câțiva dintre clienți se întoarseră, curioși, privindu-i pe nou-veniți, alții erau prea drogați ca

să le pese. Când Fahad se strecură în bucătărie, un gândac trecu curajos pe lângă el, grăbindu-se de parcă ar fi fost singurul ospătar al stabilimentului. În câteva secunde, Fahad se întoarse cu o cheie.

La ultimul etaj se aflau cinci camere, trei pe o parte și două pe cealaltă. Luară ultima cameră, cea din colț, cu ferestre spre ambele străzi. Avea un pat, nu avea baie – facilitățile erau la comun, pe coridorul de la etajul de mai jos. Podeaua scârțâia. Pereții erau plini de pete. Așternuturile nu fuseseră schimbate după ultimii ocupanți ai camerei, ci doar îndreptate. Fahad aruncă cheia pe pat.

— Mă duc să mă întâlnesc cu cei din ISI. Dacă refuză să ne ajute, misiunea a eșuat. Eu personal nu am contact cu CIA-ul. Și nici nu-i putem aborda fără permisiunea ISI.

— Putem să mergem direct la ambasadă și să ne croim drum spre Islamabad.

— Nu fără permisiunea pakistanezilor. Suntem la ei în țară. Am ordine stricte. Ei vor hotărî ce-i de făcut. Dacă încerci să ajungi la ambasada americană fără mine, o să te găsesc și o să te ucid.

Cu acest avertisment, Fahad plecă.

Lev o ridică pe Zabi și o așeză pe pat. Ea îl întrebă:

— O să murim?

— Nu.

— Dar el a spus…

Nara o întrerupse:

— Nu băga-n seamă ce-a spus el.

Lev adăugă:

— Nu am avut încă șansa să discutăm ce se întâmplă. Probabil că e foarte năucitor pentru tine. Înțelegi de ce e periculos pentru tine să rămâi în Afganistan?

Ea își mușcă unghia, fără să spună nimic. Lev continuă:

— Sovieticii se tem foarte tare de înfrângere.

— De ce?

— Le e frică să nu pară slabi. Vor merge extraordinar de departe ca să evite să se întâmple una ca asta. Au multe arme. Le vor folosi împotriva oricui – bărbați, femei, copii. Țara nu este sigură, nici pentru tine, nici pentru mine, nici pentru Nara.

Zabi întrebă:

— Și unde o să trăim?

— Trebuie să găsim un alt loc.

— Putem să trăim aici?

— Nu cred.

Nara se așeză pe pat lângă ea.

— Aici sunt mulți oameni din țara noastră. Și-au pierdut casele și familiile, întocmai ca și tine și ca mine. Nu mai au nimic. Trăiesc în tabere de refugiați, dorm cu miile sub saci de plastic și nu au apă curată. E o viață grea. Poate fi periculos, poate la fel de periculos ca războiul.

Zabi urmărea argumentele expuse cu inteligența ei precoce.

— Unde altundeva putem merge?

Lev răspunse:

— Există o șansă să putem ajunge în America. Ai auzit de țara asta?

Ea clătină din cap.

— E foarte departe. E foarte diferită de lumea pe care o cunoști tu. E un loc fără războaie, cu apă curată, cu mâncare, un loc sigur, un loc în care avem o șansă. Aici nu există șanse pentru noi. Aici ne-am irosi tot timpul încercând să supraviețuim.

Zabi întrebă cu viclenie:

— În America ce probleme am avea?

— Vor fi provocări. Nu ți se va părea familiar. Și vom fi străini. Vom fi diferiți. Ei vorbesc altă limbă. Va trebui să înveți un mod nou de viață. Dar dacă reușești să le înveți limba și modul de viață, ai o șansă să te accepte ca unul de-ai lor.

Zabi o întrebă pe Nara:

— Sunt munți ca aici?

Nara se simți jenată. Îl întrebă pe Lev:

— *Nu știu. Sunt munți în America*?

El încuviință.

— *E o țară foarte mare. Sunt munți. Sunt deșerturi. Sunt păduri. Sunt plaje. Poți să înoți în lacuri sau în mare.*

Zabi întrebă:

— *Ce-i aia mare*?

Nu numai că nu văzuse niciodată marea, nici măcar nu avea habar ce este. Lev se gândi preț de o clipă, înțelegând ce amploare avea să aibă această călătorie pentru micuța fată. Se întrebă cum ar putea să-i explice mai clar.

— *Marea este o întindere de apă mare cât o țară. În loc de pământ, e apă, iar apa e la fel de adâncă pe cât sunt munții de înalți. E plină de animale, ca un lac, dar unele dintre animale sunt foarte mari, mari cât o clădire.*

Pe Zabi o uimi această idee. Exclamă:

— *Un pește mare cât o clădire*!

— *Se numesc balene. Nu sunt pești. Respiră aer, ca și noi.*

— *Dacă respiră aer, de ce trăiesc în apă*?

Lev se opri, amintindu-și de conversații asemănătoare cu Elena, când era mică. Era fascinată de lume, cerea întruna informații. Întrebările nesfârșite, parodiate de sora ei, erau un semn de intimitate și încredere, în aceeași măsură în care erau un semn de curiozitate. Era valabil și în cazul lui Zabi – se deschidea spre el și, în același timp, spre această lume nouă. Și totuși, lumea aceasta nouă avea să fie una fără fiicele lui. Dacă părăsea Pakistanul ca trădător, nu avea să le mai vadă niciodată pe Elena și pe Zoia. Ideea i se păru inacceptabilă, la fel de inacceptabilă ca aceea că nu avea să rezolve niciodată asasinarea soției sale. Dar adevărul era că, dacă s-ar fi întors în Uniunea Sovietică, dezertor cunoscut, ar fi fost executat. Chiar mai tulburător, exista riscul ca fiicele lui să fie pedepsite dacă se afla vreodată că

a fugit din țară. Siguranța lor depindea de presupunerea că Lev fusese ucis în raidurile aeriene sau că fusese executat de către mujahedini. Păstrarea secretului avea o importanță vitală. Nu avea cum să le scrie. Nu avea să le poată telefona. Dacă se îmbolnăvea, avea să fie singur. Dacă se îmbolnăveau ele, nu avea cum să le fie alături.

Într-o dispoziție sumbră, nu-i răspunse lui Zabi la întrebare. Ea îl strânse de mână.

— *Mai povestește-mi despre mare.*

Lev clătină din cap.

— *Ajunge deocamdată.*

O mângâie pe cap. Zabi îl întrebă:

— *Tu ai fost în America*?

— *Am încercat să ajung o dată, dar nu am reușit.*

— *Noi o să reușim*?

— *Avem o oarecare șansă.*

Zabi îi auzi nesiguranța din voce. O luă de mână pe Nara.

— *Și chiar dacă nu reușim, o să rămâi cu mine*?

Nara încuviință.

— *N-am să te părăsesc niciodată, orice s-ar întâmpla. Îți promit*!

În vocea ei nu se simțea nesiguranța. Nara ar fi murit pentru fetița aceasta. Lev speră că nu se va ajunge până acolo.

A DOUA ZI

Lev aștepta lângă fereastră, privind în jos, spre stradă. Zabi și Nara dormeau în spatele lui. Cu toate că voia să le lase să doarmă, era profund îngrijorat. Trecuseră zece ore de când Fahad părăsise hostelul. În câteva ore se lumina de ziuă și nu aveau niciun semn de la el. Singura lor opțiune, dacă Fahad dăduse greș, era să încerce să ajungă singuri la ambasada americană, să se ducă la Islamabad și să-și susțină cauza pentru azil politic fără serviciile de informații pakistaneze ca intermediar. Trecând peste chestiunile de natură logistică ale unei asemenea călătorii, Lev nu era convins că poate încheia înțelegerea fără aprobarea pakistanezilor. Cealaltă opțiune care le mai rămânea era să fugă.

Deschise ușa, verificând coridorul. Nu era nimeni. Bătu la ușa camerei de vizavi. Nu răspunse nimeni. Examinând încuietoarea, văzu că e atât de subțire că o lovitură de umăr făcu să plesnească de îndată cadrul de lemn. Percheziționarea camerei nu descoperi bagaje sau lucruri personale. Verifică fereastra. Spre deosebire de camera lor, de aici puteai coborî în stradă, pe bordura unde era agățată firma, până jos – greu, dar nu imposibil. Se grăbi și o trezi pe Nara.

— *Vreau să stați în cealaltă cameră. Nu aprindeți lumina*! *Nu faceți zgomot*! *Dacă pățesc ceva, fugiți*! *Nu încerca să ajungi la Islamabad. Nu te duce la ambasada americană. Fugiți pur și simplu*!

Nara nu-l contrazise, o luă în brațe pe Zabi, care era încă pe jumătate adormită, și o duse de-a lungul holului. Rămase o clipă lângă ușă, se strecură din nou afară, sărutându-l pe Lev pe obraz înainte de a se retrage în cameră, închizând ușa după ea.

Lev se întoarse în camera lui și se așeză pe marginea patului. Se uită în jur după vreun obiect care să poată fi folosit ca armă. Negăsind nimic, își văzu pentru o clipă reflexia în oglindă. Arăta dezordonat și zdrențăros, nu tocmai imaginea cu care ar fi dorit să se prezinte dacă voia să se vândă drept o importantă sursă de informații. Își aranjă rapid părul și tocmai se pregătea să se îndrepte spre baia de la etajul de dedesubt, când auzi un ciocănit în ușă.

— *Cine e*?

— *Fahad.*

Deschise ușa. Fahad intră, însoțit de doi bărbați îmbrăcați la costum. Ofițerul de informații pakistanez era mai în vârstă, înspre șaptezeci de ani, cu părul rărit și ochi vioi. Agentul CIA era de vârsta lui Lev. Avea o față suptă. Albul ochilor era punctat cu galben. Era un bărbat înalt, slab ca un schelet. Dacă trupul subțire al lui Fahad sugera forță și agilitate, nu la fel se putea spune despre agentul CIA, al cărui aspect fizic sugera o viață de lectură, alcool și intrigi. De la un dependent la altul se simți îndată o legătură, o comunicare fără cuvinte. Spre deosebire de Lev, agenții erau extraordinar de curați și spilcuiți, cu sacouri și cămăși răcoroase, chiar dacă niciunul din ei nu purta cravată. În cazul agentului CIA se simțea că meticulozitatea în cazul îmbrăcămintei e menită să ascundă indicații subtile ale dependenței lui. În cazul agentului din Pakistan, costumul lui părea a fi un indicator al puterii și statutului său. Agentul CIA îi strânse mâna lui Lev.

— *Numele meu este Marcus Greene.*

Vorbise într-o rusă perfectă, dar continuă, foarte fluent, în dari:

— Ar *trebui să vorbim în limba pe care o cunoaștem cu toții.*

Agentul pakistanez îi strânse și el mâna lui Lev, adresându-i-se tot în dari:

— Abdur Salaam. Nu e numele meu adevărat, dar, pentru scopul acestei întâlniri, e suficient.

Greene zâmbi.

— Marcus e numele meu adevărat. Eu nu-s așa precaut ca prietenul meu.

Abdur Salaam zâmbi și el.

— Pe tine nu încearcă să te ucidă agenții sovietici. Nu că aș crede că musafirul nostru dorește să mă ucidă. Fahad garantează pentru sinceritatea ta. Rar se pune zălog pentru cineva, ca să nu mai zic de un sovietic.

Greene se duse la fereastră și se uită în stradă, aparent fără niciun scop sau vreo grijă, o privire aruncată într-o doară, înainte de a se cățăra pe pervaz, cu picioarele întinse în față, îndreptându-și dunga de la pantaloni în timp ce întrebă:

— Doriți să dezertați la inamic, domnule Demidov?

Rosti întrebarea pe un ton obraznic. Se ghiceau scepticismul și ezitarea. Chiar mai îngrijorătoare era lipsa aproape totală de entuziasm. Lev răspunse cu grijă:

— În schimbul azilului politic, nu doar pentru mine, ci…

— Da, pentru femeie și fetiță, unde-s, apropo?

— Sunt la adăpost.

Greene se opri o clipă, simțind lipsa de încredere. Lev adăugă:

— Am dori să începem o viață nouă, toți trei.

Greene dădu scurt din cap, ca și cum auzise cererea asta de mii de ori și dorea să revină la detaliile de spionaj ale ofertei.

— Nu sunteți soldat, nu-i așa? *Sunteți angajat civil al guvernului afgan, consilier. Ce fel de informații dețineți*?

Lev își susținu cauza:

— Lucrez de șapte ani pentru guvernul afgan.

— În ce calitate?

— Le-am antrenat forțele de poliție secretă. Înainte ca Partidul Comunist să ajungă la putere,

i-am ajutat să supraviețuiască. După ce au preluat puterea, am continuat să-i ajut să supraviețuiască, uneltele și resursele s-au schimbat, dar munca a rămas aceeași.

Greene își aprinse o țigară.

— Ce ați făcut înainte de a veni în Afganistan, domnule Demidov?

— Am lucrat la KGB.

Greene trase adânc în piept, ținând fumul în gură. Fahad deveni nerăbdător, fiind soldat, neobișnuit cu subtilitățile negocierilor diplomatice. Se răsti la Lev:

— Vorbește de operațiunile sovietice în Afganistan, nu de KGB. Asta vrem să le spui!

Lev înșiră în grabă punctele de interes, ca un copil emoționat:

— Cunosc specificațiile tehnice, detalii cu privire la echipamentul folosit, tancuri, elicoptere, tot ceea ce se utilizează deja sau urmează să se aducă. Știu planurile strategice ale Armatei a 40-a. Pot să vă precizez rata mortalității estimată înainte de invazie și cum a fost revăzută cifra de la invazie încoace. Pot să fac același lucru în privința cheltuielilor. Cunosc numele celor mai importanți ofițeri și știu ce părere au despre război. Știu ce limite avem, câți soldați ne permitem să pierdem, câți bani suntem gata să cheltuim. Pot să vă ofer suficiente informații cât să puteți estima cu exactitate momentul la care Uniunea Sovietică nu va mai avea altă șansă decât să se retragă.

Greene își aruncă țigara pe covor și o văzu cum arde, înainte de a o stinge cu talpa pantofului.

— Da-ți-mi voie să vă explic situația din punctul nostru de vedere. Noi nu ar trebui să ne implicăm în acest război.

Salaam interveni:

— Nici Pakistanul nu ar trebui să se implice în acest război.

Observația îl făcu pe Greene să ridice din sprâncene, de parcă n-ar fi putut fi rostită decât cu ironie. Continuă:

— În Statele Unite, nu există dorința populară să ne amestecăm în acest conflict. Dacă vă acordăm azil politic, există riscul să producem o ruptură serioasă cu Uniunea Sovietică, stârnind o luptă politică ale cărei rezultate s-ar putea să nu fim capabili să le controlăm. Ei vor cere să vă trimitem înapoi. Noi vom refuza. Și așa mai departe: *cine știe până unde s-ar putea ajunge*?

Lev se grăbi să corecteze presupunerile.

— De acord. E absolut esențial ca Uniunea Sovietică să nu afle de trădarea mea. Și n-au niciun motiv să afle. Cu siguranță, ei cred că am fost ucis în raidurile aeriene. Șansele mele de a ajunge în Pakistan erau reduse și n-aș fi reușit, oricum, fără ajutorul lui Fahad. Sovieticilor nici nu le-ar da prin cap că m-ar fi ajutat mujahedinii. Fahad ar putea chiar să susțină că mă țin ostatic și, după o anumită perioadă de timp, să anunțe că m-au executat.

Lev nu adusese vorba de fiicele sale de la Moscova, nedorind să complice și mai mult chestiunea. Greene trase din nou în piept, părând să aprecieze atenția pe care Lev o acordase detaliilor planului.

— E o sugestie inteligentă. Bineînțeles că n-o să-i anunțăm de defectarea dumneavoastră, dar ar putea să afle oricum.

Lev așteptă, simțind că Greene era pe cale să-și clarifice poziția.

— Sunt convins că aveți foarte multe informații de interes pentru noi. Vă fac o contrapropunere, putem să vă audiem aici, vă plătim o sumă de bani…

— Nu merge. Avem nevoie de un cămin nou, de o țară nouă. Aici ne-ar găsi, ne-ar urmări și ne-ar ucide.

Abdur Salaam îi aruncă o privire lui Marcus Greene. Lucrau împreună ca să obțină informații fără a oferi nimic în schimb. Greene ridică din umeri.

— Dacă guvernul Statelor Unite ar intenționa să se implice în conflict, chiar prin mijloace discrete, atunci, da, ați fi valoros. Dar Statele Unite nu au această intenție. Administrația nu e hotărâtă. Și, din acest motiv, mă tem că trebuie să spun că nu vă putem accepta.

Greene și Salaam coborâră scările în grabă, dornici să termine mai repede întâlnirea, de vreme ce nu se putea încheia o înțelegere în termenii lor. Lev se luă după ei, implorându-i, cu negocierile pe marginea prăpastiei.

— Trebuie să existe ceva cu care să vă conving. Vreo informație pe care să v-o ofer acum, pe loc, ca să vă dovedesc că sunt valoros.

Greene răspunse fără să se întoarcă:

— Ar trebui să-mi spuneți cât mai mult.

— N-am de gând să vă dau toate informațiile ca să fiu lăsat baltă.

— Atunci, suntem în impas. Am să discut cu superiorii mei despre dumneavoastră. E posibil ca ei să vadă lucrurile diferit. Ar trebui să așteptați aici. N-o să dureze decât câteva zile.

— O să recomandați să mi se refuze cererea de azil politic? *O să susțineți că informațiile pe care pot să le ofer nu merită riscul*?

— Până la urmă, nu e decizia mea.

Lev nu mai reuși să-și ascundă disperarea.

— O să vă asculte! *O să accepte orice recomandare le-ați face. Sunteți singura persoană care m-a cunoscut personal*!

Greene se pregătea să răspundă, dar se opri atât de brusc că Lev fu gata să se izbească de el. În capătul scărilor era căpitanul Vașcenko.

Căpitanul stătea între doi afgani, agenți de operațiuni speciale și călăuzele lui în această regiune, de vreme ce el nu vorbea nici dari, nici urdu. Vașcenko se îmbrăcase ca pentru o călătorie, în haine occidentale. Deghizarea nu i se potrivea deloc: arăta ciudat în civil. În ciuda nopții umede, purta o haină largă care ascundea, fără îndoială, o armă. Fahad, pe treapta din spatele lui Lev, întinse mâna după armă. Greene le făcu semn să rămână calmi, dorind să evite un schimb de focuri pe scări.

Urmă un moment stânjenitor de tăcere, până ce căpitanul strigă în rusă:

— *Nu putem să vă lăsăm să-l luați*!

Vașcenko presupunea că CIA l-a acceptat pe Lev cu brațele deschise. Greene ar fi putut să-l corecteze, declarând că nu sunt interesați de Lev, ceea ce ar fi terminat pe loc orice discuție. În schimb, făcu un gest spre restaurant.

— *Ce-ar fi să stăm de vorbă*?

Ofițerul de informații pakistanez nu era la fel de politicos. Neștiind rusește, i se adresă lui Greene în urdu. Lev nu înțelegea ce spun, dar le urmărea limbajul trupului. Greene dădea din cap, încerca să-și țină pe loc colegul, temându-se de escaladarea violențelor. Îi răspunse lui Salaam în urdu, apoi adăugă în rusește:

— *Haideți să discutăm.*

Lev era mai degrabă impresionat decât surprins că Vașcenko a reușit să-i dea de urmă. Prezența armată de la trecătoarea Khyber sugera că-i ghicise deja intențiile lui Lev. În definitiv, acesta mai încercase o dată să ajungă în America. Chiar dacă n-ar fi știut că Lev are de gând să treacă la inamic, tot ar fi cercetat Peshawarul, convins că aveau să treacă prin oraș. Prezența neautorizată a căpitanului în Pakistan era o îndrăzneală. Descoperirea și capturarea lui ar fi dus la un incident diplomatic major. Lev se îndoia că are autorizație de la Kremlin să treacă granița. Soldații afgani puteau nega, dar nu aveai cum să confunzi un ofițer din armata sovietică. Probabil că acționa de capul lui, din exces de zel, hotărât să-și repare greșeala făcută în satul Sokh Rot.

Se așezară la una dintre mesele țipătoare, încă plină de farfurii murdare care nu fuseseră strânse. Lev, Greene și Salaam de o parte, căpitanul de cealaltă parte. Fahad și cei doi soldați rămaseră în picioare, cu mâna pe armă, ca niște gărzi războinice la o întâlnire a unor regi. Greene li se adresă celorlalți clienți în engleză. Lev ghici că le

cerea să plece, un ordin căruia i se supuseră fără comentarii. Numai mercenarii nu se grăbiră, întrebându-se dacă nu cumva era rost de o piață pentru serviciile lor. După ce încăperea se goli, Greene își aprinse o altă țigară, luându-și figura unui profesor binevoitor, gata să asculte prezentarea elevului său. Vașcenko i se adresă direct lui Lev:

— Nimeni n-a crezut că ai supraviețuit. În afară de mine. Ți-am citit dosarul. Ai făcut câteva călătorii periculoase. Știam că o să încerci să ajungi în Pakistan. Sunt aici să te conving să n-o faci. Lev, ești erou de război, ți-ai servit patria ani la rând. Nu putem să te lăsăm să dezertezi la inamic. Mai mult, nici nu cred că-ți dorești asta.

Lev nu răspunse, lăsându-l pe Vașcenko să termine ce avea de spus. Persuasiunea delicată avea să fie urmată, cu siguranță, de amenințări.

— Lev, am făcut o greșeală cu fetița. Eu am greșit. Tu doar încercai să o aperi. Înțeleg de ce te-ai purtat cum te-ai purtat. Sunt și eu tată.

Ideea era caraghioasă, dar Lev avu grijă să nu exprime nicio reacție.

— Am crezut sincer că moartea ei poate salva mii de vieți, altfel nu aș fi acționat niciodată așa cum am făcut-o. Poate am avut dreptate, poate m-am înșelat. N-are importanță. Mitul unui copil-miracol s-a răspândit și nu depinde de ea. N-ar avea niciun efect s-o omor pe ea. Povestea are viața ei proprie. Asta n-am înțeles eu. Lasă-mă să te duc înapoi. N-o să fii acuzat de nimic. Puteți locui toți trei în Uniunea Sovietică dacă vrei. Nu le-ar plăcea Narei și fetiței? Ai stat destul în Afganistan. Ai acumulat un salariu considerabil. Ai trăi în confort, în țara ta, aproape de fiicele tale. Ar trebui să te gândești la fiicele tale. Cum le cheamă?

Vașcenko știa exact cum le cheamă.

— Dacă mergi mai departe cu asta, n-or să-și mai vadă niciodată tatăl. S-ar putea chiar să fie

interogate, s-ar putea să li se pună loialitatea la îndoială.

Amenințarea era vicleană. Oferta era tentantă. Lev se gândi la posibilitatea de a se întoarce la Moscova. Avea să fie din nou alături de fiicele sale. Nara și Zabi ar fi fost în siguranță. Dar putea oare să aibă încredere în căpitan, că-și va ține cuvântul? Puteau să-l execute imediat ce se întorceau la Kabul. Dezertorul, Fiodor, care dispăruse pentru numai o zi și numai pentru că era îndrăgostit, fusese executat. Trădarea lui Lev era mult mai gravă.

Lăsându-l pe Lev să se gândească la amestecul de stimulente și avertismente, Vașcenko se întoarse spre Greene, orientându-și atacurile în direcția națiunii care era gata să-l primească pe Lev.

— Ar trebui să vă gândiți serios dacă omul ăsta e un câștig sau o pacoste.

Înainte ca Lev să apuce să intervină, Greene răspunse într-o rusă fluentă, frumoasă:

— Ne-am gândit bine. Am acceptat deja cererea lui de azil politic. Mai mult, nu se află în Afganistanul controlat de sovietici, se află în Pakistan și nu aveți drepturi legale asupra lui aici. Colegul meu, Salaam, este furios că ați pătruns în țara lui fără autorizație. Mă tem că nu pot să vi-l dau.

Lev reuși să se abțină să nu exclame în gura mare și să nu se holbeze ca prostul la Greene, încercând să se poarte ca și cum minciuna era adevărul-adevărat. Greene se jucă cu pachetul de țigări.

— Trebuie să-ți precizez că, dacă vei fi arestat în Pakistan, ca soldat sovietic – ceea ce-mi închipui că ești –, guvernul pakistanez va fi foarte supărat. S-ar putea să fii considerat spion. Asta ți-ar putea crea probleme, probleme mult mai grave decât cele pentru care ai venit până aici.

Greene traduse rapid în urdu pentru ofițerul pakistanez, care încuviință cu un gest. Lev știa că

nu există nicio șansă ca Vașcenko să se lase prins viu. Iar dacă era găsit mort în Peshawar, guvernul sovietic ar fi negat că lucrează pentru ei, înșirând oricâte scuze ar fi fost necesare.

Apăru un chelner tânăr, timid, aducând patru sticle de cola pe o tavă de oțel. Căpitanul își împreună degetele și își puse mâinile pe masă.

— Pakistanezii oferă ajutor și arme afganilor. Pretențiile lor de neutralitate nu sunt de folos Uniunii Sovietice. Nu ne interesează ce-i deranjează pe ei.

Greene aruncă o privire spre Salaam, traducându-i pe scurt, înainte de a-i spune căpitanului:

— Păi, și ce facem? E de-ajuns să-ți spun că uciderea unui agent CIA în Pakistan ar schimba dramatic perspectiva Statelor Unite asupra războiului.

Căpitanul zâmbi.

— Nimeni nu trebuie să fie rănit. Noi îl vrem numai pe omul nostru. Nimic mai simplu. Cred că nu vă e de folos. Guvernul Statelor Unite n-ar trebui să fie atât de tâmpit să trimită trupe în Afganistan. De ce să vă implicați într-un conflict la o distanță atât de mare? Informațiile lui Demidov nu au nicio relevanță pentru voi.

Deși expresia nu i se schimbase, fața lui Greene reușea, cumva, să transmită o antipatie intensă față de căpitan.

— Mă scuzați, nu v-am reținut numele…

Lev răspunse:

— E căpitanul Anton Vașcenko.

Pentru scurtă vreme se lăsă tăcerea. Se făceau calcule, se analizau opțiuni. Greene continua să fumeze, scuturând scrumul în sticla de cola neatinsă. Căpitanul începea să-și piardă răbdarea. Se întoarse din nou spre Lev.

— Demidov, hai cu mine înapoi în Afganistan. N-ai ce căuta în America. Cele două persoane pe care încerci să le protejezi nu mai sunt în

primejdie. Iar dezertarea ta le-ar pune într-o poziție foarte proastă pe fiicele tale de acasă.

Lev lăsă capul în jos, gândindu-se la primejdia în care s-ar fi aflat Elena și Zoia dacă s-ar fi aflat de dezertarea lui.

Judecând după mișcarea ochilor, căpitanul Vașcenko începuse să cântărească discret nivelul amenințării. Fahad era singurul lui oponent serios. Greene părea complet dezinteresat și indiferent, trăgând adânc în piept și scoțând fumul pe nas. Lev era convins că urma ultima remarcă a lui Vașcenko, înainte de a recurge la violență. Căpitanul spuse:

— Nu vă implicați în Afganistan. Afganii vă urăsc la fel de mult ca pe noi. Dacă nu vă amestecați în treburile noastre, dacă refuzați să puneți arme la dispoziția mujahedinilor, o să aducem litera și spiritul legii aici în câteva luni. O să deschidem școli, o să reconstruim drumurile, o să reparăm infrastructura. O să educăm populația. Dacă Statele Unite intră în acest război, condamnați țara asta la ani întregi de haos. În final, n-o să vă alegeți cu un aliat. O să creați un regim care o să vă disprețuiască, drept răsplată pentru sprijinul oferit.

Greene își aruncă țigara în sticla de cola. Aceasta rămase plutind la suprafață.

— Voi transmite mesajul dumneavoastră superiorilor mei.

Greene traduse discuția. Salaam ascultă cu atenție, apoi îi spuse ceva lui Greene, care traduse:

— Salaam îți va permite să pleci de aici fără a fi arestat. E cea mai bună ofertă pe care ți-o poate face. Trăiește ca să mai poți lupta și mâine. Nu e interesat de escaladarea ostilităților cu Uniunea Sovietică.

Lev tăcuse pe toată durata negocierilor. Acestea se apropiau de sfârșit fără a se fi ajuns la vreo înțelegere între părți. Nu avea altă variantă decât să acționeze.

Folosindu-se de genunchi, zgâlțâi masa, trântind o sticlă de cola pe podea. În timp ce se sparse, zgomotul atrăgând atenția tuturor, se înălță, luă un cuțit murdar de pe masă și ținti spre gâtul căpitanului. Cum atenția tuturor era distrasă, iar el nu mai avea simțurile amorțite de opiu, avu o viteză rezonabilă, iar Vașcenko nu apucă să pareze atacul. Cuțitul i se înfipse căpitanului în gât. Cei doi soldați afgani priveau cuprinși de teroare, nu-l luaseră în calcul pe Lev ca amenințare. Fahad reacționă cel dintâi, scoțând pistolul și ucigându-i pe cei doi soldați. Nu-l execută și pe Vașcenko, îl lăsă așezat la locul lui. Lev îl apucă pe căpitan de mâini, punându-i-le jos. Chiar și rănit mortal, bărbatul era incredibil de puternic și se lupta să se elibereze. Lev nu-l lăsă să se miște, ținându-l strâns de mâini. Căpitanul lovea și izbea cu picioarele. Se aplecă înainte, aproape atingându-i fața lui Lev. Într-un târziu, îi slăbiră forțele și închise ochii, dar Lev tot nu-i dădu drumul, ținându-i strâns mâinile mult timp după ce căpitanul încetase să se mai miște.

Lev îi dădu drumul lui Vașcenko, lăsându-l să cadă la podea. Spuse:

— Nu m-ar fi lăsat să trăiesc. Și nu s-ar fi lăsat niciodată capturat. Nu puteam să fac niciun compromis.

Trecuse multă vreme de când Lev nu mai omorâse un om. Încă așezat pe scaun, Greene își feri pantofii eleganți de băltoaca de sânge de pe podea, comentând:

— Sovieticii au mers extraordinar de departe ca să vă închidă gura. Valorați pentru ei mult mai mult decât am crezut.

Salaam se uită la cadavre. Îngenunche și îl scotoci pe căpitan prin buzunare. Lev îi șopti lui Greene:

— O să primim azil politic? *O să-mi sprijiniți cererea*?

Greene se gândi o clipă.

— Da.

•

Lev urcă încet scările, neștiind dacă să fie mulțumit sau îngrijorat. Nu era sigur că trădarea lui avea să rămână secretă. Totuși, în cele din urmă, avea drum deschis spre America și, orice s-ar fi întâmplat, Nara și Zabi urmau să aibă un nou cămin. Cu acest gând, urcă scările în grabă, câte două trepte odată. La ultimul etaj alergă pe coridor până la cameră, deschizând ușa larg. Draperiile erau trase și din stradă venea o lumină de un portocaliu pal, care se întindea peste așternuturile de pe pat. Nara și Zabi nu se vedeau nicăieri. Intră în cameră, trecu pe lângă pat și le găsi așezate pe jos, cu picioarele încrucișate, ascunse într-un colț. Se așeză lângă ele, incapabil să articuleze ceea ce se întâmplase jos – că li se oferea șansa unui nou cămin. În ciuda zâmbetului său, văzu că Nara și Zabi se holbează la mâinile lui. În grabă, uitase să se spele. Erau pline de sânge. Se gândi o clipă să și le ascundă la spate. Poate că, totuși, era mai bine că le văzuseră. Mâinile însângerate reprezentau prețul pe care-l plătise pentru libertatea lor.

ȘASE LUNI MAI TÂRZIU

MANHATTAN
SEDIUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
1ST AVENUE COLȚ CU EAST 44TH STREET
15 NOIEMBRIE 1981

Lev stătea pe 1st Avenue, dincolo de porțile principale ale clădirii Organizației Națiunilor Unite, exact în locul în care fusese împușcat Jesse Austin în urmă cu șaisprezece ani. Cercetând fotografiile și articolele din presă, petrecând ore-n șir la Biblioteca Publică din New York, având acum acces la dovezile după care tânjise după moartea Raisei, Lev stabilise cu exactitate locul în care fusese așezată lădița cărată de Austin tocmai din Harlem – scena uciderii sale. Nu exista nicio plăcuță care să marcheze locul, niciun semn și nicio statuie. Era un trotuar ca oricare altul, care nu dădea trecătorilor niciun motiv să se gândească la ceea ce se întâmplase aici, la viețile curmate în noaptea aceea.

Lev venea des aici, stând cu mâinile la spate, ca și cum în fața lui s-ar fi aflat o piatră de mormânt, nu o bordură. Se gândea intens la multe aspecte ale cazului pe care nu reușea încă să le înțeleagă. Nu reușea sub nicio formă să priceapă de ce a fost omorât Jesse Austin, nici de ce părea că guvernele Uniunii Sovietice și Statelor Unite colaboraseră pentru a mușamaliza crima. De ce făptașii plantaseră arma asupra fiicei sale, strecurându-i-o în buzunarul hainei pentru ca apoi să-i însceneze Raisei crima? Discrepanța sugera o schimbare din mers a planurilor și improvizații ulterioare. Dincolo de orice altceva, o întrebare rămânea fără răspuns:

Cine a ucis-o pe soția mea?

Răspunsurile din cărțile de istorie erau minciuni, imposibil de detectat de un cititor obișnuit prins într-o ficțiune despre adulter și pasiune ilegală, o poveste frumoasă care masca o serie de fapte, înșirate punct cu punct. Când închidea ochii, Lev era transportat înapoi în timp, în noaptea aceea, simțind căldura mulțimii și aerul umed de vară. Putea să îngenuncheze în stradă, lângă trupul lui Jesse Austin, și să se uite la cămașa albă care se înroșise de sânge. Putea vedea expresia de pe chipul Annei Austin: gura ei deschisă, țipând. Îi putea auzi disperarea din glas, frica prevestitoare că nu avea să primească niciun ajutor. Își putea imagina mulțimea cuprinsă de panică, dărâmând baricadele – metalul zăngănea. Lev își putea vedea soția – și venea mai aproape de ea, atât de aproape încât îi putea auzi bătăile inimii în timp ce o legăna pe Elena, atât de aproape încât putea auzi respirația rapidă, întretăiată, a fiicei sale, în vreme ce visurile ei despre o lume mai bună i se sfărâmau la picioare.

Vedea întregul episod, ca într-o iluzie optică, și totuși nu reușea să înțeleagă lucrurile pe care le putea vedea. Deși se găseau o mulțime de fotografii din noaptea aceea, în mod curios, nu exista nici măcar o fotografie cu Elena. Potrivit relatării ei, se aflase în mijlocul haosului. Ținuse un steag sovietic la spatele lui Jesse Austin. Și totuși nu exista nicio dovadă a acestui fapt, nicio menționare în ziare a rolului ei. Se spusese o altă poveste, asortată cu o singură fotografie iconică, una care nu fusese preluată de ziarele sovietice, pe care Lev nu o mai văzuse până atunci, înfățișând-o pe Raisa lângă trupul lui Austin. Pentru Lev, era clar că răspunsese strigătelor după ajutor. Pentru publicul american, era o criminală înnebunită de gelozie. O altă fotografie o înfățișa pe Raisa în apartamentul lui Jesse Austin, cu mâna cântărețului pe brațul ei, cu cearșafurile mototolite

pe fundal. Lev știa că fotografia e trucată – Elena îi spusese că ea l-a vizitat pe Jesse Austin, nu Raisa. Înainte de a ajunge în Statele Unite, Lev nu înțelesese niciodată pe deplin oprobriul public îndreptat asupra soției sale: măsura în care jurnaliștii fuseseră captivați de ideea unui tragic triunghi amoros americano-sovietic. Femeia cea mai isteață pe care o cunoscuse el vreodată, singura femeie pe care o iubise vreodată, fusese fixată în cărțile de istorie ca o amantă naivă și înșelată. Bărbatul cel mai idealist pe care-l cunoscuse vreodată și unul dintre puținii oameni pe care îi admirase vreodată fusese descris ca un mincinos și un afemeiat, un om cu asemenea moravuri ușoare încât un glonț în inimă să li se pară multora un sfârșit potrivit.

În timpul vizitelor sale, Lev nu stătea numai pe afară. Exista posibilitatea unui tur prin sediul Organizației Națiunilor Unite, iar el intrase, îi ascultase pe ghizi, înțelegând numai puțin din engleza lor. Văzuse sala unde avusese loc concertul Raisei, nu pentru că îi folosea în investigație, ci pentru că îi făcea plăcere să se gândească la succesul ei aici – o refugiată de război care supraviețuise epurărilor lui Stalin conducând un spectacol într-o asemenea sală, cu elita diplomației la picioarele ei, aplaudând-o. Zoia îi povestise că spectacolul întrecuse așteptările tuturor și că pregătirile Raisei funcționaseră perfect. În vreme ce ea făcea planuri pentru speranță și muzică și cântece, alții puneau la cale o crimă.

Trecuseră douăzeci de minute și el nu se mișcase, stând în același loc, cu mâinile la spate. Gărzile de la Organizația Națiunilor Unite se uitau cu suspiciune la el. Taximetriștii încetineau să-l întrebe dacă dorește să ajungă undeva anume. Dar nu-și dorea să fie nicăieri în altă parte. Nu mai avea nicio călătorie de făcut. Acum, misiunea lui era exclusiv una de investigație. Uitându-se la

zgârie-nori, se gândi că erau păstrătorii secretelor orașului, giganți tăcuți, cu răspunsurile închise în oțel, beton și sticlă. Nu depuse nicio floare. Nu-l interesa niciun alt memorial în afară de a-l prinde pe ucigașul soției sale.

I se spusese să nu vină aici, din motive de securitate. Le-ar fi fost ușor sovieticilor să-l găsească dacă bănuiau vreodată trădarea lui. Ar fi primul loc unde să-l caute. Tipic pentru el, ignorase instrucțiunile. Porni spre stația de metrou, conștient că e urmărit. Știa asta fără să se oprească și fără să se întoarcă, fără a-l vedea pe agentul aflat pe urmele lui, nici măcar cu coada ochiului. I se ascuțiseră instinctele de-a lungul anilor. Nu-i învinuia pe agenții secreți americani că încearcă să stea cu ochii pe el. În mod normal, le permitea să-l urmărească, doar ca să-i facă să se simtă mai bine. Dar nu și azi – astăzi avea treabă și nu-și dorea compania FBI-ului.

BRADHURST
HARLEM
WEST 145TH STREET

Trecând pe lângă blocul în care locuise odinioară Jesse Austin, Lev rezistă impulsului de a intra. Bântuia locul de parcă ar fi crezut că mai există vreo urmă a trecutului, vreun semn al zilei în care trecuse pe acolo tânăra Elena, plină de visuri de egalitate și dreptate. Insistența lui nu fusese răsplătită: întrebările lui fuseseră respinse de fiecare dată, cu reacții care variau de la ostilitate la completa neînțelegere. Nu exista persoană în clădire pe care să n-o fi abordat, făcându-și printre locatari o reputație de om cu idei fixe. Când bătuse la ușa care fusese pe vremuri a lui Jesse Austin, se adresase locatarilor actuali, un cuplu tânăr, în engleza lui stricată și rudimentară, întrebându-i dacă știau ceva de Jesse Austin. Ei clătinaseră din cap că nu, părând să creadă că-i întreabă de cineva care locuia acolo în acel moment. Incapabil să-și exprime adevăratul scop, scosese tăieturile din ziare despre asasinat. Din confuzia lor, nu erau la curent cu evenimentele, nu știau cine a fost Jesse Austin și, cu siguranță, nu știau nici de ce străinul acesta ciudat le punea întrebări la șaisprezece ani de la producerea crimei. Chiar dacă fuseseră mai politicoși decât majoritatea, închiseseră ușa și o încuiaseră.

Îndepărtându-se de bloc, Lev porni în josul străzii, strângând în mână articolele pe care le arătase aproape tuturor, în special bărbaților și femeilor suficient de în vârstă să fi fost adulți pe vremea asasinatelor. Cât timp se aflase în Uniunea Sovietică și în Afganistan, crezuse mereu că principalul obstacol avea să fie să ajungă la New York. Se înșelase, subestimând dificultățile pe care le întâmpina un străin care încerca să rezolve un

caz vechi de șaisprezece ani de care nimeni nu dorea să-și amintească.

Pe partea cealaltă a străzii era o cafenea, mereu plină, care părea un fel de punct central al cartierului pentru clienții mai în vârstă. Traversă strada și intră. Plină de clienți veniți să ia masa de prânz, era gălăgioasă și plină de viață, înțesată de măsuțe pătrate situate atât de aproape una de alta, încât chelnerițele erau silite să pășească printre ele, ceea ce făceau cu destulă agilitate, îmbrăcate cu șorțuri cu dungi albe și albastre, aduceau farfurii pline cu mâncare nepretențioasă, dar care părea delicioasă. Bucătăria era la vedere și dinspre ea se ridicau aburi. Farfuriile zăngăneau încontinuu. Mulți dintre bărbații și femeile care luau masa aici aveau mai bine de cincizeci de ani. Cu siguranță, unii dintre ei îl cunoscuseră pe Jesse Austin și știau adevărul despre moartea lui, chiar dacă numai din auzite. Lev ar fi ascultat bucuros orice speculație, oricât de îndepărtată de realitate.

Abordând-o pe femeia de la casa de marcat, Lev se simți frustrat de engleza lui limitată, de stângăcia lui lingvistică, una care nu-l făcea cu nimic plăcut în ochii unei public deja suspicios.

— *Vreau să pun întrebări. Despre omul acesta… Jesse Austin.*

Când Lev desfăcu articolele de ziar, femeia lăsă capul în jos, cu o expresie uluită pe care el o mai văzuse de nenumărate ori. Ea strigă înspre bucătărie:

— *Ai face bine să vii încoace*!

Apăru o femeie mai în vârstă. Imediat ce-l văzu pe Lev, clătină din cap. Lev nu avea noroc, îi mai ceruse și altă dată ajutorul. Îl refuzase.

— *Trebuie să plecați de aici*!

— *Vă rog…*

— *V-am mai spus și înainte. V-am spus că nu*!

Lev hotărî să spună numele cu voce tare, să vadă dacă are cineva vreo reacție.

— *Vreau să vorbim despre Jesse Austin.*

— *Ieșiți afară, imediat*!

Ordinul ei, rostit cu voce tare, amuți întreaga cafenea, clienții îl priviră fix, chelnerițele îl priviră fix, toată lumea încercând să-și dea seama ce e cu el. Lev remarcă un amănunt interesant – indiferent cât de tare o enerva, indiferent cât de tare se supăra, nu amenința niciodată că va chema poliția. Ridică tăieturile din ziare, arătându-le clienților și repetând numele.

— *Jesse Austin. Vă rog*! *Cineva*! *Vorbiți cu mine*!

Așteptă afară, zăbovind în speranța puțin probabilă că avea să răspundă cineva solicitării lui. Nu o făcu nimeni. Oftă. Cu puțin noroc, femeia aia nu va fi de serviciu zilnic. Avea să încerce, iar și iar. Avea să apară ceva până la urmă.

NEW YORK CITY
BRIGHTON BEACH
ÎN ACEEAȘI ZI

Era amiază și metroul care se apropia de Brighton Beach era aproape gol. Lev stătea pe scaun și se uita la o reclamă care înfățișa o femeie tânără și frumoasă, în costum de baie, ținând în mână o sticlă de suc acidulat de portocale, cu eticheta:

FANTA

Niciunul dintre ceilalți pasageri nu putea aprecia faima negativă a acestei mărci, niciunul dintre pasageri nu avea idee cum se foloseau aceste sticle la Kabul – de frica pe care o stârnea eticheta în mințile arestaților care așteptau interogatoriul. Aici, la New York, era o băutură dulce, un simbol al frivolității și al distracției și nimic mai mult. Holbându-se la reclamă, Lev se simți ca un vizitator de pe altă planetă.

O călătoare de lângă el citea un ziar, cu sacoșe de cumpărături înghesuite la picioarele ei. Un bărbat stătea în picioare, chiar dacă erau locuri libere, ținându-se de bară, pierdut în gânduri în timp ce trenul ieși din străfundurile orașului. O mamă stătea așezată lângă fetița ei, ale cărei picioare atârnau peste marginea scaunului, neatingând podeaua vagonului. Lui Lev îi aminti de fiicele pe care le lăsase în Rusia. Nu exista zi, nici măcar o oră în care să nu se gândească la ele. Nu le mai văzuse de opt ani și nu avea habar dacă avea să le mai vadă vreodată. Plătise un preț mare pentru această investigație. Ideea că Elena și Zoia nici măcar nu știau că el trăiește era dureroasă. Nu putea să ia legătura cu ele. Nu putea să riște ca guvernul sovietic să afle că e încă în viață. Dacă s-ar fi întâmplat așa, fetele ar fi fost, cu siguranță,

luate la ochi. După cum i se părea imposibil de crezut că nu va reuși să rezolve uciderea Raisei, i se părea la fel de imposibil de crezut că nu avea să le mai vadă niciodată pe Zoia și pe Elena, chiar dacă nu putea să-și dea seama când sau cum s-ar fi putut întâmpla asta.

Lăsând reclamele deoparte, Lev considera metroul singurul loc în care viața din Moscova și viața din New York nu erau atât de diferite. Naveta nivela oamenii extraordinar de tare. Se uita de fiecare dată, plin de interes, când se deschideau ușile și urca un nou val de pasageri. Flirturile subtile dintre pasageri erau ecouri stinse ale întâlnirii întâmplătoare dintre el și Raisa în metroul de la Moscova. Departe de a fi tulburat de amintire, se întrebă dacă străinii aveau să se despartă ca să nu se mai întâlnească niciodată sau aveau să încerce să transforme acea întâlnire întâmplătoare în ceva mai mult de atât.

Când coborî la Brighton Beach, ieșise soarele și Lev se descheie la haină, fiindu-i cald, chiar dacă era o toamnă târzie. Se uită oarecum mirat la împrejurimi, încă neobișnuit cu ideea că lumea aceasta nouă și ciudată era acum casa lui. Conceptul încă i se părea bizar. Poate din cauza fiicelor sale din Rusia, nu-și putea imagina nicio clipă că e acasă. După ce ajunseseră în Statele Unite, el, Nara și Zabi petrecuseră câteva săptămâni mutându-se în diferite locuințe temporare în New Jersey – un trai lipsit de continuitate și perturbant pe care Lev îl găsise mai puțin ciudat decât experiența de a primi o adresă permanentă. Insistase ca aceasta să fie la New York, ascunzându-și adevăratele intenții în spatele argumentului că zona oferea câteva avantaje. La New York se aflau un număr mare de emigranți sovietici, așa că faptul că nu vorbea engleza nu avea să constituie o problemă atât de mare, după cum nici faptul că era străin nu avea să bată la ochi ca într-un oraș mai mic. Trecea aproape

neobservat, trăind sub un nume nou și spunându-le celor mai curioși că fugise din țară din cauza persecuțiilor.

Zabi și Nara locuiau într-un apartament învecinat, tot sub nume noi și cu povești noi cu privire la trecutul lor, pretinzând că sunt pakistaneze, nu afgane, ca să fie mai greu de găsit în cazul în care venea cineva după ele. Ar fi vrut ca Lev să locuiască împreună cu ele, dar asta ar fi afectat credibilitatea noilor identități. Astfel, erau două familii diferite de imigranți care se împrieteniseră. Nara devenise în mod oficial mama lui Zabi. Avea și documente care să o dovedească și Lev o surprindea uneori studiindu-le, ca și cum n-ar fi fost în stare să creadă cuvintele scrise acolo. Fetița pe care aproape că o ucisese chemându-l pe căpitan era acum copilul ei legitim, o contradicție la care se gândea zi de zi. Totuși, departe de a o distruge, asta o făcea o mamă și mai devotată. Pentru că era prea tânără să aibă o fetiță de șapte ani, orice întrebare în această privință era întâmpinată cu o tăcere neînduplecată și cu sugestia că explicația era una prea urâtă ca s-o detalieze – ceea ce era, cel puțin parțial, adevărat.

Așa că a patra locuință a lui Lev era în Brighton, pe 6th Street, într-un apartament de la etajul al treilea. Nu reușiseră să obțină unul cu vedere la mare, de fapt, nu prea aveau niciun fel de priveliște, dar era un apartament confortabil, cu aer condiționat, cu frigider și televizor. Spre deosebire de apartamentele de la Kabul, nu scosese ușile de la camere. Neliniștea imposibil de suportat se potolise. Nu mai avea nevoie nici de opiu: era din nou detectiv.

Descuind ușa și intrând în camera de zi, Lev simți că mai era cineva în cameră. Dacă ar fi fost un soldat sovietic, Lev ar fi fost cu siguranță ucis înainte de a apuca să aprindă lumina. Cu gândul acesta în minte, ridică mâna spre întrerupător.

Marcus Greene, îmbrăcat impecabil, scoase o țigară și se așeză ca la el acasă. Spuse:

— *Pari agitat.*

Lev nu-i răspunse. Îl deranja lejeritatea cu care îi intrau în apartament sau îi plantau microfoane în telefon, ca și felul în care îi scotoceau prin lucruri când nu era acasă, lucru de care era pe deplin conștient, din moment ce nu reușeau să aranjeze obiectele la loc în poziția inițială. Dar nu-și făcea iluzii: aparținea americanilor, era o proprietate intelectuală și se purtau exact cum aveau chef. Întrebarea lui Greene sună aproape comic:

— *Pot să fumez*?

Lev încuviință, își scoase haina și o atârnă în hol. Întors în camera de zi, rămase în picioare în fața lui Greene.

— *De ce nu ești în Pakistan*?

— *Sunt în permisie, îmi vizitez familia.*

Greene trase adânc din țigară, cu intensitatea cunoscută numai de un dependent. Lev se așeză, aplecându-se în față, cu mâinile pe genunchi. Greene comentă, fără autocompătimire:

— *N-am fost un tată bun. Îmi pare rău de neajunsurile mele, sau măcar așa cred. Dar nici n-am făcut prea multe în privința lor, așa că nu știu cât valorează regretele mele, cel puțin în ochii soției și fiilor mei. Îți spun asta pentru că e parte a motivului pentru care mă aflu aici. Știu cât de mult contează familia pentru tine, nu doar familia pe care ai adus-o la New York, ci și familia pe care ai lăsat-o în Uniunea Sovietică.*

Lev întrebă, cu vocea sugrumată de tensiune:

— *Ce s-a-ntâmplat*?

— *Sovieticii suspectează că ești în viață. Ne-am gândit că uciderea căpitanului va însemna că existența ta nu poate fi confirmată. Poate că așa și e. Oricum, agită apele. Când eram în Peshawar, s-*

au asigurat că o să aflu o anumită informație cu privire la fiicele tale. Zoia și Elena…

Lev se ridică în picioare, de parcă ar fi fost gata de plecare. Greene îi făcu semn să stea jos. El îi ignoră gestul, așa că, în cele din urmă, se ridică și Greene.

— Nu avem mijloace să verificăm zvonurile astea. Pot fi minciuni ca să te scoată la lumină. S-a pus presiune pe mine să nu ți le dezvălui, dar eram sigur că ai dori să știi. E decizia ta dacă crezi sau nu poveștile.

— Ce poveşti?

— Din cauza fugii tale, fetele tale au fost duse la interogatoriu. Și soții lor au fost interogați. Au fost eliberate, dar viitorul lor e nesigur. Următorul pas ar fi să le aresteze. Asta nu s-a întâmplat încă, dar se poate întâmpla. E o hărțuire grosolană, dar, din câte văd pe fața ta, eficientă.

— Dacă nu mă-ntorc, le arestează pe ele? *Asta-i amenințarea*?

— Lev, n-avem de unde ști dacă nu-i numai teatru. Ei nu știu sigur că ești în viață.

— N-au nicio sursă americană?

— Mă îndoiesc. Sovieticii n-au fost niciodată prea eficienți în a pătrunde în rândurile CIA-ului. Dacă nu faci nimic, dacă nu reacționezi, or să presupună că ești mort și fetelor tale n-o să li se întâmple nimic. Sunt foarte sigur de asta.

Dar Lev știa mai bine cum funcționează KGB-ul: le cunoștea modul de gândire. Își aminti cum se comporta el pe vremea când era tânăr agent. Clătinând din cap, îngrozit de primejdia în care-și pusese fiicele, spuse:

— Nu am foarte mult timp.

Lev stătea în tăcere la masă, ciugulind din mâncarea pe care o gătise. Amenințarea la adresa fiicelor sale avea să fie pusă în practică, nevinovăția lor nu avea niciun fel de importanță. Pe vremea lui Stalin se stabilise că fiul era pătat de faptele tatălui. O singură crimă, o singură bănuială putea aduce ruina asupra unei întregi familii, toxina suspiciunii trecând asupra descendenților. Timpurile nu se schimbaseră chiar atât de mult. Acest tip de gândire rămăsese imprimat în conștiința KGB-ului, o organizație care prefera ca agenții săi să se căsătorească între ei, fiind structurată ca o dinastie de agenți operativi, diferiți de cetățenii obișnuiți. Era unul dintre motivele pentru care se opuseseră dintotdeauna căsătoriei lui cu Raisa. Dacă Lev nu se preda, fiicele lui aveau să fie arestate, ținute în cele mai groaznice condiții. Răutatea KGB-ului era impersonală, procedurală și extrem de previzibilă. După cum nu conta că fiicele sale sunt nevinovate, nu conta nici faptul că nu erau siguri dacă Lev trăiește sau nu. Rețeaua de spioni sovietici din Statele Unite era slabă, cel puțin în comparație cu celulele de spionaj din Europa. Totuși, aveau la îndemână o metodă destul de simplă de a-l face pe Lev să iasă la lumină. Atâtea lucruri se bazaseră pe presupunerea lor că a murit. Planul acela dăduse greș.

Lev își împinse farfuria la o parte. Și Nara, și Zabi știau că e ceva în neregulă și schimbau priviri între ele. Nu le putea pune la curent, pentru că încă nu se hotărâse ce să facă. Nesiguranța ar fi un motiv nenecesar de încordare. Zabi abia se întorsese de la o ședință cu un psihiatru. Chiar dacă rănile fizice se vindecaseră, făcea terapie, două ședințe pe săptămână, un proces amânat vreme de câteva luni, câtă vreme fusese intens

școlarizată în limba engleză, lecții la care luase parte și Nara. Lev chiulise la majoritatea lecțiilor, concentrându-se pe investigația lui. Totuși, își făcea timp de fiecare dată să o însoțească pe Zabi la psihiatru, surprins că nu trebuia să meargă la un spital, ci într-o cameră frumos decorată din casa medicului. După a treia sau a patra ședință, se mai relaxase în privința tratamentului. Lui Zabi nu-i era frică de ședințele de terapie. Nu mai trebuie precizat că guvernul american acoperea aceste cheltuieli, după cum acopereau toate cheltuielile. În schimb, Lev avea întâlniri cu ofițeri de contrainformații, cărora le oferea detalii despre Afganistan. Cunoștințele lui despre Uniunea Sovietică erau depășite, în special în legătură cu KGB-ul și poliția secretă. Aceste informații erau de interes în primul rând pentru istorici și cercetători din mediul academic, câțiva dintre ei primind aprobarea de a-i pune întrebări. Numai rapoartele despre Afganistan erau clasificate ca strict secrete. Era dificil să-și dea seama ce impact aveau asupra politicii americane – nu aveau suficientă încredere în el cât să-i spună ceva, nici măcar cât să-i pună întrebări. Era clar că în CIA există elemente dispuse să finanțeze insurgența, să le ofere arme. Lev nu putea spune cu certitudine dacă asta chiar se întâmpla.

Când terminară cina, Lev strânse farfuriile și se întoarse la masă cu o cutie de înghețată pe care o cumpărase de la o băcănie ținută de o ucraineancă, una dintre puținele persoane din cartier cu care vorbea, fiind la fel de puțin sociabil la New York cum fusese și la Kabul. În timp ce împărțea cu o lingură înghețata în trei castroane, le spuse:

— Mâine plec la Washington. Vă mai amintiți de treaba de care v-am povestit? Există o arhivă de obiecte legate de spionajul sovietic în Statele Unite. Vor să arunc o privire, să vadă dacă pot face lumină în privința obiectelor respective.

Nara se arătă surprinsă.

— Credeam că n-ai să faci asta decât peste câteva luni.

— Vor să mă duc urgent.

— De ce?

Motivul era simplu: nu credeau că Lev avea să mai rămână multă vreme în America. Lev păstră secretul, ridicând din umeri.

— Habar n-am.

Adăugă, cu o voce slabă:

— Fac ce mi se spune.

Zabi îl întrebă:

— Ne părăsești?

Lev nu se simți în stare să se uite în ochii ei. Se jucă cu lingura de înghețată.

— O să fiu plecat doar câteva zile.

WASHINGTON DC
SEDIUL FBI
CLĂDIREA J. EDGAR HOOVER
PENNSYLVANIA AVENUE NR. 935
A DOUA ZI

Lev trebuia să rămână câteva zile în Washington DC, în funcție de cum se desfășurau lucrurile. Resemnat cu ideea că timpul lui în Statele Unite fusese scurtat în mod dramatic, dintr-odată, era nerăbdător să se întoarcă la New York – acum era o presiune mult mai intensă pe investigațiile lui. După toate probabilitățile, nu avea la dispoziție decât câteva săptămâni, nu câteva luni, până ce Uniunea Sovietică acționa în cazul fiicelor sale. Dacă mergeau atât de departe încât să le aresteze pe Zoia și pe Elena, el nu mai putea sta deoparte – cel mai probabil, avea să înceapă să facă aranjamentele să se întoarcă exact în ziua aceea. O călătorie până atunci inofensivă la arhive se dovedea acum o pierdere de vreme care putea să-l coste.

La aeroport îl așteptase un individ prietenos, Simon Clarke, care se prezentase drept arhivar, un tip cu o figură de bufniță, la vreo cincizeci de ani, cu ochelari rotunzi cu rame aurite și un stomac ușor umflat, ieșindu-i în afară ca o coamă de deal. Vorbea fluent limba rusă, perfect din punct de vedere gramatical, dar cu accent american, și Lev își imagină că, probabil, avusese de-a face cu foarte puțini vorbitori nativi de rusă. Amabil și manierat, Clarke spera ca Lev să poată face lumină în privința multor descoperiri pe care se așternea praful, mistere pe care ei nu reușiseră să le dezlege, cu privire la protocoalele spionajului sovietic lansate împotriva principalului adversar. Clarke folosise argoul specific spionilor sovietici – principalul adversar –, dornic să arate că e la curent cu codurile lor secrete.

Într-un scurt tur al orașului, înainte de a se îndrepta spre arhivă, se opriră în fața sediului FBI-ului. Clădirea era modernă, din beton, destul de diferită de sediul poliției secrete ruse, Lubianka, cu măreața-i fațadă istorică din centrul Moscovei. Principiul arhitectonic al clădirii Hoover părea acela de a părea nu atât impresionantă, cât inexpugnabilă. Planul clădirii nu conținea nici ornamente, nici decorațiuni: era un hibrid de parcare și centrală electrică, de parcă FBI-ul ar fi fost tot în categoria utilităților. Arhiva, nemenționată pe vreo hartă, nici inclusă în registrul oficial, era amplasată trei străzi mai departe, pe 8th Street. Nu avea nicio siglă, niciun birou de recepție, ci doar o ușă cât se poate de banală care dădea direct în stradă, ca o ieșire de incendiu. Intrarea se afla între două birouri de mari dimensiuni: o ușă fără număr sau cutie poștală, ca un portal magic pe lângă care toți cei de pe stradă treceau fără a realiza măcar ce secrete ascunde.

Clarke își scoase cheile, deschise ușa și aprinse lumina, dând la iveală o scară îngustă. Îi făcu lui Lev semn să intre și încuie după ei, înainte de a coborî scările. În capătul scărilor se afla un birouaș amărât, de unde Clarke închise sistemul de alarmă. Într-o parte a biroului se afla o ușă de metal, sigilată, ca la trezoreria unei bănci. După ce introduse un cifru, se auzi un sâsâit slab și ușa se deschise. Luminile se aprinseră automat, becuri fluorescente pâlpâind unul după altul într-o succesiune rapidă, dând la iveală dimensiunile reale ale arhivei.

Mult mai mare decât se așteptase Lev, arhiva se întindea pe sute de metri, cu rânduri după rânduri de rafturi din oțel. Pe rafturi nu se aflau cărți, ca într-o bibliotecă. Totul era păstrat în cutii identice de carton maro, una lângă alta – cu miile, plasate la aceeași distanță una de cealaltă. Lev se uită la Clarke:

— *Toate astea*?

Clarke încuviință.

— *Materiale adunate de șaptezeci de ani încoace, majoritatea înțelese, unele dintre ele – nu.*

Lev făcu un pas în față. Clarke îi puse o mână pe umăr.

— *Înainte de a începe, există câteva reguli. Mi s-a spus să vă percheziționez la plecare. Vă rog să nu vă simțiți jignit*: *e procedura-standard. Trebuie să purtați aceste mănuși, orice ați atinge. Altfel, sunteți liber să vă uitați la ce doriți. Dar fără stilouri sau orice fel de cerneală. Aveți vreun stilou la dumneavoastră*?

Lev dădu din cap că nu, își scoase haina și o atârnă în birou. Clarke îi spuse:

— *Mai bine o țineți la dumneavoastră. Camera e rece, are aer condiționat pentru prezervarea obiectelor.*

Secrete de spionaj înghețate, din ultimii șaptezeci de ani, mii de încercări de trădare, înșelăciune și crimă, păstrate de parcă ar fi fost cele mai mari realizări ale omenirii.

Tavanul nu era deosebit de înalt, dar camera era extraordinar de lată, ceea ce-i dădea proporții supranaturale. Avea forma unei cutii de pantofi strivite. Arhiva era din beton, ceea ce făcea să nu existe decât două culori dominante: griul betonului și maroul cutiilor de carton. Se auzea bâzâitul aerului condiționat și, din când în când, se simțeau vibrații ușoare de la metrou. Prin mijlocul arhivei, dintr-un capăt în altul, trecea un pasaj. Fiecare culoar era marcat cu un număr. Nu existau indicatoare sau explicații scrise. Clarke îi ghicise probabil gândurile, căci îi spuse:

— *Nu vă faceți griji*! *Nu vrem să vă uitați la tot ce-i aici. Am pus deoparte câteva cutii la care m-am gândit că s-ar putea să ne puteți ajuta. Dar puteți să vă plimbați pe aici și să vedeți dacă vă atrage ceva atenția. Ce-ar fi să vă familiarizați*

puțin cu arhiva înainte de a trece împreună prin materialul pe care l-am selectat eu?

În ciuda sugestiei că putea explora după pofta inimii, Clarke nu plecase nici măcar o clipă de lângă el.

Simțindu-se privit, Lev se opri lângă unul dintre șiruri, alegându-l la întâmplare. Fiecare cutie avea o etichetă cu un număr scris pe ea, un cifru lung care nu însemna nimic la prima vedere. Cutiile aveau capac, așa că nu puteai să le cercetezi. Clarke comentă:

— Avem un catalog în birou, unde codurile sunt asociate cu descrierea conținutului. Nu e chiar totul în cutii – unele obiecte cu forme mai ciudate sau de dimensiuni mai mari sunt separate. Sunt așezate mai încolo, în fund. Dați-mi voie să aduc catalogul, s-ar putea să fie de folos.

Clarke se întoarse și se grăbi spre birou. Lev dădu un ocol, neliniștit, cu mintea la investigație. Deschise alene cutia cea mai apropiată de el. Era plină cu bani, teancuri întregi de bancnote de cinci și zece dolari, valori mici, dar impecabile, nefolosite, o mică avere. Lev bănui că banii erau falsuri produse de sovietici. Un teanc de bani era într-o pungă de plastic cu inscripția ATENȚIE. Probabil că bancnotele conțineau vreo substanță chimică, poate chiar una toxică. Puse capacul la loc și trecu pe rândul următor, alegând o altă cutie și ridicându-i capacul. Cutia era plină cu echipamente de laborator, un microscop și alte aparate pe care Lev nu le recunoscu. Obiectele erau datate, aveau peste cincizeci de ani. Nici aici nu era nicio explicație: nu existau documente scrise. După a treia sau a patra cutie, îi veni în minte ideea că arhiva s-ar fi putut dovedi banală. Se părea că americanii colecționaseră absolut orice avea o legătură oricât de vagă cu protocoalele de spionaj sovietice.

Când se pregătea să se întoarcă și să-l aștepte pe Clarke, Lev zări obiectele supradimensionate. Se

duse spre fundul încăperii, găsind un baston fabricat din lemn noduros. Se jucă o vreme cu el, întrebându-se dacă avea vreun compartiment secret, vreo funcție secundară, poate o suliță otrăvită.

Îl lăsă deoparte și se întoarse la raft. Acolo se afla un transmițător demodat, folosit probabil pentru comunicații secrete, mare cât un televizor. Chiar lângă el se afla o valiză.

Lev se ghemui, cu mâinile tremurându-i în timp ce le punea pe valiză. Chiar dacă mâinile lui se schimbaseră vizibil de-a lungul anilor, valiza nu se schimbase. Era demodată, cu un mâner îmbrăcat în piele și încuietori ruginite din metal. Deși n-o mai văzuse de șaisprezece ani, nu avea nicio îndoială că e aceeași valiză pe care o cumpărase el pe vremea când era tânăr ofițer în poliția secretă.

Era valiza pe care Raisa o luase cu ea la New York.

Lev se ridică și se uită printre cutii, să vadă dacă se apropia Clarke. Nu se vedea nici urmă de el. Întorcându-se la valiză, cu mâinile încă tremurând de emoția anticipării, deschise încuietorile și se uită înăuntru.

Dezamăgirea fu imensă. Valiza era goală. Revenindu-și în fire, respiră adânc. Își trecu degetele peste căptușeală, căutând un bilet, o scrisoare ascunsă în material. Nu existau tăieturi de cuțit, nici compartimente cusute. Examină exteriorul, întorcând-o cu fața în jos, pipăind fundul și colțurile. Auzi pașii lui Clarke pe podeaua de beton.

— *Domnule Demidov*?

Valiza nu-i oferea nicio informație. Se uită la obiectele de lângă ea: mai erau cel puțin alte douăzeci de valize. Nu recunoscu niciuna dintre ele. Obiectele personale ale Zoiei și Elenei erau, cu siguranță, tot aici. Le fuseseră confiscate: fetele se întorseseră în Rusia numai cu hainele de pe ele, orice altceva le fusese luat. Lev memoră codul de pe valiza Raisei. Pașii lui Clarke se apropiau: era deja la câțiva metri. Când apăru, Lev se ridică, îndepărtându-se de lângă valiza soției sale.

Clarke îi zâmbi.

— *Ați găsit ceva*?

— *Nu, nu chiar.*

Era o negare prea puțin credibilă, dar Clarke nu băgă de seamă. Căra un registru mare, cu coperta de carton, protejată de plastic.

— *Iată catalogul.*

Lev îl luă, fără să spună nimic despre descoperirea lui, încercând să rămână calm și netulburat, deschise registrul și îl răsfoi. Clarke îi puse prietenește o mână pe umăr.

— *Mi-am luat libertatea să pun deoparte câteva cutii cu obiecte la care aș avea nevoie de părerea*

dumneavoastră.

Zona de lectură se afla lângă birou, în interiorul arhivei, din moment ce obiectele nu puteau fi mutate. I se pusese la dispoziție o masă. Mai erau acolo o lampă de birou, un scaun și câteva cutii pline cu obiecte la care trebuia să se uite. Clarke discută o vreme cu Lev, explicându-i de ce îl interesau obiectele respective. Lev abia dacă auzea un cuvânt, chinuit de întârziere, disperat să caute numărul valizei în catalog. Într-un târziu, Clarke îl lăsă singur și putu să studieze intrările. Sistemul de numerotare era complicat. Mâzgăli din memorie codul de pe valiză. Găsi intrarea în catalog. Descrierea era:

ANCHETA VOCEA ROȘIE
NY 1965

Căută cuvintele în dicționar. Utilizarea cuvântului ROȘU era cu siguranță o referință la comunism, o voce comunistă proeminentă – cu siguranță se referea la Jesse Austin. Lev se uită fix la coduri, încercând să-și dea seama cum să găsească restul documentelor legate de aceeași investigație. Nereușind să spargă sistemul și nedorind să solicite ajutor, nu avea altă posibilitate decât să treacă prin toate intrările, urmărind cu degetul descrierile. Ajunsese pe la jumătatea catalogului, verificând constant să vadă dacă nu vine Clarke. Degetul se opri, lipit de cuvintele

ANCHETA VOCEA ROȘIE

Notă poziția cutiei – cod 35/9/3.3 – și închise catalogul, strecurându-și hârtiuța în buzunar.

Ridicându-se, porni înainte, văzându-l pe Clarke în biroul de alături. Era ocupat, așa că Lev profită de ocazie și se îndreptă în viteză spre rândul 35. Ajungând acolo, se întoarse spre dreapta, trecând cu mâna peste numere, până când ajunse la

secțiunea 9. Cutia era pe raftul de sus, a treia din rând. O luă, cu brațele tremurând de emoție. Cutia era grea și se chinui să o așeze jos. Îi scoase cu grijă capacul, de parcă ar fi manevrat lădița unei comori.

Înăuntru se aflau o mulțime de documente, detalii despre concertul de la Organizația Națiunilor Unite, un program, scrisori oficiale de la Kremlin cu privire la excursie, în care era vorba de Turneul Studențesc pentru Pace, propunerile și protocoalele. Ca fost agent, Lev își dezvoltase simțul de a găsi detaliile importante, în decursul anilor de scotociri printre hârtii și obiecte personale. Acestea erau documente oficiale. Nu prezentau decât strălucirea de suprafață a turneului. Mâna lui atinse fundul cutiei, pipăind un obiect tare, cotorul unei cărți. Era un jurnal.

Lev citi prima intrare, amintindu-și cuvintele de parcă le-ar fi scris cu mâna lui:

Pentru prima oară în viață simt nevoia să îmi notez undeva ideile.

HARLEM
BRADHURST
WEST 145TH STREET
TREI ZILE MAI TÂRZIU

Pe bancheta din spate a unui taxi, Lev strângea în mână o agendă în care transcrisese detaliile cele mai importante din jurnalul Elenei. Pentru că nu-l putea fura cu totul, studiase paginile la arhivă, profitând de fiecare moment în care nu era supravegheat. Cronologia mergea până în după-amiaza de dinaintea concertului, ultima zi din viața Raisei. După ce se întorsese la hotel de la întâlnirea cu Jesse Austin, Elena fusese condusă în camera ei. În timp ce se pregăteau de repetiția generală, se strecurase în baie și scrisese o ultimă însemnare. Pagina aceasta mâzgălită, scrisă în grabă, era, fără îndoială, cea mai importantă dintre toate. Lev o rupsese din jurnal, înghesuind-o în șosetă, alături de celelalte notițe ale sale, și o scosese din arhivă.

În cea mai mare parte, jurnalul conținea informații pe care Elena i le furnizase deja la întoarcerea la Moscova, inclusiv felul în care fusese abordată de către ofițerul însărcinat cu propaganda, Mihail Ivanov, și cum se dezvoltase relația lor. I se rupea inima, dar, în aceeași măsură, îl și înfuria să-i urmărească sentimentele, citind descrierea felului în care crezuse povestea de dragoste a trădătorului ei și intențiile lui nobile și splendide. Ea credea cu sinceritate că misiunea ei era să-i arate părăsitului și nenorocitului Jesse Austin că era încă iubit în Rusia comunistă. Nivelul idealismului ei nu era egalat decât de dragostea pe care i-o purta lui Ivanov. Tot ce făcuse – fiecare greșeală – fusese motivat de iubire. Lev putea să presupună că din cauza acestei capacități de a iubi fusese aleasă pentru operațiune. Citind cuvintele mieroase pe care le folosise

Ivanov ca să-i seducă fiica, Lev se întrebă dacă nu cumva eșuase ca părinte, nereușind să-și protejeze copilul de lumea înșelătoriilor, care-i fusese pe vremuri loc de muncă. Dacă putea să le învețe ceva, era cum să-și dea seama de minciuni.

Elena fusese conștientă că era riscant să țină un jurnal, mai ales având în vedere natura secretă a obiectivelor sale, și recursese la un cifru rudimentar, numere în loc de nume și un sistem de descrieri stenografiate. Dacă n-ar fi fost tatăl ei, i-ar fi fost dificil să înțeleagă conținutul, dar, în majoritatea cazurilor, reuși să înlocuiască numerele cu numele. Ofițerul însărcinat cu propaganda Ivanov era numărul 55. Jesse Austin era numărul 71, iar soția lui, Anna Austin, era numărul întors pe dos, 17, o alegere care demonstra din plin romantismul Elenei. Erau și câteva numere pe care Lev nu le putu identifica, și nu avea nicio îndoială că acestea erau cele mai importante:

AGENTUL 6

În însemnarea grăbită, ea îl descrisese spunând numai:

Mi-e frică de el.

Codul făcea referire la un agent FBI pe care Elena îl văzuse în Harlem, ieșind din blocul lui Jesse Austin, bărbatul care o urmărise până la hotel.

De data asta, Lev nu mai mergea singur în Harlem. Nara era așezată pe banchetă lângă el. Ca stagiară la Kabul, fusese implicată într-un singur caz – arestarea dezertorului îndrăgostit, care dusese la execuția acestuia. Lui Lev i se părea potrivit să-i ofere șansa de a-și încheia scurta carieră de detectiv cu un caz împotriva cuiva care chiar merita să fie prins. Lăsând deoparte

asemenea scopuri nobile, adevărul este că avea nevoie de ea. Engleza Narei era mult mai avansată decât a lui. Muncise din greu să și-o îmbunătățească, dornică să se integreze, ca New York-ul să devină casa ei și să-și poată găsi o slujbă. Pe lângă faptul că vorbea engleza fluent, era frumoasă și fermecătoare, în timp ce el era morocănos și costeliv, și ar fi putut să-i convingă pe cei cu care el dăduse greș. În mod normal, ar fi trebuit să-i ceară ajutorul încă de la început, dar nu era convins că este înțelept să o implice. Cum căutarea unor informații delicate reprezenta o violare clară a condițiilor azilului politic, nu dorea să o incrimineze.

Întors de la Washington, Lev acceptă ideea că nu avea vreme de pierdut și că nu avea cum să reușească fără ea. Nara îl ascultă cât timp el îi povesti totul, cercetările din bibliotecă, chestionările nereușite din Harlem. Fu șocată să afle că, în multele ore petrecute departe de casă, el nu explorase orașul, ci se afundase în trecut. Cum era de așteptat, se vedea că e îngrijorată să nu-și supere gazdele americane. Până la urmă, acum era mamă și trebuia să se gândească la viitorul lui Zabi. Totuși, simțea că e de datoria ei să-l sprijine pe Lev. Îi datora viața. Acceptă să participe la căutarea ucigașului Raisei cu sentimente amestecate: pe de o parte, rele prevestiri și ezitare, pe de altă parte, sentimentul datoriei și curiozitate.

Taxiul se opri. Lev coborî și îi deschise portiera Narei. Băgă mâna în buzunar să-i plătească șoferului. Chiar lângă bani avea notițele pe care le copiase din jurnal și pagina pe care o rupsese. În această ultimă intrare, crucială, Elena menționase că fusese condusă la apartamentul lui Jesse Austin de un bărbat, un bătrân furios la care făcea referire prin numărul 111. Jesse Austin îi explicase Elenei de ce era furios bărbatul, spunându-i că deținea un magazin local de fierărie și considera comunismul

dăunător pentru afacerea lui și pentru comunitate. Nu era cine știe ce pistă.

Lev se hotărâse să meargă la numărul 111 pe Strada 145, sperând că o să găsească acolo un magazin de articole de fierărie, numai că acolo nu era niciun magazin, era un bloc de locuințe. După ce reușiră să se strecoare în holul imobilului, Lev bătu la apartamentul 111. El și Nara vorbiră cu proprietarul, un om în vârstă care trăise aproape toată viața în acel apartament, nu avusese niciodată un magazin cu articole de fierărie și nu înțelegea de ce i se pun asemenea întrebări. Încercându-și norocul, Lev îl întrebă dacă l-a cunoscut pe Jesse Austin. Bătrânul se uită ciudat la Lev. Era evident că îl cunoscuse, poate chiar bine, dar clătină din cap și închise ușa. Uitându-se la Nara, Lev îi spuse, exasperat:

— *Uite, cu asta mă lupt. Nimeni nu vrea să vorbească. Nu l-au uitat, dar nu vor să vorbească despre el.*

Nara răspunse simplu:

— *S-ar putea să aibă un motiv.*

Lev nu avea chef să cadă la înțelegere.

— *Există un motiv foarte bun și să vrea să vorbească.*

În timp ce mergeau pe stradă, Lev ridică mâna, arătând spre un magazin prăpădit de articole de fierărie, o afacere de familie demodată, gata să se dărâme. Vitrina magazinului era întunecată, cu obloanele trase. Nara se uită la el.

— *De unde știi că ăsta-i magazinul*?

— *Nu știu.*

Lev îi arătă o firmă pictată de mână. *Afacere de familie de treizeci de ani*!

Când deschiseră ușa, răsună un clopoțel de bronz. Se simțea miros de mucegai. Tejgheaua era plină de praf. Mărfurile erau împrăștiate. Pe peretele din spatele casei de marcat se afla un rând de sertare din plastic pline cu mărunțișuri, cuie și

piroane, șuruburi și piulițe, sertare care se înălțau până în tavan.

Patronul era tânăr, puțin peste treizeci de ani, ieși din camera din spate cu ochelarii de citit pe vârful nasului, privindu-și clienții neobișnuiți. Își concentră privirea asupra lui Lev și se întoarse, neprietenos.

— *Ați mai fost aici*?

Nara făcu un pas în față, vorbind într-o engleză fluentă și punând întrebarea pe care o stabilise încă de acasă împreună cu Lev.

— *Căutăm informații despre un cântăreț celebru care a locuit în zonă. Se numea Jesse Austin.*

Auzind numele, bărbatul își scoase ochelarii, așezându-i pe tejghea.

— *Exact, ești tipul cu Jesse Austin. Care-i treaba cu tine, de fapt*?

— *Numele meu este Lev Demidov.*

Jenat de engleza lui, se întoarse spre Nara. Ea adăugă:

— *Eu sunt Nara Mir. El este prietenul meu. Lev l-a cunoscut pe domnul Jesse cu mult timp în urmă. Încercăm să aflăm informații.*

Bărbatul îl studie pe Lev și întrebă:

— *L-ai cunoscut pe Jesse Austin*? *Nu te cred.*

— *Ăsta-i adevărul.*

— *Nu ești din New York, nu-i așa*?

— *Sunt din Rusia.*

— *Din Rusia*? *Și te știai cu Jesse*?

— *Ne-am cunoscut la Moscova.*

— *La Moscova*?

Proprietarul magazinului avea obiceiul să transforme tot ce spunea Lev într-o întrebare, la care Lev nu știa exact cum să răspundă. Bărbatul se adresă Narei:

— *Și tu cine ești*? *Interpreta lui*?

— *Sunt prietena lui.*

— *Și ce vreți voi doi de la mine, de fapt*?

Lev îi spuse Narei în dări:

— Vreau să știu cum a murit Jesse Austin, adevărul, nu ce s-a scris în ziare.

Nara traduse. Lev urmări reacția patronului. Acesta clătină din cap, făcându-le semn spre ușă.

— Nu știu nimic. Acum ieșiți afară. Vorbesc serios. Nu mă mai deranjați. Asta-i un magazin. Dacă vreți să cumpărați ceva…

Înainte ca proprietarul să se întoarcă în camera din spate, Lev își încercă norocul și strigă după el:

— Tatăl tău îl cunoștea pe Jesse Austin!

Proprietarul se întoarse brusc, uitându-se la Lev acuzator, dintr-odată furios.

— De unde-l știți pe tata? *De ce-l târâți în chestiunea asta*? *Sper să aveți un răspuns bun la asta*!

Lev răspunse, cu ajutorul Narei:

— Tatăl tău l-a văzut pe Jesse Austin în ziua când a fost împușcat. A adus o tânără rusoaică la el la apartament. Cei doi bărbați s-au certat.

Ea traduse. Proprietarul magazinului rămăsese încremenit. Revenindu-și cât de cât, întrebă:

— Ce anume vreți?

Lev simți că reușea să pătrundă cât de cât și profită de avantaj.

— Presa a susținut că pe Jesse Austin l-a împușcat o rusoaică. Presa susține că pe rusoaică o chema Raisa Demidova. Presa se înșală. Nu ea l-a ucis. E o minciună.

Lev riscă:

— Tatăl tău știa că e o minciună.

Proprietarul magazinului ascultă traducerea, apoi se întoarse spre Lev.

— Și cum ți-ai dat seama de chestia asta?

Lev memorase fraza în engleză:

— Raisa a fost soția mea.

HARLEM
BRADHURST
8TH AVENUE COLȚ CU WEST 139TH STREET
RESTAURANTUL NELSON'S
ÎN ACEEAȘI ZI

Omul pe care Elena îl menționase ca 111 în jurnalul ei se numea Tom Fluker; murise între timp; fiul său, William, conducea magazinul, după cum corect își închipuise Lev. Odată stabilit un oarecare grad de încredere, William era gata să-și amintească detalii de la momentul morții lui Jesse Austin. Își aminti că tatăl lui vorbea despre Austin și că era furios pe el că atrăsese suspiciunile și investigațiile asupra întregii comunități.

— Pe tata îl scotea din sărite Jesse. Spunea că e o pacoste. Dar în noaptea când a fost împușcat Jesse, tata n-a spus că așa-i trebuie sau nimic de genul ăsta. A făcut ceva la care nu m-aș fi așteptat niciodată. A plâns. Îmi amintesc că mă gândeam că e ciudat că n-a avut niciodată o vorbă bună despre Jesse și că plângea că a fost împușcat. Eram doar un copil, așa că, la vremea aia, mi s-a părut o contradicție.

William îi dusese la un restaurant numit Nelson's, închizând magazinul și acceptând să-i însoțească pe Lev și pe Nara. În timpul cercetărilor sale nesfârșite prin cartier, Lev trecuse pe lângă restaurant, dar, pentru că era la câteva străzi distanță de locuința lui Austin, nu intrase niciodată. Elena nu-l menționase în jurnal și nici în articolele scrise despre Austin în presă nu apărea menționat nici măcar o dată. Pe drum, William se mai deschisese puțin față de ei, aproape sigur datorită Narei. Îi picase cu tronc și Lev vedea că e flatată. William era un bărbat arătos.

Spre deosebire de magazinul de articole de fierărie, care părea să nu fi fost îmbunătățit sau redecorat de treizeci de ani, restaurantul acesta

fusese renovat recent. William le arătă fațada, ca un ghid turistic.

— Nu vă lăsați păcăliți. Restaurantul ăsta e aici dinainte să vin eu pe lume. Nelson l-a deschis, era prieten cu tata. Amândoi și-au clădit afacerile din nimic. A fost cel mai popular restaurant din zonă până…

William ezită, adăugând:

— Nu-i treaba mea să spun povestea asta.

Înăuntru, personalul strângea după tura de prânz, se curățau mesele. Rămăseseră numai câțiva clienți, bărbați mai în vârstă care păreau că nu au unde să se grăbească, sorbind din cești de cafea. William o apucă de braț pe una dintre chelnerițe.

— Putem să vorbim cu Yolande?

Chelnerița îi studie pe Lev și pe Nara, apoi se întoarse și se îndreptă spre un birou, prin bucătărie. Trecură câteva minute până când ieși însoțită de o femeie de treizeci și ceva de ani, îmbrăcată cu un costum. Femeia era înaltă și ieșea în evidență. Îi examină cu atenție pe Lev și pe Nara înainte de a face un pas ca să le întindă mâna. William telefonase înainte. Îi aștepta.

— Willie, mă bucur să te văd.

Îi întinse mâna lui Lev.

— Eu sunt Yolande.

Lev i-o strânse, apoi și Nara făcu la fel. Lev se prezentă:

— Numele meu este Lev Demidov. Ea e prietena mea, Nara Mir.

Ea zâmbi.

— Haideți să discutăm în birou, mai bine.

Spre deosebire de ținuta ei impecabilă, biroul era un adevărat talmeș-balmeș. Masa de lucru era plină de hârtii și dosare. Pe pereți atârnau numeroase fotografii înrămate și tăieturi din ziare. Fără a aștepta permisiunea, Lev începu instinctiv să studieze fotografiile. Își dădu seama târziu că Yolande era lângă el. Făcu un pas în spate, roșind,

stânjenit de lipsa lui de politețe. Ea îi făcu semn să se uite mai departe.

— *Continuați*!

Majoritatea fotografiilor înfățișau un bărbat. Nu Jesse Austin – un bărbat pe care Lev nu-l recunoștea. Yolande spuse:

— *Este tatăl meu, Nelson, pe vremea când ținea discursuri.*

Arătă înspre o fotografie, mișcându-și degetul de la tatăl ei spre mulțimea adunată și oprindu-se la chipul unei adolescente.

— *Aici sunt eu.*

Lev observă că nu era la fel de pătrunsă ca oamenii din jurul ei, o tânără pierdută în mulțime. Yolande întrebă cu sinceră curiozitate:

— *Raisa Demidova a fost soția dumneavoastră*?

Lev încuviință.

— *Nu l-a ucis ea pe Jesse Austin.*

Yolande zâmbi cu amabilitate, ca o învățătoare binevoitoare.

— *Știu. După cum o știe toată lumea care locuiește în zona asta. Nimeni din Harlem nu crede că soția dumneavoastră a ucis pe cineva, domnule Demidov. S-ar putea ca acest cartier să fie singurul loc din lume în care ea e nevinovată. Tatăl meu cu siguranță n-a crezut asta, nici măcar o clipă. Presa a difuzat o poveste care susținea că soția dumneavoastră era amanta lui Jesse. Minciuna s-a transformat în adevăr. Au fost bârfe și calomnii mascate ca jurnalism, poate că știau adevărul și le era prea teamă să-l publice. Nu poți să învinovățești un om pentru asta. Oricum, toată afacerea a fost dată uitării după câteva luni, iar acum e un scandal de care nu mai știe multă lume. Ciudat e că soția dumneavoastră s-a bucurat de simpatia publicului. Oamenii spuneau că n-a fost vina ei. Spuneau că a fost păcălită. Tot ce voia ea era să fugă din Uniunea Sovietică, i se promisese o viață în America. A fost distrusă când și-a dat seama că trebuie să plece înapoi. Minciuna asta a*

flatat America. Bănuiesc că de aceea a și fost o minciună atât de inteligentă.

Nara traduse. Yolande se mulțumi să se așeze și să urmărească reacția lui Lev. Când Nara termină, Yolande luă o fotografie a tatălui ei, muncind în restaurant, și i-o întinse lui Lev.

— Aveam paisprezece ani când a fost împușcat Jesse. Mi-a schimbat viața, nu doar pentru că îl cunoșteam pe omul acela, ci și pentru că l-a schimbat pe tatăl meu. Până atunci, își condusese restaurantul și o făcuse bine. Era om de afaceri până-n măduva oaselor. După uciderea lui Jesse, s-a transformat în activist, organizând discursuri și demonstrații, tipărind fluturași. Abia dacă-l mai vedeam. Restaurantul a început să aibă probleme. A devenit un loc pentru dezbateri. Mulți clienți au încetat să mai vină aici, ca să nu fie văzuți și etichetați drept radicali. Cei care nu se temeau, care lucrau alături de tata primeau mese gratuite în schimbul serviciilor prestate. Am rămas fără bani. Politica i-a adus și probleme cu legea: aproape că ne-au închis restaurantul de tot. Au trimis inspectori sanitari care să spună că e mizerie în bucătărie, ceea ce era o minciună, pentru că făceam curățenie cu mâna mea.

Lev interpretase corect fotografia: Yolande fusese o fată prinsă în mijlocul protestelor, nu în fruntea lor. Inima ei era aici, la afacere, nu la problemele politice ale vremii. Era și furie. Considera restaurantul ca fiind moștenirea ei: ea făcuse curățenie, învățase cum să-l conducă, ca să-l vadă amenințat de alții. Furia era îndreptată împotriva nedreptății inspectorilor, dar, într-o oarecare măsură, și împotriva tatălui ei.

— În cele din urmă, starea de sănătate a tatălui meu s-a înrăutățit, așa că am preluat eu restaurantul și l-am transformat înapoi în afacere. Gata cu politica, gata cu schimbatul lumii. Gata cu mesele gratuite!

În timp ce Nara traducea, William se alătură conversației, spunând:

— *Tata spunea că modelul cel mai bun de activism este să te ocupi de o afacere de succes, să-ți plătești taxele, să devii un cetățean al clasei de mijloc.*

Yolande ridică din umeri.

— *Jesse a plătit o mulțime de taxe, a plătit într-un an mai mult decât am plătit eu într-o viață-ntreagă. Nu i-a folosit la nimic. Tot îl urau.*

Deschise un sertar și își scoase țigările și o scrumieră din sticlă în formă de frunză. Din ezitarea ei se simțea că e un obicei de care încearcă să scape. Lev o întrebă:

— *Cine l-a omorât*?

Yolande își aprinse țigara.

— *Asta contează pentru dumneavoastră*? *Individul responsabil*? *Sau gândirea din spatele actului*?

Lev se uită la Nara, să fie sigur că a înțeles corect întrebarea. Nu trebui să se gândească prea mult la răspuns.

— *Nu mă interesează decât individul. Nu mă lupt cu niciun sistem*!

Yolande trase din țigară.

— *Nu se știe sigur cine l-a ucis pe Jesse. Tata bănuia că a fost FBI-ul. Eu nu l-am contrazis niciodată, dar nu-mi suna realist. Cei de la FBI îl distruseseră deja pe Jesse. Îi luaseră tot ce avea pe lume, cariera și banii, îi târâseră numele în noroi. Nu avea niciun sens să-l ucidă. Poate că erau atât de cuprinși de ură încât să nu aibă nevoie de un motiv, dar, ca femeie de afaceri, mi-e greu să cred așa ceva.*

O chelneriță aduse cafea și le turnă tuturor, dându-i răgaz Narei să traducă. Lev își scoase notițele făcute după jurnalul Elenei. Îi spuse Narei:

— *În ziua uciderii lui Jesse Austin, fiica mea a venit în Harlem să vorbească cu el, ca să-l convingă să țină o cuvântare în fața*

demonstranților adunați la Organizația Națiunilor Unite. S-a întâlnit cu un agent FBI care ieșea din blocul lui Austin. În document este prezentat drept Agentul 6. Întreabă-i dacă au idee cine ar putea fi.

Yolande îi mulțumi chelneriței, care plecă.

— Un agent FBI la apartamentul lui Jesse. Era un individ care se învârtea pe aici. Nu mai țin minte cum îl chema. Anna – soția lui Austin – îi povestea tatii despre el. Era o femeie plină de iubire, rareori o auzeai spunând ceva de rău despre cineva, dar îl ura pe agentul ăla mai mult decât pe oricine pe lume.

Yolande își frecă tâmplele, nereușind să-și aducă aminte numele. Luă o înghițitură de cafea, iritată că nu-și amintea. Rămaseră tăcuți o vreme. Lev aștepta, uitându-se la ea. Chiar dacă prima țigară încă ardea în scrumieră, Yolande aprinse alta și trase din ea, suflând fumul în aer.

— Îmi pare rău, dar nu-mi aduc aminte.

Mințea. Lev văzuse schimbarea de pe chipul ei. Încercase să ascundă momentul fumând, amintindu-și de prețul plătit de tatăl ei din cauza implicării. Odată cu numele Agentului 6, își amintise și ce fel de om era. Lev își aduse aminte de descrierea Agentului 6 făcută de Elena:

Mi-e frică de el.

Și Yolandei îi era frică.

Lev se întoarse spre Nara.

— Explică-i Yolandei că înțeleg de ce nu vrea să se amestece. Promite-i că n-am să-i pomenesc niciodată numele. Mai spune-i și că am să aflu ce s-a-ntâmplat în noaptea aia, cu sau fără ajutorul ei.

Ascultând traducerea, Yolande se aplecă în față, apropiindu-se de Lev.

— Uciderea lui Jesse e un secret îngropat de multă vreme. Nu-s prea mulți oameni care să vrea

să dezgroape adevărul. Nici măcar cei de pe-aici. Timpurile s-au schimbat. Am depășit momentul.

Îl privi pe Lev în ochi.

— Văd în dumneavoastră aceeași hotărâre pe care am văzut-o la tata. Și tata nu m-ar ierta niciodată dacă nu v-aș ajuta.

Oftă.

— Mai mult ca sigur, Agentul 6 era un bărbat pe nume Yates. Jim Yates.

NEW JERSEY
A DOUA ZI

Nara tăcu o bună parte a călătoriei cu autobuzul de la New York, cu ochii ațintiți spre priveliștea de pe geam. Dându-și seama de nivelul implicațiilor, era din ce în ce mai convinsă că investigația constituie o amenințare serioasă la adresa statutului lor de azilanți și se întreba dacă încercarea de a face lumină într-un asemenea caz controversat e una înțeleaptă, în condițiile în care viețile lor depindeau de amabilitatea gazdelor americane. Acțiunile lor fuseseră provocatoare în mod intenționat, ceea nu era chiar înțelept, din moment ce existența lor trebuia să rămână secretă. Ce spera Lev să mai obțină după șaisprezece ani? Nu puteau să aibă loc procese, arestări, numele soției sale nu avea să fie reabilitat, cărțile de istorie nu aveau să fie rescrise. Cu toate că nu rostise cu voce tare aceste gânduri și nici nu încercase să le discute cu Lev, el îi simțea îndoielile. Poate că, în schimb, nu se opunea planurilor lui pentru că și ea îi simțea lui gândurile, la rândul ei – o confruntare cu agentul Yates era inevitabilă.

După discuția de la restaurantul Nelson's, Yolande îi dusese pe Lev și pe Nara la ea acasă și îi lăsase să studieze colecția tatălui ei de articole din perioada asasinatului, care acopereau noaptea crimei și comentarii asupra acesteia. Yolande păstrase decupajele din ziare ca pe un album de familie. Într-un fel, așa și era, de vreme ce nu conțineau decât fotografii ale tatălui ei din anii săi de activism. Lev citise majoritatea articolelor la biblioteca publică, dar erau câteva, publicate în ziare locale, și câteva pliante pe care nu le mai văzuse. Printre acestea era și o mențiune despre agentul FBI Yates. Yolande susținea că absența lui Yates din presa națională era o dovadă sigură a faptului că fusese implicat cumva – era ilogic ca

un asemenea ofițer important, omul care îl vizitase pe Jesse Austin în ziua morții lui, să nu fie prezentat mai îndeaproape. Singurul articol care menționa numele lui Yates îi fusese trimis lui Nelson de către un alt activist din zona New Jersey la două luni după crimă, un articol scurt în care se preciza că agentul Jim Yates, locuitor al orașului Teaneck, se pensionase din FBI din cauza sănătății precare a soției sale, alături de care avea de gând să-și petreacă mai mult timp. Era și o fotografie. Ziarul îl prezenta pe Yates ca pe un erou. Nelson făcuse o notiță pe articol:

Care e motivul real al pensionării?

Din câte reușea Lev să înțeleagă din comentariile și mâzgălelile lui Nelson, de care erau pline tăieturile din ziare, pentru el era mai puțin important individul responsabil de crimă, cât sistemul din care făcea parte acesta. Energia i se canalizase în încercarea de a obține schimbări importante la nivel social – era un visător, întocmai ca Elena și ca Jesse Austin. Lev renunțase de mult la ambițiile ideologice – îl aduseseră aproape de dezastru, după cum aproape că duseseră la faliment afacerea lui Nelson. Visurile pentru o lume mai bună nu erau lipsite de riscuri.

În timp ce autobuzul se apropia de Teaneck, Nara se întoarse hotărâtă spre Lev. Trase aer în piept, în mod evident agitată, înainte de a spune în dări:

— *Ne părăsești, nu-i așa*? *Să nu mă minți*! *Spune-mi adevărul*! *Nu mai rămâi în Statele Unite*? *Ceva s-a schimbat.*

Lev regretă că nu și-a pus mai devreme încrederea în ea. Nu mai era o stagiară tânără și naivă. Cerea să facă parte din planurile lui și avea tot dreptul să știe adevărul.

— Sovieticii știu despre dezertarea noastră sau, cel puțin, au bănuieli în privința asta. Le hărțuiesc pe fiicele mele. Deocamdată, măsurile luate împotriva lor sunt numai simple avertismente. Dacă nu mă predau, au să le aresteze. Singura cale de a le proteja ar fi să mă predau.

— Cine ți-a spus asta?

— Marcus Greene.

Nara își cercetă palmele, ca și cum răspunsul s-ar fi aflat acolo.

— Deci te întorci?

— Am altă variantă?

— S-ar putea să nu obții nimic întorcându-te în Uniunea Sovietică.

— Țara mea nu mai e cum era odată. Nu au niciun interes să le facă rău fiicelor mele. Nu sunt răzbunători decât dacă obțin ceva din asta. Dacă mă întorc, cred că fiicele mele vor fi lăsate în pace. Nu am cum să știu sigur…

— O să fii considerat trădător.

— Chiar sunt trădător.

— Au să te execute?

— Lucrez cu americanii. Le dau informații care pot provoca moartea soldaților sovietici.

— Soldații ăia mor pentru că au fost trimiși în Afganistan, nu din cauza ta.

— Asta-i irelevant. Sunt un trădător. Nu avem ce discuta în privința asta.

— Viața ta contează atât de puțin pentru tine?

El se gândi la întrebarea ei.

— Nu privesc viața decât în legătură cu oamenii pe care-i iubesc.

— Și pe noi ne iubești?

— Bineînțeles!

— Dar o să ne părăsești?

— Nara, nu am de ales.

Nara se străduia din răsputeri să-și controleze emoțiile. Era mamă: era de datoria ei să evalueze situația judecând la rece.

— Dacă-l găsești pe agentul Yates, să nu uiți că tu pleci din țară. Noi nu. Noi trebuie să trăim aici mai departe. Faptele tale ar putea avea consecințe asupra noastră.

— N-aș permite să ți se întâmple nimic ție sau lui Zabi, după cum n-aș permite să li se întâmple nimic Zoiei și Elenei.

— N-o să le ajute cu nimic pe fetele tale dacă te duci după Yates.

— Asta-i adevărat.

— Atunci de ce?

— N-o fac pentru ele.

— O faci pentru soția ta?

— Da.

— Nu te cred. E moartă, Lev.

— I-am promis. Nu pot să-ți explic.

Nara clătină din cap.

— N-o faci pentru ea. O faci pentru tine. Nu e vorba în viața ta numai despre oamenii pe care-i iubești. Ci și despre cei pe care-i urăști.

Lev se enervă.

— Da, ai dreptate. Când persoana pe care o iubești mai mult decât pe oricine pe lume e ucisă, începe să fie vorba și de ură. Sper să nu ajungi să trăiești asta vreodată!

Nara se întoarse spre fereastră. Era supărată. Lev era și el supărat. Oare căutarea ucigașului soției sale nu fusese decât un act egoist plin de ură? Nu părea așa, cu toate că nu putea să explice cui anume i-ar mai folosi acțiunile lui. Investigația i se părea vitală, ca și cum nu ar fi avut de ales în această privință. Se îndepărtă de Nara și rămaseră tăcuți până când autobuzul ajunse la destinație: în orașul Teaneck.

NEW JERSEY
BERGEN COUNTY
ORAȘUL TEANECK
CEDAR LANE
ÎN ACEEAȘI ZI

Stând în Teaneck – cu frunzele roșii și galbene de toamnă răsucindu-i-se la picioare Lev o aștepta pe Nara să obțină, cu ajutorul farmecelor ei, răspunsuri de la proprietarii de magazine, lucrând de-a lungul străzii principale cu o grație și viclenie care demonstrau că ar fi fost o agentă excepțională. Lev se întrebă ce carieră avea să-și aleagă până la urmă. Își imagină că avea să ajungă o profesoară demnă de admirație, așa cum fusese și soția lui. Pe neașteptate, îi veni să plângă, îndurerat la ideea viitorului ei, știind că el nu avea să facă parte din el.

Nara ieși dintr-o băcănie și se îndreptă spre Lev. El își reveni în fire și o întrebă:

— *Avem noroc*?

— *Yates încă trăieşte aici. Nevastă-sa a murit acum câțiva ani.*

— *Ți-au dat vreo adresă*?

Ea ezită.

— *Lev, trebuie s-o mai spun pentru ultima oară, nu fi supărat pe mine*! *Nu-i nicio ruşine dacă laşi chestiunea asta în urmă.*

— *Nara, n-a trecut nici măcar o zi să nu mă gândesc la ceea ce a pățit Raisa. Pentru mine nu a existat odihnă și n-o să existe până când nu aflu adevărul. Sunt obosit, Nara, mă gândesc de prea multă vreme la asta. Îmi doresc exact ce-mi sugerezi tu*: *vreau să las totul în urmă. Vreau să dorm fără să mă trezesc în sudori reci, gândindu-mă la ce s-a întâmplat. Vreau ca toate astea să se termine.*

— *Și ce-ai de gând să faci când o să fii față-n față cu el*?

— Nu știu ce-o să spună, așa că nu pot să prezic ce-o să fac.

Îngrijorarea Narei crescu. Lev zâmbi, luând-o de mână.

— Te porți de parcă aș trece peste o barieră morală de unde nu mai e cale de întoarcere. Nu uita că pentru mine asta a fost rutină. Am arestat mulți oameni nevinovați. Am urmărit oameni în folosul statului, oameni de treabă, bătându-le la ușă fără să știu nimic despre suspect, cu excepția unui nume pe o listă.

— Și ai mai face asta și acum?

— Nu. Dar am de gând să-l urmăresc pe cel responsabil de uciderea soției mele.

Lev se opri o clipă, gândindu-se că Nara nu mai vrea să fie amestecată în chestiunea aceasta.

— Ți-au dat vreo adresă?

Ea privi spre cer.

— Mi-au dat o adresă.

•

Curtea din față era invadată de buruieni până la genunchi și tufișuri dese – o bucată de pământ complet nelalocul ei pe o stradă pe care celelalte curți erau imaculate și îngrijite. Apucând pe cărarea plină de buruieni care i se cățărau în sus pe picior, Lev se apropie de ușa de la intrare cu Nara alături de el. Pe alee nu era nicio mașină. Ciocăni și apoi se uită pe fereastră. Luminile erau stinse. Încercă mânerul ușii. Era încuiată. Scoase rapid din buzunar o cheie de tensiune și o agrafă pentru hârtie. Nara se uita el în tăcere, nevenindu-i să creadă, părând incapabilă să înțeleagă că era de profesie agent al poliției secrete și că intrase prin efracție în casele a numeroși suspecți. Ușa se deschise în câteva secunde. Lev băgă sculele în buzunar și intră în casă. Nara îl urmă după o clipă, închizând ușa după ea.

Yates locuia într-o casă de familie de mari dimensiuni, întinsă pe trei niveluri, cu pivniță și curte în spate, un model de normalitate în suburbii.

Și totuși, în loc să lase senzația de familiaritate și confort, atmosfera era neliniștitoare. Totul era o mărturie a decăderii și neglijenței, de la paragina din curtea din față la confortul anost din interiorul decorat în culori neutre, cu cópii după antichități și un bufet de sticlă plin cu bibelouri din porțelan fără valoare. Covoarele erau moi, cele mai groase pe care le văzuse Lev vreodată, ca blana unui animal polar – și erau asortate cu tapetul –, dar fuseseră decolorate de soare de-a lungul anilor. Era o casă de familie fără vreun semn că acolo ar locui o familie: nu se zăreau fotografii, cu excepția unei singure fotografii de nuntă, un bărbat chipeș cu o soție frumoasă, amândoi acoperiți de praf.

În timp ce explorau interiorul, la fiecare pas se ridica praful, înainte a se așeza la loc, pe vârful pantofilor lor. Numai bucătăria avea semne de folosință recentă. Liniile dintre plăcile de faianță erau negre de murdărie. Chiuveta era plină de vase murdare, căni de cafea și farfurii cu urme de mâncare. Lev se uită în frigider. Erau câteva cutii de lapte acolo. Tot în frigider era și un teanc de pachete cu mâncare semipreparată. Numără șapte.

Lev își dădea seama că Narei i se stârnise curiozitatea: dorința de a merge mai departe se amesteca cu teama. Era cea de-a doua percheziție a casei unui suspect pe care o făceau împreună ca mentor și student. Lev îi spuse:

— *Mă îndoiesc că agentul Yates e genul de persoană care să țină un jurnal.*

— *Ce gen de persoană este*?

Încă o dată, Lev își aminti de cuvintele scrise de Elena în jurnal:

Mi-e frică de el.

Casa aceasta nu i-ar fi potolit temerile. Gândindu-se dacă să înceapă cercetările de la etaj sau dacă să coboare la subsol, Lev alese

întunericul subsolului, ghicind că era un loc mai potrivit pentru Yates.

Pe treptele de lemn ale scării spre subsol fuseseră bătute în cuie bucăți pătrate de covor, fără a se acorda vreo atenție aspectului, ceea ce ridica întrebări cu privire la rostul modificărilor. Răspunsul se găsea în tavan, acoperit de spumă neagră pentru izolare fonică. Podeaua de beton fusese și ea îmbrăcată în bucăți de material, folosindu-se resturi din covoarele de sus. Nu avea legătură nici cu aspectul, nici cu confortul, avea legătură cu zgomotul, însemna crearea unei încăperi liniștite, un cocon închis restului lumii.

În fața unui televizor mare așezat pe o măsuță, într-un colț, se găsea un scaun zdrențuit. Mai era și un al doilea frigider, acesta – plin cu sticle de bere, frumos aliniate, cu etichetele la vedere. Era și un teanc de ziare, recent citite și cu rebusurile dezlegate. Lev își aruncă privirea peste rafturile făcute manual. Aici se aflau diferite biografii ale unor personalități din lumea sporturilor, cataloage, un dicționar pentru jocurile cu cuvinte încrucișate, cu care Yates părea să-și piardă vremea. Mai erau reviste despre pescuit. Erau și reviste porno. Camera arăta ca un bârlog de adolescent îngropat sub o casă de familie respectabilă, dar dărăpănată.

Scările tapițate și tavanul izolat fonic făcură ca nici Lev, nici Nara să nu audă sosirea lui Yates. Abia când Lev se întoarse să vorbească cu ea, îl văzu pe bărbatul care stătea în capul scărilor.

Yates fusese chipeș pe vremuri, se gândi Lev, amintindu-și fotografia de nuntă, cu părul negru și des și costumul bine croit. Dar nu mai era: sub ochii cu pete galbene i se adunaseră pungi de piele. Parcă pentru a compensa lipsa de energie a trăsăturilor lui, avea buzele strânse, subțiri ca o funie de rufe. Folosea gel ca să-și aranjeze părul încărunțit, așa cum făcuse și în tinerețe, numai că acum părea numai o imitație respingătoare, o pastișă a tinereții. La fel, probabil costumul lui fusese modern pe vremuri, dar acum era demodat și uzat, cu materialul rărit și atârnându-i lălâu pe picioare. Slăbise. După conținutul frigiderului, Lev trase concluzia că i se împuținase corpul de la băutură. Dar slăbiciunile vârstei a treia nu-i atenuaseră cu nimic aspectul, vulnerabilitatea fizică nu-i diminua sub nicio formă forța și agresivitatea prezenței. Orice rău ar fi făcut, oricare i-ar fi fost rolul în evenimentele acelei nopți, omul acesta nu se căia, privindu-i fix cu o încredere obraznică și fără urmă de remușcări. Veniseră după el, îi intraseră în casă prin efracție, și totuși el vorbi cel dintâi, arogându-și o poziție superioară, mândru că nu reușiseră să-l ia prin surprindere.

— *Vă așteptam.*

Revenindu-și, Lev o întrebă pe Nara în dari:

— *Știe cine suntem*?

Ea nu avu timp să traducă. Yates ghici întrebarea și răspunse:

— *Dumneavoastră sunteți domnul Lev Demidov.*

Lev întâlnise numeroși agenți excepționali și nemiloși în KGB, minți capabile să evalueze într-o clipă slăbiciunea unei persoane și să decidă în următoarea cum să o folosească, neconstrânși de scrupule morale sau de limitări de natură etică.

Erau absolut convinși că asta-i făcea valoroși pentru o organizație de tipul poliției secrete, unde îndoielile nu fuseseră niciodată privite ca o calitate. Yates era genul acela de om. Elena avusese dreptate să se teamă de el.

Lev o întrebă pe Nara:

— De unde știa că suntem în Statele Unite?

Yates coborî scările, relaxat, deschise frigiderul și își luă o bere, întrebând, cu spatele la ei:

— Ce limbă-i asta?

Îi răspunse Nara, iar tremurul din glasul ei îi indică lui Lev că și ei îi era frică, așa cum îi fusese și Elenei:

— E dari.

— Asta vorbiți în Afganistan?

— Asta și alte câteva.

— Poate de aia și e țara voastră în starea în care e. O țară trebuie să aibă o singură limbă. Avem și noi problema asta aici: *apar prea multe limbi și zăpăcesc oamenii. O țară, o limbă – ați fi surprinși cât de tare se enervează oamenii când faci propunerea asta. Mie mi se pare destul de logică.*

Yates își desfăcu berea și lăsă capacul să cadă pe podea, aterizând în liniște pe bucata groasă de covor. Sorbi, apoi își linse buzele umezite de bere, ascultând-o pe Nara cum traduce cu întârziere întrebările lui Lev: de unde știa cine sunt și de unde știa că se află în Statele Unite. Dădea impresia că se simte extraordinar de bine, important și în centrul atenției, așa cum nu mai fusese de mulți ani.

— De unde am știut că o să apari? *FBI-ul m-a informat că ai primit azil politic, soțul Raisei Demidova.*

Numele pronunțat greșit al soției sale stârni emoțiile lui Lev. Încercarea grosolană izbise la fel de sigur ca o insultă. Extrem de atent la detalii, Yates îi remarcă reacția și repetă numele:

— Raisa Demidova. Era soția ta, nu-i așa?

Lev îi răspunse în engleză:

— *Raisa Demidova a fost soția mea.*

Lev nu reuși să-și controleze tonul sau expresia chipului. Își dezvăluise intențiile.

Yates luă o nouă înghițitură de bere, cu buzele strânse în jurul sticlei, înghițind cu lăcomie, în timp ce-și ținea privirea ațintită asupra lui Lev. Într-un târziu, lăsă sticla în jos, apoi spuse, cu o voce plină de dispreț:

— *FBI-ul n-a crezut că o să încerci să dai de mine. Așa mi-au zis. Eu*? *Știam că ai să vii. N-am crezut că ai ajuns în Statele Unite din întâmplare. Ei au încercat să-mi spună că-i o coincidență, că n-a fost nimic pus la cale, că e întâmplător, că soarta a făcut să ajungi în țara în care a murit nevastă-ta.*

Yates clătină încet din cap.

— *Agenții din ziua de azi sunt așa de proști că-mi vine să plâng. Sunt molâi. Trebuie să meargă la școala de bune maniere, să învețe să mănânce cu patru tipuri diferite de cuțite și furculițe. Au diplome de la universități de renume și aleargă la maraton, dar habar n-au pe ce lume trăiesc. Puștani de facultate cu arme. M-au pus pe liber, știai*?

Așteptă să se traducă, dorind să-i vadă reacția lui Lev. Acesta încuviință.

— *Te-ai pensionat la câteva luni de la uciderea soției mele.*

— *Am fost unul dintre cei mai buni agenți care au lucrat vreodată pentru FBI. Pe vremea mea erau nonconformiști în Birou, oameni care rezolvau treaba prin orice mijloace și fără a li se pune întrebări. Aveam voie să acționăm, să luăm decizii. Eram judecați în funcție de rezultate, nu de metode. Nu aveam nici restricții, nici reguli. Făceam orice era necesar. S-a terminat cu vremurile alea. FBI-ul s-a schimbat. Acum vor oameni care fac exact ce li se spune, care gândesc într-un anumit fel, corporatiști, fără inițiativă, fără*

intuiție, orice decizie are nevoie de patru aprobări diferite.

Privea nostalgic în depărtări, părând să fi uitat de oaspeții lui. Apoi, deodată, se întoarse brusc spre Lev.

— Ai riscat enorm venind încoace. Aș putea să te zbor din țară cu un singur telefon.

Nara traduse, uitându-se la Lev, ochii ei implorându-l să plece. Yates sesiză imediat divergența de opinii dintre cei doi și adăugă în grabă:

— Nu mă-nțelege greșit: *n-am de gând să fac asta. Nu prea primesc vizitatori, cu siguranță nu mulți cu care să pot discuta chestiuni interesante.*

Era singur. Era orgolios. Și era mândru. Ca un anchetator profesionist, Lev cântări aceste caracteristici, evaluând cât era de probabil ca omul să înceapă să vorbească și de câtă presiune avea nevoie. Combinația de vicii era promițătoare. Yates tăcuse mulți ani. Era înăcrit. Faptul că adevărul fusese șters din istorie îl deranja la fel de mult ca pe Lev. Voia să-și spună povestea. Voia să vorbească. Lev nu trebuia decât să-l flateze.

Yates se așeză în fotoliul lui comod, întinzându-se pe spate de parcă s-ar fi uitat la televizor la o transmisiune sportivă.

— Mi s-a spus că ai defectat? *Mi se pare normal pentru un comunist. Din experiența mea, comuniștii ajung până la urmă să-și trădeze țara. Voi, roșiii, nu puteți rămâne fideli prea multă vreme. Eu prețuiesc loialitatea ca virtute. Sunt absolut sigur că Statele Unite au cei mai fideli cetățeni din lume, unul din motivele pentru care vom câștiga Războiul Rece. Să mă iau pe mine drept exemplu. Am avut grijă de soția mea până în ziua în care a murit, la multă vreme de când încetase să mă iubească. N-a contat că nu mă iubea. N-a contat nici că eu n-o iubeam pe ea. N-am părăsit-o niciodată. Știam tot ce are nevoie. Am proiectat casa asta după necesitățile ei. Oricât*

li s-a părea de greu unora să accepte, cunoșteam și necesitățile țării mele – avea nevoie de putere împotriva dușmanilor ei. I-am dat putere. Nu am făcut niciodată niciun compromis. Nu m-am dat înapoi niciodată. Am făcut ceea ce a trebuit să fac și aș face-o din nou!

Lev ascultă traducerea Narei. Yates o întrerupse:

— Ai venit aici să mă omori?

Lev înțelese fraza. Înainte să apuce să răspundă, Yates izbucni în râs:

— Nu fi timid!

Lev folosi o frază pe care o exersase:

— Aș vrea să aflu cine a omorât-o pe soția mea.

— Ca să-l omori pe ăla? *O văd în ochii tăi. Noi doi nu suntem chiar atât de diferiți – facem ceea ce trebuie să facem.*

Yates strecură o mână în buzunar și scoase un mic revolver pe care îl așeză pe brațul fotoliului. Studie cu atenție reacția lui Lev la vederea pistolului, apoi continuă să vorbească de parcă arma nici n-ar fi fost acolo.

— Ai bătut cale lungă, așa că vreau să-ți fiu cât se poate de util. Cine a omorât-o pe soția ta? *Cine a omorât-o pe rusoaica frumușică de nevastă-ta*? *Era frumușică, nu-i așa*? *Era o frumusețe. Nu-i de mirare că plângi după ea. Pun pariu că nu ți-a venit să crezi ce noroc a dat peste tine să te însori cu o asemenea splendoare de femeie. Mi-e greu să înțeleg de ce s-a făcut profesoară. Mi se pare o risipă. Putea să facă o carieră de succes în America – fotomodel, actriță, cu fața în toate revistele.*

Lev îl întrebă:

— Cine a împușcat-o?

Yates agită berea rămasă în sticlă, de parcă ar fi amestecat o poțiune.

— Nu eu.

Lev auzise mii de negări în cariera lui. Spre marea lui dezamăgire, era convins că Yates spune adevărul.

Yates ridică trei degete.

— *Trei oameni au murit în noaptea aia*: *Jesse Austin, Anna Austin și soția ta. O grămadă de cioroi cred că eu am tras în bătrânul Jesse. Ei cred că eu sunt diavolul în persoană și că eu am tras, chiar dacă eram pe partea cealaltă a străzii când a fost ucis Austin, cu mâinile în buzunare, înconjurat de martori, martori reali chiar, nu de-ăia aduși ca să primească o promovare sau de-ăia care încearcă să-și scurteze pedeapsa cu închisoarea. De-a lungul anilor, am primit sute de amenințări cu moartea.*

Arătă înspre rafturile cu cărți și Lev se întoarse, presupunând că va vedea vreun pachet de scrisori puse laolaltă. Dar nu era niciuna, nici vreo altă dovadă că fusese trimisă vreo amenințare cu moartea. Yates continuă fără a le scoate la iveală.

— *Cioroii se plâng de linșaj, dar, de fapt, ceea ce-i nemulțumește e că ei nu pot să le facă același lucru albilor. Asta înseamnă egalitatea pentru cei mai mulți dintre ei*: *dreptul de a ne linșa și ei pe noi. Linșaj pentru toți, indiferent de culoare*!

Yates râse cât timp Nara traduse. Era foarte amuzat de propria lui glumă, pe care, fără îndoială, o considera de o înțelepciune profundă. N-o lăsă să termine, dornic să-și continue povestea.

— *Adevărul e că nici nu mi-a trecut vreodată prin cap să-l ucid pe Austin. Ideea nici măcar n-a fost propusă vreodată de FBI, pe cuvântul meu, n-am discutat nici măcar o dată de așa ceva, nici măcar când prostul ăla bătrân spunea lumii întregi că ar prefera să lupte alături de comuniști decât pentru Statele Unite.*

Pe Lev nu-l interesa acest spectacol de retorică, nici nu voia să audă numeroasele motive pentru care Yates îl ura pe Austin, așa că întrebă:

— *Cine l-a împușcat*?

— Oamenii voştri. Comuniştii l-au ucis. Jesse Austin a fost împuşcat mortal de către un agent sovietic.

Lev dădu din cap, oftând.

— Te cred.

Yates își lăsă berea în jos, uitându-se la Nara, în timp ce ea traduse declarația lui Lev. El crezuse dintotdeauna că moartea lui Jesse Austin a fost un complot sovietic, nu unul american.

Lev spuse în dari:

— Fiica mea, Elena, a fost în New York în aceeaşi călătorie. Lucra pentru o agenție guvernamentală sovietică. Credea că misiunea ei e să-i resusciteze cariera lui Jesse Austin. Pentru mine e evident că asta a fost o minciună. A fost păcălită. Totuşi, n-am reuşit niciodată să-mi dau seama de ce țara mea l-a vrut mort pe Jesse Austin. Evident, fata mea nu avea de unde şti.

Auzind traducerea, Yates încuviință.

— Elena? *Fata aia nu putea să-ți explice nimic. Nu ştia nimic. Când am arestat-o, n-a făcut decât să plângă. Ea credea sincer că o să-l ajute pe Jesse în carieră. Ți-era şi milă s-o vezi atât de proastă.*

Pe Lev îl apucă o furie cumplită la auzul acestor cuvinte. Fiica lui fusese exploatată pentru că era o visătoare, o tânără îndrăgostită. Auzindu-l pe Yates bătându-și joc de ea, simți o nevoie atât de puternică să-l ucidă, încât fu silit să închidă ochii pentru câteva clipe, controlându-și furia, ca să-l lase pe Yates să vorbească mai departe.

— Aveau nevoie de cineva ca ea ca să-l scoată pe Austin din bârlog. El era practic un pustnic, nu ieşea niciodată. Apare fata, îi povestește despre cum o să schimbe lumea şi el nu poate s-o refuze. Singura persoană capabilă să-l convingă pe Jesse Austin trebuia să fie cineva exact ca el.

Lev înțelese, în sfârșit, că naivitatea Elenei nu doar că o făcuse ușor de manipulat, ci era cheia cu

care să descuie scepticismul lui Austin, singura cale de a se asigura că el avea să apară la concert.

Yates se jucă cu pistolul cât timp dură traducerea. Când Nara termină, continuă:

— Nu mă miră că n-ai reușit să-ți dai seama care a fost rostul asasinatului. E greu să-ți imaginezi o schemă mai dubioasă decât cea pe care au pus-o ei la cale. Kremlinul hotărâse că Austin nu mai constituia un capital valoros. Nu mai era difuzat la radio, nimeni nu mai știa cine e și nimeni nu-i mai cumpăra discurile. Nu putea obține un angajament într-un bar, ce să mai vorbim de o sală de concerte. Îmi făcusem bine treaba. Îl făcusem pe bătrân complet irelevant. Sovieticii s-au uitat bine la admiratorul lor cel mai mare și au decis că le era mai util mort decât viu. Guvernul tău avea ideea fixă că erau cele mai mari șanse ca negroteii să pornească o revoluție în America. Bănuiesc că, de vreme ce erau asupriți, ideea era că o să se ridice la luptă, o să-și sfărâme lanțurile și o să reclădească statul după modelul socialist. Era nevoie numai de o scânteie ca să ia foc tot butoiul cu pulbere rasial, dărâmând regimul capitalist și transformând Statele Unite într-o țară comunistă. Cam ăsta era planul.

Yates chicoti.

— N-am idee dacă erau așa închipuiți încât să creadă că bătrânul Austin putea fi scânteia, dar credeau cu siguranță că asasinarea lui avea să amplifice tensiunile rasiale. Dacă îl împușcau, oricare ar fi fost adevărul, orice afro-american avea să creadă că FBI-ul a linșat un cioroi cu gura mare. Nimeni n-ar fi crezut că e vorba de un complot comunist; *oricine s-ar fi gândit că e un atac al FBI-ului. Asasinatul putea să-l facă din nou celebru pe bătrânul uitat, mai celebru decât fusese vreodată, un martir al revoluției negrilor. Malcolm X fusese împușcat cu numai câteva luni înainte, două asasinate îndreptate împotriva negrilor într-un singur an păreau suspecte. Aici le*

dau dreptate. Sperau că, după moartea lui Austin, toată lumea o să-i cumpere discurile și o să asculte înregistrări cu discursurile lui. Sperau că o să insufle viață în cariera lui luându-i viața.

Yates zâmbi cât timp traduse Nara, amuzat de ironii, amintindu-și cu drag de o perioadă când avusese putere asupra vieții și morții.

— Ca să funcționeze planul, aveau nevoie de el într-un loc public, cu toată presa mondială de față. De aia și-au agățat planul de concert.

Lev spuse în rusă:

— Dar FBI-ul putea susține, pur și simplu, că a fost un complot al comuniștilor.

Nara se chinui să traducă, dar Yates zâmbi, înțelegând ce spusese.

— Cu cât spunea FBI-ul mai tare că a fost complotul comuniștilor, cu atât lumea ar fi crezut mai mult că a fost pus la cale de FBI. Așa iau naștere teoriile conspirației. Versiunea oficială trebuie să sune ca o minciună, chiar dacă e adevărul, și cu cât spui adevărul mai tare, cu atât oamenii se uită mai mult în altă parte. Comuniștii nu puteau să însceneze asta direct FBI-ului: *nu aveau nici mijloacele, nici puterea. Aveau de gând să-i însceneze fiicei tale, Elena, pretinzând că s-a culcat cu Jesse Austin. Americanii albi aveau să creadă că fata l-a împușcat din gelozie. Negrii n-ar fi crezut așa ceva. Tot planul se baza pe aluzii și sugestii*: *contau pe faptul că negrii aveau să creadă automat orice-ar fi fost mai rău despre FBI.*

Yates se ridică din fotoliu, băgă pistolul în buzunar și se duse la frigider, să-și mai ia o bere. Îi scoase capacul, lăsându-l să cadă pe covor. Luă o înghițitură, așteptând nerăbdător ca Nara să termine de tradus. Ascultând, Lev îl întrebă:

— Și cum ai aflat toate astea? *Nu putea să ți le spună Elena – ea nu știa.*

— Mi le-a explicat un jidan poponar comunist pe nume Osip Feinstein. Îi intrase frica-n oase și

nu mai voia să se amestece. Ca orice comunist, voia să treacă în tabăra cealaltă. Voia să-l salvez eu, de parcă ar fi fost o domniță la ananghie.

— Nu voia să se amestece în asasinarea lui Jesse Austin?

— Poate-i plăcea muzica moșului. Nu știu ce motiv a avut. Dar a dat pe goarnă, și-a turnat colegii.

— A venit la tine înainte sau după crimă?

Yates se gândi o clipă să mintă, apoi ridică din umeri și spuse:

— Faza e că Feinstein avea o agenție de turism, cu sediul la New York, care organiza excursii în Europa comunistă pentru americani comuniști bogați și idioți. O conducea de ani de zile. Brusc, voia să vorbească. Așa că am apărut eu și el mi-a cerut să opresc asasinatul. Zicea că eu îl pot salva pe Jesse Austin. În schimb, el voia să intre în programul de protecție a martorilor, îngrozit că o să-l ucidă rușii.

Lev întrebă:

— Și n-ai făcut nimic?

Yates încuviință.

— N-am făcut nimic. Sau, în fine, aproape nimic. În primul rând, nu știam sigur dacă era ceva adevărat din ce-mi spusese. Schimbase taberele de mai multe ori decât oricine în istoria spionajului. Nu puteai să ai încredere în el nici ca dușman. În al doilea rând, m-am gândit că, dacă chiar vor comuniștii să-l ucidă pe unul de-ai lor, de ce să le stau eu în cale? *De ce să-l salvez pe bătrânul Jesse, omul care voia să lupte împotriva americanilor*? *Nu mai voiam să-l aud pe Jesse Austin înjurând țara asta. De ce să salvez un comunist care ura America*? *De ce să salveze FBI-ul un trădător*? *Până la urmă, Jesse alesese tabăra greșită. Decizia l-a costat viața.*

— De ce nu a spus Feinstein altui ofițer, dacă tu nu ai vrut să răspunzi pozitiv?

Yates dădu din cap, apreciind ideea.

— L-am legat de o țeavă și l-am încuiat la el în birou, ca să fiu sigur că nu se amestecă și că nu mai spune nimănui nimic. L-am lăsat pe Jesse Austin să apară la demonstrație. Asta a fost toată implicarea mea. N-am orchestrat nimic. Nu l-am omorât eu. Și nici pe soția ta n-am omorât-o. Sunt vinovat numai că am permis să se desfășoare toată chestia.

Yates se rezemă de perete, gânditor, vorbind mai mult pentru sine decât cu Lev.

— Nu mi-am îndeplinit obligațiile ca ofițer FBI? N-aș spune asta. Să-ți explic de ce. Știam că uciderea lui Austin nu avea să stârnească nicio revoluție. Chiar dacă fiecare negru în parte ar fi fost convins că președintele Lyndon Johnson ordonase personal asasinarea lui Austin, tot n-ar fi izbucnit nicio revoluție.

Ideea să fi încercat să-l salveze pe Austin pentru că era un cetățean american, un om nevinovat, nu intra în calculele lui.

— Majoritatea negrilor cred în Dumnezeu. Se duc la biserică. Se roagă. Cântă. Comuniștii nu. Comuniștii îl urăsc pe Dumnezeu. Până la urmă, n-au fost niciodată destui negri lipsiți de credință, n-au fost niciodată destui Jesse Austin-i pentru ca micile revolte să se poată transforma într-o răscoală.

Yates spusese cam tot ce avusese de spus. Dar Lev tot nu primise un răspuns la întrebarea care-l adusese până aici.

— Cine a ucis-o pe soția mea?

Yates făcu ochii mari, de parcă uitase de partea aceasta a poveștii.

— Dar la asta știi răspunsul! *După ce a fost împușcat Austin, le-am arestat pe soția și pe fiica ta. Secția era plină de oameni. Pe stradă era presa. Era un protest. Când a venit Anna Austin, nu s-a gândit nimeni s-o percheziționeze, văduva îndurerată. S-a așezat în birou și a așteptat, susținând că are probe. Eu o interogasem pe soția*

ta. Diplomații sovietici voiau să stea de vorbă cu ea. Am ieșit împreună de la interogatoriu, îndreptându-ne spre biroul principal. Anna Austin a scos un pistol. Mă ura dintotdeauna. Bănuiesc că s-a gândit că eu l-am împușcat pe bărbatu-său. A tras patru focuri de armă până să o împuște mortal un alt polițist. Toate patru m-au ratat. Au lovit birourile, pereții – unul mi-a șuierat pe la ureche. E un miracol că trăiesc. Un glonț a lovit-o din întâmplare pe soția ta – a nimerit-o în stomac. Asta-i tot. A fost un accident, nu-i niciun mister de rezolvat. Ai așteptat atâția ani, dar ai știut mereu răspunsul: versiunea oficială e adevărul. Anna Austin a ucis-o pe soția ta. N-a vrut, dar a făcut-o.

Anticipându-i reacția, Yates spuse:

— Există o mulțime de oameni care pot confirma. Au văzut cu ochii lor. Au văzut-o pe Anna apăsând pe trăgaci. Au văzut-o prăbușindu-se pe soția ta.

Lev se gândi îndelung la această explicație și întrebă:

— Anna Austin nu a avut niciodată intenția să o ucidă pe soția mea?

Yates se apropie de el.

— A avut intenția să mă ucidă pe mine. Dar n-a reușit. Trăgea ca o cizmă, probabil că nu mai ținuse în viața ei o armă în mână. După aceea, am mințit în privința motivelor, nu în privința faptelor. Jesse Austin murise. Anna Austin murise, împușcată de un polițist. Aveam probleme. Doi negri morți într-o singură noapte, din care unul împușcat într-o secție de poliție? *Trebuia să mințim, altfel lua foc Harlemul. N-am avut ce să facem. A trebuit să compunem o poveste cu care să aiurim publicul, astfel încât, chiar și dacă nu ne credeau, să nu poată să-și dea seama care era adevărul. Trebuia să legăm cele două cazuri unul de altul. Cineva aflat mult mai sus decât mine a hotărât că povestea cu Austin luându-și o amantă putea să țină. Aveam să spunem lumii întregi că*

soția ta a avut o aventură cu Austin și că l-a împușcat din gelozie. Anna a venit la secție și a acționat din răzbunare. Se potrivea cu faptele. Erau câteva fotografii cu soția ta la locul crimei. Am fabricat câteva imagini în așa fel încât să pară că soția ta a fost în apartamentul lui Austin, am scos-o pe Elena și am înlocuit-o cu imaginea Raisei. Fotografiile alea s-au făcut în grabă, dacă te uiți cu atenție, sunt disproporționate. Prăvălia lui Osip Feinstein a ars cu el cu tot, pedeapsa sovieticilor pentru trădare. Au avut loc câteva revolte de mici dimensiuni. Au fost marșuri pentru respectarea drepturilor civile, dar nimic important și, cu siguranță, nici urmă de revoluție. Până la urmă, majoritatea au ajuns să creadă că omorurile fuseseră rezultatul unei povești de dragoste tragice. Numai negrii s-au îndoit de asta, dar, oricum, nu le-a păsat. Toată treaba a mers atât de bine că nu mi-a venit să cred când FBI-ul mi-a cerut să demisionez. Au susținut că ar fi trebuit să încerc să împiedic uciderea lui Jesse Austin.

Yates clătină din cap. Era clar că nu e tulburat de crime, de moartea a trei oameni, ci de faptul că își pierduse slujba. Era un ticălos convins că e erou.

Când Nara termină de tradus, Yates îi preveni:

— Nu aveți ce să faceți. E o poveste de care nu-i pasă nimănui. N-o să vă creadă nimeni. Niciun ziar n-o s-o publice. Nu aveți nicio dovadă. Dacă încercați să creați probleme, guvernul meu o să vă zboare din țară. Nu mai am ce să vă spun. Dacă așteptați scuze din partea mea, v-ați pierdut vremea de pomană. Chestia asta m-a costat slujba, o slujbă pe care o iubeam și la care mă pricepeam, deci mi-am plătit datoriile. Acum, am încheiat discuția. Dacă nu ieșiți imediat din casa mea, am să pun mâna pe telefon și am să vă trimit pe amândoi direct în gaura aia de iad de Afganistan!

Lev apucă una din biografiile de pe masă. Când Yates ajunse suficient de aproape, o ridică și îl pocni cu ea peste față, trântindu-l la pământ pe fostul agent. Mișcându-se rapid, îi luă pistolul din buzunar și îi puse un genunchi în piept, țintuindu-l la podea și spunându-i în rusă:

— *Am făcut lucruri mai rele în viață decât să ucid un om de teapa ta.*

Lev se uită în sus la Nara, care era îngrozită, și îi spuse în dari:

— *Tradu pentru mine*!

— *Lev*!

— *Tradu*!

Se întoarse să-l privească în ochi pe Yates.

— *Soția mea nu a murit pe loc. A durat douăzeci de minute. A murit din cauza pierderii de sânge. Poate că Anna Austin chiar a împușcat-o din greșeală, dar tu ai lăsat-o să moară, nu-i așa*? *Poate că ți-era teamă că Raisa va spune lumii întregi că Anna a încercat să te împuște*? *Soția mea zăcea pe podea, disperată să primească ajutor – ai văzut o ocazie în asta, nu-i așa*?

Lev îl izbi pe Yates cu pistolul peste față, spărgându-i buza.

— *Răspunde-mi*!

Yates scuipă sânge în timp ce o ascultă pe Nara care traducea. Răspunse calm:

— *Orice mi-ai face tu mie, nevastă-ta o să rămână în amintirea tuturor drept o târfă.*

Auzind traducerea, Lev armă pistolul, spunându-i în engleză:

— *Povestește-mi cum a murit.*

Yates nu răspunse. Lev mută pistolul exact în punctul în care fusese împușcată Raisa, țeava apăsându-l pe Yates pe stomac.

— *Spune-mi*!

Yates clătină din cap. Lev trase.

Nara se aruncă la podea lângă Yates, ca să-l ajute. Lev o opri și îi spuse:

— A fost împușcat în același loc în care a fost împușcată soția mea. Ei i-a luat douăzeci de minute să moară. Spune-i că s-ar putea ca atâta să mai aibă și el de trăit. Dar e mai în vârstă și glonțul a fost tras de aproape. După toate probabilitățile, are mai puțin.

Nara traduse, împleticindu-se în cuvinte. Lev continuă cu calm:

— Camera asta e izolată fonic, sigur n-a auzit nimeni împușcătura. Singura lui șansă de a supraviețui este ca mie să mi se facă milă de el, ceea ce el nu a făcut în cazul soției mele. Am să iau în calcul posibilitatea asta dacă-mi spune adevărul.

Nara traduse, rugându-se de Yates să vorbească. Lev i se adresă lui Yates direct în rusă, ca și cum ar fi putut să-l înțeleagă.

— Când Anna Austin a tras în tine, tu ai împușcat-o, nu un alt polițist. Ai tras și ai ucis-o, nu-i așa? *Și, imediat ce-ai văzut că a murit, ți-ai dat seama în ce belea ai intrat. Îl vizitaseși în aceeași zi pe Jesse Austin. El era mort. Și acum o împușcaseși și pe nevastă-sa. Ai văzut o oportunitate în soția mea rănită*: *era rănită grav, dar n-ar fi murit, nu dacă chemai ajutoare. Mușamalizarea n-a fost ideea superiorilor tăi. A fost ideea ta. Dar ca să funcționeze planul tău, soția mea trebuia să moară. Nu-i așa*?

Yates își strânse buzele, refuzând să vorbească. Încercă să-și oprească sângerarea, apăsând pe rană și ignorând întrebările. Lev îi împinse mâna la o parte, lăsând rana expusă, să sângereze, și spunându-i în rusă:

— Așa i-ai făcut și tu soției mele? *I-ai dat mâna la o parte*? *Ai lăsat-o să sângereze*?

Fruntea lui Yates era acoperită de sudoare, tremura din tot trupul. Lev continuă:

— *Ai amânat să chemi ambulanța*?

Nara traduse, de data aceasta fără a se mai încurca, îndreptând acuzațiile asupra lui. Voia și ea un răspuns. Yates nu spuse nimic.

Lev nu ridică vocea, vorbindu-i ca unui copil:

— *Yates, îți expiră timpul. Dacă nu răspunzi, am să mă uit la tine cum mori exact cum te-ai uitat tu la soția mea. Am să consider evenimentele reluarea a ceea ce s-a întâmplat în New York, așa că n-am nevoie de tine să vorbești ca să înțeleg ce s-a întâmplat în noaptea aia. Sunt gata să stau așa și să mă uit la tine cum sângerezi până mori.*

Yates era un maestru în a citi slăbiciunile oamenilor și vedea clar că în Lev nu exista urmă de nesiguranță.

— *Ai stat lângă ea, nu-i așa*? *Vreme de douăzeci de minute, ca să fii sigur că moare. Tu ai venit cu ideea să conectezi crimele, susținând că Anna a ucis-o pe Raisa, că a fost un act de răzbunare, dar nu unul îndreptat împotriva ta.*

Yates se ridică și își privi cămașa plină de sânge, înroșită până la piept, cu sângele întinzându-se pe peticele de covor. Lev îi spuse în engleză:

— *Vorbește.*

Într-un târziu, Yates reacționă. Dădu din cap că da. Lev îl apucă de față.

— *Nu-i suficient. Vreau să te aud vorbind. Spune-mi*: *ai lăsat-o să moară*?

Yates avea dinții plini de sânge. Spuse:

— *Da, am lăsat-o să moară.*

Vocea lui Lev sună aproape ca o șoaptă.

— *Soția mea și-a petrecut ultimele minute din viață cu tine. Descrie-mi-le.*

Yates se albise ca o stafie. Închise ochii. Lev îl plesni peste față, silindu-l să reacționeze. Yates deschise gura, fără să vorbească. Lev spuse:

— *Ultimele ei clipe. Vreau să știu.*

Yates încercă să atingă rana, dar Lev îl ținu strâns de mână.

— *Nu mai ai mult timp.*

Yates începu să vorbească. Vocea lui suna ca aceea a unui om care se chinuie să se țină la suprafață, cu respirația întretăiată, cuprins de panică.

— *I-am spus că ambulanța e pe drum. Nu m-a crezut. Știa că mint. A încercat să strige după ajutor. Imediat ce a înțeles că nu avea cine s-o ajute, s-a liniștit. Respira ușor. Am crezut că o să dureze doar câteva minute, dar a trecut aproape un sfert de oră. Cursese mult sânge. M-am gândit că e gata să moară.*

Clătină din cap.

— *A început să vorbească. Foarte încet, de parcă s-ar fi rugat. Am crezut că vorbește rușește. Dar vorbea în engleză. Vorbea cu mine. Așa că m-am dat mai aproape. M-a rugat să-i spun… fetei…*

— *Elenei*?

Yates dădu din cap că da.

— *Că nu e supărată pe ea. Și că o iubește. A tot murmurat asta, iar și iar. Spune-i că nu sunt supărată pe ea. Spune-i că o iubesc. Apoi a închis ochii. De data asta, nu i-a mai deschis.*

Lev plângea. Își lăsă lacrimile să curgă, neputând să le șteargă, fiindcă îi ținea brațele lui Yates. Își reveni suficient cât să întrebe:

— *Nu i-ai spus Elenei*? *Nici măcar asta n-ai putut să faci*?

Yates clătină din cap.

Lev se ridică. Eliberat, Yates își apăsă mâna pe rană, oprind sângerarea. Îi reveniră și furia, și încrederea.

— *Ți-am răspuns la întrebări*! *Cheamă salvarea*!

Lev o luă pe Nara de mână, conducând-o spre scările tapițate. Din spatele lor se auzi un strigăt:

— *Cheamă-mi dracului o salvare*!

Ajuns în hol, Lev așeză pistolul pe bufetul din lateral. Telefonul era în spatele fotografiei de nuntă, Yates, tânăr și frumos, alături de frumoasa lui mireasă, sortiți unei vieți de datorie și neplăcere. Ținând receptorul la ureche, gata să formeze numărul, Lev se gândi la detaliile confesiunii lui Yates, imaginându-și ultimele minute ale Raisei – durerea fizică, suferința prelungită și singurătatea abjectă a morții ei, sângerând pe podeaua unei secții de poliție. Nu avea nici urmă de îndoială că agentul Jim Yates merita să moară. Era o lipsă de onestitate sentimentală să creadă că, dacă i-ar arăta milă, s-ar schimba. Oamenii ca Yates nu au regrete. Nu se căiesc și nu șovăie. Contemplarea și introspecția nu le folosesc decât ca să sublinieze ceea ce cred deja. Sunt capabili să-și justifice acțiunile de fiecare dată. O voce părea să țipe la Lev, cerând dreptate:

Lasă-l să moară!

Pentru asta ajunsese până aici, pentru asta bătuse atâta drum și riscase atât de mult. Cum se putea să fi ajuns până aici doar ca să-l salveze pe cel care-i ucisese soția? Nu-și dorea satisfacția morală de a fi mai bun decât adversarul. Nu ar trăi niciun sentiment de mândrie dacă l-ar fi salvat pe omul acesta. Furia și durerea pe care le simțise la moartea soției sale erau la fel de vii astăzi cum fuseseră când aflase vestea – trebuia să se ghideze după sentimentele acestea, nu după vreo idee preconceptă de decență. Faptul că aflase adevărul cu privire la ceea ce s-a întâmplat nu acționa ca paliativ asupra durerii lui, nici nu îi oferea vreun pic de pace interioară. Furia lui era la fel de puternică, sentimentele – la fel de tulburate ca și până acum. Poate că, dacă-l lăsa pe Yates să moară, singur în pivniță, o moarte tristă și demnă de milă, una potrivită unui om condus de ură, ar fi

putut să se simtă altfel, ar fi obținut pacea pe care o tot căutase.

Lasă-l să moară!

Lasă-l să moară!

Nara îl atinse pe braț.

— *Lev*?

Când se întoarse spre ea, nu o văzu pe Raisa, dar era alături de el, la fel cum era și Nara. Adevărul e că Raisa l-ar fi urât pe Yates cu și mai multă intensitate chiar decât Lev. Nu l-ar fi iertat niciodată pe Yates că îl lăsase să moară pe Jesse Austin. Nu l-ar fi iertat niciodată că nu-i transmisese Elenei ultimele ei cuvinte. Tăcerea lui contribuise la sentimentul de vinovăție al Elenei, o lăsase pe fată să ducă povara vinei care i-a schimbat firea și i-a modelat existența. Chiar și așa, chiar simțind dimensiunea urii ei, Lev era sigur că Raisa ar fi sunat la salvare. Formă numărul, întinzându-i Narei telefonul.

— *Spune-le adresa. Spune-le să se grăbească.*

— *Unde te duci*?

— *Să-l ajut pe Yates.*

NEW YORK CITY
BRIGHTON BEACH
ÎN ACEEAȘI ZI

Lev stătea pe plajă și se uita la valurile oceanului care se izbeau de mal. Apusul se strânsese într-o pată de roșu, noaptea lăsându-se peste ce mai rămăsese din zi. Trecea o pietricică fină dintr-o mână în alta, înainte și înapoi, la intervale regulate de timp, de parcă ar fi fost un cronometru elaborat măsurând timpul rămas până la căderea întunericului. Un singur lucru îi era clar acum: adevărul nu îi adusese nicio alinare. Descoperirile nu făcuseră moartea Raisei mai ușor de suportat. Nu exista sfârșit, rezolvare a durerii. Nu avea sfârșit. Îi era dor de ea azi, acum, pe această plajă, la fel de mult cât îi fusese tot timpul. Viitorul fără ea i se părea la fel de greu de imaginat cum fusese și în clipele de după ce aflase pentru prima oară despre moartea ei. Gândul că se va trezi a doua zi dimineață și că ea nu-i va fi alături, după ani la rând în care făcuse același lucru, îl îmbolnăvea de singurătate. De fapt, investigația lui fusese o diversiune elaborată, întinsă pe durata a cincisprezece ani, ca să evite faptul că nu știa cum să trăiască fără ea. Nu avea să știe niciodată.

În ciuda aparentei contradicții, încercase să o țină pe Raisa în viață explorând misterele din jurul morții ei, să-și justifice obsesia mascând-o în spatele muncii de detectiv. Nemurirea stătea în misterul nerezolvat. Privind în urmă, își dădu seama că Zoia înțelesese tot timpul natura investigației lui și că știuse mereu că nu avea să-i aducă nicio alinare. Avea dreptate. Aflase cine-i ucisese soția, aflase de ce și cum fusese omorâtă. Acum putea să-și imagineze evenimentele din acea noapte, din New York, percepând fiecare detaliu și înțelegând motivele. Și totuși, important era faptul

că reușise să înțeleagă inutilitatea demersului de a încerca să o țină pe Raisa în viață, pricepând că misterul nerezolvat îi oferise numai iluzia companiei ei, un bărbat care alerga după umbra femeii pe care o iubea.

Nu avea s-o mai vadă niciodată pe Raisa. Nu avea să mai doarmă lângă ea, nici să o sărute vreodată. Și, cu acest gând, lăsă să-i cadă din mână piatra fină și grea. Se lăsase întunericul. Pata roșie a apusului dispăruse. Luminile de pe Coney Island străluceau.

Se întoarse, auzind pași. Nara și Zabi veneau spre el. Ajunseră în dreptul lui și se opriră, neștiind ce să spună. Lev bătu cu palma în pământul de lângă el.

— *Stați un pic lângă mine*!

Nara se așeză de o parte, iar Zabi, de cealaltă. Lev o luă de mână pe Zabi. Ea simțea că e ceva în neregulă, chiar dacă nu înțelegea ce anume.

— *Ne părăsești*?

Lev dădu din cap că da.

— *Trebuie să plec acasă.*

— *Nu-i aici acasă*?

— *Pentru voi este. Eu trebuie să mă întorc în Rusia.*

— *De ce*?

— *Fiicele mele sunt acolo. Au probleme. Sunt pedepsite în locul meu. Nu pot permite să se întâmple asta.*

— *Nu pot să vină ele aici*? *Pot să stea cu noi. Nu mă deranjează să împărțim camera.*

— *Nu li se va da voie să vină.*

— *Nu vreau să pleci.*

— *Nici eu nu vreau să vă părăsesc.*

— *Nu poți să stai până la Crăciun*? *Am citit despre asta la școală. Vreau să-l sărbătorim împreună. Putem să cumpărăm un brăduț și să-l împodobim cu luminițe.*

— *Poți să faci asta împreună cu Nara.*

— *Când vii înapoi*?

Lev nu-i răspunse.

— *Nu mai vii înapoi, nu-i așa*?

— *Nu prea cred.*

Zabi începu să plângă.

— *Am greșit noi cu ceva*?

Lev o luă de mână.

— *Ești cea mai minunată fetiță din lume. O să ai o viață extraordinară aici, împreună cu Nara. Sunt sigur de asta. Poți să obții tot ceea ce-ți pui în minte. Și o să mă bucur să aud de succesele tale. Dar trebuie să fac asta.*

O LUNĂ MAI TÂRZIU

SPAȚIUL AERIAN SOVIETIC, DEASUPRA MOSCOVEI
13 DECEMBRIE

Privind pe fereastra avionului de pasageri trimis de guvernul sovietic să-l aducă înapoi, Lev se simți dezamăgit că Moscova era ascunsă după nori furioși, parcă pentru a-i evita privirea trădătorului întors acasă, refuzând să-i dezvăluie orașul pe care jurase pe vremuri să-l protejeze împotriva tuturor dușmanilor, interni sau externi. Oricâte justificări și-ar fi oferit, nu putea ascunde faptul că îi era rușine. Era un bărbat care luptase cu mândrie ca soldat sovietic și care ar fi murit cu dragă inimă pentru patria lui. Și totuși, ajunsese să o trădeze. Iar dacă sentimentul lui de rușine era intens, cu atât mai intens era cel pe care-l simțea pentru că națiunea lui irosise șansa progresului social, alegând în schimb întunericul industrializării, făcându-și cetățenii complici într-o economie criminală, construind fabrici ale morții în fiecare colț al țării, din gulagurile Kolîmei până la sediul poliției secrete, Lubianka, o clădire ascunsă undeva, sub norii aceia de iarnă. Cu toții erau mai mult sau mai puțin trădători ai idealurilor care susținuseră Revoluția.

Călătoria de la New York fusese una stranie, cu Lev înconjurat de scaune goale, în avionul complet gol, cu excepția ofițerilor KGB care-l păzeau și a oficialităților diplomatice trimise de la Moscova să-i supravegheze întoarcerea. La îmbarcare nu avusese niciun sentiment de anxietate, calculând, în schimb, banii irosiți pe repatrierea lui. Fiind un trădător de nivel internațional, i se pusese la dispoziție un avion întreg, numai pentru el. Aducându-și aminte de beneficiile la care visase odată, pe vremea când era tânăr ofițer, se gândi

mirat la ironia faptului că nici cel mai puternic ofițer din KGB, cu cea mai mare *dacea* și cea mai lungă limuzină, nu primise vreodată dreptul de a folosi un avion întreg. Era o chestiune de aparențe. Deportarea lui Lev se desfășura pe scena mondială, în fața unui circ mediatic internațional, și nu aveau să fie tolerate niciun fel de economii. Lev avea să fie adus acasă în cea mai modernă aeronavă sovietică disponibilă, zburând direct de la New York la Moscova. Guvernul sovietic își dorea să arate lumii întregi că nu are probleme financiare. Cheltuielile nesăbuite reprezentau o încercare de a masca problemele cauzate de costurile mereu crescânde ale războiului din Afganistan, un aspect pe care Lev îl descrisese americanilor în amănunt.

În timpul negocierilor pentru întoarcerea lui în Uniunea Sovietică fusese evident că americanii erau mulțumiți să scape de el. Putea crea probleme, era ca o bombă cu ceas, și extrăseseră deja de la el informațiile de care aveau nevoie, înțelegând din rapoartele lui că eșecul sovietic în Afganistan avea să-i umilească pe inamicii lor. Acordarea de sprijin armat insurgenților afgani avea să secătuiască resursele sovieticilor, obligându-i pe aceștia să antreneze din ce în ce mai multe forțe și făcându-le inevitabila înfrângere și mai scumpă pe plan politic.

În ceea ce privește incidentul dintre Lev și fostul agent Jim Yates, atacul fusese mușamalizat. Yates scăpase cu viață. Dezvăluirile lui nu aveau să vadă niciodată lumina zilei. Cărțile de istorie fuseseră scrise ca să nu mai fie rescrise vreodată, minciunile fuseseră săpate cu dalta în enciclopedii și manuale. Împușcarea lui Yates în casa lui plăcută din suburbii fusese pusă pe seama unui intrus înarmat, un jaf întâmplător care se terminase rău. Lev dăduse asigurări autorităților americane că nu va crea nicio problemă și nu va oferi nicio declarație cu privire la moartea lui Jesse Austin,

atâta timp cât ei le vor lăsa în pace pe Nara și pe Zabi. Se încheiase un pact al tăcerii. Pe Lev îl satisfăcu, întrucâtva, simetria faptului că împușcarea lui Yates era ținută secretă, pentru că era mai convenabil așa, exact cum se întâmplase și cu asasinarea lui Austin. Cu toate că Yates fusese de acord să se țină de poveste, spusese intenționat unor reporteri locali că nu-și amintește despre intrus decât că era negru.

În ceea ce privește guvernul sovietic, Lev nu reușise să obțină decât o singură garanție – aceea că măsurile punitive împotriva fiicelor sale vor înceta dacă se întoarce în țară. Solicitase să i se permită să le vadă în termen de douăzeci și patru de ore de la aterizare, dar nu se afla în poziția să insiste. Vinovăția lui era indiscutabilă. Oferise principalului adversar informații periculoase și urma să fie judecat pentru trădare, un proces al cărui verdict era dat dinainte.

În timp ce avionul își începu coborârea, Lev încercă să rememoreze evenimentele ultimilor opt ani, lucrurile care se întâmplaseră de când fusese ultima oară în Moscova – opt ani în care lipsise din viața fiicelor sale și a soților acestora. Gândindu-se la scrisorile pe care le primise, îl izbi deodată că nu era speriat că revine într-un oraș încărcat cu amintiri despre Raisa. Ceva se schimbase. Era entuziast. Acesta era locul unde se îndrăgostise. Avea să fie mai aproape de soția lui decât fusese în orice moment al investigațiilor privind moartea ei. Când roțile atinseră pământul, închise ochii. Era acasă.

MOSCOVA
ÎNCHISOAREA BUTÎRKA
CENTRUL DE AREST PREVENTIV
STRADA NOVOSLOBODSKAIA NR. 45
O SĂPTĂMÂNĂ MAI TÂRZIU

Cu brațele și picioarele legate atât de strâns că îl sileau să se încovoaie și când stătea în picioare, Lev așteptase vreme de câteva ore într-o veche cameră de interogatoriu, vestită încă de la înființarea ei cu o sută de ani în urmă. Supervizase de nenumărate ori asemenea aranjamente: constrângerea fizică umilitoare, atmosfera de intimidare și presiunea psihologică a supravegherii, fiind urmărit de paznici în toate colțurile încăperii. Nu formulaseră amenințări cu violența. În schimb, i se aplică o tortură mult mai abilă decât durerea fizică.

Era a șaptea zi de când Lev ajunsese la Moscova și nu își văzuse încă fiicele. Nu vorbise cu ele la telefon – nu primise niciun cuvânt în legătură cu situația lor. În fiecare dimineață, la trezire, era anunțat că îl vor vizita în ziua aceea. Îl aduceau în camera de interogatoriu și îi spuneau că vor sosi curând. Aștepta nerăbdător, bătând din picioare. Se scurgeau minute care păreau ore. Nu era niciun ceas pe perete și paznicii nu-i răspundeau la nicio întrebare. Dificultatea de a calcula timpul făcea parte din tortură. Nu existau ferestre, așa că nu avea habar ce se întâmplă în lumea exterioară. Ca răspuns, el inventase o metodă de a-și păstra sănătatea mentală. De-a lungul tavanului trecea o țeavă, la vedere. La una dintre îmbinările acoperite de rugină se scurgea apa, adunându-se în linie și formând o picătură. Când picătura se făcea suficient de grea, cădea, iar procesul o lua de la capăt. Lev număra secundele unui astfel de ciclu. Le număra iar și iar. Erau aproximativ șase sute douăzeci de secunde pentru fiecare picătură, iar el folosea acest număr să estimeze de cât timp aștepta. Până acum, astăzi aștepta de patruzeci și opt de picături, opt ore.

Ieri așteptase vreme de douăsprezece ore, numărând picăturile, într-o stare de anticipație, numai ca să primească, în cele din urmă, vestea că fiicele lui nu aveau să vină. Rutina aceasta

chinuitoare se repeta zi de zi, forțându-l pe Lev să treacă de la speranță la disperare. Nu primise nicio informație cu privire la natura problemei, dacă fiicelor sale le fusese refuzat accesul sau dacă nu voiau să-l vadă. Torționarii lui știau, bineînțeles, că Lev se gândește obsedant la posibilitatea că fiicele sale nu vor să-l viziteze și nu făceau nimic ca să-i aline gândul acesta coroziv care, ca o perlă de acid concentrat, își făcea drum prin mintea lui.

Exista posibilitatea ca fiicele sale să nu dorească să mai aibă de-a face cu el. Lev nu avea de unde să știe cum reacționaseră la vestea dezertării și a revenirii lui în țară. Fetele puteau să fie supărate pe el pentru că le crease atâtea probleme – fuseseră arestate, interogate, familiile lor fuseseră pedepsite colectiv pentru dezertarea lui. În cele șase luni pe care le petrecuse în America, nu avea de unde să știe cât de mult le fuseseră afectate carierele sau cât de mult le distrusese reputația. Poate că se temeau să-l viziteze, îngrijorate de felul în care li s-ar putea schimba viețile, în timp ce se gândea iar și iar la aceste lucruri, simțea cum i se strânge fiecare mușchi al spatelui și cum i se încleștează mâinile.

Ușa se deschise. Lev se ridică atât cât îi permiteau legăturile, cu gâtul uscat, disperat să-și vadă fiicele. Se uită în penumbră.

— *Zoia*? *Elena*?

Din întunericul coridorului apăru un ofițer KGB.

— *Azi nu.*

Lev stătea singur în celulă, nu din amabilitatea torționarilor, ci mai degrabă pentru că se temeau că, bătrân fiind, risca să se îmbolnăvească de tuberculoză și să nu supraviețuiască până la proces dacă îl aruncau într-una dintre celulele comune. La intervale regulate se deschidea viziera ușii și un ofițer verifica dacă Lev nu încercase, cumva, să se sinucidă. De când ajunsese, nu dormise mai mult de o jumătate de oră. Pe măsură ce treceau zilele, renunțase aproape complet la somn, pășind înainte și înapoi – celula avea patru pași pe doi pași –, cu gândurile învârtindu-i-se în jurul ideii că nu avea să-și mai vadă fiicele niciodată.

Se aprinse lumina în celulă, ceea ce îl surprinse pe Lev. Nu primea vizitatori noaptea. Ușa se deschise. Intră un bărbat la vreo patruzeci și cinci de ani, însoțit de un gardian. Lev nu îl recunoscu, deși, după costumul și pantofii eleganți, se vedea că e o persoană importantă, probabil un politician. Părea agitat, în ciuda atributelor puterii. Nu îl privea pe Lev în ochi mai mult de o secundă. Nu închiseră ușa, iar gardianul rămase în apropierea bărbatului. Abia atunci observă Lev că gardianul era pregătit cu un baston, ca să-l protejeze pe vizitator.

Adunându-și curajul să-l privească pe Lev în ochi, acesta spuse:

— *Știi cine sunt*?

Lev clătină din cap.

— *Dacă ți-aș spune numele meu actual, acesta n-ar însemna nimic pentru tine. Dacă, însă, ți-aș spune numele pe care-l aveam înainte…*

Lev așteptă ca bărbatul să continue.

— *Pe vremuri mă numeam Mihail Ivanov.*

Primul gând al lui Lev fu să facă un pas și să-i zdrobească gâtul lui Ivanov, evaluându-și șansele de reușită, având în vedere vârsta și starea lui

fizică. Ignorându-și reacția instinctivă, reuși să-și controleze furia. Nu obținuse singurul lucru pe care și-l dorea: vizita fiicelor sale. Oricâtă satisfacție i-ar fi adus uciderea lui Ivanov, i-ar fi garantat execuția fără a mai apuca să le vadă pe Zoia și pe Elena. Ușurat, aparent, că nu fusese atacat, Ivanov punctă:

— *Am fost obligat să-mi schimb numele.*

Lev vorbi pentru prima oară.

— O *nenorocire, sunt convins.*

Ivanov se enervă.

— *Încercam să-ți explic de ce nu m-ai găsit. Frol Panin m-a sfătuit să-mi schimb identitatea. Era convins că ai vii să mă cauți, oricâți ani ar fi trecut. Așa ai și făcut. De aceea a trebuit să mă pretind…*

— *Mort*?

— *Da.*

— *Panin a fost înțelept. Asta ți-a salvat viața.*

— *Lev Demidov, crezi că un om se poate schimba*?

Lev îl studie pe Ivanov cu atenție, simțind remușcări sincere și întrebându-se dacă nu erau cumva un truc – o altă formă de pedeapsă. Modulându-și tonul, de la ostilitate fățișă la un profund scepticism, îl întrebă la rândul lui:

— *Ce vrei*?

— *N-am venit să-mi cer iertare. Știu cât de lipsit de sens ar fi un asemenea gest. Te rog să nu mă consideri încrezut sau lăudăros dacă-ți spun că am ajuns un om cu multă influență și putere.*

— *Nu mă mir*ă.

Lev regretă insulta, care era copilărească și măruntă. Dar Ivanov o acceptă.

— *S-a luat hotărârea să nu ți se permită să-ți vezi fiicele. E considerată singura pedeapsă care chiar te face să suferi. N-ar trebui să primești vești de la ele, să le vezi sau să vorbești cu ele.*

Lev se simți slăbit, nesigur pe picioare. Ivanov se grăbi să adauge:

— Nu pot să mă amestec în procesul tău. Totuși, am putut să intervin ca Zoia și Elena să primească permisiunea să te viziteze. Am reușit. Vor veni mâine.

Saltul de la disperare la exaltare fu prea mult. Extenuat de lipsa de somn, Lev se așeză pe marginea patului, cu capul în mâini, inspirând adânc. Ivanov continuă:

— Îți cer un singur lucru în schimb. Să nu-i spui Elenei că eu am făcut aranjamentul. Te rog, nu aduce deloc vorba despre mine. Îi vei distruge momentul revederii.

Lui Lev îi trebui un moment ca să-și revină. Avea o voce slabă, din care dispăruseră furia și indignarea.

— Puteai să faci aranjamentul ăsta și fără să-mi spui?

Ivanov dădu din cap.

— Puteam.

Ivanov se întoarse, gata să plece. Lev strigă după el:

— De ce?

Ivanov ezită, apoi scoase o fotografie și i-o arătă lui Lev, cu degetele tremurând. Era o fotografie a lui Mihail Ivanov împreună cu soția lui. Ea era mai curând drăguță decât frumoasă, cu ochi mari și trăsături deschise. Lev întrebă:

— I-ai spus ce faci?

— Da.

— Și i-ai spus și de ce o faci?

— Ea crede că e un act de bunătate ca oricare altul, o expresie a firii mele bune.

După ce studie expresia cuplului preț de câteva clipe, Lev își îndreptă din nou privirea spre podea. Ivanov strecură fotografia la loc în portofel, adăugând:

— În ochii ei, sunt un om bun. Mai mult de atât nu pot spera să mă apropii de a fi cu adevărat unul.

A DOUA ZI

Lev stătea din nou așezat în celula pentru interogatoriu, cu mâinile și picioarele legate, așteptându-și fiicele. Trecuseră din nou câteva ore fără a primi niciun răspuns de la paznici, fără a avea habar ce se întâmplă. Aruncă o privire spre țeava din colțul tavanului. Se forma cea de-a treizeci și treia picătură la îmbinarea ruginită. Trecuseră aproape șase ore. Era posibil oare ca Ivanov să-l fi mințit? Nu, remușcările pe care i le citise pe față erau reale, imposibil de simulat. Dar poate că fusese manipulat de oameni mai importanți decât el, mințit și convins că poate da veștile bune numai ca trădătorul să sufere și mai mult astăzi, văzând că ele tot nu vin. Speranța și disperarea erau uneltele de tortură pe care le foloseau: autoritățile treceau de la una la alta cu atâta cruzime expertă că Lev se chinui să respire la gândul viitorului. Avea să rămână aici, ținut în neștiință și chinuit cu promisiuni încălcate. Nu avea să știe niciodată dacă fiicele lui voiau sau nu să-l vadă. Nu avea să știe niciodată dacă nu cumva chiar ele doreau să se țină la distanță. Ceea ce nu știa avea să-l distrugă și avea s-o facă mult înainte ca procesul să ajungă la concluzia sa inevitabilă. Când căzu cea de-a treizeci și treia picătură de apă, Lev nu-și mai putu stăpâni frustrarea și se aplecă în față, închinându-se în fața torționarilor săi și lăsându-și capul pe masă.

După un timp, ușa celulei se deschise. Lev nu se ridică. Nu se uită. Dacă își dădea voie să și le imagineze pe fiicele sale la ușă, în timp ce ele nu erau, de fapt, acolo, ar fi putut să nu supraviețuiască dezamăgirii. Simțea cum îi slăbește inima sub presiunea ultimei săptămâni. Totuși, nu-și putu reprima o speranță slabă și ascultă cu atenție. Putea să audă doar un rând de pași – cizme grele era ofițerul KGB. Lev închise

ochii, scrâșnind din dinți în așteptarea cuvintelor îngrozitoare:

Azi nu.

Dar paznicul nu spuse nimic. După o clipă, Lev deschise ochii, speriat de tremurul din pieptul lui. Ascultă din nou, auzind sunetul inconfundabil al cuiva plângând.

Lev se ridică iute. Fiicele lui erau la ușă. Elena plângea, Zoia își ținea sora de mână. Erau frumoase amândouă, fiecare în felul ei, și amândouă erau speriate. Lev îngheță, incapabil să vorbească sau să zâmbească. Nu-și putea permite să simtă fericirea până când nu se convingea că nu visează, că nu are în fața ochilor o amăgire a minții lui lipsite de somn. Poate că delira, imaginându-și că-și vede fiicele, când, de fapt, zăcea încă pe masă. Mintea îi mai jucase feste și altă dată. O văzuse pe Raisa în peștera din Afganistan. Fusese o iluzie care îl alinase, dar care se dizolvase și dispăruse când i se formau lacrimi în ochi.

Lev se ridică în picioare, iar legăturile din oțel zăngăniră. Fiicele sale intrară în celulă, venind încet spre el. Văzându-le că se mișcă, observându-le ținuta, fu uluit de detaliile vii ale acestor plăsmuiri ale minții. Dar nu putea simți bucurie. Nu avea să râdă, nu avea să se bucure de clipa aceasta. Nu avea să se lase pătruns de emoții. Nu avea nicio îndoială, absolut niciuna, că aveau să dispară imediat ce le atingea sau că, imediat ce avea să închidă ochii, imaginea lor avea să înceapă să pâlpâie, lumina avea să se stingă și ele aveau să dispară, și el avea să rămână singur. Erau o proiecție a minții lui, un miraj, construit să-l protejeze de sumbra realitate că nu avea să le mai vadă niciodată.

Istovit, tremurând, la limita nebuniei, Lev le spuse:

— *Convingeți-mă că sunteți reale.*

Observă că Elena era însărcinată, un amănunt de care nu știa, nu îi spusese nimeni. Când izbucni în plâns, fetele alergară spre el și îl luară în brațe. Și, în sfârșit, Lev își îngădui un strop de fericire.

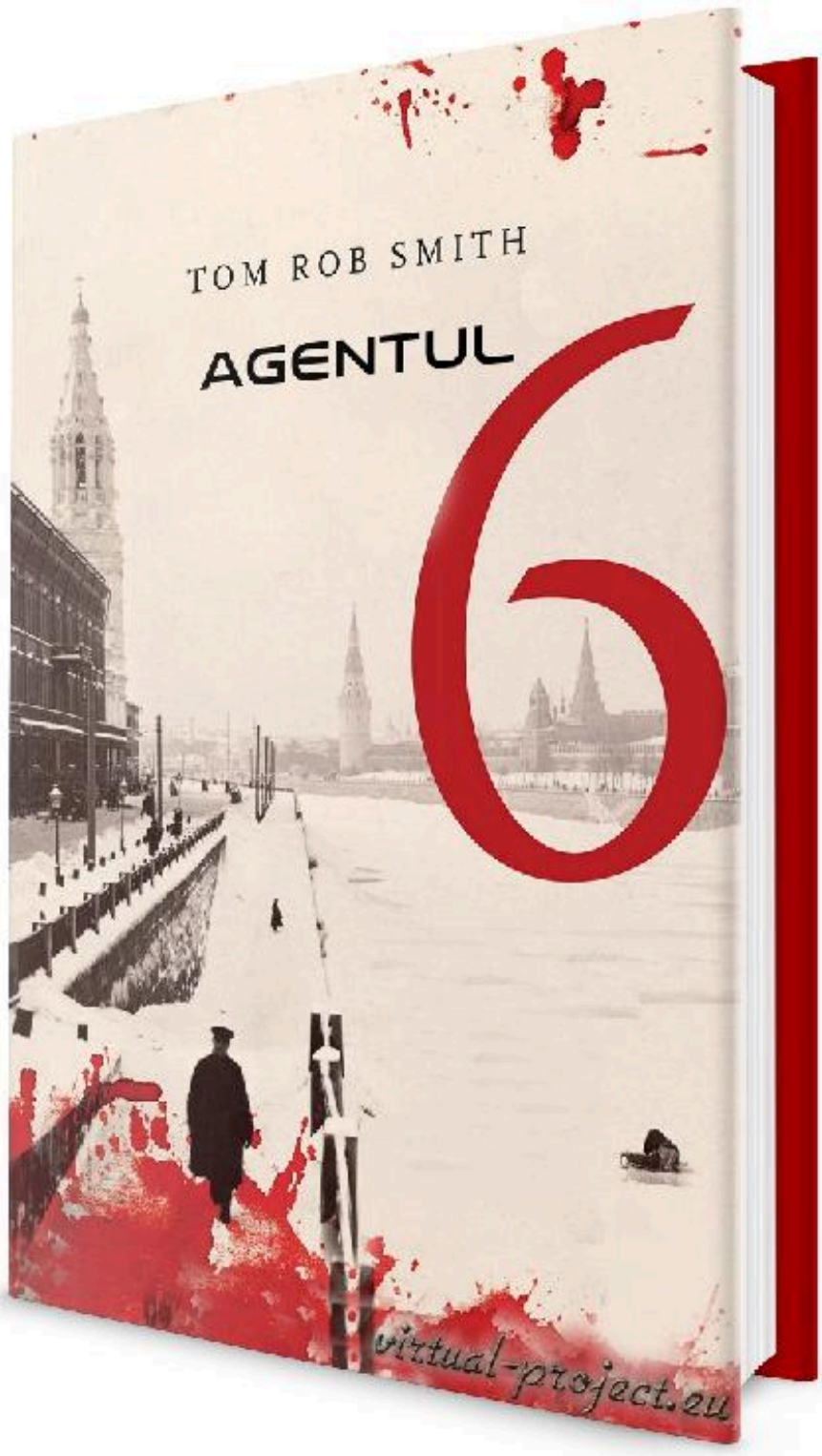
TOM ROB SMITH
AGENTUL
6
virtual-project.eu

mastiță

[1] Ministerstro Gosudarstvennoi Bezopasnosti, Ministerul pentru Securitatea Statului, organizație sovietică anterioară fondării KGB-ului; a funcționat între 1946 și 1953.

[2] Secera și ciocanul, în rusă în original.

[3] Cântec pentru prieteni.

[4] Versurile sunt citate parțial din varianta românească a cântecului *Internaționala,* publicată în anul 1907. Textul original citează o traducere literală în limba engleză a versiunii sovietice a cântecului, care conține și referința la construirea lumii noi, absentă în varianta în limba română.

[5] Marea voce roșie.

[6] Companie de navigație sovietică.

[7] Organul de presă al Partidului Comunist din Uniunea Sovietică.

[8] Mantie sau văl care acoperă tot trupul și capul, purtată de femeile musulmane în spații publice.

Table of Contents

{1}
{2}
{3}
{4}
{5}
{6}
{7}
{8}

Table of Contents

{1} 500
{2} 500
{3} 500
{4} 500
{5} 500
{6} 500
{7} 500
{8} 500